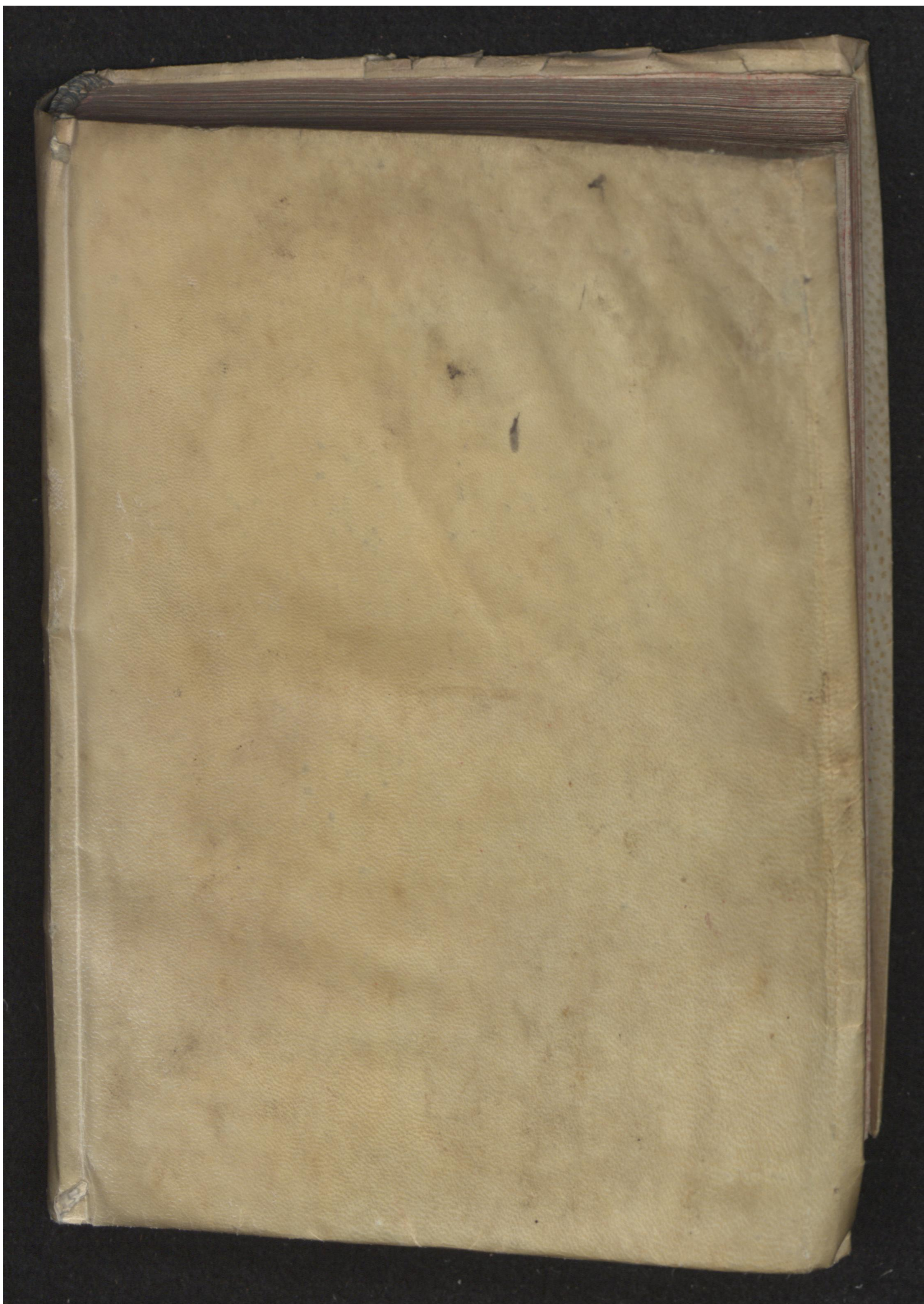
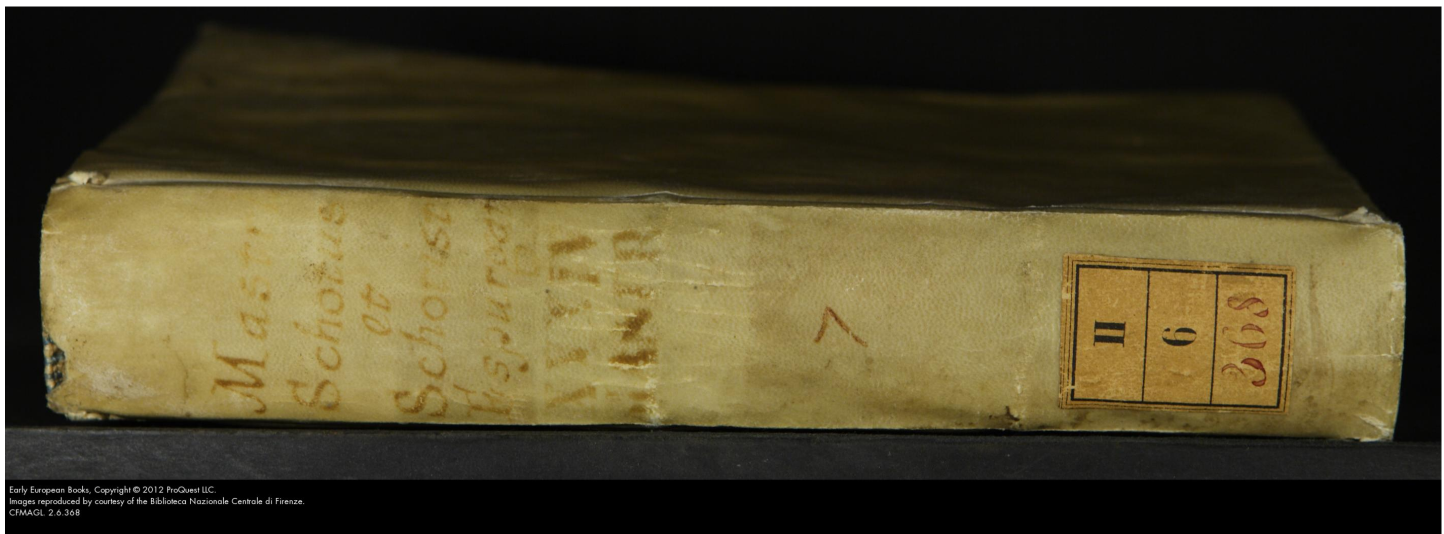
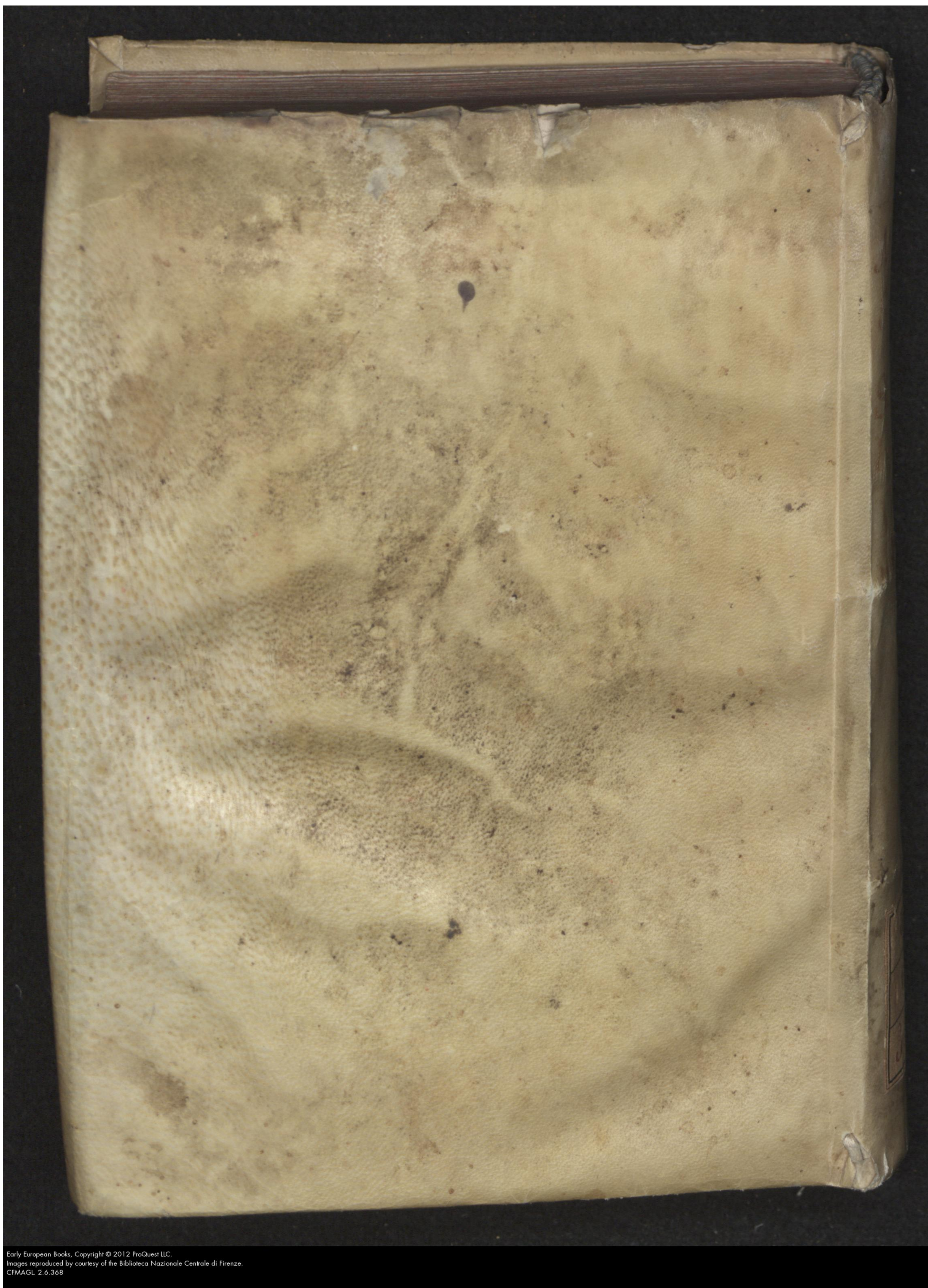
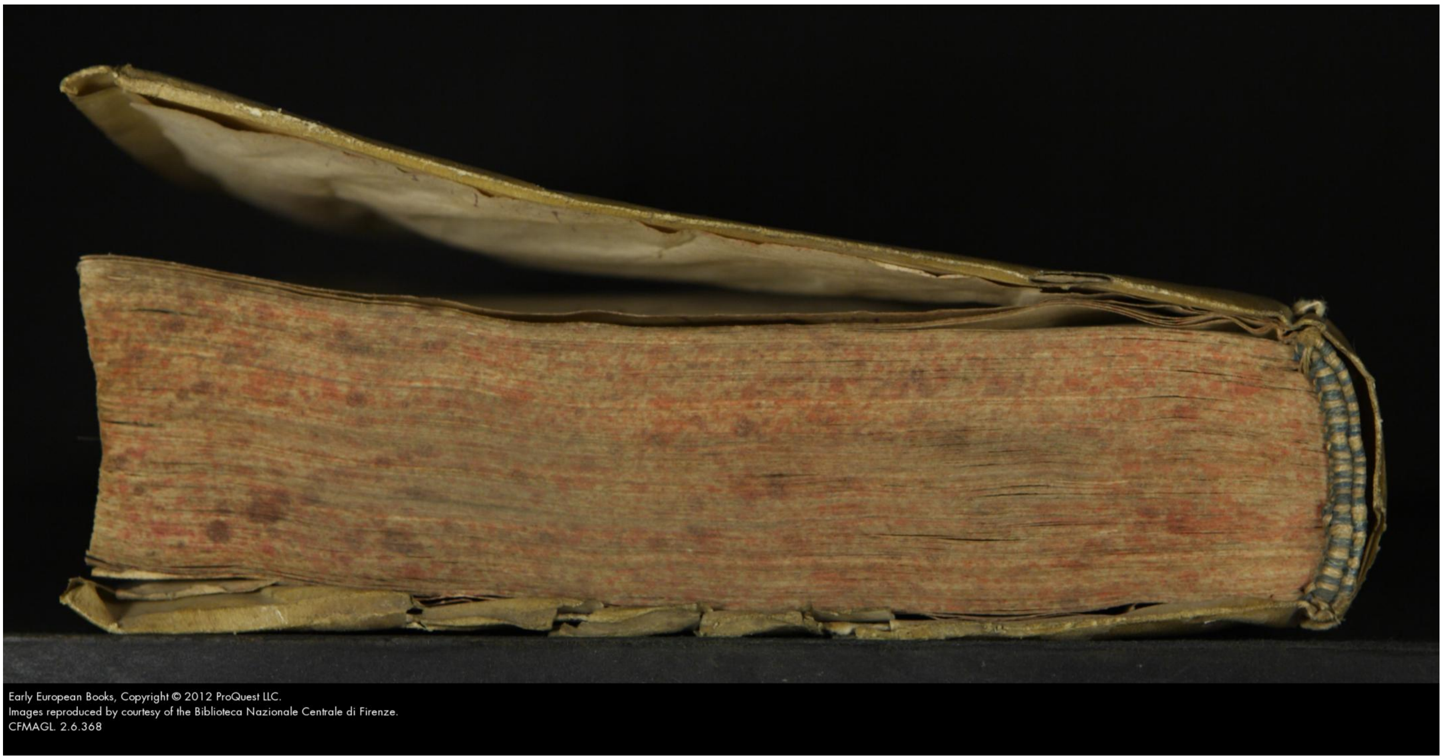

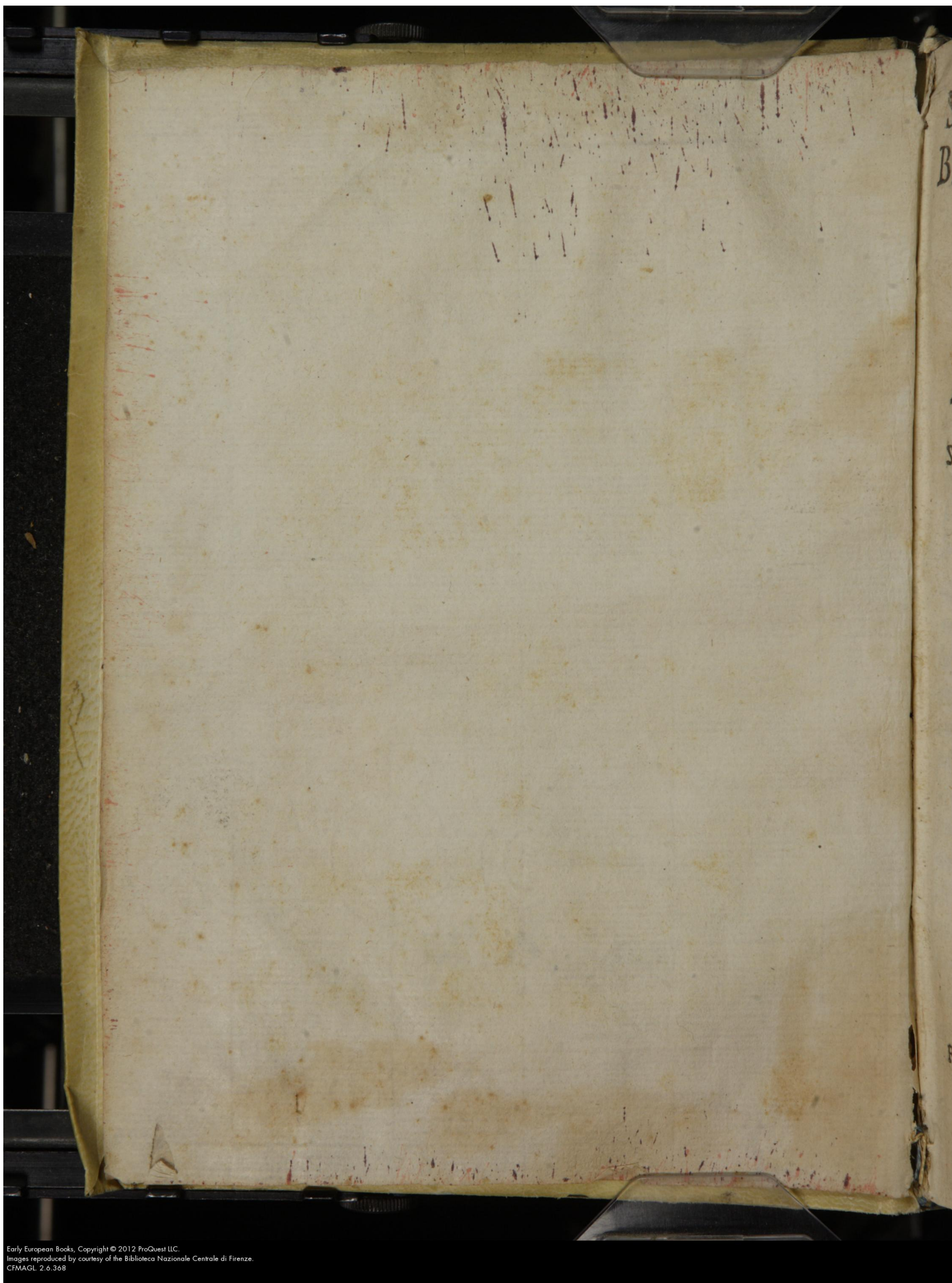

II
6
368

XXXIV
MASTR

SCOTVS, ET SCOTISTÆ
BELLVTVS, ET MASTRIVS
EXPVRGATI
A' PROBROSIS QVERELIS
FERCHIANIS
Earumdem Centuriæ

PARS PRIOR

A' Fr. BARTHOLOMEO MASTRIO
MELDVLENSE
SVBTILISSIMÆ SCOTISTARVM ACADEMIÆ
Oblata Anno Domini 1647.
ET A' PAVLO PINZARINIO PHYSICO
MELDVLENSI INVVLGATA.

FERRARIÆ, Apud Franciſcum Succium Thypographum Cameralem
SVPERIORVM PERMISSV 1650.

Illustrissimo, & Excellentissimo Domino

D. DONO CAROLO VARANO
E' DVCIBVS CAMERINI

Paulus Pinzarinius Meldulensis Medicus.

EN Mercurium, Illustrissime, & Excellentissime Domine, patrocinantis tuæ Gratiæ luminibus publicos denique Mortalium prodeuntem in intuitus; Mastrium scilicet acutissimi Scoti Mercurium Termaximum à probrosis Mathei Ferchij Querelis vindicatum. Inscio Authore Subtilissimi ipsius ingenij præsens fœtus emanat in lucem. Non nescio, Prælum, quod subit hic liber (me quoque obsecrante) à scribentis Modestia potuisse interdici, cui modo necessè arridebit. Ad hoc sum impulsus, quod Ferchius venenato ore, rabiosis dentibus Philosophica aliqua, ac Theologica non tantùm Arbitria ipsius Mastrij Præceptoris mei, Conciuis humanissimi, verùm & mordicus Libello Famoso ad id conscripto eumdem quoque petierit, et mei nominis famam Chymerico notarit inuento, Patriamque delitescenti Verborum apparatu velauerit. Hinc Expurgationibus hisce iamdudum, anno vsque 1647. ellaboratis, primumque abscondita duntaxat Authoris Bibliothecæ, benignis postmo-

dum nonnullorum lectionibus domesticè commißis, callidè nimis insidiabar. Meorum tandem votorum summam adeptus sum. Illas tenui, neque aliorum exemplis dimisi, sed Prælo ipsi commisi. Æternum, quo Præceptorem, quo Conciuem veneror, monumentum. Perpetui Remorsus, quibus meritò dilaniatur rabidus Canis spontè nimis dilacerans. Ferchi non didici patienti gutture morsus ipse pati, si petor, ipse peto. Hinc Apologetica hæc tuis deliramentis responsa ipsi Mercurio per me abrepta, tua nimirùm versutie depressa veritas Orbe litterario emergunt. Typis hæc meis annuente rogatis Illustrissimo, & Excellentissimo Domino D. CAROLO VARANO comissa, patrocinante cuius auctoritate impressa sunt. Eiusdem generoso Alite præuio concepta, orta sunt luci. Illi ergo debebantur. Sed hoc vnum abs te Vir Illustrissime, et Excellentissime obsecro, vt vna cum Expurgationibus, dedicationem, debitum humilimè porrigentis officium non asperneris; id præstes, & sibi parilem Gentilitia tua magnitudo pepererit effectum. Vale.

Pau.

Paulus Pinzarinius Medicus Physicus.

Lectori Beneuolo.

OPVS hoc, & si perfectum fæcundissimi Ingenij fœtum, Hortographicis, diuersi sensus, atque etiam Grammaticis fortasse scatens erroribus, intueberis, (Amice Lector:) Verùm Tibi sat erit Expurgationes istas à Bartholomeo Mastrio, quem iam probasti Summum Philosophum, ac Theologum, emanasse; Mei Assistentis errantem sæpè Typographum, nullaque in facultate peritum indiguisse præsentia, Cum à Lugensi Populo debacchantes ob ægritudines ipso imprimendi tempore accersitus sim in Medicum; Auctoris consilium mihi fuisse interdictum, quòd ipso inscio Alteram tantum Centuriæ partem commiserim Prælo, cum ambas gemino olim conceptu non publicam orituras in lucem, sed priuatis duntaxat Amicorum lectionibus produxerit; sic enim huius in Operis emollitione nullam potuisse labem contingere arbitraberis; sique plures inuenies in hoc, quod ipse palam profero, errores, illos in transcriptum pessimè exemplar, quod à me abreptum fuit, & in Bibliopolæ referes imperitiam. Hos tamen omnes obsecro (mi Lector) vt ex tua humanitate vel excusas, vel corrigas. Vale.

EGO

GO Antonius Fauoritus è Societate Iesu Theologus, iussu Eminentissimi, & Reuerendissimi Domini D. Francisci Mariæ Cardinalis Macchiauelli Episcopi Ferrariæ, vidi librum inscriptum (Scotus, & Scotistæ, Bellutus, & Mastrius expurgati à probrosis Querelis Ferchianis, earumdem Centuriæ Pars Prior à P. Bartholomeo Mastrio Meldulense Subtilissimæ Scotistarum Academiæ Oblata) & diligenter perlegi, nihilque in eo studiosius examinato reperi alienum à certa fide; immò, vt doctissimum, & Religiosum Auctorem decet, veritatis studium, optimi mores, prudentis eruditionis copia, & Scoticæ doctrinæ peritia sincera in omnibus, & clara est. Theologica multa, & Philosophica non leuissimi momenti explicantur eo stylo, vt dignissimus, & Theologo, & Philosopho, idest, Auctore suo, liber sit; ideoque libens vt Typis mandari possit approbaui. Ex Collegio nostro Ferrariensi 26. Decembris 1649.

Imprimatur.

Antonius Leoncillus Vic. Gen. &c.

Imprimatur.

Fr. Augustinus Cermellus
Inquisitor Ferrariæ &c.

Subtilissimæ Scotistarum Academiæ.

Fr. Bartholomeus Mastrius Meldulensis Conscotista.

S. P. P.

AGITVR de summa rerum, Commilitones Subtilissimi, pro communi salute, pro aris, ac focis hac vice certandum est. Literarium bellum non est à nobis nunc inferendum aduersus publicos hostes Academiæ nostræ: Scotica Machera in Antagonistas minus exerenda. Contentio non est, de retinenda mordicus distinctione formali, media inter simpliciter realem & simpliciter rationis; de naturis communibus concedendis; de actu entitatiuo materiæ; de existentia in creatis ab essentia seiuncta; deque sexcentis similibus placitis nostris. Capitis res est. Agitur, inquam, de summa rerum.

Scotus, Scotus ipse, nitidissimus candor innocentiæ, lectissi-
» mę probitatis heros, Regularis vitę norma, Christianę cha-
» ritatis speculum, Euangelicę perfectionis culmen, Diuina-

,, rum literarum ornamentum, Scholaſticæ Theologię pro-
,, pugnaculum, Academiæ Subtilis Coripheus, Franciſcanæ
,, Religionis Doctor Supremus, Vniuerſitatum Catholica-
,, rum ornamentum, Chriſtianæ Eccleſiæ Scutum inexpu-
,, gnabile, atque humanæ ſapientiæ, ſiue naturalis, ſiue mo-
,, ralis, ſiue rationalis apex eminentiſſimus (Proh æternum
dedecus) ab ipſius publico interprete Patauino, Matheo
Ferchio Veglenſe Anno 1646. Aedito Libello famoſo,
ſub ſpecioſo titulo (Defenſio Veſtigationum Peripate-
,, ticarum, ab offenſionibus Belluti, & Maſtrij.) toti Orbi,
ferali calamo deſcribitur. ,, non bonus Theologus, qui
,, diſceſſerit à Sacra Scriptura. Scripſerit contta fidem Ca-
,, tholicam. Probauerit falſitates capitales, & probatas reli-
,, querit inſolutas, in quibus ſalus cuiuſque hominis, tum Ec-
,, cleſiæ Chriſtianę conſeruatio conſiſtit. Deſertor veritatis
,, Catholicæ. Contra veritatem fidei probauerit hæreſim.
,, Doctor mali exempli. Argumenta contra veritatem Ca-
,, tholicam conſtruxerit, & in fine quatuor bona verba pro-
,, tulerit, ad deliniendum Lectorem, cuius exemplum imi-
,, tantur Atheiſtæ. Non bonus Philoſophus. Defenſor
,, opinionis porcinæ, Epicureus. Alexandreus. Aſſer-
,, tor mortalitatis animæ. Textuum Ariſtotelis falſator.
,, Doctrina inconſtans. Deus bone? quid in hęreti-
,, cum ſcriberet Ferchius, quod non in Scotum Catho-
,, licum, & Catholicorum propugnatorem ſcripſerit?
,, quanta hinc Scotiſtis, & Scoticæ doctrinæ conflatur in-
,, famia, periculum contaminandæ fidei? Sapientiam,
,, Probitatemque diſcipulorum, quiſque iudicet de Ma-
,, giſtro; nam qualis Magiſter, tales Diſcipuli, qualis

Pater, tales Filij. Quis quæso Christianorum Doctrinam amplectaretur de Christo tractantem, quæ praua sit, & à prauo Auctore? Praua accusatur doctrina Subtilis, vt potè, quæ probet falsitates capitales, hęres ipsas. Prauus dicitur Doctor Subtilis, qui difamatur Alexandreus, epicureus, Animæ rationalis interemptor. Si Scotus viueret, se ipse defenderet: at mortuus, coram viuentibus causam dicere non potest, quare pium erit impotentem defendere, atque mortuum ab iniuria vindicare apud viuentes.

Itaque nobis (commilitones Subtilissimi) illud in primis curandum est, ne si Scoto, & Scotistis pulcherimum fuit, eximiam sapientiæ, ac probitatis gloriam, nobis relinquere, turpissimum nobis sit, quod accepimus, tueri, ac conseruare non velle. Quam autem id sit necessarium, atque è re nostra, patet; cum enim ex Conuentualibus longè plurimi spectatissimę Vitæ, ac eruditionis Scoticam methodum profiteantur, si ea praua sit, si falsitatibus catholicas veritates aspergat, si ab auctore Alexandreo, Epicureo procedat, actum profectò esset de Nobis, deque studijs nostris.

Sęuius lędunt, qui famam, quam qui thesauros surripiunt, quia pretiosior est fama thesauris; præterea, qui mortuus est corpore, fama viuit; quare, qui hominem occidit, crudelis; qui nomen interimit crudelior esse videtur, quia ille mortalem, hic immortalem vitam destruit, ille luctatur cum homine. hic, nec homini, nec nomini parcit. Si ergo quique mortalium propriam famam, ac suorum amicorum, & ante mortem, & post mortem defendere volunt,

„ quis rationabiliter ſuccenſere poterit Nobis, ſi Scoti famã
„ (ac propriam) defendere velimus, id quod velle omnes
„ debent. Famæ neglectus, crudelitas eſt, præſertim ſi non
„ vnus aliquis, ſed Vniuerſa Communitas dignitate minua-
„ tur; diuinum legiſlatorem non offendet, qui cœleſte pla-
„ citum ſecutus, curam de bono Seraphicæ Religionis nomi-
„ ne habuerit, atque communem ipſius Doctorem ab impro-
„ bis accuſationibus exemerit.
„ Igitur tam nobilem finem aggrediamur; is namq; erit Ec-
„ cleſiæ Chriſtianæ vtilitas, Franciſcanæ Religionis honos,
„ fama innocentis Viri, dignitas totius Scotiſtarum cætus:
„ nam in munime capitis totius corporis præſidium eſt con-
„ ſtitutum, & in gymnaſiarchæ gloria, & honore, totius gym
„ naſij decus conſiſtit, cui Turpe foret, ſequi Doctorem, Epi-
„ cureum, porcinæ opinionis defenſorem.

Ego quippe, his expurgationibus meis, Summi præceptoris, Conſcotiſtarum noſtram famam, & doctrinam pro viribus tueri conatus ſum; quas idcirco Subtiliſſimo Nomini veſtro dicare volui, vt præclaris ingenijs veſtris, tanquam puluueri tormentario optimè diſpoſito, ſcintilla ſint, improbum Scoti, & Scotiſtarum incuſatorem, Subtiliſſimis apologijs, Ardore Zeli conceptis, ſubiectis vrere flamis. Soſpites D. O. M. vos conſeruet, atq; pretioſiſſimum Honoris theſaurum, ab ore peccatoris, & doloſi illibatum tueatur. Iterum Valete

LECTO-

LECTORI ÆQVISSIMO AVCTOR.

DE quibus Te præmonitum, Æquissime Lector, in superliminari huius operis, ardenter exopto, vt inoffenso pede hanc lecturam percurras, nec non eam delectationem, vtilitatem ve affluenter exindè percipias, quas in votis Egomet impensius habui. Noueris ea in primis esse.

Priusquam tuo sollerti iudicio hasce meas expurgationes à probrosis querelis Ferchianis aggrediare Censuram, ne Prologum lectione omnino prætereas, in quo scribendi occasionem, intentionem, totiusque operis argumentum explicatum videbis.

Secundum, quod Te præmonitum volo, est. Me in toto huius operis decursu, vsum fuisse ea methodo, qua quis ad hominem, vt aiunt, arguitur; id quod tunc fit, quando dicta dictis, sententiæ sententijs eiusdem Antagonistæ obuersantibus opponuntur. Tum quia, hæc ratio inter accutos disputantes, tanquam præ cæteris ingeniosior, maiori semper in pretio fuit. Tum etiam quoniam hac ipsa argumentandi arte, aduersarius conuincitur semper sibimet contradictorius, inconstans, leuis; Vnde à Tito Liuio Lib. 5. de Vrbe, author leuis iurè merito appellandus venit, is, cui nulla fides adhibenda sit.

Quod mihi, ingenuè fateor, summopere cordi fuit Tibi commonstrare vt depulsa opinione erronea (si quæ fortè hactenus Te torsit) de Ferchiana literatura, tandem apertissimè Tibi constet, longe aliter Ferchium esse, quam quod eum titulus Theologi Patauini decorat, aut Iacobus Georgius eius Holophanta, de Ferchiana doc-

trina, Lectori persuadere conatur. Cum ergo necesse fuit Typographo, varias typi formas, proclariori lectione, adhibere. Vbi vel in margine, vel ante lineas, in corpore columnæ videbis impressa hæc duplicata " illa omnia, his signis, contenta verba, tanquam Ferchiana agnoscas, siue citata sint ex paginis opellarum, siue non, ad tollendam confusionem, quæ in legendo oriri posset, quemadmodum in liminari Epistola factum obseruasti; quas tamen citationes, plurimas in expurgatione primæ querelæ legere poteris, reliquas in Apolog. in Iouium pag. 10. in epist. ad Apol. Bzouij. in Apol. contra eundem Bzouium num. 55. & 93. & in Epist. Apol. ad lectorem liberum; adeo vt, vnum centonem, contradictionibus, hinc atque illinc accersctis (data opera) contextum legisti. Item, cum offendes has citationes in decursu operis videlicet pag. 17. libelli. vel pag. 18 intellige semper de paginis libelli famosi prætitulati (Defensio Vestigationum Peripateticarum) &c.

Tertium est, quando in his meis expurgationibus, ob præfatum Scopum, frequentissimè opuscula Ferchiana citentur, opere pretiũ duxi, ante oculos tuos, cathalogum Opellarum, quas Ferchius Vir Septuagenarius, toto vitæ suæ tempore, vsque ad hanc diem typis dedit, apponere; Ex quo intelligas, circa quot, & quales materias, ingenium tamdiù Sudauerit Ferchianum.

Primus eius partus apologeticus fuit pro Scoto in Ioannem Federicum Matenesium Sacræ Theologiæ licentiatum, Canonicum, & Pastorem Agripinensem S. R. E. Protonotarium, Hist. ac Grecæ linguæ profeßorem ordinarium. impræssus Coloniæ principio anni 1619.

Secundus item apologeticus pro Scoto, in Abradamum Bzouium, Sacræ Theologiæ Doctorem. Camberij ad finem anni 1619. cusus.

Tertius

Tertius rursus apologeticus pro Scoto, in Paulum Iouium Nouocomensem Bononiæ 1620. typis datus.

Quartus liberculus, fuit prætitulatus " Vita B. Ioannis Duns Scoti. " Bononiæ æditus anno 1622. in cuius æditione, ausus fuit Ferchius Summi Pontificis authoritatem sibi vsurpare, quando titulo Beati (quo Scotum in triumphante Ecclesia à D. O. M. decoratum quidem piè credimus) in Ecclesia militante vltrò cohonestare voluit. quam audaciam, Inquisitor Bononiensis deleto titulo Beati cohibuit.

Quintus partus gemellus fuit. " Duæ orationes, Metaphisica, & Theologica, declamatæ in Gymnasio Patauino. prior. 12. Martij 1629. posterior eodem die, ac mense anni 1631.

*Sextus fuit opella " De ortu Danubij, aliorumque fluminum ab
" Arist. in primo Metheororum inductorum. cum appendice de lacu
" Aspheltitis " edita anno 1632.*

*Septimus " Oratio in Ioannem Dunsium Scotum Doctorem Sub-
" tilem, habita in Vniuersitate Patauina die tertia Nouembris
" 1634. atque eodem anno impræssa Patauij.*

Octauus fuit " Vita Philippi Fabri Fauentini Theologi publici Patauini, in principio eius Tomi Metaphisici inserta, impræssaque anno 1637.

*Nonus iterum gemellus fuit. " Duæ Discussiones Scoticæ de Co-
" mentarijs Metaphisicis, & Reportatis Parisiensibus, ascriptis Io-
" anni Dunsio Scoto Doctori Subtili. Patauij editæ anno 1638.*

Decima editio fuit opusculi Vestigationum Peripateticarum, quod has infrascriptas decem quæstiones continet. Prima de factione ex nihilo. Secunda de efficentia primi entis. Tertia de primo efficiendi modo. Quarta de Vnitate Dei. Quinta de numero Cælestium orbium. Sexta de forma separabili. Septima de de numero

Præ-

Prædicamentorum. Octaua de cognoscibilibus ab homine. Nona de diuisione Scientiarum. Decima, de primo cognito.

Hoc illud eximium opus est, quò oracula Ferchianæ Sapientiæ funduntur. " à quoppiam nisi in Aristotele exercitatissimo haud im-
" pugnanda. " Patauij impræssum anno 1639.

Vndecimus partus fuit " Libellus de fabulis Palestini Stagni ad
" aures Arist. Peripateticorum Principis " Patauij editus 1641.

Duodecimus Italico Idiomate scriptus fuit. " Osseruationi sopra il
" Goffredo del Sig. Torquato Tasso composte da Matteo Ferchio
" da Veglia Min. Con. Teologo publico dell'Vniuersità di Padoa, "
atque inibi typis datus anno 1642.

Tertius decimus fuit opusculum de personis producentibus Spiritum Sanctum; quo toto, sex quæstiones exagitantur. Prima, an Spiritus Sanctus sit productus à Patre. Secunda, an Spiritus Sanctus sit productus à Filio. Tertia, an ex diuinis litteris Spiritus Sanctus sit productus à Filio. Quarta, an ex Ecclesiæ Patribus ostendi valeat Spiritus Sanctus esse à Filio. Quinta, an ratione probari valeat Spiritus Sanctus esse à Filio. Sexta an Spiritus Sanctus si non procederet à Filio, distingueretur personaliter ab eo. Patauij editum anno 1644.

Quartus decimus fuit " liber de Cælesti Substantia, & eius ortu, ac motu in " Sententia Anaxagoræ Philosophi celeberimi, quem imprimere curauit munificentia Petri Mart. Ruscæ, Venetijs anno 1646.

Quintus decimus partus fuit Libellus famosus Italicè dictus Pasquillo, quem, principaliter contra Patrem Bellutum Collegam meum, nec non meam personam, de hinc contra Scotum, & Scotistas omnes diuulgauit; prætitulatus " Defensio Vestiga-
" tionum Peripateticarum Mathei Ferchij Veglensis Theologi in

Vniuer-

„ Vniuersitate Patauina ab offensionibus Belluti, & Mastrij. "
„ eodem anno 1646. ac eadem beneficentia Ruscana, Patauinis typis difamatus.

Sextus decimus fuit " Epitome Theologicum Mathei Ferchij Veglensis min. Con. &c. hoc eodem anno, eademque liberalitate Venetijs impressus 1647. & hæc sunt opera Ferchiana, quæ ad manus meas peruenere, eaque videre potui, vsque ad hunc præsentem annum 1647.

Interim ex hoc cathalogo, Tu Lector humanissime, Hominis ingeniū ac genium intimius agnoscas. Alienorum operum censor, primis eius partibus, Vniuerso apparere voluit, talem itidem hisce postremis se ostentare placuit: verum, vt inconstantiam, leuitatem, sibique contradicendi notam perspicuè internosceres. Primum quàm gloriosè Critici partes egit pro Scoto, & Scotistis. Postremum, tàm ignominiosè contra Scotum, & Scotistas censuit.

Item ex hoc Cathalogo, vanissimam hominis iactantiam deprehendas. etenim Apol. in Matenes. n. 64 pag. 73. gloriatur se non esse Scotistam, sed doctrinæ Sancti Bonauenturæ professorem, pro quo, contra Scotum viginti circiter miscellaneas propositiones in Comitijs generalibus anno 1617. Romæ coactis (grande facinus) defendisse, ait, vtcunque. Attamen vsque ad hanc decrepitam eius ætatem, nec minimum Seraphicæ doctrinæ typis dederit; cum tamen, omni momento temporis, Seraphicæ doctrinæ cultoribus, id enixè ab eo postulantibus, plurima largissimè pollicitus fuerit; quādo alias occupatus fuerit circa fabulas Palestini Stagni, atque obseruationes in Goffredum Torquati Tassi, texendas.

Quartum est; in animo meo fuiße quidem, integram Ferchianarum, querelarum Centuriam Tibi offerre: at priuatis studijs, alijsque grauissimis publicis impedimentis prohibitus fui. quo enim tempore

hic Libellus famosus publicus factus est, posteriori Tomo Metaphysicæ meæ extremam manum imponebam, qua propter necesse fuit paulùlum ab incepto opere calamum amouere, atque (volantibus occulis) Libellum percurrere. Verum post Lecturam, mox cariorum Amicorum id efficacissimè persuadentium consilia sequi coactus fui, nimirum, vt statim resumpto calamo, probrosis querelis occurrerem.

Et quoniam prædictus Libellus famosus ad huc in quatuor Libros sectus est.

In quorum primo defenditur Seminarium formarum positum à Ioanne Baptista Contareno, & factio formarum ex nihilo à Ferchio inducta. In secundo libro defenditur factio ex nihilo à Ferchio in Arist. deprehensa. In tertio defenditur doctrina Vestig. 6. de forma separabili. In quarto demum defenditur Circulatio Animarum (quæ omnia & singula, in nostro libro de Gen. & Corup. typis dato anno 1640. dum Patauini Collegij Regentes eßemus, hoc est, ante sex annos, in faciem ipsius Ferchij oppugnata, & expugnata fuerant.) Cum, inquam, fortè tunc temporis disput. 12. supradicti Tomi posterioris Methaphisicæ concinnarem, quæ est de Accidente, & eius inhærentia; decreui, ijs, quæ doctrinaliter habet prædictis quatuor Libris illicò respondere.

Et quidem primo, & secundo eius Defensionis libro, occurro in præcitata disput. 12. q. 4. vbi (de factione, & origine formarum, num .s. fiant ex nihilo vel potius ex materia, seu præiacente subiecto, disputatur:) quæ quæstio ad huc in quatuor articulos diuiditur. Primus, quò quæritur an factio ex nihilo sit creatio, & è contra. Secundus an formæ fiant ex nihilo ab agente naturali immediato; Vbi & Ferchij obiectiones fusissimè retorquentur & diluuntur. Tertius, an formæ fiant per inchoationes earum in materia

teria præcedentes. Quartus, quomodo formæ naturales fiant per eductienem de potentia materiæ, earumque discrimen ab anima rationali. quibus articulis, ipsius defensionibus, duobus prioribus libris contextis affluenter satisfit.

Tertio, & quarto libro contentis, pariter occuro quæst. 5. eiusdem disputationis 12. (De formarum desitione, vel interitu) Articulo primo, quò disputatur, an omnis forma Physica sit corruptibilis, vbi & axaminantur duodecim eius ineluctabiles rationes, quibus Vestig. 6. probauit omnem formam esse separabilem, easque insolutas reliquit; demonstraturque predictas rationes esse communissimas, (nec proprio Marte) vt ipse gloriatur inuentas; quemadum circa eas, toto tertio libro desudat. Articulo secundo an forma semel corrupta, vel à materia separata, denuò redire possit ad eamdem materiam informandam; quò tandem circulus impiorum, toto quarto libro defensus, totaliter eliminatur.

Itaque post Vnum, & alterum mensem, Veneto prelo sudante, deque facultate Superiorum, iuxta præscriptum Sacrosancti Concilij Lateran. sessione 10. in Bulla Leonis X. quæ incipit (Inter sollicitudines.) Indicis librorum prohibitorum per P.P. Concilij Tridentini confecti regula 10. & in Instructione super impreß. librorum §. secundo. Constitutionum ordinis Vrbanarum in cap. 5. Reg. tit. 7 nec non concessione Serenissimæ Reipub. Venetæ, Responsum spurium Theologi Patauini (vt potè publicatum contra supradictum præscriptum, ac proinde excommunicationi latæ Sententiæ obnoxium); legitimo Responso (ex parte) repulsum fuit.

Cæterum, cum plurima nihilominus eluenda essent, quæ nonnullis Sciolis, ac ineptulis admodum plausibilia forent, eo quia Satyricè, famam, ac doctrinam nostram allatrarent, (qui sonus perdulcis esse solet auribus talium pomilionum; de quibus iectè Martia-

lis lib. 14. cecinit.

Si tantum spectes hominis caput, Hectora credas;
Si stantem videas, Astyanacta putes:

Decreui itidem, quando monitore Gentium Apostolo ad Rom. cap. p. n. 14. (Sapientibus, & insipientibus debitor sum) primoribus in omni genere imposturis Libelli famosi, etiam horis succisiuis, separatim respondere, id quod, hisce quadraginta Expurgationibus priorem partem Centuriæ, quam intendo, texentibus præstitisse mihi persuadeo.

Leges nihilo secius aliqua Ferchiana dogmata, quæ in prædicto Tomo Metaphysico etiam discussa videbis, quemadmum de Creationis conceptu, de Platonicorum opinione circa æternum regressum earumdem Rerum, & Vnum, atque alterum: at non releges certè, cum hæc, alio Stylo, forma, nec non ampliori eruditione, & speculatione, in expurgationibus pertractata fuerint, itaut, ea legisse, molestum minus Tibi futurum sit.

Quintum est, cum debitor sim Sapientibus, & insipientibus, quemadmum ex Apost. ad Romanos dixi; non ab re erit, vt Tibi Lector Eruditissime constet, tria Insipientium, seù, Mauis aptiori vocabulo, Sciolorum, ac Literatulorum genera reperiri;

Primum eorum est, quorum temeritatem, ac inanem arrogantiam vehementer deplorat doctissimus Ragus: disp. 21. cap. 20. qui nulla prorsus ratione ducti, nec vllis fundamentis subnixi, sed sola fide Auctori cuipiam habita, liberè tanquam verissima pronunciare audent quæcunque ab Auctore illo scripta sunt, vel quæ ab eodem excerpere aliquo modo possunt: Hi si fortè Auctorem, quem valde suspiciunt, & admirantur, in re aliqua lapsum offendant, nephas esse aiunt, eumdem erroris condemnare, quasi Deus aliquis ille fuerit, qui errare nulla ratione potuerit. Non aliunde hoc ori-

tur (inquit Excellentissimus Vir) nisi ab immodica fide, quam illi Auctori tribuunt, cuius vestigijs semper insistunt, Nam si apud alios, vel exiguum errorem deprehendant, illorum labores planè negligunt, eosque statim indicta causa abijciunt, & reprobant. Hæc Ragus:

Hi ineptuli, qui adeò obrutuerunt, vt glandem adhuc defendant, repertis frugibus, similes mihi videntur Grillo, qui cum Vlysse disputat apud Plutarchum, nec vllis rationibus adduci potest, vt è sue rursus in hominem redire velit, quem prius ex homine, Circe mutauerat in Suem: furor est profectò, furor est, dare occasionem impudentiæ cæteris, fouendo errores etiam alicuius, quoniam interdum fuerit Sententiæ non pœnitendæ.

Secundum genus Sciolorum est, quorum rabiosulam naturam, lectissime Angelus Politianus in sua præfactione Miscell. & prælectione in Pers: ad viuum delineauit. Hi vitiligatores à Catone appellati sunt, isto potissimum litigandi vitio, veluti morbo laborantes. Cerebrosa gens, & irritabilis, qui sine causa, sine discrimine, clausis (quod aiunt) occulis, quodcumque nomen adlatrant. multa seuerè, multa asperè dicunt. Toti salibus, toti scatent sensiculis atque acuminibus. nunc omnia obliniunt felle, nunc aceto conspergunt, agrestes, improbi, petulantes, nunc vehementer incitati, minaces, reprehendunt acriter, insultant impotenter, pungunt, prouocant, stomachantur, attonnant, ceu fulmine omnia, et feroculi apud vilem insciumque popellum, cuius gratiolam auidissimè affectant Doctorum hominum famam, atque doctrinam lacerare, mordere, dilaniare non desinunt; quique se ipsos, & sua duntaxat, pleni tumida, sed & fatua coniectura, etiam sine riualibus ineptuli adamant. Hos tantulæ staturæ homunculos, planè ridiculum est audire, & videre in publicis præsertim Disputatio-

num

num actibus, qualiter, vt literatuli apud circumstantem plebeculam credantur, semper extra propositum obloqui, atque insano clamore obstrepere.

Postremum Sciolorum genus est, Eorum, qui mutuis assentationibus sibi aures permulcent, & veluti Scientiarum Proceres Trium Viratum in literis sibi vendicant, qui sine Sole, puluere, & lucta (vt qnidam inquit) parari minimè potest. Hi proculdubio, lenæ purpurissatæ comparandi sunt, aut Poggianæ fabulæ (& nos poma natamus.)

Enimuerò incredibile captu est ijs, quibus videre, & experiri hæc non contigit, quando .s. in eorum Museis nulla alia pretiosior literaria suppellex reperiatur, quam lusoriæ cartæ, taxilli, fidiculæ, Eromena Blundi, Dianea Loredani, & similia ganeantis animi oblectamenta, quibus cum eiusdem farinæ Sodalibus (Arcadico more) dies, noctesque integras perpetuo transcurrunt; nihilo secius ostendunt, se fungino genere Philosophos esse, vt vna videlicet pluuia statim procreet, aut terrigenis illis similes, quos Poetæ de glebis protinus, & Sulcis, cum Clypeo producunt, & Galea, Editis namque inopinato Opusculis, ex inspirata sibi diuinitus noctu Philosophia, (sicuti Æsopo fertur) Censores se prætitulant Veterum, recentiorumque Doctorum, atque eò ineptæ impudentiæ prouehuntur, vt scribere haud vereantur, è suis pinacothecis, efficacia argumenta, famigeratæ literaturæ Viris Suppeditatæ. Quis horum intollerandam procacitem ferat, quà fidem faciunt, aut frontem penitus amisisse, aut tam magnum sibi ipsis adesse interuallum inter frontem, & linguam (sicuti quidam ait) vt frons comprimere, linguam non potuerit. Cæterum non est, quod his nugis supercilia attollant, vt cocleæ cornua. Luce Solis exploratius est, editos partus supposititios esse, nihilque de proprio in

illis

illis habere, præter nudum nomen, atque nonnullas temeritatis, et ignorantiæ hincinde aspersas notas, vt parentes proprij ipsimet credantur, at mortui apud viuentes, sua vindicare non possunt. Vindicabunt forte aliqui, cum Aesopi Picam (quæ nunc Picus videri ambit) alienis ornatam plumis, quam primum deplumabunt. Atq; hæc satis de Tribus Sciolorum generibus, non tamen : extra propositum, hoc potissimum tempore dicta volui.

Sextum. in exerpendis his quadraginta Expurgationibus ab hoc Libello famoso, me nullum ordinem seruare potuisse, quæ enim digeries mihi obseruanda erat, vbi solum, quo plus legebam, imposturarum calumniarum, & his similium, obuia ingens confusio prodibat. Selegi tamen primores, vt dixi in omni genere, concernentes materias graues, serias, iocosas, leues, sicque miscui, vt Tibi placerem in hac stomachosa materia, Vtile dulci; atque saltem in hac prima parte Centuriæ, delineatum vtcunque haberes in nos animum Ferchianum.

Vnam tantum, nempe septimam querelam contra Scotum, extraneam à Libello famoso deprehendes, acceptam ab Opusculo de personis producentibus Spiritum Sanctum. Verum, id, ea mente factum scias, vt s. in hac prima parte Centuriæ Subtilissimum Præceptorem totaliter à calumnijs Ferchianis, in operibus eius sparsis, vindicatum legeres. hæc eadem mens in causa fuit, vt Priorem hanc Partem, iurè prætitularem. Scotus, & Scotistæ, Bellutus, & Mastrius expurgati, &c. tanquam à nobiliori persona offensa, titulus præfulgeret. Nunc ergo has quadraginta Expurgationes, sic taliter qualiter digesta, accipe. mox postremam partem, hoc est, reliquas 60. expectato.

Septimum est, quod Te cautum cupio. ne pro vitio censeas passim obiectam molem tot authoritatum, & rationum, vel in roborandis as-

ſertis noſtris, vel pro infirmandis Ferchianis placitis, quando (Victoria quidem, at non ſatietas Victoriæ quærenda ſit.) Preterquam quod, vt plurimum Lecturientis animus, finis alicuius auidus, oratione prolixa diſtrahatur, inutiliterque defatigetur, ad eam Veritatem venandam, quam aſſequi quantocius concupiſcit, ſi breui, ac expedita calle fieri poteſt; quapropter bonæ alioqui res faſtidiuntur, antequam diſcantur. Enimuerò parcas, rogo; neceſſitas ſi quidem ad hoc fortè erratum, me compulit. viliſſimus conceptus, quem de noſtra qualicunque literatura diſamauit Ferchius, Stimulus is fuit, ad has congerendas tot authoritatum Phalanges; non tamen vt furtum ſed vt fructũ Tibi exiberem, cum ex Varietate eruditionis, quam præſeferunt, haud ingratas futuras ſperem. Dum interim, ex his experietur, vel inuitus ipſe, etiam Nos, non per vulgaria literarum Maria, verum per reconditos ſinus piſcationem exercuiſſe, neque adhuc recte " quales eſſemus " cognouiſſe.

Octauum, & Vltimum, ne Scandalum patiaris velim, ſi in legendis his Expurgationibus, acrimoniam ſtyli aliquoties offendes, quæ Tibi fortè iniuriam, conuitium, contumeliam, Scomma in proximum ſapere videbitur, proindeque Religioſi Viri modeſtiæ indecorum, ita aduerſarium, confutare, atque ſe ipſum à calumnijs emaculare. At Te benignè rogatum cupio, ne acrius dicta mea, intempeſtiuo iudicio damnare velis, quin prius ad memoriam Tuam reuocaueris, quam acres, incitatique in dicendo fuerint; quam excitato ſtomacho, ac flaua prodeunte bile, omnes calumnias refellerint; quanta verborum, Sententiarumque aſperitate vſi fuerint; quam nihil inuidiam timuerint; quanta libertate, vel accuſantes refutauerint, vel errantes caſtigauerint, & modo Clypeo, modo gladio vtentes, ita ſemet tuiti fuerint, vt aduerſarios nihil illis

parcen-

parcentes. omnino proſtrauerint, necauerint; ſiue Hieronymus in Ruffinum ſcribens; ſiue Auguſtinus contra Vrbicium diſputans; ſiue Hilarius aduerſus Conſtantium Auguſtum fulminans; ſiue Anſelmus Lucenſis in Gibertum tonans; ſiue Bonauentura aduerſus Clericos pro ſuis fratribus; ſiue Bernardus contra Cluniacenſes pro ſuis Monachis ſtantes; adeo vt veriſſimum ſit, quod S. Eloquētiæ latinæ religioſiſſimus Cuſtos, pro ſimili argumēto ſcriptum reliquit. (illud calumniæ ingenitum eſt, vt non niſi ferro currari poſſit, mollibus irritetur. Nam ij, quibus aliena carpere voluptas eſt, ſi leuius caſtigentur, ſibi nimium complacent. Si aliquanto grauius, vt ſe pati ſentiant, Serpentum inſtar efferuntur, atque inſiliunt, nec abſiſtunt, donec pleno claui ictu eliſi, quamuis minas occulis ſpirent, & veneno inflata colla ſurrigant, humi tamen iacent, neque ſe vlterius poſſunt iaculari. Reffellenda ergo (inquit noſtri ſæculi eloquentiſſimus Vir) acriter calumnia eſt, ne timiditas conſcientiæ arguatur. Etenim iuſtam defenſionem, quis vnquam accuſauit, etiam ſi, quod, ait Lapius in allegat: ſi in principio (Enſis enſe, pede pes, cuſpide cuſpis repellenda ſint. Amamus, & nos roſas ſpinasque horremus, quæ ſanguinem hauriunt, ſed ita comparatum natura eſt, vt ſine his, illas non habeamus) Hactenus ille.

Addo Ego, vel ad tollendum, vel ſaltem ad alleuandum tuum ſcandalum, Aequiſſime Lector, acrimoniam, ſales, aſpera verba, irronias, & id genus, quæ incurres, & ſi conuitia ſunt, non certè contorta, ſed maxima ex parte (dicerem ex omni parte, quando Verum faciem Falſi ſumpſiſſe haud videretur) ab ipſo Ferchio mutuata audies ex paginis Libelli citatis, iuxta Tertulliani metaphoram, de ſagitta contra lapidem proiecta, in ſuum Authorem retorta; idque Iure, non iniuria factum indulgebis, quando (Vim

Vi repellere liceat) leges personent, (ac par pari referendum) ipsamet Natura cogat.

Et hæc sunt, de quibus Te præmonitum volui, vt integritatem animi Tui, ad hanc meam Lecturam, non sine fructu, & commodo Tuo prepararem. Vale, & vt Iudex Aequissimus, auditis partibus Accusatoris, & se expurgantis, decerne; memor doctissimi Senecæ moniti in sua Medæa scribentis (qui statuit aliquid parte inaudita, æquum licet statuerit, haud tamen æquum esto.)

SCOTVS, ET SCOTISTÆ
Bellutus, & Maſtrius
Expurgati
A' Probroſis Querelis
FERCHIANIS.

PROLOGVS.

Vicumque celſa Honoris literarij faſtigia ſcandere nititur, omnium, in ſe inuidorum calamos, & linguas concitaſſe firmiſſime concipiat; ſic ille, qui in Solem obambulat, vmbram comitem aſſiduam habere neceſſe eſt; quinimo, quò plus ſolaris radius pellucidus, diffunditur, eo exaduerſo nigriores ſuccedere tenebras, experientia common ſtrat.

Vmbram habet omne ſuam Corpus, ſequiturq; præitque,
Sic ſecum Virtus attrhait Inuidiam.

Aptè cæcinit Boiſſardus. Ita ſanè, fatali humanæ fragilitatis argumento portenditur, peſſima quçque, indiuiſibiliter optima ſociare ſemper, nec non plerumque illa loco premij, ac mercedis, iſtis appoſita ſtare, non ſine ingenti proborum dolore haud infrequenter comperta ſunt, qua de re Pindarus Liricorum Poetarum facilè Princeps, ſummo-

pere doluit, (quod præclara facta, Inuidiæ premio pensarentur.)

Verum enimuero, quamuis hæc animorum pestis, radixque omnium malorum, neminem mortalium excipiat, nulliq; parcat ætati, nihilominus grauissimi Viri testimonio approbatum legimus. Inuidiam in Iuuenibus, Actum esse: in Senibus habitum. In illis malum quidem sed periodicum; in istis continuam febrim. Florenti ætati adest Inuidia, ast tanquam Peregrina haud figit pedem. Præcipiti, & ad occasum tendenti, veluti colona adhæret, atque in eius sicco, frigidoque temperamento, quemadmum in propria Aula Regia Tronum erigit, Sceptra tenet.

Lucidissimum conspicillum Inuidia dicitur, quo instrumento, res longè maiores quam, quæ reuera sint, obtutibus nostris apparent. Quid ergo mirum, si hebescenti per ætatem visui apprimè inseruiat, quando, hoc subsidio, tunc maximè Senes opus habent, vt iucundioris ætatis fœlicitatem (eorum aspectuum vnicum horizontem) ampliorem conspiciant?

Fertilior seges est alienis semper in agris,
Vicinumque pecus grandius Vber habet.

Apposite scripsit Ouid. Lib. pr. de Arte amandi. At vero, corripit cariosa ingenia, hæc inter pestilentes animi morbos Sæuissima lues Inuidia, eò tum præcipuè, cum primum exorientẽ Iuniorũ literariam gloriã (quam ipsi appetiuere semper, consequi potuerunt numquam) in orbis Theatro prodire mirantur. Tum "protritam famam, pressos honores, imminuta de se ipsis iudicia, decus, in dedecus commutatum, dolent, queruntur " atque ex annorum præcedentia,

dentia, meriti quoque proprij præcedentiam metientes, incredibile dictu, quam importuni insiliant in eius nascentem gloriæ Solem, quem æternam ecclypsim ipsorum existimationi minari credunt. prorsus immemores illius, quod Varo scriptum reliquit. (neque Vetulus canterius, quam nouellus melior est, nec canitudini comes Virtus.)

Sed quorsum per hæc inuolucra collimet calamus, expostulabis, ingeniossime Lector; atque Te Dauum esse, non Oedipum protestaberis. En diu Te non teneo, perstringo sermonem, atque ad rem propero, hoc est, secretum publicum Tibi refero.

Cum primum huic Sacræ Religioni Seraphici Diui Patris Frãcisci, in adolescentiæ meæ flore, nomen dedi: post debitum cultum erga Deum pro modulo spiritus mei exhibitum, nihil magis cordi tenacius inhæsit, quam is profectus in Subtilissima Scoti doctrina, (cuius limina ante ordinis ingressum iam salutaueram) qui mihi aliquando non vulgarem gloriam, Religionique splendidum decorem comparare posset

Cospirabant ad hanc vehementem animi applicationem, ea aurea tempora, quibus decurrentibus, Sacer iste Ordo in Reuerendissimo Patre Generali Magistro Iacobo de Bagnacaballo, æternæ memoriæ Viro, moderante, Priorum Sanctorum Patrum ingentem pietatem, singularem prudentiam, immaculatam Iustitiam, eximiam integritatem veneratus est.

Premebat supramodum, pientissimus ille, ac doctissimus Pater, vt antiquata literarum studia in Religione reflorerent, nihilque intentatum omittebat, quo hanc eius Sanctam

inten-

intentionem promouere posset, præclaris maiorum suorum; in primis D. Antonij de Padua, Seraphici Doctoris Sancti Bonauenturæ, Alensis, Scoti, aliorumque Sanctorum, ac doctissimorum Virorum, exemplis prouocatus. Hinc ordinis Iuuentutem (pupillam occuli eius) impossibile effatu, quam in Timore Domini, Regulæ obseruantia, & Scholasticis exercitijs, enixè aleret, altam foueret, proueheret. Legatur opusculum verè aureum, quod ipse pro reformatione studiorum ordinis edidit anno 1620. atque religiosissimum zelum D. Bonauenturæ, quōdam à Seraphico Diuo Patre Francisco, Septimi Generalis Ministri, ad viuum delineatum, in Pat: Reuerendissimo à Bagnacaballo, quicunque deprehendat. Nihilosecius, ea postliminio recepta studia, illud vnum pro fæliciori incremento, summopere desiderare videbantur, vt Scotica doctrina; secundum Recentiorum facilem, æque ac planâ Methodum traderetur. Tum vt consumati cursus in Philosophia, ac Theologia, quemadmodum aliæ Scholæ haberentur, & propterea nulla extaret materia, nulla de nouo excogitata difficultas, nullum disputationis genus, quod nostris etiam obuium, ac familiare non esset. Tum, vt Seraphica Iuuentus, ad eum literariæ gloriæ apicem, quantotius festino gradu perueniret, quem vnicè Zelantissimus ille Pater, semper in Votis habuit.

Eminebat tunc temporis inter Iuniores Scotistas Admod. R. Pater Magister Ioseph à Drepano Siculus, Vir ingenio Subtilissimus, (quem propterea honoris causa nomino, tanquā, cui, Scotistarum pręsens Academia plurimum debeat) is, primus inter Conscotistas, Recentiorum opera

euo-

euoluens, primus, inquam, Logicam, Phylosophiã, Theologiam, ad formam, & stylum modernorum Authorum, tradere scriptotenus cæpit. Ineffabile est, quantum breuissimo tempore, Scotica Academia in literis profecerit; adeo vt, non multum post, hisce excitatus exemplis Adm. R. P. Magister Angelus à Monte Piloso, ipsius Patris à Drepano Auditor, Summam Thelogicam in Via Scoti, ad ęmulationem Recentiorum Doctorum pro S. Thoma scribentium (ausu generosissimo) cum ingenti profectu Seraphicæ Studiosæ Iuuentutis typis dederit.

At vero, restabat adhuc, vt Scotistarum aliquis, pro maiori Studentium commodo, Cursum Philosophicum publico committeret prelo, sicque hac in parte, etiam nostra Scotica Schola, parem alijs Scholis se ostentaret; prodierant namque in lucem post Collegium Conimbricense, his nouissimis temporibus, Complutense itidem Collegium. prodierant quamplurimi Cursus in Philosophia, at qui omnes in Via Angelicæ Scholæ. Sola nostra Academia, Theorematibus Patris Fauentini contenta, Petri Tatareti, Ioannis Canonici, Nicolai de Orbelis, nonnullorumque ex antiquis nostris, opera tantum versabat.

Torquebat supra modum iuuenilem animum meum, illud publici boni desiderium, atque ad illum Scopum, si quando superi arrisissent, totam mentem dirigebam. Contigit anno 1625 (sic disponente Altissimo) me in Collegio D. Bonauenturæ de Vrbe vna cum Patre Belluto Collega meo, cooptatum fuisse. Geniorum, atque morum nostrorum paritas, illicò, Sociali ingeniorum foedere (primum communicatis, matureque discussis consilijs) in

Cursum

Cursum Phylosophicum edendũ coniurare Nos fecit. Itaque post indefessum, ac perenne duodecim annorum studium, post plurimos, speculationũ, difficultatum exantlatos labores, ad extremũ, principio anni 1637. cum studij Augustæ Perusiæ Regentes essemus, primum Tomum nostræ Philosophię, Romanis typis, Orbi literario inuulgauimus.

Quamuerò gratum, ac plausibile hoc Opus Vniuersis Literatis acciderit, congratulatoriæ literæ ad nos missæ ab Eminentissimo Cardinali Cenrino, Scotistarum quondã Coripheo; ab Excellentissimis Viris, Thoma Giliolo primæ Cathedræ in Vniuersitate Patauina, ac primorum totius Italiæ Subselliorum Philosophiæ moderatore; Scipione Claramontio in publico Liceo Pisano olim supremo Lectore, nec non Italicarum literarum maximo ornamento; Claudio Achillino in patrio Bononiensi Gymnasio Primario professore; Bonauentura de Reggio in Vniuersitate Ticinensi eximio Philosopho; Luca Petroschio in Academia Cracouiensi in Via Scoti Philosopho (qui & nobis significauit, huius nostrę operis intuitu, in prædicta Academia, Cathedram Scoticam primum erectam fuisse) nec non ab alijs Clarissimis Viris, quos religiosæ modestiæ, ac humilitatis gratia reticeo, satis superque testantur. Cæterum id gratitudinis, ac plausus signum super omnia euincit, quod ex mille Tomis, qui Romæ impressi fuere, vix vno lustro elapso, nullus apud Bibliopolas vendendus remanserit, quotquot auidissimè à Studiosis potius rapti, quam empti; Adeo vt prædictum Tomum, Venetijs recudere Typographus, importunis precibus frequentissimè pulsatus, coactus fuerit.

Verum quantam gloriam apud eos (qui vere ſciunt) noſter hic primus ingeniorum labor, comparauit, tãtumdem Inuidię, pęnes inglorios quoſdam excitauit. Incredibilia ſunt, quę de nobis Scioli, ac Blaterones quidam, ſparſere in vulgus dicteria, quæ non ſunt huius loci. Interim Peruſiæ abſoluto triennali Regentiæ curſu, Patauinum Sancti Antonij Collegium, pro futuro Triennio, concupiuimus, quod, & pro votis ſucceſsit, impenſius fauente nobis Excelentiſs Equite Valareſsio, inter primores Patritios Venetos Nobiliſsimo.

At hic Rhodus, hic ſaltus fuit: quam primum Patauini Lectores ordinis noſtri Metaphyſicus, ac Theologus publicus, nos prædicti Collegij Regentes, Romę delectos odorati ſunt, ſtatim Venetijs, omnem lapidem mouerunt, ſpecioſis prætextibus, tum apud Senatum ipſum, tum apud Excelentiſſimos Patauinę Vniuerſitatis Reformatores agitãtes, ne ſinerent vllomodo, nos Patauij futuros eſſe Regẽtes.

Aſt hęc Inuidiæ immanis procella, poſtquam ſęuo murmure, Venetijs integro trimeſtri intonuit, tandem bonorũ Amicorum ope, adnitentibus in primis Excellentiſſimo Equite Valareſſio, & Illuſtriſſimo Duodo, Religionis Iuribus Viris addictiſſimis, nec non authoritate R.^{mi} P. Generalis, multum ęgrè ferentis, eius Iuriſdictionem ab ijs perturbari, quibus ex obedientiæ Voto iniuncta eſt obligatio contra quoſcunq; eam impugnantes, defendendi; tandem inquã, noſtra, quinimo Religionis iuſtiſſima cauſa triumphauit; atque inuidorum officia, apud prudentiſſimos, ac ſapientiſſimos illos Patres conſcriptos, officere valuerunt nihil, victęque malignitates turpiter ceſſere Victoribus.

Ergo, quod faustum, & felix semper sit, die prima Augusti anni 1638. Patauium, auspice gloriosissimo Diuo Antonio, appulimus. Continuo Patres omnes, atque in primis præfatos Lectores publicos salutauimus, visitauimus; ijsq; nostra humillima obsequia vltrò obtulimus, litis præteritæ immemores prosus, iuxta illud Sapientis (generosa profectò mens, quę aut non commouetur iniurijs, aut acceptarum, vel inulta obliuiscitur.) Peractis omnibus humanitatis officijs, post vnum, & alterum diem, solita nostra studia resumpsimus, eaque assueto infatigabili tenore imperturbato cursu perseuerauimus, toto illo quo ibi mansimus Trienij tempore; tum pro Editione operum nostrorum Logicæ, de Cœlo & Mundo, Metheoris, de Gen. & Corrupt., item librorum de Anima; tum pro Lectionibus, ac disputationibus publicis, ac priuatis habendis.

Dum hæc Patauij agerentur, nostrum Tomum Logicum Veneto prelo publicum fecimus, qui & pari plausu, ac prior Tomus physicus ab omnibus literatis exceptus fuit.

Interea nostra Acta publica, maximè in disputationibus cum exteris, apud celebertimos Patauinæ Vniuersitatis Lectores, celebrem famam, nobis parauerant, plurimaque, cum honore (sit ad maiorem Dei gloriam dictum) de Nobis, deque studijs nostris, ac operibus, per compita, per circulos eruditorum perconducta studentium, spargebantur. Angebant hæc (siue ab alijs relata, siue proprijs audita auribus) animos Metaphysici, ac Theologi; tum quia, de eorum doctrina, nimium minui Iudicia apud studiosos, videbant; tùm quoniam, ad illa vsque tempora, nemo illorum, aliquod Scholasticum opus typis dederat, quò

de

de seipsis, vtcumque adepta fama, firmaretur.

His igitur acutissimis stimulis vehementer incitatus Matheus Ferchius Veglensis a pluribus annis in Vniuersitate Patauina Lector publicus, vt labanti famæ pro viribus occureret, Decem quæstiones Phylosophicas (Decēnalis ipsius ingenij labor) Pataui imprimi curauit, prætitulatas. " vestigationes Peripateticæ &c. " Istæ primus Scolasticus partus Viri, apud aliquot Nostrates magnæ existimationis (vt potè " Ermogeni persimilis, de quo illud ferebatur Senex inter pueros, &c.) & qui longi incubatus factura, plurimos in expectatione macerauerat, extēplò, Nos auidè ad suimet Lecturam traxit, impellente, maximè argumento eiusdem facultatis, circa quam, & Nos tunc temporis versabamur.

Dum Librum decurrimus, aliquot eius placita animaduertimus, quæ nullo modo probare potuimus. Primum fuit , quod defendit Vestig. prima contra communem Peripateticorum Opinionem, (ex nihilo naturaliter aliquid fieri posse) proindeque formarum naturalium factionem ex nihilo, in Aristotele ab ipso deprehensam. Secundum cum Vestig. 6 lib. p. cap. 2. (proprio Marte) defendit , (omnem formam Substantialem, vniuersìm esse separabilē à materia, Sempiternā, atquè incorruptibilem,) contra omnium Philosophorū Sensum, à tot Sęculis indubiū à nemine reuocatum. Tertium effugium illud, quod docet Vestig. 6. lib. 2. ca. 10. & 14 (Circulationem, nimium, Animarum in humana corpora tantum, ad mentem Arist) vt dissoluat argumentum de Infinitate Animarum, ex motus æternitate, ac Animæ immortalitate deductum. Quartum para-

doxum illud, quo Veſtig. 9. oſtendit, (non dari ſcientiam praticam communem ad actiuam, & factiuam) contra vniuerſalem modum diuidendi Scientiam in praticam, & ſpeculatiuam; & rurſus practicam, in actiuam, & factiuã, vſurpatum in vtraque Schola, Angelica, & Subtili, atque ſic contra omnes nobiliores Scolaſticos. Quintum quò Veſtig. 7. defendit contra tot Sæculorum Suffragijs comprobatam, æque, ac famoſam rerum omnium diuiſionem (in decem genera) in Scholis Angelica, & Subtili, incunctanter creditam, (in octo genera) tantum diuidi in futurũ, expunctis à Cathegoria, Situ, & Habitu. Sextum [redacted] illud, quò Veſtigat. p. cap 17. & Veſtig. 2. lib. p. cap. 7. cenſet, omnia quæ Ariſt. dixit de Mundi, ac motus æternitate, populariter, & non philoſophicè, dixiſſe, contra communem Peripateticorum Sententiam, aſſerentem Ariſt in 8 Phyſ. cap p & 2. p. Cęli ca. 9. & in 12. Methaph ca. 6. " Philoſophicè, & ex profeſsò " tuitum fuiſſe Aeternitatem Mundi, ac motus.

Sudabamus eo tempore, cum hęc offendimus circa Opera noſtra edenda in Libros de Cælo, & de Gen. Viſum eſt ergo iuxtà Summi Philoſophi Platonis Votum, (magis conuenire Nos de veritate ſollicitos eſſe, quã de quauis alia re) etenim inquiebat ille (Socratis parua cura agenda eſt, Veritatis autem magna) atque ita, ſupradicta Ferchiana dogmata, tanquam veritati noxia conuellere pro poſſe; neque enim ferendum duximus, quatenus Vires ſuppeterent, impunè illudi credulæ Iuuentuti, & ſimplicia ingenia ſupplantari

Dictum. Factum. Factio namque ex nihilo in Ariſt. deprehenſa

hensa; confutata fuit disp. 5 de Gen. q. p. a. p. à num. 11. & & subsequentibus. In eadẽ Disput. 5. q. 2. a. 2. probauimus omnes formas interitui obnoxias esse, vnica dẽpta anima intellectiua; atq; duodecim eius Achillicis rationibus, Cathegorica responsa dedimus. Seditiosum illud effugium circulationis animarum ab eo excogitatum; eliminauimus (disp. pręcitata q. 7. a. p. nec non in lib. de Anima disp. p. q. 10.) Paradoxum illud de insufficienti diuisione scientiæ, refutatum fuit in Tomo Logico recuso disp. 12. q. 5. a. 3. n. 126. Numerus denarius prædicamentorũ in Arist. & cũ Arist. comprobatus fuit in præfato Tomo Logico disp. 6. q. p. n. 11. & 12. Vbi & eius rationibus, octonariũ numerũ Prædicamentorum probantibus, satisfactum fuit; & tandẽ disputatione p. q. 5. n. 36. & 37. Tomi de Cęlo, ostensum fuit, Arist. non populariter, sed philosophicè æternitatem Mundi, & motus constantissimè asseruisse, defendisse.

In hisce verò Ferchianis placitis confutandis, eam religiosam modestiam, ac scholasticam methodum adhibuimus, quæ inprimis à spectatissimis nostræ Religionis Theologis Reuisoribus, Selectis à Reuerendiss. P. Generali nostro, eximiè commendata fuit, atque postmodum à Censoribus fidei; nec non ab eruditiss. Secretario Serenissimę Reipublicę Venetæ, ad hoc munus specialiter delegato, pariter approbata, & comprobata fuit.

Verum statim, ac Opera nostra Patauij inuulgata fuere, impossibile dictù, & captu! quam mirificè ab omnibus Viris Literatis, Studiosis, Bibliopolis excepta fuerint. Publicè priuatimq; cum auiditate legebantur nostræ Sentẽtiæ, Difficultates, Solutiones. Vnusquisque, quo pollebat iuditio, inte-

integris animis, eas trutinabat. Tunc primum cæptum est accuratius vestigari vestigationes Peripateticę. Ferchiana dogmata, quæ, & qualia essent denudari; atque somniculosa Iuuentus, velut in aurem vtramque dormiens, experge facta fuit. Tunc primum, inquam (Factio ex nihilo) contemptui habita, (excogitata animarum circulatio) derisa. habitus scientificè diuisio, vocalis iudicata. (Separabilitas omnis formę) scandalũ credita; (cætera ab Arist. peregrina,) neglecta.

Publica gesta, in Antenoreo literarum Emporio, refero. Viuunt adhuc plurimi, qui hæc, ita prorsus, quemadmodum à me descripta, & viderunt, & audiuerunt Nec audet mẽtiri Ferchius ipse, quando in Embolio sui Libelli famosi pag. 6. inuitus scribit " hæc ad me per amicos, & per Au-
„ ditores aliquos S. Theologiæ perlata, " vehementer ani-
„ mum commouerunt. "

Furere igitur in nos cæpit acriter Ferchius, atque linguæ nimiũ liberæ, ac mordacis retinacula laxans, modò per cuniculos, modò perfricta fronte, contra nostram famam, & doctrinam, apud quoscunque posset, mirum inmodum moliebatur. Dicteria sine fine, mendacia sine numero disseminabat. Collegiales nostros, à nobis seducere tentauit. Superiorem localem, malignis officijs in nos concitauit. Lectorem Metaphysicum eius Lateronem, duabus vicibus in publicis Disputationibus, vt nobiscum percito animo congrederetur, incitauit, vt vel sic, nostra Acta per alium turbaret, & perstringeret, cum tamen ipse, in publicis, ac priuatis actionibus hiscere non auderet, quemadmodum ipse testatur pag. 5. sui Emboli j illis verbis.

Offen-

„ Offenſores cõtentionis auidi, nõ ceſſarunt, immo per quoſ-
„ dam familiares mihi, ſæpe, ac ſæpius me ad pugnam pro-
„ uocare, reſponſionem petere, impugnationes offerre. Ego
“ aure ſurda tacere volui ”

Edebat nihilominus in Vulgus, noſtra opera eſſe ab alijs Au-
„ thoribus Tranſcriptiones, compilationes, furta, nihil de
„ proprio ſcripſiſſe, totum ex alieno. Nos leues, inconſtan-
„ tes, impoſtores, falſarios, feraces in maledictis, Doctores
„ extra propoſitum, mortalitatis animæ aſſertores, ſuaſores;
„ ignorantes in Grammatica, Logica, Philoſophia, & Theo-
„ logia; Alexandreos, Epicureos, ab Ariſt. prorſus extorres;
„ temerarios in Cælicolas, atque tandem impios in Deum,
eſſe dictitabat; quę omnia, & ſingula, quinimò his atrociora
conuitia in ſuo Libello famoſo, ceu calumniarum, impo-
ſturarum, ac contumeliarum Polianthea, ad æternam pro-
priæ dicacitatis infamiam, etiam numſcripſit.

Deus bone? quid furioſo homini non ſuggeſsit Infernus, quò
famam noſtram denigrare, dilacerare pro animi libidine
valeret?

Interea Nos coram obloqutore non aperuimus os noſtrum.
Namq; ex Veterum ſcitis iam diù noueramus. (Iacula in
ſolidum illata, retorqueri. Solem Troglodytis, ne vtiquã
maledicentibus, lætiſsimè exoriri;

Lunamque Canibus in caſſum baubantibus, vel Teſſalis car-
minibus adiurantibus, curſum inoffenſum tenere. Magno-
rum hoc eſſe Virorum, vt quò altius aſſurgunt, eò acrius
obſeruentur, tum ab illis, qui ſe illis minores eſſe nolint,
tum ab his, qui pares timent; ingemiſcere Inuidias, immò,
vt verius loquar, diſrumpi cum Orientem Solem à pleriſq;
omni-

omnibus iampridem adorari vident, quam occidentem: Religiosorum proprium esse fortia pati) atque pro adepta gloria defensæ Veritatis, depulsæ falsitatis, alacri animo, illa omnia conuitia ferebamus.

At ecce, dum in his palestris exercemur, ad extremum absoluto Regentiæ nostræ Triennio, aureolis, non minus singularis doctrinæ, intaminatæ famæ, quam probatissimæ patientiæ (quod sine arrogantia dictum videri velim) Patauio coronati discessimus.

Pater Bellutus Collega meus, in Siciliam ob non nulla eius familiaria negotia, abire compulsus, inibi mansit; Opusque præclarum de Incarnatione Dominica edidit; vt quali otio detineretur, intelligeret Mundus; atque Vno, & altero anno elapso, Prouincialis Minister illius almę Prouincię meritis Illustrissimus, electus fuit.

Ego in Patriam me contuli: sed post pauco menses Rauennã totius Flaminiæ Metropolim Nobilissimam accitus ab Eminentissimo Principe Aloysio Capponio S. R. E. Cardinale Amplissimo, ac eiusdẽ Vrbis Archiepiscopo, literatorum nostri Sæculi Vnico, & maximo Mæcenate, ipsius Theologus delectus fui; apudque Emineutiam Suam, tanquam penes (spirantem bibliotecam) sicuti de Longino Eunapius dixit, tamdiù moratus fui, quousq; idem Eminentiss. Princeps, Romam anno 1644 peteret, me Rauennæ consistere iussum, vt Tomum primum Metaphysicæ meæ pararem, atq; gloriosissimo eius nomine coronarem:

Dum Rauennæ pretiosiora temporis momenta in compositione pręfati Tomi Metaphysici impendebam, delectabarque frequenti de re literaria collatione, & conturbenio

Ad-

Adm. R. P Magiſtri Octauiani Camerani Rauennatis Viri amiciſſimi. Ecce mihi nihil amplius de Ferchio cogitanti, ac ſi nunquam in rerum natura fuiſſet, (quorundam enim obliuiſci, vt turpium, melius eſt quàm reminiſci. Monet Ariſt. 3. Top c. 10.) à quodam, vel pro ipſo exploratore, vel familiari meo, neſcio; literis nuntiatur, Ferchium valdè de me queri.

„ Per Prouincias Flaminiæ, & Inſubriæ diſſeminante, quod „ ipſe victus, Nos victores eſſemus. Se non ſcribere, non „ quia nolit, ſed quia contra replicare non ſciat, nec poſsit à „ ſe mala ſcripta defendere. Ex ignorantia, non ex electio- „ ne ſcilentium naſci, atq; adeo à nobis iam impoſitum ſibi „ ſilentium eſſe. Cognouiſſe ſe tandem, quod falsò, quod „ iniuſtè, quod malè ſcripſerit. Nos eſſe à parte Veritatis, „ Ferchium à parte falſitatis. Inſuper addebat, me hiſce nō „ contentum, ex Medula quoſdam Patauium delegaſſe, qui „ & ſimilia publicè dictarent, grandi cum ignominia & per- „ ſonæ, & nominis eius. Deſinerem, porrò, rogabat vexare „ Virum duorum annorum langooſe, & 62. ætate deficien- „ tem, atque laboribus publicis, & priuatis Lectionum deſu- „ dantem.

„ Non deberi cogi publicum Theologum Patauinum ad ſe „ defendendum à captantibus gloriam ex eo impugnato; „ quando interim, his actis, ſtudioſorum vtilitas impedieba- „ tur, iudicium Sereniſs. Reipub. impromouendo ſe damna- „ batur, atque decus Gymnaſij Patauini, quo ad ſuum locū „ attinet, in dedecus commutabatur. Satis apertè ſe prote- „ ſtatum fuiſſe apud multos nolle nobis reſpondere, neque „ fraternis ſe miſcere contentionibus, familiari exemplo

,, Patris Fauentini in S. Theologia eius prædeceſſoris, qui
,, alienis impugnatoribus defenſiones obiecit, Noſtratibus
,, autem vrgentibus, impugnationibus, atque prouocantibus
,, iugiter, nunquam ſcripto, per ſe, vel per alium voluit reſ-
,, pondere. Abundè alias ſe Patri Belluto per internuntium
,, poſtulanti, quid ad noſtras obiectsones reſponderet, ſigni-
,, ficaſſe per literas, non iudicauiſſe conueniens reſpondere
,, i js, quæ contra ipſum à nobis ſcripta fuerant. Cætera ve-
,, rò, quæ ſcripſimus, ne legere quidem voluiſſe. Calamum
,, noſtrum librum eſſe, quemadmodum, & calamus eius; in
,, noſtra proindè libertate eſſe, ſcribere quæcunque velimus.
,, Vtri noſtrum melius, ac verius ſenſerimus, Viros doctos,
,, auditis partibus, fore iudicaturas.

Ad hęc inopinatò perlata ab ambiguę, fidei nuntio, fateor diù ſuſpenſum detinuiſſe animum meum, reſcriberem ne, an conſultius tacerem. Occurebant menti, verſutiæ, caliditates, malitiæ inſtigantium quorumdam Hominum, quibus dulcè, ac familiare eſt, ipſis ſpectatoribus, malignitatum ignibus iniectis proborum Virorum Charitatem, quietem, Pacem, Inuidiæ incendio conflaglare. Attamen, re perdiù deliberata, reſcribere ſtatui, literaſque ad prædictũ exploratorem tanſmitendas, hoc modo dictaui.

Me multum miratum fuiſſe, de indicatis querelis Ferchianis. Tantum abeſſe, vt dicteria illa, à me hinc indè peruulgata fuerint, quin nec ſomniata minus. (Non ex rumore ſtatuendum) pręclarè monuit Tacit: Nunc inuentum; vel eſſe Ferchi j prouectioris ætatis (quando Senes ex Ariſ. lib. 2. Reth. c. 16. natura queruli ſint) vel certè alicuius callidi Veteratoris, ad conciliandum nobis immane odiũ

exco-

excogitatum. Eam indolem, me non habere, qualem suſpicatur Ferchius. Ageret ille (ſi optata animi ſerenitate frui velit) quæ Philoſophus loc. cit. cap 17. meæ conditionis Viris conuenire cenſuit (neque omnibus ſcilicet temerè credendum, neque omnibus deroganda fides, ſed ex veritate potius omnia iudicanda.)

Iam pridem mihimet perſuaſiſſe, noſtris ſcriptis contra eius Veſtigationes nullatenus reſcripturum, quando hiſce proximè elapſis annis, pro reſponſio ne ad illas noſtras obiectiones, (quam, & amici eius importunè ſollicitabant) typis inuulgauerit exantlatos eius labores circa fabulas Paleſtini Stagni, & obſeruationes in Goffredum Torquati Taſſi; quæ de Patre Belluto dicit, pura figmenta eſſe; nec ille, nec Ego id poſtulaſſe, quem qualis eſſet, optimè Patauij cognoueramus, atque his dictatis, Epiſtolam obſignaui.

Poſt hæc, altum ſilentium de his rebus fuit. Rumoreſque conticuiſſe credebatur. Cum ecce anno 1646. Ferchius publicauit tanto tempore fotum eius reſponſum ad noſtras ſexennales Obiectiones, ſeu verius, Libellum famoſum ſub titulo " (Defenſio Veſtigationum Peripateticarum & ") contra noſtram famam, & doctrinam, quinimmo Scoti , & Scotiſtarum omnium; ſtatimque per omnes Prouincias Ordinis ſparſit, canereque triumphum per āliquot eius rabioſulos, ante Victoriam, curauit.

Diſplicuit mirum in modum, hoc iniquum factum Doctioribus Religionis noſtræ Patribus: præcauebant namque prudēter (contentiones gliſcere; lites ſeri immortales; bella geri, nullos habitura triumphos; quia ciuilia, quia inteſtina; Aduerſarijs Academiæ Scoticæ ludos præbere; Subtilia

ingenia inutilibus atterri; non nisi publico damno in gloriã (quæ de fratre prostrato reportabitur) constare Victoriam; ac proinde, hasce priuatas offensiones, concordibus animis, condonandas, atque incommunes Subtilissimæ Scholæ hostes, arma, Viresque ingenij vertendas,) literis ad me datis consultabant. Non deesse (insuper addebunt) doctissimorum Virorum decora moderationis animi documenta; idque inter cætera maximè conspicuum exemplar, imitandum proponebatur, quod in Dominico Soto, Salamantino Professore eximio, Sacri Dominicani Ordinis Religioso refulsit. Cumnamque Ambrosius Catharinus eiusdem instituti Confrater, vitiosa æmulatione in ipsius scripta, omni conuitiorum genere inueheretur; nihilominus modestissimus Soto lib. 10. de Iustitia, & Iure q. 3 a p. pag. 256. protestatus fuit, inquiens. Ego verò litem cum homine contestari nolo. est enim vir alioqui quidem Religiosus, attamen acerrimi ad contradicendum ingenij, cum quo mihi prius de certitudine gratiæ; & posteà in Comentarijs suprà Paulum de Prędestinrtione controuersia fuit; qua de re, vt audiui (nam legi nunquam) multis me, quæ sibi genuina sunt, & natiua scommatum figuris respersit; & reuera si tantum assertis suis confirmandis insudaeet, quantum huiusmodi innectendis conuitijs assolet, Fælicius suum celebrasset nomen. Sed putat simpliciter suis dictis, veluti oraculis auscultandum; & cum egrè ferat, quod omnes velint esse Magistri, nihil ipse veretur omnium prodire Magister; At verò non constitui, quia neque Theologicum, neque Christianum est, malum pro malo reddere. Hæc Sotus.

Specio-

Speciosa quidem hæc prima facie videbantur, à Patribus in aliena causa mitissimis, porrecta consilia: at carioribus cõmunicata Amicis longè aliter visum fuit. (probrosis libellis, quibus infamiæ stigmata inuruntur, acrius respondendum esse constanter dicebant. Silentium, quamuis modestiæ, aut magnanimitatis proles sit, plerosque vt Cõscientiæ confessionem interpretari. Huiusmodi spreta ; non obsolescere, inolescere eluenda calumnia dum recens est, quod, & à Viris magnis purioris æui factum legimus ; statui, ait Arnnob us, pro captu, & mediocritate sermonis contraire Inuidiæ, & calumniosas dissoluere criminationes, ne, aut illi sibi, videantur popularia dum verba depromunt, magnum aliquid dicere, aut si Nos talibus continuerimus à litibus, obtinuisse se causam putent, victam nõ suo vitio; sed assertorum silentio destitutam) Videantur Apologiæ Gregorij Nazianzeni, Hieronymi, Athanasij Ioannis Chrisostomi, Cypriani, Origenis, Basilij Magni, Bernardi, Seraphici Bonauenturæ, Angelici Doctoris, & Sexcentorum aliorum doctissimorum Virorum; & tunc scrupulosi dicant, an Iurè reprehendi possit, quod tantorũ Sanctissimorum Hominum exempla firmarunt.

Hisce ergo fidelissimis Consultoribus acquiescens (ne quarta omnino Luna, sicuti prouerbio fertur, natus credar) calamum arripui; atque propositis primum dictis nostris, quibus, se offensum queritur Ferchius, inde ad verbum fideliter relatis eius querelis, meas Expurgationes apposui; " ,, sperans, quæ contra ipsum scripsimus pro veritate tuenda, ,, tum clariora, tum firmiora fore; nec non lingũm obloquẽ- ,, tis, ne amplius peccet rafiænare. Studiosos ad nostros labores

,, bores allicerē. De Academia Scotistarum bene mereri ;
,, atque hanc Authori Libelli famosi, quam meritus est, &
,, Iurè, & iniuria, (vt aiunt,) responsionem concedere "
fortè, & ipse male cautus offensor, proprio ediscet exemplo, (se cornutam bestiam, (vt aiunt) irritasse, & momordisse remorsurum,) & quod nostro sequitur, etiā de vulnere Sanguis; namque nobis, neque machera hebes est, neque stylus retusus.

Lector sincerus legat, & omni æqui, ac boni consulat. memor, quod Bartolus Iuris consultorum Eminentissimus cōsil. 188 prudentissimè scripsit. (licere nimium defensionis causa ad æmulationem fabricare, non enim agit perperam, qui facit ad defensionem.)

prima

Prima Querela Ferchij.

Quod Seraphici Doctoris minus profiteamur Doctrinam, quam propagare tenemur, cum eius Collegiales fuerimus.

SCripsimus in lib. de Gen. disp. 5. q. 6. n. 143. Et miramur sanè, quare adeo peruicaces sint isti Seminaristæ, & Inchoatores formarum in hac propositione, quod potius admittere velint factionem ex nihilo naturaliter, aut æternitatem formarum, quam eam negare cum communi Theologorum, & aliorum Philosophorũ. Ferchius vehementer commotus, lingua sciuti nouacula acuta & calamo tanquam mucrone pungentissimo, præcordia honoris nostri configere tentat; nec non omnium Religiosorum Cætus, quinimò Sanctam Romanam Ecclesiam nostram pijssimam Matrem, & Magistram, quantum in se est, aduersus concitat, atque ab albo viuentium expunctos anhelat; vnde in hæc verba quæritur pag. 36. & 37. " Hucusque nulla probatio de Iure; nunc iniuriæ af-
" feruntur: in his non recordabimini Sanctę admonitionis,
" à Sanctiss. Patriarca Francisco directæ ad Fratres suos.
" (non litigent, neque contendant verbis, nec alios vidicent,

sed

„ ſed ſint mites, pacifici, modeſti, manſueti, & humiles, ho-
„ neſtè loquentes omnibus ſicut decet.) mitto Philopponum
„ philoſophiæ laude clariſsimum, qui tenet formas ex nihilo
„ fieri. Auicennam, Algazelem, Zerbum, qui putant exin-
„ choatione fieri; Omnes hi, quando Vobis placet ſunt
„ ſordes. Conſideremus Illuſtriſs Contarenum, Patricium
„ Venetum, Philoſophia Sapientiſſimum, ingenuis moribus
„ integerrimum, dignitate Senatoria præſtantiſſimum, vir-
„ tutibus moralibus, & Chriſtianis rutilantem, omni doctri-
„ narum genere excultum, decet tam inhoneſte, & immo-
„ deſtè ipſum appellare per cotemptum ſummum, Semina-
„ ryſtam, & Inchoatorem? tam acerbè inſectari, vt non Phy-
„ loſophum, vt imbecillem prorſus, nullius roboris, inſuffi-
„ cientem, non veracem, ſed falſum, ſed abſurdum, ſed per-
„ uicacem? hæc eſt mititas, eſt manſuetudo veſtra? hæc
„ humilitas, & modeſtia? quanta cum indignatione, ſed iu-
„ ſta, Sanctus Franciſcus, Vos à legibus humilitatis, ac mo-
„ deſtiæ recedentes coerceret.
„ Sed quid Patres Carmelitani ſentient, quando Sapientem
„ ſui Ordinis Corripheum Ioannem Bacconum ex numero
„ Theologorum, ac Phyloſophorum eiectum legerint?
„ Quid Patres Dominicani, conſpicientes Albertum Ma-
„ gnum, Phyloſophiæ inſtauratorem, Theologiæ illuſtrato-
„ rem, Sancti Tomæ Aquinatis in Phyloſophia Magiſtrum,
„ tam ignominiosè, vt Seminaryſtam, & Inchoatorem, & nó
„ Theologum, neque Phyloſophum haberi à Vobis?
„ Quid Franciſcani, cũ perceperint Alexandrum Alenſem,
„ Doctorem irrefragabilem & fontem Vitæ nuncupatum,
„ Phyloſophiæ, atque Theologiæ laude probatiſſimum, à
Vobis

„ Vobis propter inchoationem formarum, nec vt Phyloso-
„ phum, nec vt Theologum haberi, ſed inchoatorem, & Se-
„ minariſtam, & abſurdorum auctorem, & peruicacem ap-
„ pellari?
„ Quid Sancta Romana Eccleſia, quæ authoribus Sixto 4.
„ & Sixto 5. Summis Pontificibus, inter Doctores, & Docto-
„ res primarios Eccleſiæ recepit S. Bonauenturam Eccleſiæ
„ Sanctæ Lumen, Franciſcanæ Religionis Columen, Aetru-
„ riæ Decus lucidiſsimum, cum compererit propter rationes
„ ſeminales, à Vobis eſſe S. Doctorem ex numero Phyloſo-
„ phorum, ac Theologorum exploſum? profectò ſi de alijs
„ dicere, quod ſint falſi, inſufficientes, nullius roboris, abſur-
„ di, peruicaces conuicium eſt; de S. Bonauentura hoc dicere,
„ blaſphemia eſt.
„ Sixtus V. fælicis recordationis, in diplomate, quò declara-
„ uit Bonauenturam inter primarios Eccleſiæ Doctores re-
„ ponendum, bis affirmat à ſe inſtitutum fuiſſe Collegium
„ Seraphicum in Vrbe, ad S. Bonauenturæ Doctrinam do-
„ cendam, ac propagandam in vtilitatem Eccleſiæ.
„ Vos offenſores in illud Collegium cooptati fuiſtis, pecu-
„ nias Eccleſiaſticas in Vſum veſtrum conſumpſiſtis, coro-
„ nam Doctoratus cum Voce actiua intrà Religionem, paſſi-
„ ua ad dignitates intrà & extrà Religionem, indè reporta-
„ ſtis. (Vſurpatis beneficium Eccleſiaſticum, ſi officium
„ propter quod dabatur non exercetis.) At non ſolú pro-
„ pagatis Doctrinam Seraphicam, ſed eam confutatis, con-
„ uellitis, vituperatis. Scilicet pro magnis benefitijs reddi
„ ſolet magna ingratitudo. Propter hoc S. Doctorem iniu-
„ rioſis Titulis Inchoatoris, & Seminariſtæ, & peruicacis,

,, & Satoris absurdorum dedecoratis. Piget, ac pudet, quod
,, nec Viui, nec Mortui, nec Phylosophi, nec Theologi, nec
,, Sanctorum Veneratores, nec Sancti à vestro stylo pungẽ-
,, tissimo sint securi &c. " Hæc Ferchius eloquentię suę pro-
cacissimæ pompam ostentans, in nos debachatur.

Prima Expurgatio Mastrij.

Aeh Tibi, Vaeh nigrę dicebat cacabusollę) Ferchius, dum grauissimis calumnijs, & atrocissimis iniurijs nos afficit, eo quod " nec Viui, nec Mortui, nec
,, Phylosophi, nec Theologi, nec Sanctorum Veneratores,
,, nec Sancti à nostro pungentissimo stylo sint securi. "
Tunc fraternè nobis recordatur Sanctæ Admonitionis à Sanctiss. Patriarcha Francisco directæ ad Fratres suos, (non litigent, neque contendant verbis, nec alios iudicent, sed sint mites pacifici, mansueti, & humiles, honestè loquentes omnibus sicut decet) Scilicet ipse mitis, pacificus, mansnetus, & humilis, honestè loquitur de Nobis Fratribus eius spiritualibus, quos ex præcepto Sancti Patris in Regulæ cap. 6. (plus diligere tenetur, quam Fratres suos carnales.) dum Nos appellat temerarios in Sanctam Romanam Ecclesiam, blasphemos in D. Bonauenturã, cuius doctrinam confutamus, conuellimus, vituperamus. Ingratos. Summorum Phylosophorum, & Theologorum conuiciatores, contemptores, quando illi nobis sint Sordes; hos ex albo Theologorum expunctos velimus. Scilicet inquam, hęc eius petulatissima, Scommata, mititatem, mode-

modestiam, humilitatem Franciscanam redolent. Nos autem Sanctæ admonitionis (quæ tamen dirigitur à D. Patre Francisco in Fratres quando vadunt per Mundum, vt ex textu Regulæ patet; & est informatio Itineranti ú scribit D. Bonauentura in declaratione super Regul. ad ca. 3. quapropter in præsenti extra propositum) rei facti sumus, eo quia per ipsum, inhonestè, elatè, fastuosè scripsimus. Seminari jstas, & inchoatores formarum adeò peruicaces esse, vt malint admittere factionem ex nihilo, aut æternitatem formarum, quam eam negare cum communi Theologorum, ac aliorum Philosophorum sententia. Hęc est Ferchiana modestia " si non mente saltem verbis " sicuti ipsemet de se ipso fatur pag. 163. n. 7.

Verùm quoniam in hac atrocissima querela, Ferchius capitalia tangit, sicco pede, vt aiunt, haud transeunda singula eius nequiter dicta ponderanda sunt: humilimè Aequum Lectorem deprecans, ne me inauditum iudicare, ac condemnare velit.

Primo itaq; iniuriæ nunc afferri à nobis vult Ferchius; quasi è Cathalogo Philosophorum, ac Theologorum eos expũgamus Doctores, qui admittunt inchoationem formarum, cum scripsimus; Eam negare potius debuisse cum Communi Phylosophorum, ac aliorum Theologorum sententia. O quam Ferchiani iuditij speculatiua, & acuta deductio? Audiatur Sodes: aliquot grauissimi Philosophi, Theologi celeberrimi, inquit, non defendunt per offensores, cum communi Theologorum, ac aliorum Philosophorum sententia, productionem formarum, ergo per offensores sunt deleti ab Vniuersitate Doctorũ. Sunt exdoctorati?

quis ignorat regulam Iuris in 6. (in generali concessione non venire ea, quæ quis non esset in specie verisimiliter concessurus.)

Liceat mihi, quæso Ferchi, hoc modo, scuti Tu facis inferre. Ferchius contra communem Peripateticorum, vt ipse protestatur pag. 230. defendit suam factionem ex nihilo, ergo Ferchius meritò est expunctus ab Albo Peripateticorum? intuli ne rectè meam consequentiam? Tu iudex esto, & quod pro Te dices, pro me pariter dictum putabis.

Ferchius contra communem Peripateticorum defendit circulationem animarum, ergo Ferchius non est amplius Peripateticus? est ne recta consequentia? Ferchius contra communem Philosophornm, ac Theologorum asserit, habitum scientię diuidi in speculatiuum, factiuum, & actiuũ, ergo Ferchius non est, neque Philosophus, neque Theologus?

Capitalis est Ferchi, hæc tua consequentia, & qua admissa, Subtilissimus Scotus per Te non esset Doctor, qui præcæteris Doctoribus contra Communem, singulares sustinet frequenter opiniones. Sicuti Tu scribis Apol. 3. pag. 25. atque in Vita Scoti cum Paulino Berti dicis " nam cum
„ Ioannes Scotus inuestigandæ veritatis studio, mentis aciẽ
„ paulo altius, quàm alij intenderet nouas rationes, & argu-
„ menta inuenit, peculiares difficultates excogitauit, alias
„ opiniones præter communem disertissimè tuetur. "

Sed hanc consequentiam facilè in Scoto admittes, cum non Tibi, sed Nobis sit Doctor, quemadmodum frequentissimè scribis " Scotus Doctor vester " pag. 285. 291. 358. 379. At fortè in Diuo Augustino non audebis, qui

tamen

tamen librum Retractionum, singularium eius opinionũ contra communem contexuit. Non eam permittes in D. Bonauentura, Alberto, Baccono, Alense; qui omnes aliquoties, singulares fuerunt contra cõmunem. Sed quid immoror? hac tuà consequentià semel admissà, nullus est Doctor, nullus Philosophus, nullus Theologus; cum horũ quilibet singulares defenderint aliquando opiniones contra communem Sententiam.

De Te, de Te, inquam, non de Nobis, inclytæ Religionis Patrum Dominicanorum, Carmelitarum, Franciscanorum, iure dolebunt, qui, vt nos lacesseres, solitis parergis exornans è Doctorum albo, Sapientum eorum Corypheos explodere iudicas.

Docet Subtilissimus Doctor in p.d 46. Q.v. B. exponens illud Apost. p. ad Timoth. cap. 2. (Deus vult omnes homines saluos fieri) posse illud dictum exponi de distributione accomodata omnibus, qui salui fiunt; adeo, vt ly (omnes) non collectiuè, hoc est pro singulis generum, sed pro generibus singulorum intelligatur, rem illustro exemplo; sic dicimus, Didascalum docere omnes pueros Insulæ Veglensis, cum tamen non omnes erudire certissimum sit.

Sed occurres. Te quidem (volantibus occulis) legisse Scotum, vt nostra scripta soles: at non didicisse, nec minus ex eius doctrina profecisse, vti protestaris pag. 332. Ita sanè mihi videtur, vt scribis, cum ex Scotica Doctrina, accõmodatam distributionem nostri dicti potuisses afferre, & non illam ineptissimam consequentiam inferre, ergo assertores inchoationum non sunt Vobis Theologi; atque ita paralogismum euitasses, dùm à magis communi ad minus

com-

commune, ſine diſtributione accomodata argumentaris. Qemadmodum Tumet notaſti in Epitome 2. d. 10 q. v. not. p. ad illud D. Pauli ad Rom 6. (in quo omnes peccauerunt,) & Ioannis p. (illuminat omnem hominem venientem in hunc Mundum) & in p. d. 46. q. v. ad pr. ad citatam authoritatem Apoſtoli ad Timoth.

At malignitatis æſtu, ſic Tibi viſum eſt deducere, vt nos exitiabiles faceres Viuis, atque Mortuis, Philoſophis, ac Theologis, Eccleſiæ Romanæ, Sanctorum Veneratoribus, Sanctis; ſic inquam tibi mens peſſima fuit, ſupera, Infera, Auernum in nos concitare pro poſſe.

Verum Tu Sophiſta verſutus, hanc conſequentiam, quam ad eo petulanter in Nos, hoc loco admitti contendis contra Te (ſcribis) illatam pag. 203. audacter pernegaſti. Audiantur verba Tua. " Arguitis autem ſic. Ferchij opi-
" nio, quod forma fiat ex nihilo, eſt contra communem Phi-
" loſophorum, ac Theologorum, ergo eius ſententia eſt fal-
" ſior falſiſſima. Reſpondeo, inquis, aut aſſeritis meam ſen-
" tentiam eſſe contra communem Philoſophorum vniuerſa-
" liter, aut contra communem aduerſariorũ. (Si vniuerſa-
" liter) dicatis. Nego antecedens, nec enim eſt contra
" Ariſt. aut Philopponum, aut alios plures Philoſophos, ac
" Theologos infra n. 67. citandos. Si affirmetis eſſe contra
" communem opinionem aſſerentium formas non fieri ex
" nihilo, quia fiunt ex præiacente ſubiecto, concedo ante-
" cedens, & nego conſequentiam. Multa Ariſt. & Scotus
" contra oppoſitum opinantes poſuerunt. Vos quoq; mul-
" ta, contra omnes ferè modernos, contra omnes ferè anti-
" quos aſſerere non dubitatis; ſequitur ne, ergo veſtra aſſertio

eſt

„ est falsior falsissima? negabitis vtique consequentiam pro
„ vobis; Ego quoque nego pro Arist. & pro me vestigante
„ Aristotelis mentem.

Hęc Tu ad euitandum Paralogismum eo loco respondisti: omninò pariter applicanda ad consimilem ridiculam consequentiam, quam intulisti ex verbis nostris. (apud omnes inconfesso est magis, & minus non variare speciem pag 93.) Atque hæc satis dicta sint, vt Aequus Lector iudicium ferre possit, an Tu conuitiator verè sis; qui tam putida mendatia hisce tuis consequentijs, nobis affingere non erubescis· ponderemus alia.

Secundo Criminaris nos,, eo quod " Clarissimi Philosophi Philopponus, Auicennas, Algazeles, Zerbius cum nobis placet sint Sordes. " gratias Tibi refero haud vulgares, quod procacciori tuo stylo, non scripsseris " cum Vobis placet sunt Sues. " quemadmum: Tu præcelentem Peripateticum Simonem Portium, pungentissimo dicterio derisisti Vestig. 6. lib. p. cap. 9 n. 42. Cæterum quicquid sit de opinione Philopponi impij quondam Tritheitæ sicuti ferunt Suidas verbo (Ioannes Grammaticus,) & Nicephorus lib. 18. Hist. cap. 48. quicquid sit de opinione Zerbij. Hoc nobis certum est, inter errores, ac hæreses Algazelis, & Auicennæ hanc decimam hæresim referri 2 par. Direct. Inquis. pag. 279. col. 2. & pag. 240. col. p. (Itē ponit omnes formas esse à datore formarum. Item quod anima hominis procedit à datore formarum sicuti, & aliæ formæ, qui dator est vltima intelligentia.) Videatur Trombet: 12. Metaph. q. 6. vbi aduertit opinionem Auicennæ fuisse damnatam per artioulum Parisiensem.

Ter-

Tertio Nos reos facis ignominoſæ ſubſanationis, eo quod grauiſſimos Philoſophos, ac Theologos, (Seminariſtas, Inchoatores) appellauerimus. Quaſi vero ſumma ignominia ſit, de nomine opinionis, quam acriter defendunt Doctores, eos aliquando denominari. Atqui inclyta Nominalium Schola reclamat contra hoc Ferchianum iudicium; & Princeps Guglielmus Occam, tali, ac tanto titulo, ſuperbè, te inuito, gloriatur. Sic opinantes dari naturas reales, (Realiſtæ.) qui intruſerunt formalitates (formaliſtæ.) qui formas dixere omnes latitare in materia (Latitatores) qui rerum eſſentias explicant per connotata ab Arriaga, & Ouiedo. recenter connotatores appellati ſunt, teſte Zerbio 7. Metaph. q. 9. §. (propter ſecundum.) quid quod? non ne Tu pag. 221. eodem prorſus titulo (Seminariſtas) ſubſannas,? cum ſcribis,
,, argumentum enim tale eſt, quod ex nulla parte præſuppo-
,, ſita ſui fit, ex nihilo fit, & ſecundum (Inchoatores)
,, creatur, ſed forma fit ex nulla ſui parte præſuppoſita ergo
,, fit ex nihilo, & ſecundum (dictos) creatur. " Videatur Ioannes Auentinus annal. Boiariorum opere lib. 6. de Nominibus Realium, & Nominalium peripateticorum.

Quarto Iniurioſos Nos dicis, eo quod ſcripſimus, adeo peruicaces eſſe Seminariſtas, & inchoatores formarum, &c. atq; Nos mentiendo clamas " non eſt ita; conſtantes ſunt, peruicaces non ſunt " En Ferchi rixa de vocibus, en detecti, qui maximè de Vocibus rixas nutriunt; quod vitium Tibi valdè familiare, Nobis pag. 3. tui Embolij applicuiſti.

Vocabulum peruicax ex Ambroſio Calepino docemur ſignificare (Virum perſeuerantem cum quadam vi, ac nulli

ceden-

cedentē.) In quo sensu Tu ipse accepisti in Dial. Palestini stagni pag. 70. quando Iacobum prædilectum Discipulum tuū alloquentem sic interpellas " quam acer, & per-
„ uicax es concertator? quā ferax difficultatū, & ferox quasi
„ nouus Antheus resurgis? " quæ epithera, iniuriosa esse, certè non affirmabis; at Tibi rabulæ omnia licent: Beluto, & Mastrio nihil expedit (cæteris nec hilum, nobis omnia vltrò ignoscimus.) cęcinit Poeta.

(Peruicax) nobis sonat iniuriā, sicq; à nobis intelligi, & scribi mauis, vt ex hoc ad sensum tuum iniurioso vocabulo, licenter valeas in nos debachari. Tibi verò (peruicax) sapit acrem disputatorem, Feracem difficultatum, ferocem, nouum Antheum, nulli cędentem, quæ laudem egregiam disputantis redolent. Vt meritò Ioannes Sauius Venetus, ingeniorum sui temporis miraculum, sub Academiæ (Pertinariæ) titulo, theses supra omnem opinionem, vigesimum secundum annum agens, defenderit, Tu scripsisti Apol. 3 pag 55.

At quando etiam verbum (peruicax) iniuriā saperet, imitati sumus Te, Catonianæ seueritatis normam, qui melius quā Nos iactas Philosophantium genium agnoscere, quando in lib. p. de Cæli ortu cap. 16 pag. 154. sic Peripateticos sugillas. " quo te vertas Lector? Si non affers historias de
„ mutatione Cælorum non credunt verum. Si affers, verū
„ non credunt. (pertinaci) nunquam suadeas, suaderi non
„ vult " hæc Tibi in eo loco licent. O quam scitè Menander cęcinit. (omnes sumus admonendo sapientes. Nos verò ipsos aberrantes, non cognoscimus)

Sed placet hoc loco, pro coronide huius prætensi vocabuli

iniuriosi, ad memoriam Tibi fraternè reuocare, quæ de Scoto apol: lib. 3 n. 13. scripsisti cum inquis. " Tertio cum
" tot ac tales Viros Doctor subtilis lacessat, aut raro, aut
" nunquam eos de nomine vocat, vt opiniones non opinan-
" tes refellere voluisse cognoscatur. improbũ idcirco labo-
" rem Scotistis relinquit, eos inquirẽdi authores, quorum di-
" cta labefactat. "
Ita planè nos præstitimus in hac quæstione de formarum inchoationibus; tum hic q. 6. disp. 5 de Gen. tum disp. 2. q. 7. a p. in lib. physicorum: Vbi cum solum protestati fuerimus, specialiter Nos disputare contra Aresium, & Contarenum, alios ferè de nomine præteritos, improbum laborem Tibi reliquimus, cæteros consortes inquirendi, quorum opiniones, non ipsos opinantes, quemadmodum conuiciaris, oppugnare intendimus, & eas refellere pro viribus, tanquam imbecilles, falsas, nullius roboris insufficientes, non veraces, absurdas, idque robustis argumentis, solidis rationibus, D. Thoma, & Scoto in hac opinione nostra defendenda coniuratis, subministrantibus. Hæc mens nostra fuit, & non authores, vti Tu iniqnè impingis, iniuriosis titulis dedecorare.
Quinto Nobis grauissimam irrogas contumeliã, Eo quod in-
" gratitudine ingenti inquis beneficia ex Collegio D. Bona-
" uenturæ in nos collata compensemus; iniuriosis titulis de-
" decorando Sanctum Doctorem; Eius Doctrinam quam
" docere & profiteri tenemur, confutantes, conuellentes,
" vituperantes. " quam & pag. 66 repetis insuper addens,
" quod panem D. Bonauenturæ deuorauerimus, atque igno-
" miniosè Doctrinam Ecclesiæ Doctoris summi, & Religio-
nis

nis noſtræ proſcindamus. " Venenum, quod in pectore, quis ſeruat ex venenatis verbis, quę inſipienter effundit, facilè dignoſci poteſt, (quæ enim procedunt ex ore, hæc ſunt, quæ coinquinant hominem) Sed heu, quot in Vno crimine, crimina? ſingula diſquiramus, & vt has improbitates, quas in Nos oblatras, pattentiſſimè retundantur ; has Veritates, noſtræ Religioni, ac Tibi in primis notiſſimas, Toti Orbi in vulgo.

Prima veritas ſit. Ioannes Duns Scotus ſtatim à morte ipſius tanquam Religionis ſupremus Doctor haberi cæpit, atque ad hæc vſque tempora habetur. Hoc enuntiatum, nititur his, quæ Tu ſcripſiſti varijs in locis tuarum Opellarum. Singula tua dicta audiantur; & in hoc aſtruendo, & in ſequentibus comprobandis, neque enim præter rerum ordinem quidquam de meo apponam.

Primo in Vita Scoti à Te tranſcripta cap. 12. n.43. adducis teſtimonium Mauritij Hibernici ad cap. 4. lib. de p. principio citantis Occam plerumque nominantem Scotum, Doctorem Religionis. Ex quo, hanc conſequentiam Tu elicis " ergo ſtatim à morte Dunſij, Dunſius tanquam Religionis Doctor haberi cepit. "

Secundo in oratione, quam in laudem Scoti declamaſti in Vniuerſitate Patauina die 3 Nouembris 1634 perorando dixiſti.

" In omnibus tunc datur ſtatus, cum peruenitur ad ſummum
" quemadmodum ergo minorum Sodalitium in B. Franciſco
" peruenit ad apicem ſanctitatis, ita in Ioanne Dunſio ad
" culmem ſapieotiæ procurrit. Non plus vltra hæ duæ co-
" lumnæ Ordini Franciſcano præſtitutæ; Franciſcus Pater,

,, Sanctorum prominet ad Sanctitatem. Ioannes Magister,
,, Doctorum ad scientiam " hæc Tu Serafici sequax in lau-
,, dem subtilissimi Doctoris Ordinis Minorum supremi sa-
,, pientis, coram amplissimo, & eruditissimo consessu, an in
,, pręiuditium Seraphicæ Scholę: atque contra iuditium Summi Pontificis Sixti V. in Bulla (Triumphantis Hierusalem Gloriá (haud decerno iudicent, & corrigant ij, quorum interest.

Tertio in Epist: dedicatoria Reuerendissimo Patri Magistro Iacobo à Bagnacaballo, immortalis memoriæ Ministro Generali ad Apol: in Maten: Scotum communem Ordinis Magistrum " appellas; & in Apol: in Iouium pag. 56. scribis " etenim in minorum Collegio plurimi Doctores Classici (quos si numerare pergam, stellas dinumerem)
,, floruerint, ijs non neglectis, optimum tanquam commu-
,, nem Magistrum (Scotum) susceperunt.

Secunda Veritas sit; quotquot à morte Scoti ad hęc vsq; tempora in minoritica Religione, doctrina, ac dignitatibus, eam rutilantem reddiderunt, Subtilissimi Scoti Discipuli extitere. Ita Tu Ferchi inprætitata oratione, his verbis declamas. " Ex hac familia Christi, & Francisci sanguine, ceu pretiosissimo murice purpurata; Ioannes Duns spiritale esse suscepit, tantaque cum vbertate reddidit, vt plurimos prouinciales, & Generales Ministros, multos Episcopos, & Cardinales, atque quod maximum est, & omnē exuberat laudem, è propria schola emiserit tres Ecclesiæ sanctæ sponsos, Christi Vicarios.

Alexandrum V; Sixtum IV; & sixtum V; Doctores in super quotquot, Seraphicus Ordo post scotum genuit, non

Docto-

„ Doctores, sed Scoti Discipulos genuit. Quid quæso dixi?
„ an fons inuentionis in Franciscana exaruit progenie, vt
„ nullus à Scoto Doctor fuerit, sed solum Discipuli? Vtiq;
„ Discipuli solum, qui totam Vitam in Doctorem subtilem
„ discendum, ac declarandum traduxerint; nec tamen as-
„ sequi omnia potuerint, quę scripta reliquit Vir diuinus in-
„ genio, fæconditatis inexaustæ varietatis pulcherimæ, ro-
„ boris inexpugnabilis subtilitatis inacessæ. " Hoc verissi-
„ mum enuntiatum itidem replicas lib 3. Apol: in Iouium
„ n. 32 cum scribis. " Verum scotistarum multi ad Episco-
„ patus, Cardinalatus, & ad Pontificatum quidā euecti sunt,
„ quibus dignitatibus consequendis, doctrinā, quam profi-
„ tebantur plurimum contulisse non ambigo, " & in apol:
„ in matenes: n. 24. dum rescribis. Demum, & sanctissi-
„ mus Dominus noster Sixtus V. fælicissimæ recordationis,
„ è scotistarum Cathedra, in Petri Cathedram translatus est.

Tertia Veritas sit. Scotica doctrina in insignoribus Orbis Vniuersitatibus semper primaria subsellia obtinuit, atque professa, ac propagata est. Ita scribis Tu in Vita Scoti nu. 43 " magna vero illa, & eximia Scoti laudatio, neuti-
„ quam prætereunda, quod subtilis doctrina in publicis Vni-
„ uersitatibus plurimis legatur. primum quidem in Principe
„ Vniuersitatum Parisiensi de hinc in (Patauina,) ac
„ Ticinensi Lectores Theologiæ, ac Philophiæ stipendijs pu-
„ blicis obtinet " & in Apol. contra Matenes: n. 68. inquis,
„ qui " eumdem Scotum in celeberrimis Vniuersitatibus,
„ vt Romæ (Pataui j) Compluti, Papiæ Parisijs, & alijs
„ quoque interprætari inconfesso est. " Rursus in Apolog.
contra Bzouium ad finem n. 33. " An Christiani Orbis,

ais

„ ais, perilluſtres Vniuerſitates Pariſienſem, Patauinam, Cō-
„ plutenſem, Romanam ipſam, aliaſque multas, Scotum, ſi
„ talis eſſet, publicè prælecturas arbitraris?

Quarta Veritas ſit. Sixtus V. fælicis recordationis, erexit quidem Collegium Seraphicum in Vrbe anno eius Pontificatus tertio, ea mente, vt (Sacra Theologia præcipuè ex operibus, & Comentarijs Sancti Boneuenturæ explicaretur,) vt habetur ex eius Bulla (Triumphantis Hierusalem gloriam) relata à Laertio Cherubino in ſuo Bullario pag 620. & appoſita in principio Tomi primi Operum D. Bonauenturæ iuſſu Sixti V. ob præfatum finem impreſſorum. At qui factum eſt, etiam viuente, ac coniuente Sixto à Regentibus illius Collegij, Scoticam Doctrinam profeſſam, ac propagatam fuiſſe. Vnum excipio ex Rectoribus P. trum Capulium, qui & in primum ſent: D. Bonauenturæ erudita comentaria edidit. (Sed vna hirundo & vnus dies non facit Ver.) ex Ariſt. p. moral: Nicomach: c. 7 Hæc veritas, partim atteſtatione Virorum, omni exceptione maiorum, partim tuis ſcriptis comprobatur.

Primus Regens Seraphici Collegij à Sixto V. creatus fuit Adm. R. P. Magiſter Octauianus Strambiatus Rauennas; at qui hunc Virum (Scotiſtam) præclarum, ac Scoticam doctrinam ſemper profeſſum, eamque legiſſe, vt primum prædictum Collegium inſtitutum fuit; præterquam quod Originalia manu ſcripta tanti Viri, quæ adhunc magna ex parte, penes Adm. R. P Magiſtrum Octauianum Cameranum Rauennatem ſeruantur, cum hac prætitulari inſcriptione, propria manu ipſius Patris Magiſtri Octauiani Regentis firmata.

Lectu-

(Lectura Fratris Octauiani Rauennatis in 4. Scoti habita Romæ 1586.) apertissimè demonstrant.

Adhuc etiam, testimonium omni exceptione maius Reuerendissimi P. Generalis à Bagnacaballo recolendæ memoriæ Viri, eiusdem P. Magistri Octauiani Auditoris perchari; satis superque conuincit, cum in suo opusculo verè aureo Reform. Studiorum pag. 115. n. 34. scribat (pro regendo Collegio, Sancti Bonauenturę, iuxta decreta ipsius Collegij, & ad præscriptum Sixti V. fælicis recor: Institutoris eius, cui omnium primum, ipse Summus Pontifex Venerabilem & Excellentissimum Virum Religiosum, & in doctrina Scotica exercitatissimum Patrem Magistrum Octauianum Rauennatem Seniorem, nunquam satis laudatum Regentem præfecit) ij tantum P.P. proponendi erunt &c. Vbi benè nota (Primum) Rectorem Collegij à Sixto V. fundatore prælectum fuisse (Exercitatissimum in Doctrina Scotica.)

Qui primus Rector, postquam anno 1586 Scoti exposuisset materias de Baptismo & Confirmatione, sequenti anno prælecturus Sacramentum de Eucharistia in præfata originali Lectura, hæc formalia verba scribit. (Quod onus etiam mihi impositum est, vt scilicet præsenti anno 1587. Vobis de admirabili Sacramento Altaris Doctrinam impertirem cum autem Ego superiori anno Sacramenta Baptismi, & Confirmationis, Deo fauente, & multorum pręsentia comitante feliciter compleuerim, hoc anno Eucharistiã, & Penitentiã iuxtà Ordinẽ Magistri absoluere curabo; & in horũ explicatione sequar Conclusiones Theologorũ Catholicorum; & maximè Scoti, cuius literam etiam expone-

ponere proposui. quod munus toto conatu meo iuxtà Viã & fundamenta scoti explere, & perficere tentabo.) Hęc primus Regens Collegij seraphici, viuente sixto eiusdem Collegij Fundatore.

Huic pręfato P. Magistro Octauiano, successores fuere Adm. R.R. P.P. Magistri. Fabricius de sancto Ioanne inpersiceto. Hieronimus de Bresighella, Ioannes Chrisostomus de Mediolano. Petrus Capulius; Felix Centinus Aesculanus; Bonauẽtura de Montegiorgio; Bonauentura de Nola; Franciscus Antonius de sancto seuerino; Bonauentura de Biselia. Hos omnes scotistas fuisse, (excepto Capulio) atque subtilem doctrinam semprer, & vbique professos, eorum eruditissima scripta, & typis data, euidentissimè ostendunt.

Eminentissimus Cardinalis Centinus, quò Regente, Tu in illud Collegium cooptatus fuisti, eius doctrinam audiuisti, inter primarios scotistas à Te celebratur his verbis, in Vita scoti cap. 12. n. 46. " Post hos placet duos præclaros
" doctrinæ subtilis professores adiungere, sed Viuos. Tum
" quia, & eorum eximia id requirit sapientia; tum etiam, quia
" id iurè gratitudinis Præceptoribus meis debeo.
" Alter est Illustrissimus, & Reuerendissimus D. Felix Centi-
" nus s. R.E. Cardinalis Aesculanus, doctrina, & moribus
" Vrbi, & Orbi notissimus, qui naturalium, & supernatura-
" lium Veritatum cognitione ditatus cum scotica subtilita-
" te, tantam integritatem memoriæ, siue natura, siue indu-
" stria comparauit, vt integras scoti, & scotistarum colu-
" mnas mirandum relatu, adamussim, in Disput: ex tempore
" proferret " Hæc Tu Ferchi scribis de Regente Collegij

sancti

Sancti Bonauenturæ Præceptore tuo, qui strictiori iure tenebatur quam Nos integras D. Bonauenturæ referre pagellas, doctrinam profiteri, propagare; & in epist. dedic. eidē Eminentissimo Centino in Apol: contra Bzouium, habes. Ioannes Scotus inter Scotistas Academicos, Coriphens esse dignoscitur: sed inter Subtiles nostra tempestate celeberrimos, Lectorem sapientissimum, inuictissimum dispu-
„ tatorem, cui non dignitas doctrinam, sed doctrina digni-
„ tatem attulerit, Fœlicem Centinum celebrant omnes:
„ Iurè itaque Duci ex Scotistis, Scotum. Heroi ex Conuen-
„ tualibus, Conuentualem. Cardini ex Theologis Theolo-
„ gum authoritate, sapientia, constantia defendendum cō-
„ mitto. " ita sincerè scripsisti in laudem Regentis, ac Prę-
ceptoris tui humanissimi. quo vnico elogio, quamquam hæc Veritas nostra satis superq; approbata maneat; Placet tamen adhuc abs Te referre historiam, qua magis corroboretur, non nisi doctrinam Scoticam, minimè Seraphicam, in Collegio D. Bonauenturę ab illius Rectoribus fuisse professam. Scribis Tu in Vita Patris Filippi Fauentini olìm Metaphysici, ac Theologi doctissimi Vniuersitatis Patauinæ, referens Visitationem à Clemente VIII Summo Pontifice peractam in Conuentu Sanctorum Apostolorum de Vrbe; quo tempore Filippus eiusdem Collegij erat Baccalaureus. " cum Pontifex visitaturus etiam Baccalaureos
„ ascendisset; dum ijdem flexis genibus coram tanta pote-
„ state, & maiestate adessent; Clemens, proximum Baccala-
„ ureum (is erat Filippus) interroganit (quodnam
„ fuisset primum Luciferi peccatum.) cui sollertissime re-
„ spondit (Luxuriam spiritualem) authore Scoto 2. d. 6.

,, q. 2. admiratus Pontifex, & Subtilitatem dogmatis, & re-
,, spondentis prompitudinem, paterno animo, & sententijs,
,, Collegij Seraphici alumnos, ad sapientiæ studium mirificè
,, cohortatus est; " sed quis mortalium Ferchi, non existimasset prudenter, Pontificem Sapientissimum in actuali examine, deuios Baccalaureos à Doctrina D. Bonauenturæ acriter reprehensurum? At è contra factum est, vt scribis. adeo verissimum est adagium (non nisi quem cæpit manat ab Vtre liquor.)

Quinta Veritas sit. quotquot Alumni ex Collegio D. Bonauenturæ prodiere, Laurea Doctoratus insigniti, omnes, & singuli Scoticam doctrinam, quam in Collegio audiuerũt semper, & vbique professi sunt. Hæc veritas probatur inductione eorum qui elaboratos fructus suorum ingeniorũ prodidere. De Patre Magistro Ioanne Feretto Regiensi, Seraphici Collegij olim alumno, Tu Ferchi ad finẽ Vitę Scoti hæc scribis " qui nostro tempore in Scoto clarè auditoribus
,, imprimendo, & exprimẽdo parẽ quantũ credo non habet"

De Filippo Fabro Fauentino, Collegij Seraphici olim Baccalaureo in Vita ipsius, Te authore typis data habes " Ari-
,, stotelem immitatus est Fauentinus, præcellens in palestra
,, subtili Scotista; alij Scotistarum in Vnum, vel alterum;
,, Filippus in omnes Scoti aduersarios insurgit, fortissimè
,, preliatur, vt iurè propugnaculum subtiliũ dici mereatur."
Hæc Tu de Patre Fauentino æternæ memoriæ Viro veraciter scribis.

Ex eodem Collegio Romano tanquam ex Aequo Troiano plures alij fortissimi Scotistæ prodiere quorum scripta in elucidanda Scotica Doctrina, aduersarijs confutandis,

con-

contrarijs opinionibus conuellendis, fœlicissimè insudat.
Legantur Opera Fauétini paulò antè memorati, quorum Tu in Vita ipsius, hoc contexis elogium " Fauentinus per
" libros suę mentis foetus generosos in Hispania, Gallia, Ger-
" mania, Iialia legitur, & omnibus locis, omnibus tempori-
" bus, Christianum per Orbem legetur. Etenim Operum
" multitudine, claritate dicendi, varietate rerum, omnes
" Antecessores suos in Cathedra Patauina facilè superauit.
" Nemo Conuentualium à pretensa Vnione, verè à diuisione
" Ordinis in Conuentuales, & Obseruantes nuncupatos, tot
" tantaque scripsit Volumina. "

Legatur Summa Theologiæ Scoti Adm. R. P. Mag. Angeli à Montepilloso, quondã Baccalaurei Collegij Serafici; Opus à nemine adhæcusque tempora, sicuti planè immensum, ita tentatum; & quam doctrinam in Collegio audiuit, eam subtilissime, æque ac robustissime propagatam percipiet.

Legantur Opera Adm. RR. PP. Magistrorum Mauritij Centini, Francisci Antonij Blundi, Bonauenturæ Nolani, Gaspari Panormitani, Modesti Ferrariensis; Vno verbo Eorũ omnium, qui prædicto Collegio adscripti fuere Baccalaurei, & perspicies, quam verè à Te declamatum. quotquot
" Seraphicus Ordo post Scotum genuit, non Doctores, sed
" Scoti discipulos genuit. "

Nunc lineas, à circumferentia Veritatum pręmissarũ ad punctum nostræ intentionis protrahamus. En primo quam iniustè quereris; eo quod Nos Seraphici Doctoris doctrinã non sequamur, quin potius cum Scoticæ Subtilitati aduersatur, si concordare non possumus eam, qua religiosa modestia decet, ommittimus. Causa est, quoniam Scotum

communem Præceptorem ordinis defendere tenemur, & eius Vestigia sequi, vinculo obedientiæ obstricti, iuxta sanctiones nostrorum studiorum.

Sic Nobis precepit Reuerendissimus Pater Generalis de Bagnacaballo in suis Decretis pro reformatione studiorum editis anno 1620 pag. 102 n. 7. illis verbis. (In omnibus Gymnasijs prælegatur, defendaturque Doctor noster subtilis Scotus (quem pag. 89. & ij. in Epist. liminari) Principem Academiæ nostræ Seraphicæ prætitulauerat.) Item pag. 127. n. 4 præcipitur. (tres anni in studio Logicæ, & Philosophiæ, totidemque in Gymnasijs secundæ Classis Metaphisicę, & sacrę Theologiæ cōpendiosis lectionibus, in Via tamen Scoti, auscultandæ ponantur. Rursus pag. 131. n. 12. replicatur (in Gymnasijs generalibus in quibus ad Methodum præscriptam, Theologia in Via Scoti exactè docebitur.

Et tamen Reuerendissimus ille Pater Generalis, fuerat Baccalaureus Conuentus Collegij seraphici Romani; quæ sanctissima Decreta, postmodum à constitutionibus Vrbanis in cap. 5. Regulæ tit. 4. n. 11. 12. 13 14. confirmata fuere, (quando Logicam, Physicam, cæterasq; philosophiæ partes iuxta Scoti sententiam legi iubeant in studijs 2. & 3. Classis. in Gymnasijs verò primæ Classis, non nisi libros sententiarum Scoti interprætari.

En secundo quàm iniquè Nos traducas ex eo, quod Collegiales Romani fuerimus, sancti Bonauenturæ Doctrinam, nō propagemus, non doceamus; cum " à morte Scoti, omnes, Te assertore, Doctores fuerint Scoti discipuli, atque ab eo tempore, fons inuētionis in Franciscana exarmit progenie.

Sum-

Summum, ac primarium Religionis Doctorem, meritò ergo
„ sequimur, " è cuius Cathedra, ad illam Petri, maxima
„ Ordinis nostri luminaria fœliciter ascenderunt. illius diui-
„ ni ingenij scrutamur arcana, ad quæ percipienda (Te re-
„ ferente in Vita scoti ad finem) non omnes sunt apti .
„ seraphicus Doctor pro his erit, Te Iudice loc:cit: quibus nõ
„ est intellectus ad acumina Scoti Acumina sanè fecundis-
„ sima, quibus Philosophia, ac Theologia magnum sumpsit
„ incrementum.

Verum enimuerò, si stomachum haberes legendi nostra scri-
pta, ea que fixis, & non (volantibus oculis) videres cũ
honore citatum Seraficum Doctorem; ab eo responsiones
acceptas; quinimò cum in aliquo dubio graui, principia,
& fundamenta, siue explicita, siue implicita nobis desint
in Via Scoti, certamque resolutionem ex Scoto non habe-
amus, eam à sancto Doctore depromimus; sic factum est in
disp: 10. phys. q. 2. a. 2. n. 34. an sit possibilis suprema Cre-
atura in perfectione essentiali, & alijs in locis; ita iubente
Reuerendiss. P. Generali à Bagnacaballo loc. supra cit pag.
105. n. 12.

Tandem, sit dictum ad æternam confusionem tuam, in pau-
cissimis pagellis Tomi nostri de Cœlo, quatuor vicibus vi-
debis citatum seraphicum Doctorem. Primo disp. p. q. 5.
a. p. n. 51. vbi aducitur responsio, & explicatio sancti Bo-
nauenturæ. Secundo q 5. eiusd. disp: a. 2. n. 55. vbi respon-
demus ex D. Doctore. Tertio eadem disput: q. 5. a. 2. n. 53.
Quarto disp: 2. q. 2, a. 2 n. 51. quo loco defenditur, opi-
nio Diui Bonauenturæ.

Cum Tamen Tù, qui Apol. in Matenens. n. 64. pag. 73. am-

pullosè

pulloſè teiectas ſeraphicæ Doctrinæ cultorem illis verbis "
„ ſcotiſta non ſum. ſeraphici Collegij Romani D. Bonauē-
„ turæ Baccalaureus fui; ex eo Collegio Doctor prodij. Ve-
„ netijs Regens, D. Bonauenturam declaraui. Prouinciæ
„ D. Bonauenturæ Miniſter ſum, & doctrinæ D. Bonauen-
„ turæ profeſſor: proque B. Bonauentura, etiam contra Sco-
„ tum, publicè in Comitijs Generalibus Min: Conu: anno
„ 1617. Romæ coactis, Concluſiones vt cunque defendi. "
Ille Tu inquam in mari magno tuarum Veſtigationum Peripateticarum hoc eſt illarum decem quæſtionum (cum Scotum cites ſeptuagies ſepties, atque integras pagellas ab eo decerpas) vix ſepties nomines ſanctum Doctorem, idque tam ieiunè, vt nihil vltra. Primò in Veſtig: p. cap 13. n 38. ſecundo in Veſtig: 2: cap. 2. n. 6. Tertio in eadem Veſtig. cap. 7 n 22. Quarto in eadem Veſtigat. cap. p. n. p. Quinto in Veſtig: 6. lib 2. cap. 10. n 224. ſexto in Veſtig 9 cap 7. n. 35. ſeptimo in Veſtig 4. cap. 3. n. 6. ſed quid dixi ieiunè citas ſanctum Bonauenturam! immo Doctrinam eius frequenter conuellis, vituperas.

Primo dum pag. 249. ſanctum Doctorē, cum omnibus Theologis ſcholaſticis in 2. d p. q. 2. nomen Creationis ex ſacra ſcriptura, non tantum aſſecutum, quinimò, Deū Theologum eſſe negantem criminaris.

Secundo Veſtig. p. cap. 10. contra ſanctum Doctorem 2. d. p. q. p. de pr. art. in fine corporis quærentem, (an Ariſt. poſuerit productionem ex nihilo) & reſpondentem. (hoc ego neſcio, credo tamē, quod non peruenit ad hoc) affirmas Tu, Ariſt. agnouiſſe creationem ex nihilo.

Tertio dum pag. 347. contendis nobiſcum, opinionem tranſmigationis

ſmigationis animarum non eſſe Platonis; quam tamẽ sanctus Doctor 2. d 18 q. 2. de 2. art. vult eſſe Platonis.

Quarto dum pag. 72. ſcribis in margine " quidam Anaxa-
„ goræ tribuunt latitationem formarum, ſed in textu Ariſt:
„ non apparet, " quod eſt carpere D. Bonauenturam 2. d. p. q. p. n. 7. qui dicit fuerunt etiam alij, qui dixerunt mundum factum eſſe ex principijs præxiſtentibus, ſcilicet ex materia & forma, ſed formæ latebant in materia; & hoc ponit Anaxagoras.)

Quinto Veſtig: 6. lib. 2. cap 14. amplecteris errorem circulationis animarum, compulſus ab argumento ex æternitate motus deducto contra id, quod docet D. Bonauentura 2. d. p. q. 2. in fine n. 14.

Sexto Veſtg 6. lib. 2. cap. 11. nu 136. & Veſtig: p. cap. 17. n. 52. Mordicus defendis Ariſt: (populariter,) & non (philoſophicè) locutum fuiſſe de æternitate Mundi, contra id, quod docet s. Doctor 2. d. p. n. 2.

Septimo Veſtig: 6. lib. 2. cap. 14. n 145 ſcribis. " nouiſſi-
„ mè hanc opinionem (circulationem animarum) per
„ me excogitatam, comperi fuiſſe à Beſſarione, & Contare-
„ no, & Lagalla, & Camutio Inclytis Viris indicatam, ob
„ quorum authoritatem Virorum vehementer exhilaratus ſum " Id quod, multum detrahit aſſertioni D. Bonauenturæ, cum ab ipſo in 2. d p q. 2 in fine n. 14. ante Natiuitatem Beſſarionis, Contareni, Lagallæ Camutij, & Ferchij indicata fuiſſet, tanquam ab alijs excogitata, ab ipſo tamen .ſ. Doctore, veluti error deteſtata, quod fortè in cauſa fuit, quando Doctorem seraphicum citaſti pag. 472. malitioſè tacueris, quem errorem, & abſurditatem eo loco

abho-

abhominatus fuerit.

Octauo pag. 250. expendens illam authoritatem Ecclesiastici cap. p. (prior omnium creata est sapientia.) contendis intelligi de Verbo Dei; vndè pag. 251. resolutè dicis , „ si loquamur de rebus creatis; prima rerum creatarum est „ sapientia Dei primogenita " quæ explicatio tua, est directè contra sanctum Bonauenturam 2. d. 17. q. 3. de pr. ar. n. 31 exponentem, (ideò inter omnes Creaturas , prior omnium creata est sapientia, siue creatura Angelica, & dignitate, & origine, & post omnium producta est anima humana.

Nono dum pag. 379. scribis " Scotum Magistrum nostrum „ in 4. d. 43. q. 2. k. fallasse Textum Arist: 66. primi li- „ bri de Anima, cum legit (intellectus corrumpitur in „ nobis, quodam interiori corrupto. " quod est per latus criminari sanctum Bonauenturam, textus eiusdem fallatorem, à quò (tanquam ab ærario suæ Doctrinæ) vt inquit Reuerendissimus Pater Generalis à Bagnacaballo in opusc: pro Refor: studiorum pag. 105. n. 12.) Scotus ita legere didicit in 2. d. 18. q. p. de pr. art. in corpore quæriti, referendo opinionem Comentatoris, & d. 19. q. p. de pr. art. in tertio argumento ab initio.

Hoc modo Ferchius in Collegium D. Bonauenturæ quondam cooptatus, ad illius doctrinam propagandam, gratitudinis ergo, & debiti, verius ad illam profligandam desudat.

At, quid stellas pergo dinumerare, cum loca, vbi doctrinam sancti Doctoris confutas, conuellis, vituperas, proferre intendo! I nunc Zelator propagandæ seraphicæ doctrinæ , &

&nos criminare scotistas, tanquam ingratos, iniuriosos in sanctum Doctorem? trabem in occulo tuo non vidisti, qui fæstucam in nostris, curiosus nimis rimatus fuisti, vt Verissimum sit, quod Poeta cæcinit (ad delicta nostra Talpæ, ad aliena serpentes sumus.

O' vtinam Tu Scoti publicus interpres Patauinus, è cuius munere, tot ac talia publica pinguiaque stipendia Tibi proueniunt, Communem Ordinis Præceptorem, ita coleres, ac obseruares, quemadmodum Nos veneramur seraphicum Doctorem D. Bonauenturam.

Sed quid coleres dixi? dictum volui, non blasfemares saltē, atque ferali calamo in hoc tuo Volumine ingenti scommatum, subtilissimum Præceptorem non lacesseres, ipsum connitiando, tanquā Alexandreum pag. 285 & 387. Assertorem mortalitatis Animæ pag 371. 372. & 423. Do-
„ ctrina inconstantem pag. 37. Falsatorem Arist. textuum
„ pag. 379. Non bonum Philosophum, neque bonum The-
„ ologum pag. 287. Doctorem mali exēpli pag. 288. De-
„ sertorē defensionis Veritatis Catholicæ pag 287. Epicu-
„ reum pag 358. Defensorem opinionis porcinæ, exitialis,
„ & absurdissimæ supra omnem absurditatem, sentinæ Vi-
„ tiorum, fundamentique Atheistarum pag 423. qui scripse-
„ rit contra fidem Catholicam pag. 287. discesserit à sacra
„ scriptura pag. 284. probauerit falsitates capitales, & pro-
„ batas reliquerit insolutas, in quibus salus cuiusque hominis
„ tum Ecclesiæ Christianæ conseruatio consistit pag. 291.
„ contra veritatem fidei Catholicæ probauerit hæresim, ar-
„ gumenta contra Veritatem Catholicam construxerit, con
„ structa reliquerit, & in finæ, quatuor bona verba protu-

„ lerit ad deliniendum Lectorem, cuius exemplum imitan-
„ tur Atheistæ pag. 288

Has, & alias sexcentas contumelias, sacrilego calamo, pestilentissimo stilo eructas contra " nitidissimum candorem innocentiæ (in oratione habita pro Scoto à Ferchio in Vniuersitate Patauina die 3. Nouemb 1634.) lectissime probitatis Heroem, Regularis Vitæ normam, Christianę
„ Charitatis Speculum, Euangelicæ perfectionis culmen,
„ Diuinarum literarum sacrarium, Scholasticæ Theologiæ
„ propugnaculum, Academiæ subtilis Coripheum, Franci-
„ scanæ Religionis Doctorem supremum, Vniuersitatũ Ca-
„ tholicarum Ornamentum Christianę Ecclesiæ scutum in-
„ expugnabile, atque Humanæ sapientiæ, siue naturalis, siue
„ moralis, siue rationalis apicem Eminentissimum.

Itàne Ferchi, è doctrina Seraphica, quam profiteri gloriaris, talia didicisti? è doctrina, in quam seraphica, affectum, deuotionem, suauitatem, humilitatem, amorem cælestem spirante? Siccine in summum Præceptorem Religionis, noctua in lumen Solis insurgis? cuius doctrina sacra, subtilis, profunda, Orbem partes per omnes resonare facit, & factura est? Memineris velim, quod seraphicus Doctor 2 d 6, q p. de p. a. n. 11. affectuosissima speculatione, Te monitum voluit. (Si Deus inquit non pepercit Nobilissimo Angelo superbienti, quid erit de vilissimo cinere, & abiectissimo, in altum se extollente?) Superbis resistit Deus, humilibns dat gratiam, diuina intonat voce Princeps Apost: Petrus Epist: p.

An non, & Tu (beneficium vsurpas Ecclesiasticum, si Officiũ propter quod datum est non exerces?) Non ne Tu, pe-

cuniam

cuniam Serenissimæ Reipublicæ Venetæ in vsum tuú consumis, panem deuoras inutiliter, quando tam ignominiosè proscindis famam, & doctrinam subtilissimi Præceptoris, ad quam interpretandam, dilucidandam, defendendã pro rostris, publico stipendio conductus, sub pœna fraudatoris adstringeris?

(Turpe est Doctori, cum culpa redarguit ipsum.)

Plura mens congesta iubet: at quia, tuæ feracitati in vituperanda scotica doctrina, occurrendum alibi euocor; hæc ad immortalem gloriam subtilissimæ scholæ; ad expurgationem meam; ad æternam tuam confusionem, pro nunc, quã seriò, & veraciter dicta sufficiant.

Secunda Querela Ferchij.

Quod cum Peripateticis Christianis, & Theologis Scholasticis; Conceptum Creationis non assecuti simus.

SCripſimus in lib. de Gen: & Corrup: diſp: 5. q p a. p. n. 15. ſed cuiuſcunque ſit hæc doctrina, ſanè falſiſſima eſt, & adhuc falſius illatum indè à Ferchio deductum (nam illatum à Contar: impugnabimus infra q. 6.) eſt enim contra communem Philoſophorum aſſerentium formas materiales non fieri ex nihilo, quia fiunt ex præiacente ſubiecto; ac etiam Theologorum, qui dum deffiniunt (Creationem, eſſe factionem entis ex nihilo) communiter aiunt hy (ex) excludere habitudinem nedum partis, ſed etiam ſubiecti præiacentis.

Ferchius; ex eo, quod diximus, ſecundum communem Theologorum (Creationem eſſe factionem Entis ex nihilo) mirabiliter offenſus, queritur ſupra modum contra Nos, & ſcholaſticos Theologos, quos omnes acriter carpit pag. 18. quoniam hoc ſacrum vocabulum Creationis non per-
„ ceperint ex ſacra Scriptura, quin potius in aſſequenda eius
„ intelligentia ab ipſa receſſerint, vnde nobiſcum excludunt
„ à numero Theologorum S. Auguſtinum, Sacrę Scripturæ
„ Authores Canonicos, tum Prophetas; tum hiſtoricos, ac
„ item tam Euangeliſtas, quam Apoſtolos; inſuper, &
„ Deum ipſum Theologum eſſe negant; quoniam, quan-
„ do locutus eſt in ſacris Scripturis, & in Filio ſuo incarnato,
„ non accepit vocabulum Creationis, ſicuti Nos volumus,

„ & nostræ Classis Theologi; cum ex oraculo expresso Dei
„ (inquit ipse) (Creatio sit productio entis de aliquo prin-
„ cipio præsupposito, & interno ipsi rei producto.] Factio vero
„ Entis ex nihilo,) ac proinde (Creatio) Theologicè ad
„ intra extendatur, vt verum sit, (primam rerum creata-
„ rum) esse sapientissimam Dei primogenitam, non tamen
„ (factarum,) cum non sit (facta, sed creata.) quam par-
„ ticulam, inquit, non negauerunt Sancti Patres de Filio
„ Dei, sed solum (factum) esse negauerunt. " quæ om-
nia, & singula, in fine lib. 2. pag. 242. instituta disputatio-
ne de Vocabulis (factione ex nihilo, & Creatione ") col-
lectis omnibus authoritatibus. Vtriusque Testamenti ;
ex Concordantijs Biblicis, conatur pro Viribus persua-
dere.

Tandem pag 254 n. 102. iam fessus in colligendo, ad Nos
cōuersus, ita alloquitur. " Interrogo Vos offensores meos,
„ Vtrum ista locutio (Creare de aliquo præsupposito subie-
„ cto) sit in istis libris citatis, à Deo, an ab hominibus. Si à
„ Deo dixeritis, optimè respondebitis; nam Lucæ p. (locu-
„ tus est Deus per os sanctorū &c.) Hac igitur habita respon-
„ sione à Vobis, Vos humiliter obsecro, ne Deo loquenti resi-
„ statis, sed fateamini, quod dictio, (Creare) vel semper,
„ vel frequenter significat producere de aliquo præsupposito,
„ & inexistente in re producta. si igitur vocabula ex placito
„ primi Instituentis, vel ex Vsu primi vtentis accipiuntur:
„ Iam Deo cedite, qui primus significationes omnibus lin-
„ guis imposuit tribusque linguis vsus est ad loquendum in
„ scripturis sanctis. Cognoscite quoque, quod ista vocabu-
„ la, Creare, Creatio, Creator, Creatura, ex legitima, propria

prime-

„ primæua, & natiua ſignificatione, ſignificant productionē „ ex aliquo, & non ex nihilo. Si autem reſponderitis hunc „ modum accipiendi prędicta Vocabula, non eſſe à Deo, ſed „ ab homine. Rurſus dicam, ne tantum Vobis arrogetis, vt „ in lingua hæbraica credatis Vos ipſos Sapientiores, atque „ in proprietate vocabulorum hæbraicorum diſcernenda do- „ ctiores, quam fuerint Moyſes hiſtoricus præcellens, Dauid „ poeta celeberrimus, Iſaias, & Ieſus Syrach Doctores sapien- „ tiſſimi. Ne putetis Vos peritiores in Græco, quàm Ioannes, „ vel Paulus Apoſtolus; aut in Latino, quam Marcus Euan- „ geliſta.

„ Si quis verò tenax ſui placiti, ad propria voluntatem trahat „ has Voces, atque dicat, & Deum Sacrarum Vocum, immò „ & omnium Authorem, & ſanctos ſcripturæ Doctores, im- „ propriè, & abuſiuè locutos: Se autem legitimè, & propriè „ loqui; hunc ego dicam licenter nimium, & irreuerenter „ loqui. Nam & ſi in ſacra ſcriptura ſint locutiones figura- „ tę aliquando, propriæ tamen ſunt in hiſtoria, in præceptis, „ in fidei dogmatibus tradendis; & ſcripturæ ſunt propriè ex- „ ponendæ, ne aperiamus portas Hæreticis euertendi omnia „ Sacramenta, & dogmata Chriſtiana. Metaphoræ quoq; „ ſunt accipiendæ primo in proprio ſenſu; deinde ſunt ex- „ plicandæ ratione ſimilitudinis, &c. Nunc autem in locis „ citatis, hiſtoriæ & dogmata fidei traduntur, dum agitur de „ Creatione: ergo propriè, non figuratè vocabula ſunt acci- „ pienda; quamobrem, ex inſtitutione primæua Dei, & ex „ Vſu ſacrorum ſcriptorum (Creatio eſt productio de aliquo „ principio pręſuppoſito, & interno ipſi rei productę &c.) „ Deniquè concludit. “ *Hæc mihi de Creatione, atque ani-*

hilatione

„ hilatione sint explicata, ex Doctrina Christi Domini, &
„ Arist: vt ostenderem offensores meos, nec in Theologia
„ Christi, nec in philosophia Arist: intellexisse Creationis
„ nomen. Vnde Scholastici suum significatum acceperint,
„ quia nec Vicomercatus, nec Pererius dixere, neque ego
„ dicere audeo. locutus sum cum Arist; & regente Deo locu-
„ tio mea fuit conformis dictis Dei, qui factionem ex nihilo
„ Nos docuit; Creationem ex nihilo, non expressit. "
Hæc Ferchius; qui, & plurima fusissimè prosequitur, vt inanissimam hanc, fantasticamque distinctionem suam, in Liceo Theologico persuadeat; (Creationem .s. vel Theologicè, vel Scholasticè accipi debere) pag. 34. quasi vero Theologi Scolastici in Theologia, Creationem (theologicè) non pertractauerint.

Secunda Expurgatio Mastrij.

HOC aliud est Ferchij, quam totum Peripatum perstrepere, ob peregrinam illam Enuntiationem (ex nihilo naturaliter aliquid fit) è Cathedra Patauina anno 1629. personatam. Aliud genus atrocius iniuriæ hoc est, quam seminarijstas, & inchoatores formarum, sic opinantes denominare " Omnes Theologi scholastici,
„ atq; Philosophi Christiani recesserunt à Doctrina Christi,
„ & ab Arist: in explicando Creationis conceptu, quinimo
„ Deum ipsum, Theologum esse negant. " Papè! redolet ne temeritatem, audax nimis hoc tuum Assertum!
O' quam iustè Tibi modo quadrat inuectiua illa, quã in Nos,

Tu homo bombylius, extra propositũ, declamasti pag. 36
Quid dicent Patres Dominicani, respicientes D. Thomã Doctorem Angelicum in Doctrina Christi, & Arist: versatissimum, per Te ignominosè traduci, eo quod in p. p. q. 45. a. p. (Theologicè) rectam Creationis Diffinitioné non expresserit, atque ita, neque boni Theologi, neque boni Philosophi functum officio?
Quid Patres Carmelitani sentient; quando Ioannem Bacconum sui Ordinis sapientum Coripheum, per Te audient non assecutum intelligentiam huius Vocabuli creationis!
Quid P. P. Franciscani! quid Serafici! quid Scotistæ! quid Nominales! quid Patres Seruitæ! quid Inclytæ societatis Iesu Patres! quid, vno verbo, tota Scholasticorum Theologorum, ac Philosophorum Respublica! cum intelligent vnà cum Petro Lombardo Magistro Sentent: Alexãdrum Alensem Doctorem irrefragabilem, ac fontem Vitæ nuncupatum, Diuum Bonauenturam Doctorem seraphicum, Ioannem Dunsium Doctorem Subtilem, Guglielmũ Occã Florem Modernorum, ac Nominalium Principem, Henricum de Gandauo Doctorem Sollemnem, Franciscum Suareziũ, Gabriellem Vasquezium, Philosophiæ, ac Theologiæ laude probatissimos, & quotquot à primordijs exoriẽtis scholę scholasticæ, adhæc vsq; tempora eruditissimis elucubrationibus, Orbem literariũ rutilanté reddiderunt, ignorantiæ tenebris damnari, cum nec in Doctrina Christi, nec in Doctrina Arist: verbi Creationis, Iudice Ferchio, Theologicum, ac Aristotelicũ conceptum assecuti fuerint?
Huc Te impulit hostilis animi tui lubido, vt " verè insipiens fieres " " sicuti Tumet, Tibi contigisse protestaris pag.

pag. 244. atque vt Nos offenderes, Tuorum, ac nostrorum Doctissimorum Præceptorum inclytam doctrinam turpiter læderes.

Sed quoniam hæc tua iniustissima Querela (propter quam & Tumet iustisimè scribis pag. 244. " Angebar etiam,
„ ac pudore suffusus videbam oportere me ostendere, quod
„ scholastici Theologi in isto sacro vocabulo Creationis cõ-
„ muniter discedunt à sacra scriptura, " spectat ad publicā causam, hoc est ad communem doctrinam totius Scholasticæ scholæ Theologicæ, ac Philosophicæ sartam tectam tuendam; Propositiones Tuas eam concernentes hic obiter discutiam, cum fusius eas oppugnare, & expugnare pro virili conatus fuerim in 2. Tom: Metaph: disp: 12. q. 4. a. pr. Sit itaque

Prima propositio. "Christiani Peripatetici, non cum Arist:
„ creationem, aut anichilationem ponunt, aut negant: sed
„ ex proprio genio, ac ingenio Arist: ! suas opiniones affin-
„ gunt. " Hæc Ferchius pag. 259 linea 5 Quam falsa sit hæc tua prima propositio, in testem falsitatis eius produco Te ipsum, qui Vestig: p cap. 10. n. 27. ita scribis. " Cõ-
„ clamabunt in me Peripateticorum plurimi, criminantes,
„ quod Aristot: quam ignorauit, ascribam Creationem ex
„ nihilo. Respondeo, me ægre ferre, quod Arist. sapientissi-
„ mum Virum, ignarum dictitent. Nam, quod Philosophus
„ agnouerit Creationem ex nihilo, indubitatum est. Sanè in
„ libro de Xenophane, refert de sententia Empedoclis, Crea-
„ tionem ex nihilo esse impossibilem. Verba text: hæc sunt.
„ (quemadmodum etiam Empedocles inquit; Nam cum
„ omnia etiam ille eadem concesserit, & quidquam esse

K impos-

impoſſibile ex non ente creari) & è contra, paulò antè
„ retulerat Heſiodi placitum aſſerentis Creationem ex nihi-
„ lo. (Iam vero Heſiodus, primum ante omne aliud, inquit,
„ Chaos extitit inde pattenti. Pectore cunctorum ſedes fir-
„ miſſima tellus. Atque amor, is cunctis ſpecie immortalibus
„ anteit. Ex quibus alia, ait, genita fuiſſe, ipſa autem ex ni-
„ hilo.) Hæc Ariſt: qui cum vel aduerſarijs teſtibus, neget,
„ aut affirmet aliquid fieri ex nihilo. si Ariſt: id quod nega-
„ ret, vel affirmaret, non ignorabat, non eſt dicendum (Crea-
„ tionem ex nihilo,) ignoraſſe.
„ Preterea cum in 3. Metaph: t. p. ſcripſerit. (illum ſe ha-
„ bere melius ad iudicandum, qui tanquam aduerſarios om-
„ nes, vtrimque rationes oppoſitas audiat.) atque ipſemet
„ audiuerit negatiuam Empedoclis, audiuerit affirmatiuam
„ Heſiodi, iudiciumque tulerit pro Heſiodo, Eumque ſupra
„ Vulgus inter ſapientes extulerit, propterea quod, prima ex
„ nihilo fieri cenſuerit, reliqua ex primis generari aſſeruerit;
„ conſequitur, Philoſophum auditis partibus optime cogno-
„ uiſſe illam factionem ex nihilo, & optimè iudicaſſe, cum
„ reprobauit illam propoſitionē ex nihilo nihil fit." Hucuſq;
„ Tu Ferchi; quod ratum pariter habes lib. 2. de Cœli ortu
„ admentem Anaxagoræ cap. 9. pag: 204.

Nunc ſic pacatè diſcurramus. Si ergo per Te, Ariſt: iudicauit cum Heſiodo contra Empedoclem (quicquam poſſe ex non Ente creari. qua fronte audes Tu affirmare Philoſophos Chriſtianos, non cum Ariſtotele, ſed ex proprio ingenio, ac genio, Ariſtoteli affingere Creationē eſſe factionē entis ex non ente?

Non ne Tu ille idē es, qui paulo antè, hoc eſt, in fine cap. 9. n. 26.

n. 26. producta ex Ioanne Pico Mirandulano authoritate Theophrasti Auditoris Arist: ac Successoris in Liceo quæ in lib. de Saporibus sic scripta legitur. (Deum ex nihilo nullaque præiacente materia cuncta creasse:) Subdis "
" quare si ex præstantissimo Discipulorum, de Arist: mente
" est coniectura sumenda; coniector Aristotelē agnouisse ex
" nihilo aliquid fieri. "

Quomodo ergo in hoc Tuo Libello Famoso palinodiam cātas, vt scribere non erubescas, Peripateticos Christianos de mente, ac doctrina Arist: Creationē entis ex nihilo, non rectè percepisse

Non ne Tu ille idem es, qui ad finem nu 26. proximè citati scripsisti " profectò si duo asserta essent in schola Arist: probata. Creatio posset esse demonstrata. Asserta hæc
" sunt: (Vnum tantum est Ens in effectum. Et omnia Entia
" secunda sunt effecta " & paulò infra scribis " Porrò as-
" serta illa omnibus Thomistis & Scotistis, omnibus Auicen-
" næ, & Simplicij asseclis, pluribusque alijs, probata fore
" non dubito; " hæc Tu: ergo subinfero ego. omnibus istis à Te recensitis, Creatio in Schola, & Doctrina Arist: est demonstrata. Illa autem duo Asserta, Tu luculentissimè probas cap. 11. 12. 13 14. atque seq: alijs, respondes argumentis Pererij, Vicomercati, Ragusei, Picolominei, probantibus [Creationē Factionem Entis de nihilo] non posse subsistere cum principijs Arist: Ergo infero Ego, etiā Tibi in doctrina Arist. quod Creatio (sit factio Entis ex nihilo] est demonstrata; quemadmum veritate conuictus fateris cap. 17. n. 52. illis verbis. Auicenna, & Scotus, Creationem æternam sustinent. Ego temporariam quoq; pro-

babiliter sustineo, quam Suessanus tandem conuictus asseruit. "
„ Suessanus autem Te referente cap. 9. n. 25. " in lib. 2. de
„ gen. animaliũ cap. 3. accerrimus quodã impugnator factio-
„ nis de nihilo, tandem manus dare cocatus concessit Arist.
„ ex professo de Creatione non tractauisse, sed obiter Creationem Animæ intellectiuæ, seu quod idem est, intellectus humani concessisse. " quale ergo delirium tibi in mentem venit in hoc tuo Libello, vt proferres hanc mirabilem fantasiam. " Peripateticos Christianos ex proprio genio,
„ & ingenio, & non ex Aristotele tradidisse quidditatiuum
„ conceptũ Creationis, quinimo illum Aristotelicæ doctrinę
„ affinxisse? "
At dices " quoniam Arist. in 4. de hist. animal. cap. 3. scri-
„ bit (neque enim aliquid eiusmodi est, quod animal creet,
„ nisi prius generarit ouum,) & in 2. de part. animalium
„ cap. 1. habet, (at vero cor, quia Venarum principium
„ est, & vim creandi primam obtinet.) Item in 2. de gen.
„ animalium cap 4. inquit (fœmina semper materiã præ-
„ bet, mas vim creandi") rursus in 4. de gen. animaliũ cap.
„ p. dicit (quod cum ab eo separetur à quo conditur, siue
„ creatur. "
Poteras addere loca 7. moralium ad Nicom. cap 7. vbi legitur ([deliciæ enim, mollitia quædam est, qui scilicet pallium trahit, ne seipsum tollat dolorem sibi laborando creet.) & lib. de gen. animalium cap 18. (at qui sine ea simile esse nihil poterit, si quid eam postea creat, id causa similitudinis fuerit, non secessio ex toto.) quibus in locis Aristot. per verbum (Creationis,) intelligit factionem

entis

entis ex præsupposito subiecto. " (quapropter Creatio
„ semper præsupponit subiectum, vel partem subiecti) pag.
„ 218. n. 67.
„ Ferchij, senectute, & ægretudine præpediti; & quod maxi-
„ mum est officio legendi sacra dogmata, quæ sunt abyssus
„ impermeabilis, reuincti à multis annis, honestos labores in
„ afferendis his quatuor locis, agnoscere sufficiat Aequus Le-
„ ctor, herbam in hac pugna, ei porrigere, non placet.
Etenim recordor, Ferchi, Te scripsisse Vestig: p. cap. 11. n 30.
„ multas veritates, nec attigit quidem Arist: multas quoque
„ omnium consensu scripsit, quæ ad Nos non peruenerunt.
„ Nihil igitur nisi dicta dicere, est Nos veritate, ac iudicio
„ priuare. Verumtamen cum indicauerim loca, in quibus
„ Arist: indicauit aliquid ex nihilo fieri; satis quoque osten-
„ di, ab Arist. concedi efficiens, non per motum, non ex ali-
„ qua parte præexistente " *Hæc Tu rectissimè*.
Quænam autem sint ea loca, quæ indicasti cap. 10. vestig: p.
certè, etiam Te Iudice, non sunt quatuor hæc, per Te alla-
ta ex libris animalium.
Ergo producatur authoritas illius libri, qui anno *1629.* in
Vniuersitate Patauina, vt primum è Cathedra publicè enũ-
tiatus fuit " magnam commouit Peripateticorum mul-
„ titudinem, vnde variæ responsiones, & fugæ inueniebant-
„ tur ad authoritates per Ferchium obseruatas in Arist: qui
„ plures coegit negare libros esse Arist: multos impulit ad af-
„ firmandum textus à Ferchio non penetratos; alios noluisse
„ recedere à Sententia Auerois, & communi, nam tempore
„ procedente inueniri posse responsa ad textus per Ferchium
„ allatos. qua de re, opus fuit recurrere ad Peritiores, scribere
ad

ad absentes " Producatur inquam, peregrina, atque inuicta illa authoritas ex lib. de Xenophane quæ indicata per Te in cap. 11. fuerat accuratissimè ponderata in cap 10. Verba textus hæc sunt. (quemadmodum etiam Empedocles, inquit, nam cum omnia etiam ille eadem concesserit, & quidquam esse impossibile, ex non ente creari, &c) quid ad hanc pattentissimam authoritatem, qua Verbum (Creare) esse factionem ex nihilo, ex scribitur ab Arist: respondes!

Respondeo, inquis in fine lib. 2. tui Libelli pag. 259. " so-
„ lum in lib. contra Xenophanem inuenio ipsum (Creari
„ ex nihilo,) ab interprete tribui Empedocli, quem Aristot:
„ affirmationē ex nihilo coniungit cum Xenophane, appro-
„ bante illud assertum ex nihilo nihil fit. Vnde Arist. repro-
„ bat vtrumque. "

Quid " reprobat, dicis, Aristot: vtrumque " est ne hæc solutio conformis ijs, quæ scripsisti cap 10 iam præcitato "
„ Iudicauit Vtrumque, asseris eo loco atque Sententiam tu-
„ lit Arist: pro Hesiodo. " ex quo, Tu in hæc formalia ver-
„ ba resoluis. " Non est dicendum Arist: Creationem ex
„ nihilo ignorasse. Partes audiuit Philosophus Empedoclis,
„ & Hesiodi; huius asserentis Creationem esse factionem ex
„ nihilo; illius negantis. Iudicauit pro Hesiodo, eumque su-
„ pra Vulgus, propter hoc, quod prima ex nihilo fieri censue
„ rit, inter Sabientes extulit. "

Optime ergo consensit Arist: in cōceptum vocabuli Creationis expresse, quod sit factio entis ex nihilo; & proindè Christiani Peripatetici, non ex proprio genio, ac ingenio, Creationem affinxerunt Aristot: sed ex doctrina eius expressa,

perce-

perceptо hoc Verbo, docuerunt esse factionem Entis de nihilo.

Verùm, quando etiam præallegata authoritas istius libri de Exenophane per Te in Scenam Philosophicam, vt gloriaris Vestig. p. cap. p. nouiter producti à quoppiam obseruata non fuisset. Numquid Te Iudice, authoritas Theofrasti in lib. de Saporibus scribentis (Deum ex nihilo, nullaq; præiacente, materia, cuncta creasse)

Sufficientissima coniectura fuisset, Philosophis Christianis, quomodo Creationis nomen exprimendum foret ex Arist: „ doctrina? Certè si ex præstantissimo. Discipulorum, de „ Arist: mente est coniectura sumenda, inquis vestig: p. cap. „ 9 citat: coniector Arist: agnouisse ex nihilo aliquid fieri. " Rectè autem coniectaris, dum per Vocabulum Creationis expressum à Theofrasto asseritur (Deum ex nihilo, nullaque præiacente materia cuncta creasse.

De Aristotelica mente circa Creationem, videatur doctissimus Suarez Tom: p. Metph: disp. 20. Sect: p n. 25. & Hieronymus Fasol: 3. in p. par: q. 45. a. 2. dub. 4. à n. 31. vsque ad 37 inclusiuè.

Interim, hoc certissimum est, (referente Iustino Martyre in admonitorio contra Gentes) Platonem Arist: Præceptorem distinxisse inter Creatorem, & opificem, quod Creator ex nihilo producit rem; Opifex vero, qui ex subiecta materia operatur. Vnde non mirum, si hanc doctrinam, quam à Præceptore audiuerat, in Hesiodo laudauit (laudamus enim quæ probamus.)

Maneat igitur confutata euidentissimè falsitas huius Tuæ pro, positionis, atque ratum sit in Liceo Philosophico, Arist:

ver-

„ verbum (creationis) non ignorasse, & per id factionem Entis ex nihilo dari, consensisse; sicque ex Arist: doctrina expressa, Creationem sic deffinitam à Peripateticis Christianis, & non ex proprio ingenio, ac genio Aristoteli affixam; & hoc ad hominem sit dictum, nam & ad rem ipsam, qui plura desiderat, adeat Disp: 12.q.4 a. p. Tomi secundi meæ Metaphisicæ. atque hæc pro communi Peripateticorum honore discussa sint. Nunc etiam prò Theologis certandum.

Secunda Propositio. " Diuus Augustinus, vt acuratissimus sacrorum scrutator, & supremus sacrorum Theologorum Doctor, ex professo quæsiuit significata istarum duarum Vocum (facere,) & (creare) ex sacra scriptura noui, & veteris Testamenti Tom. 7. in lib. p. contra aduers: legis, & Prophetarum, atque in dicto libro cap 23. Duo significata ponit istorum Verborum. primo vt (Crare,) & (facere) promiscuè accipiantur, atque idem significent. secunda significatio est determinata, vt (facere) sit ex eo quod omnino non erat, (Creare) vero sit ex eo, quod erat, & in aliam faciem mutetur; quò circa iuxtà sacros Theologos (Creare) est de aliquo præsupposito, & ipsi quod producitur interno aliquid producere ad mètem August: qui tom: p. lib. 12. confess:) vbi toto libro disputat de Origine Cœli, & Terræ, ac Vniuersorum) frequenter adhibet illam locutionem (facere de nihilo) hanc autem locutionem (Creare de nihilo, (vmquam habet toto illo libro, quamuis vtatur Verbo (Creationis.

Ad ostendendam palpabiliter imbeciclitatem huius Tuæ speculationis; relicta suo loco doctrina subtilissimi Præcepto-

ris

ris in 3. d. 11. q p. a. vbi egregiè docet, Craturam dici, vel (generaliter,) vel (Specialiter. Cerari specialiter,) est fieri: sed duos respectus infert, primum vt sit fieri à solo primo efficiente. secundum, vt sit rei factæ in esse immediatè post omnino non esse. (generaliter) quod est factum à prima Causa sola, vel à secunda cum prima, dicitur (Creatura.) licet dicatur (Creatura) præcisè in respectu de causam primam. quemadmodú, & Tu doces in Epitm: 3. d. 11. q. p. Not. 2. Ex qua doctrina applicata fulcrú Tuæ speculationis in D. Augustini rueret, ne mihi obijcias petere principium, dum contra, non nterpretem, sed Scoti aduersarium adduco ipsius textum, quem tamen Tu contra nos adducere non vereris pag 267 n 8.

Relicta itidem suo loco Doctrina D. Bonauenturæ 2. d. 12. q 2. n 14. vbi respondendo ad illud Ecclesiastici cap. 18. (qui viuit in æternum creauit omnia simul) inquis. Dicendum, quod (Scriptura) facit Vin inter (Creare, & facere,) Nam [Creationem] vocat productionem ex nihilo. [Factionem] verò, ipsam distinctionem; & hoc benè significatur Gen. 2. vbi dicitur, quod (cessauit ab omni opere, quod fecerat) omnes igitur Sancti in hoc concordant, quod omnia sunt simul producta in materia, & ideo concedunt omnia esse simul creata; sed tamen non simul facta. Hæc D. Bonauentura; cuius Doctrinam, cum Tu hoc loco repudies, non adduco ex professo, ne mihi iterum opponas, me petere principium, vt frequenter asseris me solere. Adduxi in eum finem, vt omnes legentes videant, quam benè Patauinus Scoticus Interpres, & Seraphicę Doctrinæ cultor, Scotum, & D. Bonauenturam tractet.

Obseruo igitur, quæ Tu scripsisti Vestig: p. cap. 18. in responsione ad tertium Piccolom: Dum enim Piccol: (tertio arguit, quia Creatio ex Sententia Arist: euertit conditiones effectionis rerum, & propterea euertit seipsam, quæ effectio dicitur.) Inquis " Respondeo ex Piccolominei, non
„ ex Arist sententia, per factionem ex nihilo, euerti effectio-
„ nem. " quo loco consentis (Creationem,) quam Piccolom: vrgebat [esse factionem ex nihilo,] & paulò infra, distinguis de duplici factione " alia est, scilicet factio
„ ex nihilo; alia ex aliquo præsupposito subiecto. " Ergo per Te [Creatio] dupliciter se habebit. Vel enim aliquando, propriè vsurpabitur pro factione ex nihilo immediatè; vel pro factione ex aliquo presupposito subiecto immediatè, & de nihilo mediatè.

Quam doctrinam esse de fide, sustinet cum D. Thoma, doctissimus Banez. p. p q 45. a. 2. & Greg: de Val: Tom. p. disp. 3. q. 2. punct. p. & 2 qui & asserit, hæresim fuisse Vviclephi dicentis [Creationem non esse productionem ex nihilo simpliciter] ex Toma Vvaldensi tom. p. cap. 17. & est cõmunis doctrina apud omnes Scholasticos Theologos, qui cum Mag: Sent: 2. d. p. optimè norunt, [Creare] esse de nihilo aliquid immediatè, vel mediatè facere [Facere] verò non modo de nihilo operari, sed etiam de materia.

Hoc obseruato, conuertor me ad tuam propositionem, & quã insulsè perceperis D. Augustinum eo loco à Te citato, facillimè ostendo. Itaq; vt probes contra Theologos Scholasticos, Creationem [Theologicè] non esse factioné Entis ex nihilo in sententia D. Augustini, adducis authoritatem eius ex lib. contra aduers: legis, & Prophetarũ cap. 23.

quò loco, tantum abeſt, vt D. Auguſt: loquatur de Creatione, prout eſt rei ſecundũ eſſe effectio; vt D. Thomas Doctor Angelicus, Sacrorum Theologorum ſummus, atque in D. Auguſtini Doctrina verſatiſſimus, in p. p q. 45. a. p. hanc ipſiſſimam authoritatem afferens. [Ad primum reſpondet, [quod D. Auguſtinus eo loco æquiuocè vtitur nomine Creationis, ſecundum quod, Creari dicuntur ea, quæ in melius reformantur; vt cum dicitur aliquis creari in Epiſcopum, ſic autem hic non loquimur de Creatione) inquit S. Thomas;] Cuius doctiſſimo iudicio, & Ego ſubſcribo; Vndè prouerbio dediſti locum, [de alijs loquor de Cæpis reſpondes.

Atque inſuper falſa deprehenditur illatio tua, cum dicis, " ,, quocirca iuxta Sacros Theologos, [creare] eſt de ali- ,, quo præſuppoſito, & ipſi quod producitur interno aliquid ,, producere ad mentem Auguſtini. " legatur Valent: citat: & videbitur, quàm inepta intelligentia tua fuerit ad illam authoritatem Auguſtini.

De Creatione tali modo ſumpta, vti eam accepit ibi D. Aug. legatur Ariſt: 2. lib Reth: cap. 27.

At dices Euolui totum lib. 12. confeſſ: vbi ex profeſſo diſpu- ,, tatur de Origine Cœli, & Terræ, ac omnium Elementa- ,, torum & cum frequenter D. Auguſt: adhibeat illam locu- ,, tionem [facere de nihilo] nunquam in toto libro ha- ,, bet hanc [creari] de nihilo; quæ res ſanè admiranda ,, eſt, nec ſine iuſtiſſima cauſa facta ab Auguſtino Sapiente ,, accuratiſſimo. Signum euidentiſſimum, quod ad mentem ,, D. Auguſt: creare [Theologicè] eſt ex pręſuppoſito princi- ,, pio intrinſeco inexiſtente; facere autem ex nihilo. "

Respondeo, me pariter singulare quid in illo libro obseruasse, absque tamen admiratione; nimirum, cum frequentissimè D. August: adducat principium Geneseos, nunqnam talem locutionem secundum Vulgatam profert [in principio creauit Deus Cœlum, & Terram] sed semper vtitur hac phrasi [in principio fecit Deus Cœlum, & Terram.] Vnde etiam in lib. 7. de Ciuit: cap. 11. sic Genescos lib. incipere dicit [in priocipio fecit Deus Cœlum, & Terram; Terra autem erat inuisibilis, & incomposita, & tenebræ erant super abyssum] quauis lib 12 de Ciuit: Dei cap 15. dicat [in principio creauit Deus Cælum, & Terram] quã superam translationem aduertit D. Bonauentura in 2 d. 12 q. 3. Quid ergo mirum Ferchi, si D. Augustinus consequenter loquitur toto illo lib 12 confess: quando secundũ eius translationem legit [in principio fecit Deus Cœlum, & Terram.] Non infertur per hoc quod verbum [creare] ex Augustino non præseferat productionem ex nihilo, sed solum id importet vocabulum [facere;] cum August: in eodem lib. 12. cap 8. scribat Tu enim [Domine fecisti Mundum de materia informi, quam fecisti de nulla re] ex quibus verbis, euidétissimè conuincitur [factionem] etiam secundum Augustinum, tam importare productionem alicuius ex præsupposito subiecto, quàm alicuius ex nihilo.

Res tamen consideratione digna est, quod in illo Libro, ea, quæ ex nihilo [facta] dicit Augustinus, frequenter appellat [Creatas res Creaturas] ipsumque de nihilo [facientẽ,] nuncupat [Creatorem] cap. 9. 15. 17. & 20. Signũ clarissimum, adhibere voluisse locutionẽ diffinitionis in hoc libro

libro 12. Confessionum pro locutione rei diffinitæ, scilicet Creationis.

Sed dato etiam, quod toto libro 12. Confess: vbi expresse disputat de origine Cœli, & Terræ D. August: non adhibuisset hanc phrasim [Creare de nihilo,] quod Tibi mirādum, quid visum est. Nunquid in eo solo libro ex tot eruditissimis tanti Doctoris, disputatur de origine Cœli, & Terræ? clauditur ne Augustiniana Theologia, acutissima, profundissima solo confess: opusculo? lege, ac relege Vndecimum, ac duodecimum lib. de Ciuit: Dei, vbi fusissimè audies D. augustinum disputantē contra Philosophos Platonicos de Origine Mundi, atque ab ipso distinctissimè adhibitam vocem [creare ex nihilo]

Produco textum, is est lib. 12. de Ciuitate Dei cap. p. [Non est [inquit Augustinus [Creaturæ rationalis, vel intellectualis bonum, quo beata sit, nisi Deus. Itaque, quamuis, non omnis beata possit esse Creatura, neque enim hoc munus adipiscuntur, aut capiunt feræ, ligna, saxa, & si quid huiusmodi est, ea tamē, quæ potest, non ex se ipsa potest, quia ex nihilo Creata est, sed ex illo, à quo creata) Hęc Augustinus.

Verum ne mihi obijcias vulgatum illud prouerbium [Vnus flos non facit Ver,] quando tamen Tumet Vnum Solum locum, eumque malè intellectum ex Augustino depromp-seris Quinque Textus ex eodem D Augustino protero, in quibus expresè vox [Creare de nihilo] adhibetur adeo vt in ore duorum, vel trium testium, & vltra, stet omne verbum.

Primus textus, is est in lib. de fide ad Petrū p. p. cap. 3. Tom. 3.

Prin-

[Principaliter tene] inquit Scholasticorum Princeps, [omnem naturam, quæ non est Trinitas Deus, ab ipsa Sancta Trinitate, quæ Solus verus, & Aeternus est Deus, Creatam ex nihilo.

Alter Text: est in primo libro Dialogi ad Orosium Tom: 3. [de corpore & animæ substantia] scribit Augustinus [factus est homo Corpus de limo terræ formatum est; Anima vero ex nihilo, Deo inspirante, creata est.]

Tertius Text: est in lib. p. de libero arbitrio Tom. p. [quempiam optimè de Deo existimare, qui censet eum Rectorem esse iustissimum omnium eorũ, quæ creauit, nec vlla adiutum esse natura in creando, quasi qui non sibi sufficeret; ex quo fit, vt de nihilo creauit omnia, de se autem non creauit, sed genuit, quod sibi par esset, quod Filium Dei Vnicum esse credimus. hæc August.]

Quartus textus est in libro de speculo cap. 16. tom. 9. Vbi scribit. [Te quippe Vnigenitum Verbum Pater genuit de seipso, per quod omnia creauit ex nihilo.]

Quintus textus habetur super Psalm: 121. tom. 8. vbi clemẽtiam Domini exorans, inquit [Omnipotens Deus, qui cuncta ex nihilo creasti, quique nos Vnigeniti tui Sanguine pretioso redemisti &c.] Hæc Augustinus, quę sufficiant in præsenti, ne ipsum totum compillare videar. Ista loca, Ferchi, adducenda erant, & non locus ille lib. contra legis aduersarium cap. 23. à Te relatus, vbi de creatione, provt est productio esse rei, minus fit sermo; atque percepisses, in Vocabulo creationis D Augustinum cum Aristotele concordasse.

At vrges, sed quid ad Sacram Scripturam Respondetur, Vbi

Deus per os Sanctorum locutus est, & in qua nunquam expresse ista locutio (Creare ex nihilo) habetur; cum tamē habeatur expresse (factio ex nihilo;) & nihilominus, ex Moyse, Dauide Ecclesiastico, Isaia, & Sacris Scriptoribus, Græcis, atque Latinis Scripturis. Voces (Creator) vndecies (Creatio) Semel (Creatura) quadragies (Creare) octuagies septies Scribantur.

Sed quid, Tu Ferchi, ad authoritatem sanctæ Romanæ Ecclesiæ respondes? quæ in orat: p. in Festo Purificationis Beatæ Mariæ Virginis publicè decantat. (Domine Sancte Pater Omnipotens æterne Deus, qui omnia ex nihilo creasti, &c. Certè Sancta Romana Ecclesia, quæ est fundamentum, & Columna Veritatis, nostraque pijssima Magistra, apud quam residet infalibilis authoritas docendi Nos, verum Scripturarum sensum; cuius inquam authoritas præstantior est, quam sit Dauidis, Moysis, Isaiæ, Ecclesiastici, & quotquot Sanctorum Hominum locuti sunt, Deo inspirante, verbum eius, dicente Augustino lib. 11. contra Faustum cap. 5. tom. 6. (Ego Euangelio non crederem, nisi me Catholicæ Ecclesiæ commoneret authoritas;) Certè replico, Catholica Ecclesia expresse habet istam locutionē (Creare ex nihilo,) quod est apertum signum, esse pariter locutionem sui Sponsi Dei, & Domini Nostri Iesu Christi, quando per os seruorum suorum locutus est. quis enim ambigit, Eamdem esse intelligentiam Vocum Sponsi, & Sponsæ? dubio procul, Nullus, nisi fortè impius; igitur in Doctrina Catholicæ Ecclesiæ Dei Sponsæ [creatio est ex nihilo] hoc est sub hac loquendi formula (expressè) tradita est, atque ita nostra locutio Catholichissima est. De

præ-

præstantia authoritatis Ecclesiæ supra authoritatem Scripturarum Sacrarum, videatur noster Corduba lib. 4. q. q. theologic: q. p. de Armis fidei pag. 218. & infra.

Sed redeat Sermo noster, vnde digressus est. Antequam huic Tuæ faragini tot authoritatum Sacræ Scripturæ assignem Cathegoricum responsum. præmonitum Lectorem volo. Moysen fidelissimum Dei famulum, primum fuisse, qui rerum omniũ à Deo productionem in lib. Genesios expresserit; à quo deinde edocti Dauid, Ecclesiasticus, Isaias, Græci, atque Latini Sacri Scriptores, sensum, & verba imitantes Sacri Historiographi, & ipsi expresserunt pari loquendi formula. quapropter, tota Vocis (Creationis) intelligentia, pendet ex significatione, quam primus, qui Vocabulũ (creare) protulit, intelligere voluit.

Moyses autem per vocabulum hæbraicum [Bara,] quod Latinus interpræs vertit (creauit) & quidem optimè, quemadmodum etiam aduertit Ioannes Picus Mirandulanus, in lingua hæbraica disertissimus in suo Heptaplo, primam dictionem [Berescit] exponens (in principio creauit) immediatam Entis de nihilo productionem in potiori significatione intellexisse, licet clarè non expresserit, ob ruditatem populi, non ita subtiliter intelligentis, docet eruditissimus Gabriel Pennotus lib. 8. cap. 5. n. 4. Propugnaculi humanæ Libertatis pag. 456. atque hunc sensum, omnes Christianos, & Hæbreos illi Verbo (Bara) tribuisse scribit; quinimo, & Infideles Philosophos idem sensisse, colligit, ex Galeno lib. p. de Vsu partinm cap. 10 vbi propter hanc causam, Galenus reprehendit Moysen, quod dixerit (Deum suo Imperio omnia de nihilo condidisse.)

Comen-

Comentatorque non semel tres leges loquentium subsannat, quod dicant [Deum in principio temporis Cœlum, & Terram de nihilo creauisse.] & quamuis iuxta hæbraicam Veritatem, Scriptura eodem verbo vtatur, cum verba facit de productione rerum quas constat ex materia productas fuisse; non tamen sequitur quod Verbum (Bara) secundum propriam significationem, non importet producere rem ex nihilo, vt putat Pererius in illa prima verba Genesis. quod probat Pennotus ex D. Augustino lib de Gen: contra Manicheos cap 6.

Vnde idem D. Augustinus lib 12. confess: dolet summopere, quod tempore Moysis natus non fuerit, adeo vt vice ipsius, Sacræ Historiæ Scriptor constitui potuisset à Deo; quocirca ad Deum conuersus, ita alloquitur. (Vellem quippe si tunc Ego essem Moyses, ex eadem namque massa omnes venimus, & quid est homo, nisi quia memor es eius. Vellem Ego si tunc Ego essem, quod ille, & mihi abs Te liber Geneseos scribendus adiungeretur talem mihi eloquendi facultatem dari, & eum texendi sermonis modum vt neque illi, qui nondum queunt intelligere, quemadmodum creat Deus, tanquam excedentia vires suas, dicta recusarent; & ille qui iam hoc possunt, in quamlibet veram sententiam cogitando venissent; Eam non prætermissam in paucis verbis tui famuli reperirent; & si alius aliam vidisset in luce veritatis, nec ipsa in eisdem verbis, intelligenda deesset.) hæc Augustinus. Ex cuius verbis euidentissime pattet, per verbum [creauit, seu Bara] prolatum à Moyse, intellectam eam Entis productioné, quæ ab aliquibus nondum poterat intelligi, tanquam dicta excedentia Vices

ſuas. Non enim ex D. Chriſoſtomo hom. 2. in Geneſ: inueſtigandus eſt creationis modus, quia nobis imperceptibilis eſt, ſed ſimpliciter Moyſi credendum dicenti [Deus creauit.] Legatur etiam D. Auguſtinus lib. 12. confeſſ ca. 26. Videatur itidē D. Antoninus in prologo primæ par. hiſtor. fac. 2. ſuper illud [Pates noſtri annuntiauerunt Nobis.) Quod intelligit de Patriarchis, & Prophetis, qui varias Dei laudes in ſuis ſcriptis ānuntiauerūt nobis, & primo inpuit Antoninus [narrant virtutē potentię Dei in creatione rerum, quam referunt, cuncta ex nihilo creando] Hæc Antoninus, dum Ferchianæ atteſtationi mentitur:

Inſuper videatur doctiſſimus Aſcanius Martinengus tom. p. Gloſſæ magnæ literalis in cap. p. Geneſeos ad Verbū [creauit] à pag. 115. vſq; ad 121. vbi pro dignitate ex Patribus, Iuſtino, Athanaſio, Cyrillo, Ruperto, Hugone Victorino Beda, & alijs probat vocabulum [creauit] propriè ſignificare (de nihilo fecit) rationibusq; id euincit; nec non luculentiſſimè oſtendit, quam impudenter quidam petulantes Pedagogi Scholaſticos Theologos, atque Ducem eorum Magiſtrum Sent: redarguant ex eo, quod verbum [creauit] ad illud genus efficientiæ trahant, quod ex nulla fit ſubſtracta, aut præiacente materia; cum ex Sacra Scriptura, & ab Eccleſia Dei hoc ſuum ſignificatum i jdē Scholaſtici acceperint. Videatur inquam hic doctiſſimus Vir, ſi reſponſiones ſolidas ad Ferchi j pedagogicas rationes, quas hoc loco quaſi ex proprio pænu aggerat, Lector eruditus videre exoptat. Hoc præmonito.

Reſpondeo nihilominus ex Mag: Sent: 2. d. p. in Sacra Scriptura. Hæc duo vocabula [creare, & facere] ſæpe accipi

fine

ſine diſtinctione ſignificationis; adeo vt tam [creare] communiter accipiatur pro factione ex præſuppoſito ſubiecto immediatè, quam pro factione ex nihilo immediatè, & mediatè. Sicuti [factio] capitur ſtrictè pro Creatione ex nihilo, & largè pro productione ex aliquo præſuppoſito principio intrinſeco.

Notiſſima ſunt loca in Sacra Scriptura. Gen: p. [in principio creauit Deus Cœlum, & Terram] Vbi Lyranus exponit [creauit] idest, de nihilo produxit; & cap. 2. nu. 4. [in die, quo fecit Dominus Deus Cœlum, & Terram.] Item n. 26. [faciamus hominem ad imaginem, & ſimilitudinẽ noſtram;) & n. 28. & creauit Deus hominem ad imaginẽ, & ſimilitudinem noſtram;] Pſalm: 32. ipſe dixit, & facta ſunt, ipſe mandauit, & creata ſunt] & alibi frequenter. Vnum tamen ſingulare exemplum eſt illud à Te allatum ex 2. Mach: cap 7. [Peto nate, vt aſpicias ad Cælum, & Terram, & ad omnia, quæ in eis ſunt, & intelligas, quia ex nihilo fecit illa Deus, & hominum genus.]

Quæ tamen verba longe aliter legit Durand. 2. d. p. qu. p. §. incontrarium eſt, quod dicitur Mach: 7. [Peto nate vt aspicias in Cælum, & Terram, & inſpicias vel intelligas, quod ex nihilo creauit illa Deus,) ſed valdè ad propoſitũ meũ.

Nunc, quid ſibi volunt hæc verba Sanctiſſimæ Martyris Machabeæ (ex nihilo fecit Deus Cœlum, & Terram, & omnia in eis contenta, atque inſuper hominium genus?) niſi illud, quod ipſa met legerat in Sacra Hiſtoria (Creauit Deus Cœlum, & Terram) gen: p. (Creauit Deus cete grãdia, & omnem animam viuentem, atq; motabilem, quam produxerant aquę) gen: p. n. 22. (in die, qua Deus crea-

M 2 uit

uit hominem) gen: p. n. 6. Quæ omnia, ſtrictim Ioannes in Apoc: cap. 10. n 6. exarauit, (qui creauit Cœlum, & quæ in eo ſunt. Terram, & quæ in ea ſunt. Mare, & quæ in eo ſunt.)

An autem hæc omnia fecerit illa Deus immediatè ex nihilo, quemadmodum locutio Machabea Tibi exprimere videtur; appello Te Iudicem, qui ſingillatim omnia reprobas, & exploratum habes, iſthæc omnia, non eſſe facta immediatè de nihilo, ſed ex aliquo. Vnde pág: 246. producta authoritate Sapientiæ cap. 11. " (Cœlum,) & (Terram)
,, ex materia inuiſa effecta dicis, & pag: 247. (hominum
,, genus) vel de Sanguine, ſeu ſemine parentum, aut ex limo,
,, & coſta producta, pro comperto habes.

En ergo, quanta ſit vis facienda in verbis vocabulis, Vocibus; & quam futilis ſit illa Euaſio, quam habes pag. 256. dum
,, ſcribis, quia [facere] poteſt eſſe, tam ex aliquo, quam ex
,, nihilo, ideo ratione adiuncti Creare poteſt ſignificare idē,
,, quod facere ex nihilo, ſicuti accepit Auguſtinus in lib. de
,, Fide, & Symbolo cap. 4 & de Gen: ad literam imperfecto cap p. " Nam [creare] propriè ratione ſui formalis, quod imbibit, factionem ex nihilo præſefert. Quomodo luculenter docuit D. Ambroſ: lib. 3. de Fide S. Trinitatis cap. 5. Tom. 2. in illis verbis. (quod autem, & factum eſt, idem eſt, ac creatum. Dixit enim, & facta ſunt, ipſe mandauit, & creata ſunt.] quicquid dicat Mayro. 2. d. p. q 9. §. [eſt igitur aliquid annexum] quo loco, tu fortè didiciſti peregrinam tuam opinionem, de factione naturaliter ex nihilo, ex non bene percepta Mayronis doctrina.]

Præ fato Ambroſiano ſenſu, intellexit D. Auguſt: loco proximè

mè citato, [quem tu cautissimè tacuisti] dum non longe à principio habet. [Deum creasse omnia, quæ sunt in quãtum sunt, Catholica disciplina dici iubet, ita vt Creatura omnis, siue inuisibilis, siue visibilis non de Dei natura, sed à Deo facta de nihilo] quéadmodũ Esaias cap. 41. protestatus fuerat dicens. (Ecce Vos estis ex nihilo, & opus vestrum ex eo, quod non est.)

Hinc acutè ponderauit D. Augustinus lib. pr. de gen. contra Manich: cap. 5. (& ideo Deus rectissimè creditur de nihilo omnia fecisse, quia & si omnia formata de ista materia sunt, hæc ipsa tamen materia de omnino nihil facta est.

Ita pariter intellexit lib. 13. confess cap. 33. dum scripsit. (De nihilo enim à Te non de Te facta sunt, non de Te aliqua. non de tua, vel quæ antea fuerit; sed de concreata, i. simul à Te creata materia, quia eius informitatem, sine vlla temporis interpositione formasti; nam cum sit aliud Cęli, & Terræ materies, aliud Cæli & Terræ species. Materiem quidem de omnino nihilo. Mundi autem speciem de informi materia, simul tamen vtrunque fecisti) hæc Augustinus, quod est expressissimè dictum; Cæli, & Terræ materiem de nihilo omnino creasti.

Id quod iam docuerat libro de Symbolo tract. 2. cap. 3. inquiens. (Deus est Omnipotens, quia de nihilo fecit, quæcumque fecit; non enim eum aliqua materies adiuuit, ex qua demonstraret artis suæ potentiam, sed de nihilo cuncta creauit.) quod item repetit contra Fælicem Manicheum lib. 2. cap. 18. tom. 6. vbi probans Dei Omnipotentiam, præmissa nobili doctrina de triplici acceptione ipsius (Fieri) se re oluit in hæc verba. [Sed ipse fecit, & quod non

erat

erat, vt esset, & quod inde rursus aliquod esset, quod ipse iam de nihilo creauerat, & esset.

Vnde est articulus condemnatus (quem contra Te adduco, vt par pari referam pag. 142.) ab Episcopo Stephano Parisiensi, & à tota Vniuersitate anno 1226. (Asserere in prima rerum creatione non esse factas de nihilo.) quod certè de hominis parte meliore, creata ad Imaginem Dei; De Angelis (per creatum Cælum.] De materia prima per (Terram) creata ante omnem diem, ad sensum D. Augustini negari non potest, ex nihilo creata immediatè nõ fuisse, reliqua verò mediatè ex nihilo creata, condita, facta, plasmata, formata; qua de re meritò fateatur Mayro loc. cit. (Non est inuenire aliquid, quod Deus facit supernaturaliter quin sit creatum)

Si enim D. Augustinus intelligeret, creationẽ non esse productionem rei ex nihilo, sed productionem alicuius præsupposito principio intrinseco; quomodo deffẽdere posset, quæ scripsit lib. 9. super Gen: ad litterã c. 15. dicens. (Nullã Creaturam posse creare quidpiam, siue magnum, siue paruum. Quando omnis Creatura, de facto, magnum, & paruum producat, ex præsupposito principio intrinseco, vel subiecto; quemadmodum tota natura testatur; & esse de fide, tenet Valentia tom. p. disp. 3 qu. 2. puncto 4. pag. 962.

Sic Creationẽ pariter intellexerũt D. Greg. Hum: l. 26. in euãgelia, non longe à fine. (Deus simul omnia ex nihilo creauit Cælum & Terram, ex nullis existentibus condidit) & lib. 16. moral. (cuncta creata ex nihilo facta sunt.) D. Cyrillus lib. 5. Thesauri cap. 3. paulò post principium

crean-

(creandi Virtus ipsam rerum substantiam à nihilo adesse producit.) & cap. 4. aliquando post principium. (Ea creari dicuntur, quæ ex nihilo adesse procedere intelligũtur.) Damasc: lib p. fidei paulò ante medium. probat filium Dei non esse per creationem productum, (non enim) inquit, (ex non ente, ad esse deductus est Filius Dei.) & post medium; Creatura facta est, non ex Dei substantia, quippeque ex nihilo ad esse, Voluntate eius atque virtute producta est,) hinc Concil: Tolet: XI. in professione fidei, (Filium Dei, ait, nec factum, nec de nihilo, hoc est, nec creatum. & Lateran: sub Innocentio III. cap. circa principium, fidei certitudine, credendum esse deffinit, quod, (Deus simul ab initio temporis vtramq; de nihilo condidit naturam.)

Nunc interrogo Te Ferchi, ; an, Te ipsum existimes Sapientiorem Diuis Augustino, Grægorio, Damasceno, Cyrillo, atque P. P. Conciliorum Toletani, & Lateran: qui Spiritu Sancto dictante Vocẽ (creationis) in potiori suo significato, [productionẽ esse de nihilo) intellexerunt, ac decreuerunt intelligi?

(Arrogantissimus iutè censebitur,) exclamat Alphonsus de Castro lib. p aduersus hæreses cap. 7 pag. 78. (qui sibi tantum tribuit, ut Sacris Doctoribus post habitis. tot Sapientibus, quorum doctrina fulget Ecclesia, vt Sol, & Luna contemptis, propriæ hereat sententiæ.] Vnde Ascanius Martinengus Tom. p. glos. magnæ literalis cit. pag. 604. scribit indolescendum certè est ijs Doctoribus, qui pro arbitratu leuibus suffulti coniecturis à vetusta, œcumenicaque Patrum doctrina recedunt.

Verum

Verum reclamas. " Sacra Scriptura, nihilominus, in omnibus locis à me citatis in Disceptatione de Vocabulis [Factione] ex nihilo, & [Creatione.] per Vocem [creare] semper intelligit productionem alicuius ex præsupposito subiecto " pag. 154 linea 12.

At contra dicunt Tibi in faciē duo clarissimi Theologi, quorum nomini [imitor phrasim tuam pag. 271.) Tu non es comparandus. Seraphicus Doctor D. Bonauentura, & Illustrissimus Diuus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Ordinis Prædicatorij maximum iubar. ille in 2. d 12 q. 2. n. 14. apertissimè asserens (Sacram Scripturam vim facere inter creare, & hoc verbum facere; atque creationem vocare productionem ex nihilo. facere vero ipsam distinctionem rerum] D Antoninus vero, in prolog. histor: loco supra cit: dum testatur; Patriarchas, & Prophetas, qui Spiritu Sancto dictante Sacram Scripturā, scribere, per [creationem,] ex nihilo productionem, intelligi voluisse. & audes Tu, pudore seposito, contra tantorum Doctorum asserta reclamare?

Ad elidendum tamen hoc tuum vltimum effugium. Duo, vel tria præcipua loca ex iam à Te citatis, ponderemus; nam de alijs non sum sollicitus; vt conuincaris, non semper vocem (Creare) ijs locis Scripturæ à Te relatis, sensum obtinere " productionis ex præsupposito principio intrinseco, " quéadmodū nimis audacter asseris pag. 251. linea p.

Scribis itaque Primo " ex Ecclesiastico cap. p. (Sapientiā
" Dei præcedentem omnia quis inuestigauit? Prior omnium
" creata est Sapientia, & intellectus prudentiæ ab æuo) Ma-
" gister sent: 2. d. p. hanc authoritatem intelligi vult de An-

gelis

„ gelis. Sed Tu negas, ne cogaris Vocem (Creare,) fateri adhibitam fuisse à Deo in productione Angelorum, qui certè ex nullo præsupposito principio intrinseco producti fuere, quemadmodum Tu doces in epitom. 2. d. p. q v pag.
„ 5. lin: 4. atque mauis commodiori explicatione intelligi
„ de Verbo Dei Aeternaliter à Patre per Te creato.

Sed huic tuæ cerebrosæ explicationi refragatur Diuus Augu-
„ stinus ille acuratissimus Sacrorum Scrutator, & Supre-
„ mus Theologorum Doctor post Canonicos Authores, qui
„ à Deo illustratus, semper locutus est consequenter in nego-
„ tio Creationis ad sensum Scripturarum, " omnino sic intelligi negat. Nam Summus Theologus in lib. 12 confess: cap. 15. explanans hanc ipsissimam authoritatem à Te allatam [prior omnibus creata est sapientia,] inquit. [Nec vtique illa sapientia Tibi Deus noster Patri suo planè coeterna, & coequalis, & per quam creata sunt omnia, & in quo principio fecisti Cœlum, & Terram. sed profecto sapientia, quæ creata est intellectualis natura, scilicet, quæ contemplatione luminis, lumen est. dicitur enim, & ipsa, quamuis creata sapientia. sed quantum interest inter lumen, quod illuminat, & quod illuminatur tantum inter sapientiam, quæ creat, & istam, quæ creata est.

Audisti Ferchi quod sapientia illa, quæ prior dicitur creata, non est sapientia coeterna, & coequalis Patri suo; sed est natura intellectualis, quæ creata est, & non creans?

Cui expositioni subscribit D. Bonauentura 2. d. 17. q. 3. de primo art. n. 31. his verbis. [ideo inter omnes creaturas; prior omnium creata est sapientia, siue Creatura Angelica, & dignitate; & origine, & post omnia producta est

anima humana, tanquam finis omnium, & consumatio] incommodissima ergo, atque è directo contra D. Augustinum, & Seraphicum Doctorem, est explicatio tua de verbo Dei, cum de Natura Angelica omnino intelligi debeat, sicuti Magister exponit, non quomodo Tu Discipulus mauis [non est Discipulus supra Magistrum.] adeo; vt hæc authoritas Ecclesiastici [prior omnium creata est sapientia] præseferat per vocem [creare] productionem alicuius ex nihilo contra tuam assertionem, qua contendis, semper in locis per Te adductis Sacræ Scripturæ, significare effectionem ex præsupposito principio intrinseco.

Proindè hic perfunctoriè obseruo, & detego artificium tuum in colligendis authoritatibus Sacrę Scripturæ ex concordātijs Biblicis, in quibus vocabula [Creator, Creatura, Creare, Creatio,] exprimuntur; nimirum, Te sollertissimum collectorem fuisse earum dumtaxat authoritatum, " quarum vox [creare,] & eius coniugata, vt Tu scribis „ pag. 54. lin 12. nunquam quatenus huiusmodi significant „ factionem ex nihilo: sed productionem ex aliquo præsupposito principio. " Verum eas authoritates, in quibus vocabulum [creare] significat factionem ex nihilo immediatè [quamquam optime deprehendatur Te eas legisse] artificiosè taces.

Experimentum sit in qag. 254. vbi authoritatem, inter plurimas D. Pauli ad Coloss. cap. p. adducis. " [Prædicatum est Euangelium in vniuersa Creatura. "] quæ vox [creatura,] dicis. " accipitur pro quacunque re præexistente „ in vniuerso. Ista verò, subiungis, non sunt ex nihilo facta „ immediatè, sed ex materia. " Optimè ais; non abiuro.

Sed

Sed cur ex eodem cap. p. ad Coloss. quod profectò legisti; non affers hanc præclarā authoritatem (in ipso) (idest in Christo, inquit Apostolus) [condita sunt vniuersa in Cęlis, & Terra, visibilia, & inuisibilia, siue Troni, siue Dominationes, siue Principatus, siue Potestates; omnia per ipsū, & in ipso creata sunt.] Cur inquam, in illa ingenti farragine, tot authoritatum collectarum, vt vltra summam sexaginta ascendant hanc pariter non attulisti? fortè quia fessus eras in colligendo vti scribis pag. cit. num. 102? "
,, Compatior labori tuo; absterge frontem (licet tecum iocari, sicuti nobiscum Tu facis pag. 217.) nimis sudasti. Interim edisseram Ego causam, quare præfatam authoritatem ad Coloss: cap. p. n. 16 non citasti. Ea nempe causa est, quam Tu scribis in Epitome 2 d p. q. v quoniā hac authoritate conuincenter probatur, Angelos ex nihilo immediatè esse Creatos; quā si adduccisses, ventosam illam iactantiam addere haud poteras pag. cit. ad finem. " Cognoscite quoque, quod ista vocabula (creare, creator,
,, creatura, creatio,) ex legitima, propria, primeua, & na-
,, tiua significatione, significant productionem ex aliquo,
,, & non ex nihilo. " Hanc authoritatem ad Coloss: à Bellarm: lib p. de Christo cap. 6. pag. 260 contra Hęreticos explicatam, ac defensam ad sensum nostrum, videat Lector fusius apud ipsum. Cęterum ad alia pergamus.

Secundo scribis pag 249. " Ex Ecclesiastico Iesus Filius Sirach. in lib. Eeclesiastici frequenter arcessit hoc verbum (creare) applicat hoc verbum (creare) secundæ perso-
,, nę Diuinissimę Trinitatis, idest Sapientiæ dicenti de se Ec-
,, clesiastici 24. (*Ego ex ore Altissimi prodiui primogenita*

„ ante omnem creaturam) Nam hæc eadem sapientia de se
„ dicit [ab initio, & ante sæcula creata sum, & qui creauit
„ me, requieuit in Tabernaculo meo. "

Sed huic Tuæ voluntariæ explicationi aduersatur D. Thomas Doctor Angelicus, qui in 3. d. 11 q. p. art. p. ad primum, hanc authoritatem applicat Naturæ Angelicæ, quæ est ante tempora sæcularia, & si non duratione, tamen ordine naturæ.

Cui concinit Hugo Cardinalis ad illum locum Ecclesiastici; atqui natura Angelica, ex vllo præsupposito principio creata fuit, sed omnino de nihilo, vt supra dictum est; non ergo in ijs locis per Te citatis verbum [creare] semper significat productionem ex principio intrinseco.

Quapropter repeto ea, quæ Tu contra Nos scripsisti pag. 330 etenim tam bene quadrant hoc loco, [sicuti Rhombus ad patellam] " Quare hoc loco D. Thomam grauissimum
„ Doctorem, non recipis, non approbas? Cur Tibi licebit,
„ explicationem sapientissimi hominis rei jcere, & non lice-
„ bit mihi, voluntariam tuam expositionem repellere, quã-
„ do non sis classicus sed seruilis Doctor? " Hæc obiter, non tamen extra propositum exprobrata sint.

Tertio scribis pag. 249. Salomon in prouerbijs cap 8. inquit [Dominus possedit me in initio viarum suarum, antequam quidquam faceret à principio.) Vbi legunt Septuaginta [Dominus creauit me initium Viarum suarum.) quibus locis, certum est, Verbum Dei esse genitum de Substantia Patris, tanquam de principio præsupposito, sed interno ipsi Filio producto, non autem esse genitum ex nihilo. quare in istis locis [creari] non significat produci ex nihilo.

Ea propter in Symbolo Niceno primo ex primo Tomo Concil: car: 523. dicitur (Filius Dei natus non factus homouſios Patri, hoc eſt eiuſdem cum Patre ſubſtantiæ, per
,, quem omnia facta ſunt.] Cautè Sanctiſſimi Patres dixe-
,, runt (natum:) ſed negauerunt [factum.] Non nega-
,, uerunt, nec affirmauerunt [creatum.] Negauerunt Ver-
,, bum Dei eſſe factum, probantes ex Euangelio Ioannis,
,, [quoniam per ipſum facta ſunt omnia.) Non dixerunt
,, eſſe creatum, ne loquentiæ cum Ario, qui dicebat Filium
,, Dei eſſe creatum, intelligens, quod creare ſit ſpecies quædã
,, ipſius facere. Volebat enim Arius, quod creare ſit facere
,, ex nihilo. Noluerunt negare eſſe creatum, quia Sacra Scri
,, ptura attribuit Vocem creati ipſi ſapientiæ genitæ." Hęc Tu hucuſq; Ferchi. quoniam verò in hoc tuo dicterio aliquot falſa aſſeris, & quidem grauiſſima, acuratè ea diſcutiamus.

Primò itaque obſeruo. Certum eſſe apud Sanctos Patres; Codices hębreos (quà lingua locutus eſt, & ſcripſit Salomon, habere (Dominus poſſedit me ab initio viarum ſuarum) quemadmodum vertit Aquila. teſte D. Chriſoſtomo serm: de Trinit: poſt medium; quod luculenter cõteſtati ſunt D. Hyeronimus in ea verba ad epheſ: cap 2. [ipſius factura creati, &c.] (In hæbreis inquit, codicibus nõ habetur creauit, ſed poſſedit:) & in lib 2. Micheæ in principio (in hæbreo ſcribitur, Dominus poſſedit me. Vox enim hæbrea, inquit, [non creauit me, ſed poſſedit me, habuitque, ſignificat.] D. Baſil lib 2. contra Eunomium circa medium, ita habet. (Alij interpætes, qui commodius ſignificationes Vocũ hæbreicarum aſſequuntur;

poſſe-

possedit me, procreauit me reddiderunt; id quod maximũ ipsis [hoc est Arianis) impedimentum ad creaturæ Blasphemiam erit, qui enim dixit possedi hominem per Deum, non vt qui creauit, sed vt qui genuit, hac voce vsus esse videtur) Item Epiphanius contra hæreses lib. 3 ton. p hæresi 69. multo post principium & hæresi 73. multo ante medium, agens contra Arianos, arguentes filium esse creaturam ex illis verbis [Dominus creauit me, ait, hæbraica lingua, non sic habet, vnde, & Aquila dicit, Dominus possedit me. semper autem hi, qui filios generant, dicunt possedi, vel adeptus sum filium,] ita etiã legit [possedit me) Clemens Romanus lib. Constit: Apost: cap. 21. circa medium; nec non alij plures, quos fusè citat Hieronimus Fasol Tom. 3. in p. p. q 27. a p. n. 6.

Secundo obseruo circa versionẽ huius loci [Dominus possedit me] per 70 Interpretes Græco idiomate factam, variè sentire Sanctos Patres.

Aliqui enim negant septuaginta Interprætes vertisse (Dominus creauit me.] (Sed Dominus possedit me) nam verbũ Grecum ἔκτισε, dicunt hoc loco significare [præficere:] vt sit sensus, [Dominus in initio, præfecit me omnibus operibus eius creandis] ita Dionisius Romanus, referente Athanasio in lib. de decretis Nicenæ Synodi.

Alij asserunt, septuaginta Inteprætes, quatenus ita verterint, [Dominus creauit me,) malè vertisse, ita D. Hieronymus Græcè, & hæbraicè omnium hominum disertissimus in ca. 26. Isaiæ super illa verba (Domine Deus noster, possederunt nos Domini,) & Epist. 139. ad Cyprianum aliquanto post principium: nam loc: cit: Isaiæ scribit. (iuxta hæbraicum

cum, Dominus possedit me in initio viarum suarum, licet quædã exemplaria, male pro possessione habeant craturam & probat ex eo, quod post hæc verba sequatur [ante omnes colles generauit me quomodo .n. creaturæ generatio poterit cooptari, quæ magis possessio in congruit? Scriptum est enim in Deuteron: Non ne iste pater tuus possedit te?] & ad Cyprianum supra. [nullum debet verbum creationis mouere, cum in hæbreo, non sit creauit, sed possessio. Dominus possedit me initium viarum suarum inter possessionem autem, & Creationem, multa diuersitas est; possessio, significat, quod semper Filius in Patre, & Pater in Filio fuerit. Creatio autem eius, qui prius non erat exordium.

Hinc doctissimus Bellarm: Controu: 2. de Christo capite lib. p cap 8 pag 206. § (quarta est Basilij,] aduertit, quod septuaginta Interpretes fortè, ita verterunt, (Dominus posedit me:] sed modo deprouatus est codex mutatio vnius literulæ, nam ἔκτισε est creauit; ἔκτησε est possedit mutata ergo fortè fuit per errorem amanuensium litera Græca Ita in Iota, quod facillimè contingere potuit.

Tertio Obseruo, quotquot Sancti Patres hunc locum Prou: cap. 8 interpretantur de Secunda Persona Sanctissimę Trinitatis, seu de sapientia increata personali, legunt secundum Codices hæbreos [Dominus possedit me.) non legunt secundum translationem per septuaginta Interpretes factam Græco idiomate, (Dominus creauit me] abhorentes maxime hanc vocem [creare] tribuere verbo Dei in æternitate à Patre per generationem procedenti; quæ generatio, rectè explicatur per illam Vocẽ (possedit.)

Hi

Hi verò Sancti Patres, qui legunt secundum (fortè) corruptum textum [Dominus creauit me] interpræantur de Christo homine, siue de Verbo per ordinem ad Incarnationem, & Vnionem hyppostaticam cum natura humana. Vnde de hac Græca translatione loquens Epiphanius hęresi 69. multo post principium, ait [quidam ex Patribus nostris, & orthodoxis retulerunt hanc dictionem ad aduentum in carne, & hæc est pia raciocinatio. Nam ante ipsum Athanas: serm. 3. contra Arianos multo post medium scripserat. (verbum cum aliud esset ab hominibus, & ante omnia, postea incæpit creari initium Viarum ad opera, per assumptionem humanæ naturæ) & Epist: de decretis Nicenæ Synodi, ante medium inquit, [vt filio Dei probè conuenit perpetuo esse, & in sinu Patris esse, ita quoque homini facto, probè conueniebat ea Vox, Dominus creauit me, quam æquum est, non imputari diuinitati, cum id minimè conueniat; sed carni admetiri, quam propter nos gestauit.)

Hyeronimus loc: supracit: ad Ephes: 2. exponens eadem verba ait, (ad incarnationis mysterium, non ad naturam Dei referenda sunt.)

D. Augustinus lib. de Fide, & Symbolo cap 4 circa principiũ scribit [quoniam Verbum caro factum est; eadem Sapiẽtia, quæ de Deo genita est, dignata est etiam in hominib⁹ creari, quo pertinet illud, Dominus creauit me in principio viarum suarum.) D. Ambrosius lib. 2. de fide Sanctæ Trinit: (facessat igitur] inquit & illud quo calumniari solent, scilicet Ariani (& discant quemadmodum dictũ sit Dominus creauit me. Non dixit Pater creauit, sed

Domi-

Dominus creauit me. Caro Dominum agnoſcit, gloria Patrem ſignificat.] Cyrillus lib. 5. Thæſauri cap. 4. initio, [Chriſtus iam homo factus, de ſe dixit, Deus creauit me in quantum factus eſt caro,) & cap. 4. circa principium. (Ratione incarnationis, initium viarum. Domini in opera eius creari, vt homo dicitur.) D. Fulgentius in reſponſione ad tertiam obiectionem arianorum paulo poſt principium inquit. (Non illius æternæ natiuitatis eſt, quod creata dicitur; ſed huius temporis, quo carnem ſuſcepiſſe Dei Filius inuenitur.)

Athanaſ: ſerm: 3. contra arianos circa medium. Illud creauit, dictum eſſe de eius humanitate ſentire; humanitatis enim proprium eſt creari,] Ita Chriſoſtom: Nyſſenus, & alij Patres interpretantur apud Faſol: loco cit:

His obſeruatis; deduco primo, falſum eſſe, quod Tu aſſeris. „ Salomonem explicaſſe generationem Verbi increati per „ vocem [creare] quæ ſignificat productionem ex præſup- „ poſito principio intrinſeco, & non productionem ex nihilo. " quoniam Sancti Patres citati in primo obſeru: id, apertè negant; & monent reccurrendū eſſe ad fontem hæbraicum, qua lingua loculus eſt, & ſcripſit Salomon in quo fonte non hauritur, [creauit, ſed bene poſſedit.] quo verbo ſolet explicari vera generatio; quemadmodū Gen: 4. dixit Eua quando genuit Cain [poſſedi hominem per Deum.]

Rurſus falſitatis conuinceris, ex Patribus citatis in 2. obſer: affirmantibus ſeptuaginta Interpretes, vel non ſic vertiſſe per vocem [creauit,] vel textum modò eſſe corruptum. Vel ſi ita verterunt, malè vertiſſe.

O Ter-

Tertio falsitas tui dicti, etiam commonstratur ex Patribus citatis in 3. obseru: qui interpretantur, Salomonem locutum de Verbo Incarnato; nec illud verbum (creauit) posse adaptari æternę Natiuitati, sed temporali; quando secundum hanc, de non homine factus est homo quod est creaturam fieri, & esse; atque sic, hoc loco (creatio) per septuaginta Interpræetes, vel quomodocumque expressa per errorem, significabit productionem entis de non ente, cum sic humanæ naturæ propriè conueniat ad sensum prædictorum Patrum.

Secundo, falsum esse, quod Tu affirmas. " Patres noluerunt
" negare esse creatum; quia Sacra Scriptura attribuit vocem
" [creari) ipsi sapientiæ genitæ. " Patet enim ex supradictis, & inferius patebit ex mox adducendis, an Patres negauerint Verbum esse creatum.

Præterquamquod, hic sensus tuus Arianissimum redolet: Etenim locus iste prou: 8. fuit etiã occasio errandi Ario; vt docet Epiphanius lib. de hęresib' hęresi 69. & aduertit Basi: lib. 2. contra Eunomium, de Arianis loquens. (Ad Salomonis verba confugiunt, atq; illinc, vel vti ex propugnaculo fidem impetunt.

Hoc eodem modo, contendebat in Concil: Niceno primo, vt habetur ex Tom. p. Concil: à car. 521. vsque ad 525. Philosophus ille Arianus, hanc ipsissimam authoritatem ex prou: 8. [Dominus creauit me initium viarum suarum] adducens; atque vim faciebat, vt intelligeretur Salomonẽ locutum de Verbo Dei; quam authoritatem pluriès à Philosopho inculcatam, [tanquam locum, qui semper Arianis inpromptu fuit] quemadmodum testatur D. Greg: Na-

Nazianzenus in trat: 4. de Theologia initio; semper exposuerunt Patres eam intelligi debere, non de Sapientia Dei primogenita. sed de rationali sapientia creata.

Verba Patrum Nicenæ Synodi, per Eusebium Pamphilum relata, hæc sunt. (Non est itaque Fli j Dei, illud, Dominus condidit me, sed rationalis sapientiæ, quam ipse Dominus homini dedit, ac præparauit, propterquem Mundus factus est & paulò supra habent, (illud ergo Dominus condidit me, de ratione, ac sapientia Hominibus concessa explicandum est.) quam expositionem citatis locis repetunt Patres frequenter contra repetita à Philosopho; vnde tandem per tęsi repetitionum eius, sic alloquuntur. (audi ergo à nobis ò Philosophe, si tamen Philosophus es, & crede, non ipsum Filium Dei esse sapientiam creatam rationalem, ab ipso Filio Dei, qui fecit Terram, & in habitabilia, homini datum. Animam tuam conuerte, non ad odium respiciens, sed ad Veritatem, & ipsa Veritas ducet Te, atque agnosces Filium Dei Vnigenitum, non esse Creaturam, sed ipsum Creatorem, & Opificem omnium Creatarum naturarum, sicuti & ipse parum respiciens intellexisti, & intelliges vt ego credidi, si saluari desideras.] Hæc Patres per Eusebium Pamphilium.

Ergo ex intellectu Patrum Nicenæ Synodi Oecumenicę, Spiritu Sancto regente, ac dictante, illa authoritas, non potest exponi de Verbo Dei, à Patre naturaliter procedente sicuti volebant Ariani, & Tu modo contendis; adeo vt inferatur, Verbum Dei esse Creaturam primam: Sed explicāda est ex Spiritus Sancti sensu, de rationali sapientia, quæ principium viarum Dei ad extra fuit, quemadmodum

loco cit: eggregiè demonstrant Patres.

Certissimũ enim est, asserere, vt Tu scribis pag. 251. " si loquamur de reb⁹ creatis primatũ rerum Creatarũ, esse Sapientiã Dei primogenitã " esse Arianorum dogma, ex Ambr: lib. p. de Fide Ortodoxa ad Imperatricem cap. p. vbi inquit (Ariana dogmata reprobando.) (nec non, & primogenitus totius Creaturæ quasi in ordine factarum primogenitus filius habeatur, & ex eo seriem quamdam creandis Mundi rebus assignent.) Scilicet sic docebant Ariani. Vnde lib. 5. de Fide cap 4. pulcrè intulit [Pater dicit genui, nõ dicit creaui; & Filius non Creatorem suum, Deum, secundũ Aeternitatẽ Diuinæ generationis, sed Patrem, nominat.

Alias responsiones Sanctorum Patrum ad illud Prou: 8. vide apud doctissimum Bellarm: lib. p. de Christo cap. 18. versus finem, & aduerte nullam concordare cum solitaria Ferchiana Sententia. fusius etiã videas apud Valentiam disp. 2. de Deo Vno, & Trino q. p. (de Processione Diuinarum Personarum) puncto primo §. (tertio nobis obijciunt) pag. 665 & aduertes pulcherrimas expositiones ad illud Prou: 8. Sanctorum Patrum Athanasij, Gregorij Nazianzeni, Basilij Dionisij Romani, Hilarij, & aliorum contradicentes Ferchianæ Intelligentiæ super illum locum.

Negauerunt ergo Patres, Verbum esse creatum, quia Sacra Scriptura, numquam attribuit Vocem (Creari) Sapientiæ genitæ: quemadmodum Tu violenter interpraetaris: sicuti negauerunt Verbum factum, quamuis Sacra Scriptura Ioannis primo aperte dicat. (Venit post me, qui ante me factus est.) exponentes, idest, (de Patre genitus ante me.) videatur D. Antoninus p. p. historũ tit. 4. cap. 3. §. secundo.

Benè

Benè, Ferchi, nouerant Patres illi doctissimi, Nicenæ Magnæ Synodi, quid præseferret hæc Vox [Creare] strictè in suo conceptu formali; atque optime perspectum habebant, Creationem, non includere productionem ex præsupposito principio intrinseco ad mentem Sacræ Scripturæ. Nam sic æquiuoco detesto in locutione Arij, vltrò concessissent Verbum posse dici, & esse Creatum, quemadmodum Tu affirmas, nunc esse primam rerum Creatarum.

Atqui Patres, eumdem cum Ario conceptum Creationis tenebant, sicuti testatur D. Ambrosius lib. 2. de fide orthodoxa ad Imperatricem; quare suspectam hanc Vocem, nō solum non affirmarunt, sed apertissime negauerunt, dum Symbolo conclamato confessi sunt, [genitum non factum] hoc est vt Toletanum XI. in sua formula declarauit. [nec de nihilo creatum.]

Quapropter Athanas: Archidiaconus tunc temporis Alexandrinus, qui in eo Concilio interfuit [legatur oratio prima contra Arium, & Epist: ad Iouianum Imperatorem] accepta à Patribus ea Catholicissima doctrina, [Osio Episcopo dictante] in Symbolo fidei à se edito, expressit. [Filius à Patre solo est non factus, nec creatus, est genitus,) quam fidei veritatem à Concilio Nicenno deffinitā, testatus fuerat in epist: ad Episcopos Aphricanos aliquanto post principium, inquiens; (cum Patres Nicenæ docuissent, non esse nec Creaturam, nec facturam Verbum Dei &c.

Cui concinnit Scholasticorum Parens D. Augustinus lib. de speculo cap. 17. Tom 9 illis verbis. (Confiteor & verum Te Filium ex Patre sine initio ineffabiliter natum, verum Deum Vnigenitum, per quem omnia facta sunt, & Verum

Patris

Patris Verbum, non factum, non creatum, non adoptatũ, sed genitum, & vnius cum Patre substantiæ)

Subscribit Sanctissimus eius Præceptor Ambrosius lib. 2. de Trinitate cap. 7. vbi postquam cap. 6. dixisset. (quis hunc induxit errorem, vt eum, qui creauit omnia, quique fecit omnia, diceret Creaturam?]

Sequitur (legimus generationem eius quis enarabit? generationem, inquit, non creationem) Pergit cap 7. (Nunc ipsos Arianos interrogo. Vtrum idem putent esse genitũ, quod creatum! Si enim idem dicunt; nihil vtique distat inter generare, & creare; ergo quoniã & Nos creati sumus; inter nos, & Christum, inter Christum, & elementa, nulla distantia est: sed quamuis amentes sint, id tamen non audebunt dicere. si autem distat inter Creatum, & genitũ, vt ego arbitror; cum legerimus genitum non vtique idem, & genitum intelligimus creatum. Dicant igitur generatum ex Patre, ex Virgine procreatum. Aut dicant, quomodo Dei Filius, & genitus, & Creatus est! Vna natura, & maximè Deus, diuersitatem non recipit. Fauesset certè nostra Sententia. Paulum interrogemus, qui Spiritu Dei plenus, has quæstiones præuidens; generaliter contra gentes, specialiter contra Arianos locutus, ait. Tradidit illos Deus in desideria cordis eorum, vt contumelijs afficiant corpora sua inter semetipsos, qui commutauerunt Veritatem Dei in medacium, & voluerunt, & seruient Creaturæ potius, quam Creatori, qui est benedictus in sæcula. Probibuit itaque Paulus, me Creaturæ seruire, sed Christo admonet seruiendum, non ergo Creatura Christus. Bonus seruus, qui Dominum recognoscet, ipse Creaturæ seruire

nos prohibet: quemadmodum ergo Chriſto ipſe ſeruiret, ſi Creaturam filium putaret? Aut igitur deſinant colere, quẽ creaturam appellant, aut deſinant, quem colere ſe ſimulãt, dicere creaturam; ne ſub appellatione Cultorum, Sacrilegia grauiora committant. deteſtabilior enim domeſticus hoſtis, quam extraneus, & grauius ſcellus aduerſus Chriſtum, cum abutuntur Chriſti nomine. quem ergo meliorẽ interpretem quærimus Scripturarum, quam illum Doctorẽ gentium, Vas electionis, electum de perſecutoribus, qui Ieſum, quem perſecutus fuerat, fatetur? legerat vtique Salomonem pluſquam Arius, & erat peritus in lege: & quia legerat, non creatum; dixit eſſe, ſed genitum. Legerat enim, ipſe dixit, & facta ſunt, ipſe mandauit, & creata ſunt. nunquid dicto factus eſt Chriſtus? nunquid mandato creatus eſt Chriſtus?] hæc D. Ambroſius luculentiſſime contra Arianos diſputans. Videatur Idem, diſcertiſſimè probans, Filium Dei non eſſe, nec minus dici debere creatum lib. 2. de fide orthodoxa ad Imperatricem; & lib. p. de Fide Sanctæ Trinit; cap 5. & lib. de Incarnatione Dominica cap. 9

Hinc D. Damaſus Papa in eius profeſſione fidei, relata à Bartholomeo Caranza in eius Summa Concil: habet (Anatematizamus Arium, atque Eunomium, qui pari impietatè] licet diſſimili ſermone (Filium, & Spiritum Sanctum aſſerunt eſſe Creaturas.) In Concil. 3. Romano tom. p. pag 507.

Quapropter doctiſſimus Banez. in p. p. q. 27. a. p. in reſpõſione ad argumenta hæreticoruũ, à quibus pręfate authoritates Eccleſiaſtici 24. & pro. 8. referuntur in Catholicos poſtquã ex Hilario lib. de Synodis diffinionẽ ſupra docuiſſet aliqua

lem

lem modum explicandi eas de Filio Dei, [qui tamen modus, totaliter diſtat à Ferchiano intellectu) ſcribit F. [At vero, ſi quis voluerit illa loca explicare de Filio Dei, neceſſe eſt, vt metaphoricè dicta accipiat.] Atque tandem pag. 403. eiuſdem articuli, & quæſtio: B. in hæc verba ſe reſoluit. (Circa huiuſmodi locutiones Sacrarum literarum, cauendum eſt nobis, ne illas phraſes extendamus, & eis vtamur in communibus locutionibus, & diſputationibus, ne cum hæreticis conueniamus, ſaltem in Voce, & quamuis in Scriptura Sacra ex antecedentibus, & conſequentibus, & Spiritus Sancti authoritate, huiuſmodi phraſes piè intelligantur, tamen in vulgari Sermone, non eſt decens, neq; pium talibus vti locutionibus.) hæc pijſſimus Thomiſta.

Quod ſumpſit à Noſtro Nicolao de Lyra in cap. p. Eccleſiaſtici prohibente hanc extenſionem Vocis (Creationis) his verbis [Locutiones tamen iſtæ, & conſimiles, non ſunt extendendæ, ſed magis cauendæ à fidelibus, quia videntur fauere errori Arij, qui dixit Dei Filium eſſe puram Creaturam.] Si tamen inueniatur in dictis Sanctorum, vel libris Sacrę Scripturę Canonicis, vel nō Canonicis, receptis tamē ab Eccleſia, qualis eſt iſte, vt dicit Hieronimus in prologo Galeato, piè ſunt exponendæ. quod præſtat Faſol: in p. par: q. 27. a p. à nu. 6. vſque ad 17.

Vide igitur Ferchi, quam falſò aſſeras. " Patres cautè, nec „ affirmaſſe, nec negaſſe creatum, quia Sacra Scriptura tribuit „ vocem (creari) ipſi ſapientiæ genitæ!

Sed dices. At ego dico filium genitum, & creatum; quia hoc fides in Symbolo, & Sacra ſcriptura ex Eccleſiaſtici citata exprimit Reſpondeo, hoc, & Arius dicebat, teſte D. Ambroſio

brosio in lib de Incarn: cap. 9 his verbis. (Nam Arius dixit ingenitum Patrem, & genitum, & creatum Filium.) quod tamen, tanquam hæreticè sonans respuit D. Ambros: Replicabis. genitum, & creatum, vtique censura Ambrosiana digna sunt, cum genitum, & creatum, distent in conceptibus, & volebat Arius, & ipse præmonui pag 249. n. 97. at ego, nihil hæc distare in conceptibus formalibus profiteor pag. 250. lin: 3." in quo sensu, scribo, & Salomon & Ecc: dixerunt diuinam sapientiam esse creatam." Respondeo, quamuis Arius hoc senserit aliquando; Certum tamen est Arianos, vt Creaturam filium dicerent, quemadmodum Tu contendis, Teste eodem D. Ambrosio loc: supracit: idem iudidasse, ac Tu censes de Vocibus genitum, & creatum, scilicet inter se non distare. Audiatur D. Ambros: loc: superius cit: (Neque enim discretionem faciunt ingeniti, & inoperati; neque distantiam volunt esse inter genitum, & creatum, modò, vt Creaturam filium dicant.)

En ergo Ferchi, qualis doctrinæ in campo Theologico sis Sator, quando saltem vna cum Arianis voce, Filium Dei, sapientiam primogenitā Patris, Creaturam esse blasphemes? contestāte Athan. lib. 3. contra Arianos pag. 93 Blasphemum item & stolidum est creaturam illum appellare, quamquam non talem, quales cætere creaturæ.

Audi quam egtegiè totum hucusque præfatum edisserat D. Bonauentura 3. d. 11. q. p de secūdo ar. dum quærit (Vtrū hæc sit concedenda Christus est Creatura.) Respondeo dicendum, inquit sanctus Doctor, quod prædictus sermo, à Doctoribus Theologiæ, communiter non recipitur, (Christus, siue Filius Dei est Creatura;) adheręt enim verbis

Magistri in litera. Ratio autem quare non recipitur est; quia talis sermo est propinquus errori.

Errori autẽ appropinquat, & quia malè aliquando intellectus est ab hæreticis Arianis, & etiã quia de se male intelligibilis est. Arius nãque dixit, Filium Dei esse Creaturã; & quoniã Christus nominat persõnã filij Dei, qui dicit Christum esse Creaturã, nõ determinans secundũ quam Naturam intelligat, videtur idem dicere, quod Arius impiè sensit. Est etiam male intelligibilis de se, propter repugnantiam intellectuũ. Creatura enim quãtũ est de ratione sui nominis (hic bene nota Ferchi, Seraphicę Doctrinę professor) dicit respectũ ad Creatorem; dicit etiam aliquid, quod habet esse post non esse; dicit etiã aliquid, quod habet esse aliundè per Voluntatem procedens; ergo in tali locutione, intellectus prædicati repugnare videtur intellectui ipsius subiecti secundum triplicem dissonantiam, & propterea prædictus sermo est malè intelligibilis, & fuit malè intellectus, & per hoc est errori propinquus. & quoniam sermo Theologicus debet esse Catholicus, & Visitatus; ab intellectu non dissonus; & rei, de qua loquimur consonus, propterea prædictus sermo non recipitur, nisi determinetur. hæc D. Bonauentura, qui ægrè vult admittere hanc prædicationem (Christus est Creatura,) vbi determinari potest; & poteris credere, Seraphicum Doctorem admissurũ eam predicationem (Verbum Dei est Creatura!

Concordat cum Seraphico, Angelicus Doctor 3. p. q 16. art. 8. dum scribit. (Respondeo dicendum, quod sicut Hieronymus dicit, (ex verbis inordinatè prolatis incurritur hęresis.) Vndè cum hæreticis, nec nomina debemus habere cõ-

munia

munia, ne eorum errori fauere videamur. Ariani autem hæretici, Chriſtum dixerunt eſſe Creaturam.

Vtrique tandem ſubſcribit Subtiliſſimus Præceptor 3. d. 11. q. p. A. illis verbis (negabatur tamenn cōmuniter à Sanctis propter hæreſes hæreticorum dicentium Chriſtum eſſe puram Creaturam, cum quibus noluerunt Sancti communicare in Sermone.

Ad Vmbilicum ergo deducendo hucuſque diſcuſſa. Certum eſt. Primo in Sacra Scriptura per vocem [Creare] principaliter intelligi factionem (ex nihilo.) atque hinc nō ſine Myſterio, nunquam Voci (Creare) legetur addita particula (ex nihilo,) quemadmodum Verbo (facere;) cum hoc ſit genus, ac proinde contrhaibile, vtque percipiatur, de qua factione ſit sermo.

Certum eſt ſecundo Diuos Auguſtinum, & Ambroſium, atq; Patres Nicenæ Synodi, ea loca, Eccleſiaſtici, & Prou: per Te adducta, non intellexiſſe de creatione, quæ ſit productio ex præſuppoſito principio intrinſeco, neque minus de Verbo Dei è ſinu Patris in æternitate procedente; de quo præclariſſimè idem Salomon dixerat ſap. 7. (Candor eſt lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei Maieſtatis, & Imago bonitatis illius;] interpræte D. Paulo ad Hæbr: cap. p.

Experire ergo, ex quibus locis Theologi Scholaſtici acceperint ſignificatum Vocis Creationis; & quàm regente Deo, eorum, & noſtra locutio fuerit conſormis dictis Spiritus Sancti, qui factionem alicuius rei ex nihilo, per Vocabulum (Creare) expreſſit; atq; tandē confutata maneat falſitas ſecundę Tuę propoſitionis, nec non Scholaſticus Theologicus honor per Te traductus, pro virili mea emaculatus.

Appendix ad Expurgationem Secundã Seu Palinodia Ferchiana de Vocabulis (Factione ex nihilo, & Creatione)

PRoperabant ad typum, impellentibus studiosissimis Viris, hæ meæ expurgationes; iamq; aliquot è manibus raptæ, per circulos Eruditorum inuulgabantur, cum ab amico transmissum fuit ad me Opusculũ prętitulatum. " Epitome Theologicum Mathei Ferchij Veglensis Min: Conu: Theologi Patauini ex Magistro Sent: & Subtiliss. Doctore Ianne Scoto. à Magistro Petro Martyre Rusca in Patauina Dioceſi ſupremi fidei Tribunalis Vicario Generali, euulgatum Patauij Kal: Maij 1647.

Ingenuè fateor, Eruditissimè Lector, non nihil admirationis continuò me cæpisse, quando primo obtutu. comprobatum viderim Horatianum illud de Arte Poetica. [parturient Montes, nascetur ridiculus Mus.] Etenim subridendo dixi, quãdo Vota omnium scholæ Seraphicæ cultorum, Comentaria aliqua immortalitate digna super 4. lib. sent: ad mentem D Bonauenturæ, ab Authore Patre Ferchio seraphici sequace [iuxtà toties promissa] ardentissimè expetebant, ad æmulationem doctissimi P. Fauentini in Cathedra Scotica Patauina antecessoris, atque de subtilium Academia optimè meriti; En quale & quantum in theatro literarij Orbis, enititur Opusculum, vix dignus

fætus

fœtus alicuius Tyronis Scotistæ. [at trahit sua quemque Voluptas.]

Ergo per ocium, horis succissiuis, cœpi illud [volantibus oculis] legere; neque enim pretiosiora temporis momenta, studijs grauioribus addicta, circa leuem Lecturam, me posse impendere, absque fructuosioris æui dispendio arbitrabar. Casu occurrit videre dist: quintam primi sent: Vbi quæritur [Vtrum Filius in Diuinis generetur de substantia Patris] lego, atque Vocabula de factione ex nihilo, & creatione, de quibus Ferchius ad finem secundi libri sui Libelli pag. 242 disputationem instituit Theologicè, ac Aristotelicè, vix vno elapso anno, video, vim significationis mutasse, in hoc Epitome, Theologicè discussa, quidquod? obseruo Principes authoritates, super quas fundabat Ferchius suam doctrinam de creatione [Theologicè] accepta, contrariam interpretationem admisisse, multa insuper in Epitome affirmari, quæ in præcitata disput: & Libello negabantur. Rursusque negari, quæ inibi affirmabantur.

Placuit igitur ad ostendendam Vim incomparabilem Veritatis, hanc Ferchianam Palinodiam texere, in qua, tanquã Speculo (erudite Lector,) quęcunque in expurgatione mea, siue apponendo, siue respondendo dixi, clarissimè, vix post annum elapsum à Ferchio, approbata conspicies; adeout verissimè enuntiauerit Salomon Ecclesiastici cap. 27. n 12 (Tam proprium esse stulto vt Luna mutari,) quam sapiẽti mutare consilium.

Primo itaque Ferchius pag. 34. ad finem n. 27. scribit " quod ,, Theologi, ac Philosophi, non acceperunt significatum

„ (creationis,) ſcilicet eſſe factionem rei ex nihilo, ex diuina
„ Scriptura, hoc eſt ex Sacra Theologia, prout dicit ſe adno-
„ taſſe n. 9. cum Vicomercato, & Perrerio.
Sed hoc recantat in Epitome 2. d. p. vbi ex Magiſtro Scholaſticorum Thelogorum Principe, adducta authoritate Gen: cap. p. (in principio creauit Deus Cœlum, & Terram.) ſcribit. " In qua authoritate, quatuor explicantur. Pri-
„ mum eſt Vniuerſitas rerum à Deo diſtinctarum, &c. Secū-
„ dum eſt principium effectiuum, & modus effectiui, &c.
„ Tertium eſt ſpecies effectionis; quia facere poteſt eſſe de ali-
„ quo, vel de nihilo. [ſignificatur factio de nihilo per Verbum Creauit.] Quartum denique, eſt initium temporis determinatum.
Ergo Scholaſtici Theologi, vnà cum Magiſtro acceperunt ſignificatum Creationis ex Diuina Scriptura; & ita falſiſſima erit conſequentia Ferchiana, quam intulit pag. 17. cū ſcripſit. " Ergo facere propriè accipitur, quando dicitur facere aliquid ex nihilo, ſed (creare) ex aliquo. "
Secundo pag. præcitata 34 ad finem ſupradicti n. 27. ſcribit, quod " Creatio, vel [Theologicè] accipitur, vel (ſcho-
„ laſticè.] Creatio (Theologicè) inquit, eſt productio entis
„ ex aliquo principio præſuppoſito, & interno ipſi producto,
„ & genus creationis eſt productio. extenditurque creatio ad
„ intra in Deo, & ad extra in creatuirs.
„ Ad intra. Sapientia primogenita ante omnem Creaturam
„ in Eccleſiaſtico cap. 24. de ſe loquitur [ab initio, & ante
„ ſæcula creata ſum,) & cum ſeptuaginta Interpretes Prou:
„ 8. (Dominus creauit me principium Viarum ſuarum,]
„ vt eſt apud Cyril. lib. 5. Theſauri cap. p. & 4. quoniam Filius

„ lius Dei, non ex nihilo, sed ex substantia patris præsuppo-
„ sita, & inexistente ipsi Filio productus est, idcirco dicitur
„ (Creatus.
„ Adextra. Sapientiæ cap. 13. (non enim erat impotens
„ manus tua, quæ creauit Orbem Terrarum de materia in-
formi,] & Gen. 5. [masculum, & fæminam creauit eos.)
„ de luto nimirum, & costa. Hæbreos 9. [Tabernaculum
„ non manufactum, idest non huius creationis;) quæ crea-
„ ta dicuntur, quia producta sunt de principio præexistente,
„ & inexistente.
„ Creatio (scholasticè) est factio alicuius entis ex nihilo
„ sui. genus vero Creationis in hoc sensu est (factio;) quæ
„ distinguitur in factionem ex aliquo, & in factionem ex ni-
„ hilo. Vndecunque sit hoc significatum acceptum, ex sa-
„ cra scriptura non est, in qua, nunquam reperitur, hæc lo-
„ quendi formula [Creatio est ex nihilo.]
„ Verum, hoc recantat in Epitome p. d. 5. q. v. Vbi disputa-
„ tur Theologicè contra Arium [Vtrum filius in diuinis
„ generetur de substantia Patris] an potius cum Ario sit cre-
„ atus, " quia Filius est sapientia Dei, quæ in Ecclesiastici
cap. 24. ait (ab initio, & ante sæcula creata sum) " & fir-
mata hac Conclusione theologica. Filius Diuinus gene-
ratur de substantia Patris] quemadmodum conclama-
tum fuit in Concil: Niceno primo aduersus Arium (ex Pa-
tre natum ante omnia sæcula consubstantialem Patri,]
octigentis annis, & vltra, antequam scholasticorum Res-
pub: literaria Parisijs, & Mundo apparuisset, secundum
eos, qui Petrum Lombardum principem Scholasticorum
volunt, aut annis 52. ante ortum D. Augustini, in sententia
illo-

illorum, qui eximium, Doctorem Scholasticorum Parẽtem esse opinantur; pro quibus stare videtur Ecclesia Romana, cum in Vita Diui Augustini lect: 3. legi præcipiat. (quem in primis secuti sunt, qui postea Theologicam disciplinam via, & ratione tradiderunt.) & hoc iuxtà computum eruditissimi Patris Pennoti in sua Defens: Censuræ Baronij, Bellarmini, & Doctorum Louan: in sermones ad Hæremitas D. Augustino suppositos cap. 21 pag. 427 probantis D. Augustini ortum anno 377. quam sententiam Ferchius sequitur Apol: in Bzouium n. 29. pag. 47.

Scribit. " Tertio Filius Dei, aut est de nihilo, aut de aliquo. Si
" primum esset creatus, non genitus, nec filius, quoniam Cre-
" atura est, quæ habet esse post nihil sui, & vniuscumque, in
" ea. hæc Ferchius.

Sed quæ consequentia est ista? si de nihilo, ergo creatus? quãdo verbum creare [Theologicè] est produci de aliquo principio intrinseco. [facere] vero de nihilo. Videtur potius, iuxta doctrinam libelli, debere inferri. Si de nihilo, ergo factus; si de aliquo, ergo creatus.

Nec valet, fortè responsio, ita profecto dicendum [Theologicè. secus Scolasticè,) etenim planè ridicula est hæc distinctio nouiter inrursa. Siquidem, antequam Scholasticorum Nomen esset agnitum in Ecclesia Dei, vt superius dixi, controuersia exorta de productione Filij Dei, contẽdente Ario, Filiũ Dei nõ esse (homousion) Patri, circa annũ Domini 325. coacta Oecumenica prima Synodo Nicena, operà Constantini Magni, principatus eius anno 20. & Siluestri Papæ primi anno XI. a trecentis decẽ, & octo Patribus, hæresis Ariana [quæ Verbum Dei esse Creaturam

pro-

profitebatur] [Theologicè,] non [Scolasticè] condēnata fuit, atque conuicta, illa præcitata ratione (Filius Dei aut est de nihilo, aut de aliquo.] quam rationem postea egregie vrsit D. Augustinus lib. 2. contra Maximinum Arianum; quemadmodum & D. Hilarius lib. 12. de Trinit. aduersus Arianos, attestante Magistro sent: p d.5

pro vberiori huius rei notitia: obseruo mirabile dissidium inter Ariū,& sequaces Arianos in defensione huius impij dogmatis (Filius Dei est Creatura,] vt verissimum appareat, hoc proprium habere hæresim, vt pugnantia dicat,quando [veritas vna est.] Etenim Ariani, quamquam profiterentur Filium Dei esse Creaturam cum Ario, non tamen dicebant Filium Dei esse de nihilo. Audiatur irrefragabile testimonium D. Augustini loc: proxime cit: à Magistro sent. [sed ne crederemus,) inquit Augustinus, (vos putare de nihilo esse Filium Dei, affirmatis nō dicere de nihilo esse Dei Filim,] & infra (Dicite ergo nobis, vtrum iste verus Filius Dei ab ijs,qui gratia Filij sunt,quadam proprietate discretus, de nulla substantia sit, an de aliqua? Non dico inquis,de nulla, ne dicam de nihilo; ergo de aliqua substātia est. quæro de qua. Si non de Patris substantia est, aliā quære. si aliam non inuenis, Patris agnosce substantiam, & Filium cum Patre homousion confitere.)

Rursus in eodem loco, ita scribit: [Item dico, quod sępe dictum est, aut de aliqua substantia est natus Filius Dei; aut de nulla. si de nulla, ergo ex nihilo, quod Vos iam non dictis. si vero de aliqua, nec tamen de Patris substantia, non est verus Filius. Hæc D. August: qui plurima accutissimè prosequitur contra Arianos,

Arius verò impij dogmatis author, affirmabat Filium Dei esse Creaturam, quoniam ex alia substantia, & quia de nihilo factus. Audiatur Augustini Sanctissimus Præceptor Ambrosius lib. p. de Fide Sanctæ Trinitatis cap. 9. [Arius dicit ex alia substantia; quæ ergo alia substantia æquatur Dei Filio, vt ex ipsa Dei Filius sit? Item eodem lib. p. de fide cit. [Arius dixit ex nihilo Dei Filium, quomodo ergo Dei Filius? quomodo ergo Paterno generatus ex Vtero? quomodo Eructatum ex corde Verbum legitur, nisi vt ex interno, & inæstimabili Patris itelligatur, vt scriptum est, prodijsse secreto? filius enim, aut per addoptionem, aut per naturam est. Per adoptionem, nos filij dicimur. Ille per veritatem naturæ est. Quomodo ergo ex nihilo ille, qui ex nihilo fecit omnia. Non habet filium, qui nescit, vnde sit.) Hæc D. Ambrosius; qui & longe plurima contra Arianam luem ijs libris doctissimè disputat; quemadmodum, & lib. 2. de fide orthodoxa ad Imperatricem scripserat. (Si fecit eum ex nihilo,] inquiens, [Creatura est, & non filius & quid est, quod filium dicis, quem Creaturam esse confirmas, cum dicis eum factum ex nihilo, non ergo potes dicere filium, & creaturam. Flius enim ex natiuitate consistit; Creatura autem ex factura; quid tibi contrarium profiteris. Vnum elige ex duobus. dic, aut filium verè filium, aut creaturam, verè creaturam. Si ita filium dicis, vt verè filium dicas, negasti eum esse creaturam, & quomodo de nihilo esse factum dicis, quem verè filium confiteris? Si autem sic dicis eum esse creaturam, cur eum filium nominas, cum in eo istius nominis abneges Veritatem]

Ex

Ex quibus Ambrosianis rationibus contra Arium, clarissimè liquet Sanctissimum Doctorem verè sentisse, creationem esse factionem ex nihilo, directèque pugnare cum naturali generatione, nec vnquam posse dici, quod genitum est, & filius esse creatum.

Ex quibus, inquã, euincitur Patres [Theologicè Creationẽ] accepisse sẽper pro productione rei ex nihilo, quod est proprium ipsius significatum. Si namque arbitrati fuissent, creationem, ex Diuina Scriptura, proprio significato, accipi pro productione ex aliquo principio intrinseco, quemadmodum Tu dicis, emendassent sensum, sed non linguã Arij, quæ adeo blasphema fuit, vt cũ eius blasphemiæ ad eas excutiendas, in Concilio legerentur (Diui Athanasij testimonio) Patrum non nullos exhorruisse, auresque obstruxisse, certissimum est. videatur Baron: Annal: Ecclesiast: tom 3. ad annum 325. Insuper, & dilemma eorum non vrsisset Hæreticos Arianos, qui negassent creationẽ [Theologicè) ex Diuina Scriptura, esse productionem rei de nihilo. Quinimmo mirificè hæc distinctio, seu creationis acceptio, fouisset & Arij, atque Arianorum hæresim.

Catholicè itaque Athanasius professus est. (Filius à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus.] Hoc est vt Tu dicis Epitome p. d. 4. q. v. not. 3. filius non est, factus in
„ Diuinis, quod enim est effectum, essentialiter differt ab effi-
„ ciente, sed Filius Dei, essentialiter non differt à Deo gene-
„ rante. Item effectus est posterior natura efficiente; sed fi-
„ lius genitus, est simul natura cum Patre generante. Rur-
„ sus nec [creatus,] quia de nihilo productus esset; sicque
„ non eiusdem cum Patre substantię. Vnde relinquitur vt

„ sit genitus de substantia Patris, coęternus Patri, " Atque hoc modo Vocabula [factio, & creatio) à Patribus accepta, negantur de Verbo Dei, quando alium sensum legitimum proprium non habeant.

Videatur recantata doctrina, quam habet in epitome 3. d. 11 q. (Vtrum Christus sit Creatura.] Vbi quid præseferat creari (generaliter, & specialiter;) qui due creatura (Theholocicè.) demonstratur.

Item legantur, quæ docet Epitom: 2. d. p. q. (Vtrum Angelus sit creatus, vel increatus] not: p. 2. 3. quo loco, doctus Lector, reuocatam doctrinam aduertet de creatione propriè accepta. " nam si sumatur, inquis, (extensè „ metaphoricè, moraliter,] non est ad rem. " ergo per Te creatio [Theologicè] accepta [extensè) ad intra in Deo, vt scribis n. 28. pag. cit. non est ad rem.

Nec valet dicere. " Vndecunque sit hoc significatum acceptum, ex Sacra Scriptura non est, in qua nunquam reperitur, hæc eloquendi forma, (Creatio est ex nihilo] Quoniã vt Tu scribis in responsione ad primum loc: cit: " Vel „ Moyses in Gen: sufficienter exprimere debebat omnia sim- „ pliciter; vel omnia ad subiectum propositum sibi spectan- „ tia. Non vtique primum. Historiographi enim hoc non „ est munus. Si secundum, quemadmodum, & præstitit, „ etiam sufficienter per Verbum (creauit) absque addito „ [ex nihilo,] modum effectionis ex nihilo expressit, sicu- „ ti testatur D. Bonauentura 2. d. 12. q. 2. nu. 14. & hanc esse intelligentiam D Augustini lib. de fide, & symbolo, ait Banez. p. p. q. 27. a. p. E. nec enim rudi populo, non ita subtiliter intelligenti, modum effectiuum, difficillimum

captu

,, captu exprimere debebat, ex D. Augustino lib. 12, Confess. cap. 26.

Prætertquamquod, commisisset nugationem apertè, eo modo si quis scripsisset [homo animal rationale.] benè, necessum erat Vocabulo (factionis) addere ly [ex nihilo,], cũ factio sit genus ad creationem, quod & fecit Sacra Scriptura in verbis Santæ Martyris Machabeæ 2. Machab. c. 7.

Addo, Theologos Scholasticos, prædictam formam loquendi, accepisse à Magistro sent. 2. d. p. & ex D. Augustino lib. 12. de Ciuitate Dei cap. 25. sicuti scribit Banez: loc: cit: Hos autem, eam eruisse ex Sacris literis censendum est; cũ hoc sit proprium munus Theologorum, inquit Cano lib. 8. de locis Theologicis cap. 2. ab initio, & expressè id testantur D. August. lib. 12. confess: cap. 12. & Athanas: lib. de Incarnatione Verbi in principio.

Scribis Tu contra Nos pag. 216. asserentes, nullibi Arist: vti hac phrasi loquendi. (forma fit ex nihilo.) " Vos pro-
,, batis formam non fieri ex nihilo ab authoritate negatiuè. "
,, atque n. 66. respondes. " Cæterum quædam sunt à Phi-
,, losopho dicta explicitè, & formaliter; quædam implicitè,
,, & virtualiter. sunt dicenda, tanquam Aristotelica illa, quę
,, expressè, & formaliter Arist: dixit. sunt neganda expressè
,, illa, quæ expressè, & formaliter negauit. Præter hæc tamẽ,
,, recognoscenda sunt tanquam Aristotelica, quæcumq; im-
,, plicitè, & virtualiter affirmauit, vel negauit; talis est ista
,, enuntiatio (forma fit ex nihilo.) Hæc Tu.

Nunc concede mihi licentiam, vt imiter Te in respondendo. Imitor. Tù probas ò Ferchi, Creationem non esse productionem ex nihilo, ab authoritate negatiuè, cum inquis,

Sacram

„ Sacram Scripturam non exprimere hoc significatum." Cęterum, memento etiam Tú, quod quædam sunt à Scriptura dicta explicitè, & formaliter, quædam implicitè, & virtualiter. Sunt dicenda tanquam ex Sacra Scriptura illa, quæ expressè, & formaliter sacri Scriptores expressere. preter hęc tamen, recognoscenda sunt tanquam ex Sacra Scriptura, quęcumque implicitè & virtualiter Sacri Scriptores scripsere; quemadmodum Nos cognoscimus, & nostræ Classis Theologi, per Verbum [Creare,] expręssam saltim implicitè, & virtualiter.

Tertio scribit pag. 249. " Iesus Filius Syrach in lib. Ecclesia-
„ stici frequenter arcessit Verbum [Creare] applicat hoc
„ verbum Creare Secundæ Personæ Diuinissimæ Trinitatis,
„ idest, Sapientiæ dicenti de se Ecclesiastici 24. [Ego ex
„ ore altissimi prodiui primogenita ante omnem Creaturã]
„ nam hæc eadem Sapientia, de se dicit. (ab initio, & ante
„ Sæcula creata sum, & qui creauit me, requieuit in taberna-
„ culo meo.) " quare concludit post longam contentionẽ, quod Salomon dixerit diuinam Sapientiam esse creatam
„ pag. 251. " Ergo si loquamur de rebus creatis, prima rerum
„ Creatarum est Sapientia Dei primogenita "

Sed totam hanc doctrinam recantat in epitome p. d. 5. q. v. Vbi formans hanc rationẽ pro parte negatiua, (quod filius in diuinis generetur de Substantia Patris) inquit. " Nullũ
„ creatum est de substantia Patris, Flius autem est creatus,
„ quia, Filius est Sapientia Dei, quæ in Ecclesiastico 24. ait
„ [ab initio, & ante sęcula creata sum.]

Respondet pag. 34. " Ad tertium Patres in Concilio Ni-
„ cæno, cuidam Philosopho pro Ario disputanti, dixerunt

illam

,, illam authoritatem non esse intelligendam de Sapientia
,, increata, sed de Sapientia humana creata, quæ pro Verita-
,, tibus reuelatis à principio Mundi creata est, & congruo
,, tempore fuit Israeli reuelata. Vnde, & ipsa Sapientia lo-
,, quens, aut per Prosoppopeiam, aut conformationem dicit
,, [qui creauit me requieuit in tabernaculo meo, & dixit
,, mihi in Iacob inhabita, & in Israel hæreditare) Hæc Fer-
chius in Epitome Patrum magnæ Nicæne Synodi Inter-
prætationem acceptans, contra Philosophum Arianum cō-
tendentem sicuti ipse fecit in Libello, illas authoritates in-
tellige de secunda persona Diuinissimæ Trinitatis; aliam
responsionem huic authoritati ex Ecclesiastico 24. vide
apud Bellarm: lib. p. de Christo cap. 18. versus finem, de-
promptam ex Diuis Ambrosio, & Chrisostomo.

Quarto in præfata pag 249 scribit. " Ea propter in Sym-
,, bolo Niceno primo, ex pr. Tomo Concil: car. 523. dicitur
,, [Filius Dei non factus homousios Patri, hoc est eiusdem
,, cum Patre Substantiæ, per quem omnia facta sunt.] cautè
,, Sanctissimi Patres dixerunt (natum,) sed negauerunt
,, [factum.] Non negauerunt, nec affirmauerunt (Creatū,)
,, & paulò infra, " noluerunt negare esse [Creatum,] quia
,, Sacra Scriptura attribuit Vocem [Creari] ipsi genitæ
,, Sapientiæ.

Totum hoc recantat; Epitome p.d.4. ad finem not: 3. Vbi do-
cens, quamobrem Filius non possit dici factus; tum quia es-
sentialiter differret à Patre; tum quia esset natura posterior:
addit. " exactè igitur Athanasius dixit (Filius à Patre
,, solo est non factus, non creatus, sed genitus.) " En ex-
ploratum, Catholicè Lector, si Sanctissimi Patres negauerūt
Filium

Filium Dei esse creatum, videatur Tom: p. Concil: à car: 521. vsque ad 525: in Expurg:

Quinto scribit pag. 250. " Ex qua animaduersione, (scili-
„ cet præfatarum authoritatum Ecclesiastici 24. & Prou: 8)
„ Duo mihi videntur colligi. Primum, quod [creare] ab-
„ strahit ab ipso facere, & includit ipsum producere, sic enim
„ (Creare) significat producere ex principio presupposito or-
„ dine naturæ, vel temporis, & interno ipsi producto. In quo
„ sensu, & Salomon & Ecclesiasticus dixerunt diuinam Sa-
„ pientiam esse creatam. in quo etiam omnia composita, fa-
„ cta ex aliquo præsupposito, sed interno ipsi rei productæ,
„ dicuntur esse creata. "

Sed hanc doctrinam recantat in Epitome p d. 13. q v. supra secundum. Vbi inquit " duplex est productio ad substã-
„ tiam. Vna per modum naturæ, quæ est generatio; alia per
„ modum voluntatis, quæ non est generatio; sed ad intra est
„ spiratio; ad extrà est creatio, vt quando materia est creata
„ de nihilo. ex D Augustino lib de mirabilibus sacræ scriptu-
„ ræ. " hæc Ferchius.

Clarè igitur conuincitur. Primò, Filium Dei per modum naturæ productũ, Creatum dici non posse; cum productio ad substantiam per modum naturę, sit generatio, non creatio. secundo, Creationem, quæ est productio ad substantiam per modum voluntatis, in suo conceptu formali, includere tanquam genus, ipsum [facere;] quod teste Ferchio, [Theologicè,] acceptum sonat effectionem ex nihilo. Eo modo, quo hom o in suo conceptu formali includit Animal rationale, quapropter ipsemet fatetur p. d. 30. epitom: conclude secunda. " Creatio vt in nobis, est relatio factionis

passiuę

passiuę de nihilo. " Tertio euincitur, omnia co mposita, quæ fiunt ex aliquo ſuppoſito, ſed interno ipſis principio, debere dici, non creata, ſed verè genita; cum productione ad ſubſtantiam, per modum naturæ verè producantur.

Aque hæc obſeruata ſufficiant circa recantata Vocabula [factionis ex nihilo, & creationis] in hoc epitome Theologico Ferchiano.

Vnum tamen adhuc obſeruatione digniſſimum prætèrire nõ debeo; plurimũ ſcilicet cauere ſibi fideles Schotiſtas oportere, ne totã doctrinã in Epitome contentã, tanquam Scoticam hauriant, quemadmodum titulus Epitome præfulget. Etenim experiri potuerunt, an de illo vere enuntiari poſſit, quod Horat: cecinit de Arte Poetica. (Deſinit in piſcem Mulier formoſa supernè.]

Omnes ſi quidem ſubtiliſsimi Præceptoris Sequaces. Primo optimè norunt, etiam ipſiſmet Aduerſari js teſtibus. Vnã ex principibus Scoti Opinionibus, eam eſſe. (Beatiſsimam Virginem à peccati originalis labe immaculatam prorſus fuiſſe.) 3. d. 3. qu. p. Hanc autem quæſtionem, Ferchius Scoti Epitomatarius, non ſolum profundiſſiomo ſilentio inuoluit in 3. d. 3. quo loco diſcutit ſolum qu. 2. eiuſdem diſt. (vtrum Chriſtus contraxerit peccatum originale,) [de qua nulla eſt controuerſia] Verum orta occaſione 2. d. 10. q. v. (Vtrum omnes Angeli boni à Deo mittantur) not: 2. exponendi authoritatem Apoſt: ad Romanos 5. toties à noſtris aduerſari js inculcatam. (In quo omnes peccauerunt.) quid ſentiat de Immaculato Beatiſsimæ Virginis conceptù, his verbis aperit. " Excipe, inquit, " Euam, quæ peccauit ante Adamum, [Fortè, & Maria Dei-

„ para excipienda est.) " O quam bellè, Eua absolutè ex-
„ cepta est; quæ Mater fuit peccati, & mortis; Maria verò ,
genitrix Authoris gratiæ, & Vitæ sub, dubio [Fortè] ex-
cipitur à peccato Originali, à Patre Ferchio Scoti publico
interprete !

Secundo, omnes Schotistæ defendunt cum Subtilissimo Præceptore 3.d 12.q. v. Christum de Potentia Dei absoluta potuisse peccare. Ferchius in Epitome (memor eorum, quæ scripsisti in Vita Scoti pag. 47. scribit eadem dist: not: p. in hæc verba. " De potentia absoluta, est controuersia)
„ inter Theologos (idest an Christus potuerit peccare.)
„ probabilior tamen est pars negans humanitatem posse pec-
„ care. "

Nulli dubium est cordate Lector, plura eiusdem farinæ dogmata in hoc Epitome contineri; sed mihi placuit, quemadmodum de nostro lib. de Gen: & Corupt: se fecisse.

Ferchius dixit pag 200. ad n. 46 hoc Epitome claudere, dicens . Si quid boni est ex Scoto in hoc Opusculo, illud in Scoto legam; vel si libebit summatim; in Epitomatibus Doctissimorum Virorum; Nicolai de Orbellis , Petri de Aquila, Nicolai de Nysse, Antonij Andreæ, Ioseph Angles, Guglielmi Gorris, & aliorum : illud adnotabo, qui fœliciori stylo compendiario, quam Ferchius fecerit, Scotum concinarunt.

Tertia Querela Ferchij.

Quod in tradenda Philosophia, Rationes Theologicas malè induxerimus.

PLurib⁹ rationibus philosophicis, impugnata à Nobis Cremonini opinione de formis elemētorū dis:p.lib. de Gen:& Corrup: q.2. 3.p. n.14. Visum est, hàc etiã Theologica eam oppugnare. Tum quia, in Eucharistia videmus has qualitates remanere; vbi tamen omnis Substantia dæperit; quod tamen magis vrget, si cum probabili sententia teneatur, aquam, etiam in Vinum, non transmutatam conuerti in sanguinem; quia tunc, non sola mixiti frigiditas remaneret, sed etiam elementaris aquæ. Vnde opinio Cremonini videtur in fide suspecta.

Ferchius miruminmodum detestatur, rationibus Theologicis placita naturalia probare, roborare. quapropter pluribus in locis huius sui Libelli queritur, &c.

„ Primo pag 105. exclamat. " Rursus supernaturalia con-
„ funditis cum naturalibus. Rursus, quæ supernaturalia sūt,
„ dicitis Vos videre; igitur ineptè canit Ecclesia de hoc
„ Mysteriorum Mysterio, [quod non capis, quod non vi-
„ des, animosa firma Fides præter rerum ordinem;] quæ igi-
„ tur spectant ad hoc Sacramentum, sunt extra rerum ordi-
„ nem naturalium, nec sunt ad propositum. "

Item contra hanc eamdem rationem Theologicam acerbè queritur pag. 113. his verbis. " disputat Cremoninus de
„ formis elementorum inter Philosophos Peripateticos, vt

Peripateticus. Offensores litem mouent Theologicã, quasi ex opinione illius, sequatur aliquid suspectum in Fide Catholica circa Sacramentum Eucharistiæ Diuinissimum.

Si alieni à Christo, & à Christi Ecclesia dicant aliena, non est mirandum, mirandum esset si non dicerent. Vnde Cremoninus in hac parte, proferens sententiam Arist: & Græcorum, qui solo lumine naturæ ducti loquuntur, non est ex supernaturali lumine confutandus. Non esse sacra dicta, & dogmata inter naturalia dogmata cõmiscenda, manifestũ est per ea, quæ dixit D. Paulus p. ad Corinth: c. 2. & secũda ad Corinth: ca. 6. Cæterũ hoc præclarè Bartholom: Spina, olim publicus in hac Vniuersitate Patauina Metaphisicus, atq; Theologus ex Ordine Prædicatorũ, postea Episcopus transigit in 12. Metaphys: ad tit: 38. contra Antonium Andream, qui aduersus D. Thomam, metaphisicè ex Arist: ductu locutus erat; Antonius Andreas argumentabatur, prolato dicto Sacræ Scripturæ, (in quem desiderant Angeli prospicere.) Defendit Aquinatem Spina & corripit Antonium Andream his verbis (Dedecus) quippe maximum est, quò præcipuè isti homines in astruendis falsitatibus cõfunduntur, quod vbi desunt rationes naturales in corde Philosophiæ, recurrant ad Sacras literas pro subsidio: sed sicuti nescit Diuina Bonitas, patrocinium præstare criminibus, sic nescit Diuina sapientia subsidium præbere Philosophicis erroribus. Quomodo autem potest per sacras Literas probari Philosophũ in verbis suis, hausisse hunc, vel illum sensum, cum Philosophus sacris Litteris non inhæreat, &c. Ex quibus pattet, quam nulla sit in naturalibus probatio procedens ex supernaturalibus. Vt minimũ est, ex ignotis

pro-

„ proceditur, & petitur principiū in probando. At maximū
„ est, quod fidei Veritates exponuntur derisui, dū opponun-
„ tur eis qui fidem non habent: authoritas diuina, tanquam
„ humana contemnitur, quoniam diuina esse proponitur;
„ nec probatur. dicetque Aduersarius, quemlibet mendacem
„ posse sua placita pro diuinis venditare, si credantur esse di-
„ uina, ad placitum proferendis. "

Rursus pag. 331. contra distinctionem de potentia Dei abso-
luta & ordinata ita clamitat. " Vnde irrumpit in scho-
„ lam Arist:? extranea est, & peregrina ab Arist: sicuti & Vos
„ estis. Ita soletis, quando desunt rationes naturales, con-
„ fugere ad sacramentum Eucharistiæ, ad sacramentū Bap-
„ tismi, ad sacras scripturas, contra fas, & Ius.
„ S. Bernardus serm: 5 in cant: cum fecisset sibi obiectionē
„ de paruulis regeneratis scribit. [Breuiter respondeo, hoc
„ illis conferre gratiam, non naturam; & quid ad me de mi-
„ raculo Dei, qui de naturalibus dissero. Philosophia na-
„ turali lumini nixa est. Theologica, supernaturali; quid
„ ad me de supernaturalibus, qui de naturalibus dissero?
„ Quid ad me de diuinis reuelationibus, qui Aristotelem ve-
„ stigo? nunquid Arist: est Deus. Scribantur ergo sacra in
„ Theologia, & ibi potentia absoluta consideretur. „

Hæc & similia repetit pag. 139. 431. 432. & pag. 97. Vbi cō-
„ tra ea; quæ scripsimus ad quintum effugium Cremonini,
„ scilicet, quod quidem certissimè constat ex Eucharistiæ Sa-
„ cramento. Si namque substantia per se sensibilis esset;
„ tunc vt arguit Doctor in p. d. 3. q. 3. K. & d. 22. qu. p. in
„ corpore, posset eius præsentia directè, & absentia [illegible]x. 113.
„ indirectè percipi, sicuti inquit Aristot: 2. de An[illegible]

quod

quod visus est tenebræ perceptibus, quando scilicet lux non est præsens, atque ita posset sensu percipi absentia substantiæ in hostia consecrata, quod est erroneum, & contra experientiam. " respondens Ferchius ex persona Cremonini, inquit. Cremoninus diceret. Primo citari falsò textum Arist: nam in 2. de Anima t. 113. nihil tale est, quale asseritur.

Secundo diceret; se cum omni reuerentia, & adoratione debita Sanctissimum Sacramentum venerari, atque à se non semel in anno, maiore, qua potest præparatione recipi solitũ fuisse: Sed Sacratissimã rem, intra sacrariũ retinendã, & in sacra sciẽtia tractãndã. [Non esse Sanctũ canib' proiciẽdũ, neq; Margaritas ãte porcos. Se non agere de opinione, nisi Arist: & Sequacium, qui sunt pleriq; Pagani, Maumetani, Hæretici, & sequuntur sensum, & rationem sensibus inixum, nec tenent reuelationes supernaturales. Exponitur sanctissima Eucharistia derisui ipsorum, vt Auerroes derisit, dicens, se nullam gentem inuenisse tam stultam, quam gentem Christianorum, quæ manducat Deum suũ. subiungetque cum sancto Bernardo. (quid mihi de miraculis, qui naturam quęro?)

Tertio dicet, credi quidem certissimè, post Cunsecrationẽ, Christum asse in Sacramento Sacramentorum; sed falsò dici à Vobis (hoc constare.) cum neque sensui, neque intellectui, hoc sit manifestum, &c.

Et in fine concludit " sed quoniam Sacramentum Eucharistiæ quater accipitis in hac disput: mementote Scoti in p. [illegible] reprehendentis Auicennam, qui sectæ suæ dogmata miscu[it cu]m philosophicis, sicuti, & Vos facitis, " His

Fer-

Ferchius fusissimè quæritur; ad summum quæ prætendit, non esse in libertate Philosophi Christiani, etiam Theologicas rationes miscere Philosophicis, quando naturalia probantur, vel reprobantur Asserta.

Tertia Expurgatio Mastrij.

OC Dogma (non debere philosophũ Christianũ, etiã rationibus Theologicis, naturalia Asserta probare, vel reprobare;) quàmmaximè propagatũ desiderat Ferchius, ad id quæ persuadendum, defendendum, vires omnes exerit; nimirum, vt libertate conscientiæ philosophicæ, suam animarum circulationem, impunè docere, tueri, possit, ac valeat: Hinc Cremoninum consortem dogmatis defendit, miris laudibus extollit, aliàs pietatem laudat, Religionem commendat, atque Deuotum erga sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum, quod Nos serialiter nimis tractamus, deprædicat.

Hunc tendit Ferchiana vafrities, scilicet, purum se Philosophũ ostentare, puræ mentis Aristotelicæ Vestigatorem, vt eo licentius cum Paganis, Maumethanis, Hæreticis; retentis Arist: prophanis Assertis, possit ex persona Cremonini, sacra deridere, supernaturale lumen contemnere, Catholicas Veritates subsannare. è Cœlo delapsas reuelationes aspernari. solum sensum, ac rationes sensui innixas probare. cum Auerroe, gentem Christianam, quæ Deum suum manducat iocari; atque vno verbo, pro Christiano impuro, Philosophum purum, se auditoribus suis profiteri.

Verum

Verum quoniam in hac Querela, (quæ est Vnus principalis cardo totius Ferchianæ Philosophiæ] Ferchius de more suo quædam à Nobis falsò scripta imponit; dehinc probationes adfert, quibus nititur principem dignitatem eius Philosophiæ tueri. Optimè facturum arbitror. Si primo expurgatum me ab ipsius imposturis reddam. postmodum ad rem veniens, contra ipsum, solidè probauero. Nos iurè merito debuisse, inter naturales rationes, quibus Philosophicę Thæses roborantur, etiam Theologicas adhibere; atque tandem leuibus eius obiectiunculis; faciles responsiones adduxero.

Primo itaque Aduocatus Cremonini, Nobis imponit, cũ scripsimus. Tum quia in Eucharistia videmus has qualitates &c. quod supernaturalia Mysteria oculis mentis facialiter, atque corporis sensibiliter videamus, quando tunc ineptè caneret Ecclesia, [quod non capis, quod non vides &c.

Falsissimum etenim est, hoc à nobis dici, sed affirmamus, Sacramentum, quod est signum sensibile pro materiali à nobis videri, sicuti videndum exibetur adstantibus Sacrificio Altaris, hoc est sensibiles illas qualitates Hostiæ, sub quibus manet Christus, inuisibilis oculis corporeis quidem; sed non fidei, cum nunc videamus per speculum in enigmate. quę sensibilia accidentia, non sunt ea Mysteria, de quibus canit Ecclesia, [quod non capis, quod non vides.) nisi vt præseferunt rationem signorum, sub quibus latent res eximiæ.

Ita disertissimè scripsit D. Bernardus de Cena Domini. (Hostia quam vides,) inquit, (iam non est panis, sed caro mea.

Simi-

Similiter liquor iste, quem vides, iam non est Vinum, sed sanguis meus.) Hæc Bernardus. Vnde doctissimus Caiet: 3. Tom: de Eucharistia in Instructione Nuncij circa errores Libelli de Cæna Domini ad 4. scribit. (Nõ credimus, sed videmus species Sacramenti Eucharistiæ, credimus autẽ præsentiã Christi sub illis specieb⁹; ita quod coniunctio ineffabilis illarum specierum ad Corpus Christi sub fide cadit, & non species ipsa, quæ palpatur, videtur.] legatur Cardinalis Cameracensis in 4. sent: q. p in fine literæ N. apertissimè scribens. (apparere sensui humano, quod auidentia in Sacramento Altaris conseruantur à Creatura, sicuti antequam erant sine subiecto;) quod & doctissimè probat. Qua propter in q. 5. eiusdem 4. sent. litteris V. V. expones, quomodo intelligatur illud, quod solet communiter dici. [Hodie vidi Corpus Christi) scribit. Hic dico, quod istæ propositiones, video Corpus Christi, vel tango; non sunt veræ nisi ad istum sensum, video, & tango species, sub quibus est Corpus Christi, & sic intelligitur illud cap. Ego Beregarius de Consecrat: dist. 5. Legatur item Cano lib. 5. de locis Theolog. cap. vlt. ad vltimum argumentum pag. 361. eruditissimè de hac materia discurrens; & nobiscum hac forma loquendi prorsus conueniens.

Secundo imponit, cum scripsimus. Certissimè constare ex Sacramento Eucharistiæ, substantiam non esse per se sensibilem, contra quintum effugium Cremonini &c. quasi existimauerimus, modò rem sic se habere in Venerabili Sacramento. Falsum est, hoc à nobis iudicari. Tuemur, [& est argumentum Scoti p. d. 3. qu. 3. k. de quo Ferchius verbum vllum dicit, vt nos solos calumaietur) concesso

S effu-

effugio Cremonini, quod ſubſtantia ſi per ſe eſſet ſenſibilis, tunc præſentia ſubſtantiæ panis in Hoſtia conſecrata dependeretur, ſicuti & eius abſentia, quod non contigit, cum ſubſtantia non ſit per ſe ſenſibilis; iuxta ea quæ Tumet doces in Epitome 3. ſent. d. 13. q. v. pag. 77. cum ſcribis. " ſubſtantia non eſt per ſe ſenſibilis, neque enim sẽ-
" ſu percipitur, vel digito monoſtratur per 2. poſt: t. 31 Vn-
" de falſitas effugij Cremonini, etiam ſecundum principia fi-
" dei noſtræ manifeſtè conuincitur. Videatur Aretinus in 4. d. 10 q. 9. a. 4. hæc omnia optimè elucidans

Tertio imponit, quod falsò citauerimus text. 2. de Anima. "
" Etenim in tex. 113. nihil tale habetur." Tota falſitas conſiſtit, Ferchi, in numero; quando ea doctrina reperiatur in textu 103. qui textus pluries adducitur à Scoto p. d. 3. q. 3. k & in 4. d. 10. q. 8. F quod mendum, à Te non volantibus oculis obſeruatum, placuit minus impreſſori, ſed nobis adſcribere, vt maioré anſam Cremoniſta haberet Nos laceſſendi, paruu'a [Omicron,] & minima [Iota,] huius grauiſſimæ falſitatis ſunt criminaliſſima cauſa. Vhe Nobis, atque iterum Vhe nobis; ſi textus corruptus, vel quid tale non repertum.

Pudet Nos obijcere. Te pag. 307. falsò etiam citaſſe Ariſt: ex 7. Methaph. t. 15. ad probandam ſeparabilitatem formę ſubſtantialis à materia; cum illa verba philoſophi. (Accidit igitur duobus modis.] Sint quidem in tex. 15. ſed nõ ſeptimi libri, ſed quinti metaphiſices; qui lapſus grauior eſt noſtro, vt conſideranti pattet.

Quarto imponit quod quando Nobis deſunt rationes natu-
" rales, " confugimus ad Sacramentum Euchariſtiæ qua-

ter

„ ter à Nobis in hac q. deformis elemētorū obiectum ad Sa-
„ cramentum Baptismi; ad sacras scripturas, cōtra fas, & Ius.

Apertum mendacium est, in hac quæst: Nobis, rationes naturales defuisse; atque ex inopia earum confugisse ad Theologicas; legatur articulus ille, & putidum mendacium deprehendetur. Benè, Ferchi, ridiculum confugium tuum ad solam Anaxagoræ authoritatem, legitur in tuo Epitome Theologico, p. d. 38. q. v. cum probas hanc veritatē Theologicam (Deum cognoscere infalibiliter, & immutabiliter futura contingentia omnia.) Relictis Sacræ Scripturæ authoritatibus psalm. 138. v. 2. Ecclesiast. ca. 23 v. 29. & Ioannis 14. v. 29. etiam veritatem irrefragabiliter probantibus. quid roboris ad fidei dogmata confirmāda, Anaxagoræ authoritas poterit conferre?

Ita pariter falsum est, à nobis quater obiectum Sacramentum Eucharistiæ, cum non nisi bis; idque diuersa ratione obiectum legatur. Sed parcendum lecturienti [volantibus oculis,] quo ad Sacramentum Baptismi. potuisses addere, etiam Matrimoni Ordinis, Chismatis, Pænitentiæ, & Extremæ Vnctionis; vt melius mendatium Tuum adornasses. De Sacramento Baptismi, certe nulla habita mentio.

An tandem contra fas, & Ius, sacram scripturam in philosophia adducamus. legas Decretum Concilij Lateran: sub Leone X. infrà pluries citandum, & eo mentitum Tibi à Concilio generali audies; dum contra Philosophos puros; Patres, Sacram Scripturam, Spiritus Sancto edocti obijciunt. Legas eruditissimam D Hieronimi Epist. 84 & audies Doctorē maximum Ecclesię, post enumeratos plu-

rimos Sanctos Patres, qui hac nostra philosophandi Methodo fælicissimè vtebantur, hæc scripsisse; [qui omnes in tantum, Philosophorum Doctrinis, atque sententijs suos reficiunt libros, vt nescias quid in illis primum admirari debeas, eruditionem sæculi, an scientiam scripturarum. Item legas Io: Ludouicum de la Cerda in suo opere Aduersariorum sacrorum, quod Lugduosi anno 1626. in lucem emisit cap. 154. pag. 380. n. 21. col p. & videbis hanc nostram methodum apprimè commendatam; ex sacra scriptura nimirũ philosophica asserta approbata, vel reprobata.

His imposturis probè reiectis; nunc ad rem venio; & primo hoc loco apperio mentem nostram. Vt primum suscepimus onus tradendi cursum philosophicum in Via Scoti, palam fecimus. [Quęst: proemiali ad Vniuersam philosophiam] Quamuis Arist: philosophiam sumpserimus, & Commentarijs illustrandam, & disputationibus enucleandam. Tamen, quia eam Philosophiam conscribere intendimus, quæ Nostræ Theologiæ famulari possit, ac debeat, cum Philosophus in multis errauerit, variaq; principijs fidei nostræ repugnantia asseruerit, ideo postquam sensum Philosophi breuiter explicauerimus, si principijs fidei non erit consentaneus, limites Aristotelicæ philosophiæ egrediemur, & Philosophiam secundum se trademus. hoc idem protestati fuimus quæst: proemiali ad Vniuersã Arist. Logicam; vt apertissimè constaret, quod protestatus fuerat D. Ambrosius Epist: 3. ad Simplicianum, illis verbis. [Agnoscant Philosophi, de nostris se habere, quæcumque præstantiora locuti sunt.]

Quod laudabile institutum, & quod maximè decet Philoso-

phos

phos Christianos, & arciori iure Religiosos Franciscanos, ex Constit: Vrbanis in cap. V. Regulæ tit: 4. n. 12. docuit iam pridem Pater Suarez: initio primi Tomi Metaph: ad Lectorem his verbis. (Ita vero in hoc opere Philosophum ago, vt semper tamen præ occulis habeam, nostram Philosophiam debere esse Christianam, ac diuinæ Theologiæ ministram, quem mihi Scopum præfixi, non solum in quęstionibus pertractandis, sed multo magis in sententijs, seu opinionibus seligendis, in eas propendens, quæ pietati, ac doctrinæ reuelatæ subseruire magis videntur. Eamque ob causam Philosophico Cursu, nonnunquam intermisso, ad quædam Theologica diuerto, non tam, vt in illis examinãdis, aut accuratè explicandis immorer (quod esset absre, de qua nunc ago,) quam vt veluti digito indicem Lectori, quanam ratione, principia Metaphisicæ sint ad veritates Theologicas confirmandas, referenda, & accomodanda.) hæc doctissimus Suarez: quod, & obseruasse, videatur disput: *28*. sect: 2. n. 4.

Hoc illud est, quod prudentissimè D. Hieronymus Pamachiũ admonuit; vt scilicet [si adamauerit captiuam Mulierem, idest sapientiam sęcularem, decaluet eam, & illecebras crinium, atque ornamenta Verborum, cũm emortuis vnguibus amputet; multos enim tunc fætus captiua dabit, & de Moabitide efficietur Israelitis; quod est dictu; egrediatur limites Aristotelicos, cum fidei obstant Pamachius; & tunc Moabitis, hoc est Pagana Philosophia, Israelitis, hoc est, Christiana efficietur.

Scribit Cano lib. *9*. de Locis Theologicis cap *9*. quoniam ancillas vt vocarent ad arcem, Sapientia misit; admonuerunt

Pa-

Patres, disciplinas, quas vocant Liberales, Theologiæ subseruire oportere, non dominari.

Curaturum, atque illarum studiosum, ne ancillarum amatoricijs delectatus, Dominam, hoc est, veram sapientiam negligat. Affligat Ancillam Domina, & corrigat; habeat in manibus, vtaturea, vt libitum fuerit; sic enim modesta erit, vtilis, quæ cum ei præter modum indulgetur est etiam perniciosa; hæc eruditissimè Magister Cano.

Audisti Ferchi à Confratre Bartholomei Spinæ, Philosophiam subseruire debere Tyeologiæ, eamque affligendam, corripiendam, non nimium ei indulgendum, ne perniciosa euadat Scribis Tu Vestig: 6. lib cap. 7 n. 22 de Theologia „ naturali. " Metaphisicæ est limitare scibilia scientiarum „ inferiorum. Suprema enim Scientia, tanquam Domina „ reliquis ancillis præscribit officia, neque illis permissum est „ contradicere, ità sanè.

Sic Catholicissimus Raguseus philosophabatur, cum Sapientissimo Peripatetico Zabarella in disput: Philosophica de existentia materiæ à cap. 11. vsque ad 15 legantur, quæ ipse calamo verè Christiano exarauit disp. 5. cap. p. & disp. 7. cap. 19. & disp: 10. cap. 3. & 4. nec non disp 14 ca. 26. pag. 249. atq; munus Christiani Peripatetici ediscet, legãtur item quæ scribit in disp. 17. de pluralitate formarum, quæ inter Philosophicas quæstiones celeberrima est cap. 4. & inspicientur hæc Catholichissima Verba. Ex duabus hisce iam recitatis opinionibus. Si ingenuè id quod sentiam fateri liceat, Scotistarum Sententiam longè probabiliorẽ, & veriorem existimo. Tum quia rationes, quæ ad eam probandam à natura depromptæ sunt, vim maximam continent

nent demonstrandi. Tum etiam, quia multa, quæ in articulis fidei continentur, sententia illa seruari facilè possunt, quæ tamen si vera esset Thomistarum opiaio, haud quaquã subsisterent.

Sic doctissimus Aresius in Opusc: de Transmutatione Aquæ sect 10. catholichissimè discurrit; dum scribit. Ex Philosophiæ principijs pendere, an Aqua possit in Vinum conuerti, nulli meritò dubium est. quia tamen, nec Veritas Veritati, nec Philosophiæ veræ potest Theologia esse contraria, non mirum, si quod pendet ex Philosophiæ principijs, Theologicis rationibus probari vel improbari possit. sicuti è contra, & res Theologicæ rationibus Philosophicis, cõfirmari, vel infirmari, non rarò solent, &c.

Sic Eminentiss. Barouius annal: Tom 5. anno 412. disceptationem inter Michaelem Mercatum Seniorem, & Marsilium Ficinum referens, grauissimè monuit illis verbis. [Accidisse autem, vt ex more quidnam post obitum superfit homini, ex eiusdem Platonis sententia, sed sine tamen trepidatione deducerent; quæ labantia, fidei Christianæ Sacramentis suffulcienda essent.

Sic tandem Subtilissimus Præceptor 2. d. 20. q. 2. Philosophicam quæstionem (An idem effectus possit esse à pluribus causis tutalibus diuersim.) Theologicis, ac Physicis rationibus, mixtim exagitat.

Hæc est Ferchi, catholica philosophandi Methodus, quam D. August: docuit lib. p. de Genes: ad literã cap. 18. & 19. statim scilicet illud iudicare falsum, quod Catholicæ Fidei opponitur, illudque longè probabilius, ac verius, quod veritati Catholicæ consonat, & non Philosophorum potius nomi-

nomine, quàm Christianorum gaudere.

Lege, ac relege Tu seraphicę doctrinę cultor Epist: primam Sancti Doctoris, quæ refertur in 3. par. firmamenti Minorum pag. 78. col. 2. (ad innominatum Magistrum,) & audies Seraphicum Præceptorem Te monentem, Philosophicas puras Curiositates, Deo, & Angeli, & sibi displicere. Vnde consulit [grana Philosophica, absque paleis colligenda. studendum esse philosophiæ quemadmodum Catholicus legit hæreticorum libros, vt eorũ, scilicet sententias declinando, Veritatem magis intelligat. Adsportandam esse Philosophicam doctrinam à Theologis, quẽadmodum filij Israel asportauerunt Vasa Aegypti; inquit D. Augustinus lib. de Doctrina Cgristiana.] Hæc, & plura Sanctus Doctor, omnino à Minosita Philosopho legenda, & obseruanda. Quemadmodum Benedictus Pererius inclytæ Societ: Iesu Philosophus eximius in præfatione eius Philosophiæ obseruasse protestatur illis verbis (In legendis autem philosophorum libris, temperatum quoddam, ac salutare iudicium adhibo, etenim pauca illa, quæ Religioni aduersantur, repudio, alia verò quamplurima, cum ad Vsum Vitę perutilia, tum ad agnitionem animi pulcherrima, probo, ac retineo, & Viros humanarum, & diuinarũ rerum scientia exellentes, libenter sequor, qui Philosophiã cum sacris literis coniungentes, incredibiles vtilitates maximumque decus Christianæ Religioni attulerunt. Si Agar, & Ismael, Saræ, & Isaac concordes, & obedientes esse velint, maneant in Domo Abrhaę.. si autem insolescant, & repugnent, rixasque, & iurgia excitent, domo eijciantur, & exulent. sic Philosophi, hactenus legendi,

ac probandi sunt, quoad Veritati, ac pietati consenserint; atque inseruierint. Sin autē quid effutierint Diuinis Decretis alienum, deserendi sunt, ac reijciendi. Hæc doctissimus Pererius.

Quod salutare tanti Viri Iudicium, in Oratione declamata in Vniuersitate Patauina 12. Martij 1631. Tumet aliàs amplexus, his verbis commendasti. " legendus Arist: sed
" cum delectu, quæ in eo, quamplurima vera sunt, in Christi
" obsequiū traducenda reliqua deserēda. Nūquā præponen-
" dus est Arist: Christo: sed semper Christus Aristoteli. Vnus
" Christus nobis debet esse magis charus, quā cētū, quā mille,
" quàm infiniti Arist: " hæc Tu in præfata declamatione.

Apertissima illusio est, tueri falsissima dogmata, Aristotelico pallio tecti; huius farinæ sunt philosophi illi purissimi, quos Tumet eo loco pag. 288. Veritate reuinctus corripis, cum inquis " scribunt quantis possunt ingenij Viribus contra
" Veritates creditas, deinde latenter dicunt auditoribus suis.
" Nos lumini supernaturali, & fidei credere debere. Vos cre-
" dite, quod nulla ratione credi debet, quod nulla ratione
" fulcitur, quod omni ratione impugnatur, quod nulla ra-
" tione deffenditur. "

Hæc est illa ipsissima cantilena, quam Tuus cliens Cremoninus discipulis eius intonabat, & qua multorum ingenia, & vtinam non animas perdidit. sic ille purissimus Philosophus blaterabat, quando contra fidem Catholicam, Te assertore pag. 139. scripsit ad aures Arist. " quid ad me de
" diuinis reuelationibus, qui Arist: vestigo? numquid Arist:
" est Deus? numquid est Christianus? scribantur sacra in
" Theologia. se sequacem esse Græcorum, Araborum, qui

„ plerique sunt Pagani, Maumethani, Hæretici. Se sequi
„ sensum, & rationem sensui innixam. " & similia dicte-
„ ria, quæ omnia, & singula, Tu Ferchi, ad memoriam im-
„ piorum reuocas, vt iterum rideantur. Veritates Catholicę
„ dum philosophicis falsitatibus opponuntur, cum scribis in
„ nos pag. 16. n. 9. " De Theologis non est ad propositū,
„ Cōtarenus, & Ferchius scripsere vt Peripatetici, quærentes
„ quid, Arist: sētiat, nō quid Veritas simplici: habeat quærunt
„ sentētiā vnius Pagani? quid ad propositū conferunt Theo-
„ logi Christiani! planè estis Doctores extra propositum. "
„ & ecce Alexandreorum triumphus ille à Te descriptus vest.
„ 6. lib. 2 n 134. dum clamant contra Philosophos Chri-
„ stianos, se non quid fides vera doceat, sed quid Arist: sen-
„ tiat asserere, " sicque victoriam reportare credunt.

Adeo abhorebat etiam purus ille Cliens tuus, sicut Crucem Diabolus, rationes Theologicas in Philosophia, ne à Veritatibus illis conuictus, recantare coatus esset, impias opiniones de mortalitate Animarum, de Cœlorum animatione, & alias, quibus Cerastes ille, Europeam Iuuentutem, ad Patauinum Liceum confluentem, maxima ex parte infecit.

Non pugnat fides cum natura, sed consentit, exclamat Cano loc: superius cit: nec dissident humana, & diuina ratio, sed cohęrent. Vtraque vera est, nec Verum Vero aduersatur. Vtraque à Deo est, nec Deus sibi contrarius est. Peruertunt itaque homines fundamenta Naturæ, cum illam, à fide seiungunt, quia fide dirigenda Naturæ ratio est; & quidem sic, vt hæc duo verba inter se, non res discrepare videantur. Hæc Cano elegantissimè.

Qui

Quibus placitis, Tu itidem (vel tuimet immemor, vel delirus, seu à Veritate reuinctus,] subscribis pag. 435. dum inquis. " philosophia simpliciter dicta, solum ea, quæ vera sunt approbat, quę falsa sunt reprobat, nihilque affirmat esse verum, quod Catholicæ fidei repugnat: quodnamque fides Catholica docet, sine dubio est verum. Quod philosophia simpliciter docet, est verum at verum vero consonat, non repugnat. Quò circa nihil potest esse verum in philosophia, & falsum in Theologia, vel è contra.

Philosophia secundũ quid, huius, vel illius hominis potest approbare falsũ, & reprobare verũ. Sic in philosophia Arist: plura sunt, quæ pugnant contra fidem Catholicam; qui errores nõ ex ratione philosophiæ incurrũt, sed ex ratione humani ingenij, quod ex deffectu suo, quandoque approbat falsa pro Veris, & reprobat vera pro falsis. Hoc apud omnes philosophos est confessum dum vnus contendit alterum errasse. Vnde & natum est adagium, (facilius conuenire horologia quam Philosophos. "

Saluberima prouisio profecto esset (sunt verba Tua Votum tuum pag. 381.) ne etiam sub Arist: nomine, fides Catholica impugnetur, vel hæresis defendatur, neue fideles Hæretici fiant. Quid enim refert ad Christianam fidem, ad Christi fideles; si sub nomine Caluini, aut Arist: fideles peruertantur hæresis propagetur. Tantundem est, propter quod optimum existimarem si articulus in vniuersitate Oxoniensi latus, in Christiana Vniuersitate sanciretur. Ne scilicet sub quocunque nomine, etiam Arist: mortalitas animæ (circulatio Animarum) æternitas Mundi, probarentur, defenderentur. Nec enim facile est explicatu, quãro

„ cum periculo, & pernicie Animarum, Christi Sanguine prę-
„ tioso redemptarum, hoc fiat. Rogo igitur quantum possũ
„ Superiores, quorum interest, ne dicto, aut scripto ista per-
„ mittant amplius. Hæc Tu in hoc puncto catholicissimè,
„ memor eorum, quæ scripsisti lib. p. de Cœli ortu ad men-
„ tem Anaxagoræ cap. 14. pag. 250. " Peripatetici Sacra
„ rident (paucos demo.) Deum posse Miracula face-
„ re non credunt, cum nullius rei factorem velint, vt Tho-
„ ma Gianinus, Franciscus Piccolom: Cæsar Cremoninus,
„ [qui sub Mantello Arist: propriam fidem docent (Causas
„ euentorum naturales se querere, alias non agnoscere, dicẽ-
„ tes.) " hæc de Cliente Cremonino in specie, Ferchius
„ aduocatus.

Pergam igitur ad probandam Conclusionem meam; & audies, quàm salubritèr prouisum fuerit, atque satisfactum tuis Votis.

Philosoho Christiano licet, in Philosophia, quam tradit, etiã nunc inter naturales rationes, Theologicas, [dum fert occasio.) adhibere, cum naturalia probantur, vel reprobantur asserta. Hanc Conclusiionem euidentissimè probo, non ieiuna nuda, arida, sed prægnanti ratione Concilij Lateraṅ: sub Leone X. celebrati anno 1500. quartodecimo Kal: Ianuarij sess: 8. (in qua sess: Ioannem Franciscum Picum Mirandulanũ sedisse, & Decretũ hoc pronuntiari audiuisse, testatur ipsemet lib. p. de examine Veritatis doctrinæ gentium pag. 24.) Verba Concil: integrè, & fideliter transcribo quemadmodum Tu facis ad pag. 437. & sunt ista.

(Cum itaq; diebus nostris, Zizaniæ Seminator, antiquus humani generis hostis, nonnullos perniciossimos errores, à

fide-

fidelibus semper explosos, in Agro Dom: super seminare, & augere sit ausus. De Natura pręsertim Aĩæ rationalis, quod videlicet mortalis sit, aut Vnica in cunctis hominibus; & nonnulli temerè Philosophantes, secundum saltem Philosophiam, verum id esse asseuerent. Contra huiusmodi pestem, opportuna rimedia adhibere cupientes, hoc Sacro probante Concilio, damnamus, & reprobamus omnes asserentes Animam intellectiuam mortalem esse, aut Vnicã in cunctis hominibus, & hæc in dubium vertentes; cum illa, non solum verè, per se, & essentialiter humani Corporis forma existat sicuti in Can fel: recor: Clementis Papæ V. predecessoris nostri in generali Vienẽsi Concilio ædito continetur. Verum, & immortalis, & pro Corporum, quibuscunque infunditur multitudine, singulariter multiplicabilis, & multiplicata, & multiplicanda sit; quod manifestè constat ex Euangelio, cum Dominus ait; [Animam autem occidere non possunt, & alibi, qui odit animam suã in hoc Mundo, in Vitam æternam custodit eam.] Et cum æterna præmia, ac æterna supplicia pro merito Vitæ, iudicandis repromittit. Alias incarnatio, & alia Christi Mysteria nobis minimè profuissent, nec ressurectio expectãda foret, ac Sancti, & Iusti miserabiliores essent, iuxta Apost: cunctis hominibus. Cumque, Verum Vero minime contradicat, omnem assertionem Veritati illuminatæ fidei cõtrariam, omnino falsam esse diffinimus, & aliter dogmatizare non liceat districtius inhibemus. Omnesq; huiusmodi erroneis assertionibus inhærentes, veluti damnatissimas hæreses seminantes per omnia, vt detestabiles, ac abhominabiles Hæreticos, Infideles, Catholicam Fidem

labe-

labefactantes, vitandos, ac puniendos forè decernimus; hactenus Concilium.

Non graueris modò Ferchi, vnà mecum hanc rationabilissimam ponderare authoritatem, vt demonstratio mei assertí propositi clarissimè appareat.

Certum est primo. Concilium per ly [temerè philosophantes secundum saltem Philosophiam,] corripere puros Philosophos Christianos, puræ mentis Arist: Vestigatores, qui sub pallio illius frigidissimæ excusationis, (secundum saltem Philosophiam,) hoc est secundum Arist: qui Paga-
„ nus fuit; quærendo quid Arist: sentiat, non quod Veritas
„ simpliciter habeat " pag. 12. impia illa dogmata disseminabant, à Concilio tamquam pestem reprobata.

Certum est secundo. Concilium firmata sua conclusione; (animam intellectiuam verè per se, & essentialiter humani Corporis formam esse, immortalem, & pro Corporum, quibus infunditur multitudine, singulariter multiplicabilem, multiplicatam, atque multiplicandam. Contra Philosophos illos, qui sub prætextu, quod (secundum saltem philosophiam,] oppositum defenderent, quia nimirum ij dicerent, " se non agere, nisi de opinione Arist:
„ & sequacium, qui sunt plerique Pagani, Maumethani, Hæ-
„ retici, quia non tenent reuelationes supernaturales, cum
„ sequantur sensum, & rationem dumtaxat sensui innexã."

Concilium, inquam, nihilominus, eam conclusionem probat expressis authoritatibus Sacræ Scripturæ, ex Euangelio deductis, & ex absurditatibus, quæ sequerentur contra articulos fidei nostræ. Num autem hoc probandi genus, sit idẽ, ac dare Sanctum Canibus, & ponere Margaritas ante

Porcos

porcos. sic credat temerarius ille, qui oppositum dogma defendit. Ego tanquam Philosophus, cum apprimè sciam, Verum Vero non apponi, atque tanquam Christianus, veraciter credam, gratiam non tollere Naturam, neque naturam repellere gratiam. Omnem assertionem Veritati illuminatæ fidei contrariam, omnino esse falsam, libentissimè Sacro Sancti Concilij diffinitioni assentio, atque subscribo. Omnes scilicet puros Philosophos Christianos, falsitatibus adhærentes, sub quocumque titulo, seu Vestigatorum puræ mentis Aristotelicæ, seu colorato alio, rationes Theologicas, Veritates Catholicas in Philosophia respuẽtes, aspernantes, tanquam detestabiles, & abhominabiles Hæreticos, Infideles, Catholicam Fidem labefactantes, esse vitandos, atque igne puniendos.

Maneat igitur inconcussa hæc assertio; quemlibet Philosophum Christianum, & maximè Religiosum, in tradenda philosophia, debere, cum occasio tulerit, rationes Theologicas inter naturales adhibere. Vt studiosa Christiana iuuentus, errorum scopulos aduertens, rationes sensui innixas, quæ magimè sensum nostrum ob naturæ vulnus in primo parente acceptum [heu dolendum nimis] fortiter pelliciunt, atque rationis imperio, non infrequenter præficiunt, tamquam Scyllam & Charibdim euitare valeant cum iudicio grauissimo Basilij Magni (similes sunt noctuæ occulis, qui in Philosophia inani sunt occupati, propterea quod nocte acriter cernunt, Sole autem splendente per obscurè.

Hinc luculentissimè probat Tertull: lib. p. de præscriptionibus hæreticorum cap. 7. (ipsas hæreses à Philosophia sub-

ornari

ornari.] quapropter ad modum piè Excellentiss. Ragu-
scus suo Candido Lectori obtestatus est illis verbis. (Arist:
sententias puras, sinceras, nec ullomodo fucatas reperies;
quib⁹ tamē in rebus arduis, adiecta semper erit veritas Ca-
tholicæ fidei, vt simul quid verè, scias, & quid veri Arist:
docuerit. " Fortunatam commutationem à Deo Votis
„ omnibus expetendam [exclamas Tu in oratione habita
„ in Vnitate Patauina 12. Martij 1631.] pro homine er-
„ rante, Pagano, perdito, quem Præceptorem habueram,
„ Deum Verum, Veritatem ipsam, Doctorem adispisci. "
Verum reclamas " Scotum repræhendere Auicenam, qui Se-
„ ctę suæ dogmata miscuit Philosophicis, sicuti & Nos fa-
„ cimus "
Pudeat Tè adeò irreuerenter loqui de Christiana philosophia vt eam audeas comparare, cum vilissima, mendacissima, porcina Secta Machometi? merito reprehendit subtilissimus Scotus Anicenam q. 2 prologi Sententiarum §. de 6. & in 4 d. 45. q 2. B. quia Maumethicas fictiones, eiusque impurissima dogmata, (quæ alias ipsemet Auicennas despexit, quemadmodum 9. suæ Metaphisicæ cap. 7. exprobrat gulam, & coitum, Beatitudinem Maumethanam, Sapientibus, ac Theologis fælicitatem minime esse posse] assertionibus philosophicis miscuerit. Immeritò, Tu corripis nos, quod verum Vero roboremus; aut falsum, Vero [redacted]probemus.

At Solatium est miseris Socios habere pœnarum. Namq; ex D. Hieronymo in Epist:84. ad Magnum Oratorem Romanum, legimus etiam Cyprianum, Virum eloquentia clarum, & martyrio inclytum, à Zoilis correptum fuisse, eo

quia

quia aduersus Demetrianum dum scriberet, testimonijs vsus fuerit prophetarum, & apostolorum, quæ Demetrianus, ficta, & commentitia esse dicebat.

Replicas " hoc esse, notum per ignotum probare. Vnde scitè Scotus in prima prologi notauit in margine, ex super-
" naturaliter reuelatis, non esse viam probandi aliquid con-
" tra philosophum. Quod documentum, si Nos attendis-
" semus, dum philosophiam naturalem scripsimus, tam cre-
" brò naturalia asserta non fuissent terminata " pag. 432.

Et tandem concludis " Ego pro viribus laboraui philoso-
" phiam Arist: non miscere cum doctrina Christi; Aristot:
" enim non est Christianus, neque Christianæ Veritates, aut
" præcepta, aut Sacramenta ex Arist: & sequacibus, sunt po-
" stulanda. "

Respondeo primo possem negare, Scotum annotasse in margine, sui scripti originalis, quæ Tu dicis. Etemim hoc tale, ac tantum documentum, video consideratione neglectum à tribus celebertimis Scoti Commentatoribus, Licheto, Bargio & Tatareto; prout est legere apud ipsos. præterquamquod, quanta fides adhibenda sit istis additionib⁹ linea illa variata, ac anfractuosa interclusis, insertisq; scripto Anglicano, legantur in primis quæ annotauit frequenter in margine Mauritius Hibernicus diligentissimus Oxoniensis scripti castigator, præcipuè autem p d 2. q. 2. pag. 27. in fine 2. col item 2 d. 2. q 7 & d. 3. qu. p. pag. 40. Item d. 2. q. 7 pag. 31. col. 4 item d. 3 q 2 pag 43. col. 2. item d 3. q 6. pag. 57. col. 2. item d. 3. q. 7. pag 60. col. 3 item d. 17. q. 2. pag. 108 col p. & alibi sexcenties. & legentur inquam hæc verba (hæc additio est aliorum) vel

in aliquibus originalibus notatur vt additio aliorum, vel Doctor cancellauit totam hanc literam, vel in originali est vacat, vel non est in originali Doctoris,] & similia; quæ fortè in causa sunt, vt communiter apud Scotistas, hæ additiones, seu (extra,) vt vocant, non acceptentur sicuti textus Scoti, neque parem cum eo authoritatem habeāt.

Hinc Tatar: 2. d. 18 q.v. in fine ad propositū annotauit circa responsionem argumenti (de artificialibus, & naturalibus,) quod à nonnullis ponebatur [extra] melius esse, vt sit bona declaratio Scoti. per hoc indicando, has additiones dixi [extra] quasi extraneas à doctrina Scoti. Quemadmodum quis dubitat, illam esse, quæ legitur 2. d. 20. q. 2. in fine; vbi docetur fœminas in ressurectione, excepta B. Virgine, resurrecturas Viros! Quam additionem Alfonsus de Castro lib. 13. aduersus hæreses, inter hæreticas propositiones reposuit verbo (Resurectio] hæresi quinta ex D. August: lib. 22. de Ciuit: Dei cap 17. quod ideo dictum volui, vt eruditus Lectos iudicet, quamfundatè Ferchius contra Nos scripserit, " quod notabile subtilis Do-
„ ctoris documentum, si offensores attendissent, dum Philo-
„ sophiam naturalem scribunt, supernaturalia asserta, non
„ temerassent, tam crebrò. " Vnum [extra] nobis opponit: Attamen si, & inquantum hoc documentum margine citata contentum, acceptando.

Respondeo secundo. Nos Religiosos scripsisse philosophiā Christianam, ad Christianæ Iuuentutis profectum, vt de Republica Christiana mereremus. Vestigiaque nostrorum maiorum immitati sumus, quemadmodum Tumet scribis l. b. p. de Cœli ortu cap. 16. pag. 155. his verbis. " Patres

Eccle-

„ Ecclesiæ ita sunt Platoni addicti, vt tamen nunquam Platonicum dogma contra Christianam assertionem defen-
„ dant, nunquam Christianam propositionem in gratiã Pla-
„ tonis impugnent; Sed platonica, si Christi placitis aduersẽ-
„ tur, Patres deserunt, reffellunt, resoluunt. “ Itaquoq; Nos primo ignota naturaliter per nota naturaliter probãtes, hoc est per rationes philosophicas procedimus, & si aliquando occasione oblata, deprehendimus aliquam propositionem philosophicam minus cohęrere Veritati fidei nostræ, statim ratione Theologica respuimus. Qui etiam procedendi modus, non est nota per ignota probare, cum Catholica Veritas ęque, Christianis Philosophis (contra quos est nostra disputatio) patteat per lumen fidei; quod lumen, propterea quod Infidelibus Philosophis (scilicet Arist: & alijs] negatum; hinc scitè Scotus [si tamen Scot. cum illa sit vna additio in Scoto, & non textus] affirmabat non esse viam procedendi contra Philosophum scilicet Arist: per supernaturalia media.

Num verò Tu consultius feceris, non miscuisse Doctrinam Christi philosophiæ, & paganam Sophiam pro infidelibus, Maumethanis, Hæreticis, quibus supernaturalia sunt ignota elaborasse; sicque sub Arist: pallio hæreses docuisse; de Republica gentium optimè meruisse: Vno verbo, stultas opiniones dictasse, quas deuitandas iussit Apost: ad Tit: cap. 3 qui iudicaturus est Viuos, atque Mortuos decernet.

Legãtur interim, atque Tibi applicentur, quæ scripsisti lib. p. de Cæli ortu cit. contra Gianinum, “ qui pro Arist: Christum, & Christianam Religionem deseruit.

Rursus instas. “ Cremoninus proferens sententiam Arist: &

„ Grecorum; qui solo lumine Naturæ loquuntur, non est ex
„ supernaturali lumine confutandus. "Non esse sacra dicta,
„ & dogmata inter naturalia dogmata miscenda; manife-
„ stum est per ea quæ dixit D. Paulus p. ad Corinth: cap. 2 &
„ 2 ad Corinth: cap. 6. "

Respondeo primo. Nos confutasse cremoninum authoritatibus Arist: quas ipse negabat posse adduci à Latinis contra opinionem Græcorum; & hoc à nom. 9. vsq; ad 11. inclusiuè. Deinde confutauimus etiam rationibus à lumine naturali petitis à n. 12 vsq; ad 15. exclusiuè; quod, nisi exoculatus negare audebit. quo præstito, n. 14. aduertimus Cremonini Opinionem de formis elementorum. videri in fide suspectam, ob Sacramentum Eucharistiæ, in opinione eorum, qui defendunt cum probabili sententia, (Aquam etiam in Vinum non transmutatam conuerti in Sanguinem in Sacrificio Altaris.] Ob rationem ibi adductã. quod omnino præstare debebamus, vt Scopum nostrum in tradenda philosophia Christiana assequeremur, quemadmodum supra diximus, scilicet vt studiosa Christiana Iuuentus, quid vitandum, quid ve amplexandum foret, cognosceret, et ne fortè; " quidam horrendè impij, plus
„ Arist: credant, quam Christo, " sicuti Gianino contigisse, Tu testaris in oratione superius citata.

Respondeo secundo. quando eo loco disputabamus contra Cremoninum. Nos credidisse, disputationem nostram fore cum philosopho Christiano, à Catholichissima Republica Veneta, in Vniuersitate Patauina, conducto ad eum finem, vt philosophiam profiteretur secundum præscriptum Bullæ incipien: (Apostolici Regiminis) promulga-

tæ in Concil: Lateran: sub Leone X. sess. 8. quà præcipitur omnibus Lectoribus studiorum generalium totius Orbis Christiani; (vt cum philosophorum principia, aut conclusiones, in quibus à recta fide deuiare noscuntur. Auditoribus suis legerint, siue explanauerint &c. Teneantur eiusdem Veritaté Religionis Catholicę omni conatu manifestam facere, & persuadendo pro posse, docere cum omni studio, huiusmodi philosophorum argumenta, cum omnia solubilia existant, pro viribus excludere, atque resoluere.) id quod, Nos loco citato pro virili fecimus; quapropter credebamus inquam, contra Philosophum Christianum suseptam disputationem; Nos iure meritò debuisse admonere eum absurditatis secuturæ in eius opinione in rem Sacratissimam, vt potè, in quam tanta deuotione, & reuerentia ferebatur, sicuti Tu scribis. Neque vmquam somniauissemus, per te Cremoninum excusandum fore improba illa excusatione à Sacro Concilio damnata (licere scilicet philosophantibus secundum saltem philosophiā impia naturalia dogmata vera putare.) Quæ tamen, lumine supernaturali, hoc est, authoritatibus ex Euangelio deductis, confutat, & conuincit Concilium Sect. 8.

Respondeo tertio. Autoritates D Pauli p. & 2. ad Corinth: cap. 2. & 6. non citari ad propositum. Verba primæ citationis hæc sunt. (Nos autem, non spiritum huius Mundi accepimus, sed Spiritum, qui ex Deo est, vt sciamus, quæ à Deo donata sunt, quæ, & loquimur, non indoctis humanę scientiæ Verbis, sed in doctrina Spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes; animalis autem homo, non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei. stultitia enim est illi, & non po-

test

test intelligere, quia spiritualiter examinatur.) quæ verba proferuntur ab Apost: contra Philosophos Gentiles, apud Corinthios degentes, vti doctissimè interprætatur Haymo Episcopus Alberstadiensis in eum locũ. Nos autem disputamus contra Philosophos Christianos, Mysteriorum Spiritualium capaciores.

Verba citationis secundæ, hæc sunt, (nolite iugum ducere cũ Infidelibus; quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? aut quæ societas luci ad Tenebras? quæ autem conuentio Christi ad Belial? autque pars Fideli cum Infideli?) hoc est, vt interprætatur prædictus doctissimus Haymo in eum locum. nolite suscipere iugum Diaboli, neq; æquari Infidelibus, aut coniungi, ne similes illis efficiamini. quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate? idest quæ societas iusto homini iustitiam habenti, cum iniusto homine, & Pagano! Nulla. quæ Societas luci idest fideli, cum tenebris, idest Infideli? Nulla hæc Haymo. quibus deprehenditur, Apostolica verba minus ad propositum adduci, quando cõtentio nostra vergat inter Philosophos Christianos tãtum, sicuti protestati fuimus qq: proemialibus ad Vniuersam Arist: Logicam, & Philosophiam.

Respondeo quarto. Te artificiosè tacuisse verba textus apost: primæ ad Corinth. cap. 2. nimirum, ne Clientem Cremoninum, quem defendendum suscepisti, vituperares. cum ijs verbis, (Animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei.) ad viuum (interpræte Haymone) Cremoninus delineasse videatur Apostolus. Animalis autem homo dicitur, [inquit Haymo.) qui Spiritum Dei non habet, qui licet ratione à pecore distet, tamen ipsa ratione

non

non bene vtitur, quia non putat esse aliquid post mortem, sed secundum ritum animalium versatur.) Hæc Haymo, qua interpretatione, Cremoninus, Alexandreus, animę rationalis interemptor, atque Epicureus describitur: sequitur Apost: (stultitia est enim illi) subaudis, quod audit de Mysterijs Dei, interpretatur Haymo: atque ita en iterum Cremoninus, Penicillo Haymonis, & Ferchiano depictus pag. 97. Cui, & consortibus Paganis, nec non Maumethanis, Mysteria Dei, videlicet reuelationes supernaturales, stultitia sunt; quapropter teste Ferchio pag. 139." ad aures Arist: contra Fidem Catholicam scripsit.

Nec minus D Bernardi authoritas serm 5. in cantica adducitur ad propositum. Contendebat Mellifluus Doctor eo loco, Animam nostram corpore egere naturaliter, vt illam assequatur sciētiā, quæ gradū facit ad ea, de quorum fit cognitio beata. & obijciēti de paruulis regeneratis, quod absque tali scientia rerum corporalium exeuntes de corpore, ad beatam Vitam, nihilominus transire credantur. breuiter respondet. Hoc illis conferre gratiam, non naturam. & subiungit [(quid ad me de Miraculo Dei, qui de naturalibus dissero?) quasi dicat. Si regeneratis miraculum accidit, non est ad propositum obiectio; cum Ego contendam, naturaliter Animam corpore egere ad comparandam scientiam corporalium. Ex hoc non videtur elicienda consequentia quam Tu intendis. igitur Theologica ratio non est adhibenda, vel ad confirmandum verum, vel ad reprobandum falsum, quale non erat assertum D. Bernardi.

Bartolomei Spine, velut inter concinnentes olores obstrepentis

pentis Anseris, cantum non recipio; & quidem potiori Iure, quam tibi liceat Scoti publico Interpreti, authoritatem Scoticam reijcere, eoque magis cum non sit ad propositum. Siquidem Spineus, eos increpet Pphilosophos, quibus cum desunt rationes naturales in corde Philosophiæ, recurrunt pro subsidio ad sacras literas; qui casus non est noster; cum Nos inter affluentes allatas rationes naturales, afferamus rationes Thelogicas, eà mente, qua supra diximus. legantur articulus ille controuersus, & aliæ quæstiones, vbi è rè nata, à nobis misentur rationes Theologicæ Philosophicis. Concludo, hæc authoritas, cum potius scandalum pariat, (si frontem haberes) quando adducatur à Scoti publico Interprete, Infidelissimum Scoti Discipulum, propterea, detestatione, non responsione est digna.

Quarta

Quarta Querela Ferchij.

Quod non rectè dicamus; Veram Philoſophandi Viam, eſſe magis rationibus, quàm authoritatibus certare.

EXcellentiſſimus Georgius Raguſeus, de Peripatetica philoſophia optimè meritus, diſputandi occaſionem de formis elementorum contra Cæſarem Cremoninum referens diſp: 15. inquit eam fuiſſe, vt Latinos Philoſophos in quos adeo acerbe, & contumeliosè inuehitur Cremon: vt eos planè negligere, atq; irridere videatur; ab iniuſta contumelia vindicaret.

Etenim Cremon: Græcorum ſententiam, adeo veram eſſe profitebatur; vt quicquid contra à Latinis allatum eſſet ; falſum omnino, & ab Ariſt: alieniſſimum iudicaret. Potiſſimè vero ſe iactaret, Latinos Philoſophos, nec vllum quidem locum aſſignare poſſe, vbi elementorum qualitates, Ariſt: dixerit accidentia. Quoniã verò, idem Vir Excellentiſſimus in Patauino Lyceo Antagoniſta fuerat in Cremoninum, optimeque eius philoſophandi modum nouerat, (vt pote crebris diſputationibus expertus] Cremonini morem in argumentando, ac reſpondendo Latinis Scholaſticis (is enim fuit Grçcorum, & maximè Alexandri Aphrodiſei perpetuus Latero] aperit. Nam cum ieiunis, & ſterilibus Ariſt. authoritatibus, Cremoninus ſuffultus, Aduerſarios impeteret. Si aliquando ab ijs ſolutionem, quam in Ariſt: non inuenerat [non enim eſt neceſſe Ariſt: omnia dixiſſe) audiuiſſet, ſtatim acquieſcens,

 reſ.

responsionem illam, satis risu impugnatam fore sufficienter credebat. Hucusque Raguseus, qui & sui temporis hãc corruptam, atque irrationabilem disputandi methodum, solis scilicet Arist: authoritatibus ieiunis, tanquam philosophicæ Scholæ insigne dedecus, & ignorantiæ apertissimũ argumentum deplorat.

Hæc eadem occasio, quæ Raguseum in Cremoninum impulit, coegit etiam Nos, vt in lib. de Gen: disp. p. qu. 2. a. p. scripserimus. Hæc est receptissima sententia præsertim inter Latinos vt diximus; quam Scotus semper supponere videtur, vbicumque de his qualitatibus loquitur, ita 2. d. 2 q. 6. N. & O. & d. 15. q. v. & p d. 17. q. 3. & alibi sæpe. Probatur primo plurimis, & manifestis Arist: authoritatibus, non quia in his caput faciamus. Nam apud Nos, semper magis vrgebit vna stabilis ratio, quam mille authoritates. (Scire namque est rem per causam cognoscere, non per authoritatem;) & vt inquit ille (non est attendendum, quis dicat, sed quid dicat; & huius indolis sunt probationes Philosophi.

Vndè Hieronymus ab Angesto Scotista Inclytus lib. 2. de formarum proprietatibus pag. 58. loquens de authoritatibus etiam Arist: inquit; (quas sine experientia, vel ratione in Philosophia, non libenter recipio.

Auersa q. 41. sect. 3. ait, (nec oportet in rebus philosophicis, totum fere studium ad examinandas authoritates conuertere.) Vnde asserta sua, solis authoritatibus stabilire vt Cremoninus assolet, non solum in liberis authorib⁹ est indecorũ: Sed etiã in ipsis Arist: Interpretibus minimè laudandum, vt monuit Zabarella Vir de Arist: doctrina bene-

benemeritus lib. de Regionibus Aeris cap. 6. vbi ait, (& laudandi quidem in hoc sunt Interpretes Arist: qui in sola ipsius authoritate non acquiescentes, de eius dictis dubitarunt, tanquam rationem quoque exquirentes; quod quidem illi, qui verè philosophi esse volunt, in omnibus facere deberent.] quare verus, & genuimus philosophandi modus, etiã in Peripato, est, non soli Arist: authoritati acquiescere, sed etiam rationem vestigare dictorũ ab Arist: nam qui soli authoritati fidit, rationem spernens, argutè à quoddam appellatus est, [Vir multæ authoritatis, sed modicæ rationis,] seu homo sine ratione. Ea igitur potissimum de causa, Arist: authoritates adduximus pro nostro asserto, vt putidissimum Cremonini mendacium reffellamus, qui sect: 2. cap. p. ait, Latinos, nec vnum quidem Arist: locum adducere posse, vbi elementorom qualitates appellauerit accidentales, cum tamen pro Græcorum sententia, legantur innumeræ ab ipso relatæ. Hunc irrationabilem philosophandi modum, etiam disp. 5. qu. 2. a. 2. in fine detestati sumus.

Ferchius, quasi pupillam oculi eius tetigerimus, dum Cremoninum authorem talis philosophandi modi irrationabilis suggillauimus, adeo queritur, vt nil vltra; atq; in hoc suo Libello, vbicunque oblata, & etiam non oblata occasione, mirum est, quam Nos lacessat, damnet, rideat, irrideat suis dicterijs, salibus, ironijs, quasi portenti cuiusdam maximi in philosophia, Parentes, nos fuerimus. queritur autem præcipuè pag. 88.

„ Cum legerem librum de Gen: & corrup: cõscriptum à Bel-
„ luto, & Mastrio, idque volantibus oculis, ad inuenienda

,, ea, quæ contra me ſcripſerant; caſū occurit videre pag 20.
,, nomen Cremonini. lego, & ſeuerè ipſum vituperari con-
,, ſpicio. ordior à cap. lectionem illius paginæ, quæ incipit q.
,, 2. a. p. n. 9. Deprehendo offenſores meos, acriter argue-
,, re eos, qui Ariſt: authoritatibus inhærent. Hanc ergo Cō-
,, cluſionem, (non eſſe vtendum authoritatibus) probant
,, Zabarellæ allata authoritate, & duorum Scriptorum, quos,
,, qui ſint ignoro. Ridiculum mihi viſum eſt, Concluſionē
,, eſſe, non vti authoritatibus, & probationem fieri per au-
,, thoritatem. "

Eamdem querelam replicat pag. 141. " Offenſores in lib. de
,, Gen: & Corrupt: car. 20. diſp. p. q. 2. a. p. obloquuntur cō-
,, tra illos, qui Ariſtotelicæ nituntur authoritati. " & paulo
,, poſt " Ad probandum autem, quod non valeat authori-
,, tates citare, citant authoritates Angeſti, Raguſei, atque ità
,, probant per id quod reprobant.

Acrius tandem pag. 344 queritur. " Ariſtotelicos traduci-
,, tis, tanquam irrationabiles, & irrationabili modo philoſo-
,, phantes, quoniam nimium fidunt Ariſt: & ſolum ex eius au-
,, thoritate procedunt. Si Ariſt: abſq; ratione eſſet locutus,
,, ſine ratione Ariſtotelici loquerentur. Sed ante, nec poſt
,, Ariſt: aliquis Philoſophus repertus, qui tam eſſet ratione
,, armatus quā ipſe. Citare ergo Ariſt: eſt citare rationem,
,, vnde illius oratio, eſt quaſi cētrum, ex quo innumeræ lineę
,, Veritatum ducuntur.

Quarta Expurgatio Mastrij.

AD elidendam Vim huius Tuæ querelæ, qua tot rumores facis, tot turbas excitas. Aliqua disquirenda sunt ad hominem. quædam ad rem ipsam. quibus discussis pro quò nostrum, stet inuicta Veritas, Prudens Lector, iudicare dignabitur.

Ad hominem Primo disquiro. Vnde Cremonini nomen seuerè à nobis vituperatū conspicis. Dicis pag. 144. "quādo ipsum putida mendacia proferre asseritis, & eius philophandi modum omnino damnatis. " Laus Deo, & Veritati. cum ergo mendacibus, mendacia obijciuntur, vt confundantur, tunc per Te seuerè vituperantur! At nos credimus, tunc dignæ per Nos corripi, idquè iuste debere.

Si legitimè vituperatum cupis legere nomen Cremonini, adeas Libellum prædilecti discipuli tui Marci Antonij Nalij, prætitulatum (Auuisi di Parnaso à i Poeti Toschi) pag. 82 qui fortè; Te dictante, vt ipse innuit pag. 65. scripsit. (Non potendo Sua Maestà Appollinea più soffrire le bestemmie di questo Filosofo [Cremonino] immediate decretò ch'egli fosse cò i suoi Scritti abbruggiato in Parnaso.)

Cremoninum, præcipuè in hac q. de formis elementorum, extitisse improbum ostentatorem, in Scholasticos Latinos, temerarium, cum eos cecidisse, & parum in Arist: occulatos fuisse criminetur; absurditatum, atque portentorum authorem mirificum arguentem vanum; respondentem inanem; falsarium; Aristotelici textus corruptorem, leuem, inconstantem, aliàs pertinacem; oscitantem; ad contradi-

cendum

cendum facilem, denique mendacem impudentissimum, cum negare audeat Latinos, non tantum non afferre; sed nec etiam posse, loca ex Arist: quibus elementorum formæ, qualitates accidentales esse probentur; ex Raguseo Philosopho, Te ac veritate acclamante, præstantissimo legere fusè poteris loc: cit: quæ à nobis, Zelo latini honoris compulsis, in Græculum, Alexandreum, notatum à S. R. E. parcissimè fuere perstricta.

Sed quid Nalij atque doctissimi Ragusei dicta in Cremoninum refero? Si Cremonini nomen vituperatum vis conspicere, relege quæ Tumet scripsisti in lib: de Cælesti substantia, ortu, ac motus contrarietate ad mentem Anaxagoræ, atque [atrocibus oculis) conspicies, Te, infrascriptis Titulis, Cremoninum exornasse " quod plus credat
" Simplicio, quam Arist: pag. p. quod Arist: testimonium cō-
" temnat pag. 6. quod non loquatur ad rem pag. 82. quod
" formet prauè argumenta pag. 83. sibi contraria obloqui-
" tur pag. 84. in argumentando negligit formam syllogismi
" pag. 93. Demonstrationes multis nominibus fallaces con-
" ficit pag. 104. rapit argumenta à Piccolomineo congesta
" in lib. de Cælo cap. 3. pag. 105. Eius opinio de materia
" Cæli interpositiones extraneas computatur pag 122 sub
" mantello Arist: propriam fidem [hoc est Atheorum)
" docet pag. 150. erronea & impia dicit pag. 182 petit prin-
" cipium contra Anaxagoram pag. 187. in argumentando
" committit fallaciam figuræ dictionis pag. 191. sophisticè
" ratiocinatur pag. 196. spurias demonstrationes erigit pag.
" 200 non est sincerus peripateticus pag. 203 probat idem
" per idē, & argumenta contra ipsum retorquentur pag. 205.

regu-

„ regulas Logicas informanda demonstratione ignorat pag.
„ 208. est Author ridiculi demonstrandi modi pag. 211. est
„ homo, qui multa dicit, & nihil probat pag. 212. citat falsò
„ loca Arist: & Auerois pag. 213. imponit Arist: quod dixerit,
„ quæ minus in eo inueniuntur pag. 215. Textus incertos al-
„ legat pag. 219. format rationes falsas in Lyceo, & philoso-
„ phatur contra Arist: pag 221. incidit in redargutionē pag.
„ 222. in eius Vnica ratione, propositiones falsas sine num.
„ dicit pag. 223. sibimet contradicit pag. 227. *232.* & *261.*
„ Eius doctrina aduersatur Arist: pag 241. atque tandem „
Vir ille scripsit contra Fidem Catholicam pag 137. Tui Libelli. hæc, Ferchi, est grandis illa iniuria, quà Cremonini nomen, seuerè, sed tamen iustè, per Te vituperatur.

Secundo disquiro. Cum Nos obiter, occasione oblata, ex corrupta consuetudine philosophandi quà suprà. Diximus indecoram esse talem disputandi Methodum, id quod etiam testimonijs fide dignissimis stabiliuimus ex quo capite phātasiaris, nobis imponens; firmasse Conclusionem [non esse vtendum authoritatibus ?] quasi verò eò loci, dispuputationem da hac re instituerimus, rationes pro vtraque parte examinauerimus probauerimus nostram thesim ijs rationibus, quas per Conclusionem reprobamus. Mira calumniandi libido! Mentem nostram rationabilem, ibi aperuimus contra irrationabiliter loquentes. atque contestes consortesque opinionis nostræ, eruditissimos Viros allegauimus, ne singulares in tanto negotio, quod Tibi tam valdè displicet, videremur.

Tertio disquiro. Ioco ne, an seriò affirmas, cum scribis. " pro-
„ bant autem allata authoritate Zabarellæ, & duorum Scri-

ptorum,

„ ptorum, quos,qui ſint ignoro? “ Si Ioco dicis. dò Tibi manus. Si ſeriò; ignoſcas; per Temetipſum mentiris. relege pag. 140. & videbis, Te melius cognoſcere ignotum Scriptorem Auerſam, quam Nos. dum eum proprio nomine appellas Gabriellem, [Raffaellem, tamen ſcribendum erat] quem Nos hìc ſuppreſſo nomine, de agnomine Auerſam diximus.

At at deprehendo myſterium. quis ſit, hoc loco, Scriptor Auerſa; quoniam pro Nobis eſt, ignoras; optimè pag 140. nouiſti, quia contra Nos adductus. adeò verum eſt, quod ſcripſiſti lib. de Cæleſti Subſtantia cap. 24. pag. 70. “ quæ „ pro nobis ſunt, auidè rapimus. quæ contra Nos, neſciri, ne„ ſcireque volumus.

De altero ignoto Scriptore, Hieronymo ab Angeſto, non diſquiro. Scotiſta eſt, hoc ſolo agnomine, Tibi ignotiſſimū ſat ſcio. notiſſimus tamen inclytus Scotiſta fulget, ſi non Ferchio, Compluteſi Collegio. videatur Sapientiſſ: Ouied: in p. 2. tract: 6. de Vitijs, & peccatis Contr: 3. punct: 7. pag. 493. col. p. num. 98.

Aſt ad rem veniamus. Ego ſic ſtatuo. Verus, ac genuinus philoſophandi modus, non eſt, Aſſerta ſua, ſolis, ac ieiunis Ariſt: authoritatibus probare, ac eiſdem acquieſcere. Sed vera philoſophandi Via, eſt rationibus potius procedere, & in Ariſt: authoritatibus, rationes etiam expiſcari, & veſtigare dictorum eius.

Tù è contra ſtatuis. “ genuina methodus philoſophandi in „ Peripato, eſt authoritatibus certare, & qui Ariſt: authorita„ ti inhæret, non tenetur poſcenti afferre rationem; cum ci„ tare Ariſt: ſit perinde ac citare rationem, & orationem,

exquà

exqua innumerę lineę Veritatum deducũtur. ita pag 344.
Probo nunc meum Assertum. inferius confutabo Tuum; idq; probo, non irrisoria verba, sicuti Tu fecisti, adducens: Sed Votis quatuor Virorum Tibi notissimorum, ne ignotos authores afferens, eos depellas, neque denuo rideas.

Primum Votum est Durandi à S. Portiano clarissimi nominis magistri, qui in præfatione in lib. sent. ita deffinit. Modus autem loquendi, aut scribendi in cæteris, quæ fidem nõ tangunt, est vt magis innitamur Rationi, quam authoritati cuiuscunque Doctoris, quantumcunque celebris, vel sollemnis, & parui pendatur omnis humana authoritas, quando per rationem elucescit contraria Veritas; quamuis enim captiuandus sit intellectus noster in obsequium Christi, & in his, quæ fidem tangunt, plus acquiescere debemus authoritati Sacræ Scripturæ, quam cuicunque rationi humanæ, quia diuina notitia, quam exprimit Sacra Scriptura, plus excedit humanam notitiam, quam humana notitia, bestiales, tamen omnis homo, dimittens rationem propter authoritatem humanam, incidit in insipientiam bestialem, vt comparatus sit iumentis insipientibus, & similis factos sit illi. Hæc Durandus.

Secundum Votum est Patris Filippi Fabri Fauentini in Cathedra Scotica Patauinæ Vniuersitatis Tibi antecessoris, qui in opere posthumo suæ Metaphisicę quod Tibi concreditum, Typis Vulgasti, ac approbasti; lib. p. disp. p. cap. p. ità scribit. Commonere Lectorem volo, quod cum multiolices sint philosophandi rationes apud Peripateticos, à primis vsque temporibus, illa semper mihi placuit, vt non solum verbis Arist. inhæreamus, non solum sententias

ſuorum Sectatorũ, & pręſertim eorũ, qui ſunt magni nominis approbemus, ſed verba, & ſententias Ariſt: cum ratione conferamus. ac dicta aliorum Expoſitorum, quantumuis peritorum in iudicium reuocemus, ac de illis iudicemus, prout [Ratio ipſa] commonſtrabit. Hæc enim eſt vera philoſophandi Via, quà Ariſt: ipſe maximè vſus eſt, ac primi Peripatetici, etiam ipſius Ariſt: auditores, vt Theophrastus, Ermia, Eunuchus, Hipparcus, Eudemus, Dicearchus, & alij; qui & ſi Ariſt: doctrinam admirati fuerunt, non tamen propter ſolam reuerentiam Præceptoris illi adhæſerunt, (ſed ratione duce. Neque etiam Nobis contra aduerſarios Ariſt. multum prodeſſe poteſt authoritas ſola Ariſt: cum illam ſpernant; Neq; in philoſophia Ariſt: ipſamet philoſophia aliquid iuuabit, niſi ratione ſolida & efficaci illam teneamus. (quoniam ſcire est rẽ per cauſam, propter quam rem est cognoſcere.) Neque Alexander Aprodiſeus, Amonius, Simplicius, Philopponus, Aueroes, & alij habiti ſunt Philoſophi maximè exiſtimatiſſimi, quia optimè intellexerunt ſententias Ariſt: ſed quia ſententias rationibus Ariſt: & proprijs communire ſciuerunt. Hæc veraciter, & ſolide Pater Fauentinus; quo vnico ſuffragio, ſatis & vltrà probatum eſt meum aſſertum.

Tertium Votum produco; idq; eſt eruditiſſimi Scipionis Claramontij, Viri in omni ſcientiarum genere excultiſſimi, qui à conſimili querela, qua Tu nos criminaris, ſe expurgans; in Defenſione ſua ab oppugnationibns Fortunij Liceti pag. 26. ita ſcribit. Me præterea arrogantiæ incuſat, qui Catonianum Cenſorem agam in Viros literatos, & celebertimos; quiq; arbiter mihi faſces Aſtronomiæ ſubmittendos

tendos; & qui Regiomontanum, & Cardanum contemnam, & reliquos omnes antiquos, & recentes, at Thichonem, & Rothmãnum, & Snelium reprehendo. Ecquid? non ne Ticho ipse, libertatē iudiciorum, ne dum laudauit sed exegit. Vsq; à primis temporib⁹, moralis. Cicero, iudicia libera pronuntiauit, reprehendendo, aut adducendo rationem; licet rationem præseferre, (quod ego facio,) cuiusuis, vel maximi Scriptoris authoritate. ita Claramontius.

En iudicium tanti Viri de prælatione rationis; quod fortè, à Plinio iuniore lib. p. sub finem Epist: 20. accepit, cum inquit. Hæc est adhuc mea sententia, quam mutabo, di dissenseris Tu. sed planè cur dissentias, explices rogo; quãuis enim credere authoritati tuę debeam; rectius tamen arbitror in tanta re ratione, quam authoritate superare.

Vel potius sumpsit à D. August: lib 2. de ordine rerum cap. 9. tom. p cum scribit; [Quamquam bonorum authoritas, imperitæ multitudini videatur esse salubrior. Ratio vero est aptior eruditis. En canonizatum, quod Nos diximus; indecorum esse in liberis authoribus, maximi Scriptoris authoritati acquiessere, illique soli fidere.

Sed prodeat quartum Votum quo vnico calculo, ita inconcussum firmetur meum Assertum, vt planè contra quemque proteruum, maneat etiam demonstratum. Hoc quartum Votum, est Tuum proprium, Ferchi. quis, qualis, quantus sit Ferchius, haud scio num Tibi sit notus? proferam, est Votum Veglensis: nam, vt ampullosè dicis in Apol: contra Matenes pag. 30. Veglensis, turgens nomen magis notum est exteris, quam Ferchij, adeo vt Tibi, &

alijs (quod summopere desidero) notum sit proprium Votum.

Ille ergo Tu, in opusculo de ortu Danubij; postquam lapsum Arist: reserasti in origine maximi Fluuij Europei. Cap. 4. inquirens, quisnam author fuerit erroris in fonte Tartessi, & Istri; confidentiam nimiam, quam Peripatetici habent in Arist: his verbis, ita corripis. " Cicero in lib. p. de Na-
" tura Deorum prudenter monuit dicens. (obest plerum-
" que ijs, qui discere volunt, authoritas eorum, qui se doce-
" re profitentur; desinunt enim suum iudicium habere, id
" habent ratum, quod ab eo, quem probant iudicatum vi-
" dent.) Hæc Cicero. pergis Tu scribendo. " Neque dif-
" fidere, neque fidere nimium Præceptori oportet, sed mo-
" dus est adhibendus. magnam confidentiam, & fidem in
" Peripateticis erga Arist: non immeritò cõmendo, ob emi-
" nentem supremi Viri doctrinam, diligentiam, methodum,
" nimiam fidem, non probo; quæ in causa fuit, cur Veteres
" non quæsierint eos authores, quibus Ducibus Arist: vsus est
" in naturali fluuiorum historia. Neminem nominabo prę-
" ter Aueroem, qui Cordubæ ad ripas Tartessi scribens, leui
" negotio potuisset, verũ Tartessi fontem deprehendere, &
" eo deprehenso, Authorem erroris inquirere. at Aueroes,
" nephas putauit de Magistri Veracitate dubitare. " hæc Tu veritate coactus scribis.

Aueroes igitur, nephas putauit de Magistri veritate dubitare? Ecce Peripateticis vitiũ familiare; nephas credunt de Magistri Arist: veracitate ambigere. " Toti se committunt
" authoritati summi Philosophi, inquis Tu pag. 141 at si cęcus, cæcum ducatum prebeat, non ne ambo in foueam

ruunt? ita planè Arist: contigisse, Tumet in fine cit cap. obtestaris illis verbis. " factum arbitror, magno imbeci-
" litatis humanæ argumento, vt Vir naturalium sapientum
" sũmus, vero ac falso propositis. Verum reprobarit, falsum approbarit. "

Quatuor igitur Votis, stabilitum monet assertum meum. Tribus quidem prioribus, robustissimè. Etenim de quarto tuo, non audeo multum mihi polliceri, cum sis testis (varius) in hoc controuerso asserto, dummodo non astruis, quod pag 141 & alibi blaterasti. Insuper (infidus) quãdo in referenda authoritate Ciceronis in libro de Natura Deorum, eam, capite truncatam malitiosè adducas. cum Cicero loc. cit. dicat. (Non tàm Authores disputando, quàm Rationis momenta quærenda sunt, quin, & obest plerumque &c.] Videatur noster Delphinus lib. 2. de Ecclesia pag. 29 eam fideliter, & ex integro, vt decet probum Virum transcribens; atque reprobans hunc Pithagoricum philosophandi modũ, soli authoritati innitentem, rationes aspernantem.

At Mastrius [liceat mihi paululum, non tamen extra propositum digredi, " etenim laus & vera, & probata, etiam
" ore proprio, iusta vrgente causa, modestè referri potest. " scribis Tu lib. 2. Apol. n. 42.] Te assertore, multę est authoritatis, qui authoritates summi Philosophi mille, reprobat præuia conuincente, ac valida eius ratione. irrideat si quis vult] clamat Cicero in paradoxis. [plus apud me vera ratio valeat, quam vulgi opinio.]

Rationem ab intellectu productam, non amorem solum, & reuerentiam à voluntate prodeuntem, quemadmodũ Tu

ipse

ipse optabas libello de fabul: palęstini Stagni pag. 36. in Iacobo tuo studioso, & ipse desiderat.

Suspicit, ac veneratur quàm maximè Mastrius Arist: legatur disp. p. q. 6. logicæ pag. 237. & scriptum ab eo videbitur, quod Arist: [in philosophia est tanquã Oraculum, & Magister, & eius textus est basis & fundamentum totius Philosophiæ.) Testantur Orbi Vniuerso eius quales, qualesq; labores in Arist: philosophiam, rationalem, naturalem, & transnaturalem, reuerentiam, quam in summum Philosophum profitetur. Sed (Sanctius) putat Mastrius [amicis,] quinimo sibi ipsi, (Veritatem præponere.] Fuga non est illa Mastrij, quam Tu dicis, quando non potest se liberare ab Arist: authoritatibus in Philosophia, illas reijcere: alioquin etiam manifesta fuga foret illa Tua, cum in Vest: 4. cap. 11 reiectis authoritatibus Arist: ad rationes conuersus, scribis " at vero argumenta quędam ex authoritate Arist: enascebantur, quædam ex ratione. facessat in hac dispu-

" tatione illius authoritas, quem authorem nolumus, cum

" ille nolit se Veritati esse prælatum. ad rationes conuerta-

" mur, ne officiant Veritatis amatoribus hæc Tu cum Mastrio optimè consentiens; fortè haud ignarus illius, quod Petrus Tatar: grauissimus Scotista in 4. d. 43. q 2. exarauit. [mirabilem scilicet fatuitatem esse in aliquibus Doctoribus, qui volunt assumęre omnia dicta Philosophorũ; ac si essent ostensa ratione naturali. Non enim sequitur, Philosophus hoc dicit, ergo hoc sequitur ratione naturali.

Quanti valeant Arist: authoritates nudæ, lagantur quę Tu lib. 2. de Cœli ortu cap. 12. pag. 211 scripsisti contra quem modò tueris Cremoninum. Etenim, cum iste duas petitio-

nes

nes principales probare vellit, scilicet (Agens incorporeum non potest transmutare Corporeum.) & (ex materia prima nuda, non potest aliquid fieri.) Scribis hæc
" verba. Demonstrat illas Cremoninus authoritatibus Auerois, & Arist: Nouum demonstrationis genus, vt hominis dictum, sit medium in demonstratione propter quid, vel quod. Fiat ergo talis demonstratio. Nullum Auerois, & Arist: dictum potest transmutare substantiam corpoream; sed agnes incorporeum est Arist: dictum, ergo agens incorporeum non potest transmutare subiectum corporeum. Euge Euge demonstrationes. " hæc Tu sollemniter, & meritò Cremoninum exsibilando, irridendo; ac si diceres cum Patre Lancellotto (Farfalloni,) (Farfalloni.

Verus igitur Philosophandi modus, velis nolis, est; quem docet, & eo vtitur Mastrius. quem docuerunt, & eo Vsi sunt Peripatetici meliores, dum ieiunę, & nudę authoritatis aristotelicæ rationem solidam petit ab i js, qui cum Picos se esse credant, tanquam Picæ quædam disputantes seu verius garulantes, videntur.

Hunc verum philosophandi modum, Tumet approbare cum Cremonino videris lib. de Cœlesti substantia cap. 19. pag. 52. etenim responsionem Gianini ad argumentum Philoponi, quo probabatur authoritate Platonis, Cœlum esse igem, adducens ità scribis. " Thomas Gianinus de Cœli natura respondet. Hoc argumentum, tum leue per se est, tum etiã, & falsum. est leue, quia in sciẽti js tradendis, dedecet hominum testimoni js certare &c. Sed hoc dedecus, quod ali js exprobat Gianinus, ipse probat, nam pro se citat Hæbreos, Chaldeos, Aegyptios &c. facilius ergo fuit alium

repre.

" reprehendere, quam reprehensionem cauere. " Hæc Tu concludens pag. 53. in fine. " At Cremoninus ait, ratio-
" nes Arist: in campo Philosophię præseferre Veterum autho-
" ritatum reprobationem.

Didicit Mastrius derisum illud genus arguendi, & responden-di in Libello tuo de fabulis Palæstini Stagni pag. 112 cum
" scribis " Nam cum Astronomi, vt experti testantur; plane-
" tos ad Terram accedere, à Terra recedere. modò progredi,
" stare, regredi. Stellas nouas in orbe in errante accendi,
" & estingui. Peripatetici quidam, & si valeant in hac eadē
" Vrbe periculum facere, nolunt experiri, ne reuincantur.
" Expertos falli, & contra naturę principia, idest Arist loqui
" asserunt, atq; hi gratiosiores, & in omnium occulis haben-
" tur tanquam fidelissimi Sequaces Arist: "

Quam Peripateticorum peruicatiam iteratò corripis lib. p. de Cœli ortu cap. 13 pag 147. & rursus lib. 2 de Cœlistis motus Contrarietate cap. 19 pag. 358. nimiam Sequaciū Arist: deuotionem, ac confidentiam his verbis damnas. "
" Scio Peripatetici non placere Orbes Eccentricos, aut Epi-
" cyclos, scilicet Orbes partim graciles, partim obæsos, alios
" solidos, alios perforatos; Epicyclum item motum circa pro-
" prium Centrum, sed secundum partem accedentem vel
" recedentem à Centro Mundi. Non placent ista quia sunt
" Arist: contraria. Exclamant esse contraria regulis Natu-
" ræ. (Sed negare sensum est infirmitas intellectus.) " ita planè Ferchi, hoc morbo Peripateticos addictissimos, labo-rare conuincitur.

Verum Deo sint Laudes, scribit Alexander Tassonus lib. 10. cap. 5. (dei Pensieri diuersi.) Siamo venuti à segno, che

che quantunque la dottrina Peripatetica sia la più sicura, e migliore, e da tutti confessata per tale; Si disputa nondimeno, e si bilantia ogni suo puntino, prima che si conceda; e doue si troua intoppo, si cerca con ogni sottigliezza d'ingegno la Verità; e non fa l'authorita d'Aristotile, che si achettino gl'intelletti al suo dire, ne che s'ametta cos' alcuna, se non resta l'intelletto conuinto. Hæc eruditissimus Tassonus fortè id acceptum referens à Cicerone in hortensio. cum scripsit (philosophia rationibus progredi debet.)

Optimè callet Mastrius, scire Aristotelicum, à Pithagorico scire, toto Cœlo distare. illud, tunc arbitramur, cum causam propter quam res est, cognoscimus. Hoc nulla reddita causa, authoritati Præceptoris arctè mordicusque tenetur. Cui Tumet obliuiosus eorum, quæ alibi scripsisti pag. 230. subscribis, cum inquis. « Consuetudo Arist: est, non solum proponere propositiones, sed etiam probare illas iuxta decretum octaui phys: t. 15 [oportet non ponere, neque censere vllam sententiam irrationabilem, sed aut inductionem, aut demonstrationem afferre.) quo circa, licet proponat propositionem ex aliorum authoritate probatam, non propter hoc ommittit rationem probantem; nec enim ex authoritate scientia, sed ex ratione producitur ab Arist: sic in p. phys. proponit illud [principia sunt contraria.] probat vero authoritate veterum Philosophorum, sed à t 42. ad 46. potissimè ratione confirmat; quare si Arist: attulisset illam propositionem (ex nihilo nihil fit,] vt veram, iuxta suam consuetudinem, præter authoritatem Priscorum, pro illa propositione, rationem attulisset; hæc Tu contra temetipsum. & quidem scitè;

Z nam

nam (consuetudo hæc est,) inquit Cano loc: infracitádo [Sacracenorum Paganorum, hæreticorum, vt cæca, & temeraria suæ Sectæ dogmata sine iuditio complectantur, & quæ disquisitione egent maximè, hæc sine vlla disquisitione excipiant;] & hæc digrediendo sint dicta; Nam aliàs fortè non semel de hac re sermo redibit.

At solida ratione probo etiam meum assertum ne mihi ineptè obijcias probationes fieri per authoritates ad probandã thæsim [non vtendum esse authoritatibus.] certissimũ est, Arist: nudam authoritatem ad veritates naturales indagandas (de supernaturalibus non loquor, cum Arist: fuerit Paganus, & homo defectibilis, sicuti Tu scribis pag. 465. & alibi) parem fidem non habere cum Sacrę Scripturę authoritate. atqui hęc, eam sibi vendicat fidẽ, vt statim intellectus ad eius obsequium captiuetur, eique omnino acquiescamus, nec rationem petamus, cum eam citare, verissimè sit ac citare rationem, ergo nudam Arist: authoritatem, proponenti, in promptu debet esse ratio solida, si petatur. maior probatur contra proteruum, si negatur. nam si par fides adhibenda esset Arist: nudæ authoritati, ac Sacræ Scripturæ à Deo reuelatæ, igitur cum Peripateticus adfert authoritatem Arist: asserentis pluralitatẽ Deorum, statim sibi acquiescendum, nec ratio dicti, quod lumine naturali probari potest petenda, sicque authoritas Sacræ Scripturæ negligenda, cum verum vero non opponatur.

Sed forsam dices (etenim & Tu de illis es, qui se totos committant authoritati summi Philosophi pag. 431. 434. 435 hoc argumentum conuincete quidem, intellectum fide-

lem

lem; ast Infidelem, & Paganum, minimè. nam parem fidem adhibere debent puri Peripatetici Arist: in cognitione rerum naturalium, ac Sacræ Scripturæ Christiani, qui toti se committunt authoritati summi Viri.

At parcat Deus, si hoc audes. hoc sacrilegum resparsum, audi quemadmodum deploret Melchior Cano lib. 10. de locis theologicis cap. 5. (audiuimus enim Italos esse quosdam, qui suis, & Arist: & Aueroi tantum temporis dant quantum Sacris Literis ij, qui maximè Sacra Doctrina delectantur; tantum vero fidei, quantum Apostolis, & Euangelistis ij, qui maximè sunt in Christi Doctrinam religiosi; ex quo nata sunt in Italia pestifera illa dogmata de mortalitate animæ, & diuina circa res humanas improuidentia. Si verum est quod dicitur; nihil enim præter auditum habeo, cum homines Arist: inflati opinionibus turpiter sibi blandiuntur & inde in maximo versantur errore.) hæc Cano.

Sed neputes, Te magni aliquid fecisse, cum Pagani Vestigator, vim argumenti elusisse videaris Christiani, quam tamen non elusisti. Cum, probet argumentum de veritate, vtroque lumine naturali, & supernaturali cognita, quemadmodum est [vnitas Dei.]

Contra replico. Arist: per Te non est Deus ergo parem authoritatem non habet cum Deo, atqui authoritas Dei apud fidelem, & Infidelem intellectum hoc iure potitur, vt ipsa citata ei acquiescatur, quinimmo iniuria fieret Deo, si rationes Oraculorum eius peterentur; cum (ad hæc nulla opus sit ratione) inquit D. Ioannes Chrisostom: homil: 65. in Ioannem post mediũ, ergo authoritas Arist: ratione debet fulciri, ab eaq; expiscanda est ratio, etiam in cognitione

intra limitanea Naturæ. Sicquè rectus philosophandi modus, non est solis ieiunis, nudis Arist: authoritatibus certare. atq; hæc satis pro asserto meo stabilito.

Nunc aggredior tuum Assertum confutare. In Aristotelica scilicet Philosophia, quam in Tuis vestigationibus querere protestaris pag 421. " tantundem non esse citare Arist: ac citare Rationem, seu Orationem quasi Centrum, ex quo innumeræ lineæ Veritatum ducantur, vti scribis pag. 344.

Probo primo ad hominem. In confesso es, Te veram Philosophiam nõ quærere, sed solam Arist: pag. 421. ergo inconfesso es, Te veraces rationes, hoc est, Veritatem non quærere, inuentam nolle sequi, ac proinde citare Arist: non erit citare rationem, seu Orationem quasi Centrum, ex quo innumeræ lineæ Veritatum ducantur. Consequẽtiam probo. In vera Philosophia, nullum errorem, nullum falsum esse posse, testatoris loco supracit: sed hanc Tu negligis, & quęrere contemnis pag. 12. quinimmo Nos eam vestigantes, derides pag. 16. & 97. In Philosophia Arist. nonnullos errores irrepsisse ex deffectu Philosophi, vellis, nollis, cogeris veraciter fateri (quos enumeratos eo loc: cit: peringentem calumniam, Tu impostor egregius, nobis imponis) hancque Philophiam, Tu vestigas pag. 16. 159. & alibi; secundũ eius principia dogmatizas, dogmata publice doces, typis inuulgas; & quod malorum pessimum est, Auditores Tui, ea pestifera dogmata constanter credunt, vt est videre apud Marcum Antonium Nalium in suo Libello [auisi di Parnaso à Poeti Toschi] pag. 56. (quem meritò Sacra Congregatio Vniuersalis Inquisitionis Rom: damnauit hoc anno 1647.) ergo per Te citare Arist: etiam in Peripato

pato, potius tantumdem eſt, ac citare errores, & quidem frequenter deteſtabiles, quam veraces Rationes, ah nobilis philoſophandi modus!

Probo ſecundo Inductione, (ſed non ea ridicula, quà Tu cōtra Nos pag. 94. vſus fuiſti) tantum videlicet abeſſe, citare Ariſt: perinde fore ac citare rationem, ac Orationem, quaſi Centrum, ex quo innumeræ lineæ Veritatum ducantur, quod potius veriſſimum ſit; Citare Ariſt: eſſe, citare vt in pluribus errorem, idq; Te Iudice, nam Ego candidè fateor, tantum non auderem: quamuis probè nouerim ex doctiſſimo Perrerio in præfat: eius philoſophiæ Ariſt: hominem fuiſſe, (cuius erat ſenſus fallax, anguſtum ingenium, infirmum iudicium, Vita multis flagitijs inquinata, mens humanæ inſcitiæ circumfuſa tenebris, & Cæleſti lumine deſtituta) Seu vt Tu peroraſti in Vniuerſitate Patauina 12. Martij 1631. " hominem fuiſſe Ariſt: falſum in diuinis
" Myſterijs, falſum in humanis, in moribus, falſum in rebus
" naturæ. "

Sanè, quod citare Ariſt: ſit ac perinde frequenter citare deteſtabiles errores in fide Catholica, à me alias probatum fuit ex tota Veſt: tua 4. modo adſumo ad probandum, quod citare pariter Ariſt: in Peripato eſt quam frequenter citare errores, & non (centrum Veritatum.] idque Te Iudice. Citatur Ariſt: metheor: ſumma vlt. cap p. [ex Pyreneo autem (hic aut eſt mons ad occidentem æquinotialem Galliæ) fluunt Iſter, & Tarteſſus. Iſte quidem extra columnas; ille autem per totam Europam in Pontū Euxinum; aliorum autem fluuiorum plurimi ad Vrſam ex montibus Arcinijs.) hæc Ariſt: Nunc compello Te Ferchi,

Debeo

Debeo ne ego tanquam Philosophus, me totum huic authoritati, solæ, nudæ, ieiunæ committere? atque ad exemplum illius Dialogistæ Tui, in Libello de fabulis Palestini Stagni, " libentissimè authoritati Philosophi cedere? " an potius respondendo, si mihi à Laterone obijciatur, licebit petere rationem Aristotelici dicti, quemadmodum Tu mihi obijcis in prolog: Libelli pag 4. lin. 31. Quinam erit verus philosophandi modus?

Dices " acqoiescere authoritati summi Philosophi, cum citare Arist: sit citare rationem, & orationem, ex qua innumeræ lineæ Veritatum deducuntur. "

Si tibi facilè crederem, me corde leuem deciperes. Etenim Te Iudice, hanc authoritatem citasse, esse perinde, ac tres errores in vnum citasse, iudicas Libello de ortu Danubij cap. 2. atq; sequentibus capitibus, adeo Arist: errores euincis, vt Te in testem occularem contra summi Philosophi authoritatem exibeas; meritoque clamas " magnam esse authoritatem Arist: at maiorem Veritatis. " demonstrasque Aristotelis lapsum [quem dubiò procul à Patre Blancano in lib. de locis Mathematicis Arist: pag 102. n. 149. accepisti, nomine Auctoris profundo silentio supresso] non aliunde processisse, quam ex nimia confidentia in Heredoti Authoritate; cuius dicti rationem si vestigasset, in origine fluuij Danubij tam turpiter certè non decidisset. quæ omnia declamasti etiam in oratione Tua præcitata, vbi " aperte falsiconuictum Arist: dicis. At prosequamur.

Citatur Arist: in p. metheorum summa vlt. cap. p. [sub ipsa Vrsa super vltimam Scithiam, quæ vocantur Riphæ, de quarum magnitudine, sermones, qui dicuntur valde sunt

fabu-

fabulosi, fluunt igitur plurimi, & maximi post Istrum aliorum fluuiorum, hinc vt aiunt.) hęc Arist: quid ad hanc authoritatem Ferchi? statim ne acquiescendum? hæc authoritas, est ne ipsamet ratio, & centium Veritatum! Certè Tu reclamas in Libello cit: de ortu Danubij cap. 16 Dum Arist: erroris conuincis authoritate Herodoti, [quē affirmas tunc Arist. sequi debuisse, ne laberetur] experientijs modernorum Geograforum roborata.

Citatur Arist: principium [flumina è montibus nasci] ad astruendam opinionem eius de fluminum ortu. Huic propositioni vniuersali Aristotelicæ, teneor ne, Ferchi, statim requiescere? Primo, quia fortè probatam audiam in pluribus singularibus fluminibus Asiæ, Affricæ, Europæ. Secundo, fluuijs extra Gręcum locum natis? Te Iudice, negas mihi acquiescendum; cum in lib. 2. de fluuiorum ortu cap. p. scribis. " Ita moliebatur [Arist:] per naturalem hi-
" storiam à singularibus colligere propositionem hanc,
" [flumina ex montibus oriuntur,] at si fuerit inductio,
" in quibusdam falsa, exploratum est, & vniuersalem collectam fore falsam. " Hæc Tu Ferchi. Quam falsitatem egregiè conuincis sequentibus cap: adeo vt iterum deplores humani fragilitatem Iudicij in summo Philosopho. " qui secutus est Herodotum in falso, in vero non secutus. "

Citatur Arist. in Metheorum lib. p. cap p. [In Asia ergo plurimi ex Parnaso vocato monte videntur fluentes, & maximi fluuij. hic autem mons dicitur esse maximus omniū, qui ad Orientem hyemalē; illis enim qui iam trascenderint hunc apparet Mare, quod extra est, cuius terminus non palam his, qui hinc.] hæc Arist: Statim ne acquiescendū

huic

huic authoritati? E cuius multiplicibus Tricis, quibus totus Arist: est implicitus, vt eum extrices, facultate hariolãdi à Te petita in cap. 6. mira hariolaris de Pranato, Panasio Parapaniso, vt tãdẽ lassus diuinandi aristotelicam mentẽ, Vocem in hæc verba extollas, " qui hæc non probat meliora quærat " Certè Ferchi, propter ieiunas Arist: authoritates, non hariolabor ego, quando hariolorum genus abominabile sit D. O. M. atque in eius Sacro eloquio detestabile. Deuteron: cap. 18.

Citatur Arist: loc. supra cit. Metheorum (in Asia oriri Tanaim,] atqui credendnm est Arist: ? illi aristoteli, qui Te
„ personante pag. 344. " nec ante se, nec post se, aliũ Phi-
„ losophum nouit, qui tam esset ratione armatus, quam ip-
„ se. Cuius oratio, est quasi centrum, ex quo innumeræ li-
„ neæ Veritatum deducuntur. Totque sæculorum Vsu cõ-
„ pertum est, quò magis accedunt docti ad Arist: eos esse me
„ liores, quò plus obseruant, acutiores, fertiliores, robustio-
„ res esse; quo recedunt, eo fieri debiliores. "

Igitur recedemus ne? atqui debiliores fiemus? Recedam certè ego, vt robustior fiam, Te ita iudicante cap 7. " Per-
„ peram assignasse Arist: ortum Tanais Asiæ, cum in Europa producatur. " quapropter in fin. cap 8. prolata in Arist: Sententia, eum condemnas iustè in hæc verba.
„ Denique in aperto est, Arist: vehementer deflexisse à con-
„ ditionibus Tanais, solum vere dixisse, Tanaim in (Meoti-
„ de) terminari. non credidisse autem Herodoto vera dicen-
„ ti de Tanai, cui crediderat falsa dicenti de Danubio. "]

Citatur Arist: (Indum flumen, esse maius omnium fluminũ. quæ authoritas, & si à Vicomercato in gratiam Arist: vt eũ saluet

saluet à falsitate, arctetur ad flumina tantum Asiæ. Te tamen Iudice, Gangem esse maiorem Indo in Asia euincitur, cap. 13. Non ergo citare Arist: est citare centrum Veritatũ

Citatur Arist: quod dicat (Phasidem fluuium è Caucaso oriri.) At Tu Iudex cap. 14. mauis in hac causa deferri Straboni Geographorum Principi, quoniam ex ea erat Regione, quã Phasis abluit, Arist: neglecto. Igitur hac in parte, non acquiescendum summo Philosopho.

Citatur Arist: p. Metheor: summa 2. cap. 4. [Attamen frequenter fit quidam excessus Spiritus, aut secundum tempus, aut secundum magnitudinem, quoniam, & quando in Aegos fluuijs cecidit lapis ex aere à flatu eleuatus cecidit per diem,) quid ad hanc portentosam authoritatem Ferchi? debemus ne consentire Arist: credenti ventum potuisse eleuare tantam lapidis molem, qualem refert Plinius magnitudine vehis, interdiù in Thraciæ Parte ad Aegos flumen cecidisse! Certe minus quando Tu lib. de Cælesti substantia ad mentem Anaxagoræ cap. 2 pag. 5 Aristotelicam fidem deridens, scribas. " Suadere Ventum posse eleuare tantam lapidis molem, est perdifficile; cur non " dicitur Vnde lapis erectus! nec enim longe abfuisse lapidem est verissimile, quot præterea Domos euertisset, eu- " ulsisset arbores, Vrbes strauisset, quot alios lapides minores sustulisset Ventus tam immanis? Sed hæc à nermine " historicorum narrata legimus; ficta est igitur illa Ventorũ " eleuatio. " Non ergo citare Arist: est citare centrum ve- " ritatum; sed potius per Te, Aesopi fabulas, atque nugas " aniles.

Citatur Aristot: p. Metheor: summa p. cap. 3. [dictus

enim Aether antiquam habet appellationem, quam Anaxagoras quidem igni idem putasse mihi videtur significare: Superiora enim plena igne esse, & ille eam, quæ ibi potentiam Aetheta vocare putauit, hoc quidem rectè putans; Corpus enim semper currens, & diuinum est.) Hanc authoritatem Tu explanans lib. de Cælesti substantia loc: supra cit. pag. 2. scribis. " qua in re Arist: approbat Ana-
,, xagoræ placitum, quo ad nomen, non quo ad nominis ra-
,, tionem. quod Cælorum natura [Aether] dicatur, probat.
,, quod ab igne dicatur, nõ probat. nõ enĩ ab igne, sed à Cursu perẽni nomẽ Aethor deriuat Aristoteli" hęc Tu in eum locũ. At mihi Peripatetico, debet ne ex præallegata authoritate, nomẽ (Aether) deriuare à cursu perenni, nequaquã ab igne? Certè minus, cum Tu loc: cit: obliuiosã senectutẽ Arist: opponas, quando in 4. physicorũ t. 46. (Aether ignem nuncupet. Non ergo fidendum Arist: tanquã Veritatũ Centro.

Citatur Arist: quod (aliquando crediderit Aegyptijs testantib⁹ solem, aliàs occidisse vbi nunc oritur) amplexanda est ne Arist: fides, atque captiuandus intellectus in eius obsequiũ? Te minus velle credere Aegyptijs protestaris lib. 2. de Cœlestis motus contrarietate cap. 17. pag. 347. atque sic centrum Veritatum aliquando deserendum.

Citatur Arist: quod probauerit quintam substantiam à quatuor elementis diuersam, secutus Architam Tarentinum, vel vt alijs placet Occellum Lucanum. atqui Ferchi, sequendum ne Arist: placitum, tanquam veritatis centrum?
,, Certe minus, quaudo Tu in lib. de Cœlesti substantia toto
,, cap. 8. decernas. melius esse principia pauciora ponere,
,, quod facit Anaxagoras; cum Arist: præter illa quatuor simplicia

„ plicia Corpora, aerem, aquam, Terram, ignem, quintam substãtiam in 47. vel in 55. corpora simplicia specie diuersa distribuat, sicq; sine necessitate, plurimorum sapientum iudicio, entia multiplicet in 59. Corpora simplicia. "
„ id quod, Tu octo rationibus pro Anaxagora, quod Cœlũ
„ sit ignis, probare eniteris illo cap. 8. & seq. vsque ad 19.
„ inclusiuè.

Citatur Arist: p. Metheor: Summa p. cap. 3. (Si enim distantiæ cælestes sunt plenæ igne, & Corpora lucida, constant ex igne, pridem anihilatum vtique esset vnum quodque aliorum elementorum.) hæc Arist: contra (puerilẽ Anaxagoræ opinionem.) quæ rata etiã habuit p. de Cœlo t. 22. Verum hæc Arist: ratio, pugnat ne efficaciter contra aduersarium ? hæc est Ratio illius Arist: qui te declamante pag. 344. " nec ante se, nec post se aliquem Philoso-
„ phum reperit, qui tam esset ratione armatus, quam ipse.
„ Cuius oratio est quasi centrum, ex quo lineę innumerę Ve-
„ ritatum deducuntur. cum nemo rationes, illo meliores, re-
„ sponsiones illò solidiores attullit. " At Tu, Declamationis huius Tuæ immemor, reluctaris; atque lib. de Cœlesti substãtia cap. 20. pag. 54. libero calamo scribere audes, "
„ hanc rationem efficacius pugnare cum Arist:, quam contra
„ Anaxagoram. tum ex ratione actiui ignientis. tum passiui
„ ignibilis. Tum ex coniunctione eorum. " Id quod ad sensum Tuum probas loc: cit: Ergo licebit aliquando Aristotelica negligere placita, cum semper non sint Centrum Veritatum.

Citatur Arist: p. Metheor: Summa p. cap. 3. [At verò neque aere solo plena, multum enim vtique aer excederet ęqua-

litatem communis proportionis ad coordinata corpora, & etiam si duobus elementis plenus, qui intermedius Cęli, & Terrę locus est, nulla enim, vt ita dicam particula Terrę mobiles est, in qua contenta est, & tota aquæ multitudo ad ambientem magnitudinem videmus autem non in tanta magnitudine factum excessum mollium, cum ex aqua disgregata àer fit, aut ignis ex àere. Necesse autem est eandem rationem habere, quam habet tantilla, & parua ad factum ex ipsa aerem, & totam aquam ad Totum.] hæc Arist: quibus ostendit, Totum spacium à Terra ad Mundi extremum non esse plenum àere solo, vel àere, & igne. Huic rationi Aristotelicæ tanquam orationi, è cuius centro innumeræ Veritatum lineæ educuntur; acquiescendum ne Ferchi! Certe, quando Tu lib. de Cœlesti substantia cap. 23. probes ex Clauio in cap. primum Spheræ. Aquam esse multò minorem Terra in Vniuerso; & ex nauigationibus nuper ab Holandis, ad Arcticum polum factis, probes nouam Zemblam inuentam; quinimmo sub Artico, frustratam spem Aquæ immensæ, quando Insula illa cum rupe altissima habeat circa eam oxile Mare, quod in quatuor Canalia diuisum, quatuor Insulas circa polarem formet; atq; in Antarctico, Magellanicam exploratam, & non exploratam, Vastissimam apparere imbecillitatem rationis Aristotelicæ demonstras adeo vt iurè meritò scribas. " Antiquis tolleranda fuit suspicio de mole Aquæ decupla, vt potè cognoscentibus Asiam, Europam, Affricam solas. Nobis tot nouas Mundi oras cognoscentibus, idipsum opinari perdifficile. " Hæc Tu, qui post Arist: Te ostentas Mūdo melius armatum illo ratione, & experientijs.

Citatur

Citatur Arist: in eadem Summa cap. 4. (Signum autem sufficiens quod qui sursum est locus, non sit calidus, neq; ignitus, est etiam discursus astrorum; ibi enim non fiunt, sed deorsum; quamuis, quæ magis mouentur, & ignirentur citius.)

Hæc Arist:, sed est ne hæc Aristotelica ratio, quasi Centrum ex quo innumeræ lineæ Veritatum ducuntur! Arist: argumenta, quæ nobis fragilia dicis pag. 296. sunt ne semper Tibi robustiora, vti eo loco asseris? legantur, quæ Tu scripsisti de Cœlesti substantia cap. 24. & mentitum Aristot:, Lector conspiciet; quando Tu, ratione, & experientia melius armatus, quam Arist: contrarium probes; atque supra Lunam, noua Sydera succendi, ex Tychone Brhae Superioris Aeui peritissimo Astronomo obseruata, asseras; nouasque Stellas in Cœlo genitas annis 1572. in Cassiopea 1600. in Cygno 1604. in Sagitario, notata, & Visa referas; defendasq; tum loc. cit: Tum lib. p. de Cœlesti ortu cap. 16. & 17. Ergo non semper Arist: fidendum: Sed tutius erit sæpe, sepius, Te Iudice, ab eo recedere, vt robustiores Philosophi fiamus vid. P. Cristoph: Scheiner: Rosæ Vrsinę lib. 4. à 625.

Citatur Arist: in eadem Summa, & cap. p. Metheor: (ad hæc Sol qui maxime videtur esse calidus, videtur albus, sed non igneus existens) hęc Arist:, qui tale format argumentum: (Sol est candidus, ergo non est calidus, aut igneus.) Iam ad nos. est ne verum antecedens? est ne vera Consequentia Aristotelici argumentui? minimè; Tu cum Philoppono coniuratus in Summum Philosophum scribis lib. de Cœlesti substantia cap. 25. atque collatis Aristotelicis principijs, quæ habet in lib. de Coloribus in 3. Metheor:

Summa

Summa 2. cap. 3., quarto Physicorum t. 8. scilicet de generatione animalium cap. 6., nec non de sensu, & sensibili cap. 3. falsitatis Tu conuincis antecedens Aristotelicum ; ex albore, scilicet non tolli quin Sol sit ignis, quemadmodum Philopponus, inefficacem demonstrat consequentiã. (Si album, ergo non calidum.) quando cum opposito consequentis stet antecedens, vt patet in lacte, Cerusa, Vino , allio, Cæpe, quæ candida, nihilominus; alia sunt calida , alia frigida; quemadmodum calx, Saccarum, lana, animalium pinguedo, quæ alba sunt, sed calida.

„ Cernant hic Peripatetici, (retorqueo Tua dicta in Bassolium pag. 424.) quanta cum laude, Cœlestis substantiæ igneæ Assertores, Arist: excipiunt, melius quippe Ferchius contulit Arist: principia, quam Arist: melius Conclusiones deduxit; Arist: namque, non benè deduxit, quoniam Solẽ, flaui, seu aurei coloris, numquam albi, ex suis principijs deducere debuit; cuius oppositum deduxit, & falso etiam asseruit. " est ne hoc Ferchi Arist: traducere, tanquam irrationabilem, ac irrationabili modo philosophantem ? ex Vrbanitate tua, tam ciuilia verba prodeunt

Citatur Arist: p. de Cœlo t. 22. [quod igitur sempiternum, & neq; Augumẽtationẽ habẽs, neq; diminutionem habẽs, sed insensibile, & inalterabile, & impassibile, est primum Corporum, si quis suppositis credit, manifestum ex dictis est.] & paulo infra. (in omnique præterito tempore secũdum traditam inuicem memoriam, nihil videtur transmutatum, neq; secundum totum vltimum Cælum, neque secundum partes eius propriam vllam.) hæc Arist:. quid ad hæc Tu Ferchi, si ab Arist: Laterone obijciantur, legantur,

quæ

quæ scripsisti lib. de Cęlesti substantia cap. 24. n. 78. & lib. p. de Cælestis motus Contrarietate cap. 7. pag. 245. & videbitur, Te iudicare indignissimum, rerum Naturam deserere pro falsissima opinione de Cæli Deitate, ac æternitate: atq; cum ad destruendum totum, sufficiat vnius partis destructio. Ex Destructione Vnius, & alterius Stellæ, Cælum totum destrui posse, firmiter credis. Quapropter duos libros de Cæli ortu, totidem libros de Cæli motus contrarietate, ad mentem Anaxagorę, qui melius Te Iudice, ante Arist: armatus ratione fuit, contextos, Toti Mundo ostendis, eâ mente, vt omnibus Reipub: Philosophicæ Senatoribus per Te patteat irrationabilis Arist: philosophandi modus. hinc lib: p. de Cæli ortu cap. 14. pag. 151 scribere non erubescis, contra præallegatum Arist: textum. " Nunc autem, vt
,, absoluam responsum interrogo. quorum nam testimoniũ
,, Arist: proferat? Sapientum, an Insciorum? Si Sapientes
,, aduocet Testes. Certè omnes Sapientes, vt ipse ait, Mun-
,, dum genitum asserunt, tanquam per manus traditum, vt
,, supra dixi ab Hæbreis, Aegiptijs, Græcis, aliasque in Cęlis
,, inferioribus mutationes proferunt. Si vero ignaros, atque
,, Idolatras. qui errore impio decepti, Cælos, & astra, vt Deos
,, Immortales colunt. Tales testes sibi habeat. Siue igitur,
,, quia pauci notant Astra distinctè; siue quia raro euenta no-
,, tant insolita, siue quia non scribunt; siue quia scripta pere-
,, unt; pauca talia sunt. Vnum satis testatum, satis reffellit
,, Arist: argumentum (ab authoritate negatiuè ductum.) "

Et ecce Erudite Lector, generosus ausus Pigmei contra tantũ Gigantem indicatus lib. 2. de Cælestis motus contrarietate cap. 3. pag. 279. En Astianatis vires, contra Hectorem

Philosophiæ peripateticæ, exertæ.

Citatur Arist: loc: cit p. de Cœlo (impossibile est, corruptibile, & mortale esse cooptatum, vel vnitum, immortali & incorruptibili) hæc Arist: vbi docens, quare ab omnibus locus cælestis Deo tribuatur, ait, id esse factum, [vt immortale vnitum esset immortali, neque autem possibile aliter.] At vero Ferchi. hoc Arist: dictum est ne Centrum Veritatum, an potius falsitatum! profectò falsitatum, scribis Tu in Epitome theologico 3. d. 21. q. v. ad primum, "

" & quidem. primò falsò in naturalibus, quia Anima immor-
" talis, corpori mortali coaptatur; fòrma Corruptibilis, ma-
" teriæ incorruptibili (& quod peius est secundum Arist: scri-
" bis,) subcælestia mortalia coaptantur, & vniuntur Cęlo in-
" corruptibili, & immortali. Secundo falsò in supernatura-
" libus; nam Deus incorruptibilis, adest intimè præsens om-
" nibus corruptibilibus; & certè omnia corruptibilia essenti-
" aliter pendent ab incorruptibili; & mobilia ab immobili.

hæc Tù ad Aristotelicæ doctrinæ confusionem.

Citatur Arist: 2. Metheor: Summa p. cap. 3. (Si autem est sicuti fabulantur quidam in Palestina, tale stagnũ in quod, si quis immiserit colligatum hominem, aut iumentum supernatat, & non submergitur in aqua; testimonium vtiq; aliquod erit ex dictis.) hæc Arist: de Lacu Asphaltitis; qui & memorandum illud, quod omnia viuentia in eum lacum immersa, statim emergant, nec arte vlla sub aqua delitescere possint, inter fabulas ponit. De quo Palestino lacu , Epiro carmine Italico cæcinit Summus Poeta Tassus.

Questo è lo Stagno, in cui nulla di greue
Si getta mai, che giunga in sino al basso,

Mà

Mà in guisa pur d' abete, ò d' orno leue,
L' huom vi sormonta, el' duro ferro, el' sasso.

Cuius meditatem vltimi carminis Tu minutulus mus [imitor epitheta tua pag 22.] corodere ausus fuisti in obser: 60. in Gofred: & pag. 97 de Fab. Palestini Stagni. Nunc ad Nos. cuius nam credendum authoritati? Philosophi negantis, an Poetæ affirmantis? Poetis ignoscendum dicis, monentibus ne eis credamus. [nam miranda canunt, sed non credenda Poetæ] quapropter scribit Arist: p. Metaphys: Summa p. cap. 2. prouerbio datũ esse locum. (Poetę multa mentiuntur.] Verùm processu per Te formato, atque secundum allegata, & per Testes probata ius dicente, in fine Appendicis ad lib. 3. de origine fluuiorum, grauiter his verbis, de Summo Philosopho statuis. " Intereà, quos
" congessi Testes, satis euincunt, dicta de Palestino Lacu fa-
" bulosa non esse. " quare, Virum maximum ingenio, ma-
" ximum industria, maximum erudictione, maximum vber-
" tate doctrinarum, falsum in rebus naturę declamasti in ora-
" tione sup. cit. habita in Vniuersitate Patauina, cùm, quę de
" Lacu Palestino in regione Sodomorum relata, fabulosa es-
" se censet, quæ tamen à posterioribus Historicis, Geogra-
" phis, Medicis comperta sunt verissima. " Prosit Aristot: prosit tanto Viro.

Ita prorsus Ferchi, et Ego concludam hanc Expurgationem. "
" Interea quos cognosci Testes, satis reuincunt, rationem as-
" serti tui falsam esse " Citare Arist: est citare rationem,
" atq; orationem tanquam Centrum, ex quo innumeræ li-
" neæ Veritatum ducuntur. "

Nec enim Arist. tantum sibi arrogasse omninò censendum est,

vt voluerit omnia sua dicta, tanquam Oracula diuina suspici. quinimmo credendum omnino est. [Arist: voluisse magis libro naturæ credi, quam suo.] Sicuti Tu affirmas lib. p. de Cæli ortu cap. 13. pag. 147. Didicerat namque à Platone suo Præceptore in Phedro, seu de Pulchro, ex persona Socratis alloquentis. [oportet præter Hipocratem , considerare Vtrum disputationis nobis ratio consonet.] (nullum enim maius, quam hoc malum, potest nobis accidere) (idem Plato scripserat in Phedone) [si rationes odio habuerimus.]

Neque verus philosophandi modus est hic, quem Tu contendis, sed (obduratissima pertinacia,) inquit Doctissimus Ragus: disp. 15. cap 39. [hæc est eorum, qui speculationibus carent, Arist: verbis, dimissa sententia obstinatius adhærere] Vel potius vt Tu inuitus iudicas lib. de fabulis Palestini Stagni pag. 113. " hoc est ad auram cultorum Arist: (quibus sublandiendum Dialogistæ tui eo loco cēsebant) (quam ad veritatem syncerè philosophari.)

Quam tandem philosophandi corruptelam, grauissimis verbis detestatur Benedictus Pererius in præfat: eius Philosophię cū inquit; quid enim vilius, & abiectius, aut quæ maior animi cecitas esse potest, quā nihil per se sapere, nihil iudicare, totum ex alieno sensu, iudicioque pendere ? nulla duci ratione ? sed quasi pecudes aliorum duci sententia, nutuque tantum moneri, ac regi ? Theologus, cuius scientia Dei, à quo profecta est, authoritate nititur, atque fulcitur, nec rationum æget præsidijs, humanas tamen rationes, non contemnit, aut reijcit; (Philosophus, cuius doctrina ex Ratione, ortum, incrementa, robur, omnemque vim suam, ac digni-

dignitatem habet.)[omni ratione postposita in Vnius hominis multarum rerum ignari, multisq; Vitæ, & doctrinæ sordibus inquinati, authoritate conquiescet?] Ego multum [Platoni] tribuo; plus [Aristoteli.] sed [rationi] plurimum; In explicandis Philosophiæ quæstionibus, disceptandisque controuersijs, equidem quid Arist: senserit, considero. sed multò magis quid (Ratio) suadeat mecũ ipse perpendo. Siquid [Arist: doctrinæ] congruens, & conueniens esse intelligo, probabile duco; si quid autem [rationi] consentaneum esse video, verum, certumq; iudico. hęc doctissimus Pererius.

Motus ad sic iudicandum, ab ijs quæ scripserat lib. 2. de Philosophia naturali cap. 3 pag. 49. col. p. (Doctrina, inquit, rerum naturalium, quam nobis scriptam reliquit Aristot: si quis velit bene sentire, & propriè loqui, non potest dici absolutè, & in totum scientia. Primum, quia æternitas materiæ, motus, Mundi, intelligentiarum, necessitas Dei in agendo finita Virtus eius, & id genus alia, quæ sunt præcipua fundamenta, atque firmamenta Aristotelicæ Philosophiæ, perspicuum est falsa esse. ex quibus principijs falsis, cum ab eo texatur & nectatur magna quædam series aliarum rerum, necesse est, magnam partem Phisicæ Arist: nõ esse scientiam. Deinde eas res, quæ verè sunt, plerumque leuiter, ac moliter tractat, non eas confirmat firmis, necessarijsque Rationibus, sed tantum dialecticis, ac probabilibus, vt ipsemet Arist: confiteri videtur 2. Cæli t. 17. & 60. Cnm igitur pars Physicæ Arist: sit falsa, pars autem Topicam, & probabilem doctrinam continens, non potest Physica Arist: simpliciter, & absolutæ appellari Scientia.)

Hucusque Pererius, de Arist: quem citare in Peripato, Ferchius dicit, esse citare Rationem, atque Orationem tanquam Centrum, ex quo lineæ innumeræ Veritatum ducuntur, quod totum, ante ipsum Pererium, docuerat Cardinalis Cameracensis p. sent: q. 3. HH. cum scripsit [Philosophia Arist: seu doctrina, magis debet dici opinio „ quam Scientia, &c. Et ideo valdè sunt reprehensibiles „ qui nimis tenaciter adhærent authoritati Arist:]

Quinta Querela Ferchij.

Quod obiectam authoritatem D. Damasceni in Controuersia de Diuinorum Attributorum Distinctione negauerimus.

SCripsimus lib. de Gen: disp. p. q. 2. a. p. [Nam qui soli authoritati fidit, rationem spernens; argutè à quodam appellatus est. Vir multæ authoritatis, & modicæ Rationis.]

Ferchius pag. 141. ità quæritur. " Iste Vir, qui laudatur tan-
" quam argutè dicens, est Pater Mastrius. Cum enim in pu-
" blica disput: ab Admodum R. P. Magistro Francisco Maria
" Vaccario, tunc publico Metaphysico, authoritate Aristot:
" ipse Mastrius arctaretur, nec posset aliter ob inopiam solu-
" tionis effugere argumentũ, dixit ad Patrem Metaphysicũ. "
" Vos estis multę authoritatis, sed modicę rationis. Nos mul-
" tæ rationis, modicæ authoritatis. At falso dixit. Nam Pater
" Vaccarius erat homo nullius authoritatis, qui sibi nihil
" authoritatis arrogabat, sed totũ se cõmittebat authoritati
" Summi Philosophi, nimirũ vt præcellens Peripateticus, Peri-
" pateticorum Principem afferrebat. Mastrius verò multæ est
" authoritatis, qui omnium authoritates, etiam Summi Phi-
" losophi authoritates mille reprobat, præ vna sua Ratione!
" fuga est quando Mastrius non potest se liberare ab autho-
" ritate Aristotelis in Philosophia, rei jcere Arist: Idem facit
" in Theologia, quãdo etenim authoritates Patrum Ecclesiæ
" ipsi obi jciuntur, nec potest se eximere, negat Patrum

autho-

,, authoritates. Sic negauit in Cathedra publica Sancti Ioan-
,, nis Damasceni authoritatem; quam nunquam Scotus ne-
,, gauit. Sic aliàs dixit arguenti. (Lasciate le authorità di
,, questi Padri, che sono buone per far concetti alla moda.)
,, quamobrem in Theologicis Veritatibus excutiendis, Patrũ
,, sententias irridet, rationes quærit; cum tamen in rebus Fi-
,, dei Catholicæ, authoritas primum locum tenet, Ratio ferè
,, postremum, nisi supra authoritate fundetur. Mos iste re-
,, ijciendi authoritates Sanctorum Patrum cæpit ab Arnaldo
,, Hæretico, & Petri Abailardi Hæretici consorte. Arnaldus
,, namq; suo cõfisus ingenio, omnim Sanctorum Doctorum,
,, (vt author est Alphonsus de Castro lib. 3. aduersus hæreses)
,, Sententias contemnere cępit. Testatur hoc etiam Prateo-
,, lus de Vitis Hæreticorum in vocabulo (Arnaldistæ.)
,, Illud etiam obseruo in articulorum Parisiensium cap. 16.
,, talem articulum contineri damnatum. [quod homo non
,, debet esse contentus authoritate ad habendam certitudinẽ
,, de aliqua Ratione.] Non igitur est ita liberum homini
,, cordato, Sapientum in Theologia, & Philosophia conte-
,, mnere authoritates. At facilius est cauillari contra ratio-
,, nes, non ita facilè est declinare authoritates, quod aduer-
,, tit Arist: p. post: t. 77. cum dixit (demonstrationem fie-
,, ri ad rationem, quæ est in Anima, semper enim ad externã
,, Orationem est instare, ad internam, non semper.)
,, Verum Pater Vaccarius honoratæ memoriæ, erat homo
,, etiam multæ rationis. Cum namque Mastrius defenderet
,, Conclusionem illam. [Sacramenta nouæ legis habent ef-
,, fectum ex opere operato.] Arguebat Vaccarius. Exorci-
,, status non habet effectum ex opere operato. Exorcistatus

est

„ est Sacramentum nouæ legis. Ergo Sacramentum nouæ
„ legis non habet effectum ex opere operato. maior probata
„ est. quod ex operato fit, semper vel in pluribus fit. Sed ex-
„ orcista per impositionem manuum, & exorcismos, rarò ex-
„ pellit Dæmones ab obsessis, ergo exorcistatus, vel exorci-
„ sta non efficit ex operato, sed fortè ex operante, vel potius
„ miraculosè, quam regulariter ex effectu Sacramenti. mi-
„ nor probatur. quoniam exorcistatus est Vna species Or-
„ dinis Sacri. Ordo Sacer est Sacramentum nouæ legis, ergo
„ exorcistatus est Sacramentum nouæ legis.
„ Hanc rationem Pater Vaccarius ad vinciendum Mastrium
„ inuenit. Mastrius homo multæ rationis, rationem exsoluē-
„ di se non inuenit; atque adhuc desideratur vera solutio;
„ quæ à quibusdam Vaccarij discipulis tunc ridentibus scie-
„ batur. " Hucusque Ferchius, & vltrà me subsannando,
calumniando queritur, quemadmodum & alibi sexcen-
ties; & veluti nouellus Dares, Entellum prouocat.

Quinta Expurgatio Mastrij.

POstquam Ferchius, improbo labore, irrito conatu, si Deo placet, tentauit ostendere, Nos peregrinari à Vera ac genuina philosophandi Methodo, cum à Lateronibus Arist. ad obiectas solas, ieiunas, ac nudas authoritates, rationes dictarum authoritatum petantur; id quod præcedenti Expurgatione, à me pro virili demonstratum est. Modò ostentare aggreditur con simili modo à Nobis Theologizari, dum in excutiendis Theologicis Veritatib⁹,

Patrum

Patrum Authoritates, inquit ipse, reijcimus, rationes quæramus; quando tamen in rebus Fidei Catholicæ, authoritas primum locum teneat, Ratio ferè postremum, nisi super authoritatibus base fundetur. Atq; hunc Theologizandi modum, ab Arnaldo Hæretico, & Petro Abailardo consorte cæpisse; proindeq; à Parisiensi Synodo damnatum.

Et quoniam, totam hanc calumniam Ferchius fundat super quadam à se conficta Relatione eorum, quæ inter me, & P. Magistrum Franciscum Mariam Vaccarium piæ memoriç olim Metaphysicum publicum, Patauij contigere; cogor impulsus ab impostura, quam mihi affingit, pro Veritate, & nominis mei, ac famæ honore paululum, æternam requiem Defuncti interturbare, ceù, vt dicitur, [quasi cum laura decertare.] Ergo rem gestam, frequenti adstantiū celeberrimorum Virorum, adhuc viuentium numero, notissimam (non enim Testes dormiuentes adhibebo, sicuti ipse facit) candidè referam.

Quo tempore in Almo D. Antonij Patauini Collegio, Regētis offitio fungebar, accidit semel atque iterum, in publicis concertationibus, de more fieri solitis, quibus Ego præsidebam, Patri Vaccario obijcienti respondere.

Prima vice contigit in dissertatione tritissimæ Controuersiæ de distinctione attributorum. Afferebat Vaccarius authoritates Sanctorum Patrum, qui solam distinctionem rationis inter diuina attributa, statuere videntur. Cui, ego statim assignaui consuetam explicationem ex Scoto desūptam p. d. 8. q 4 quam nouissimis quilibet Tyro in Schola Scotistarum haud ignorat. Verum Vaccarius non acquiescens, quinimmò vocem altius attollens (Contentioso

numquam satis fieri potest) vlteriorem poscebat responsionem; quam cum non esset necesse afferre; si quidem nihil aliud agebat, quam eamdem authoritatem Sancti Ioannis Damasceni replicare, vt potè totum se ei committenté, sicuti Ferchius diuit. compellati Virum his verbis. quid mi Pater, si hanc authoritatem Damasceni (cuius responsionem aliam ex P. Fauentino disp. 20. p. sent. cap. 7. legere potes, & quam modo afferre non placet, cum prima sufficientissima sit) Tibi negarem, tanquam locũ nõ conuincẽtem in hac materia; quando in Controuersijs Theologicis, vbi de articulo fidei non disputatur (quemadmodum Tu Ferchius inuitus fateris) & in quibus, Patrum authoritates adsunt pro vtraq; parte, Vnius, vel Alterius Sancti Patris, non conuincat authoritas; ac proinde robustius impeteres in hac controuersia, arguendo rationibus, quàm aduersis hiscè authoritatibus! Subdens Italicè (lasciando le authorità dei Padri à i Predicatori, che meglio se ne sanno seruire di V.R. per formare sù i Pulpiti i loro concetti.) Atque hæc sunt, quæ in templo augustissimo Diui Antonij, frequentissimo Auditorio spectante, dicta veraciter, ac gesta fuere inter me, & Patrem Vaccarium.

Quod autem aliàs in publica etiam disput: sicuti Ferchius fingit, authoritatum Arist: mihi à Vaccario obiectarum, cum rationem peterem, atque non afferrente, me iocatum fuisse amicè dicendo (Vos estis multæ authoritatis, sed modicę rationis) (Nos autem multæ rationis, sed modicæ authoritatis) [hoc erat dicterium irrisorium, quò Ferchius, & Ferchiani; Nos tunc temporis Patauij degentes, deridebãt in angulis, sumpto irridendi mottiuo, ex scriptis à nobis

contra Cremoninum in lib. de Gen: disp. p. q. 2. a. p.] nõ recordor. (læsus in Marmore scribit) quod dixerim potest esse; & si Tibi placet; fac me dixisse; quid circa hoc, pro me expurgando occurrat, iam satis aperui præcedenti Expurgatione. Et hæc pro pręsenti statu rei veraciter firmando, hoc est, ad exactè percipiendam calumniam tuam, cũ inquis. " Idem facit in Theologia, quando authoritates
" Patrum Ecclesiæ, ipsi obijciuntur, nec potest se eximere;
" negat Patrum authoritates; Patrum Sententias irridet; ra-
" tiones quærit; cum tamen in rebus Fidei Catholicæ, [sed
" non eramus in tali casu Ferchi cum certissimum sit apud omnes Theologos, non spectare ad Fidem Catholicam, num diuina attributa distinguantur formaliter actualiter, an ratione, vel potius virtualiter, ab Essentia Diuina, aut inter se] " authoritas primum locum teneat, ratio ferè
" postremum. "

Nam de alterius concertationis statu, quò Vaccarium, non solum meo Iudicio Virum multæ authoritatis, sed etiam Ferchiana existimatione multæ rationis, adeo vt me, etiã in hac Methodo, insolubilibus, atque Achillicis rationibus vicerit, & conuincerit, de meque prostrato, haud ingloriã palmam retulerit, erit inferius sermo.

Nunc quam iurè quereris, circa quæ ocurrerunt in prima Disputatione disquiramus. Certant intaminata inter se charitate duæ inclitæ Scholæ, Thomistarum, & Scotistarum de diuinorum attributorum Distinctione; atq; Ducibus eorũ antesignaris, Diuo Thoma Aquinate Doctore Angelico, & Ioanne Dunsio Doctore Subtili; planè mirandum est, quot legionibus rationum, quot phalangibus authoritatũ

Sanctorum

Sanctorum Patrum, hinc indè collectis, constantissimè dimicent, eam Victoriam vtraq; parte anhelante, quę adhuc pendet, atq; in æternum pendebit; dum Vna negat ante opus intellectus diuina attributa distingui; altera verò, formaliter actualiter, affirmat secerni.

Rebus sic stantibus. Tria obseruo ex Melchiore Cano eruditissimo Theologo lib. 7. de Theologicis locis cap. 2. Trifariam de authoritate Sanctorum Patrum disputari posse. Primum de Vnius, vel alterius proprio placito. Secundum de Communi plurium Sanctorum Patrum consensu, à quo tamen Vnus, aut alter recedat. Tertium de Vnanimi omnium sententia.

Secundo obseruo Sanctorum Patrum authoritates adduci posse, vel ad confirmanda dogmata philosophiæ, vel ad assertiones Theologiæ.

Tertio obseruo, inter Sanctos Patres, duo esse disputationum genera. Alterum earum rerum, quæ ad Fidem spectant, doctrinamq; Catholicam. Alterum earum, quæ citra iacturam pietatis, non ab imperitis modò, verum etiam à doctis ignorari possunt, cum nec fidei dogmata sint, neque ex illis deriuentur. hinc ex eodem Cano cap. 3. quinq; Asserta pono.

Primum. Sanctorum authoritas, siue paucorum, siue pluriũ, cum ad eas facultates affertur, quæ naturali lumine continentur, certa argumenta non suppeditat, sed tantum pollet, quantum Ratio naturæ consentanea persuaserit. Probat Cano hoc assertum duabus rationibus, quas apud ipsum legere quisque poterit, cum modò hic non faciant ad propositum.

Quod in præsenti facit ad propositun, est id, quod Tu scribis in Vita Anaxagoræ pag. 14 vbi cum adducitur authoritas Sancti Clementis Alexandrini, Anaxagoram reprehendẽtis, quod " quosdam ressolutiones amentes descripserit, „ cum mentis cessatione, & amentita. " Tu partes Anaxagoræ mordicus suscipiens; probas Sanctum Doctorem, minus assecutum fuisse placitum Anaxagoricum. Ex quo, pio Lectori constabit, quantum apud Te valeant SS. Patrum authoritates, quanti Ethnicorum Philosophorum placita.

Secundum assertum. Vnius aut duorum Sanctorum authoritas, etiam in his, quæ ad Sacras literas, & doctrinam fidei pertinent, probabile quidem argumentum subministrare potest, firmum verò non potest ita despicere, & pro nihilo habere, impudentis erit. Suspicere, & habere pro certo, erit omnino imprudentis. Hoc assertum probat Cano, ratione, cui nulla via occurri potest, quod cum Sanctorum quisq; his duntaxat exceptis, qui libros Canooicos ediderunt, spiritu fuerit humano loquutus, & aliquando vel in eo errarit, quod ad fidem spectare demonstratum est, ex huiusmodi authoritate, exploratam fidem fieri non posse.

Sic Subtilissimus Doctor 4. d. 5. q. p. gloriosum Martyrem, atq; inclytum Doctorem Cyprianum, qui ab Hęreticis, vel Schismaticis collatum baptisma, ratum nollebat agnoscere (Agrippini prædecessoris sententiam secutus, cuius, & sedem assecutus fuerat) rei jcit, atq; summa modestia corripit illis verbis. (Vnde si Cyprianus ita sensit, scilicet apud Hæreticos nen esse baptismum, quod tamen promptus esset sentire animo circa hoc quod Ecclesia determi-

nauit in nullo errauit, nisi fortè venialiter peccando, quia nimirum asseruit illud ad quod, nec authoritatem, nec rationem cogentem habuit) & infra, (& hoc modo fortè innuit Augustinus eum peccasse venialiter, cum subdit in authoritate præallegata; dum eos, inquit, detestatetur, si quid purgandum erat, passionis falce colleretur.) Sic itidem Subtilissimus Doctor 4. d. 3. q. 4 de facto Diui Petri relato in Epist: ad Galat: 2 scribit (De isto facto Petri, si peccauerit, vel non videbatur Controuersia inter duos egregios Apostolos, scilicet Petrum, & Paulum, & postea inter Doctores famosos Hyeronimum, & Augustinum; salua reuerentia aliorum, teneo cum Sancto Paulo, & Augustino.) Ita pariter in *3.* d. 20. qu. v. quæ est merè theologica contra authoritatem Anselmi, quam tenuit, defendit non fuisse necesse, reparari genus Humanum per Mortem Christi. Sic in 4. d. 48. q. 2. l m. deridet primam partem authoritatis Isidori adductam, quod Sol, & Luna stabunt, ne Damnati sub Terra habeant lumen aliquod. Et secundam partem, quod Sol, & Luna in ordine in quo Creati sunt, stabunt. [dicit esse satis irrationabilem.] Hæc Scotus; cuius præstantissimum iudicium, magis libet amplecti, quam Ferchianum, nullius valoris, ac momenti.

Sic etiam D. Bonauentura *2.* d. 12 q. 2. non recipit singularem Diui Augustini opinionem, de Mundi Creatione simultanea, quam vocat (distrahentem sensum Sacræ Scripturæ) quam etiam abnuit Magister Sent: Te referente in Epit: dist. 12. q v. secundi sent: præeligendo sententiam Sanctorum Hieronymi, Gregorij, Bedæ, & aliorum, tanquam magis conformem sacræ scripturę, & authoritatibus

Patrum.

Patrum. Ità Seraphicus Doctor d. 13. q. 2. de 2. articulo non recepit authoritates Patrum Græcorum, & signanter (Damasceni) affirmantium lucem primo die creatam, fuisse diem, ac noctem per emissionem, ac contractionem radiorum; quam etiam confutat, tanquam Damasceni opinionem D. Thomas 2. d. 13. a. 4. ad 3.

Tertium Assertum sit. Plurium Sanctorum authoritas, reliquis licet paucioribus reclamantibus, firma Theologo argumenta præstare non potest. quod assertum probatum vult Cano ex argumento anteposito.

Quartum Assertum Omnium, etiam Sanctorum authoritas, in eo genere quæstionum, quas ad fidem diximus minimè pertinere, fidem quidem probabilem facit, certam non facit. Asserti huius probatio, videatur in Cano loc: cit: n. 9.

Quintũ Assertũ. In expositione Sacrarum literarum, cõmunis omnium Sanctorũ Veterũ intelligentia certum argumentum Theologo præstat ad Theologicas assertiones corroborandas. quippe cum, Sanctorum omnium sensus, Spiritus Sancti sensus sit. Hoc assertum solidissimis rationibus probat Cano à n. 10. vsq; ad n. 19. quæ ibi videri possunt; easq; consultò ommitto, ne quæraris, vt soles, me totum accepisse ex Cano, atq; clames; Expurgationem hanc totam ex alieno esse compactam. Disertissimè eas relege etiam quis poterit in Alphonso de Castro lib. aduersus hæreses cap. 7. & in 4. lib. qq. Theologicarum doctissimi Cordubæ; fusissimè q. p. de armis fidei.

Iàm ergo ad propositum. licebit igitur ex hucusque dictis, quandoq; authoritates Patrum, cum afferuntur; maximè in Controuersijs Theologicis, rerum ad fidem minime spe-

ctantium

ctantium, & quando, pro vtraq; parte controuertente, adsunt similes authoritates, aduersas, modestè rei jcere, absq; illarum iniuria, & cotemptu, tanquam illi Sancti Patres, contrariam opinionem defenderint; rationesq; in illo Casu, loco authoritatum petere, cum ille difficilius declinentur quam authoritates rei jciendo eas, vel exponendo.
(Durius enim homines secum agi existimant, si in Veri peruestigatione, magis anthoritatis, quam rationis pondera æstimentur.) inquit Petrus Costabius Vir disertissimus suo pegmate in satyrum pag 143. Quapropter aptè Tu cótra Cremoninum, solis authoritatibus arguentem; scribis lib. 2. de Cæli ortu cap. 18. pag 227. " facilis esset defen-
,, sio, si dicerem Anaxagoram non teneri authoritate Arist:
,, Cremoninus autem sola authoritate esse protectum. Ete-
,, nim, quis nescit, locum ab authoritate Topicum esse, non
,, demonstratiuum. " Inquis Tu lib. cit. de Cœli ortu cap.
,, 4 pag 190 " Si Arist: non credidit Anaxagoræ, nec Ana-
,, xagoras credit Arist: quod replicat etiam cap. 9. pag. 205.
,, & in Epitome 4 d. 45 q. v. Authoritatem Arist: in post prædicamenta (à priuatione ad habitum, non datur regressus.) facillimè his verbis declinas. " ad secundum;
,, dictum Arist: est prolatum, non demonstratum. " Id quod, & à me pariter i js casibns, & oblata occasione fieri, edoctus à Subtilissimo Præceptore, & Seraphico Doctore, loc: supracit: non diffiteor. atq; tunc, & modò, me verè ac sincerè Theologizare existimo
Audi, quid pro hac mea theologizandi Methodo, doctissimus Alphonsus de Castro scribat loc: cit: [Colligamus] inquit, (quod Sanctorum Ecclesiæ Doctorum scripta, nó
sunt

sunt sic suscipienda, vt Nobis liberum non sit, aliter sentire, quam ipsi senserunt, præcipuè, cum inter eos, de re eadē non conuenit, aut aliundè illorum assertio non comprobatur) & paulò infrà (Non est ergo scriptis cuiuscumq; hominis, quantalibet sanctitate, & doctrina pollentis, adeo tenaciter adhærendum, vt si ratio adsit, non liceat discedere.) Hæc Alphonsus disertè, vt assolet semper, ibidem; quod ab Augustino in Epit: 97 ad Hieronymum accepit (Ego inquit Augustinus fateor Charitati Tuæ, solis eis scripturarum libris, qui iam Canonici appellantur, didici hunc timorem, honoremq; deferre, vt nullum eorum authorem scribendo aliquid errasse, firmissimè credam, at si aliquid in eis offendero, quod videatur contrarium Veritati, nihil aliud quam, vel mendosum esse codicem, vel interpræterm non assecutum esse, quod dictum est, vel me minimè intellexisse non ambigam. Alios autem ita lego, vt quantalibet sanctitate, doctrinaq; præpolleant, non ideo verum putem, quia ita ipsi senserunt; sed quia mihi, vel per illos authores Canonicos, vel probabili ratione, quod à Vero non abhorreat persuadere potuerunt.) Hæc doctissimè Augustinus cuius vltima verba, Tibi relinquo ponderanda, quemadmodum ea ponderauit Nobilissimus Marchio Virgilius Maluetius Italicarum literarum nostri seculi maximum decus in suo libro prætitulato [Discorsi sopra Cornelio Tacito] discors: 39. cum scripsit. [Quanto all'authorità, io per l'ordinario non ne voglio far molta stima, saluo di quelle, alle quali son obligato à credere per commandamento della S Madre Chiesa, posciachè da gl' altri voglio esser vīto cō la ragione, e s. Agostini mi dà questa licēza

rusissimè

Fusissimè, ac eruditissimè de hac materia, [scilicet quanti æstimandæ sint authoritates Sanctorum Patrum, & Doctorum.) discurrit Picus Mirandul: in sua apol: qu. p. de descensu Christi ad inferos. Vbi primò, ex hoc, quod Sancti Patres de dictis suis dubitát; an in eis errauerint, an nó. Secundò, ex discordia, quæ est inter ipsos authores. Tertiò, ex speciali prærogatiua Sacræ Scripturæ, & Sanctionũ vniuersalis Ecclesiæ, quibus solis conceditur infalibilis veritatis excellentia. Colligit dicta Sanctorum infalibili veritati, vt præcisè sanctorum sunt, non inniti.

Vnde inquit Picus, (& sæpe inuenies modernos Doctores discedere à Dictis Sanctorũ, dicit enim Robertus Olchot, quod Sanctus Vir Anselmus in multis deceptus est propter ignorantiam logicæ. & Ocham de actibus Hierachicis, nó sentit cũ Dioni: & Scotus in 3. quasi destruit totũ processũ Ans: in lib. cur Deus homo, & ita sæpe inuenies alibi de alijs Doctoribus.) hucusque ingeniosissimus Picus, omnino eo loco videndus, dum ab simili querela, se expurgat.

Legendus pariter Arnoldus Albertinus Maioricensis, olim Episcopus Pactensis in suo tractatu [de Agnoscendis Assertibus Catholicis, & Hæreticis] q 15. per totum; & qu. 30 à n. 47. vsque ad 54. vbi latissimè de hac materia discurrit, atque nobiscum sentit; (licitum essè authoritatibus Sanctorum Patrũ cotradicere;) quemadmodum adductis pluribus locis ex D. Augustino relatis pariter à Guidone Carmelita in suo Tract: de hæresibus, copiosissimè probat.

Videatur itidem doctissimus Cordubensis lib. p. q q. Theologicarum q 44. pag. 375. & 376. vbi adductà authoritate D. Thomæ in quolib: 12. (quod non quæcunq; dixerunt,

aut scripserunt Sancti, sunt vera, & à Spiritu Sancto profecta.) luculentissimè hanc materiam pertractat; & probat aliquando Sanctos Patres, piè, & sine pertinacia errasse; & signanter Damascenum, vt habetur in Epist: Polycratis ad Victorem Papam; & referet D. Hieronymus contra Pelagium.

Videatur Direct: Inquisit: par. 2.q.18 vbi aliquot malè sonātia dicta SS. Doctorum Græcorum referuntur; & copiosius de hac re inspiciatur opusc: D. Thomæ prætitulatum (Contra errores Græcorum.)

Numquid Tu Ferchi, in Vniuersitate Patauina Scoti publicus Interpres, cuius authoritatem tantùm suspicere, tantùm venerari deberes, cum Tibi affertur; audes, inquam, inuerecundè reijcere, postulata ratione! atq; illud obijcis statim, " Scotus dicit, sed non probat, quarè non demon-
" strat " pag. 37. & 226. quinimmò contra nos scribis pag.
" 204. " Cur nunc contra me arguitis authoritate Theolo-
" gorum, ac Philosophorum? imitor præceptum vestrum;
" reijcio omnium authoritates, præter Authoritatem Arist:
" arguite ratione. " Quare ergo non concedes mihi, aduersantem alicuius Patris authoritatem, in controuersia Theologica, ab Ecclesia Romana non determinata, & in qua certant Patres pro vtraque parte, eam suo loco dimittere, atque me stare pro illis Patribus, qui meam, suis dictis, defendunt, roborant opinionem, expetita ratione, dum Tibi permitis omnium Theologorum, Philosophorum, & signanter Scoti, authoritates reijcere, excepta Arist: authoritate? " at pergamus.

Arnaldus Brixiensis, ex quo Arnaldistæ Hæretici, non fuit primus,

mus, à quo mos iſte, ſeu potius mors iſta inciperet, vt Tu ſcribis, [rei jciendi omniũ Sanctorum Doctorum authoritates circa res fidei,] citans Alphonſum de Caſtro lib. 3. aduerſus hæreſes (quem locum, verbo (Beatitudo) volantibus occulis certe legiſti) nam eo loco ſic ab Alphonſo ſcribitur pag. 312. & 313. Petrus [Abailardus] (natione Gallus, fuit tempore Innocentij II. Papæ, qui ſuo confiſus ingenio, omnium Sanctorum Doctorum ſententias contemnere cæpit, ac veluti alter Iſmael, manus ſuas contra omnes leuauit. Quapropter iuſtum fuit, vt manus omnium contra ipſum leuarentur, ex hac igitur nimia ſui confidentia, euenit, vt in multos laberetur errores, quorum alij eum ſecuti, defendere conabantur, præcipuè quidam Italus dictus Arnaldus Brixienſis, à quo vt opinor, dicti ſunt Arnaldiſtæ Hæretici.) hæc Alphonſus. id acceptum habens à Diuo Bernardo Epiſt: 190. referente, ſe, à Monaſterio ſuo in Burgundia ſito, ad Rhemenſem Vrbem veniſſe, vt cum prædicto Petro diſputaret, eumque ad veram fidem reuocaret; quem Abailardus veritum, ne vinceretur congreſſum recuſauit.

Quod totum, ideo notatum volui, vt prudens Lector aduerteret, quàm Tu veraci fide ſcribas, & (volantibus oculis) legas Doctiſſimorum Virorum aſſerta; nec non æqualiter, amicis, ac inimicis imponas, quod numquam ſomniarunt.

Verum, ſiue Abailardi authoris, ſiue Arnaldi conſortis, fuerit hæc peſſima corruptela omnium Sanctorum Doctorum authoritates contemnere, momentaq; Rationum in diſputandis rebus Fidei pluris facere; quam etiam modò Nouatores, & maxime Lutherani ſequuntur; vt Alphonſus de

Castro lib. p. aduersus hæres cap 7. testatur, & noster Delphinus lib 2. de Ecclesia pag. 29. atque grauissimè quæritur Stanislaus Osius in suo Dialogo de Sacerdotum coniugio, ex persona Aratoris cōtra Harpagū. quid per hoc, Ferchi, prætendis? Num & ego sim illius farinæ, quia authoritatem Vnius Damasceni, in Controuersia de qua supra dixi, citatam renui? [Medice cura te ipsum.] quando audes Tù " non pudore, vt dicis, sed impudentia suffusus pag. 244. Scholasticos Theologos omnes [quorum vnaminis consensus, probabilissimum Argumentum facit in rebus Theologicis, sine patentissima temeritatis labe, non reppellendus, vt latissime probat Cano lib 8 de Locis Cómunib⁹ cap 4] inter quos, duo illa Magna Ecclesiæ luminaria effulgent, D. Thom: Doctor Angelicus, & D Bonau: Doctor Seraphicus; audes, inquam, præfricata fronte rei jcere, atque temeraria sententia adiudicare, " quod in
" Sacro Vocabulo Creationis, communiter recedant à Sa-
" cra Scriptura. "

Hæc hæc est, Ferchi, manus Ismael contra omnes. hic est Lutheranorum, & Caluinistarum pestilentissimus mos, scilicet inclamare, Theologos Scholasticos recedere à Sacra Scriptura. videatur Bellarm: lib. de Verbo Dei; Tom: p. Controu:

Quò ad articulum Parisiensem à Te obseruatum, & contra me adductum; possem dicere. Primo ex Goffredo de Fontibus, citato à Pico Mirandulano in sua Apol: q. p. de Descensu Christi ad Inferos. Hos articulos indigere magna correctione, quia nonnulli sunt falsi; nonnulli adinuicem sibi contradicunt. Vel secundo possem respódere ex Egidio

& multis alijs DD. cit: à prædicto Pico ſui temporis ingeniorum phenice, quod de illis articulis, nihil eſt curandum; quia fuerunt facti, non conuocatis omnibus Doctoribus Pariſienſibus, ſed ad requiſitionem quorundam capitoſorum.

Vel tertium poſſem ex eodem Pico, reſponſum dare. illos articulos non obligare omnes fideles; ſeu vt Angli iocantur, non tranſire Mare; vel vt Picus argutè; non tranſire Alpes: itaq; articulus ille qui fauet authoritatibus, maneat in ſua authoritate, non obligans Nos ad eius obſeruantiam, quãdo non ſit vnus ex falſis.

Attamen ob reuerentiam Subtiliſſimi Præceptoris, qui 2. d: 2. q. 5. §. (contra hoc eſt.) hos articulos Pariſienſes retinere videtur. Primo dico, Te, de more tuo, infidè referre articulum prædictum etenim ſic legitur in erroribus Pariſij condemnatis, Venetijs per Simonem de Luccere 3. Nouembris 1506. impreſſis: in illo cap 16. [Item quod homo non debet eſſe contetus authoritate ad habendam certitudinem alicuius quæſtionis.) & non vt tu ſcribis [ad habendam certitudinem de aliqua ratione.] quæ verborum Metamorphoſeos, ſatis ineptum, & ridiculum reddit articulum.

Sic pariter legitur in Articulis, art. 148. Pariſij reprobatis, & Paduæ impreſſis, per Magiſtrum Matheũ Cerdonis de Vindesgretz pag. 6 facciata 2.

Vndè dico ſecundo, ſenſum articuli hunc eſſe. Eum errare, qui ad habendam certitudinem alicuius quæſtionis v. g. [Vtrum anima ſit immortalis.] non vult eſſe contentus authoritate Euangelij, ſola id certificante, cum rationes

demon-

demonstratiuæ, quæ certam, & infalibilem notitiā pariunt quæstionis non adsunt, cum ex D. Augustino (ratione cessante, authoritati standum sit.) Cæterum, an fuerimus in hoc casu, adeo vt Articulus adducatur ad propositum, Aequus Lector Iudex esto.

Stet ergo inconcussum hoc nostrum assertum. Licere etiam in Theologia, cum Scholasticæ Veritates discutiuntur, aduersantes Patrum authoritates alicui opinioni, ab alijs Patribus confirmatæ, ac roboratæ, reuerenter reijcere, robustioremq; Theologizandi modum, tunc esse, validis rationibus certare, vt inquit Sanctus August. loco cit.

Ast vnum præterire non debeo, antequam ad factum secundæ disp: accedam, cū dicis " authoritatē Damasceni (nunquam) à Scoto negatam. " lege, ac relege Scot: 2. d. 16. q v. & videbis, cum adducitur authoritas Damasceni, quà probatur potentias naturales in secunda specie qualitatis reperiri. reclamare Scotum. O (dico quod æquè probabiles, ac apparentes authoritates sunt ad opositum.) atque litera P. negat absolutè potentiam naturalem esse in secunda specie qualitatis. Quanti ponderis sit authoritas Damasceni, legatur D. Thomas q. 10. de potentia a. p. vbi illam reijcit.

Tandem ad historiam Disputationis secundæ, cum Patre Vaccario habitæ accedamus, qua ostentare prætendis (quemadmodum hucusque impotenter, me nullius authoritatis, qui omnes negem, ita nullius rationis, eo quod à ratione Vaccarij reuinctus, me exsoluendi modum, seu nodum non innenerim.

Atque vnum considero in hoc argumento à Te relato, ante-

quam

quam allatas à me tunc temporis solutiones, hoc loco, scripto repetam, vt me cogis: scilicet. Vel Te infidè argumétum Vaccarij referre; vel certè si fideliter; tanti præcellentis Peripatetici honori, multum detrahere. Etenim hoc argumentum, à Te, Vaccarij nomine typis impressum, est formatum ex quatuor terminis. quod tale quid monstrum, ingenuè fateor, à me non fuisse tunc temporis auditum: Nam ridentes Discipuli Vaccarij, in Dialetica Tyrones, si responsionem, quam ego attuli ad materiam difficultatis, non percepissent, dubio procul, ineptam argumenti formã aduertissent, vt potè eorum capacitati magis adaptatam. Ita ego piè sentio de Antagonista defuncto, tanquam de præcellenti Peripatetico, aliter ac Tu ei imponis; vt verissimum sit, quod paulò ante dicebam; Te nec amicis viuis, minus mortuis parcere: Sed vtrosq; pro libidine voluntatis tuæ calumniari. prorsus immemor vetustissimi adagij. (Non fas mortuis.)

Argumentum examinemus. Ille Tu " homo rudis (transcribo verba tua pag. 263.] " qui logicæ rudimenta, quę
„ nos eo loco deseruisse doles, didicisti à Petro Hispano in
„ summulis, & ab Arist: lib. de interpretatione " didicisti, in qua, sylogismum ex tribus terminis confici debere, subiecto, prædicato, & medio termino appellatis. Eumque sylogismum constantem ex quatuor terminis, tanquam mõstrum in Dialetyca facultate exsibilari.

Num tibi videtur hunc tuum syllogismum ad formam prędictam esse confectum? Scribis. Vaccarium, hoc argumẽtum vsum fuisse ad impugnandam hanc thesim. [Sacramenta nouæ legis habent effectum ex opere operato.] "

Exort

Exorcistatus non habet effectum ex opere operato. exorci-
„ status est Sacramentum nouę legis, ergo Sacramentum no-
„ ui legis non habet effectum ex opere operato. " Hucusque
„ quò ad formam rectè. quò ad materiam; falsitas maioris
„ propositionis probanda est. maior dicis probata est; quod
„ ex operato fit, semper, vel in pluribus fit. Sed exorcista
„ per impositionem manuum, vel exorcismos, raro expellit
„ Dæmones ergo exorcistatus, vel exorcista, non efficit ex
„ operato: sed fortè ex operante, & potius miraculosè, quã
„ naturaliter. "

Prosit Tibi Ferchi, atq; tantæ sapieutiæ Tuæ. An non vides, etiam inter non videntes, Doctor versatissimè [æmulor Verba Tua pag. 425.] quatuor terminos in hoc Syllogismo appositos? (quod ex operato fit.) hic est Vnus, sumo subiectum Vocatus. [semper vel in pluribus fit) est alter, prædicatum dictus. sed exorcista; en tertius ergo [exorcistatus,] ecce quartus. Eas ad disputandum cum pueris "
„ imitor Phrasim Tuam pag. 15.

Exorcista, & exorcistatus, vt optimè norunt pueri examinaturi pro ordinibus suscipiendis, valdè inter se distant quinimmò à Toto Cœlo. Exorcistatus, est Sacramentum, quod ab Episcopo confertur initiando. Exorcista est iam initiatus ad exorcistatum. hinc in probatione minoris, dũ exorcistam ponis; en quam cogeris Conclusionem inferre, ergo exorcistatus, vel exorcista non efficit ex operato! ri-
„ deant, cachinentur discipuli, hæc lecturi; probabis intentũ ad Kalendas Græcas? fortè ad Neomenias Latinas? imitor Phrasim tuam pag. 29.

Thęsis asserit, Exorcistatum Sacramentum, semper, vel in

pluribus

pluribus, effectus suos operari, hoc est gratiam, & Characterem, non exorcistam ministrum, qui facultate in Sacramento exorcistatus accepta, vtitur ad expulsionem Dæmonis, quem rarò depellit, vt dicis. & hæc quo ad formam huius tui portentosi argumenti. Nam placet, vt tibi displiceam, errorem hunc Dialectycum non tribuere Vaccario honoratæ memoriæ Viro; memor illius. [lauda post vitam, magnifica post consumationem.)

Sed Tibi adscribere, in dialetycæ rudimenta peccare adsueto. Legantur, quæ scripsisti contra Adm: R. P. Magistrum Modestium Gauatium Ferrariensem Virum Doctissimum, atque nunc meritissimum Procuratorem Generalem Ordinis in Curia Romana, defendentem subtilissimè, obligationem ad pænam, ex peccato ortam, esse iniustitiam, qua homo est iniustus; & videbitur hoc tuum argumentum in additione p. disp. n. 14.

„ Aufertur ex affectione iusti iniustitia: sed obligatio ad pę-
„ nam, & pæna, quatenus huiusmodi, sunt in affectione cō-
„ modi, ergo obligatio ad pænam non est iniustitia. "

Cui argumento respondet eruditissimus Pater in hęc formalia verba (Argumentum non est in forma, cum sit ex quatuor terminis. min: propositio, talis esse deberet; sed obligatio ad pænam, non aufertur ex affectione iusti; quæ propositio omnino neganda est.) Hæc ille.

Verum iam ad materiā tui monstruosi argumenti, repeto responsionem, quam tunc in voce dedi. Negaui ergo maiorem, scilicet exorcistatum Sacramentum non habere effectus ex opere operato, qui sunt gratia, & Character. probabatur de exorcista ministro adiurante Dæmones, quos

ab obsessis pellere intendit, & quasi expulsio Demonis, [effectus facultatis ministri exorcistę] esset effectus exorcistatus Sacramenti; inferebatur ergo exorcistatus [addis Tu Ferchi, vel exorcista) non efficit hunc effectum ex opere operato.

Dixi in argumento transitum fieri ab effectibus, quos infalibiliter Sacramenta producunt in non ponentibus obicem, [ques effectus proposita thæsis intendebat] ad effectus facultatis, quam exorcista in Sacramento sibi collato ab Episcopo, recipiebat. hinc negaui, expulsionem Dæmonis esse effectum Sacramenti exorcistatus, concessi esse effectũ facultatis exorcistæ.

Instabat Vaccarius, contendens, exorcistam, verè Sacramentum exorcistatus conficere, cum exorcizat, & Dæmonis expulsionem, Sacramenti effectum esse. E' contra, ego ipsum absurditatis admonebam, instantias afferrens in alijs Sacramentis; nimirum, quando Ostiarius Ecclesiæ valuas aperit in eius sententia, Sacramentum ostiaratus conficere; sic Acholiti, quando deferunt luminaria, & ampullas. Quas instantias, cum Vaccarius vltrò admisisset. Tunc cæpit adstantium risus; tunc petulantes Discipuli, horrendè cachinnari auditi fuerè; atque tandem finis disputationi impositus; cum præ insolenti rumore alterius prosequi non potuerimus.

Num igitur, Ferchi, vera solutio data? num adhuc expectatur? num eadem, quæ à Vaccarij discipulis tunc ridentibus sciebatur? Num me, an alios, Sacramenta plurificantes, deriderent improbi, petulci, procaces illi? At si aliam solutionem desideras. aliud argumentum, melius in forma

Syl-

Syllogistica confectum, & in materia probatum, & Tu proponas. Atque hæc illibenter à me hucusq; dicta sint. Tristis enim hæc dictaui, dum piè defuncti requiem perturbare me coegisti, qui melius fecisses, pro anima ipsius Sacrum offerre Deo, ac Immortalem quietem præcari, memor illius Catonis.

Litis præteritæ noli maledicta referre
Post inimicitias, iram meminisse malorum est.

Sexta Querela Ferchij in Scotum.

Quod Scotus Animæ mortalitatem asseruerit.

SCriptum legitur in lib. de gen: disp. 5. q. 2. a. 2. n. 67 Si dicat, ipsum non asseruisse illam vniuersalem affirmatiuam (omnis forma substantialis est separabilis,] sed probasse dumtaxat disputatiuè procedendo. Non sufficit, quia soluit rationes pro vniuersali negatiua, [nulla forma substantialis est separabilis] ergo etiam soluere debeat, quæ faciebant pro vniuersali affirmatiua.

Ferchius pag. 205. post trinas responsiones adductas, quibus aperit mentem suam, quare non soluerit rationes pro vniuersali affirmatiua; tandem optimè cognoscens imbecillitatem responsionum, easque meras fugas esse, euomit quartam responsionem his verbis ' Denique Alexandreus quidam, nempe vester Doctor, argumenta pro hac propositione negatiua. (Anima non est mortalis.) omnia soluit. argumenta pro hac affirmatiua. [Anima est mortalis.]

„ nulla soluere voluit, relinquens hoc negotium Aduersa-
„ rijs. par pari referre volui. Argumenta Alexandreorum,
„ quæ probant Animam intellectiuam non esse separabilem
„ dissolui pro posse. Hæc autem, quæ probant, omnem, aut
„ aliquam formam esse separabilem, reliqui soluenda Vobis
„ Alexandreis, animæ intellectiuæ interemptoribus. “

Item pag. 264 scribis. “ Si argumentum vestrum valet, cũ
„ Scotus in Theologia scribat, & ex Arist: sequitur, quod
„ Scotus reliquit tanquam veram, & probabilem *istam* pro-
„ positionem. (Anima intellectiua est mortalis.) quare,
„ & hæreticus, & hæresiarca est. “

Et infra. “ Scotus quidem deseruit defensionem Veritatis
„ Catholicæ, quia noluit defendere Veritatem istam. (Ani-
„ ma est immortalis.) quando noluit soluere argumenta,
„ quæ contra ipsam attulit. Ego vero solui argumenta, quæ
„ sunt contra Veritatem Philosophicam & Theologicam,
„ nempè *illa*, quæ probant nullam formam esse separabilem:
„ at illa enuntiatio [omnis forma est ingenerabilis, & in-
„ corruptibilis,] & separabilis in hoc sensu, tenetur à pluri-
„ mis, atq; grauissimis in Philosophia, & Theologia Docto-
„ ribus, scilicet à Defensoribus rationum seminalium; quare
„ meæ rationes illæ, non sunt contra Fidem Catholicam, &
„ eas non soluere, Fidem Catholicam non lædit, sicut non
„ soluere illa, quæ fecit Scotus argumenta, est contra Fidem
„ Catholicam. “

Et pag. 291. inquit. “ Vos non attendistis ad Doctorem Ve-
„ strum, qui vt Arist: mentem aperiret, non debebat hanc fal-
„ sitatem relinquere probatam, quod (Anima intellectiua
„ sit mortalis;) & quidem falsitas ista, quam Scotus proba-

tam

„ tam reliquit, est capitalis, in qua salus, tum cuiusq; hominis, tum Ecclesiæ Christianæ conseruatio consistit. Da „ enim, quod (Anima sit mortalis;) iam Christum Crucifixum, & Crucem sepellire potes, totaq; Fides Christiana „ corruit. illa verò proposito (omnis forma est separabilis) „ non aduersatur Fidei Christianæ.

Tandem pag. 292 concludit " Dico Scotum male fecisse, „ quia contra Veritatem Fidei Catholicæ probauit hæresim, „ & probationes non soluit? Hucusq; Ferchius, peringentē calumniam, Subtilissimo Præceptori imponit. atq; in eum postmodum efferatior effectus, bachatur, atrocissimè suggellando titulis, " non boni Philosophi, non boni Theo„ logi, Doctoris mali exempli, Authoris Scandalosæ Doctri„ næ, Desertoris Veritatis Catholicæ Epicurei, Defensoris „ opinionis Porcinæ, " nec non alijs ignominiosissimis epithetis, quæ cum fusius à me alibi fuerint transcripta, horret calamus ea repetere.

Quoniam verò, præsens grauissima impostura tangit pupillā occuli nostri, doctrinā scilicet, & honorem intaminatum Summi Præceptoris nostri; Curabo pro virili vtrumque emaculare, atque Catholicissimam eius doctrinam, à procacissima impostura, sartam tectam tueri.

Sco-

Scotus Expurgatus A' Mastrio.

TRIA sunt in hac expurgatione à me præstanda, æquissimè Lector, vt impudentissima calumnia Ferchij in Communem Præceptorem radicitus eliminetur; atquè Scotica immaculata fama, subtilissima Doctrina, post tria secula triumphans illustrissima, depulsis teterrimis Ferchianis tenebris illustrior, si fieri potest, appareat.

Primum, ostendere quàm iustè nos postulauerimus solutioné rationum illius affirmatiuæ vniuersalis [omnis forma substantialis est separabilis.] secundum, quàm iniustè ipse adducat in suimet excusationem exemplum Scoti non soluentis rationes illius affirmatiuæ (quam imponit) [Anima est mortalis,] cuius exemplum, dicit se voluisse immitari. Tertium, quàm iniustissimè subtilium antesignanus de Ecclesia Catholica Dei optimè meritus, à vilissimo transfuga è Scoticis castris, nominibus ac titulis vituperosissimis traducatur.

Primum aggrediamur. scribis Tu pag. 262. & 263. Illam enuntiationem vniuersalem. [omnis forma substantialis est separabilis) à Te proponi non vt veram, sed vt falsam impossibilem. Cum enim nullus intellectus possit assentiri duobus contradictorijs, teste Arist: 4. Metaph. t. 9. atque istæ duæ. (omnis forma est separabilis.) (quædam forma non est separabilis,) sint contradictoriæ; quando Arist: approbauit istam contradictoriam particularem negatiuam, [quædam forma non est separabilis] exploratissimum

ratissimum est, cuicunq; cognoscenti primum principium. [De nullo verum est affirmare, vel negare,] Aristotelem, vt falsam reprobauisse vniuersalem affirmatiuam illam (omnis forma est separabilis.) Rursus scribis Tu loc: cit: n. p. pro illa affirmatiua falsa, " tuo labore insumpto, " duodecim illa argumenta erexisse, (diuino tamen lumine ad probandam falsitatem illustrante) quæ placuit non reprobata relinquere. Ex quo colligebamus nos, [quando verbo Veritatis contradiceris ex animo; cui quouis modo non contradicendum, ex cælesti placito doces discuss: Scotica de coment: Metaph: cap. p.] Te vehementem suspitionem intulisse, credere illam Vniuersalem affirmatiuam esse veram. cum pag. 274. scripseris " mea non ,, soluam,] .s. illa 12. argumenta] ne mihi iniuriam fa- ,, ciam, ne vè officiam Veritati. " quamquam alibi dixeris eam propositionem falsam, impossibilem.

Quoniam, vt rectè Innocentius ait in cap. (error) dist. 83. (Error cui non resistitur, approbatur & veritas, cum minime defenditur opprimitur. qua propter, eleganter Tu scripsisti pag. 166. n. 9. " qui obijcit sibi aliquid, & obie- ,, ctionem soluit, non approbat, sed reprobat ea, quę in obie- ,, ctione dicuntur, nisi velimus dicere, Sanctos Doctores ,, Thomam, & Bonauenturam esse hæreticos, per calumniã, ,, cum frequentissimè scribant hæreticas obiectiones: at sol- ,, uunt eas, & ex consequenti reprobant. "

Atq; collectio nostra, subinde potissimum fundamentum habuit in ijs, quæ scripsisti Vestig: 4. cap. 11. vbi cum eo loco, primùm argumenta Aristotelica proposuisses, probantia multitudinem Deorum, postmodum ea cõuellens. inquis

Aequum

" Aequum non est, quæ contra Veritatem pugnant, insoluta dimittere, aut in Iudicio de Veritate præuericari. Præclarè Philosophus in p. ad Nicomach: cap. 4. car. 7.
" (quamquam arduam, inquit, nobis hanc quæstionem futu-
" ram esse video, propterea quod amici sunt, qui formas in-
" troduxerunt; sed forsan rectius esse, & oportere videretur;
" vt pro Veritatis salute, Vnusquisq; & presertim Philosophi,
" sua quoque propria refutarent: nam licet amici sint am-
" bo. Sanctum est Veritatem ipsis in honore anteponere.)
Hoc saluberrimum consilium insequamur, & argumenta illa, quæ ostendunt multos Deos esse, quamquam in amici Arist: doctrina fundentur; amore veritatis confutemus: (Sanctum est enim Amico veritatem præponere] hæc Tu rectissimè. Igitur Te Iudice, ex ore tuo, Nos iustè solutionem falsitatis per Te probatæ contra Veritatem, & Arist: sicut Philosophum oportet, pro Veritatis salute, sua quoq; propria refutare, quæsiuimus (Sanctum est enim Veritatem amico, quinimmò, & sibi ipsi præponere.)

Et eo vel maximè, collectionem nostram, replico, non temerè fundatam credebamus, cum Te, qui Vnicè, ab Arist: dictaminibus moneri pateris, Vestig: 6. lib. 2. n. 135. grauissimè moneat Arist: in lib. de lineis insecabilibus. [Verum absurdum est fortasse, quempiam præ ignauia succũbere, propterea quod non audeat, oblatas argumentationes dissoluere, atq; sic imbecillitatem suam fauendo, grauioribus insuper fallacijs se decipere,] & hæc satis, superque, quo ad primum Punctum: nam & Tu met pag. 292. prostratus à Rationibus nostris, præsertimque ab Vltima, qua probatur. Non esse facienda mala, vt euenirent

bona

bona &c. Postquam, vt responderes, totum Venenum euomere ausus fuisti in Scotum innocentissimum, in Nos quales, quales simus Confratrrs Tuos, impotens doctrina id præstare.

Tandem Te victum fateris in hæc verba. " Do vobis me nõ fecisse, quod debebam. An propter hoc, conclusionem vestram probastis, aut rationes meas soluistis? Non vtique " [vtique; replico ego, si non fecisti, quod debebas, hoc enim fuit intentum nostrum contra Te probare, (quisquis enim hoc facit, quod facere debet, rectè vtique facit,) inquit D. Augustinus Epist: 97 ad Hieronymum] " sed ,, voluistis detegere defectum proximi; improperia contra ,, me scribere coram toto Vniuerso; Vestram sapientiam, su- ,, pra meam iactare " (aduertat Aequus Lector hæc ampullosa verba, tumidissimi ingenij, certissimi characteres) ,, multa falsa mihi imposuistis; multas fallacias de me Lecto- ,, ri obiecistis. Denique obscurare me desideratis, vt Vos ,, gloriosiores videamini. " [ò miserum, cuius dolor est aliena voluptas) " ista sunt vera mala, homine Christia- ,, no, Franciscano indigna; de quibus dixit Apost: (Non ,, sunt facienda mala, vt eueniant bona.) Hæc Ferchius conuictus, atque impotens, ad doctrinaliter respondendum, manico furore correptus, iniurrijs, Scomatibus, contumelijs respondet. Cui Nos Vnico verbo, sed prægnanti replicamus. [Medicæ) ab illis, quæ dicis, malis, (Cura Te ipsum,) & pergamus ad secundum.

Secundò, iniustè adscribis subtilissimo Præceptori, vt Te exculpes à falsitate, quam insolutam reliquisti, quod ipsemet Scotus in 4. d. 43. q. 2. sic fecerit, dum argumenta pro

„ hac propositione negatiua [sunt verba tua,) (Anima
„ non est mortalis ,] omnia soluit argumenta pro hac af-
„ firmatiua , (Anima est mortalis) nulla soluere voluit,
„ reliquens hoc negotium aduersarijs, " Ex quo Tu par pari
referre volens; protestaris, molle sequi exemplum vnius
„ Alexãdrei, non boni Philosophi, non boni Theologi, pro-
„ bantis hæresim, destructoris totius Ecclesię Christianæ; sic-
„ que ea tua argumenta insoluta relinquere.

Prosit Tibi, ac mendacissimæ procacitati Tuæ. qui Ophtal-
mia rubra oculos habent ęgros, [scribis Tu pag 264.)
omnia, quantumuis candida rubra cernunt. " Ita sanè hoc
„ morbo laborare conuinceris, quando candidissimam Sco-
„ ticam Doctrinam in tui excusationem citatam, rubram,
atque cruèntatam, cernis opinione Aphrodisei.

Et quoniam capitalis cardo totius tuę inanissimæ exculpatio-
nis, & atrocissimæ calumnię, quà Scotum in hoc toto tuo
Libello fruntosè audes dedecorosissimis titulis suggellare;
fundatur in Doctrina illius quæstionis. propterea, vt co-
ram toto Vniuerso, impudens calumnia appareat, quam
breuissimè potero, satis fusam q. 2. d. 43. lib. 4. sent: hic re-
scribam, adeo vt omnes Lecturi, vnico obtutu agnoscant,
tantum abesse, Scotum somniasse, quæ Tu nimis audacter
imponis; quin potius, immortalitatem animæ, solidissimè
probasse, ac approbasse.

Igitur in 4. lib. sent: d. 43. q. 2. [quęritur vtrum posset esse
notum per rationem naturalem, ressurrectionem genera-
lem hominum esse futuram.] Ponderemus minutatim,
verchi, in hac q. Scoticam mentem. Ex hoc titulo quæsiti.
primò manet certum, principem finem Doctoris, non esse
vesti-

vestigare immortalitatem Animę: sed num per rationes naturales possit probari resurrectio hominum futura.

Pergit de more suo Doctor, & conficit quatuor argumenta, quibus probatur resurrectionem hominum, naturaliter futuram esse; quibus adductis, statim in oppositum adducit authoritatem Augustini 13. de trinitate cap. 9. loquentis de Vita immortali, ac sempiterna. [Hac vtrum careant &c.] quam August: sententiam, confirmat duabus authoritatib' ex actis apost: desumptis cap. 17. & 26. His firmatis. ad quæsitum respondet.

(Respondeo hoc manifestum est, quod si ratio aliqua ressurrectionem ostendit, oportet quod accipiatur ex aliquo, quod est proprium hominis, ita quod non conueniat alijs corruptibilibus hoc autem non est materia, etiam incorruptibilis. nec forma aliqua destructibilis.) Pondera Ferchi. ad sensum Scoti, dari aliquam formam hominis, quę non est destructibilis. (quia & si talis sit in homine excellentior omni forma bruti) Pondera talem esse sensitiuam, vt in homine. (Tamen ex illa, non potest sumi ratio sufficiens ad probandam ressurectionem totius) pondera, quia ex illa non probaretur ressurrectio Animæ rationalis. (Ergo oportet, quod accipiatur à forma specifica hominis, vel ab operatione conueniente hominis secundum illam formam.] pondera ad hoc, vt ressurrectio totius hominis naturaliter probetur.

Prosequitur Scotus A. [primo modo procedendo] hoc est accipiendo rationem à forma specifica hominis, qui est primus modus. (ex tribus propositionibus, cõcluditur propositum, & si illæ omnes, ratione naturali essent notæ, ha-

beremus propositum.) Pondera mentē Scoti ad hoc vt probet suam Thęsim. (Naturaliter non posse probari ressurectionem mortuorum,) debere incumbere inquisitioni sollertissimæ, Num scilicet tres infrà citandę propositiones sint naturaliter notę: quoniā si sunt. Ressurectio mortuorū nō erit Articulus Fidei, quod est contra Scopum quæstionis.
Sunt (autem illę Primo Anima intellectiua est forma specifica hominis. Secundo Anima intellectiua est incorruptibilis.) ex quib⁹ sequitur, quod forma specifica hominis sit incorruptibilis. Pondera Ferchi, an hæc secunda propositio, sit Alexandrea, an Epicurea, vel magis, quod verissimum est, conuincat Te egregium Impostorem? (Additur tertia, quod forma specifica hominis, non remanebit perpetuo extra corpus. Sequitur ergo quod aliquando redibit idem. ista reditio iterata, ressurrectio vocatur, secundum Damascen: lib. 4. cap. 19. Ressurectio est secunda eius, quod solutum est, surrectio.)
Sequitur Scotus. (De istis ergo tribus propositionibus, qualiter notæ sunt per ordinem videamus.]
Pondera Ferchi, & si frontem habes, erubesce, & confundere. est ne vera, hæc tua impostura pag. 264. " Scotus Doctor vester, si tamen vester, in 4. d 43. q. 2. proponit istas
" duas Enuntiationes. Prima (Anima intellectiua est im-
" mortalis.) atque pro ipsa authoritates, & rationes ex alijs
" profert, & eas soluit. Secunda (Anima intellectiua est
" mortalis) & ex se affert pro ista authoritates, vel ratio-
" nes, nec tamen soluit, quare illam relinquit tanquam ve-
" ram, & probabilem, ergo & hæreticus, & hæresiarca est. "
hæc ne est mens Scoti? hæc eius verba? verè Tu protestatus

tus fuisti pag. 332. " à Scoto non didicisse nec minus ex
,, eius doctrina profecisse. " Ita est vt dicis: etenim absurda imponere authoribus, quam graue crimen esset, edoctus fuisses p. d. 8. q. 5. D. & quol. 7. 8. (sed quia nulli authori.) Verum vt Te reum defenderes, innocentissimi Doctoris textum, publicus Interpræs falsasti, & erroribus per Te confictis, immaculatam famam impiè traduxisti. At prosequamur ex Scoto reserare malignam, & ingentem imposturam.

Sequitur Scotus [de prima] scilicet propositione Anima intellectiua est forma hominis specifica. [dicitur] à D. Thoma, (quod est ratione naturali nota, quod ostenditur dupliciter. Vno modo per authoritates Philosophorum, qui hoc asserebant, & non nisi tanquam ratione naturali notum. alio modo adducendo ibi rationes naturales, ex quibus istud concluditur.) & prosequitur Scotus ab A. vsque ad H authoritates Philosophi, & D. Thomæ rationes referre, eas examinare, ijsdem, proprias addere; adeo vt firmata maneat hæc propositio. Animam intellectiuã esse propriam, & specificam formam hominis, est naturaliter notum, & conclusum. redolet ne Ferchi hæc doctrina Alexandreum placitum? est ne Anima intellectiua, in sententia Aphrodisei, forma hominis specifica?

Deinde litera H. incipit examinare secundam propositionem; & inquit. (De secunda propositione principali, quæ est, quod Anima intellectiua est immortalis. proceditur sicut de prima. primo adducendo authoritates Philosophorum, qui hoc senserunt.) Pondera, hoc est, eam esse naturaliter notam, proindeque rationibus naturalibus posse demon-

strari

strari. & sequitur ex Riccardo 2. d. 19 qui asserebat esse naturaliter notum Animæ immortalitatem, referre quatuor authoritates Arist: ex 2. de Anima t. 21. ex 3. de Anima t. 7. ex 12. Metaph: t. 16. & 17. ex 10. de Animalibus cap. 4. His authoritatibus, addit rationes tres ex dictis Philosophi formatas, & duas desumptas ex D Thoma; quibus probatur esse naturaliter notum, Animam intellectiuam formam hominis specificam, esse immortalem. atq; in fine H. duas authoritates adducit, ex Metaph: t. 60, & p. de Cœlo tex: quibus videtur Philosophum oppositum sensisse.

Prosequitur examen Scotus, I & inquit. [Potest dici, quod cet ad illam secundam propositionem probandam sint rationes probabiles, non tamen demonstratiuæ, immo nec necessariæ.) Pondera, intentionem Scoticam, totam versari in astruendis Articulis Fidei, scilicet immortalitatis Animæ, & Ressurectionis mortuorum, qui essent destructi, si per rationes naturales demonstrarentur reliquę duæ propositiones, sicuti prima, de forma hominis specifica demonstratur naturaliter. Hinc primò subtilissimus Doctor, duas generales responsiones adfert, applicandas omnibus iam citatis Philosophi authoritatibus

Primam, Arist: secundum varia ipsius principia, quæ concordare non potuit, lumine fidei destitutum, variè locutum fuisse, ac proinde probabile esse, semper dubium fuisse de immortalitate Animæ.

Secunda, quæ magis realior à Scoto reputatur, (quia non omnia dicta à Philosophis etiam assertiuè, erant ab eis probata per necessariam rationem naturalem. sed frequenter non habebant, nisi quasdam probabiles persuasiones,

vel

vel vulgarem opinionem præcedentium Philosophorum) quod confirmat ex 2. de Cœlo t. 60. [& quamuis] dicit, (hæc responsio sufficeret ad omnes authoritates, licet essent expressæ, quod non concludunt propositum] scilicet probantes naturaliter immortalitatem. [tamen responderi potest per ordinem.

Quod præstat Scotus vsque ad Q. & adfert responsiones authoritatibus, & rationibus per totam litteram H. adductis exceptis duabus authoritatibus, quib⁹ sentire videtur Philosophus in oppositum.

Tum primo, quia istæ non demonstrant naturaliter immortalitatem Animæ, quod est illud principale, quod Scotus euertere intendit, vt maneat immortalitas, articulus fidei; ex quo articulo deinde elicitur alter, addita propositione tertia, quod forma specifica hominis, non remanebit perpetuo extra corpbs, & sic aliquando redibit idem; quod est dictu, generalis hominum ressurrectio futura erit, qui est alter inquam articulus fidei, quæsitus à principio in titulo quæstionis.

Tum secundo, quia ijs duabus authoritatibus abundè satisfactum fuit per illas duas responsiones generales; quis enim crederet, quod Arist: aberrantis est, esse pariter Scoti rectè sentientis.

Legatur Melchior Cano lib. 10. de locis Theologicis cap. 5. [de 3. Arist: errore.] legatur idem, quæ scribit Ferchius Vestig: p. cap. 3. pag: 6. col. 2. cum inquit " Dubitatio-
" nes pro resolutionibus citare, error prauus est. Hinc Pe-
" trus Matheus in histeria Henrici IV. Gallorum Regis re-
" censet sectarium quendam de Plesly publicè damnatum,

quod

„ quod dubitationes Authorum pro resolutionibus in opere
„ quodam suo, retulisset, atque ab eodem Rege, & sapienti-
„ bus contemptui habitum. "

Videat ergo humanissimus lector quam falso imponat Ferchius subtilissimo Doctori, quod relinquat falsitates probatas, & non solutas, vt eius dogma (de separabilitate omnis formæ tueatur.) an impio agnomine Alexandrei sit dedecorandus Scotus? an iuri philosophico, & Theologico, sit per ipsum abundè satisfactum? an contra fidem Catholicam quidpiam scriptum? an Doctoribus, & Auditoribus hæc Scotica doctrina scandalo futura sit? an potius, quod verissimum est, totum esse putidissimum Ferchij mendaciũ, ea detestabili intentione confictum, vt sub pallio subtilissimi Præceptoris, noua sua figmenta tutius inuulgare posset; atque tandem, quà Censura dignus habeatur Ferchius, cum Catholicissimam Doctrinam per tria sæcula, & vltra, absque vllo erroris minimo næuo coruscantem, calmo Sacrilego ità nephariè deturpat.

Legas ad æternam Tui confusionem, quę doctissimus Vega de Necessitate gratiæ ad pænitentiam q. 11. pag. 841. col p. scribit contra imponentes Scoto, quod senserit (Nos, ex naturæ viribus in hoc statu, habere posse dispositionem ad gratiam sufficientem) sed tanta est mihi, (inquit Vir Sapientissimus) pietas in Doctorem Subtilem, tamq; piam habeo opinionem de illius fęlicissimo ingenio, &(Catholica, & omnino singulari, & præexcellenti doctrina,) vt neq; istis argumentis adduci possim, vt credam illum sensisse, Nos ex naturalibus viribus in hoc statu habere posse dispositionem ad gratiam sufficientem.

Hæc

Hæc dignissimus Scoti Interpres; longe aliter ac Tu, haud dignus in Cathedra Patauina professor, pientissimè iudicauit, de summi Præceptoris doctrina.

Scribis Tu in Bzouium pag. 84. " Verum hæc iniuria, tam „ est enormis scilicet Scotum in fide dubitantem criminari; „ vt vix, ac ne vix quidem, eam in Bzouium cadere posse „ crediderim, " & Tu, non solum dubitantem; sed probantem hæresim contra fidem Catholicam, declamas?

At institutum nostrum sequamur. Scotus à litera Q. vsque ad literā T. adducit, & carpit quasdam rationes, quibus probatur naturaliter formam specificam hominis, non posse perpetuo manere extra corpus: & tandem à litera T. suam principem Conclusionem, & resolutionem quæsiti statuit his verbis.

(Dico ergo. quod illarum trium propositionum, ex quibus formatur ratio ad resurrectionem quodamodo à priori, quia sumptæ sunt à forma hominis ressuscitandi. Prima est naturaliter nota, & error ei oppositus, qui proprius est, & solius Auerois, pessimus est; non tantum contra Veritatem Theologiæ, sed etiam contra Veritatem Philosophiæ; destruit enim scientiam, quia omnes actus intelligendi, vt distinctos ab actibus sentiendi, & omnes actus electionis, vt distinctos ab actibus appetitus sēsitiui, & ità omnes Virtutes, quæ non generantur sine electionibus factis secundū rationem rectam; & per consequens talis errans esset à communitate hominum, & naturali ratione vtentium exterminandus.)

Pondera Ferchi, quam acriter, & meritò Scotus inuheit in Aueroem, vt velit eum, & sequaces exterminatos à Com-

munitate hominum. Non ne tamtundem est, ac damnare Alexandream mortalitatem? quæ Te Iudice pag. 348. eadem re est, cùm Auerois opinione? & audes Tu diffamare procaciter, Scotum tanquam Alexandri sequacem?
Hæc illa est Conclusio, summopere à Scoti aduersarijs expetita, "deleatur Scotus à Cathalogo Scriptorum." hanc ardenter appetti jt, Te referrente in Matenes: pag. 69. "Ioannes Casu Oxoniensis ex lex Horno, cum Scotum prorsus à Catalogo Veterum delendum esse suasit." Hanc pariter tibi in Votis esse, nimis apertè ostendis, quando Scotum catholicissimum Doctorem, Alexandreum, probantē hæreses, præbentem arma hæreticis, Catholicos exarmantem; in tuis opellis passim peruulgas.

Sequitur litera V. Scotus alteram partem suæ Conclusionis statuere, & inquit. [Sed aliæ duæ non sunt sufficienter notæ ratione naturali.] hoc est demonstratione; quæ sola probandi forma tollit articulum fidei, sicuti scientia fidem destruit, vt sustinet etiam D. Thomas p. p. q. 46. a. 2. ad propositum. [licet adeas sint quædam persuasiones probabiles] scilicet, quæ frequenter adhibentur etiam ad confirmandos articulos fidei nostræ; non quidem vt illis, id quod prius ignorabamus, euidenter cognoscamus, sed potius vt indè intelligamus, Nos ea non credere, quæ esse nulla ratione possunt.

Sequitur Scotus (ad secundam,] scilicet quod forma hominis specifica sit incorruptibilis, (quidem plures rationes probabiliores, vnde & illam videtur magis expressè sensisse Philosophus.) Pondera Scoticam mentem esse. Si attendantur rationes naturales probantes incorruptibilitatem

tatem Animæ, plures, & probabiliores esse ijs paucioribus, & minus probabilibus, probãtib⁹ formã, nõ posse perpetuo extrà Corpus remanere. Vnde sequitur, & concludit (ad tertium autem pautiores; & per consequens ex istis, nõ est per illam Viam sufficienter nota ratione naturali.) hoc est per primam Viam, procedentem à forma specifica hominis.

Aggreditur postmodum Scotus ostendere etiam secunda Vía, hoc est à posteriori, scilicet ab operatione propria hominis, probari non posse naturaliter resurrectionem Mortuorũ. & propter Rationes, quę in principio quęstionis tactę sunt, adducit vnam, & alteram rationem; (Sed, inquit, quod rationes illæ à posteriori minus concludunt, quam rationes illæ à priori, desũptæ à propria forma hominis.) quod probat per dictum D. Gregorij lib. 4 moral: in fine dicentis. (qui propter istas rationes noluerit credere, propter fidem credat.)

Quare, quæsitum Scotus in hæc verba resoluit, atque hucusq; fusissimè dicta, in hæc Catholicissima Verba epilogat. [Breuiter ergo, nec à priori, idest, per rationem principij intrinseci in homine; nec à posteriori, puta per rationem alicuius operationis, vel perfectionis congruentis homini, potest probari necessaria ressurrectio in nitẽdo lumini naturali. Ergo hoc tanquam omnino certum, non tenetur, nisi per fidem.) Immo [pondera Ferchi, quid de immortalitate animę rationalis, Te inuito, sentiat pijssimus Doctor,] [nec secunda propositio in prima Via, sicuti dicit August: lib. 13. de Trinit: cap. 9. tenetur per Rationem, sed tantum per Euangelium, dicente Christo, nolitę

timere eos qui occidunt Corpus, Animam autem non possunt occidere.)

„ Denique (sunt verba Tua scripta pag. 81. ad confundendum Matenesium, qui atrociter Scoto imposuerat, sed mitius, quàm Tu, eum dubitasse de credendis veritatibus) " ad Vmbilicum adduco rationem. [scilicet Subtilissimum Doctorem, tantum abesse, vt cum Alexandro sentiat mortalitatem Animæ, quin nec per somnium dubitet de hac Veritate credenda [Anima est immortalis) ex his [rescribendo ex Scoto Tu pergis] " apparet, quantæ sint gratiæ referendæ misericordiæ Creatoris, qui Nos per
„ Fidem certissimos [nota, lege, relege] reddidit in his,
„ quæ pertinent ad finem nostrum, & ad perpetuitatem sem-
„ piternam, ad quæ ingeniosissimi, & eruditissimi quasi ni-
„ hil potuerunt attingere iuxta illud, quod adductum ex
„ Augustino 13 de Trinit: cap. 9. in fine, quod Vix pauci
„ magno ingenio præditi vacantes ocio &c. ad indagandã
„ solius animæ immortalitatem potuerunt peruenire. Sed
„ si fides adsit, quæ est in eis, quibus dedit Iesus Filius Dei fie-
„ ri, nulla quæstio est, quia ipse suos credentes, in hoc certis-
„ simos reddidit,] atque in hæc pijssima Verba, hanc qu.
„ secundam finit subtilissimus Doctor.

Hæc ne sunt, Ferchi, illa " quatuor bona verba quæ Tu dicis pag. 288. ab Alexandreis solere in fine proferri ad Lectorem deliniendum? " quale exemplum asseris, eos imitari, " qui scribunt quantis possunt ingenij viribus, contra veritates creditas, rationes pro creditis omnino soluunt.
„ deindè dicunt, Nos lumini supernaturali, & fidei credere
„ debere. Tales Achillinus, Piccolomineus, Gianinus, &

alij

" alij quidam (fortassis & Tu) reperiuntur. Sic enim
" dicunt latenter. credite, quod nulla ratione credi debet,
" quod nulla ratione fulcitur, quod omni ratione impugna-
" tur, quod nulla ratione defenditur.

Si ita sentis. pudeat Te, atque manum ori imponas. Non indiguit ergo ex hucusque dictis, Scotus Tua defensione ex publica Cathedra Patauina, qui numquam fuit reus illius criminis, quò Tu solus inter Catholicos mortales denigrare tentasti. Mendacissima ergo est calumnia, quod Scotus proposuerit illas duas Enuntiationes (Anima intellectiua non est mortalis, anima intellectiua est mortalis) quando hæc verba, sic à Te digesta, minus reperiantur in tota illa citata quæstione

Citabo Ego ex Te locum, vbi deprehendes subtilium Doctorem, mortalitatem animæ assertorem. is locus Ferhci, est in 4. d. 50. q p. & 2. " quo loco astruit [sunt verba Tua in Matenes: pag. 17.] non licere damnato velle non esse, ad pœnam vitandam, propterea quod eligere propriũ
" non esse, est contra Præceptum Diuinum; pati pœnã sem-
" piternam secundum Præceptum. Anichilationem autem
" pati, non modo licere, immò & debere potius, quàm cul-
" pam agere, & Creatorẽ offendere. hæc Scotus. " Iam ne vi-
" des, quã omni prauitate peccati abhorreat Scotus qui mal-
" let tremendum gehenæ dolorem, aut quod grauius multo
" est, mortalis suæ, ac immortalis substantiæ in nihilum vsq;
" resolutionem sustinere, quàm teterrimum culpæ horrorem,
" ac fæditatem subire. " Ita certissimè est vt scripsisti; hæc hæc est illa mortalitas Animæ, quã asseruit, & quam mallet Scotus; nõ Epicuream, & Alexandream, quã Tu ei impingis.

O si

O' si accusare Scotum sufficisset, quomodo ipsius innocentia, per Te dirè lacerata fuisset. sed iam conuolemus ad tertium.

Tertiò, quam iniustissimè tandem in Catholicissimum Doctorem effundas cunctam rabiem, irarumque procellas; infamibus nominibus, ac ignominiosissimis Epitetis, eum dedecorando; Lector Aequissimus adiudicabit ex infracitandis nitelis, quas sparsim ex tuis opellis collectas, vbi eas fortissima vis veritatis extorsit, hic in vnum congessi, vt Iubar Scoticæ Doctrinæ tantomagis eniteat, depulsis probrosis nubeculis è virulento calamo Tuo, & atramento verè atro prodeuntibus, quibus splendidissimã Scoti famam, in hoc tuo Libello speciatim, conspurcare ausu temerario pertentasti.

Faciamque hoc loco, quod Chirurgi maximè solent, cum vulneri à Cane rabido inflicto mederi intendunt; nimirum tunc perfectissimè id curaturum se credunt [sic perhibẽte Natura) cum, eiusdem Canis rabidi pilis pro medicamento vtuntur. Parcet itaque humanissimus Lector, si in depilandis Ferchianis opellis, aliquantulum cunctabor, vt famæ Scoticæ vulnus, quod infligere dedecoroso stilo putauit, non solum perfectissimè sanescat; sed nec illatum appareat.

Primò itaq; probo. Te in caput Tuum rectè mentitum fuisse, atque mentiri, dum turpissima, ac iniustissima illa Epiteta, Scoto adscribis, ex ijs, quæ verisimè scripsisti in Bzouium pag. 55. " An immaculatam Ecclesiam, quæ firmamen-
" tum, & columna Veritatis est, censes (hæresim proban-
" tem,] [quod peius est) & capitales falsitates scribentẽ

con-

„ contra Veritatem Fidei,) in Christi caulis permissuram. An
„ Christiani Orbis Perillustres Vniuersitates, Parisiensem ,
„ Patauinam, Papiensem, Complutensem, Romanam ipsam
„ aliasq; multas, Scotum, si talis esset prælecturas arbitraris?
„ An Religionem Franciscanam, quæ pro Fide Catholica ,
„ multum iam sudorem sparsit , & sanguinem profundere
„ adhuc prompta, putas Doctorem recepturũ, Fidei Catho-
„ licæ tam aduersum? " (Alexandreum, Animæ intelle-
ctiuæ interemptorem?)

Secundo scribis tu in Vita Scoti pag. 39. " Verum tamen;
„ quia de tanti Viri (Scoti) doctrina scribo. Primum sci-
„ entias quarum iudicium relinquit percurram. posterius Iu-
„ dicij Scotici considerationem habiturus. Ioannis Scoti pe
„ ritia in plurimis scientijs comperta, in Philosophia Peripa-
„ tetica est singularis, atque ad Philosophos Aristotelicos
„ contra Fidem se se armantes retundendos, efficacissima.
„ Vt cum multi Theologorum aduersus Hęreticos polleant,
„ Scotus aduersus Philosophos prælium Princeps ducat. "

Aduersus ergo Alexandreos Aueroistas contra Fidem se se ar-
mantes; & alios, mortalitatis Assertores, Scotus prælium
ducit, arma retundit, efficacissimè pugnat; non eis fauet,
nec minus cum eis consentit.

„ In Fide Catholica, & Apostolica Romana, Ioannes Scotus
„ tanquam in columna, & firmamento Veritatis, immobi-
„ liter innixus permansit, si legas eius q. 2. prologi §. [de se-
„ ptimo] & 4. d. 6. q. p §. (ad quæstionem,) & sex-
„ centos suæ doctrinæ locos, quibus ad bilem excitus Ioan-
„ nes Baleus Apostata Schismatis Anglicani sequax, plurima
„ in Doctorem subtilem euomuit maledicta, Magna lux

„ Scoticæ fidei; quæ non modo Christi fideles illustrat, sed
„ et perfidas hæreticorum noctuas Veritatis inimicas æter-
„ nam eliminat, & absterret.
„ Sed quid vnum hæreticum memoro? Omnes Angliæ hære-
„ tici in Scholasticos omnes, vt in Vnum Scotum, in Vnum,
„ vt in omnes debachati sunt. Referam, quæ Dominicus
„ Grauina, Dominicani Ordinis iubar in præscriptionibus
„ Catholicis lib. p. pag. 168. col. 4. tradit [Eduardus in-
„ quit, Angliæ Rex Octauus, Henrici Octaui sanguine, &
„ errore hæres, Collegia, Vniuersitatesq; Theologicas euer-
„ tit, eorum libros vndiq; collectos, ex Bibliothecis feretro
„ impositos, rogo consumpsit, conclamantibus adolescentu-
„ lis. [Funus Scoti, & Scotistarum.] O' rabiem trucu-
„ lentam in omnes quidem Theologos, sed in Scotum spe-
„ ciatim exertam, ceu inuisum atrocius. " Hæc Tu Ferchi,
verissimè in Vita Scoti pag. 20.
Sed si Scotus eo Scotistæ, Alexandrei, & Epicurei sunt? quam
iustiore igne per Te concremandi?
Tertio scribis in Vita Scoti pag. 23. & 24. " ex selectissimis
„ Authoribus; Nocte Christi Natali, Seruatorem nostrum, se
„ specie paruuli Ioannis Dunsij aspectui, occulis, amplexib⁹
„ obtulisse; vt quomodo Christus Deiparæ se obtulit attrec-
„ tandum, sic quoq; addictissimo Deiparentis deuoto, se se
„ offerre dignatus fuerit. " & infra scribis. " Memorabile,
„ & illud Ioanni Dunsio disputaturo Parisijs, pro innoxia
„ à noxa originaria conceptu Dei parentis, atque enixius de-
„ precanti, repetentiq; versiculum (Dignare me, laudare
„ Te, Virgo Sacrata. Da mihi virtutem contra hostes tuos)
„ euenit; Imago namque Diuæ Virginis Marmorea, caput
incli-

„ inclinauit, eoque miraculo Victoriam benignè pollicita
„ est. Diciturque Parisijs, eadem imago capite inclinato ad-
„ hæcusque tempora perstare. Hinc apparet, Dunsio inte-
„ gerrimam Vitam, modestissimos mores, summam fidem,
„ continentiam, pietatem, sapientiam, innocentiam à Di-
„ ua Virgine impetratas. "

Hæc Tu verissimè Ferchi; sed hi cælestes recensiti fauores, descendunt ne à Patre luminum in Alexandreum, Epicureum, totis viribus contra fidem scribentem? Sapientia impetrata Scoto à Beatissima Deiparente, fuit ne Alexandrea labe, fœdata, conspurcata?

Quarto scribis in Vita Scoti pag. 90. " Enumeratis operi-
„ bus Doctoris subtilis, superest dicere, ea esse integræ Fidei
„ Catholicæ, atque Doctrinæ. De Fide, Posseuinus, inquit.
„ (Cuius doctrinę graue illud testimonium extat, quod eius
„ libri, absq; vllo erroris næuo vsq; in hanc dié, tercentos cir-
„ citer annos in Oecumenicis Concilijs inuiolati permanse-
„ rint.) " Rursus scribis circa finem Apolog: in Iouium pag 78. " Scotus rectè sentit de rebus fidei; rectum du-
„ bitandi morem assumpsit, & semper in Veritate à Sancta
„ Romana Ecclesia deffinita stetit. " Hæc Tu verissimè Ferchi. A' quo tempore igitur, Te accusatore, irrepsit feralis nęuus (mortalitatis animę) in operibus Doctoris subtilis integerrimæ Fidei Catholicæ, atq; Doctrinæ? vt Alexandreis tenebris [in Bzouium pag. 45.] damnes Scotum, tribus iam sæculis rutilantem? Ego enim sic intelli-
„ go, Doctorem subtilem; vel authentica damnatione, vel
„ doctrinali feriendum? Primum iuditium, summi Pontifi-
„ cis est. secundùm, sapientis; Doctore subtili doctioris.

„ Tu autem, neque anthoritate cum Petro, neq; doctrina
„ cum Dunsio concertare potes; quare, nec Scotum, nec Sco-
„ tistas, Epicureis, Alexandreis tenebris damnare. Atq; eius
„ scripta (in Matenes: pag 7.) numquam satis laudata ,
„ lacerare. "
„ Rectum dubitandi morem, Scotus assumpsit quidem: at
„ semper in Veritate à S R. E. definita, stetit. " Non ergo
irrationabiliter dubius, de immortalitate Animæ, Verita-
tem à S. R. E deffinitam, aliquando deseruit.

Quinto scribis in Matenes: pag. 77. " In nullo Concilio ge-
„ nerali, aut Prouinciali, Scoti Theologicæ disputationes in
„ fide damnatæ. Hoc solidissimum est Doctrinæ, tum sa-
„ cræ, tum sanæ Documentum. In Pariensi Vniuersitate ,
„ numquam erroris notata sunt Scoti Diuina, vel humana
„ dogmata. Id verò paucis concessum. Veraces ergo, ac de-
„ fecatæ sunt subtilis antesignani eluccubrationes. " & in Bzo-
uium pag. 63 rescribis. " Postremò vt Scotica Doctrina
„ clarissime appareat intaminata, adiungo ad fidē. A' Sco-
„ ti temporibus, ad nostrū vsque, plurima Oecumenica Con-
„ cilia coacta sunt. Quorum Patres si animaduertissent in
„ Scoti codicibus figmenta fidei aduersa, eum ex albo Ca-
„ tholicorum Doctorum expungere non dubitarent, & in
„ librorum prohibitorum, suspectorumque Indicem referre,
„ aut Patrum nimia negligentia, præsertim in scriptore, quē
„ tot Viri tanquam Antesignanum venerantur; aut Bzouij
„ diligentia nimia. Reminiscere Vniuersitatem Parisiensem,
„ Scholasticorum parentem studiorum, plurimis articulis ,
„ quorumdā qui plusquā sapere vellent in Scotum, nullum
„ errorem obseruatum. " Hęc Tu verissimè Ferchi. Qua
fron-

fronte ergo Tu, quod nec Oecumenica Concilia à Scoti temporibus ad nostrum vsque, nec Princeps Vniuersitatū Orbis, vsquam erroris notarunt; audes Tu inquam, falsitates, atque hæreses in eius scriptis obseruare? " ex cælesti Scoti calamo, [quemadmodum Tu scribis in Discussione de Authore Report: pag. 14. col. 2.] isthæc ne prodiere " scripsit ne Dunsius absque peccato? " sicuti Tu luculenter scripsisse probas lib. 3 Apol: n. 34. si defecatę sunt subtilis Antesignani elucubrationes, quare Alexandreas Epicureas fęces ītrudis, atq; stigia hęresis caligine eas aspergis. nimia petulantia, dum Tu solus audes in id Censuram ferre, quod nullus Patrum in Concilijs Generalibus animaduersione dignum iudicauit.

O' quam iustius declamasti in oratione pro Scoto habita in
„ Vniuersitate Patauina. O' disputationes Scoti acutissimas,
„ & efficacissimas ad captiuandum omnem intellectum in
„ obsequiū Christi. ad destruendas omnes munitiones cōtra
„ Saluatorem, & saluandos erectas. " quam quod in Tuo Libello pag. 291. blaterasti. " & quidem falsitas ista, quā
„ Scotus probatam reliquit, est capitalis, in qua, salus, tum
„ cuiusque hominis, tum Christianæ Ecclesiæ conseruatio
„ consistit. "

Audi quam meritò Scotus vsurpare posset Hieronymi Censuram in Aristarcum sui temporis apolog: aduersus Ruffinū pag 880. atque contra Te intorquere. [cum me Catholicum] Ferchi [in omnibus profiteris, hęreseos non poteris mihi crimen impingere. Vnde nascitur, Te errare, ea in me reprehendentem, quæ prius laudaueras.]

Sexto scribis in Iouium pag. 40. " Vnde illusor Veritatis

„ asseritur Scotus? Cui nihil magis cordi fuit, quam Veri-
„ tates illustrare, quærere, inuenire, roborare, defendere. "
& infra pag. 46. " qui nihil pro fidei illustratione intactum, aut intentatum, indefesso studio relinquit " Hæc Tu verissimè Ferchi. Sed si Scotus, nihil intactum reliquit pro illustratione fidei, nihilque cordi eius tenacius inhæsit, quam Veritates illustrare. quomodo conuenient inter se, quod falsitates reliquerit insolutas, capitales, exitiales toti Reipub: Christianæ, destructrices totius Ecclesiæ Christi?

Septimo scribis in eundem Bzouium pag. 52 & 53. " sa-
„ pienter Vniuersitates præcipuè Parisiensis, ad refrenanda
„ quorundam petucla ingenia, & nouitatem noxiam profli-
„ gandam, Iudicij speciem erexerunt, etiam in Veritatibus
„ creatis, ne quis contentioso fastu, à maioribus salubriter
„ inuenta, & probata conuellat. Hinc articuli Parisienses
„ prodiere, quibus, & Authores, & placita corrigantur. Prę-
„ stans est igitur Ioannis Scoti Doctrina, quam nec Iudices
„ fidei, nec Censores opinionum hucusque damnauerunt
„ erroris. " ita verissimè Ferchi.

Non ergo, quæ Catholicissimè scripsit in 4. d. 47 q. 2. per totam, erroris hucusque damnata fuere; atq; sine petulcissimi ingenij nota, contentioso fastu conuelli possunt.

Scoti Doctrina (scribit Franciscus Lichetus p. d. 3. qu. 3. pag. 114. col. 4.] [est ita singularis, quod in nullis adhuc extat reprobata, nec quidem verè reprobari potest. hinc doctissimus Comentator loc cit: pag. 107. col. 2 iurè in Suessanum, Doctrinam Scoticam lacerantem (quéadmodum Tu facis) iratus scribit. Miror, quod tantus Interpres velit dicere, hoc esse ineptè dictum; præsertim

quan-

quando dicitur à tanto Doctore, qui à toto studio parisiensi in nullo potuit vnquam reprobari; qui habetur vt subtilissimus Doctor. quicquid sit, cuilibet datur licentia loquendi &c. in fine concludens; & pro nunc sufficiant hæc contra illum nouum Philosophi interpretem; ad quem erubesco respondere iuxta labiorum suorum incircuncisioné. hæc Lichetus omnino Tibi coreo applicanda.

Octauo scribis in eumdem Bzouium pag. 56. " Verum Scotistarum plurimi, Concionatores, Disputatores, Lectores ,, Vniuersitatum, probatissimum habent testimonium præclaræ eruditionis. multi ad Episcopatus, Cardinalatus, & ,, ad Pontificatum quidem euecti, quibus dignitatibus consequendis, doctrinam, quam profitebantur plurimum contulisse non ambigimus. " quod rescribis in Matenes: pag. 24 hoc singularissimum, præclarè addens. " Demum & D. N. Sixtus V. fælic: recor: è Scotistarum Cathedra, in Petri Cathedram translatus est. " ita verissimè vt scribis, & rescribis. Verum Alexandrea, & Epicurea, Doctrina, ad consequendas dignitates illas, quinimo & apicem dignitatum, quæ sub Cœlo sunt, contulit ne plurimum, Te Iudice, seruilibus Scotistarum ingenijs? igitur Te assertore, côuinceris fateri, è Cathedra cuiusdam Alexandrei; Sixtum V. ad Petri Cathedram translatum.

Nono scribis in eumdem Bzouium pag. 69. " Infidus euasit Scoto Guglielmus Ochã; qui nihil non tentauit, ad Scoti Doctrinam, scholam, nomen euertenda; & is nihilominus, valentissimum hoc medium, hominibus à Scoto abducendis, nunquam proposuit ac obiecit. " Ita verissimè vt scribis. Ocham, accerimus, ac ferox Scoti antagonista,

nun-

nunquam tale medium, hoc est, mortalitatem Animæ in Scoto, & à Scoto approbatam ad abducendos ab eo sequaces, ad euertendam eius doctrinam, scholam, nomen adinuenit. Tu autem ex quo infidus euasisti, recedēdo à schola Scoti Ochamo vigilantior inuenisti? id tibi pernego: nam mihi magis fas est credere Ochamo dormitanti, quam Veglensi, [occulis volantibus) vigilanti.

Decimo scribis in oratione, quam in Vniuersitate Patauina in laudem Scoti publicus eius Interpres declamasti fac 7.
„ Ioannes Maior ex Ordine Carthusiano Theologus, Philo-
„ sophus, Historicus cum primis probatus, præclarū de Sco-
„ to iuditium, testimoniumque prębibuit. scripsit quippe Ioannem Scotum fuisse Virum eminentem, summo Pontificatu dignum. Hoc verissimè Ioannes Maior; sed hoc falsissimè. " quod Ferchius minor scribit " quidam Alexandreus nempe vester Doctor. "

Vndecimo scribis in Vita Scoti pag. 98. " Acumina Scoti,
„ sanè fecundissima, quibus philosophia, ac Theologia magnum sumpsit incrementum. " hæc Tu verissimè; sed quale decrementum philosophia non sumpsisset si mortalitatis Animæ Scotus assertor fuisset? Ex quo solo impio dogmate tota Christi Religio inpræceps ruueret.

Duodecimo scribis Tu in Bzouium pag. 65. " Nemo quam-
„ diu Scoto adhęsit à Chatholica fide est dilapsus. Nam Sco-
„ tus perpetim S. R. E. subiectus, stabilis in fide Catholica
„ perennat. immo qui à Scoti Doctrina ad proprias sectas,
„ ex suorum Discipulorum numero defecerunt Guglielmus
„ Ocham, & Ioannes de Ianduno, in peculiarē turgidi Ma-
„ gistrum, in Vniuersalem quoq; Magistrum Magistrorum
sum-

,, summum Pontificem, Dei permissu insurrexerunt. " Ita verissimè vt scribis. igitur apertissima calumnia est, Scotum docuisse, probasse, falsitates capitales, insoluta reliquisse argumenta contra Catholicam Fidem; quando perpetim ipse stabilis in Fide Catholica perennat. Transfugarum è Scoticis Castris opera sunt, dilabi à Fide Catholica, Dei permissu insurgere in Vniuersalē Magistrum Magistrorum, summum Pontificem.

Tertiodecimo. scribis in eumdem Bzouium pag. 77. " quā ,, multi ex omnibus Ecclesiasticis Ordinibus, Pontifices, Pręlati, Cleri, Principes, Populi, Regulares, Viri, Mulieres, Im- ,, caculatæ Conceptionis Marię Fæsto, Scoti emoti doctrinis, ,, Conciones, Declamationes, Poemata, Sollemnitates, Ieiunia, Orationes, Donaria, Sacra in Dei Honorem, & Marię ,, Beatitudinem celebrandam, conferunt. Igitur & per Scotum, & per Scotistas, (beatam eam dicunt omnes generationes.) "

Ita verissimè vt scribis: sed quæ laus ab illaudatis Scoto, & Scotistis, deriuare potest in Virginem gloriosam. Laus, à laudato; non ab illaudabili Viro procedit. quæ laus, inquā, ab Alexandreis, Epicureis, Porcinæ Sectæ promotoribus, in Immaculatam Virginem, quam solum purissima Astra matutina vix dignè laudant, prodire poterit!

Decimoquarto. scribis in Orat: præfata in Vniuersitate Patauina. " Cæterum ipsemet locus excitat, ad comparan- ,, dos præclarissimos ex nostra Religione Doctores, Antoniū ,, Patauinum, Ioannem Scotum. Ambo æmuli Patriarchæ nostri Fancisci, & prædicando verbis, & instruendo factis ,, iustissimis aquas Vitæ circumduxere. Primus tempore,

Theo-

„ Theologicam Scholam in Ordine Seraphico rexit Anto-
„ nius; primus perfectione Ioannes. pugnauit aduersus Hæ-
„ reticos Antonius in Gallia, & Italia. Ioannes in Germa-
„ nia. Multas Vniuersitates decorauit Antonius, Tholosam,
„ Bononiam, Patauium. Multas Ioannes, Oxonium, Pari-
„ sios, Coloniam. Plura scripsit Antonius, erudiendis pro
„ Concione Fidelibus aptissima. Longe plurima Ioannes,
„ vt in hac parte, facilè superet. " Hæc Tú verissimè; atque plurima, ibi, candido stylo prosequeris. sed quæ comparatio lucis ad tenebras? quando Te Censore; Scotus hæreses probauerit, quas Antonius (perpetuus Hæreticorum malleus) semper & vbique contriuit.

Quintodecimo. Et Colophonem addo huic Scoticæ emulationi, iis ipsissimis verbis, quę Tu in principio pręcitatę Orationis perorasti. " In retexendis (dixisti) Ioannis Dun-
„ sij Scoti Doctoris subtilis laudibus, tantopere inflamor;
„ vt neque maiorum taciturnitate, neque Recentiorum ob-
„ trectatione, neq; aliis quibuscumque retinaculis, cohibe-
„ re valeam animum incitatum. Nam statim, atque in mē-
„ tem fulserit Ioannis Duns Scoti illustre nomen, rutilant
„ quoque illico, nitidissimus candor innocentiæ, lectissimę
„ Hæros probitatis, regularis Vitæ norma, speculum Chri-
„ stianæ Charitatis, Euangelicæ culmen perfectionis, Diui-
„ narum sacrarium Literarum; scholasticæ Theologiæ pro-
„ pugnaculum, Accademiæ subtilis Coripheus, Franciscanæ
„ Religionis Doctor supremus, Vniuersitatum Catholica-
„ rum ornamentū, Christianæ Ecclesiæ scutum inexpugna-
„ bile, Humanæ sapientiæ, siuè naturalis, siuè moralis, siuè
„ rationalis apex Eminentissimus, singulare simulacrum sa-

pientiæ

„ pientiæ, & scientiæ Dei; in quo ex Deo liberalissimo do-
„ nante, & sacratissima Deipara interpellãte, consederit spi-
„ ritus sapientiæ, & intellectus, spiritus consilij, & fortitu-
„ dinis, spiritus scientiæ & pietatis; in quo consederit spiritus
„ timoris Domini, atque imago diuina, per quam Deus tot
„ Diuinæ sapientiæ mirabilia ediderit, quot scripta. "

Hęc tu Ferchi pro Veritate, corã amplissimo consessu, vouisti, dixisti; Hæc ego pro eadem Veritate, ex te congesta, depilata, ad abstergendam tetram caliginem, quà Scoti Doctrinam, & famam, nec non quietem eius tercentenariam denigrare, perturbare crudelissimè tentasti, hoc loco lubẽs apposui. Iudicabit modò, Aequus Lector; an tibi laudum lucem afferenti pro Scoto, an potius ipsemet Tibi atrociũ nubes iniuriarum congerenti in Scotum, (de vnoq; pectoris sterquilinio, & odorem rosarum, & fætorem cadauerum proferenti, amarumque dicenti, quod quasi dulce laudaueras,) præstanda sit fides. Cum apud eruditos Græcos irrefragabilis sententia sit. (Laudare, & infamare eumdem, est improbi.]

Non deerunt interim decora Scotistarum ingenia, quę iustissimis defẽsionibus pro summi Præceptoris fama, & doctrina, posteritati etiam tradant, quã falsa, iniuriosa, calumniosa sint, quæ Tu in innocentissimum, atque Catholicissimum Doctorem (in hoc Tuo speciatim probroso Libello] blaterasti, euomisti. Et hæc pro modulo instituti nostri, iustissimè ab ste; rectissimè, in Te rescripta, sufficiant; cum Tu immemor fuisti Cathoniani dicti.

Laudaris quodcunque palam, quodcunque probaris
Hoc vide, ne rursus, leuitatis crimine damnes.

Septima Querela Ferchij in Scotum.

Quod Methodus Scholastica Scoti, exarmet Doctores Catholicos, in Hæreticos pugnantes.

IN opuſculo de duabus perſonis producentibus Spiritum Sanctum q. 5. cap. p. & qu. 6. cap. p. & 4. n. 55. Ferchius ſubtiliſſimo Præceptori imponit, quod Catholicos decertantes contra Hæreticos, deturbet, exarmet; Hæreticos adiuuet; Veritatem Catholicam, quantum in ſe eſt deſtruat, quodq; in q. p. vndecimæ diſt: p. sent: (An Spiritus Sanctus procedat à Filio.] nihil, aut pauca tradiderit. in 2. verò quæſtione, (An ſi spiritus sanctus non procederet à Filio, diſtingueretur ab eo.] plurima, & accuratiſſima contra D. Thomam præſtet argumenta, ſicque pugnet pro Hæreticis contra Catholicos, atq; robuſtiores acatholicos faciat ſuis reſponſionibus, nec non alias grauiſſimas calumnias aggerat, quas Lector prudens fuſius legere poterit in Expurg: 40. Et quoniam ipſe concludit; intentionem eius eſſe in illa q. 6. Fidei Catholicæ aduerſarios, i js armis exarmare, quæ à Noſtratibus acceperunt. Curabimus Nos in pręſentiarum, cognatam hanc infamiam præcedentibus, iam ſi Deo placet emaculatis expurgat: precedenti, à Noſtrate quondam illatam, pro virili, ea prorſus Methodo eliminare.

Scotus

Scotus Expurgatus A' Mastrio.

TA est vt scribis pag. 431. " omnibus modis offendit, qui voluntatem habet offendendi. " Nihil intentatum reliquit Ferchius in suis opellis, quò subtilissimi Præceptoris doctrinam, famam, denigrare, lacerare pro posse valeat. Tria capitalissima crimina, nunc etiam imponit. Primum quod Scotus Doctores Catholicos, cōtra Hæreticos pugnantes, deturbet, exarmet. Hæreticos oppugnatos iuuet, & quantum in se est, Veritatem Catholicam destruat. Secundum; Scotum, parum, aut nihil tradere in q. p. d. 11. primi sent: in 2. vero q. plurima, & accuratissimè scribere contra D. Thomam decertantem in theodoritanos. Tertium, talem methodum scoticam, robustiores reddere Hæreticos, dum ab ipso responsiones accipiunt Catholicorum argumentis. singula capita diligētissimè ponderemus.

Primum, falsissimum esse conuincitur ex ijs, quæ Tu scripsisti ad Lectorem liberum pro Tuis Apol: fac. 4. " [Iussit]
„ inquis, Apostolorum Princeps in p epist: cap. 3. [vt es-
„ semus parati omniposcenti reddere rationem de ea, quæ in
„ nobis est fide.) Sed Doctor subtilis, rationib' efficacissimis
„ armauit Theologiam scripsit Paulus ad Titum cap p.
„ (Episcopum oportere esse potentem exhortari in doctri-
„ na sana, & eos, qui contradicunt arguere at qui argumē-
„ ta subtilia, & salubria documenta subministrabit Doctor
„ Subtilis, quem exarcerbatus Ioannes Baleus, vocauit pro-
„ pterea Papicolarum Herculem: " Hæc Tu verissimè.

si ergo subtilissimus Doctor ab ipsismet hostibus S. R. E. declamatus Papicolarum Hercules, armauit Theologiam efficacissimis rationibus, & in eos, qui contradicunt Verbo veritatis, subtilia argumenta, è suis armamentarijs, subministrat, quomodo nunc audes Tu scribere, ipsum exarmare Doctores Catholicos? Herculem Catholicæ Fidei infidos Antheos, verius Atheos, non Cœli, sed Terræ progeniem, fonere? Hidram, ceu hæresim iuuare contra Catholicos?

Scotus (per Te pag. 28. in Matenes:) " Vir Catholicus, &
" Apostolicus, quin & Sedi Apostolicæ constantissimè subie-
" ctus. Vir Religiosus, & Franciscanus; de cuius Actis, plura
" iusta: iniusta, nulla referuntur. " Nunc de tanto Viro, per Te, queq; iustissima difamantur. quod exturbet Catholicos Doctores decertantes contra Hæreticos, & quantum in se est Veritatem Catholicam destruat? leue ne, hoc crimen, Tibi videtur Ferchi, quando Subtilissimo Præceptori imponis, ipsum à parte Hæreticorum stare, Duces Catholicorum interturbare, Veritates Fidei nostræ destruere? qui in Bzouium pag. 84. scripsisti. " Verum hæc iniuria, tam
" est enormis, scilicet Scotum in fide dubitantem criminari,
" vt Vix, ac ne Vix quidem, eam in Bzouium cadere posse
" crediderim. " Parcat Tibi Deus, atque misereatur Tui.

Secundum, pariter falsissimum est. Scotum, nihil, aut pauca tradidisse in q. p. dist: 11. primi sent: in secunda quæst: vero plurima, contra D. Thomam, pugnantem contra Hæreticos. Nulla alia quæstio est in quatuor libros sent: Scoti, gloriosior quæstione illa (Vtrum Spiritus Sanctus procedat à Filio.) in nulla alia quæstione, tam plura, efficacia, robu-

robusta documenta pro fide Catholica Romana, contra eius aduersarios tradidit Scotus, quam in præcitata quæstione illa.

Hæc est illa famosissima quæstio, quæ Eminentissimo Bessarioni arma efficacia præbuit, te assertore in Opusc: de duabus personis producentibus Spiritum Sanctum q. 4. cap. p. quibus in Schismaticos Græcos fæliciter Vsus in Concilio Florentino ad conciliandam pacem inter Græcam & Latinam Ecclesiam potuere; sicuti testatur ipsemet Bessarion in Orat: habita quæ legitur in 4. Tom: Concil: post acta Concilij Florentini. Et Tu non erubescis affirmare, " nihil, aut pauca, Scotum tradidisse in illa q. quæ tam ingẽs beneficium contulit S. R. E.

In secunda vero quæst: eiusdem dist: quæ Vna, & altera pagella absoluitur; vbi Tu dicis, Scotum, plurima, & accuratissimè scripsisse contra Sanctum Thomam. Ità est, vt afferis; Verum id præstit subtilissimus Doctor, quod Tu in Bzouium elegantissimo stylo adeò commendasti his verbis. "
„ & si nullam ob rem, Scotus laude dignus videretur, propter
„ hoc, laudem dixerim incomparabilem demereri, quod mul-
„ tas Veritates Catholicas, à plurimis opinionibus Thomi-
„ sticis distinxerit, illas amplectens, has respuenes ' Ità sa-
„ nè egit Scotus in illa q. Etenim Veritas Catholica est, spiritum sanctum procedere à Filio; quam Veritatem, adeo firmissimis rationibus muniuit, ac roborauit Scotus cõtra Theodoritanos in q. p. vt nihil optandum certè Tibi reliquerit, si eius scripta (non volantibus occulis.) sed fixis, attentè legisses; quemadmodum Bessarion fecit, qui ex ea lectione Theodoritanos vinctos Cathenis Scoticis

ticis in Concilio Florentino per triumphum adduxit.

Opinio verò Thomistica est. Filium in Diuinis, per relationẽ oppositam, non disparatam constitui & distingui. at qui hoc Thomisticum dogma, placuit Scoto, à Veritate Catholica secernere. & quod minus verum censuit, ad filium redigere, [idque de more suo,] vt Tu scribis in Vita Scoti pag. 46.

Non ergo ex hac colluctatione inter Catholicos robustiores Hæretici fiunt; sed vt Tu scribis in Iouium pag. 51. " Viuaciores Catholici in Hæreticos insurgunt, intorquent, ac retorquent tela, technos omnes, nodos etiam Gordianos, Pelleo ingeniorum gladio, in Petra Christi ex acuto rescindunt.

Non nisi impostor, calumniator, sussuro, hanc conditionatã positionem; [si Spiritus Sanctus non procedat à Filio, distingueretur ab eo.] disputari haud posse sine iniuria Catholicæ Fidei asseueraret, Te Iudice pag. 470. ex August: lib 2. de Doctrina Christiana cap. 33.

Atque hinc Tertio manifestissimè deprehenditur; quam calumniosè asseras, Methodum Scholasticam, quam inter disputandum adhibet Scotus, rebustiores reddere Hæreticos: infirmos ac debiles Catholicos relege in tui confusionem, quę Tu eruditè de Scholastica disserendi Methodo, exarasti in Matenes: pag. 46. quod elegantissimũ Encomium, ego hic statuo contra faciem Tuam; cum ad eliminãdam hanc Tuam imposturam, solidius scribere non potueris.

„ Modus Scholasticus, inquis, quò sacra per modum dubita-
„ tionis proponuntur, & in Vtramque partem contradictio-

nis

„ nis ventilantur, mox veritas declaratur, confirmatur, de-
„ fenditur, incredibile est, quantum conferat. Eo probè cre-
„ dibilium terminos definiri; in Veritates componi, vel di-
„ uidi, cum tertio, ex veritatibus Conclusiones educi, præcla-
„ rè instruit S. Thomas p. p. q. p.
„ Eo iuxtà S. Bonauenturam propositam Veritatem, Catho
„ lica quæruntur media, necessaria, vel probabilia ad fidem
„ roborandam; responsiones inuestigantur, ad Hæreticorum
„ Sophismata eliminanda, rationes indagantur ad hæreses
„ conuellendas.
„ Eò, Cœlestia dicta à Terrenis abiunguntur, ne inter cre-
„ denda irrepat, vel error, vel opinio. Sacrarum Literarum
„ declarantur obscura, dura molliuntur, aduersantia specie-
„ tenus in concordiam rediguntur secundum Scotum in 3. d.
„ 24. q. p. Cuiusmodi vtilitates Doctor seraphicus q. 3. pro-
„ logi egregiè amplectitur. Nam Infidelibus prodest, dum
„ Fidei impedimenta submouet, fidelibus infirmioribus pro-
„ dest, quos erudita intelligere facit; & solatio sancto de-
„ mulcet. dicente Bernardo (nihil libentius intelligimus,
„ quam quod Fide credimus.) Eodemque modo, plurimis
„ Hæreticis, & Hæresibus aditus præcluditur, quia scholasti-
„ corũ omnes præuidere, omnibus præuidere cauillationibus
„ interest. quo fit, vt argumenta, quæ de nouo apud segre-
„ ges emergunt, iam putida, & antiquata in scholis inuenian-
„ tur priusque soluta, quam inuoluta. Vnde scholastici,
„ inanem illam gloriolam, ad quam ardentissimè Magistri
„ sine Magistro inhiant eisdem excuciunt. seuerus iste dis-
„ putandi modus, quò relictis verborum fucis, fides illustra-
„ tur; vel hoc nomine, Catholicis omnibus laudandus, quòd

Hære-

„ Hæreticis est infestum omninò. Eoque vsum esse sectariorum arbitror profectò neminem. Neque id mirum.
„ Nam aut veris, aut verbis munienda scripta. in hæresi, nulla Veri firmitas. in Methodo scholastica, nulla verbi venustas. Actum est de hæresi proculdubio, si ad lapidem scholasticum examinetur. Tunc apparet Lupus, absque Ouis pelle. Tunc sathanas figuram Angeli exuuit. Venenum aspidum, sine mellinio, nemini gustabile, inuenitur.

„ Itaque hunc morem differendi, non modo licitum;
„ verum etiam valdè proficuum, & necessarium,
„ qui reprobet Catholicis infensus, Hæreticorum fautor deprehenditur. „

Hæc Tu veraciter de Scotica disputandi Methodo, quibus omnibus, & singulis, & Ego contra præsentem calumniam subscribo.

Octa-

Octaua Querela Ferchij.

Quod Nos quoque, & Scotistæ mortalitatis Animæ assertores, defensoresue simus.

IN disp. 5 q. 7.a.2.n. 168. & 172. lib. de Gener: & Corrup: exaggerando contra opinionem de circulatione Animarum [Vnum ex præcipuis dogmatibus Ferchianis] cum non nihil per excessum locuti fuerimus quēadmodum fusè protestati sumus expurgatione nona; quasi grande aliquod sacrilegium patrauerimus, statim Ferchius, vt maiori licentia in nos debachari possit, ac virulento calamo nos perstringere, imponit, quod asseramus mortalitatem Animæ; atque in sexcentis locis sui Libelli, nos iniquè traducit, tanquam Alexandreos, ac Animæ intellectiuæ interemptores. præcipuè autem pag. 422. sic queritur.

" Circulationem Animarum Aristotelicam, multis titulis
" ignominiosis, pro vestra modestia vituperatis. Pitaghori-
" cam, fabulosam, antiquatam, obsoletam dicitis, absurdam.
" Quasi non liceat mihi par pari referre, si vellem. Vestra
" opinio de Animarum mortalitate, Epicurea est, porcina est,
" exitialis, & absurdissima supra omnem absurditatem, sen-
" tina vitiorum, fundamentum Atheistarum est. Malim ego
" Pitaghoram authorem, cū suis fabulis antiquitati admirā-
" dis, quam Epicurum cum suis placitis suillis: Sed tempe-
" rabo me, ne vobis similis efficiar. Pro iure, iniurias Vos
" refertis; nolo ego maledictum, pro maledicto referre. Di-

camus alia. " hæc Ferchius eo loco cit: Alia autem, quæ in hoc proposito contra nos euomit; inter pręcipua ea sunt, quæ scribit pag. 473. & 474. sic enim inquit.

" Animaduerto quam artificiosè offensores, & eorum con-
" sortes, mortalitatem mihi suadeant, & Lectoribus. No-
" lunt absolutè dicere (Anima est mortalis,) ne punian-
" tur; sed versutè hoc dicunt; quoniam omnes authorita-
" tes, & rationes pro immortalitate, idest pro Veritate Ca-
" tholica factas, diligentissimè soluunt, rationes, & autho-
" ritates, quas possunt contra veritatem Catholicam agge-
" rant. Pro mortalitate, sedulò agunt. Pro immortalitate
" nihil. Sed veritatem exarmatam, sine vlla ratione ad pro-
" bandum, sine vlla ratione ad respondendum ponunt; ac si
" dicerent; hæc opinio, sine ratione proponitur, vt à vobis,
" tanquam à bestijs irrationabilibus credatur. Nollunt af-
" firmare mortalem animam sub propria persona, sed sub
" persona Arist: dubitantis. Si quæratur, dubitat ne Arist:
" pro mortalitate cum ratione? Statim proferunt princi-
" pia demonstratiua Arist: si quæras item, dubitat ne pro im-
" mortalitate cum ratione? muti tacent. At non est credibi-
" le, Arist: qui omniũ Philosophorum maximè cum ratione
" processit dubitasse sine ratione. Neque credibile est, ra-
" tiones dubitandi pro immortalitate friuolas esse; quia fri-
" uolas rationes, facilè soluisset Logicorum omnium acutis-
" simus. Immò oportuit, illas rationes fuisse valdè efficaces,
" quæ æque ponderant principijs demonstratiuis, vel etiam
" præponderarent. Si quidem ab Aristot: extorserunt sæ-
" pe, vt expressè scriberet intellectus immortalitatem,
" mortalitatem, nunquam. quam tamen mortalitatem,

sine

„ fine vllo periculo exprimere poterat, ſicuti expreſſit Epi-
„ curus.
„ Dicant igitur nobis offenſores ex Ariſt: non ſolum rationes
„ pro mortalitate, ſed etiam pro immortalitate. At nullas,
„ pro immortalitate colligunt. ab alijs collectas deſtruunt.
„ Quarè obſecro tanta diligentia pro mortalitate Animi,
„ tanta negligentia pro immortalitate?
„ Quare? quia mortalitas in eorum Animis dominatur, &
„ creditur; ideo pro mortalitate tantopere laborant. Sub
„ prętextu Ariſt: dubij, mortalitatem indubiam faciunt, quā
„ probant, quam defendunt, etiam ſine Ariſt: Immortalitatē
„ ab omnibus deſertam, indubitanter nolunt, quemadmo-
„ dum ipſi eam omnino deſerunt. Hoc eſt artificium illorū,
„ periculoſius, an pernitioſius neſcio. " Hæc Ferchius, qui
nec tamen finem facit nos laceſſendi, dum ſine fine impo-
ſturam hanc grauiſſimā, Candido Lectori, ſuadere nititur.

Octaua Expurgatio Maſtrij.

POST turpiſſimè læſam Scoti catholiciſſimā Doctri-
nam, conſequens erat, vt Ferchius atrociter etiam
calumniaretur. Scotiſtas etenim, cum ea, quæ Sco-
tus rationabiliter docuit, eius diſcipuli defendere teneantur;
haud mirum, ſi pari mulcta, qua Præceptor, & eius
ſequaces plectantur.
At contemplare, Lector, Ferchi liuidiſſimum aſtum. Vt incir-
cuitu à ſe [nouiſſimè excogitato,] ſecurè ambulare poſſit,
atque maiori licentia eum tueri valeat. Nos criminatur

tanquam Epicureos, Atheos. quod iniuriæ genus, apud Christianos, immo apud Ethnicos ipsos, atrocissimũ est; & quasi comparatione Epitectorum, quibus nos adornauimus eius animarum regressum, (dum Pithagoricum, fabulosum, antiquatum, absoletum, absurdum appellauimus) nihil aduersum nos protulisset, protestatur se temperare velle ab iniurijs, ne nobis similis efficiatur; atque nolle maledictum pro maledicto refferre, indicauit tamen, quam facile sit ei maledicere. Quali ergo censes, humanissime Lector, iniuriarum genere, impeteret in Nos Ferchius, quãdo maledictum pro maledicto referre vellet?

Certè Tu scripsisti in Matenes: n. 70. " Nulla Viro Christia-
" no atrocior iniuria, nulla minus tolleranda, quam eum as-
" pergere Stigia hæresis caligine. " Vhe Nobis, si hanc tuã
" circulationem animarum; (quam sub persona Arist: do-
" ces) de mente D. August: lib. 12. de Ciuit: Dei cap. 13.
" (impiam, falsitatem inimicam Christianæ Fidei, stultam) appellauissemus. Si de sententia D. Bonauenturæ 2. d. 18. q. 2. de 2 art. n. 39. [somnium] dixissemus. Si cum Doctore Angelico lib. 2. contra gentes cap. 39. (hære sim Manicheam) nuncupauissemus. si cum Cesare lib 6 Comentar: [Druidarum Gallorum opinionem] scripsissemus. quando communes illi tituli de Animarum Circulatione, apud alios authores, à nobis repetiti, adeò atrãbilem tuam commouerunt, vt illicò Atheistarum impijssimum titulum in Nos expueres, atque interemptorum Animæ rationalis nominibus, describeres.

Verum hic finem faciamus nostro iusto dolori, cum Tu paratus sis semper, Nos pro posse lacessere. qui iudicaturus est

Viuos

Viuos, & Mortuos, vtrosque pro qualitate dictorum, & factorum puniet. Ad calumniam, qua nos titulis ignominiosis pro Tua modestia vituperas, conuertor, & consimili Methodo, qua summum Præceptorē euidentissimè emaculaui, Nos ipsos expurgo, nec non putidissimum mendacium Tuum, Aequo Lectori, adaperio.

Adeamus igitur nostram disput: primam de Anima; vbi Q. 10. ex professo disputatur de Immortalitate Animæ. Ergo quęstione proposita (An omnis Anima sit immortalis.)

Primo n. 131. & 132. explodimus Platonicorum opinionem (apud Raguſ: disput: 21. cap 4.) asserentium omnem Animam esse immortalem. Cui opinioni, & Tu Vestig: *6.* lib. p. cap *2.* multum faues, dum omnem formam substātialem in sent: Arist: probabiliter doces esse immortalem; atque sic videris probabiliter arbitrari, cum insanissimo Maumethe in Alcorano, hoc est, in sentina omnium falsitatum, quæ à Demoniorum Dęmone excogitari, turpissimè, ac falsissimè possunt, dari loca beatitudinis Porcorū, Asinorum, & omnium Bestiarum.

Tandem in fine .n.n.132 hæc scribimus solum igitur quęstio reducitur ad Animam rationalem Cuius prima opinio, ipsam quoque ponit mortalem. ita Epicurus, & ex Peripateticis Alexandrei. in quam sententiam, quamplurimi ex sanctis Patribus trahunt ipsum Arist: Communior opinio, ipsam asserit esse immortalē, & hanc immortalitatē docet esse naturaliter cognoscibilem; illamque cognouisse Arist: ità Recentiores ferè omnes, & præsertim Ferchius citat.

Firmato opinionum sensu de immortalitate Animæ nu. 138. ponimus nostrum Assertum. Dicendum tamen est, Animæ

ratio-

rationalis immortalitatem esse de fide; & pro statu isto ; quamuis efficacissimis rationibus probetur, non tamen vera, & rigorosa demonstratione ostendi posse. Aristotelem autem, licet hanc Veritatem agnouerit, illam tamen non ità clarè, & indubitanter docuisse, sed cum aliqua formidine ad oppositum, Hanc Conclusionem esse Scoti 4. d. 43. q. 2. a. 2. dicimus, quem sequuntur omnes Scotistæ, ac eius Interpratetes. (Vno dempto Patauino publico Interprete Ferchio.)

Hoc num: incipimus probare nostrum Assertum & quidem ; quod sit de Fide, conuincitur manifestis Sacræ Scripturæ Authoritatibus Math: 10. & Lucæ 23. atque deffinitionibus sacrorum Cōciliorum Generalium Vien: sub Clemente V. & Lateran: sub Leone X. quod verò, non sit naturaliter demonstrabile. probamus etiam, nec à priori, nec à posteriori.

Num: 134. ostendimus, ex multis locis Arist: ipsum agnouisse immortalitatem Animæ. sed huius veritatis habuisse formidinem ad oppositum, cum hæc Veritas pugnet aliquo pacto cum quibusdam eius principijs, scilicet æternitate Mundi, & infinitate in actu. Non negamus tamen, quin possint illa loca ad bonum sensum deduci, propter consuetam loquendi obscuritatem; sed an talis fuerit ipsius mens, ex textu non apparet, magis tamen ad immortalitatem inclinasse; quia immortalitatem expressè pluries asseruit, licet non demonstrauerit; mortalitatem verò numquam , sed solum ex quibusdam principijs, & propositionibus deduxisse.

Ex hucusque nostris dictis, Aequus Lector, hoc corrolarium Ferchia-

Ferchianæ imposturæ eliciat, scilicet cum inquit. " Offen-
" sores affirmare mortalem animam sub persona Arist: dubi-
" tantis, quia si quæratur, dubitat ne Arist: pro mortalitate
" cũ ratione; statim proferunt principia demonstratiua Ari-
" stotelis. "

Vbi nam hoc à Nobis fuit dictum, vel aliquando somniatum? vbi prolata fuere principia demõstratiua Aristotelica, atq; eadem insoluta relicta? Certè Nos apertissimè diximus, mortalitatem nunquam expressè Arist: asseruisse, sed solũ deduxisse, ex quibusdam eius principijs, & propositionib⁹ ad immortalitatem verò magis inclinasse, cum hanc expresse, pluries affirmauerit, licet non demonstrauerit.

Quod ante nos docuerunt cum summo Præceptore, Scotistę omnes, vna cum doctissimo Caietano, à Ferchio prætitulati per ly, & (Consortes eorum.) nec non Excelentiss. Raguseus disp. 21. cap. 6. pag 438. linea 7. Veritati ergo est ne consonum, quod Ferchius blaterat. " Muti tacent. Si quæras, dubitat ne Arist: pro immortalitate cum ratione? " quando præponderauit secundum Nos, mens eius, magis ad immortalitatem. Eam expressè pluribus in locis docuerit, & rationibus efficacissimis muniuerit, licet non veris, & rigorosis demonstrationibus; cum pro statu isto fieri minimè possit.

Iudicet Doctus Lector, an eius farinæ homines scimus, quales virulento calamo, & atriori atramento depingit Ferchius. at pergamus.

A' num. 135. vsquè ad nu. 138. inclusiuè, adducimus authoritates & Rationes, quibus Alexandrei, & Epicurei, probãt Animę mortalitatem, & eas refellimus, & soluimus.

Hic

Hic eliciat Aequus Lector, alterum corrollarium Ferchianæ calumniæ, dum scribit. " sub prætextu Arist: dubij, mor-
" talitatem indubiam faciunt, quam probant, quam defen-
" dunt, etiã sine Arist: " Legantur quæ scripsimus à n. 153. vsque ad finem quæsti; & videbitur an defendatur, probetur indubia mortalitas animæ, etiam sine Arist: quemadmodum Nobis imponit Ferchius.

Prosequimur à n. 139. vsq; ad n. 152. afferre rationes contra aliam partem nostri asserti, quà negamus, hanc Veritatem immortalitatis Animæ posse naturaliter demonstrari. atq; eas rationes adducimus, quibus Doctores aliqui, eam conãtur demonstrare. quas quidem rationes, valde efficaces esse dicimus: sed non esse demonstrationes euidentes puro Philosopho, quin possit eas soluere. quod fuit nostrum intentum ijs locis.

Etenim, cum in sententia Subtilissimi præceptoris, nobis certissimè constet de immortalitate Animæ, solummodo per fidem Christi; adeo vt, propter hoc maximæ sint gratiæ referrendæ misericordię Creatoris, qui in hoc certissimos nos reddidit, quod eruditissimi, solo lumine naturali, attingere non potuerunt; quamuis adsint efficaces rationes, quæ apud intellectum Christianum benè institutum, quasi locum demonstrationis teneant (quemadmodum apud Cauellum disp: p. de Animæ substantia sect: 13. doctissimus Suarez fatetur) præcipuè autem, illæ quatuor à Nobis vltimò adductè. eas tamen soluimus; ne videatur Fidem nostram, suam certitudinẽ, ab humanis rationib⁹, emẽdicasse.

Id quod egregiè præstitit pariter in cõsimili D. Thomas Doctor Angelicus lib. 2. contra gentes cap. 38. quò loco, cum addu-

adduxisset rationes, quibus Doctores aliqui existimabant, eos demonstrasse hanc veritatem Catholicam (Mundus non est æternus,) illas statim soluit, atq; hæc verba scripsit, (Has autem rationes, quia vsquequaque non de necessitate concludunt, licet probabilitatem habeant, sufficit tangere solum, ne videatur Fides Catholica in vanis rationibus constituta, & non potius in solidissima Dei Doctrina; & ideo conueniens videtur, qualiter obuietur eis per eos, qui æternitatem Mundi posuerunt) Hęc doctissimè Angelicus Doctor, quem Scotus, & Nos eius addictissimi Discipuli imitantes, Rationes, quæ ad sensum aliorum demonstrant hanc Veritatem Catholicam, scilicet (Animam esse immortalem,) meritò soluimus; ne solidissima Dei doctrina expressa Mathei cap. 10. [Nolite timere eos qui occidunt corpus, animam autem occidere non possunt.] humanarū rationum indiguisse videretur

Hinc eliciat Aequus Lector quam calumniosè Ferchius imponat. " Nos si non absolutè, saltem versutè dicere ani-
„ mam esse mortalem, ne puniamur à fidei Censoribus. Quo
„ niam omnes authoritates, & rationes pro immortalitate,
„ & pro Veritate Catholica factas, diligentissimè soluimus.
„ Rationes verò, & authoritates contra prædictam Verita-
„ tem aggeramus. "

Falsissimum enim est; nos adducere authoritates, & Rationes pro mortalitate, & eas insolutas relinquere, vt est videre nostra scripta loc: cit: Non imitamur hac in parte Te ipsum; qui in Vestigat: 6. lib. pr. cap. 2. proprio labore insumpto, inquis duodecim rationes conficis ad probandam immortalitatem omnis formæ, easque in-

solutas relinquis, ac si diceres. hæc opinio pro vniuersali affirmatiua melius probata, proponitur animalibus rationalibus, atque irrationalibus; non audes absolutè affirmare, animam Asini esse immortalem, ne sepultura Asinina puniaris: Sed versutè id asseris, cũ omnẽ formã substãtialẽ esse ingenerabilẽ & incorruptibilẽ, cõtenids. pro imortalitate bestiarum, rationes, & authoritates Arist: aggeras, easque insolutas dimittis. Fuga est miserorum, vt aiunt, quam Tu dicis pag. 264. " Scoti secutus exemplum " in 4 d. 43. q. 2. quod, quam falsum sit, iam apertissimè com, stratum est Expurg. 6. præcedenti;

Si per Te, Animæ immortalitas, est Veritas Catholica, sicuti asseris pag. 473. Videtur ne Tibi; Nos hanc Veritatem exarmasse, dum authoritate Christi Domini, eam armauimus, quacumque humana demonstratione incomparabiliter efficaciore? exarmatam asserant Turcæ, & Pagani, ac eorum consortes; quibus Christus Dominus Crucifixus, stultitia est. armatam potentissimè confitebuntur omnes, qui Militiæ Christianæ nomen dederunt, etiam ipsimet iuratissimi Ecclesiæ Romanæ hostes, atque filij degeneres Hæretici.

Si per Te pag. 344. " Citare Arist: est perinde ac citare rationem. " quare citare Christum Dominum, non erit etiã per Te, ac perinde citare plusquam Rationem. (si testimonium hominum accipimus, testimoniũ Dei maius est) inquit Ioannes Epist: p cap 5. Tantum ne homini pagano ingenij fallaci defertur. quẽ Tu stultum hominẽ, alias, ,, & meritò appellasti lib p de Cæli ortu c.p. pag. 140. & tantũ veritati ipsemet, quinimo D. O. M. aufertur, vt asserta,

ab

ab ipsius diuinissima voce authenticata dicantur exarmata, & sine vlla ratione ad probandum?

Non inficior, vt dixi expurg. 6. Veritates Catholicas, aliquorum ingenijs suaderi debere, vt assensus eis facilius præbeant, agnoscantq; nostram fidem irrationabilia haud docere. Sic paratos semper nos vult Apostol: Petrus in p. sua Catholica cap. 3. (reddere rationem omni poscenti, de ea, quæ in nobis est fide.) Sic docet D. Bonauentura q. 2. prol. per Te citatus.

Verumenimverò; Catholicæ veritates, non exigunt demonstrationes. (Non haberet nostra fides meritum, quando humana ratio posset præbere experimentum.) contestatur D Gregorius homil: 26. in Euangelia.

Frustra ergo Ferchi, quæris demonstrationes rigorosas ad probandam hanc Veritatem Catholicam. (Anima est immortalis.) Error hic est 96 Raymundi Lulli relatus 2. p. Direct: Inquisit: pag. 260. col. p. Veritas fidei non potest à Nobis euidenter demonstrari, licet possit à nobis sufficienter defendi, concludit Franciscus Mayro quol. 9. §. (Dico ergo.) Non habet illa nisi persuasiones multum efficaces intellectui Christiano benè instituto, à nobis insinuatas.

Reminiscere eorum, quæ Tumet scripsisti Vestig: 8. cap. 4. num. 30. cum inquis. In physica, de animæ intellectiuæ
„ substantia, origine, informatione, multiplicatione, dura-
„ tione, beatitudinis regressu, litigio implacabili, & immor-
„ tali Philosophi litigant, Sectæ cum Sectis & in eadem Se-
„ cta Peripateticorum, sunt sectiunculæ plures, quas litiga-
„ re contra euidentem demonstrationem velle, non est veri-

,, simile. Sed in his facilius est demonstrationes iactare;
,, quam tenere. Ea propter, qui dissidium immortale Philo-
,, sophorum animaduerterit, leui negotio cognoscet, (nihil
,, esse certò demonstratum, vbi nihil conspicit certum,) tan-
,, toque sæculorum decursu communi consensu nihil deci-
,, sum. " hæc Tu veraciter, quorum si non fuisses oblitus,
,, certè, cōtentioso fastu, non scripsisses, " rationes dubitan-
,, di pro immortalitate, Arist: fuisse adeo efficaces, quę ęquè
,, ponderarent principijs demonstratiuis, vel etiam præpon-
derarent. " Igitur tandem captiuanda est mens nostra in
obsequium fidei, constanter asserentis; (Animā occidi
non posse,] & non Scoti, & Aristotelis, qui cum ratione
probant.

Quale ergo Somniatum artificium, periculosius, an pernicio-
sius fingis? cum Nos, omnes rationes adductas, tanquam
demonstrationes rigorosas ad probādam immortalitatem
Animarum soluimus; Vnde mortalitatem perinde Nos
credere, mortalitatem dominari in cordibus nostris, in-
fers?

E Catholicis parentibus natus sum, atque originis meæ locus,
situs est in præcordijs Italiæ, hoc est, in sinu Ditionis S. R E.
& non in finibus Turcarum, quemadmodum Tu ortus, ac
altus fuisti. Catholicissimè educatus sum, Franciscanam
Religionem & Scoticam Doctrinam, hoc est, stabilem Re-
gulam Fidei Romanæ profiteor. Immortalitatem Anima-
rum constantissime credo. Aristotelicam transmigratio-
nem, (per Te nouissimè excogitatā,) anathematizo. Mor-
talitatem ijs credendam relinquo, quorū Deus Venter est.
Christianæ Philosophiæ in Vita Scoti, & non puræ Aristo-
telicæ

telicæ Vestigator, quemadmodum Tu, author fui. sub persona Arist: quidquam contra Fidem, & Veritatem Catholicam, minus asserui; quinimmò Philosophum, à Veritate deuium, vel confutaui, vel ad veritatis caulam reduxi. scripta mea, ad Sacro Sancti Concilij Tridentini, Constitutionum Pontiphicarum, atque Religionis Seraphicæ præscriptum, reuisa, approbata, & sæpius recusa, per omnium manus passim inuulgata, in Bibliopolarum apothecis, per compita, per circulos eruditorum, per conducta studentiũ, leguntur, sicuti Tu ipse, non sine immani inuidia, cogeris fateri pag. *6*. & 8 prologi Tui Libelli.

Qualẽ igitur diligentiam pro Animæ mortalitate, dicis à nobi fieri, cum omnia argumenta, quæ pro Epicurea opinione afferuntur robustissimè refellimus? Est ne hoc mortalitatem indubiam facere probarede, fendere, quemadmodum calumniaris?

Non videbit, Ferchi, non leget Mundus, atque in primis Christiana Iuuentus, Opuscula nostrorum Auditorum, quæ Epicuream opinionem, scilicet mortalitatem Animarum doceant. absit pestis hæc absit à mentibus nostris. Non docuerunt hanc Magistri, non tradent Discipuli, (est Discipulus sicut & Magister eius) Legit benè Christiana Iuuentus (quod non sine ingenti dolore dicimus] opuscula tuorum Auditorum, in quib⁹ Pithagorica, ceu Arist: animarum transmigratio traditur, (ac constanter creditur.) Ita infirma in fide, propter adolescentiam, Christiana Iuuentus, magnopere offensa est, atque Tibi tanquã alteri Pithagoræ magis credidit dum rationibus, fabulam illam tuam armare contendisti, quam Scripturis Sacris

con-

confutare; quæ Te assertore pag. 474. " multa dicunt, & nihil probant.

Et hæc satis dicta sint pro Expurgatione mea, dum æquum Lectorem (vt tantomagis calumnia Tua pattentissimè ostendatur] remitto ad q. 10. disp. p. de anima, vbi in fronte, nostra de immortalitate animæ rationalis Opinio, ac doctrina tradita est.

Nona Querela Ferchij.

Quod dixerimus perniciosiorem Errorem esse Circulationem Animarum, ipsamet mortalitate.

SCripsimus disp. 5. q. 7. a. 2. n. 172. lib. de Gen: & Corrupt: Resolutè dicimus, satius esse in Arist: sententia, animæ mortalitatem tenere, quam immortalitatem asserere, cum tam absurda appendice transmigrationis animarum. Hoc enim turpius putamus absurdũ, vel saltem æquè turpe, & nostræ Fidei perniciosum, non minus, quam sit ipsa mortalitas.

Ferchius toto lib 4. sui Libelli, qui hoc loco, ex integro transcribendus esset, vbi plures imposturas nobis affingit, quã lineas scribat. queritur, quasi Nos ei imposuerimus. opinionem transmigrationis animarum, perniciosorem errorem esse respectu Fidei Catholicæ, ipsa mortalitatis sententia; Quapropter, excitata prima Disputatione Catholica. " (Vtrum mortalitas animæ intellectiuæ magis pugnet cum Fide Catholica, quam immortalitas eiusdem

animæ

„ animæ cum regressu ad Corpus humanum) post ingentem apparatum præmissum. protestatur cap. p. ad causam Fidei Catholicæ pertinere Tres ex nobis deprompțas propositiones.

Prima. Nos habemus ex philosophia potiores rationes pro animę mortalitate. Secunda, nihil refert, statuere animā absolutè mortalem, aut immortalem, hoc modo scilicet cum regressu, hoc enim turpius absurdum, vel æquè turpe putant. Tertia est. pernitiosior est immortalitas cum transmigratione animarum, quam sit ipsa mortalitas respectu Fdei Catholicæ.

Deinde cap. 2. & tribus alijs sequentibus capitibus probat ex authoritate Sacro Sancti Concilij Lateran: ex Sacra Scriptura. Patribus & Rationibus pernitiosiorem, & fabulosiorem errorem esse mortalitatē animę ipsa circulari Trasmigatione. Atque tandem concludit post infinita propemodum Scōmata in Nos effusa pag. 463. " Malum
„ consilium offensores mei mihi datis, quale ne Stultus ille
„ quidem dare ausus est. Consilium illud, Vobis retinete;
„ immo omnino reijcite, si Christiani; Si Aristotelici, si ho-
„ mines esse vultis. "

Nona

Nona Expurgatio Mastrij.

CONtraquem, Ferchi, apparatum hunc bellicum Dip: Catholicæ primæ Tuæ constituis! in quos hostes, tot,ac tanta tela authoritatum, Conciliorum, Sacræ Scripturæ, Sanctorum Patrum, Rationum dirigis, iacularis? clamas. in offensores meos, quinimmo totius Ecclesiæ Catholicæ, cum asserunt in Philosophia vera, potiores rationes esse pro mortalitate; atque pernitiosiorem, fabulosioremque errorem, respectu Fidei Catholicæ esse immortalem transmigrationem, ipsa mortalitate?

Domanus Ferchi iustissimæ Tuæ querelæ, si ita est, vt depo-nis. offensores Tuos meritò argumentorum iaculis confodis, interrimis, si quemadmodum, Tu ei imponis, ipsi scribunt.

Sed quoniam Vestig: 6. lib. 2. nu. 95. Tumet rectissimè ex Scoto transcribis. " Nulli Authori imponenda est sententia falsa, vel multum absurda, nisi habeatur expressè in di-
" ctis eius, vel sequatur euidenter ex dictis eius per Scot:
" quol: 7. FF. Item ex dictis aliorum, accipere debemus
" sensum quo adpossumus rationabiliorem ex eodem Scoto p. d. 8 q. 5. C. D. " Idcirco cum hæc asserta (Immortalis transmigratio respectu Fidei Catholicæ est pernitiosior error ipsamet mortalitate,) atque (potiores rationes habentur in Philosophia vera pro mortalitate) sint absurdissima. Videamus, an expressè habeantur in dictis Tuorum offensorum. Vel sequatur euidenter ex dictis eorum, vt iurè meritò, Hæretici [vti Tu conaris eis impingere)

gere) conclamandi sint. An potius Tu, verbis Tuis proprijs, adulterinis, atque sensu distorto per Te confićto, eorum scripta fœdaueris, maculaueris.

Liber noster de Gen: & Corrupt: est omnibus ad manum; non latitat in angulis bibliotecarum, omnibus ignotus prætérquam blattis quemadmodū liber Vestig: Disp: 5. q. 7 a 2. n. 172. (postquam eo loco indicauimus solutionem argumenti de infinitate animarum ex mundi æternitate, & animę immortalitate deductum; cuius ignorantia Te impulit in hanc antiquatam, obsoletam, fabulosam opinionē de trāsmigratione animarum, postquam, inquam, diximus & quando hæc solutio non placeret, cui tamen intellectus quicumque bene affectus acquiescere debet) Nos scribimus. resolutè dicimus, satius esse in Arist: sententia, animę mortalitatem, quam immortalitatem tenere cum tam absurda appendice transmigrationis animarum. Hoc enim turpius putamus absurdum, vel saltem æque turpe, & nostræ fidei perniciosum non minus, quam sit ipsa mortalitas.

Hæc agnoscimus à nobis scipta esse. Tu vero pag. 433. rescribis. " hoc autem turpius putamus absurdum, vel saltim æquę turpe, & nostræ fidei pernitiosius, quàm sit ipsa mortalitas. quod repetis pag. 426. dum sententiam immortalis transmigrationis, doles à Nobis oneratam iniurijs, per ly tam (absurdam, turpius absurdum, & fidei nostræ pernitiosius.] atque tertio pag. 434. imponis falsò, quod scripserimus. (pernitiosior est immortalitas cum transmigratione animæ, quam sit ipsa mortalitas respectu Fidei Catholicæ,) & alibi sexcenties.

Ita ne Ferchi à Te obseruatur Scoticum documentum. Non

esse imponendum authoribus sententias falsas, vel multum absurdas, nisi habeantur expressè in dictis eorum; vel sequantur euidenter ex eorum dictis? est ne hoc rationabiliorem sensum pro posse accipere? Siccine falsificantur nostra scripta, vt tanto licentius, hostili animo in Nos inuehere posses, tanquam in damnatos Authores?

Scribis Tu Vestig: 4. cap. p. n p. "recta locutio, rectę est inditium opinionis. qui igitur rectè locutus est, rectè sensisse. qui prauè locutus est, prauè sensisse, meritò æstimatur. Etenim quæ sunt in voce, sunt earum, quæ in anima passionum notæ. Ita est vt scribis. cur ergo si nos rectè scripsimus. Tu prauè rescripsisti?

Ex hac vnica impostura; ex hac singulari corruptela nostrorum dictorum, iudicet Aequus Lector, quam verum sit, quod Ferchius intonat in apparatu bellico primę Disp: illis primis verbis. " omnibus modis offendit qui voluntatem habet offendendi. "

Rem scrutemur attentè. Si Nos diximus. (Satius esse in Arist: sententia, animæ mortalitatem tenere, quàm immortalitatem, cum tam absurda appendice transmigrationis animarum; hoc enim turpius putamus absurdum, vel saltem æque turpè.) quâ fronte audes Tu, ex nostris dictis irrationabiliorem hunc sensum accipere pag. 434. & alibi sæpissime in hac Tua disreptatione. Nos scilicet habere ex Philosophia potiores rationes pro animæ mortalitate! per (Philosophiam) intelligendo Philosophiam simpliciter, & non secundum quid!

Reclamas, quia in principio n. 172. " à Vobis distincta Philosophia, in (Veram, & Aristot:), asseritis ex animarum circu-

circulatione, recensita absurda in præcedentibus numeris, in Vtraque Philosophia occurrere.

Ità sanè scripsimus, & rectè. Sicuti Tu prauè contendis, eumdem esse sensum, cum diximus n. 168. fabulosior siquidē est animarum circulatio, etiam in sola corpora humana. & vtique ex Philosophia, potiores rationes, & ex Arist: plura, ac manifestiora habemus loca pro animæ mortalitate, quā eius circulatione. Etenim illorum Verborum (& Vtique ex Philosophia potiores rationes, & ex Arist: plura, ac manifestiora loca habemus &c.) non est intellectus noster, vti Tu confingis de Philosophia simpliciter & Vera ex qua, potiores rationes esse pro mortalitate, quàm pro transmigratione animarum, quis est ille tam hebes mente, & stultissimus hominum, qui hoc auderet affirmare.

Tù à Nobis didicisti quæst: proemiali ad Vniuersam Philosophiam. rectè distingui Philosophiam, in (Veram,) & (secundum quid,) seu Peripateticam pag. 434. Atque, vtramque differre. Nam Philosophia (Vera,) solum ea, quæ vera sunt approbat, quæ falsa sunt reprobat, nihilque affirmat esse verum, quod Fidei Catholicæ repugnet. Philosophia secundum quid, siue cum addito huius, vel illius hominis, potest approbare falsum, & reprobare Verum, ex errore hominis.

Quomodo ergo Tu, persuadere vis, etiam num insulsissimo Lectori per illa verba; (Vtiq; ex Philosophia, potiores rationes habemus pro mortalitate, quam eius circulatione.) intelligenda esse de Philosophia Vera, quæ nullas rationes construit contra Veritatem Catholicam. ah quam rationabiliter accipis pro posse sensus Authorum?

Per Philosophiam igitur eo loco, manifestè conuincitur: Nos loqui de Philosophia Arist: in qua, potiores rationes pro mortalitate sunt, quàm pro circulatione. sicuti in Arist: idest in Arist: Philosophia, etiam plura loca, & quidem manifestiora habemus pro mortalitate, quã pro animarum circulatione.

Quem ęquipollentem loquendi modum, Tumet vsurpasti Vestig: 5. cap. 2. n. 8. cum scripsisti. " Principio, nonnulla accipienda sunt ex Philosopho, quibus via sternatur ad " mentem Arist: indagandam; " quod est dictu, quædam accipienda sunt ex Arist: ad indagandam mentem Arist:

Atque sic censuimus eo loco. in Arist: scilicet Philosophia, turpius absurdum esse, vel saltem æque turpe, Circulationé, ac mortalitatem animarum, pro qua plures ac potiores adstant rationes. sicuti, & (fabulosa,) idest falsa opinione mortalitatis animæ, (fabulasiorem,) idest falsiorem existimamus in Arist: circulationem animarum, pro qua nulla ratio expressa, nullus textus Aristotelicus ex professo adducitur: sed contenditur tantum colligi, vbi minus tale quid somniauit Arist: quemadmodum Nos solidissimè probauimus disp: 5. de Gen: q. 7. a. 2. n. 169. Et sic tandé prima Tua impostura confutata manet. ad secundam pergamus.

Insuper si Nos diximus, (Circulationem animarum respectu Fidei nostræ perniciosum non minus esse absurdum, quam sit ipsa mortalitas.) quomodo Tu ausus fuisti falsificare nostra scripta, rescribendo modò (perniciosior?) nunc (perniciosius, ?) vt sic Nos prouocares ad disceptationem Catholicam. (Vtrum mortalitas animæ intellectiuæ, magis

gis pugnet cum Fide Catholica, quam immortalitas eiusdē Animæ cum regressu ad Corpus.) Nos scripsimus, (non minus pernitiosum.) Tu rescribis (pernitiosius.) Nos intendimus, non minus pugnare cum Fide Catholica, circulationem, quam mortalitatem animarum. Tu contendis, magis pugnare cum Fide Catholica mortalitatem, quam circulationem; atq; longe minorem errorem in philosophia, & hæresim in Theologia circulationem tuam esse, quam Alexandream mortalitatem.

Si ponderasses, quæ scripsimus in disp: p. q. 10. n. 158. in lib. de anima, cum dicimus. Certè, minus absurdum est, imponere Arist: hanc hæsitationem (scilicet immortalitatis animæ) quam circulationem animarum. Cum hæc circulatio sit æque impia, ac mortalitas animæ, vt diximus disp 5. de gener: Q. 7. a. 2. fortè non fuisses tam effrons, vt nobis imponeres eo loco taliter scripsisse. (Maleuoli est, opinionem, licet peruersam, traducere in peius) scribit Paulus man. in Apophteg: 49.

Attamen totum Tibi gratis concedatur. Non enim Nos pretendimus, Vnius ex his hæresibus patrocinium suscipere; atque ostendere altera deteriorem esse, vti Tu mordicus contendis Nam, & Tu met pag. 466 (vellis nolis,) cogeris fateri, præter tres enumeratos errores, alios plures deduci etiam posse ex hæretica opinione (circulationis animarũ; quamquam credas, non tot ac talia, sicuti ex mortalitate animæ. quod certè, ita audacter non crederes, si legisses eximium Doctorem Parisiensem Guidonem Briansonem in 4. q. 14. Concl: 2. in fine litera G asserrentē ex hac hæretica opinione Circulatoria, (infinita) inconuenientia

sequi

ſequi contra Fidem Catholicam. atque aliquot grauiſſima ibi enumerat. videantur apud ipſum.

Hoc certum eſt apud Nos, opinionem de circulatione animarum, in ſententia D. Bonauenturæ 2. d. p. q. 2. n. 5. æqualiter pugnare contra Fidem Catholicam, ſicuti pugnat animæ rationalis corruptio, aut Vnitas; cum æque ab illis omnibus hæreſibus auferatur Beatitudo, itaut nulla eſſe poſſit, quemadmodum probat S. Doctor 2. d. 18. q. 2. de 2. art. n. 39. vnde concludit [iſte error, & malum habet initiũ, & peſſimum finem.] atque manifeſtam continere abſurditatem in Philoſophia, vt probat loc: cit: idem Seraphicus Doctor; cuius authoritas, Tibi Sancti Doctoris Sequaci, explorata; id pondus addere debebat, vt quieſceres, atque claſſicum non clangeres contra nos. quorum rationabiliorem ſententiam ex illis dictis colligere potueras.

Mens itaq; noſtra, & eo loco fuit, cum diximus circulationem animarum, non minus pernitioſum errorem eſſe reſpectu Fidei noſtræ mortalitate ipſa, eomodo etiam per exagerationem loqui, quomodo frequenter locuti ſunt SS. Patres; qui vt extirparent contra ſe hæreſes pullulantes, exceſſiuè locuti ſunt, volentes declinare ad aliud extremum, ſicuti ex D. Bonauentura docet Scot: 2. d. 23. in ſolutione ad P. principrincipale F. feciſſe D. Auguſtinum contra Arium, dum videtur quaſi declinare ad Sabelium, & è conuerſo ſimiliter videtur contra Pelagium declinare ad Arium, & è contra.

Imitantes in hac Methodo loquendi Te ipſum pag. 285. cum tranſcribis ex D. Bonauentura, & inquis, " Volui Ariſt:
" obtemperare in 2. ad Nicomachum cap. vltim. qui Viam deue-

„ deueniendi ad medium virtutis, docuit esse ipsum deflec-
„ tere ad extremum illius oppositi, ad quod inclinamur. Sic
„ Virgam, quæ ad sinistram vergat, inclinamus ad dexteram
„ vt in medio recta consistat; sic monet D. Bonauentura, &c,
„ Scotus 2. d. 33. "

Audiantur verba Seraphica loc:cit: q. p. de 3. a. n. 43. (Dicendum, quod Augustinus in verbis illis, non intendit dicere, quod paruuli sensibiliter crucientur: sed intendit eorum pœnam manifestare quantum ad carentiam Visionis Dei. & quantum etiam ad vilitatem loci, & hoc valdè abũdanter exprimit, plus dicens, & minus volens intelligi. Nec sine causa loquitur sic; hoc enim facit ad extirpandam illam hæresim, quæ dicebat, paruulos nulla pœna puniri. Vnde sicuti in moribus, documentum est; quod, qui vult ab vno extremorum peruenire ad medium, quasi debet declinare ad aliud extremum sicuti docet Philosophus. Sic etiam D. August: vt illam hæresim extirparet, quæ dicebat, paruulos ab omni pœna immunes, & ad medium reduceret, videlicet ad pœnam carentiæ visionis Dei, simpliciter asseruit, eos cum alijs peccatoribus æternaliter damnari:) hæc Sanctus Doctor. Iàm ad Nos.

Videbamus, Te, ad hoc malum extremum inclinatum, vt crederes circulationem animarum, quam mirè in Tua Vestig: 6. lib. 2. extollis, & per Te excogitatam nouissimè, iactas pag. 346. n. 145. Vt ergo mentem Tuam adduceremus ad hanc Veritatem (animà rationalis, vna in singulis hominibus, multiplicata, & multiplicabilis pro corporum formatione est simpliciter immortalis;) inclinauimus in modo loquendi ad extremum contrariũ, scilicet

satius

ſatius eſſe mortalitatem tenere, quam animarum circulationem; & hoc valdè abundanter exprimendo, vt inquit Seraphicus Doctor, (plus dicentes, & minus volentes intelligi) vt mens Tua in hanc partem grauata, longè facilius ad Veritatem intentam accederet. inſuper, Tibi amicè ſuggerentes ſalubrem ſolutionem argumenti de infinitate animarum; cuius ignoratio ad extremum hoc malum torſit peregrinum ingenium Tuum. Legatur Melchior Cano lib. 10. de locis Theologicis cap: 5. de Ariſt: hæc proferens. (quid de animarum infinita multitudine? quam admittat, neceſſe eſt, ne in Pitaghoræ metem: phycoſis incidat.) quod Tibi contigit Ariſtotelicæ mentis puro Veſtigatori. Audi quam grauiter execretur D. Auguſt: hanc exilem Tuam Animæ immortalitatem, cum tam dedecoroſa Appendice tranſmigrationis lib. 12. de Ciu: Dei cap. 20. (ſed abſit vt vera ſint, quæ nobis minantur; Veram miſeriam nunquã finiendam; ſed interpoſitionibus falſæ beatitudinis ſæpe, ac ſine fine rumpendam quid enim illa beatitudine falſius, atque fallacius? vbi Nos futuros miſeros, aut in tanta veritatis luce neſciamus, aut in ſumma fælicitatis arce timeamus? Si etenim ibi futuram calamitatem ignoraturi ſumus; peritior hìc eſt noſtra miſeria, vbi futuram beatitudinem nouimus; ſi autem Nos illic clades imminens non latebit, beatius tempora tranſigit anima miſera. quibus trãſactis ad beatitudinem ſubleuetur, quam beata, quibus trãſactis in miſeriã reuoluatur. Atque ita ſpes noſtræ infelicitatis eſt fælix, & fælicitas infelix. Vnde fit, vt quia hic mala præſentia patimur, ibi metuimus imminentia, verius ſemper miſeri, quam beati aliquando eſſe poſſimus.

Sed

Sed quoniam hæc falſa ſunt, clamante pietate, conuincente Veritate. illa enim nobis veraciter promittitur Vera fęlicitas, cuius erit ſemper retinenda, & nulla infelicitate rumpenda certa ſecuritas. Viam rectam ſequentes, quæ nobis eſt Chriſtus, à Vano, & inepto impiorum Circuitu, iter fidei, mentemque auertamus.) hæc Catholiciſſimè Auguſt: in deteſtationem illius eſſe, quod melius Tu appellas pag. 375. & beatitudinis temporariæ, quam animę concedis.

Vnde pulcrè intulit D. Hieronymus ad ſenſum præcitatum Auguſt: in cap. 4. Eccleſiaſtici ad illud, (& laudaui ego mortuos, qui iam mortui ſunt ſuper viuentes. Melius eſt omnino non eſſe, nec ſenſum habere ſubſtantiæ, quam infæliciter, vel eſſe, vel viuere, quomodo & de Iuda Dominus loquitur, futura eius tormenta ſignificans, melius erat non naſci, quam æternos cruciatus perpeti.)

Hic eſt rationabilis ſenſus, Ferchi, noſtrorum dictorum, quem ſi vt optimè noueras, Tu accepiſſes, non oneraſſes certè nos tot imposturis ſicuti paſſim feciſti toto lib. 4. Tui Libelli; atque deprehendiſſes, non fuiſſe conſilium à nobis datum, vt mortalitatem teneres: Sed nos, ijs verbis, collimaſſe potius, vt vtrumque Scopulum, Scyllam, & Charybdim, mortalitatem, ſcilicet, & circulationem euitares atq; media incedens via, immortalitatem animæ, ſecundum Veritatem Catholicam ſuſtinendo, tutiſſimus ires.

Decima Querela Ferchij.

Quod Animarum Circulationem Ferchianam appellauerimus.

SCripſimus in lib de Gen: & Corrup: diſp. 5. q. 7. a 2. n. 170. deinde Ferchianam hanc animarum Circulationem, directè impugnat ratio Ariſtotelis. Ludit primo Ferchius, & poſtmodum querelam proponit. Iocatur vero, cum inquit " Veritate conuicti oſtenditis Vos hucuſque indirectè pugnaſſe, reſpondendo, non arguendo, an directè pugnabitis, videbimus. " Queritur verò
„ pag. 391. " Circulationem Ariſtotelicam, appellatis Fer-
„ chianam, non ſum auidus laudis, nec timidus vituperij, pro-
„ cedentis à Vobis. Hæc opinio de Circulatione animarum
„ rationalium in corpora humana tantum, ſuppoſita cũ Ari-
„ ſtot: æternitate motus; non fuit à me primo inuenta. Fer-
„ chij eſt; Ferchiana non eſt. Theophraſti, Themiſtij, Sim-
„ plicij, Auerois fuit. & in Veſtig: ſpecialiter eam adſcripſi
„ Beſſarioni, & Contareno S. R. E. Cardinalibus, quorum
„ ſententiam, nunc Naſo ſuſpenditis, malitioſè tacito nomi-
„ ne eorum. Itaque laudem veſtram, alijs defero. Veſtra
„ vituperia facilè feram. "

Deci-

Decima Expurgatio Mastrij.

Es planè admiranda est, aequissime Lector, quam ferax sit Ferchius, vituperijs, imposturis, calumnijs, Scómatibus maledictis, quæ contra Nos effutit; quam versipellis; cum iniuriæ, quib⁹ Nos afficit, dolet quasi à Nobis in ipsum prodierint. nunc scurratur, modò furit, cauillatur, deridet, semper subsãnat. Totus effusus in lædoria, irronias dicteria; quæ si ab ingenti hoc tuo Volumine abradantur, delumbentur certè in paucissimis pagellis redigi serias contentiones, prudens Lector, aduertet. At cum voluit fucum facere Mundo, ei placuit; post sexenij ex antlatos labores, stricto calamo peius angue, immensum Opus proferre, tot maledictis, detractionibus, vellicationibus, conuitijs, contumelijs, dicacitatibus, malignitatibus, petulentijs, onustum; vt pro Vna emina, decem modios rediderit, quibus longe cederent, Zoili Momi, Erasmus, Aretinus, & quotquot Scurræ Sycophante, Nebulones, Mastigophori, virulentis calamis, petulantissimis linguis, honorem proximi, & famam, ab orbe condito ad hæc vsque tempora impiè lancinarunt, traduxerunt. & hæc iustissimo nostro dolori parentasse, iteratò sufficiat; atque declamasse in tenebrionem à Subtiliũ Academia extorrem publici stipendij, sub nomine Scoti interpretis expillatorem, qui nos toto hoc suo Libello, nefariè, scelleratè, paricidiosè, tanquam Hæreticos, Alexandreos, Epicureos insimulat; atq; si posset anihilatos vellet. Nunc, à Serijs ad eius Lusus conuertor, vt prouerbio locus detur.

(reperit patella suum operculum.)

Eò quia scripsimus, Rationem Arist: directè pugnare Ferchianam Circulationem, hanc ludicram consequentiam elicit.
„ ergo veritate conuicti ostenditis, Vos hucusque indirec-
„ tè pugnasse. " O quam bellè. nunc directè pugnare, infert hucusque indirectè pugnasse!

Huic dicterio Tuo Dialetico, aliud dicterium oppono, seu mauis appono, quod habes pag. 428. Dum enim dicebamus; Arist: semper negasse Circulationem animarum. Tu, qui à Petro Hispano, regulas Dialeticæ apprimè didicisti, hac inductione contra nos impetis. " Si semper Arist: ne-
„ gauit Circulationem, ergo numquā scripsit aliquid aliud;
„ sed voluit Saxum Sisyphi. "

Accutissima sanè consequentia, poetico apologo confirmata. pergis, probando inductionem, " in primo cap. Antepræ- dicam: de Aequiuocis, Vniuocis, Denominatiuis agit.
„ Circulationem animarū nō negat. Sic arguo, in primo, vel
„ vlt. cap. Logicæ, nō negauit Circulationem animarum. in
„ primo, vel vltimo physicæ, non negauit. in primo, vel vl-
„ timo Methaphisicæ, non negauit. in primo, vel vltimo
„ moralis, non negauit. ergo non semper negauit. Immo
„ eandem prosequor inductionem, & adiungo; nec in alijs
„ intermedijs textibus negauit, quare vestrum (semper)
„ conuertitur. [in numquam] mea inductio verificata est
„ in octo capitibus citatis signatè "

(O' orem ridiculam, Cato, & iocosam. dignamque aurib⁹, & tuo Cachinno. addere Catullus potuisset, & meritò huic tuæ cantilenæ. Quis Te docuit, o ingeniorum Sampson, (æmulor epitheta Tua pag. 293. [dum communiter di-

citur

citur, (hæc ratio directè probat.) per hoc inferri ergo aliæ antecedentes rationes indirectè probarunt? item illud illatum (Arist: semper negauit circulationem, ergo numquam scripsit aliquid aliud?) quis est tam hebes ingenij, vt non percipiat sensum esse. Arist: semper negauit Circulationem, hoc est, cum è re nata fuit sermo disserendi de ipsamet circulatione. quod experimentum, vide in pr. de anima t. 53.

Apagè istas tuas dialeticas consequentias, inductiones ridiculas. sicq; finem facio ludo: nam satis lusimus, & ad rem venio. Quereris Circulationem animarum, à Nobis appellari (Ferchianam) quando rectius ea dicenda foret, (Aristotelica.) hancque laudem nostram à Te dignè abicis, atque in legitimos authores huius opinionis reijcis. & protestaris non fuisse à Te primo inuentam. vnde clamas, " Ferchij est, Ferchiana non est. "

Huic Tuæ subtilissimæ Distinctioni, vt respondeam, placet rem iocoseriam referre ex Martino Beccano Theologo eruditissimo in p.p. Summæ eius Theologicæ cap. 16. q.p. n. 15. Typo Moguntino.

(Autumno superiore, noster Nicolaus Serrarius, & ego eramus apud acidulas Schualbacenses. ibi commodè incidimus in Dauidem Pareum Caluinistam, & professorem Heydelbergensem. Salutauimus hominem perhumaniter. & ille vicissim Nos. in progressu, amicè, ac modestè mihi obiecit, qnod in quadam disp: quæ Typis edita est, scripsissem, Deum Caluinistarum esse authorem peccati. Respondi, me solidè id probasse ex verbis, & sententijs Caluini. Tum ille; esto sanè, inqnit, sit ista Caluini sententia; at non

Calui-

Caluinistarum. Hìc subridens Serrarius, ita subiecit. Domine Paree. Hæc lis facile inter Vos, vt video componetur. Sola particula (starum) expungatur, & res erit salua. Placuit hoc Pareo, & colloquium solutum est. Vix Maguntiam reuersi eramus. & ecce Pareus ad me Epistolā dat, in qua inter alia monet nos nostri officij, hoc carmine.

Vos quoque promissi memores delete litura

Ingenua (Starum] impegistis, quod malè nostris.

Hucusque Beccanus.

Applico; Sanctè polliceor Tibi Ferchio, in recusione huius operis nostri, me deleturum litura īgenua (ana.) curabo que imprimi (Ferchij) est, atque ita alienam laudem non fraudabo. memor illius Catonis (aduersus notum noli contendere verbis.) (lis minimis verbis interdum maxima crescit.

Verumtamen scias, non inconsultò, Circulationem Animarū à nobis appellatam (Ferchianam.) quamuis iam pridem legissemus in D. Bonauentura 2.d.p q. 2. in fine n°14. hunc detestabilem errorem alijs adscriptum. & in Pererio lib 4. de antiquis Philosophis cap 10. pag. 157. col. 2. priscorū Peripateticorum, nonnullos hanc circulatoriam opinionem sustinuisse.) Nam cum Tumet Vestig: 6. lib. 2. n. 145 „ scripseris " Nouissimè hanc opinionem per me excogi„ tatam, comperi fuisse à Bessarione, & Contareno, & Legal„ la, & Camutio inclytis Viris indicatam " sanè si per alios tantum indicata, per Te vero excogitata, gloriosius meritum, in denominatione opinionis de Tuo nomine, quam aliorum, Tibi comparasse, piè credebamus. (Ferchianam) ergo, nec iniuria, appellauimus.

Ast

Ast duo abstrusa (imitor verba Nalij Tui prædilecti Auditoris pag. 102.) ex hucusque dictis in Tua querela offendo. Primum, quomodo conueniant inter se illa duo Tua asserta. " Circulatio animarum non fuit à me primo inuenta: & nouissimè hæc opinio fuit per me excogitata. "

Secundum quando Nos scripsimus (loquentes de circulatione animarum) vt nuper Ferchius ad Arist: mentem supposita Mundi æternitate admisit persones. falsum de Te dictum, quod nuper sit admissa, scilicet Circulatio. " Non est nuper, inquis, hæc opinio in Arist: Schola. " atq; Te appellas ad Authores indicatiuos huius opinionis; nec non temere iudicas; falsòq; imponis, Nos ideò non citasse eos, ne videremur petulantes, dum in tot, ac tales Viros, videremur bachari, & ita cautè prætermissos, vt Lectorem à Te auerteremus, cum Te solum inuentorem fabularum traduceremus. Prosit Tibi, ac modestiæ Tuæ, si non mentis, saltim verborū " pag 163. At si (nuperā) opinionem hanc appellauimus, non ne imitati sumus Te, qui scripsisti eam (nouissimam!) quomodo ergo non erit (nupera) in Arist. Schola! si per Te peripateticorum Patritium, (nouissimè) fuit excogitata, quæ per alios tantum fuit indice prodita?

Conueniet nulli, qui secum dissidet ipse.

Vnde

Vndecima Querela Ferchij.

Quod Platonicis regressum earumdem Rerum imposuerimus; atq; Diuos Augustinum, & Hieronymum in testes falsò aduxerimus.

SCripsimus disp. 5. de Gen: & Corrup: q. 7. a. 154. An quod est corruptum, possit de nouo produci, & generari naturaliter, vel saltim supernaturaliter. Prima opinio extrema quæ Platonis solet adscribi, non solum supernaturaliter, sed etiam naturaliter, hoc statuit possibile, & de facto ita contingere; quod non solum quidam effectus numero iidem redeũt, sed omnia prorsus huius Vniuersi indiuidua, peractis certis annorum periodis, post completam circulationem octauę Spheræ per motum naturalem, quæ secundum aliquos 36. m. annis perficitur, secundum alios 49. m. ex tabulis Alphósinis. ita referunt D. August: 12. de Ciuit: Dei cap. 13. D. Hieronymus in cap p. Ecclesiastici Ficinus de Theologia Platonis. Alcinous cap. 12. de Doctrina Platonis Ferchius pag. 347. ita quæritur. " quasi nihil referat falsas opinio-
" nes Authoribus imponere. hic infamantur Platonici. qua-
" si nihil referat falso authores citare. " Citantur hic San-
" cti Augustinus, & Hieronymus tanquam falsi testes & pag. 348. exclamat " illud certissimum est, loc. cit: ab August: non esse dictum, quod illa opinio sit Platonis, vel Platonicorum atque pag. 343. contendit opinionem relatam à D. Augustino, quo ad primam partem, esse Epicuri, quo

ad

quo ad secundam partem esse Stoicorum. quapropter immerito à Nobis citantur Doctores SS. Augustinus, & Hieronymus tanquam impostores.

Vndecima Expurgatio Mastrij.

PLanissimè ita est Ferchi, quemadmodum Tu iniquè Nos criminaris. quasi nihil referat, per Te, fallas opiniones nobis imponere, dum [volantibus oculis) legisti nostra scripta. Si scripsimus. (Prima opinio extrema, quæ solet adscribi Platonicis.) quomodo Tu imponis, per nos Platonicos infamari, quando illa opinio non sit Platonis, neque Platonicorum? Certè apud Criticos distat à toto Cælo hæc locutio. (Hæc opinio est Platonis) ab illa loquendi formula. [Hæc opinio solet adscribi Platoni, vel Platonicis.] Verum cum mens nostra principaliter fuerit impetere contra opinionem ipsam, parum, vel vix curauimus Cuiuscunque opinantis sit positio illa. nihilominus, vt contra phas & Ius, Tu semper nobis esses infensus, imposturæ notam negligis, nec Tibi curæ est apertissimè condemnari, in quo Nos iudicas.

Ergo vincat Veritas, scripsimus (prima opinio extrema, quæ Platonicis solet adscribi.) optas nunc scire, quosnā Doctores legerimus, apud quos citentur Plato, & Platonici; tanquam Authores illius opinionis, vnde rectissimè à nobis scriptum fuerit (Primo opinio extrema, quæ Platonicis solet adscribi?

En Tibi primo Eminentissimus Cardinalis Toletus 2. de gen:

cap. 11. q. 13. (An corruptũ naturaliter idem numero reparari possit, quod est prorsus nostrum quæsitum [in hac difficultate,] scribit Tolet: (sunt quatuor sententiæ. Prima est Platonis. hic enim existimauit posse idem numero redire post corruptionem, immo de facto rediturum; dicebat enim, quod absoluto motu octauæ Spheræ redibunt cuncta iterum, sicut erant ante; & sic redibunt eadem tempora, & iidem homines, & res, & operationes. durat autẽ iste motus 36. m. annorum, vel secundum veriorẽ 40. m. quod tempus vocabat annum maximum. quo finito, dicebat reditura omnia; quia eædem rediturae erant causæ.) hæc Tolet:

Verum est tamen, quod post sequentia verba imediatè subdit. (An verò hæc sit sententia Platonis, non omnino est constitutum. Immo Iamblicus, hoc non admittit in Platone, & alij multi. de quo vide Marsilium Ficinum lib. 17. de Theologia Platonis.) At post hæc scripta, sequitur Tolet: (Vt autem breuiter, quid mihi in hoc probabilius videatur aperiam. sit prima Conclusio. Sententia, quæ tribuitur Platoni est impia, & contra rationem naturalem.

Igitur exploratum est ex testimonio Eminentissimi Viri, opinionem extremam, per Nos citatam, vel esse Platonis, vel saltem Platoni tribui. quæ vltima Toletana Verba, sunt prorsus ea, quibus Nos vsi sumus. Non ergo per Nos infamati Platonici, quemadmodum, neque ab Eminentissimo Viro, eosdem fuisse traductos, nisi temerarius assereret.

En secundo D. Bonauentura in 2. d. 18. q. 2. in 2. art. quærẽs Vtrum animæ Omnium fuerũt creatæ simul n. 39. scribit. (Primus modus dicendi est, quod animæ fuerunt simul

crea-

creatę in stellis corporibus, & post formatis corporibus, sibi idoneis, ad hæc corpora viuificanda descendunt per lacteũ Cælum, & alios Orbes planetarum; & postmodum corruptis corporibus, illuc reuertuntur; & postmodum, loco suo, & tempore iterum descendunt; & cum descendunt obliuiscuntur prius cognitorum, & cum ascendunt obliuiscuntur Malorum, quæ in corpore habuerunt. Hæc autem positio Platonis fuit & suorum sequacium.]

Audisti Tu Seraphici sequax, Doctorem Sanctum, non scripsisse per hanc formulam, (solet adscribi Platonicis.) Sed dictasse; [hæc positio est Platonis & sequacium.] Nunquid per hoc, Te Iudice, infamati Platonici. eo vel maximè, quando immediate post scribit. [Verè ista positio, plus est somnium quàm aliquod dictum authenticum !)

Tertio loco, possem adducere authoritatem D. Thomæ Doctoris Angelici 2. d. 19. q p. §. [Respondeo] F. & lib. 2 contra Gentes cap 81. & 83 affirmantis. [alij autem posuerunt animas in sua multitudine post corpora manere, sed ne cogerentur animarum ponere infinitatem, dixerunt animas easdem diuersis corporibus vniri post determinatum tempus. hæc fuit opinio Platonicorum, de qua infra agetur.) Possem Tibi afferre marginistas Scoti, qui in 4. d. 43 q 3. A. ad locum D. August: lib. 12. de Ciu: Dei cap. 13. (quem in falsum Testem dicis Tu à nobis adduci) habent (opinio Philosophorum, & maximè Platonicorum) quod ratum habent etiam Marginistæ Mayronis in 4 d. 46. q 2 his verbis. (Non dari circulationem animarum, nec aliarum rerum, vt posuit Plato. vide Scotum in 4. d. 43. huius q. 3) & confirmat Guglielmus Vvorilon

4. d. 44. §. (quantum ad 2. art.) vbi ſcribit. (Hic ſunt tres modi dicendi. Primus eſt aliquorum Philoſophorum, vt Platonicorum, dicentium eadem redire omnia ſecundũ numerum, redeunte enim Cauſa eadem ſecundum numerum, redibunt effectus ijdem secundum numerum, & vocant hoc annum magnum.

Poſſem teſtimonium proferre Petri Tatareti Scotiſtæ præclariſſimi, atque incomparabiliter Te Ferchio doctioris, qui ad loc cit: Scoti, ſic habet. (De primo reſpondet Auguſtinus ſecundum mentem aliquorum Philoſophorum, de iſta materia tractantium quid ſenſerint. Vtrum idem num. Virtute agentis naturalis poſſit reproduci. hoc oſtendit, nam aliqui Philoſophi poſt magnam circulationem temporis poſuerunt omnia redire, ſicuti dicit Plato; quod poſt circulationem 36. m. annorum omnia eadem numero redibunt.

Poſſem inquam, ſexcentos alios Doctores Tibi numerare, qui hanc opinionẽ (Circulatoriam) fuiſſe Platonis, & Platonicorum conſtanter aſſeuerant. Videatur Tertull: initio libri de Reſurect: Carnis. Ioannes Franciſcus Picus lib. p. de exam: Vanitatis Doctrinæ gentium pag. 24. & lib. 3. pag. 107. Legatur Euſebius Pamphilus lib. 13. de præparatione Euangelica cap. 10. (quod non rectè in omnibus Plato ſenſit.) Franciſcus Mayro 4. d. 46. q. 2. Item Franciſcus Picolom: de Virtute Rationis, gradu 5. cap 29. 30. 31 & 32. & alij inquam ſexcenti, idipſum affirmantes.

At nolo authoritati duorum Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium detrhaere, quando pluritate Teſtium viderer eorum dicta firmare. Et certe, Ferchi, ſi de Cardinali Toleto dicere

dicere, quod falsò imponat Platoni opinionem Circulatoriam, maximum conuitium esset. De Sancto Bonauentura, hoc itidem affirmare, apertissima blasphemia foret. maneat ergo Verissimum. Nos (cum grano salis,) vt aiunt, scripsisse; cum opinionem Circulatoriam à D. D. solere Platoni, & Platonicis adscribi, diximus.

Sed quoniam crimina criminibus accumulas, dum nos conuitiaris Diuos Augustinum, & Hieronymum in falsos testes, & tanquam impostores adduxisse. aggredior ostendere Aequo Lectori. Primo, quam Tu impatienter, Diuum Augustinum legeris, quamque hoc loco, sicuti de more tuo sæpe facis, mentiaris. Dehinc, idem de D. Hieronymo demonstrabo.

Igitur quod D. Augustinus per Philosophos nominatos in cap. 13. lib. 12. de Ciuit: Dei. intellexerit Platonicos, (quamuis expressis verbis eos non nominauerit) & non Epicureos, atque Stoicos, sicuti Tu dicis; preterquamquod asseritur ab Eminentissimo Toleto loc: cit: Conclusione prima dum Platonicam transmigrationem reijci à D. Augustino hoc eodem cap. 13. lib. 12. de Ciuit: Dei, scribit.

Confirmatur à Francisco Mayrone 4. d. 45. q. 2. vbi in margine citatur D. Augustinus 12. de Ciuit: Dei cap. 13. & ratum habent Conymbricenses 2. de gen: cap. 11. q. p. cum inquiunt. (Variæ sunt in hac Controuersia Philosophorũ sententiæ. nam Platonici, vt D. August: lib. 12. de Ciuit: Dei cap. 13. refert, & ex eorum libris constat, arbitrati sunt confestim Syderum Cœlorum, quæ cursibus, & peracto anno magno easdem omnino causas, eosdemque effectus perpetuo redituros. Vt v. g. sicuti Plato Philosophus Athe-

nis

nis in Academia discipulos docuit, ita prolixis temporum interuallis, sed tamen certis, idem Plato, & eadem Schola, ijdemque Discipuli repetiti, & per innumerabilia temporũ sæcula repetendi sint, eodem scilicet anno magno vertente. Hunc verò annum, nonnulli è Platonicis 36 m. nostrorum annorũ concludebant,) quo spacio credidit Ptolomeus peragi cursum nonæ Spheræ ab occasu in ortũ. Cui tamen rectè contradixit Alphonsus Rex in suis tabulis, aiens, non nisi 49 m annorum huiusmodi periodum confici. Ad hæc Platonicorum dogma fuit, quod ille à Pitagoreis, hi verò ab Egiptijs, vt Herodotus lib. 2. scripsit acceperunt, animas cum è corporibus exijssent, ad corpora sæpius redire.) hæc Conimbricenses.

At audiamus eumdem August. eodem lib 12 cap. 20. scribẽtem. (Si enim de istis circumitibus, & sine cessatione alternantibus itionibus, at reditionibus animarum Porphirius Platonicus suorum opinionem sequi noluit, siue ipsius rei veritate permotus, siue Christiana iam tempora reueritus, & quod in lib. 10 commemoraui, dicere maluit, animam propter cognoscenda mala traditam Mundo, vt ab eis liberata, atque purgata, cum ad Patrem redierit, nihil vlterius tale patiatur, quanto magis nos, istam inimicam Christianæ Fidei falsitatem detestari, ac deuitare debemus. His autem circumitibus euacuatis, atque frustratis &c.) hæc August.) Confer modò Ferchi hunc locum cum verbis Augustini cap. 13. à Te relatis pag. 347. Hanc autem se Philosophi Mundi huius non aliter putauerunt posse, vel debere dissoluere, nisi vt circuitus temporum. [circumitus debet legi] inducerent, quibus eadem semper

per fuisse renouata, atque repetita in rerum natura, atque deinceps forent sine cessatione asseuerarent volumina venientium, prætereuntiumque sæculorum, siue in Mundo permanente, illi circumitus fierent, siue certis interuallis, Oriens, & Occidens Mundus, eadem semper quasi noua, quæ transacta, & quæ ventura sunt exhiberet) Hæc Augustin: Confer inquam vtrumque locum, & cogeris fateri, (per Philosophos huius Mundi, circumitus admittentes,) quos Anonymos tu dicis, D. Augustinum, ad viuum delineasse Platonicos, contra quos tanquam præcipuos, suo tempore, sapientes, se disputaturum protestatur passim in illis libris de Ciuit: Dei; quemadmodum, & Tumet scribis pag. 467. " Augustinus quidem in Platonicis sententijs colligendis maximè incubuit, quoniam suo tempore Platonici erant notiores, & ex Philosophis, quilibet titulum Platonici potius optabat, quàm Peripatetici, Stoici, vel Epi-
" curei. ex 8. de Ciuit: Dei cap. 12. " & quorum dogmata de circulatione animarum Porphirius Platonicus sequi noluit.

Quorsum ergo, per Philosophos illos Anonymos, mauis Augustinum intellexisse Stoicos, vel Epicureos? De Stoicis præclarum testimonium affert Romanæ Eloquentiæ Pater Cicero in Orat: Tuscul: p. (Eos scilicet non sensisse animas immortales.) sic enim inquit. (Stoici vsuram nobis tanquam cornicibus largiuntur, diù mansuros aiunt animos; semper negant.

De Epicureis, res decantata est. pereunte corpore, animam perire. immò animam primo perire, quam Corpus pereat. videatur D. August. in Tracta: de Epicur: & Stoicis cap.

4.

4. legatur itidem Tertul: lib. præſcript: hæreticorum cap. 7. (& vt anima interire dicatur, ab Epicureis obſeruatur) quod ratum habet Lactantius Firmian: lib. 7. Diuinarum Inſtit: cap. 9. dum inquit. (Falſa eſt igitur Democriti, & Epicuri ſententia, & Dicearchi de animi diſſolutione; qui profectò non auderent de interitu Animarum, mago aliquo præſente diſſerere, qui ſciret certis carminibus cieri ab inferis animas, & adeſſe, & præbere ſe humanis oculis videndas, & loqui, & futura prædicere &c.)

Sed quid immoror aliorum teſtimonia afferendo! quando tumet pag. 358. tam de Epicureis, quam de Stoicis, aſſeras, eos tenuiſſe animam intellectiuam eſſe mortalem.

Sed reuertamur ad Auguſt: legas cap. 26. eiuſdem lib. 12. & audies D. Auguſtinum conſequenter ſcribentem ad cap. 13 Platonem ſcilicet ſenſiſſe reditionem animarum ad corpora, non tantum humana, ſed quod peius eſt, etiam beluina; qua propter lib. 10. de Ciui: Dei cap. 30. apertiſſimè inquit. (nam Platonem animas hominum poſt mortem reuolui vſque ad Corpora beſtiarum ſcripſiſſe, certiſſimum eſt. hanc ſententiam, Plato Doctor tenuit, & Platonis Diſcipulo Porphirio tamen iurè diſplicuit. in hominum ſanè, non ſua, quæ dimiſerant, ſed in alia noua Corpora reddire humanas animas arbitratus eſt. puduit ſcilicet illud credere, ne Mater fortaſſe, Filium in mulam reuolutã vectaret, & non puduit hoc credere, ne reuoluta Mater in puellam filio forſitan nuberet.) & paulò infrà, cum laudaſſet Porphirium Platonicum, eo quod emendauerit aliorum Platonicorum opinionem, quod mundatam ab omnibus malis animam, & cum Patre conſtitutam, nunquam iam

mala

iam mala huius Mundi iterum passuram, scribit D. August: (qua sententia profecto abstulit, quod esse Platonicum maximè perhibetur, vt mortuos ex viuis, ita Viuos ex mortuis semper fieri. falsumquè esse ostendit, quod Platonicè videtur dixisse Virgilius in Campo Elyseos purgatas aĩas; missas; quo nomine, tanquam per fabulã, videntur significari gaudia beatorum ad fluuium Letheum euocari, hoc est ad obliuionẽ præteritorum scilicet immemores supera vt conuexa reuisant. rursus, & incipiant in corpora velle reuerti. Meritò hoc displicuisse Porphirio; quoniam reuera credere stultum est, ex illa Vita, quæ beatissima esse nõ poterit, nisi fuerit de sua æternitate certissima, desiderare animas corporum corruptibilium labem; & inde ad ista remeare, tanquam hoc agat summa purgatio, vt inquinatio requiratur.) hæc D. August: quæ omnia bene aduertit doctissimus Franciscus Mayro loc: supracit: d 45. & Guido Brianson Doctor parisiensis eximius 4. q. 14. litera. E.

Hinc, cum Platonicos, D. August: alloqueretur, adaptato exemplo in cap. 13. lib. 12. de Ciu: Dei scripsit. (Absit aũt à recta fide vt his Salomonis Verbis, illos circumitus significatos esse credamus, quibus illi putant, sic eadem temporum, temporaliumque volumina repeti, vt v. g. sicut in isto sæculo, Plato Philosophus in Vrbe Atheniensi, in ea Schola quæ Academia dicta est, Discipulos docuit; ita per innumerabilia retro sæcula, multum quidem prolixis interuallis, sed tamen certis, & idem Plato, & eadem Ciuitas, eademque Schola, iidem Discipuli repetiti, & per innumerabilia deinde sæcula repetendi.] hæc August: Platonicis ergo, Platonem in exẽplum dedit; atque per Philosophos

huius Mundi cap. 13. nominatos, non alios quam Platonicos æquipollenter expressit.

Nihil refert igitur, quod Tu pag. 348. n. 3. scribas. "Dicetis
„ forrasse offensores mei. Scotus nominat Platonem, vt
„ authorem huius opinionis. Sed Scoti prudentia erat Vo-
„ bis imitandi, cum nominet Platonem per modum exē-
„ pli, non veracis assertionis, vt Vos ponitis, qui dumodo
Platonicos noteris, Vobis nihil curæ est. " Tum quia, hoc tuū Voluntariū dicteriū negligimus tanquā inane, & multo magis oblatam responsionem. Neque enim Nos id dixissemus fundati solum in exemplo, adducto ab Augustino & relato à Scoto: Sed in ijs, quæ clarissimè docuit idē D August: in loc: à nobis paulò ante cit:

Quamquam non defuerit Nicolaus de Nysse qui, Te attestāte in Vita Scoti pag. 100. summam Theologicam admodū proficuā edidit; qui inquā, & scripserit in Tract: 7. p. p. post: 4 q 2 relata primum opinione de earumdem rerum regressu post motum 36 m. annorum. (Vndè plato dicit, se ipsum tunc iterum fore eundem num. & lecturum in ijsdem Scholis, & eisdem Scholaribus, quibus ipse tunc legebat.

Item Bartholomeus sibilla ordinis prædicatorum Doctor clarissimus in suo speculo peregrinarum quæstionum p. Decade cap 2 pag 36. qui relata primum opinione platonis ex Augustino lib. 12. de Ciu: Dei cap. 13. de æterno rerum regressu; quam repetit pag. 46. satis fusè consequenter scribit. (Vnde dicebat plato, se iterum, atque iterū Athenis lecturum in eisdem Scholis, & eisdem Scholaribus post innumerabilia sæcula, sicut retro prolixis interuallis per in-

numerabilia sæcula, & illis legerat.) hæc Sibilla.

Quæ Platonis nominatio, ab his duobus doctissimis Viris facta, non est per modum exempli: sed veracis assertionis, quorum fidem, & authoritatem, si secuti, & nos fuissemus; cum in ore duorum, vel Trium Testium stet omne verbũ. certè per Nos Platonici, non fuissent adeo notati, quemadmodum Tu impingis. sicuti & illos duos præcitatos Doctores, notasse Platonicos, per modum veracis assertionis, referentes dictum Platonis, non nisi impudens astrueret.

At obijcis pag. 347. " Cum Arist: 8. phys. t. 10. Platonis aduersarius; & August: cap. 12. lib. 12. de Ciuit: Dei, Platonis
" amicus, testimonium perhibeant, quod Plato posuerit
" Mundum, & tempus esse factum à certo initio, & non fu-
" isse semper. Opinio autem ponens circumitus, & reditio-
" nem earumdem rerum, ponit tempus semper fuisse, & fore,
" conspicuum est illam opinionem, non esse Platonis. "

Pro responsione huic Tuæ obiectiunculæ consulendus est Augustinus lib 10 de Ciu: Dei cap. 31 contra argumentum Platonicorum, quo animam humanam Deo esse coeternã astruebant. Sic enim scribit. (vt enim hoc Platonici nollent credere, hanc vtique causam idoneam, sibi videbantur afferre. quia nisi, quod semper antea fuisset, sempiternum deinceps esse non posset quamquam, & de Mundo, & de his quos in Mundo Deos à Deo factos scribit Plato, apertissimè dicat, eos cæpisse, & habere initium, finem tamen non habituros; sed per Conditoris potentissimam voluntatem in æternum permansuros esse perhibeat. Verum id, quomodo intelligant inuenerunt. non esse hoc, videlicet temporis; sed substitutionis initium. Sicut enim inquiunt,

si pes ex æternitate semper fuisset in puluuere, semper ei sub esset vestigium. quod tamen vestigium à calcante factum, nemo dubitaret. nec alterum altero prius esset, quamuis alterum, ab altero factum esset. Sic inquiunt, & Mundus, atque in illo Dij creati, & semper fuerunt, semper existẽte, qui fecit, & tamen facti sunt.) hæc Augustinus. Quæ Platonicorum responsio, ac doctrina, concordat hæc duo inter se pugnantia, Mundum, & tempus, factum esse in sẽtentia Platonis; & nihilominus, semper fuisse, & fore.

De huius responsionis Veritate, videatur Scot: 2 d.p.q.3 litera C. §. (ad authoritates,) necnon legatur Perrer: lib. 15 suæ philosophiæ cap. 5. (An Plato senserit Mundum ortũ esse, & aliquando cæpisse; an potius sempiternum esse, atq; ortu, & interitu carere,) & deprehendetur, nobilissimos platonicos, negatiuam partem super Timeum Platonis, mordicus defendisse. Atque ista sufficiant, vt palpabiliter conuincaris. Nos, D. Augustinum in falsum Testem, ac impostorem, minus adduxisse: Sed verius Te non legisse eum patienter, vel saltem non percepisse, aut percipere noluisse.

Secundum Testem, nimirum D. Hieronymum à Nobis productum, à Te vero pag. 349. in Nos reproductum; ad nostram instantiam repetere placet. Non eo animo, eum excipiendi: absit. protritam enim legem, benè nouimus ex l. (si quis testibus C. de testibus.) quam Gratianus refert cap. testes 4. q. 3. ex quo t. Glosa vulgatam illam regulam elicit. (Testem inductum pro me, teneor recipere contra me.) sed eo animo repetendum duco, quò infrà.

Sic itaque loco proximè indicato scribis. " Iam de Diuo Hie-

,, Hieronymo cap. p. Ecclesiastici, Hieronymus ità scribit.
,, (Ne putemus signa, atque prodigia, & multa, quæ arbitrio
,, Dei noua in mundo fiunt, in prioribus seculis esse iam fa-
,, cta, & locum inuenire Epicurum, qui asserit per innume-
,, rabiles periodos, eadem, & eisdem locis, & per eosdem fie-
ri: alioquin & Iudas crebrò prodidit. Et Christus passus est
,, sæpe pro nobis, & cætera, quæ facta sunt & futura in eosdé
,, similiter periodos reuoluentur. Sed est dicendum, quod ex
,, præscientia, & prædestinatione Dei, iam ea facta sunt, quæ
,, futura sunt.) Ergo attestatione S. Hieronymi, Epicurus est
,, (author) æterni regressus earundem rerum. Epicurus
,, autem, est è directò Platonis aduersarius, non Platonicus.
,, Itaque prima Pars opinionis à Beato Augustino relatæ, est
,, Epicuri; Ex quo constat, Vos non legisse D. Hieronymũ,
,, sed adplacitum scripsisse. " hæc Tu Ferchi.

Num autem Nos, haud legerimus D. Hieronymum, atque ad placitum scripserimus. an potius Tu, iudicabunt Docti Ponderemus textum à Te prænotatum ex D. Hieronymo. Epicurum, asseruisse circulationem earumdem rerum, legimus quidem in Authoritate præcitata at certè nominari (authorem) æterni regressus earumdem rerum, non legimus. Ergo retorqueo Tua dicta. attestatione D. Hieronymi, Epicurus non est (author) sed assertor æterni regressus.

Illatum meum probo. atque attentionem Tuam enixè peto, vt in posterum discas Authorem æterni regressus earumdé rerũ ex D. Hieronymo, & desinas in futurum Nos calumniari, tanquam temeratores Sanctorum Doctorum.

Scribit D. Hieronymus in Apol: aduersus Ruffinũ pag mihi 890.

890. (& quia Pithagorica Dogmata legisse me dixeram. Audi quid apud Græcos, Pithagorus (Primus) inuenerit. immortales esse animas, & de alijs corporibus transire in alia; ad quod & Virg: in 6. Aeneidos volumine sequens loquitur. Has omnes vbi mille rotam voluere per annos. Letheum ad fluuium, Deus euocat agmine magno Scilicet immemores supera, vt conuexa reuisant. Rursus, & incipiant in corpora velle reuerti. Se primum fuisse Euphorbum, secundo Callidem, tertio Hermotimum, quarto Pirhum, ad extremum Pitagoram, & post certos temporum circulos, ea quæ fuerant, rursum fieri, nihilque in Mundo nouum. hæc D. Hieronymus.

En ergo detectus per D. Hieronymum, quinam (Author) fuerit æterni regressus earumdem rerum. At Pithagoras floruit anno ab Orbe condito, secundum Iacobum philippum Bergomaté in suplem: Chron: lib. 4 pag 72. 4608. & ante Christi Domini Natiuitatem 591. Vel secundum Guglielmum Rouillum in suo Imaginum promptuario pag. 109. post creatum Mundum 3437. & à redemptione nostra 523. Epicurus vero floruit secundum Bergomatem lib. 5 pag 85 à Mundo creato 4833. & ante Christi ortũ 366. apud Guglielmum Rouillum pag 132 anno ab initio Mundi 3635. à partu vero Virginis 327. quo computo facto, etiam secundum dissidentes Chronistas, conueniunt, inter Pithagoram, & Epicurum, duo sæcula præterijsse. atque adeo, Epicuri tempore, opinio pitagorica de æterno earumdem rerũ regressu, antiquata, ac absoleta erat. Videatur Peirer. lib. 4. de antiquis philosophis cap 4. pag. 131. & 142. referés ex probatissimis authoribus, quo tem-

pore

pore floruerit Pithagoras, & ortus fuerit Epicurus; & obseruetur longum, inter vtrumque, temporis interuallum. Huic Hieronymianæ opinioni subscribit doctiss: Alphonsus de Castro lib. 2. aduersus hęręs: verbo (anima) hæresi 8. & Aeneas Siluius, alias Pius secundus, è gente Piccolominea lib.p. Epist: Epist: 104 pag. 598. necnō petrus Castalius Vir dissertissimus in sua narratione philosophica pegmatis in Hesiodum pag. 279. his verbis (Vetus enim fuit, & ab antiquis iam ducta temporibus opinio, animas postquam his ereptæ vinculis in Cœlum euolauerant, iterum Deorum immortalium iussu in Corpora migrare cuius sententiæ, phithagoras Summus philosophus (princeps) fuit.

Quod etiam visum est Senecæ epist: 108 ad Lucillum ex Sotione philosopho pithagorica dogmata referente. & Maximo Tyrio serm: 28 Diogeni Laertio in Vita pithagoræ. Cuius opinionis meminit Ouid: lib 15. Methamorph: cum cecinit (Morte carent Animæ semperque priore relicta, Sede, nouis domibus viuunt, habitantque receptæ.

Hanc autem pithagoricam opinionem, (quam ab Homero, doctrinarum omnium, atque ingeniorum principe, primùm emanasse, asserit Angelus politianus (in sua præfatione in Homerum.) quæ in secundo Tomo eius operum habetur pag. mihi 73.) etiam nū à platone amplexatam, cum alijs pithagoricis placitis, fatetur D. Hieronymus loc: cit: his verbis, sequens proximę dicta (Et multa alia) scilicet pithagorica Dogmata inquit, (quæ plato in lib. suis, & maximè in phædone, Timeoque persequitur. Nam post Academiam, & innumerabiles discipulos, sentiēs multum suæ deesse doctinæ, venit ad Magnam Græciam, ibique ab

Archita

Archita Tarentino, & Timeo Locrensi, Pitagoræ doctrina eruditus, elegantiam, & leporem Socratis, cum huius miscuit disciplinis.

Quæ omnia eleganter D. Augustinus lib. 8. de Ciu: Dei cap. 4. ad eundem prorsus Hieronymianum sensum, exarauit. Nec diffitetur Marsil: Ficinus in argumento ad Phedonem, seu animam pag. 332. col. 2. & in argumento ad Phedrum seu pulcrum pag. 300. col. p.

Hanc item philosophicam fabulam, Origenem docuisse in ijs libris, quos [Periarchon] idest de principijs inscripsit, refert D. August. lib. 21. De Ciuit: Dei cap. 17. Vbi plurimis alijs, eiusdem Origenis, enumeratis erroribus; concludit his verbis: [Sed illum, & propter hoc, & propter alia nonnulla, & maximè propter alternantes sine cessatione beatitudines, & miserias, ex statutis sæculorum interuallis, ab istis ad illos, atque ab illis ad istos itus, & reditus interminabiles, non immeritò reprobauit Ecclesia. hæc Augustinus.)

Consideret ergo Aequus Lector, quinam nostrũ. Num Ferchius an vero Nos, adduxerimus Diuos Augustinum, & Hieronymum in falsos Testes? An illa duo Magna Ecclesiæ Catholicæ luminaria attente contemplati fuerimus? An ad placitum scripserimus? An de mente Augustini, & Hieronymi, plato, & platonici æternum regressum earumdem rerum sustinuerint? An potius Ferchius, pœna talionis puniendus foret?

Verum ad ea, quæ Tu dicis; " Toletum in 2. de Gen: & Corru:
" q. vlt. tradere à Iamblico, & alijs platonicis, negari hanc
" esse opinionem platonis, citareque adhoc Marsiliũ Ficinũ
lib.

„ lib. 17. de Theologia Platonis, quem tamen Nos citamus,
„ quasi Testem, quod illa opinio sit platonicorum, atque sub
„ dit. An Toletus an Vos, melius intellexeritis Ficinum,
„ Docti iudicabunt. Mea sententia est, Vos non legisse Fi-
„ cinum, sed falsò citauisse. “

Vnum obseruo. Te legisse Toletum attente in ea parte, quam putas contra Nos esse: Sed in ea, in qua stat aperte pro Nobis, taces; atque fingis eum non legisse. Si Toletus in opinione, quam asserit esse platonis, affirmat platonem docuisse, (quod absoluto motu octauæ Spheræ redibunt cuncta iterum; sicut erant ante; & sic redibunt eadem tēpora & ijdem homines, & operationes. durat autem iste motus 36. m. annorum, vel secundum veriorem 40. m. annorum, quod tempus vocabat annum maximum. quo finito, dicebat reditura omnia, quia eædē Causæ rediture erāt. quam opinionem reijcit Augustinus 12 de Ciu: Dei ca. 13.) Cur contra Nos clamas, quasi primi omnium hæc dixerimus de platone, & Augustino? pag. 353 ! Cur hanc opinionem, à Nobis esse confictam? dicis pag. 358. ! quasi plato docuerit circumitū in animabus rationalibus tantū. Sed non in cæteris rebus, ac operationibus; cum tamē Toletus, apertissime dicat, quod plato, motum 36. m. annorum Vocabat annum maximum, quo & finito aiebat, omnia reditura, quia eædem causæ rediture, quam opinionem scilicet platonis, reijcit, inquit Tolet: August: 12. de Ciu: Dei cap. 13.

Cur compillatorum titulo, hic Nos non suggillas, quemadmodum alibi facis? nimirum, ne videaris petulans, (liceat mihi par pari referre pag. 361.) dum in tantum, ac

talem Virum S. R. E. Cardinalem Bacharis, dum acerbè sententiam, atque sentientes insectaris; nimirum vt Lectorem à nobis auerteres, quando Nos solos impostores, ac temeratores, calumniaris. An verò Tolet: an Tu melius intellexeris platonem, & Augustinum; Docti iudicabunt.

Cæterum quo ad Ficinum à nobis citatum, quasi in testem, quod illa opinio de æterno rerum earumdem regressu sit platonis. Respondeo primo. Me non legisse, vt aiunt, in fonte, tunc temporis Ficinum platonicum, nec platonem de legibus: sed bene legisse doctissimos Viros, qui eos citant; etenim, cum non sim philosophus platonicus, pœnes me Codices illi non reperiebantur. quemadmodum apud Te, Theologum publicum Vniuersitatis patauinæ, Viualdus, & paulus Coninchus, Theologi præclarissimi, minus inueniuntur, vt fateris pag. 122. cum tamen opera Cremonini à S. R. E. prohibita, in manibus habeas, legas, tueris pag. 103. & Vestig: p. pag. 6. col. 2. n. 6. & alibi sæpe.

Respondeo secundo. Me non credere Tibi affirmanti totum librum vndecimum Ficini de Theologia Platonis legisse, atque nihil ad propositum inuenisse eorum, quæ Nos diximus. Etenim cum mendacij fueris conuictus in opinionibus Diuorum Augustini, & Hieronymi, pæna mendaci loqui plecti meritò debes, scilicet [etiam vera loquenti, fides non adhibeatur.) quemadmodum censuit Arist: referente Laertio lib. 5. cap p. præterquamquod solitus es decipere Lectorem, citando falsò Ficinum, sicuti apparet in pag. 358 dum ipsum contra Nos citas in argumento lib. 10. de legibus, vbi dicis, " Ficinũ scribere illa verba, (sed platonicos velle scito. ") cum tamẽ, minus eo loco reperiantur

riantur. sed bene in argumento lib. 10. de Repub: vel de Iusto pag. 446.

Respondeo 3. ad id, quod effutis 359. n. 14. " quæ de anno magno 36. m. annorum dicuntur non potuisse à Platone dici, qui multis sæculis antiquior fuit Ptolomeo, & multò antiquior Alphonso Rege: sed à Ptolomeo ortum duxisse annum 36. m. & ab Alphonso 49. m. " Respondeo, inquam, me magis credere Cardinali Toleto loc: cit: Bartholomeo Amico in Tract: 14 phys: q 8 dub. p. Francisco Mayroni 4. d. 46. q. 2. Petro Gregorio Tholosano in sua Syntaxi Artis mirabilis lib. 32. cap. 3. ex Herodoto, hoc ipsum referente, mecum id asserentibus, quam Tibi neganti, prædictis minimè comparando in doctrina, & Veritate.

De anno magno, quò Anima hominis suum explet circumitũ; & qui peragitur 36. m. annorum, videndus est Ficinus in argumento Dialogi 10. de Repub: vel de Iusto pag. 446. col. p. quo loco euincitur, quam falsò Tu scribas pag. 429. " opinionem de anno magno esse Astronomorum, asserto- " re Ficino. "

Legendus pariter Guglielmus Vuorilon 4 d. 44. §. (quantũ ad secundum articulum.) triplicem opinionem de anno magno adducens. Prima, scilicet, quę est Iosephi, dicentis, quod ad minus, annus magnus habet annos. Secunda quę est Ambrosij Macrobij in 2. (super Somnium Scipionis) dicentis, annum magnum confici ex 15. m de quo oannes de Sacro Busto in suo computo, cæcinit. (Millia terquinque, Mundus complectitur annos) (Vt Plato testatur, magnum quos nuncupat annum. Tertia, quæ est Gu-

glielmi Parisiensis in Summa de Vniuerso, & Scoti in 4. d. 43. q 3 A. asserentium, quod magnus annus (secundū ponentes,) est spacium 36. m. annorum.

Cum ergo indubitatum sit Platonem posuisse annum magnū, secundum Subtilissimum Doctorem; indubitatum quoque erit annū magnū 36. m. annorū, ortum duxisse à Platone.

Addo vltimo loco, me multum mirari Te sollertissimum Vestigatorem alienorum venialium erratorum, non obseruasse Alcinoum, citatum a Nobis pro hac opinione, haud rectè citatum cap. 13. cum eo loco, nec verbum vllum habeat de Transmigratione animarum, sed id præstet cap. 16. At fortè in causa fuit, quia codicem non vidisti, non enim omisisses tam nobilem subsannandi nos occasionem.

Tandem, pro coronide huius meæ Expurgationis, placet hoc loco (vbi occasio dignissima mihi p Te offertur,) iustè corripere Iacobum Georgium prædilectum Auditorem Tuū, atque (Libelli famosi) preconem selectum (in Epist: ad Lectorem Aequum,) qui indecora, atque absurda adulatione ausus fuerit, dum Tecum alloquitur, scribere. (" Absit verbo Hiperboles, colloqui viderer cum Hieronymo,] vel Augustino ") & sic in frontispicio Libri, statim Lectores decipere; etenim qualiter versatus sis in Libris Augustini, & Hieronymi, abundè hucusque demonstratum est, at prouerbio fertur. (Mulus mulum mutuo scabit.)

Assentio, Ferchi, (absit verbo Hiperboles) magis ijs, quæ de Te scripsit Marcus Antonius Nali alter Auditor Tuus in suo Opusculo (Auisi di Parnaso à i Poeti Toschi) car. 56. 60. & 61. cum inquit. (Se è vera la transmigratione dell' Anime accennata, come constantemente credo. O' che il P.

Veglia è informato dell' Anima d' Aristotele; la cui Filosofia hebbe ogni origine, e finì col Demonio, e che per detto d' alcuni Rabini si fece, è morse Hebreo. O che Aristotele fù auiuato dall' anima del P. Veglia.) Cum mentem Aristotelicam potius vestigatus fueris circa Pithagorica placita, quam SS. Patrum Augustini, & Hieronymi sensa, de æterno, earumdem rerum regressu.

Duodecima Querela Ferchij in SCOTVM.

Quod scripsimus propositiones Arist: non esse semper vniuersaliter veras. Vbi de Arist: & Scoti prærogatiua in Philosophia disputatur.

N lib. de Gen: disp. 5. q. 2. a. 2. n. 76. scripsimus. Vide quæ consequentiæ deducantur, ex quibusdam propositionibus, quas indeffinitè protulit Arist: & hi Laterones eius accipiunt pro vniuersalissimis; quasi propositiones omnes sint vniuersaliter veræ.

Quæritur Ferchius. " Mirandum fuisset, si absque iniurijs absoluisseris has responsiones. Laterones, vel blaterones Aristotelis sumus Nos. Vos Scoti. Certè longè dignior, quẽ sequamur est Arist: quam Scotus in philosophia. Nam si à Scoti libris auferatur Arist: nihil Scoto remanet in philosophia, in Theologia, ex decem partibus, vix remanerent tres. plures enim Tex: Arist: quam Sacræ Scripturæ expendit,

„ dit; prolixiores disputationes, ex Arist: philosophia, quam
„ ex doctrina Christi exagitat. " Hæc Ferchius in Summũ
Religionis Franciscanæ Doctorem, in Scotum, publicus
Scoti Interpræs.

Scotus Expurgatus A` Mastrio.

CVM Nos scripsimus disp. 5. qu. p a p. nu. 13. lib. de
Gen: Peripateticorum partem meliorem docuisse,
primam Causam, Entia quædam secunda immediatè
ex nihilo fecisse. Ferchius pag. 186. ita nos compellat. "
„ Displicet tamen quod Vos, qui me arguitis iactantiæ, &
„ arrogantię propter peregrinitatem. Nunc tantum Vobis
„ ipsis arrugetis vt sitis Iudices omnium Peripateticorũ quis
„ quæso, Vos constituit Iudices super doctissimos quosque
„ tantæ Scholæ, vt iudicetis Scotistas meliores, cæteros, vt
„ Alexandreos, Aueroistas, Albertistas, & alios deteriores?
„ quid dicent per Vos damnati? nisi, Vos, nimium erexisse
„ supercilium, opinionem vestram, nimium Vobis placere. "
„ Regula quędam iudicandi meliores vel deteriores sancien-
„ da est. Mea regula sit. qui pro Veritate laborant, & non
„ laborant pro falsitate, i j sunt meliores Peripatetici; nam
„ iuxtà principem peripateticorum [Sanctius est amicis,
„ immo & sibi ipsi præponere veritatem " Hæc Ferchius
„ contra Nos.

Quæ ipsissima Verba, pro Scoto expurgando, ego retorquero
contra ipsum. quis quæso, Te Ferchi, Iudicem constituit su-
per illa duo ingeniorum portenta, naturę duo maxima
mi-

miracula, Ioannem Scotum, & Aristotelem stagiritam! vt Vnum altero in philosophia, digniorem iudicare præsumas? quid dicet per Te damnatus Scotus? per Te, inquã, publicum eius interprætem, è qua sola prærogatiua pag. 7. tui prologi tantum gloriæ, & honoris, in Vniuersitate patauina Tibi asciscere contendis; adeo vt Summum nephas, Nobis fuerit, Tria, vel quatuor Tua Oracula impugnasse?

Scotus ille damnatus, minusque dignus Arist. iudicatus, quem quisquè in Philosophia sequatur, qui logicam (Te referẽte in Vita ipsius cap. 6. n. 20.) tam acutè vsus est, vt ni-
„ hil vltra fieri posse videatur. qui physicam apprimè caluit.
„ Matematicam possedit egregiè, Geometrices peritiam, tã
„ luculenter demonstrat, vt ad eum intelligendum, nemo
„ nisi peritus Geometer sufficiat. Astrorum scientissimus.
„ Optices callentissimus, qui Metaphisicen, adeo perfectissi-
„ me tenuit; vt (meritò) quidam in Metaphisicis, Arist: præ-
„ fuerint. "

Quid igitur per Te dicet damnatus Scotus? forte, quemad-
„ modum tu de Nobis blaterasti, nimium scilicet, Te ere-
„ xisse supercilium? opinionem tuam nimium tibi placere?
„ absit hoc à pijssimo, & humillimo Doctore, qui sicuti cõ-
„ temnit atrocia illa Vituperia, quæ in eum debachatus fuisti, ita prorsus negligit inanem laudem illam, qua eum demulcere valeres.

At dicis. primo, Regulam Tibi esse iudicãdi digniores in philosophia. " eos nimirum qui laborant pro Veritate, & non pro falsitate. " ita verissimè est, vt asseris. Secundo dicis Arist: esse digniorem in philosophia, " quia, si à Scoti libris auferatur arist: nihil remaneret Scoto in philosophia,

&

& in Theologia; cum plures textus Arist: expendat, & exponat, quam Sacræ Scripturæ. prolixiores disputationes instituat ex Arist: philosophia, quam ex doctrina Christi.
" ità falsissimè tu scribis.

Vtrumque dictum examinemus, Methodumque regulæ Tuæ, qua dignoscanrur meliores, & deteriores, digniores, & minus digni, quos sequamur in philosophia, etiam Nos, sicuti Tu ibi facis, prosequamur.

Certa Veritas est. Deum Optimum Maximum esse Vnum: Exodi cap. 3. & p. ad Corinth: cap. 8. Certa falsitas est, esse plures Deos. pro Veritate certat Scotus p. d. 2. q 3 pro falsitate laborat Arist: in lib. Nicomach: p. 4 8. 10. Capitibus 5. 10. 8. 14. & in lib. 7. potilicorum cap 9 10. 12. & alibi frequenter. vt iurè meritò scripserit Pius I I. lib. p Epist: Epist: 104. [qui super omnia sequitur Arist: cũ is semper Deos nominet, in errore manebit)

Certa Veritas est. Hunc vnum Deum numero in essentia, in personis trinum, esse simplicissimum spiritum ex D. Augustino lib. 6. de Trinit: cap. 6. & Concil: Florent: sess 8. Certa falsitas est, Deum esse animal, & quidem compositum. pro veritate laborat Scotus p. d. 8. qu p pro falsitate Arist: p. Top. loc. p. & 17. p. de anima t. 8. & 77. 5. Metaph: t. 31.

Certa Veritas est. Deum esse natura impeccabilem. Ioannis Epist p. cap. 3 Certa falsitas est, Deum non tantum peccabilem: sed (horrendum auditu Dæmonibus ipsis] Luxoriæ Idolum, ac Luxuriosum esse. pro veritate Scotus q. 3. prol: 3. d. 12. 4. d. 49. q 6. pro falsitate arist: 4 Top: loc: 64. legatur Vestig: 4 pag. 184. col. p. & pag. 195.

col.

col. p. & oratio habita in Vniuersitate Patauina die 12. martij 1631.

Certa Veritas est. Deum immensum esse. sap.ca. p & psalm. 138. Certa falsitas est. Deum non in centro esse: sed in Orbe tantum. Pro veritate Scotus 4. d. 10, q. 2. k. Pro falsitate Arist: 8. phys. t. 84.

Certa Veritas est. Diuinissimum intellectum, omniscium cognoscere ea, quæ sunt extra se, atque adeo aliorum curam habere, & prouidentiam Vniuersi. ad Hæbreos 4. Math: 6. 10. sap. 6. 8. & 14. Certa falsitas est, Diuinum intellectũ, non cognoscere ea, quæ sunt extra se, atque ideo, neq; aliorum curam habere, aut prouidentiam Vniuersi. Pro Veritate Scotus p. d. 35. 3. d. 14. q. 2. & quol: 21. Pro falsitate Aristot: Videatur Vestig. 4. pag. 195. col. p. Cano lib. 10. de Locis Theologicis cap. 5 pag. 544. D. Ambrosius lib. p. de Officijs cap. 15. Tomi pr.

Certa Veritas est. Quod Deus, immobilis ipse manens, dat cuncta moueri. Malachiæ cap. 3. Certa falsitas est. Deũ mobilem esse. Pro veritate Scotus p. d. 8. q. 5. Pro falsitate Arist: 8. phys: t. 64. & 2. Cæli t. 17.

Certa Veritas est. Diuinissimam Voluntatem Summa libertate gaudere. psalm: 113. Isaiæ cap. 46. Certa falsitas est. Deo libertatem adimere. pro Veritate Scotus p. d. 8. q. vlt. d. 47. 3. d. 32. & quol: 16. pro falsitate Arist: Videatur Vestig: 4. pag. 193 col. p. Cano loc: cit:

Certa Veritas est. Attributa Diuina, àlijs à Deo fore incommunicabilia. Ioannis Epist: p. cap. p. Certa falsitas est. Substantijs alijs à Deo proprietates Deitatis attribuere. Pro veritate Scotus p. d. 3. q p. E, & d. 8 q. 2. Pro falsitate

Arist: Videatur vestig: 4. pag. 193. col. p. & 2.

Certa Veritas est. Summam adorabilitatem Latriæ, Vni, & soli Deo competere. prima ad Timoth: cap. p. Mathei 4. Exodi 20. & 23. Esaiæ 80. Certa falsitas est. parem cultum Latriæ multis Dijs largiri. pro Veritate Scotus 3. d. 9 q. v. pro falsitate Arist: videatur Vestigat. 4. pag: 193. n. 27.

Certa Veritas est. Deum Summum Ens primum esse Causam rerum omnium in genere Causæ efficientis. Apoc ca 22. v. 13. Certa falsitas est, esse Causam solum in genere causæ finalis Pro veritate Scotus p. d. 2 q. p. & in 2 d. p. q. p. 5. Metaph. q 3. Pro falsitate Arist: Videatur Vestig: 4. pag. 194 col. 2. in fine, & Franciscus Mayro 4. d. 46. q. p. §. (Exemplum quarti.]

Certa Veritas est. Deum non alligatum causis secundis in operando, liberè ad extra operari Psalm: 113. Certa falsitas est, Deum causis secundis mancipatum, operari necessario ad extra. Pro Veritate Scotus p. d 8. q. 5. D. Pro falsitate Arist: videatur Vestig: 4. pag. 194. col. 2.

Certa Veritas est est. Beatas mentes, ceu Intelligentias spirituales, millia millium ministrare Deo, mobiles esse, incępisse per Creationem, atque desinere posse per anichilationem; non esse actus puros; quorum intelligere accidens est; potiri quidem optima Vita, sed ex Creatoris beneplacito; finitæ perfectionis existere; peculiari cultu à latria discreto adorandas. Daniel cap 7. Apoc. 5. Lucæ p. ad Colloss: p. prima ad Timoth: cap. 6. Apoc. 21. Psalm: 44. Apoc. 22. Certa falsitas est. Substantias separatas ad numerum motuum Cælestium Orbium numerari, immobiles esse, ineffectibiles, puros actus, quorum intelligere sit substantia, necesse

neceſſe eſſe, atque proinde Vitam optimam, quam poſſi-dent ex ſe habere, infinitæ perfectionis, diuino cultu ado-randas, tanquam omnipotentes, omniſcientes, primos effi-cientes. Pro Veritate Scot: 2. d 3. q. 7. d. 10 q. v. d. 2. q. 9. 10 11. 12. d. p. q. 2. & 3. d p. q. 6. d. 3. q. 10 d. 5. q. v. d. p. q. 4. (3. d. 9. q. v. Pro falſitate Ariſt. videatur Ve-ſtig: 4. pag. 193. 194. Cano lib. 10. de locis Theologicis cap. 5. pag. 545.

Certa Veritas eſt. Cœlum, & materiam primam, eſſe opera manuum Omnipotētis, luſuſque digitorum eius. Geneſi p. Certa falſitas eſt Cœlum eſſe primum efficiens, atque etiam alium Deum, nec non cum materia prima ineffectibile. Pro Veritate Scotus 2. d. p. q. 2. Pro falſitate Ariſtot. videatur Veſtig: 4. pag. 194. Hurtadus dip. 12. Metaph: ſect. p.

Certa Veritas eſt. Principio temporis, Deum, Cœlum, & Terram, hancque Mundi machinam, oculis hominum ſpe-ctabilem, creando, dediſſe. Gen. p. Certa falſitas eſt. Cœ-lum, Terram, Motum, Tempus, Mundum ab æterno extitiſſe. Pro Veritate Scotus 2. d. p. q. 2. & 3. Pro falſitate Ariſt: 8. Phyſicorum toto. videatur Cano loco ſupra citato pag. 544 Hurtad: de opere ſex dierũ diſp. 3. ſect p §. 2. pag. 376.

Certa Veritas eſt. Deum poſſe alium Mundum pulchriorem condere Sap cap. 11. Certa falſitas eſt. Deum id non poſſe, cum alia materia ei non ſuppetitat tota iam ad Vnius stru-cturam conſumpta. Pro veritate Scotus p. d. 44. q. v. Pro falſitate Ariſt: videatur Direct: Inquiſit: par. 2. q. 4. pag. 238 col. 2. C.

Certa veritas eſt. Cœlum, Subſtantiam inanimem eſſe. ex D. Hieronymo in pſalm: (Audite Cœli.) Certa falſitas

est, anima intellectiua esse informatum, atq; viuere vita perfectissima. pro veritate Scotus 2. d. 14. q. p. pro falsitate Arist: videatur direct: Inquisit: loco supra cit: & lib. 2. de Cælestis motus contrarietate ad mentem Anaxagoræ cap. 12. pag. 326.

Certa veritas est Deum, in tempore, pro libito diuinæ Voluntatis suæ multiplicare, creando, animas, vt primum corpora humana vltimo organizata informationem petunt; easque in separatione, æternum præmium, aut perpetuam pænam pro qualitate gestorum sortiri. ex Decret: Concil: Lateran: sub Leone X. Certa falsitas est, Deum certum animarum numerũ ab initio Mundi produxisse, nec alias sine ipsius nouitate posse producere, easque circulariter ingredi Corpora humana, post multas annorum Myriades, nec perpetua beatitudine gaudere, aut æternis pænis addictas. Pro veritate Scotus 4. d. 43. q. 2. & 3. d. 47. q. p. Pro falsitate Arist: videatur Vest: 6. lib. pag. 345. & Libellas toto libro 4.

Certa Veritas est. Ressurrectionem Mortuornm esse possibilem, quinimò certissimè futuram, expectamus. Ex vtroq; Symbolo, Apostolorum, & Nicæno. Certa falsitas est. Impossibilem esse; cum corruptum non possit redire viuum, & si redit, non idem numero redit. pro veritate Scotus 4 d. 43. q. p. Pro falsitate Arist: p. de anima t. & 8. Metaph. Direct: Inquisit: loco citato.

Sed hæc satis superq; enarrata sint; etenim in ĩmensum prodirem, cum falsitates in Philosophia, quas asseruit Arist: omnes enumerare vellem. si quis autem plures scire cupidus est, plurimas leget in tuis opellis, de ortu Danubij, & origi-

ne fluuiorum. in Vestig: 4. In oratione habita in Vniuersitate Patauina 12. Martij 1631. nec non in lib. de Cælesti substantia, ortu, motu, compositione ad mentem Anaxagoræ.

Longe plura apud Petrum Ramum Gallum, Hieronymum Cardanum, Bernardum Telesium, Picum Mirandulanum de Vanitate Peripateticę Doctrinæ, tribus lib. in fine à pag. 108. vsq; ad 208. Alexandrum Tassonum libro Italicè prætitulato [Pensieri diuersi] & Patrem Danielem Bartolum in suo Opusculo Italicè inscripto. (Dell' Huomo di lettere.) P. Ioseph Blãcanũ in lib. Arist: loca Mathem: &c. pag. 31.

Certè igitur longe dignior est Arist: quem sequaris in Philosophia, qui tot falsitates approbauit, neglecto Scoto; " de cuius peritia in plurimis scientijs comperta, " (scribis in Vita ipsius n. 20.) " in philosophia Peripatetica est singularis, atque ad philosophos Aristotelicos, contra fidem se armantes retundendos efficacissima. " Hęc, Hæc est causa potissima, cur iudicas Scotum, minus dignum, quem sequaris in philosophia quia nimirum reprobat fabulam illã Tuam (de circulatione animarũ,) quam approbatam contendis ab Arist: Sequere nunc (tuum fatuorum sapientum Principem,) vt cum D. Hieronymo ad Eustochium loquar, atque cum ipso in circuitu ambula. Vel potius, vt Tu declamas in orat: præcit. [velut Cæcus Cæcum ducem sequere, vt cum illo in foueam cadas.]

Nos sequemur Summum Theologorum, ac Philosophorum Dynastã, fælicissimam literariæ nauigationis nostrę Cynosuram, dignissimum in philosophia Authorem; de quo Tumet in discuss. Scotica de Coment. Metaph. pag. 83. hæc

plusquam vera scribere, à veritate, & coactus fuisti. " Sco-
" tus congerie rerum æstuans, axiomatis creber, verborum
" ponderator sagax, consequentiarum accutissimus Vesti-
" gator, singularum propositionum examinator, textui ex-
" cutiendo singularis, sensus supra sensum, & consensum cō-
" munem elicit; quot propositiones, tot sententias. Totus
" nouus, totus Subtilis, totus sui iuris. verbis prægnans, phra-
" si præfractus, disputatione accuratus, nihil intentatum, nil
" indiscussum vellet, infatigabilis speculando, insatiabilis
" dicendo. "

Secundo dicis, Te præferre in philosophia Aristotelem Scoto,
" quia si auferatur Arist. à Scoti libris, nihil Scoto remanet
" in philosophia. in Theologia ex decem partibus, vix rema-
" nerent tres; cum plures textus exponat quam Sacræ Scrip-
" turæ loca, & prolixiores disputationes ex philosophia Ari-
" stot: quam ex doctrina Christi instituat, agitet. "

At quam sit hoc illustre mendacium. Testem produco Te-
ipsum, qui in vita ipsius cap. 6. n. 23 ita scribis. " Elucu-
brationum suarum studium fuit eximium, Sacrarum Scri-
pturarum arcana eruere " (est ne hoc plures textus Ari-
stot. quam Sacræ Scripturæ loca exponere.) Sanctorum
Patrum munimenta voluere, Verbum Dei sedulò Euange-
lizare, Rationes veritatibus Catholicis intelligendis per-
scrutari; (est ne hoc prolixiores disputationes ex Aristo-
telis philosophia, quam ex Doctrina Christi instituere, agi-
tare) " dogmata Scholasticorum, quæ minus vera cen-
suerat, ad filum redigere " (remanerent ne tres partes
Theologiæ?)

Item cap. 7. n. 21. scribis " plurimis ergo Sacrarum actio-

num

„ num, Concionum, disceptationum, & scriptionum ad fidẽ
„ illustrandam, mores corrigendos Religionem amplifican-
„ dam, posteros instruendos, meritis, & Virtutibus plenus,
„ consumatus in breui, expleuit tempora multa, donec ei pro
„ temporarijs laboribus, Deus æternam requiem offerre, ac
„ è Terris raptum in Cœlum euehere dignatus est " Ita quidem verissimè vt dicis pro laboribus susceptis, ad illustrandam Fidem Catholicam, Religionem amplificandam, mores corrigendos, non Aristotelicam doctrinam vestigandam, æterna pace fruitur Scotus.

O quam aptius intulisses cum Paulino Berti, à Te relato in Vita Scoti, cap 12. n. 43. " si auferas è Scholis peculiares Scoti opiniones, reliquum est, vt ipse planè differendi Vsus, & occasio langueat. " quam quod falsò scripsisti. " Si à Scoti libris auferatur Arist: nihil Scoto remaneret in Philosophia. "

Audi quid Gregorius Pomus aureus in Epist: ante Coment: quod in p. Scoti concinnauit, scripserit. (Scoti ingenium, sine exemplo, maximum fontem ingeniorum appello; in quo, hoc præcipuum, quod neque ante illum, quem ille imitaretur; neque post illum, qui illum immitari posset inuentus sit.)

Audi quid Ioannes Pitseus Decanus Liuedurni in Lotharingia de rebus Anglicis p 3. q p. de Subtilissimo Doctore sentiat. (Scotus ingenio ad literas planè facto, & ad miraculum subtili, atque acuto, vt non tam hominem, acie mentis stupendum, quam inter Philosophos quemdam dixeris Deum.)

Non pernego tamẽ, Scotistarum Antesignanum in Arist: Sta-

girite

giritæ doctrina exercitatissimum fuisse, quinimmo, cum eruditissimo P. Labè in Elogio Doctoris Subtilis affirmo (Philosophiam sic excoluisse, vt eius inuentor esse posset, nisi natam inuenisset. ita Arist: discipulum extitisse, vt doceri ab eo Arist vellet, si viueret.) atque tecum fateor in vita Scoti cap. 6. n. 20. " res physicas, quam maximè, &
" frequentissimè accersere ad res Theologicas enucleandas,
" prout in 2. sent: de motu, loco, æuo Angelorum; de mate-
" ria prima, Cælo, & Elementis. & in 4. de actione, & tran-
" smutatione, rarefactione, de causis generantibus substan-
" tiam, & alijs pluribus in locis videre est.

Ità Philosophiam, Theologiæ Scotus famulari facit. Qua de re candidè scripsit Leonardus Lessius in cẽsura scripti Oxoniensis nouiter recogniti & scholijs exornati à P. Cauello. (nemo est, qui nesciat Scotum esse cotem ingeniorum, & limam subtilioris Theologiæ, ac Philosophiæ, quæ in scholis, & eruditis disputationibus maximè triumphare consueuit.)

Verum pro coronide huius Scoticæ Expurgationis, placet animum Lectoris, serijs iam discussis, nimium distentum; tandem hac tua declamatione exhilarare, quam addictissimus Tuus Discipulus Marcus Antonius Nali, eleganti stillo Italico, curiosæ posteritati exarauit in suo Libello (Auisi di Parnaso a Poeti Toschi) pag. 57.

Postquam ergo querelam Excellentissimi Liceti (quem doctissimum Virum, Sicophanta ille, in eo Pasquillo, plurimum subsannat) contra Te, atque instantiam retulit; quà apud Musarum Principem vrgebat, vellet Te relegatũ Patauij, eo quod in orat: à Te declamata in Vniuersitate

Pata-

Patauina 12. Martij 1631. (cũ ex Metaphisico Theologũ agere inciperes,) (Arist: impietatis notaueris,) pro rostris in Stagiritam tonantem, sic exibet.

Il M. R. P. Veglia, sentite le Vestigationi di questo Filosofo col' suo viuace ingegno, e la solita libertà di parlare:

Sire diss' egli, io non sò come à Theologo di questa Religiosissima Republica Veneta, possa essermi commandato, che io loda Aristotele, che hà nelle morali, nelle politiche, e nelle sciéze naturali, cosi bruttamẽte bestẽmiato cõtro Christo, e suoi Christiani. Oda il Mondo, e tutto il Parnaso à caratteri publici l'empia dottrina di questo Filosopho. Nel quarto libro della sua Topica, asserisce l'empio Aristotele, che Dio sõmo bene possa fare cose cattiue. Tale è il Dio d' Arist: per loche il nostro Dio verace, non può se non insegnare cose buone, vere, e rette. mà bene ogn'huomo è mẽdace, e più d'ogn'altro l empio Arist: Nel 7. libro della Politica permette per legge, che gl' humoni, e le Donne sagrificano alli Dei delle lascuie. O' empietà detestabile, chiedere la salute da vna causa d' eterna dannatione. Fù populare il dogma, non conforme la mente d' Arist: nol niego: mà la gratia, e l'aura populare, non era d'anteporsi alla diuina gratia, alla diuina Verità. Questo è officio di verace Filosopho. Nel 7. della Politica al cap. vlt. il crudele Arist: prohibisce l'alleuare Figli ciechi, gobbi, ò diffettosi in altre forme. O' bella Republica d'Arist: ò saggia Aristocratia. poueri figli ciechi, e zoppi; meglio sarebbe stato à loro, non esser nati, che nati al Mondo per douer essere immantinenti vittimati all'ombre. Ah' crudeli viscere de Parenti, generare figli per subito anciderli, e sagrificarli col'

cortello del rigore sù gl'altari della crudeltà. Empia legge, barbaro decreto.

Nelle Meteore hà errato Arist: volendo contradire al sacratissimo scrittore di Moyse intorno all origine del Lago di Palestina. E nel primo libro delle Meteore assegna l'origine del Fiume Istro, ouero Danubio dà Monti Pirinei, hauendo Scaturigine di vna Villa distante dà Monti Pirinei molte centinaia di miglia, il cui nome per essere aspro, e duro all'orrechia, & alla lingua della pena mal temperata, tralascio.

E mi sarà commandato, ch'io sublimi, ed encomi quest'Aristotile, la cui Filosofia hebbe ogni origine, e finì col Demonio. onde vn giorno disperato per hauere consumato il Patrimonio lasciatogli dal Padre, ouero morto il Padre Nicomacho, e restando giouine pouero, e studente nella Città d'Attene, se n'andò all' Oracolo d'Apolline in Delfo oue vna Vergine nominata Pithia respondeua, entrandoui à dosso per le parti secrete, & inuisibili, il Demonio. Aristotele dunque supplice, e genuflesso, gl addimandò. che cosa mai douea fare per liberarsi dà i laberinti di tante miserie. Rispose la Donna, agitata, e commossa dalle furie d' Auerno, che attendesse, e s applicasse con tutta la constanza dell' intelletto alla Filosofia, antiuedendo dà i segni di coniecture l'astuto Demone mali effetti, che douea produre al Mondo la Filosofia d' Aristotele, e quanti bellissimi ingegni mediante la vaghezza delle sue opinioni filosofiche douesse tirare alla perditione. Ed' io encomiarò quel Aristotele, che per detto d alcuni Rabbini si fece, e morse Hebreo, onde bandito dal Popolo, perche adoraua

vna sua meretrice, honorandola con quei titoli di Deità, che l'Vulgo daua alla Dea Cebele si ritirò in vna Isola per fuggire gl'infiniti persecutori, e per non darsi nelle loro crudeli mani, miseramente da se medesimo s'auelenò. Ouero essendo quell'Isola propinqua al Mare, considerando il flusso, & il riflusso, non potendolo capire entro se stesso proruppe in queste parole. Già che Aristotele non può capire il Mare, capisca almeno il Mare Aristotele, & in quel punto s'immerse per non più viuere nell', onde. Questa opinione però non è probabile, come verisimile la prima.

Ed'io encomiarò quell'Aristotele, che sempre hauea à cãto vn Demonio fatto suo famigliare, lo docomentaua di tante, e tante false opinioni circa le intelligenze motrici de i Cieli, nominandole nella filosofiia Beate, immortali, sempiterne, eterne, e per natura impeccabili, e con altri attributi heretici cò quali hà ingannato molti de i nostri Teologi, e sono quei, che si gloriano di tirare Aristotele à Christo, la Filosofia alla Teologia, dicendo, che le intelligenze d'Aristotele sono gl'Angeli nostri. Questo, è più che falso. le concede Aristotele sempiterne, necessarie, & ineffette. Gl'Angeli non sono sempiterni, ma fatti, e creati della stessa materia prima, della quale fu formato il Mondo. non sono impeccabili per natura, perche molti di loro peccorno, come i Demoni i quali non sono concessi da Aristotele, se non nella Metafisica per gratia d'esempio. Non sono beati per natura soggiornando alcuni nelle fiamme d'Auerno, benche adesso non sentino la pena del senso: ma del Danno.

Si legge in vn libro d' Aristotele, quale noi non habbiamo: mà dicono i Filosofi che 'l hanno letto, che hauesse in sua compagnia sempre vn Demonio famigliare, che gli suggeriua gl'accennati attributi delle intelligenze, perche l' intelletto d' Aristotele sù le pure ali naturali non poteua tant' alto soruolare. Socrate suo Maestro hebbe vn' altro Demone famigliare, del quale compose vn libro intitulato (de Deo Socratis) nominandolo Dio, in luogo di Demonio, perche il nome di questo spirito rubelle, presso lui era troppo odioso, & horrendo; presso Platone non fù nome esoso. significaua nome sapiente, onde pose egli i Dei nel Cielo, gl' Huomini nel Centro, & i Demoni nella meza regione dell' aria.

Queste inuettiue piene di Vampe di fuoco, furono rapresentate dal P. Veglia con tanta vehemenza, che haurebbero abbruggiata la barba, e le ciglia ad Aristotele, se vi fosse stato presente.

Hucusque Nalius, tuam eloquentissimam, ac elaboratissimam de Arist: digniorem Scoto, quem sequaris in Philosophia, declamationem producit. atque, hæc, à me serio, & iocosè, non tamen extra propositum, pro Expurgatione Scotica, ad ipsius nominis immortalis honorem, subtilissimæ doctrinæ gloriam, natis, ac nasciturus demandata sufficiant.

Tertiadecima Querela Ferchij.

Quod aliquot Conscotistas delirasse affirmauerimus in Controuersia de Toto, & Partibus.

SCripsimus in lib. de Gen: disp. 5. q. 2. a. p. n. 63. Verus itaque sensus distinctionis Totius à partibus, & quem intendit Doctor 3. d. 2. q. 2. traditur à Nobis disp. cit. Physicorum q. 13. a p. [quicquid dicat ibi Pater Cauellus in Scholio, & Meurisse lib 2. Metaph: cap. 3. par. 4. q. 4. Vbi inquit Doctorem 3. d 2 q. 2. solum distinctionem formalem intendere inter totum, & partes, non realem. quod delirium reffellimus disp p loc: cit. q. 5. a. 2.) vbi adeo exactè, hanc controuersiam pertractauimus, vt quamuis post illius editioně, alij Authores pro opposita sententia, strenuè decertantes ad manus peruenerint, vt Complutentes p. physic. q. 6. Contaren: cit: Aresi: p. de Gen: disp 2: q 13. Ioannes de S. Thoma p. phys. q. 6 a. 2. Manca p. Phys: q p. dub. p. Ariaga disp. 5. q. 6. Nec obiectiunculam quidem offěderimus, quę ad amussim pręuisa, & sedata non fuerit. Nec vllam rationem afferunt vrgentě, nisi contra distinctionem realem totius integralis a partibus; quam Nos quoque ibidem inficiamur a p.

Queritur Ferchius pag. 196. " Si Ego in mea Vestigat: tantam assumpsissem licentiam, vt doctissimorum Cauelli, & Meurisse dicta tanto cum probro (Delirium) vocauissem. Vhe mihi. Nulli codices suffecissent ad meam arrogantiam confutandam. Si laudem tam speciosam, &

omni

„ omnibus ferè orationis pigmentis ornatam, de me protu-
„ lissem, non amplius quinque, sed quingentas Myriadas co-
„ lumnarum scripsissem, sicuti contra vnum vocabulum.
„ [peregrinitas) malè intellectum tamen, scripserunt.
„ Nota in dicto loco non (tractarunt;) sed cum addito per-
„ fectionis (pertractauimus.) Deinde per exagerationé,
„ augent aliorum Doctorum grauitatem, atque pugnā stre-
„ nuam. per congeriem augent numerum eorumdem, [alij
„ graues Authores strenuè decertantes pro opposita senten-
„ tia.] nempe vt ipsi multo grauiores, & magis strenui, &
„ inuicti appareant. non inuenerunt obiectiones; sed per
„ diminutiuū, [nec obiectiunculas apud alios,) quin Sibil-
„ lina præuisione, & magnas, & paruas præuiderint, & excel-
„ lenti metaphora (adamussim) scripserint atq; vt Deus
„ aliquis tempestatem, (sedauerint.") Hæc Ferchius irriso-
riè de Nobis. Videamus an & nòs, panem fractum restitu-
ere possimus, eius exemplo edocti.

Tertiadecima Expurgatio Mastrij.

DVO Nobis impingit Ferchius, totus in Virum tener-rimæ Conscientiæ mutatus. Primum, quod tanto cumprobro, Patrum Cauelli, & Meurisse dicta, (De-lirium) vocemus. secundum, quod inanem gloriolam nimis ardenter appetamus. Primum, sanè ridiculum est; quando Nos citamus Scotistas contra ipsum, illicò excla-mat pag. 358. " sunt ingenia seruilia, classici non sunt :
„ sed seruiles. loquuntur sine iuditio. Ad voluntatem alte-

rius

„ rius obloquuntur. " Vno verbo adeo nihili fuit, vt eos expunctos velit è numero Entium, cum Scotistæ non faciant numerum in rerum Natura. E contra, quando Nos, aliquos deuios Conscotistas à communi Pręceptoris doctrina, fraternè corripimus, tanquam delirantes, tunc à Ferchio declamantur pag. 197. & 198. " Doctissimi exerci-
„ tatissimi, Scoti amantissimi, recolendæ memoriæ Viri,
„ præclari Theologi pag. 219. circa finem. Talem deridicularium modum obseruat cum Scoto; quando subtilissimus Præceptor pro ipso adducitur. Tunc coronatur Titulo Doctoris Inclyti " Vestig: 2. lib. 2. cap. 5. nu 78. sin autem contra affertur scribitur " quidã Alexandreus, nempe Doctor vester pag. 285.

Patrum Cauelli, & Meurisse opinionem, scilicet solam Distinctionem formalem intercedere inter Totum, & partes, non realem, (Delirium) appellauimus; & iurè quidem, cum præfati Doctores, à recta communi sententia Scoti, decedant. [Delirare,) hoc est à recto decedere dicimus, inquit Ambros: Calep: per translationem ab aratore. Nam (lira) est recta fossa' quæ in agris ducitur; vt in eam aqua pluuia, & Terrę vligo defluat, at quia rectus est sulcus, delirare dicuntur, qui extra sulcum, idest à recta via declinãt. sic Horatius cæcinit, (quicquid delirant Reges, plectuntur Achiui.] Verbum est, compositum ex [de, & liro) quasi deorsum liro. atque in hoc sensu (delirium) acceptum. idest deuium à cõmuni Scotistarum Via, Nos intellexisse, prudens Lector adiudicabit, quam opinionem non esse deuiam à Scotica Doctrina, Ferchius non est ausus impugnare; contentus rixasse de Nomine (deli-

rium)

rium.) quemadmodum, statim tuendam adsumit decantatam opinionem Patris Fauentini, de permanentia partiũ in Toto. de qua videatur sequens expurgatio.

(Delirium) ergo, vult à Nobis probrò dictum, vt sic corruptum eius stomachum, dulcia etiam abhorrentem ostendat. Non inficior Ferchi, (Delirium) aliquando senilem stultitiam significare, prouenietem ex intemperie cerebri, vitiante actiones principis facultatis: Sed hanc significationẽ, relinquo adaptatam ijs, "graui senectute & ægretudine præpeditis & quibus mors instat, vt Tu scribis pag: 257. docentibusque Circulationem animarum, quemadmodum Nos scripsimus dip. 10. physic. q. 3. nu. 58. in fine.

Vhe Nobis, Vhe Nobis, Aequus Lector, si Pater Cauellus taliter fuisset exceptus, quemadmodum ab [Hipponate nostro] discuss: de coment: Metaphys. Scoto adscriptis, excipitur. Nam cum Doctissimus, & Optimus ille Pater, defendat Metaphisicam textualem non esse Antonij Andreæ: sed genuinum partum Subtilissimi Præceptoris. E' contra Ferchius, (qui vellet pretiosiora Scoti opera, vel anichilata, vel denigrata] contendat esse Antonij Andreæ, quem propterea, pseudo Scotum appellat. scribit Cauellus. (Respondet quidam) Ferchius [hoc dictum esse non à Scoto, sed Antonio Andrea Aragonio. Saltum pace tanti Viri, dixerim, fallitur toto Cælo.) Communem loquendi modum Scholasticorum secutus. videatur Eruditissimus Andreas Vega lib. 6. de præparat. adultorum ad Iustificationem cap. 2. pag. 73. col. p.

Cui statim replicat Ferchius. " Caue obsecro, ne dum ego fal-

(fallor toto Cælo.) fallaris Tu cum parte Inferni.. "
Siccine Ferchj? hoc ne sibi vult Apost: ad Galatás: 6 [quē locum ad corripiendum Cauellnm tu adducis) (Fratres si præocupatus fuerit homo in aliquo delicto. Vos qui spirituales estis, instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans Te ipsum, ne & tu teneris.) quando tàm modestè scripsit Cauellus, [salua pace tanti Viri;] & insuper vsus fuerit communi adagio (falleris toto Cælo.) tentatio non ne Te apprehendit? vt adderes peregrino Scōmate, & ipsum falli cum parte Inferni? est ne hoc placide " instruere confratrem in spiritu lenitatis? est ne hoc, alterius onera portare, & sic adimplere legem Christi? At protestaris iratus pag. 75. " agnoscat ipsequoque sententiam Publiani (omnis pilus habet vmbram suam, etiā capillus vnus habet vmbram suam.) scribendum erat, cum sic dicat minus Publianus, qui videatur;) & vt aiunt frontem in cornu gerens, furiosè minaris " sciat me calamum cruētare nolle, alioquin huius pili vmbra, Cauellano splendo-
„ ri non cederet! "

Pape? quam eleganter scripsit Seneca lib. pr. de Ira cap. pr. (Iram esse breuem insaniam, æque enim impotens sui est, decoris oblita, necessitudinum immemor, in quod cæpit pertinax, & intenta; rationi consilijsque præclusa, vanis agitata causis ad dispectum æqui Verique inhabilis, ruuinis similima, quæ super id, quod oppressere franguntur)

Modo, si Nos, talia scripsissemus de Doctissimo Patre. quot codices cōspurcactes ad coercendam nostram arrogantiā? Non amplius quadringētas & octoginta duas: Sed quingentas Myriades columnarum scriptitasses; quemadmodū

contra oppugnata, & expugnata à Nobis quatuor Tua placita peregrina, tanta scripsisti. at pergamus ad secundum. quò nostra speciosa laus, & omnibus fere orationis pigmétis ornata, rethorico stilo à Te accuratè describitur.

Recordor, me aliàs protestatum fuisse. Nos in tradenda nostra Philosophia, vsos fuisse phrasi Latina, omnibus intelligibili, aperta, nuda, incompta, sine verborum Lenocinijs, vt Philosophos, & maximè Scotistas decet; nec vnquã in mentem venit, Rethoricæ pompam ostentare; quam nunquam professi fuimus, nec à Præceptore nostro Scoto, (vt Tu scribis in Vita Ipsius pag. 39. & in Bzouium 47.) " studijs humanitatis nonadmodum culto, non in gram-
„ maticis, vel rethoricis flosculis, Lectorem occupante," di-
„ scere potuimus. "

Verum, Ferchius, irronicè vult nos Rethoricos esse; nec veretur coloribus Artis, (quod alibi in Iouium car. 44. & in Libello 28.) ipse tam accerbè detestatur in alijs, nomen Deitatis nobis tribuere, quando scripserimus, (nec obiectiunculam offenderimus, quæ adamussim sedata non fuerit,) ipse interpretatur vt " (Deus aliquis scilicet Castor, vel Pollux,) tempestatem sedauerint. quasi verò, nõ eadem phrasi, & ipsemet vsus fuerit in lib. de Cælestis motus compositione pag 440. cum inquit " Responsio hęc non [sedat] mentem dubitantis. " & in lib. de fabulis Stagni Palestini pag. 6. cum scripsit " en (sedatam) pla-
„ cidè controuersiam. " absque irronia, vt Deus aliquis tẽ-
„ pestatem sedauerint. "

O quàm bellè possem hoc loco recantare contra Te. quid tibi vult, Ferchi, Rethorica ista phrasis Tua, " atque vt Deus

aliquis tēpestatē sedauerint? scribis ne Paganus? an de Paganis? in ore Christiani, de Christianis, Theologi de Theologis, adhuc resonāt Dij gētiū? Sed istas nenias philosopho indignas, Tibi relinquo; atq; in faciē obicio; non irronicè, sed vere in tuis ostellis, Lectorem passim offendere tales speciosas laudes omnibus orationum pigmentis ornatas.

Missam facio celeberrimā illam pag. 230. "cum anno 1629 &c. " atque inter plurimas, simile exemplum seligere placet. scribis Vestig: 6. cap. 14. dum propinas Discipulis tuis (Transmigrationē animarum) " â Te controuersiam „ de forma quandoque separabili, & quandoque separata , „ quoad fieri per Te potuit exagitatā fuisse exquisitè Iam Nota Lector. non dicit à me (agitatā:) sed cum addito perfectionis (exagitatā] nec sine emphasi, & augumento emphasis, dicit (exquisitè, & quoad fieri per me potuit] Deinde in Libello pag. 346 per exaggerationem inqnit. " nouissimam hanc opinionem per me „ exagitatam comperi fuisse à Bessarione, & Contareno, & „ Legalla & Camutio inclitis Viris indicatam, ob quorum „ authoritatem Virorum, vehementer sum exhilaratus. " nempe vt ipse Ferchius, Author excogitatæ opinionis, consortes haberet inclitos Viros, qui solum peregrinas eius excogitatione indicarunt.

Sequitur loco supracitato. " qua opinione data, pauciores pa„ ciemur angustias. " En Sibillinum præsaggiū & tandem „ hac opinione concessa facillimè euertuntur duo vltima ar„ gumenta & multa præcedentia. " Ecce controuersiæ „ tempestas facillimè sedata.

„ Ea est inclita hominum consuetudo, scribis Tu in apol: cō-

" tra Bzouium pag. 46 vt alios potius, quam seipsos repre-
" hendant; & quo Vitio ipsi tabescunt, illud alijs appingant
" vt immunes ipsi videantur. "

Sed de his nugis nugarum, satis sit cum rubore nugatum, quādo ita fermè comparatum est, vt in alienis erratis Lincei simus, in nostris lippi, & cæci; atque vt Catullus ait ad Varum. (Non videmus manticæ, quod in tergo est.)

Quartadecima Querela Ferchij.

Quod contra Patrem Fabrum, nonnullas Arist: & Scoti authoritates falsò allegauerimus.

POstquam Ferchius, non fuit ausus vt dixi præcedenti Expurgatione, Patrum Cauelli, & Meurisse opinionem de distinctione formali totius à partibus defendere, contentus nugatoriè rixasse de vocibus [delirium, adamussim, exactè, præuisa, sedata,] & similibus inanibus, minimeq; serijs rebus; statim à pag. 197. n. 43. vsque ad pag. 200. n. 46. decantatam Patris Fauentini sētentiam, [de permanentia partiū in toto,] vt pote in Academia Scotistarum frequentissimè exagitatam, pro rostris tuendam suscipit, his verbis.

" Sed tamen circa illam de toto, & partibus à Vobis scriptā
" controuersiam, quid mihi acciderit narrabo. Legebam for-
" tè disp: Discipulis de toto, & partibus, cum liber vester phy-
" sicæ ad me missus est. quæro Indice ductore locum, &
" incipio legere Disp: 5. qu. 11. vt viderem, quid sentiretis

de-

„ de permanentia partium in Toto, circa opinionem Patrr[s]
„ Fauentini, recolendæ memoriæ Viri, statimq; in Exordio,
„ video citari Arist: dicentem [ex materia, & forma fieri per
„ se Vnum, quia materia est, per se potentia, & forma per se
„ actus, vt ex professo docuit Arist: 2. de anima t. 7. 5. Me-
„ taph: t. 7. 6. Metaph: t. 4. 7. Metaph: t. 42. & 8. Metaph:
„ t. 15. Tam numerosa textuum citatione exhilaratus, puta-
„ ui, Vobis, offensores, Arist. esse familiarissimum; cæpique
„ à memoria repetere loca cit: & quidem in 2. de anima t. 7.
„ docet Arist: [materiam vniuscuiusque, & formam esse
„ vnum) non tamen rationem sumit ex per se potentia,
„ & per se actu: Sed præcisè ex actu. (quia quod propriè
„ est & vnum est, actus est.) nihil tamen offensus ex di-
„ uersitate in ratione.
„ Incipio considerare 5. Metaph: t. 7. sed contradicente me-
„ moria citationi; accipio librum, & nihil prorsus inuenio ad
„ propositum, non solum in illo t., sed neque in toto capite
„ à t. 7. ad 12.
„ Examino tertiam citationem, è 6. Metaph t. 4. & collatã
„ cum lib. Arist. falsam deprehendo. iamque tertia cita-
„ tione, perturbari cepi, tertio scilicet deceptus. Expendo
„ quartam ex 7. Metaph. t. 42. atque ex erto libro Philoso-
„ phi, nihil reperi.
„ Aspicio quintam citationem, & eam à Doctore Subtili fa-
„ ctam reminiscens, conferre nolui tantum obseruaui, aliud
„ esse in textu Arist: aliud in declaratione Scoti. Aristoteles
„ namq; posuit actum, & potentiam, non posuit [per se] ad
„ actum, & ad potentiam. Scotus autem declarando, adie-
„ cit vt in composito per se vno, intelligatur per se actus, &

per

„ per se potentia. Non est autem iustum, vt Scoti declara-
„ tio, tanquam textus Arist: citetur, cum sæpe maxima sit in
„ declarationibus diuersitas, in textu Vnitas. Aegre ferens
„ tot falsas citationes coaceruatas. cæpi casu voluere car-
„ tas.
„ Et vidi in q. 14 a. p quæ mihi erāt opportuna ad id quod
„ agebam; inter legendum multa occurrebant, quæ mihi nō
„ videbantur Vera: multæ citationes Arist. falsæ plurimæ
„ petitiones principij: sed & fastidiosæ repetitiones earum-
„ dem rationum, quæ iam toties à Scoto, & Scotistis sunt
„ scriptæ, & trāscriptę. nimirum prouerbio dicitur (repetita
„ crābe mors.) Veni ad pag 458 col 2. quo loco ex depen-
„ dentia essentiali totius à partibus, probare vultis distinc-
„ tionem realem totius à partibus. quia vero Pater Fauenti-
„ nus in 3 disp. 9 n. 21 dixerat in Scoto non reperiri, quod
„ totum essentialiter dependat a partib⁹ vnitis, quæ actu sint
„ in ipso, & cum ipso, secundum proprias entitates. Vos
„ nouelli Scotistę, Scotistam exercitatissimum, & Scoti amā-
„ tissimum docere vultis, & sumitis negotium ostendendi,
„ quod Scotus dixerit Totum dependere essentialiter à
„ partibus vnitis, in ipso toto existentibus. Hoc si inuenis-
„ sem probatum, putauissem me thesaurum esse nactum, nec
„ mihi esse impossibile hoc videbatur, si duo viderint, quod
„ vnus Fauentinus non vidit. Fortis erat Hercules; sed tamē
„ adagio locum dedit. (Nec Hercules contra duos.
„ Primus locus à vobis citatus est in 3 d. 2 qu 2 sub F. vbi
„ inquit. (Totum non solum præexigere: sed etiam coe-
„ xigere partes sub vnione.) ita Vos. (Respondeo,)
„ Scotus scribit; (potest hic esse, quod tota entitas totius

sit

„ ſit abſoluta, licet neceſſario præexigat, vel coexigat vnio-
„ nem partium abſolutarum.) in qua quidem authorita-
„ te, Scotus non ponit dependentiam eſſentialem in toto ad
„ partes, quam dependentiam, ſibi oſtendi deſiderabat Fa-
„ uentinus. In Creaturis, & in Deo voluntas præegigit, &
„ coexigit intellectum, nec tamen dependet eſſentialiter ab
„ intellectu Rurſus Fauentinus concedit, quod totum prę-
„ exigat vnionem partium: ſed negat quod totum coexi-
„ gat Vnionem partium; propterea quod partes in totũ ſunt
„ tranſactæ; ſed data coexigentia, non ſequitur dependen-
„ dentia; ſed neque Scotus aſſerit coexigentiam etenim par-
„ ticula diſiunctiua, [vel] ex natura diſiuncti, habet Vnam
„ partem Veram, & alteram falſam regulariter. Scotus in-
„ quit [præexigat, vel coexigat Vnionem.) Fauentinus
„ concedit primam partem vt Veram. ſecundam negabit,
„ vt falſam, quare neq; dependentiam, neq; coexigentiam
„ probauiſtis.
„ Secundus locus à Vobis prolatus in 3. d. 22 q. p. §. (quan-
„ tum ergo.) ait Entia naturalia compoſita habere cauſali-
„ tatem intrinſecam per cauſas inexiſtentes materiam, ſcili-
„ cet, & formam, quas ſtatim realiter eſſe diſtinctas à tali cõ-
„ poſito. Nec dici poteſt, quod loquatur de partibus vnitis
„ tantum & non tranſactis; quia loquitur de partibus, vt ac-
„ tu inexiſtunt in compoſito. Hæc Vos offenſores.
„ Sed aliquid poſtulat Fauentinus. aliud Vos reſpondetis, ſci-
„ licet (pro Allijs Cæpas) Poſtulat ille dependentiam eſſen-
„ tialem oſtendi. Scotus in loc: cit: per Vos, non habet, vel
„ vocabulum (dependentiæ eſſentialis.) Nec Scotus ibi do-
„ cet, cauſas intrinſecas eſſe realiter diſtinctas à compoſito,

ſed

ſed diſtinctas, ait, inter ſe. quoniam loquitur de ſobſtantia non compoſita ex cauſa materiali, & formali realiter diſtinctis; realiter diſtinctis ex conſtructione gramaricali inter ſe, non autem à compoſito, quia comparat eas ad non compoſitum. Neque tertio loquitur Doctor Subtilis, de partibus inexiſtentibus, ac tranſactis; immo loquitur de Angelis, qui ſecundum communiorem doctrinam non sūt compoſiti ex cauſa materiali, & formali. Si autem non sūt compoſiti, liquidò conſtat partes eſſentiales in ipſis non eſſe tranſactas.

Tertius locus in 4. d. 12. q p. E. docet compoſita eſſentialiter deprehendere à cauſis intrinſecis quamdiu exiſtunt, & à nulla extrinſeca ſic dependere, niſi à prima Hæc Vos. At Fauentinus reclamaret, quoniam aliud promittitis, aliud datis. Nam Scotus hic ſcribit, [ſi igitur accidens abſolutum) requirit ſubiectum, oportet quod hoc ſit propter aliquam dependentiam ad ipſum eſſentialem, ſed nulla eſt dependentia, ſimpliciter neceſſaria alicuius abſoluti ad aliquid, quod non eſt de eſſentia eius, ſed tantum eſt cauſa extrinſeca, niſi ad cauſam extrinſecam ſimpliciter primam ſcilicet ad Deum. Tunc diceret doctiſſimus Pater; accidens abſolutum non dependet eſſentialiter ad illud, quod non eſt de eſſentia. Concedo hanc negatiuam, ſed ſi vultis inferre, ergo dependet eſſentialiter ad illud, quod eſt de eſſentia. Nego hanc affirmatiuam, ſi quidem in bona Logica. ex negatiua non concluditur affirmatiua Exemplum. Nullum viuens dependet eſſentialiter ad animal, quod non eſt rationale, ergo dependet eſſentialiter ad animal, quod eſt rationale; non valet connexio. Ratio

autem

,, autem propter quam non est dependentia essentialis inter
,, rem, & illud, quod est de essentia; est identitas realis ipsi-
,, us rei includentis ad illa, quæ sunt de essentia, & in propo-
,, sito sunt transacta in essentiam.
His ità perpensis clausi librum vestrum dicens. Si quid boni
,, est ex Arist: vel Scoto in hoc libro, illud in Arist: vel Sco-
,, to legam. Neque ab anno 1638. librum aperui vsque ad
,, hodiernum diem 18. Decembris 1644. quem rursus aperui,
,, vt quod mihi contigerat, annotarem. Huc recidunt vestræ
,, laudationes de controuersia, adeò [exactè pertractata)
,, atque de omnibus [adamussim) præuisis, (ac seda-
,, tis obiectiunculis,) contra graues Viros, & strenuè de-
,, certantes. "
Hucusquè Ferchius pro doctissimo Patre Fauentino desudat.

Quartadecima Expurgatio Mastrij.

SOlita sibi connaturali dicacitate, semel & iterum Nos calumniatur Ferchius in hac Fauentina defensione [de toto, & partibus.] Primum, quod diximus in disp. 5. Phyl: q. 11. à principio, Aristot. docuisse in 2. de anima t. 7. 5. Metaph: t. 7. 6. metaph: t. 4. 7. Metaph: t. 42. & 8. Metaph: t. 15. [ex materia, & forma fieri Vnũ per se;] quia materia est per se potentia, forma est per se actus. quando ipse librum Arist: præ manibus habens, diligenterque considerans, examinãs, expendens, finaliter deprehendit citationes illas esse falsas, nihil ibi reperiri ad propositum, atque sic à nobis fuisse

deceptum. Secundum, quod eadem disp: 5. phys: qu. 14. a. p. concl. 3. §. (præterea) quo loco, inquit, ex dependentia essentiali totius à patribus, Nos probare distinctionem realem totius à partibus, cæperimus ostendere contra Patrem Fabrum, quod Scotus dixerit, totum dependere essentialiter à partibus vnitis, cum ipso toto existentibus, idque tribus locis, ex Scoto; in quibus nihil ad propositum.

Pro eluenda hac gemina calumnia ad lydium lapidem deuenire debemus, hoc est, Textus citati ex Arist: & loca Scoti præfata, cum libris Arist: & Scoti conferenda sunt; & tunc apparebit, quinam nostrum falsator, deceptor fuerit. Num (scilicet pro auro, Scoriam; pro Allijs Cæpas dederimus.) An duo nouelli Scotistæ viderint, quæ duo Hercules veterani non viderunt?

Sed antequam id aggrediamur. placet primo monere Lectorem, incidere Ferchium in muscipulam, quam parauerat Nobis. Siquidem pag. 198. n. 44. (citat) ex nostra 5. disp: physica [q. 14] & tamen tota illa disputatio (tredecim quæstionibus tantum) clauditur, vt est videre in prædicto Tomo, tum Romæ, tum Venetijs impresso. igitur ipse est, qui citat citationes falsas.

Insuper ibidem ait. Nos ad pag. nostram 458. col. 2. ex dependentia essentiali totius à partibus, velle probare distinctionem realem totius à partibus. quod pariter falsissimũ est, quoniam, illa est vna probatio concl. 3. quæ erat talis. (Dicimus tertio distinctionem realem, quæ versatur inter totum, & partes vnitas, esse positiuam, & mutuam.) quapropter, ob eam rationem solum probare cõtendimus, distinctionem realem versantem inter totum, & partes, esse po-

sitiuam

sitiuam, non autem esse realem. Hoc enim iam propositũ fuerat, atque probatum supra conclusione 2. quæ erat ista. (Dicimus secundo totum essentiale, & partes simul vnitę realiter distinguuntur.) igitur, (qui prædicat, non falsificandum, falsificat.] At ommitamus ista satis Ferchio familiaria. Veniamus, inquam, ad Lydium lapidem, quò purum ab adulterino dinoscitur aurum. & primo librum Arist: accipiamus. postmodum itidem de Scoto facturi.

Quinque textus ergo, ex diuersis Arist: libris, à Nobis citantur, vt ex omnibus [collectim) sumptis inferatur. Ex Philosopho nostrum assumptum. (ex materia & forma fieri per se vnum; quia materia est per se potentia, forma per se actus.]

Primus est lib. 2. de animat. 7. qui sic habet. [Si autem aliquid commune in omni anima oportet dicere, erit vtique primus actus corporis naturalis instrumentalis. vnde non oportet quærere, si vnum est anima, & corpus, sicut neq; ceram, & figuram, neque omnino vniuscuiusque materiã, & id cuius materia, vnum enim, & esse cum multiplex dicatur, quod proprie est, actus est.] Hæc Arist:

Ad hunc t Ferchius dicit. " & quidẽ in 2. de anima t 7. docet
" Arist: materiam, vniuscuiusque, & formam esse vnum. non
" tamen rationem sumit ex per se potẽtia, & per se actu: sed
" præcisè ex actu [quia, quod proprie est, & vnum est actus
" est) nihil tamẽ ostensus ex diuersitate in ratione] hæc Fer-
" chius. Sed quam impropria sit hæc expositio Ferchiana; quare fiat vnum per se, non sumi rationem ab Arist: ex potentia, & actu; sed solum ex actu. Ex verbis, & mente Philosophi, Ducibus doctissimis eius interpretibus consi-

deremus,

Et primo audiatur Doctissimus Fauentinus, Ferchi cliens in hac causa contra Aduocatū suū lib. 11. Metaph: disp. cap. 7. pag. 855. col. 2 diu. 16. clarissimè scribens [2 de anima t. 7. ait. [scilicet Arist:] nullam aliam esse rationem propterquam ex materia, & forma fiat Vnum per se, (nisi quia Vnum est actus, & aliud potentia.) Non ergo ex pręcisa ratione [actus,] ad placitum Ferchianum inquit Arist: in illo t. fieri Vnū per se, sed [ex actu, & potentia,] ad sensum Fauentini, & nostrum.

Secūdo Appollinaris Offredus in expositione illius t. sic inquit. Remouet dubium, quod antiqui dubitabant, dicens, quod non oportet dubitare, quomodo ex anima, & Corpore fiat Vnum; quia per se notū est. [ex actu, & potentia fieri Vnū,] quemadmodum ex figura, & Cęra fit Vnum. Sed anima est actus. & Corpus sicut potentia, igitur per se notum est, ex anima, & Corpore, fieri Vnum; quare & subdit. quod, cum Vnum, & Ens multipliciter dicantur. illud, quod vere est Ens est actus. Hæc Doctissimus Interpræs.

Pro cuius maiori intelligentia notat. quod non est quærenda Causa, quare ex materia, & forma fiunt Vnum; tum quia, hoc est per se notum, (vt dicitur in textu, cum Vnum sit potentia, & relinquum actus eius. hucusque Offredus. ergo ad sensum Sapientissimi Interpretis habetur, ex hoc t. Arist: rationem Vnius summi, non solum præcisè ex actu, vt Ferchius vult: sed etiam ex potentia.

Huic interpretationi concinnit Petrus Tartar: Subtilissimus Scotista in hunc textum. lib. 2. de anima scribens. subdit, quod non oportet perquirere, (scilicet Arist:) Vtrum

anima

anima, & Corpus ſint Vnum, ſicut nequè de cera, & figura, nec de actu & potentia, quia actus, & potentia habent ex ſuis naturis vt conſtituant Vnum totum. ex iſto textu elicitur hæc authoritas [Non eſt quærenda cauſa,] ſupple extrinſeca, [quare ex actu, & potentia fit Vnum, niſi quia hoc eſt actus, illud verò potentia.] Hæc Subtiliſſimus Interpres.

Videat, examinet, conſideret Ferchius. An ratio Vnius, ſumatur præcisè in illo t. ex ratione [actus.] An Nos rectè citauerimus hunc t. ad probandam per ſe Vnitatem conſtantis ex materia, & forma. quia illa eſt (potentia,) hæc verò [Actus) quando Iudice Tartaretto [ex hoc t. 7. hæc authoritas eliciatur]

Totum hoc confirmat mirabiliter Ioannes de Ianduno, Ariſtot. & Auerois fideliſſimus immitator, qui ſuper hunc textum, mouens hanc quæſtionem. (Vtrum ex anima, & Corpore fiat Vnum per ſe.) ſcribit. Ad quæſtionem dicendum videtur, quod ex anima, & corpore fit ens Vnum & per ſe; cuius cauſa eſt; quia ex actu, & eo cuius eſt actus fit ens Vnum, ſed anima eſt actus corporis, vt probatum eſt ergo, &c. maior recipitur pro manifeſta, & per ſe nota; nec opportet huius aliquam cauſam intrinſecam quærere principalem; ſed ſolum ex hoc, quod Vnum eſt actus. & alterum eſt ens in potentia, fit ex eis vnum; tamen Ariſt: ſi benè conſideretur, videtur hoc confirmare. hæc Iandanus ergo ſi benè Ferchius conſideraſſet t. Ariſt: cit: vt monet Interpres eruditiſſimus; aduertiſſet, non ex præciſa ratione [actus,] ſumere Ariſt: Vnitatem per ſe Vnius (niſi vt ratio per ſe actus magis conſpicua eſt, vt res ſint per ſe vnum; quemadmodum ſuper hunc t. exponit Piccolom: ex Scoto

infra.

infracitand:] atque ita, magis nobis familiarem esse Arist: quam sibi.

Sed quoniam protestatur, se nihil offensum esse, ex diuersitate in ratione, quamquam deceptus à nobis fuerit, vt innuit pag. 198. lin. 5 (quod quàm falso assertum, pattet ex hucusque dictis] properemus ad collationem secundi t. cit: ne Lectorem fastidiamus.

Is est 7. lib. 5. Metaph: qui est initium cap. 6 pretitulati [de Vno,) & incipit . (Vnum dicitur . Vno modo secundum accidens, altero per se .) De hoc t Ferchius sic scribit

„ " incipio considerare 5. Metaph: t. 7. sed cótradicéte me-
„ moria citationi, accipio librum; nihil prorsus inuenio ad
„ propositum, non solum in illo t. sed neque in toto cap. à t. 7 vsque ad 12. " Hæc Ferchius. Sed quam falsò id asserat, videantur omnes expositores super hunc tex. aptius dicam, super illud cap. (de Vno .) D. Thom: Antonius Andreas, Alensis, qui omnes asserunt magis diligenter in hoc cap. , quàm alibi faciat, Arist: explicare varias vnius acceptiones disecti (in Vnum per se, & in Vnum per accidens] quapropter Pater Fauentinus super hunc t. in sua Metaph: monet; quod cum nullus sit terminus, qui frequentius occurrat in sermonibus philosophicis, quàm hic terminus , ideo eius explicatio est perquamnecessaria & vtilis

Qui Fauent: insuper aduertit in t. 10. Vbi Philosophus exponit tertium modum vnius per se cum adducit exemplum, quomodo illa sunt Vnum, quorum materia est Vna, inquit (similitudinem enim aliquam habet materia cum genere, quia sicut materia est eadem, sed per varias formas distinguitur, sic genus per varias differentias quasi per formas distin-

distinguitur, & sicut materia determinatur, quia est potẽtialis per formas; sic genus habet rationem materiæ, & determinatur per differentias quæ habent rationem formæ.

Fauentinus igitur in hoc cap. in quo agitur ex professo [de vno per se) quale est compositum nostrum substantiale, realiter distinctum à partibus inuenit ad propositum in exẽplo adducto ab Arist: istos terminos. [genus, & differentiam, materiam, & formam, actum, & potentiam) quæ faciunt Vnum per se. & Ferchius occulatior Fauentino, quem hoc loco defendendũ suscipit, audet scribere " se nihil inuenisse ad propositum? Eat; & primum Aduocatus ipse, concordet cum Cliente. at conferamus tertiam Citationem.

Ea est t. 4. lib. 6. Metaph: Iste t. 4. dat initium cap. p. summę secundæ illius lib 6 cuius cap titulus est. (Dari ens per accidens, quidque illud sit;] & adducitur à Scoto 2. d. 3. q 4. in argumento ad oppositum. De hoc t. Ferchius sic „ scribit. " Examino tertiam Citationem è 6 Metaph: t. „ 4. & collatam cum libro Arist: falsam deprehendo. Iam„ que tertia citatione perturbari cæpi. Tertiò scilicet deceptus.

Verum quam falsò id scribat, legantur omnes exposito res præcitati super hunc textum, & videbitur, quod illi affirmant cum Scoto loc: cit Philosophum in vltima parte tex. assignare differentiã inter ens per accidens, & ens per se. [quoniam huius est generatio; illius sunt generationes,] inquit, Alensis, quapropter magis debet dici (entia) quam (Vnum Ens.) quia nullam Vnam Naturam dicit. Cum ergo Philosophus ibi declaret, ens per accidens, vt distingui

tur

tur ab ente per se. Nec citatio illa falsa erit; nec omnino extra propositum, quando compositum substantiale sit ens per se vnum, & ad illud, sit vna generatio tantum, quæ virtute agentis naturalis, educendo actũ ex potentia, fit. Preterquam quod t. 4. in eum finem fuit à nobis citatus vt vnà cum alijs textibus coniunctim citatis, magis corroboraretur nostrum assumptum de Ente Vno per se, coalescẽte ex materia & forma, quod præstat egregiè, dum differentiam entis per accidens ab ente per se declarat. At pergamus ad 4. citationem.

Quartus textus fuit 42. lib. 7. Metaph: (Nunc autem primo dicamus quatenus in Analiticis de diffinitione non est dictum.) qui tex. est initium cap. 14. prætitulati, [quo pacto ex diffinitionis partibus Vnum fiat.]

Hic est ille singularis t. quo Scotus fatetur. Se edidisse textualem expositionem in Metaph: 4. d. 11. qu. 3. C. C. §. (ad confirmationem.]

De hoc t. Ferchius scribit. " Expendo quartam ex 7. Metaphis: t. 42. atque exerto libro Philosophi " nihil reperi. " hæc ille.

Opus erat mi Ferchi, vt post exertum librum, ipsum etiam legeres, considerares. ad quid librum exerere, & lecturam eius negligere? Non sic fecit Subtilissimus Præceptor noster Scotus in 4 loc: præcitato; qui postquam reiecit opinionem S. Thomæ super hunc textum, habet hæc verba. [Est ergo intentio Philosoqhi, quod illud quod importatur per genus est nihil nisi pontentiale respectu specierum. & eodem modo illud, quod sequitur, quod finalis differentia erit terminus, & diffinitio nullo modo potest intelligi, quod

quod tota ratio quidditatiua sit in vltima differentia, tunc enim omninò genus semper flueret in diffinitione, quia sola vltima differentia totam essentiam rei exprimeret, sed debet intelligi, quod completiuè est tota substantia rei, sicuti à forma vltima, est completiuè tota essentia habentis formam. Eodem modo assignat ipse hìc vnitatem diffinitionis, quomodo dixit se præmisisse in Analatycis, & quomodo in 8. Metaph: cap. pen. assignat Vnitatem rei; quia sicut ibi dicit, quod ex duobus constituitur compositum reale, quia hoc actus, potentia illud. ita hìc dicit, quod ex duobus conceptibus componitur. Vnus cõceptus quidditatiuus, seu diffinitiuus, quia iste conceptus est potentialis, ille actualis. & sicut ibi actus est principalior, quam potentia, & per consequens principalior ratio vnitatis, sicut, & entitatis, ita & hic, quia conceptus vltimæ differentiæ est conceptus actualior, & principalior ratio vnitatis diffinitionis.) hæc Scotus.

Ex quibus verbis, elicio primo, quam Tu falsò asseras. " ex-
,, pendo 4. cit: atque ex erto libro nihil reperi " quando Scotus reperit Vnitatem per se diffinitionis, pendere ex genere tanquam à potentia, & ex differentia tanquam ab actu. quod est prorsus nostrum intentum, cum illum textum citauimus.

Elicio secundo, citationem nostram quintam ex 8. Metaph: t. 15. esse verissimam, idque continere, quod probare intendimus. De qua citat: Tumet inquis, " Aspicio quin-
,, tam cit: & eam à Doctore Subtili factam reminiscens, con-
,, ferre nolui. "

At obseruet hoc loco, Doctus Lector, Ferchianum æstum. Vi-

dens nimirum, hanc clarissimam citationem, vllis nugarum suarum nubeculis obumbrari posse. Scribit. " Tan-
„ tum obseruaui, aliud esse in textu Arist: aliud in declaratio
„ ne Scoti. Arist: nampue posuit actum, & potentiam, non
„ apposuit (per se) ad actum, & potentiam. Scotus autem de-
„ clarando adiecit, vt in composito per se vno intelligantur
„ [per se] actus, & [per se] potentia. Non est autem iustum, vt
„ Scoti declaratio, tanquam tex: Arist: citetur, cum sæpe ma-
„ xima sit in declarationibus diuersitas, in textu Vnitas. "
hæc Ferchius, qui per rimulas omnia scrutatur, vt Virulentum animum suum in Scotum, & in Nos ostendat.

Sed astutè nimis tacuit locum, vbi in Scoto obseruauerit adiectam particulam (per se) actui, & potentiæ. Cur Ferchi, non exeris textum Scoticum, vbi potentiæ, & actui, adijcitur particula [per se?] Adest mysterium, erudite Lector. edisseram ego. Obseruauerat Ferchius, Scotum in lib. 8. Metaph: q 4. in p. sent. d. 26. q. v. N. §. ad (argumentum igitur) in 4. d. 11. q 3. C. C. §. ad (confirmationem,] & in 2 d. 12. q. p. D. §. (sed quæro.) mentionem vtique fecisse huius tex. 15. libri 8. Metaphis.

Sed nunquam actui, & potentiæ adiecisse particulam [per se] Audiatur hic vltimus, & alter Metaphysicæ locus. (Sed quero (de partibus compositi, vnde habeant, quod istæ dant esse per se Vnum, & aliæ non. Respondeo Philosophus 8. Metaph: t 15. & 16. quærit quare aliquid est vnũ. & dicit, quod simplex est vnũ. quia statim est id quod est. Sed in compositis, est dare aliquam rationem, & nesciuit Philosophus aliam dare, nisi quia hoc est actus, & illud potentia.) hæc Scotus. Sic in Metaphys: loc: cit: scribit.

Si

(Si ergo queritur quare ex materia, & forma est vnum per se. Respondeo secundum Philosophum in litera, quia hoc est actus, illud potentia.)

Solum in q. quol. 9. B. legerat Ferchius, Scotum scribentem. (secunda ratio ad propositum est hæc. Quidquid potest esse forma substantialis, hoc sibi competit immediatè per essentiam suam, scilicet posse dare actum simpliciter ipsi materiæ; quia 8. Metaph: t. 15. pattet quod non est alia ratio, quare hoc possit facere per se Vnum cum materia, nisi quia hoc est per se actus, & illud per se potentia. & huius non est ratio aliqua vlterior, nisi propria ratio huius, & illius] hæc Scot. Sic pariter in 3. d. 2. q. 2. sub F. legerat scribentem. [quare tales causæ causent, & constituant entitatem tertiam aliam à se, quæ sit per se vna; & aliç nõ constituant. Non est ratio, nisi quia istæ entitates causarum, sunt tales, & aliæ sunt alterius rationis, quod Philosophus innuit 8. Metaph: t. 15. vbi respondens ad q. de Vnitate compositi, quomodo fiat Vnum per se ex materia & forma, assignat pro causa; quia hoc est per se actus, & illud per se potentia.) hæc Scotus.

Cum ergo vidisset Scotum, (quatuor) vicibus tex. Arist: declarauisse, absque additione particulæ (per se, & bis) solum eam adijcisse; vt Nos, & Scotum calumniaretur, quasi solum in ijs locis, Scotus illius textus meminisset, particulamq; [per se] adiecisset semper; illa duo loca Scoti non fuit ausus citare, contra quatuor loca, vt eo magis Lectorem decipere posset.

Nihilhominus, rationabiliter Scotus egit, dum particulam [per se) adiecit actui, & potentiæ, vbi sermo erat de

composito substantiali. quemadmodum ita consequenter locutus fuerat in eo loco secundi sent: d. 12. cit: quādo prę-fatis verbis addit. (ità quod hoc est potentia essentialiter receptiua secundum totum genus suum, & illud actus essentialiter perficiēs aliud, & ideo ex his fit vnum per se &c. non sic est de subiecto, & accidente, quia enim tam materia, quam forma sunt causæ intrinsecæ entis compositi, ideo faciunt per se vnum. albedo vero, & homo, non sunt causæ intrinsecæ; quia homo in vltima actualitate sua potest esse sine albedine, & ideo nec per se habet potentialitatem ad albedinem, & ideo tantum facit Vnum per accidens) hæc Scotus. Vbi illa verba (essentialiter potentia & essentialiter actus.) æquipollent particulæ [per se) quam adijciendam iudicauit Scotus.

Rationabiliter item egimus Nos sic scribendo. (ex materia, & forma fieri per se Vnum, quia materia est per se potentia & forma per se actus, [vt ex professo docuit Arist. loc: cit: Tum quia, hoc modo vniformiter locuti sumus, quemadmodum Scotus Magister noster scripsit. Tum quia imitati sumus doctissimum Patrem Fauentinum recolendæ memoriæ Virum, Scotistam exercitatissimum, & Scoti amantissimum, qui in hoc theor: 21. de toto & partibus cap p. pag. mihi 102. col. 2. ita scribit. (Et si quæras vnde est, quod tales causæ causent, & constituant entitatem tertiam aliam à se, quæ sit per se Vna, & aliæ causæ non. vt homo albus. non est assignanda alia ratio, nisi quia istę entitates illarum causarum sunt tales, & aliæ alterius rationis, quod innuit Philosophus 8. Metaph: t. 15. vbi respondens ad q. de Vnitate cōpositi quomodo fiat vnum per se, ex materia

& forma, assignat pro Causa; quia hoc est per se actus, hoc vero per se est potentia; & sicuti hoc est per se actus; illud vero per se potentia, ità hoc Totum est Vnum per se. hæc Fauentinus tanquam bonus Discipulus ex Scoto magistro loco præallegato *3*. d. 2. q. 2. transcribens de verbo ad verbum.

Blateret ergo Ferchius " Non est autem iustum, vt Scoti de-
„ claratio tanquam t. Arist: citetur, cum sæpe maxima sit in
„ declarationibus diuersitas in textu Vnitas. " sicque deffendendum P. Fauentinum, & nos itidem scribentes, simul damnet.

Et hæc satis, quo ad illos quinque textus Arist: à nobis citatos, seu verius ad quinque Ferchij imposturas coaceruatas. Cõuolemus iam ad loca Scoti citata, eaque conferamus cum libro Scoti.

Primus locus cit: disp. 5 phys: q. 13. a. p. Concl: 3. ad ostendẽdam in Scoto dependentiam essentialem totius essentialis à partibus suis est 3. d. 2 q. 2. sub F. vbi inquit [Totum nõ solum præexigere, sed etiam coexigere partes sub vnione.) ita Nos.

Respondet Ferchius pro P. Fauentino, quod Scotus scribit. "
„ (potest hic esse quod tota entitas totius sit absoluta, licet
„ necessario præexigat, vel coexigat Vnionem partium ab-
„ solutarum. „) In qua quidem authoritate, ait Ferchius
„ " Scotus non ponit dependentiam essentialem in toto ad
„ partes, quam dependentiam sibi ostendi desiderabat Fauẽ-
„ tinus. in Creaturis, & in Deo voluntas præexigit, vel coe-
„ xigit intellectum, nec tamen dependet essentialiter ab in-
„ tellectu. *Hucusquè Ferchius.*

Sed

Sed, nec citatio textus Scotici est fidelis, nec ratio ab ipso adducta est vllius vigoris, & momenti. Etenim voluntas præexigit quidem, vel coexigit intellectum, non tamen tanquam eius per se causam; sed est ordo inter ea, prioris, & posterioris plurium effectuum ab eadem causa pendentium. Cæterum, totum præexigit, aut coexigit partes, vt suas causas intrinsecas. Vniuersaliter autem, omnis per se effectus dependet essentialiter à sua per se causa; & ideo talis præexigentia, vel coexigentia partium à Toto, optimè infert dependentiam essentialem Totius à partibus. Vnde paritas Ferchiana assumpta de intellectu, & voluntate non est ad rem.

Nec etiam text: Scoticus integrè, & fideliter citatur. Ommititur namque particula, in qua exprimitur (dependentia,] quæ particula præcedit immediatè verba à Ferchio citata hoc modo. (Nec est inconueniens aliquod absolutum dependere, vel præexigere, vel saltem coexigere aliquo modo aliquem respectum.] (loquitur enim de vnione partium, siue partibus sub Vnione) (Vniuersaliter enī absolutum causatum, à pluribus causis, necessario præexigit Vnionem, & approximationem illarum Causarum in causando. & ita potest hìc esse, quod tota entitas totius, sit absoluta, licet necessario præexigat, vel coexigat Vnionē partium absolutarum.) hæc Scot:

Infideliter ergo, & vafrè nimis, Ferchius tacuit nomina (causalitatis,] & [dependentiæ.] Si ergo compositum secundum Scotum, dependet ab Vnione partium, vt à præuia conditione, tanto magis dependebit à partibus suis, quæ sunt eius causæ intrinsecæ, & sine quibus omnino esse

non

non potest, etiam per absolutam Dei Potentiam; in quo consistit dependentia essentialis totius à partibus.

Secundus locus Scoti à nobis cit: est in 3. d. 22. q. p. §. [quã-tum igitur.) Vbi, ait, Entia materialia composita habere causalitatem intrisecam per causas inexistentes materiam scilicet & formam; quas statim, ait, realiter esse distinctas à tali composito. Nec dici potest, quod loquatur de partib⁹ Vnitis tantum, & non transactis, quia loquitur de partib⁹, vt actu inexistunt in composito. Ita Nos.

Occurrit Ferchius pro P. Fauentino, & inquit. " Sed aliud ,, postulat Fauentinus, aliud Vos respondetis. (scilicet pro ,, Alijs Cæpas.) Postulat ille dependentiam essentialem ,, ostendi. Scotus loc: cit: per Vos, non habet vel vocabulum ,, dependentiæ essentialis. Nec Scotus ibi docet causas in- ,, trinsecas esse realiter distinctas à composito. Sed distinc- ,, tas, ait, inter se quoniam loquitur de substantia non com- ,, posita ex causa materiali, & formali realiter distinctis ex ,, constructione gramaticali inter se, non autem à composi- ,, to. quia comparat eas ad non compositum. Neque tertio ,, loquitur Scotus de partibus inexistentibus, & transactis ; ,, immo loquitur de Angelis, qui secundum communiorem ,, doctrinam, non sunt compositi ex causa materiali, & for- ,, mali. Si autem non sunt compositi; liquidò constat partes ,, essentiales in ipsis non esse transactas. " hæc Ferchius.

At planè potius ipse Ferchius dat [pro Allijs Cæpas.) quod Scotus ibi loquitur de partibus inexistentibus, pattentissime pattet ex illis verbis, [quia aliqua entia habent causalitatem intrinsecam per causas inexistentes, materiam, scilicet, & formam, vt entia naturalia composita.) Vnde

licet

licet Entia simplicia, quemadmodum Angeli, tales partes inexistentes non habeant, habent tamen illas entia materialia composita, de quibus præsertim ibi sermonem habet, vt probet materiam quoque esse partem quidditatis eorum.

Accedit, quod innuit etiam expresse dependentiam eorum à talibus causis intrinsecis; dum inquit [huiusmodi entia habere causalitatem intrinsecam per causas inexistentes, scilicet materiam, & formam,] quandoquidem talis causalitas sit ipsa dependentia essentialis eorum à talibus causis intrinsecis. Causalitas enim ex parte effectus, non importat formalissimè nisi dependentiam eius à Causa. sed quia, hanc compositi dependentiam à partibus, expressit Doctor, nomine [passiuę Causalitatis,] & non ipso nomine (dependentię.] negat Ferchius ibi doceri dependentiam essentialem compositi à partibus intrinsecis. Concedo, ibi non haberi vocabulum (dependentiæ.) Habetur tamen omnino equiualens, scilicet Causalitas intrinseca compositi à suis partibus inexistentibus. quam Ferchius, velit nolit, numquam explicare poterit, nisi per dependentiam essentialem ab illis.

Demum quando diximus Doctorem loc: cit: statim addere tales partes inexistentes esse realiter à composito distinctas. hoc planè non debet referri ad verba immediatè sequentia, cum ait. [& aliqua entia habent simplicem entitatem, non causatam causalitate intrinseca ex diuersis causis materiali, & formali, realiter distinctis.] sed debet referri, ad ea quæ paulò inferius habet sub L. §. (modo ad propositum.) Vbi docet Totum habere Vnitatem quandam,

&

& entitatem aliam à partibus, etiam Vnitis, & inexiſtentibus. Ferchius autem, vellet nos collegiſſe talem realem diſtinctionem ex alio Paragrapho Superiore, eà mente, vt Nos apud Lectorem, grammaticæ ignaros traduceret.

Tertius tandem loc: Scoti à nobis cit: pro dependentia eſſentiali Totius à partibus, eſt in 4. d. 12. q. p. E. Vbi docet, cõpoſita eſſentialiter dependere à cauſis intrinſecis quamdiù exiſtunt, & à nulla extrinſeca ſic dependere, niſi à prima. Hæc Nos.

„ At Fauentinus reclamaret, ſcribit Ferchius; quoniam aliud „ promittitis, aliud datis. Scotus ſic ſcribit. (ſi igitur) (ac- „ cidens abſolutum) [requirit ſubiectum, oportet, quod „ hoc ſit propter aliquam dependentiam eſſentialem ad ipsũ, „ ſed nulla eſt dependentia ſimpliciter neceſſaria alicuius „ abſoluti ad aliquid, quod non eſt de eſſentia eius, ſed tan- „ tum eſt cauſa extrinſeca; niſi ad cauſam extrinſecam ſim- „ pliciter primam, ſcilicet ad Deum.] Tunc diceret doctiſ- „ ſimus Pater, inquit Ferchius. Accidens abſolutum, non de- „ pendet eſſentialiter ad illud, quod non eſt de eſſentia; cõ- „ cedo hanc negatiuam. Sed ſi vultis inferre ergo dependet „ eſſentialiter ad illud, quod eſt de eſſentia, nego hanc affir- „ matiuam. ſi quidem in bona logica; (ex negatiua non con- „ cluditur affirmatiua.) Exemplum. Nullum viuens depen- „ det eſſentialiter ad animal, quod non eſt rationale, ergo „ dependet eſſentialiter ad animal, quod eſt rationale. non „ valet conſequentia. Ratio autem, propter quam non eſt de- „ pendentia eſſentialis inter rem, & illud, quod eſt de eſſen- „ tia eſt indentitas realis ipſius rei includentis ad illa, quæ „ ſunt de eſſentia. „

Verum Nos, non intendimus sic arguere, ita vt, ex illa negatiua sequatur illa affirmatiua, quemadmodum Ferchius gratis format argumentum. sed nostra intentio est, ex illo loco Scoti cit: ostēdere Scotum, ibi docere, quod cōpositū dependet essētialiter à suis causis intrinsecis. & hoc dicimus manifestè deduci, ex ipsomet Scoti discursu, quo ibi probare intendit inhærentiam actualem, non esse de essentia accidentis absoluti. Hoc enim probat; quia accidens absolutum, non dependet essentialiter ad suum subiectum. quod sic ostendit. Nulla est dependentia simpliciter necessaria alicuius subiecti, ad aliquod, quod non est de essentia eius: sed tantum est ei causa extrinseca, nisi ad causam extrinsecam simpliciter primam scilicet ad Deum. Subiectum autem, non est de essentia accidentis, quia tunc homo albus, nō esset ens per accidens; quod est contra Philosophū 5. Metaph: cap. de Ente. nec subiectum est causa extrinseca simpliciter prima, sed Deus præcisè, ergo dependentia accidentis absoluti ad subiectum, non est simpliciter necessaria. Hæc est ratio Scoti in terminis in Cuius maiori, dependentiam essentialem Vnius absoluti ab alio absoluto realiter distincto, ex duplici cap. ait prouenire posse. Aut, quia Vnum est de essentia alterius, vt Causa intrinseca eius. Aut, quia ad illud comparatur, vt Causa simpliciter prima.

Et quod, ex hoc duplici cap. velit Scotus intendere, posse dependentiam essentialem vnius ab alio desumi; colligitur ex minori, quam illi propositioni maiori subnectit, quę est. (Subiectū autem, non est de essentia accidentis; nec subiectum est causa simpliciter prima eius.) Per primam partem

huius

huius minoris, excludit primum caput dependentiæ essentialis. & per secundã partem, excludit aliud caput. quapropter, si primum caput non esset sufficiens ad inferendam essentialem dependentiam vnius absoluti ab alio, frustra Scotus in minori, primam illam partem posuisset, quod (subiectum) non est de essentia accidentis, ad illud excludendum. quia si subiectum esset de essentia accidentis, adhuc non dependeret per Ferchium essentialiter ab eo; quia nihil dependet essentialiter ab alio, quod est de eius essentia.

Colligitur hoc idem ex instantia Scotica, quam immediatè subdit, ad probandam essentialem dependentiam accidentis à subiecto, his verbis. [Si dicas subiectum, esse causam materialem respectu accidentis, & Deus non potest supplere vicem causæ materialis, sicut nec formalis.] Talem instantiam excludit per reprobationem assumpti. [quia 8. Metaph: t. 12. accidentia non habent materiam ex qua, sed in qua.) in hac instantia, planè supponit, causatum dependere essentialiter à suis causis intrinsecis materiali, & formali quod si ita non esset, non opportebat negare accidentia habere materiam ex qua. nam poterat dicere. transeat hoc; quia si subiectum esset causa materialis intrinseca accidentis, ac de essentia eius non adhuc sequitur, quod dependet essentialiter ab eo. quandoquidem, nihil dependet ab eo, quod est de essentia eius. Tamen quia id concedit; ideo absolutè negat subiectum esse causam materialem intrinsecam accidentis.

Ratio autem à Ferchio adducta, propter quã ait " non esse de- „ pendentiam essentialem inter rem, & illud, quod est de es- „ sentia. " iamdudum soluta fuit disp: illa 5 phys. q. 13 a. p.

ad 8. arg. quod eam rationem continet. quam solutionem Ferchius vidisset, si adeò non preproperè librum nostrum clausisset, vti ait ibi fecisse. " his ita perpensis clausi vestrum librum dicens; si quid boni est ex Arist: vel Scoto in hoc Libro; illud in Arist: vel Scoto legam. "

Opus erat, totam illam quæstionem patienter legere, & non claudere Librum, si quæ ibi diximus de distinctione Totius à partibus, maturo iudicio volebat perpēdere: sed quemadmodum nimis citò clausit, ita parum accuratè perpendit. & hùc recidunt imposturę Ferchianę, dum alterius patrocinium suscipit, non nisi falsitatibus, & mendacijs, nixus.

Quintadecima Querela Ferchij.

Quod aßeramus Arist: Philosophicè, & non populariter tuitum fuisse æternitatem Mundi.

SCripsimus in lib. de Gen: & Corrupt: disp 5. q. 7 a. 2. n. 168. Nec dicat Ferchius, ex Hyppothesi, asserere Animarum Circulationem, supposita nimirum ęternitate Mundi, quam absolutè negat in Arist. sententia, & quâ negata pœnitus labascit argumentum.

Queritur Ferchius pag. 427. " Non possum Vobis obtemperare, quoniam Vestig: 6. n. 136. dixi resolutè ab Arist: non philosophicè) negatam Mundi æternitatem, sed (populariter ad ostentationē) esse affirmatam. Arist: enim pag. 345 populariter (ad iram legum præcauendam) posuit Cœlum, ac Mundum æternum. [philosophicè] vero oppositum susti-

„ sustinuit, quorum opposita si Arist: dixisset [pag.48.]
„ Morti adiudicatus, ira Populi volentis, quod Mundus, &
„ Cœli sint Dij immortales. "

Quintadecima Expurgatio Mastrij.

QVAM inanis sit hæc Tua distinctio de Asserta (populariter,) vel (philosophicè) æternitate Mundi ab Arist: supra quam, totam fabricam construis Tuæ Circulationis animarum, quamuis in p. disp. de Cœlo q. 5. à nobis sufficientissimè fuerit ostensum.

Cui nunc addo irrefragabile testimonium pro nostra parte D. Ambrosij lib. p. Exameron cap. p. & rationem efficacissimam quam P. Pennotus lib. 8. propugnaculi Humanæ libertatis cap. 5. n. 3. cum scribit. (Neque dici potest, Arist: declinandæ Iniuriæ causa popullarium, & vulgarium, propriam sententiam occultare voluisse, & aliter docuisse, quã sentiret. quia hac responsione admissa, iam nullibi de mente illius vera nobis posset constare.]

Placet adhuc elimatius, à tua querella excitatus, eam testimonio pariter D. Augustini funditus euertere, vt appareat, tantomagis labile fundamentum Tuæ Chimericę circulationis:

An ergo Arist: ad præcauendam iram legum, [populariter ad ostentationem] docuerit æternitatem Mundi. audiatur D. August: lib. 18. de Ciu: Dei cap. 41. Vbi libertatem illã philosophandi (quam Tacitus hist: lib. p suis etiam temporibus, elogio celebrem illis verbis facit (rara tempo-

rum fælicitate, vbi sentire, quæ velis, & quæ sentias dicere licet.] sic describit.

Non ne apud Athenas, & Epicurei claruerunt, asserentes res humanas ad Deorum curam non pertinere? & Stoici, qui contrarium sentientes, eas regi, atque muniri Dijs adiutoribus, atque tutoribus disputabant? Vnde miror, cur Anaxagoras, reus factus sit, quia Solem dixit esse lapidem ardẽtem, negans vtique Deum, cum in eadem Ciuitate gloria non caruerit, floruerit Epicurus, vixeritque securus, non solum, Solem, vel vllum syderum Deum esse non credens: sed nec Iouem, nec vllum Deorum omnino in Mundo habitare contendens, ad quem preces hominum, supplicationesque perueniant. Non ne ibi Aristippus in voluptate corporis, summum bonum ponens; ibi Antisthenes Virtute animi potius hominem fieri beatum asseuerans? Duo Philosophi nobiles, & ambo Socratici, in tam diuersis, atq; inter se contrarijs finibus, Vitæ summam locantes, quorũ & ille fugiendam, iste administraudam sapienti dicebat esse Rempub: & ad suam quisque sectam sectandam, discipulos congregabat; nempè palam in conspicua, & notissima porticu, in Gymnasijs, in hortulis, in locis publicis, ac priuatis cateruatim, pro sua quisque opinione certabat. Alij asserentes vnum. Alij innumerabiles Mundos. Ipse aũt Vnum. Alij ortum. Alij vero initium non habere; Alij interiturum. Alij semper futurum. Alij mente diuina. Alij fortuito, & casu agi. Alij immortales esse animas. Alij mortales. & qui immortales Alij reuolui in bestias. Alij nequaquã. qui vero mortales. Alij mox interire post Corpus. Alij viuere etiam postea, vel paululum, vel diutius, non tamen

sem-

ſemper. Alij conſtituentes in corpore finem boni. Alij in animo. Alij in vtroque. Alij extrinſecus poſita etiam bona, ad animam, & corpus addentes. Alij ſenſibus corporis ſemper: Alij non ſemper Alij putantes nunquam eſſe credendum. Has & alias penè innumerabiles diſſenſiones Philoſophorum, quis Vnquam Populus, ! quis Senatus, quæ poteſtas, vel dignitas publica, impiæ Ciuitatis diudicandas, & alias probandas, ac recipiendas, alias improbandas, repudiendaſque curauit, ac non paſſim, ſine vllo iudicio , confuſeque habuit in gremio ſuo tot controuerſias hominum diſſidentium, non de agris, & domibus, vel quancumque pecuniaria ratione, ſed de his rebus, quibus aut miſerè viuitur, aut beatè; vbi & ſi aliqua vera dicebantur, eadem licentia dicebantur, & falſa prorſus, vt non fruſtra talis Ciuitas, myſticum vocabulum Babilonis acceperit. hæc doctiſſime, & elegantiſſimè D Auguſtinus cuius vnico ſuffragio omni exceptione maiore, manifeſtè euincitur, Ariſt: [Philoſophicè, & exprofeſſo,) æternitatem Mundi docuiſſe in Peripato. quod etiam defendit D. Thom: 12. Metaph: lect: V. verſus finem. Nec Ariſt: ne aliter ſentiret, ac doceret, timere debuiſſe, quando pari licentia, vera, & falſa Athenis docerentur, atque nunquam populus, Senatus, poteſtas, aut dignitas publica illius impię Ciuitatis diudicauerit, an probanda, vel improbanda, an recipienda, vel repudianda.

Qua de re Illuſtriſſimus Contarenus quæſt: Peripateticarum Tom: p. de productione Vniuerſi a Deo cap. p. pag 251. veraciter exarauit, (quemadmodú,) inquiens, (apud Sacros Theologos, irrefragabili diuinæ reuelationis teſtimonio ,

ſub-

subnixus, nil certius adest, quam noua creatio Vniuersi ex omnipotenti rerum conditore. ita inter Peripateticos, Philosophantes, qui sola principia naturalia, & Arist. dicta sectantur, nihil sanctius adesse videtur quam illius æternitas, vt quilibet ipsorum in 8. lib. physic: ac primo de Cœlo progrediens patefecit.)

Hæc Illustrissimus, ac Sapientissimus Vir. cuius iudicium in Arist: Philosophia, Tumet Ferchi, tantum, & meritò, extollis in hoc Tuo Libello.

Sextadecima Querela Ferchij.

Quod temporaneam Mundi Creationen absolutè negauerimus.

Cripsimus in lib. de Gen: disp. 5. q p. a. sp. nu. 13. quod autem specialiter asserit (Ferchius) ibidē Arist: nempe Creationem in tempore concessisse, quamuis id falsum autumemus, vt diximus disp. p. de Cælo q. 5. vbi etiam rationes eius diluuimus &c: Ferchius, ita Nos calumniando queritur pag. 188. " Iudicatis creationem in tempore falsam esse: sed hoc vestrum iu-,, dicium, cum candore fidei Catholicæ non subsistit, si ego ,, vestigans mentem Arist: dixi, non absolutè; sed conditio-,, natè, præsupposita æternitate motus, dari Circulationem ,, Animæ rationalis de Corpore in Corpus eiusdem speciei, ,, sicuti Arist: in p. de Anima t. 65. hoc declarat, per migratio-,, nem Visiuæ de occulo senis in occulum Iuuenis. Vos illicò dicitis

,, dicitis, hoc non esse secundum candorem Fidei. Ita est. sed
,, iniustè quæritis in Infideli Fidem. Lupi alas quæritis: sed
,, & Vos, qui scribitis Theologiam in Philosophia, dicitis fal-
,, sum esse dari Creationem in tempore, quare hoc dicitis cõ-
,, tra candorem Fidei? Ego præmonui, Ex Vno præsuppo-
,, sito errore ęternitatis, consequi alium errorem Circulatio-
,, nis, & in toto opere locotus sum ex Arist: vt nemo decipi
,, possit, nisi volens. At Vos non monetis, quin potius Le-
,, ctor, assuetus in Vobis legere Sacramentum Eucharistiæ
,, Diuinissimum, Baptismi lauacrum, Mysteria Fidei, Arcana
,, Theologica, hoc loco, putabit Vos tanquam Theologos lo-
,, qui, & credet secundum Fidem Catholicam, Creationem
, in tempore negandam. Scandalum est à Vobis datum,
,, et valdè perniciosum. Nam Vos, non cum Arist: lo-
,, quimini sed cum ratione, vt clarissimè protestati estis disp.
,, p. a. p. n. 9 huius libri de Gen:" Hæc Ferchius, & si alias,
vnquam insulsè questus, nunc insulsissimè. Videamus.

Sextadecima Expurgatio Mastrij.

D. Hieronymus Epist: 101. ad Pamachium scribit, quod Paulus Apost. præsente Rege Agrippa, de criminib⁹ responsurus, quod posset intelligere, qui auditurus erat, securus de causæ Victoria, statim in prĩcipio sibi gratulatur dicens. (De omnibus, quibus accusor à Iudeis, ò Rex Agrippa existimo me beatum, cum apud Te sim hodie defendendus, qui præcipuè nosti cunctas quæ in Iudeis sunt consuetudines, & quæstiones.) liceat etiam mihi

Aequus Lector, in præsenti accusatione me iudicare beatum, eo quod apud eruditas aures Tuas, mendaci loquæ linguæ responsurus sum: quæ nobis obicijt," vel quod offen-
„ derimus Catholicam Fidem, vel scandalum à Nobis datum
„ & quidem valdè perniciosum; si, aut iudicauimus Creatio-
„ nem in tempore ab Arist: concessam, falsum esse. aut, quan-
„ do à Nobis hoc fuerit assertum, Lectorem non monueri-
„ mus falsitatis, vt de facili credere potuerit secundum Fidē
„ Catholicam, Creationem in tempore esse negandam, ma-
„ ximè assuetum legere in nostra philosophia, Theologiæ ar-
„ cana. " quorum alterum, aperta est impostura; alterum mera calumnia. Vtrumque disquiramus.

Primo imponis, quod hoc loco iudicemus, Creationem in tēpore falsam esse; & vt liberius hoc imponas, libenter obliuisceris illius distinctionis, pluries repetitæ pag. 421. " Aliud est vera Philosophia, aliud est Philosophia Arist: " Modo, vt Nos, offensores Fidei Catholicæ facias, contendis, quod cum Nos dicimus; quod autem specialiter asserit ibidem (Ferchius) Aristotelem nempe Creationem in tempore cōcessisse, quamuis id falsum autumemus. idest, Arist: concessisse Creationem temporaneam (cum Nos contra sensum Tuum disp: p. de Cælo q. 5. sustinuerimus, Philosophum, non [populariter,] sed (philosophicè) conatum fuisse demonstrare æternitatem Mundi.) contendis, inquam; Nos (absolutè] locutos fuisse, in vera Philosophia. cum tamen Tu cōtra Nos scripseris pag. 421. " Vos offensores (tenetis cum Arist:) Mundum, motum,
„ tempus esse æterna ā parte ante, & post. qui sunt sex erro-
„ res. " & pag. 139. scribis " Itaque neque antecedens offen-

„ offensorum, neque consequentia subsistit contra Cremo-
„ ninum, & vtinam Vir ille, nihil, quod esset contra Fidem
„ Catholicam scripsisset. Sed in hoc non sunt multum me-
„ liores Cremonino Nostri offensores, [qui cum Arist: dicũt]
„ demonstratum, quod motus, Mundus, tempus sit æternũ.
„ Vnde & (cum Arist: negant Creationem esse possibilem,)
„ Iudicium Vniuersale, Ressurrectionem Mortuorum."

Igitur ex ore Tuo, iudicamus Arist: non sustinuisse Creationem temporaneam, sed æternam; dum mentem ipsius vestigauimus. An autem hoc Iuditium, sit contra candorem Fidei Catholicæ appello ad disceptationem tuam Catholicam secundam pag 464. Vbi fusissimè hic punctus à te discutitur." Vtrũ Christiano homini, liceat alicuius infidelis,
„ vel Hæretici opinionẽ quærere, & ostẽdere eam opinionem
„ esse illius, absq; iniuria Fidei Catholicæ" & tamen Cẽsor fidei cõstitutus, post profess: emissã tuæ fidei Christianę pag. 466. fers hãc sẽtẽtiã." Sit igitur Cõclusio. Christiano homi-
„ ni licet, hominis Infidelis, vel Hæretici sẽtẽtiã quærere, & eã
„ talẽ esse demõstrare, idque, absq; iniuria Fidei Catholicæ."

Nunc adeamus Disp: nostram primam de Cælo q. 5. a. p. & 2 Vbi [de inceptione, & desitione Mundi.) disputamus, & obseruemus Methodum à nobis eo loco tentam.

Ergo n. 36. illius primæ disp: mouetur q. 5. [De incæptione, & desitione Mundi.] sicque scribimus. Arist: 8. phis. cap. p. nec non 2. Cæli cap. 9 & 12. Metaph: cap. 6. sustinet Mundum de facto, non fuisse productum in tempore, immo nec potuisse produci, sed ab æterno fuisse, cum harum rerum seriæ, & successione ac modo reperitur. Non defuerunt autem, qui Arist: ad bonam frugem conati sunt re-

ducere, asserentem, eum non tenuisse Mundi æternitatem, sed attulisse solum probabiles rationes, & ad hominem, aduersus antiquos, qui absurdo quodam modo, factum esse dicebant. Vel, si hanc æternitatem docuit, non (philosophicè,) sed populariter] esse locutum. horum meminit Perer: in proem: lib. 15. & Fasol: p. p. tom: 3. qu. 46. a. p. quos sequitur Ferchius Vestig: p. cap. 9. & 17. probāt, &c. & prosequimur referendo rationes, quæ illic videri, ac legi possunt.

Num: 37. scribimus. Verum Communis Peripateticorum sententia, Mundi æternitatem, asserit esse dogma Aristotelicum ex professo loc: cit: distinctè, & pro viribus ab Arist: multis rationibus firmatum, vt pattet legenti textum, nec alibi, aliter docuit. Neque aliquid intactum reliquit, vt hanc æternitatem ostenderet; hoc autem non est [popu-lariter] loqui; sed (philosophicè) & serio Philosophi enim munus est, sua dicta validis rationibus firmare, & opposita asserta euertere firmis impugnationibus: quod accurate obseruat Arist: in hac re, &c. postmodum sequitur respondendo Tuis obiectiunculis n. 36. allatis, quibus probas Arist. (populariter) locutum fuisse de æternitate Mundi. quarum palinodiam cantas in Epitome 4. d 48. q. v. pag. 282.

Num: 38. scribimus. Sententia ergo Arist: est, quod Mundus ab æterno fuerit productus. Communis autem Catholicorum opinio, asserit Mundum potuisse in tempore produci, & de facto taliter productum. licet discrepent deindè, de tempore: an mense Iulio, an Verno, an Autumnali, Aequinoctio incæperit. & etiam de modo: an scilicet in eodē

instanti omnia incæperint, vt asserunt D. Augustinus lib. 4. super Gen: ad litteram cap. 22. & Caietanus cap. Gen: An vero spacio sex dierum, sicut Sacra narrat Historia, vt omnes ferè Sancti Patres, & Scholastici in 2. d. 12. sustinent. His positis.

Nunc Ferchi attende, quam falsò scripseris pag. 140. " quorum assertio non modo suspecta est in fide: sed sine vlla du-
,, bitatione, & in his, & in alijs Fidei Christianæ est maximè
,, aduersa, & perniciosa " attende inquam. " E quibus
,, lacunis argumenta proferant Offensores Tui " ad arguendos puros Philosophos; & an iustè Nos corripias.

Num. 39. scribimus. Articulus pr. [ostenditur Mundi Inceptio temporanea.) Dicimus Mundum, quamuis quo ad entia permanentia potuerit esse ab eterno, licet non quo ad successiua; potuisse tamen, & de facto in tempore fuisse à Deo productum, Verno, ęquinoctio, & spatio sex dierum.

Est ne Ferchi, hæc Arist: sententia? est ne hoc sentire, atque defendere æternitatem Mundi cum Arist:? Coheret ne ò Censor Fidei Christianæ, hæc nostra assertio candori Catholicæ Fidei? falsam ne iudicamus Creationem temporaneam? At pergamus.

Num: 40. scribimus. quod de facto in tempore fuerit creatus Mundus. habetur ex cap. p. Gen: estq; diffinitum in Concil: Later: cap. [firmiter De Summa Trinitate.] & sequimur probando authoritatibus Sacræ Scripturæ. En è quibus lacunis, offensores Tui proferant argumenta.

Num: 41. probamus idem assertum ex implicantia motus, ac generationum ab æterno, vt ostendimus etiam disput: 14. phys: q. p. a. 2. quibus rationibus, ità conuincitur Fasolius,

vt

vt fateatur dub. 5. eas soluere non posse; quantumuis acerrimus aliàs propugnator infiniti, & generationum ab ęterno. Ecce post Christianas authoritates, à nobis etiam naturalia media adhibita, ad tuendam, ac roborandam Catholicam thæsim nostram.

Num. 42. probamus ex Sacra Scriptura, quod Mundus, Verno æquinoctio, & spatio sex dierum, & non totus simul, fuerit productus.

Num: 43. 44. 45. adducimus rationes, quibus ostenditur; nullum ens permanens, potuisse esse ab æterno; & eas soluimus.

Num: 46. 47. 48. 49. Aducimus rationes Aristot: quibus ad sensum eius probatur æternitas Mundi, & quod non poterit incipere per Creationem, & eas soluimus. est ne hoc Ferchi (Lupi alas quærere?] poterit ne à nobis decipi Lector, nisi volens?

Num: 50. & 51. adducimus authoritates, & rationes, quibus probatur Mundum totum simul fuisse factum; eisque respondemus ex D. Bonauentura, & Scoto.

Tandem n. 52. proponitur art. 2. (Mundi desitio declaratur.] Dicimus Mundum quamuis possit in æternum durare cum ijsdem qualitatibus, speciebus, rerum serie, & successione, posletque à Deo totaliter anichilari. De facto tamen, quo ad substantiam in æternum duraturum; licet quo ad accidentia erit innouandus. Idque, quomodo futurum erit, remittimus curiosum Lectorem ad D. Bonauéturam, & Scotum.

Eodem præcitato n. prædictam thesim, de communiori apud Theologos, probamus authoritate Sacræ Scripturæ, & Ratio-

tionibus, atque finaliter n. 54. & 55. adductis quibusdã authoritatibus, & Rationibus, quibus probatur Mundum istum totaliter esse corrupendum, respondemus; finem imponentes p. Disp: nec non q. 5.

In qua pertractanda adamussim obseruauimus, quæ Tu adnotasti in Epitom. 4. d. 48. q. v. pro conclusione. (Motus Cæli cessaturus est circa Iudicium Vniuersale.)

„ Primo notandũ, inquis; quod, vel loquimur secundũ prin-
„ cipia Sacræ Scripturæ, cum qua plurimi ex priscis Philoso-
„ phis consentiunt. vel secundum principia Arist: Si secundo
„ modo, necesse est concedere, & Cælum, & motum eius in
„ æternum duraturum. At hoc manifeste repugnat diuinis
„ litteris, igitur necesse est negare principia Arist: vel omnia,
„ vel quædam ex illis, ex quibus deduxit motum esse æternũ.
„ etenim concedere, principia contra Fidem, & defendere
„ Conclusionem, est difficile vel potius impossibile. " hęc Tu eo loco cit:

Num Tibi videtur Ferchius. Nos in præfato discursu, negare Creationem esse possibilem, Iudicium vniuersale, Resurrectionem Mortuorum? O quam scitè de Te pronunciauit Seneca (pessimum in eo Vitium esse, qui, in id in quo insanit, cæteros putat furere) Pudeat Te, hęc Nobis imponere. atque cum August: in Epist: 93. ad Hieronymum circa finem, scias. (Cum falsum quid à maledico fingitur, aut omnino non creditur, aut certè integra salute, sola fama vexatur.) Tenemus Arist: negare Creationem temporaneam. Tenemus, non cum Arist: sed cum Fide Catholica, Creationem temporaneam. Aristotelicis rationibus respondemus, quæ militant contra Fidem nostrã,

quam

quam authoritatibus, & rationibus, pro virili, contra Aristotelem. & Vestigatores eius inuictam reddimus.

Hanc Methodum philosophicè procedendi, docuerunt Nos maiores nostri. iusserunt Patres, & Concilia præcipuè Lateran: sub Leone X. celebratum. Hanc in Tuis scriptis optamus, etiam si non absolutè, sed conditionatè scribas. Ne quemadmodum Tu met pag. 381 prudenter monuisti, " sub Arist: nomine, Fides Catholica impugnetur, neue fideles Hæretici fiant. " quod & aduertit D Petrus Chrisologus serm: 88. in fine ad illa verba [in spiritu, & Virtute Eliæ.]

Quanto cum periculo, & animarum pernicie Tu pag. 465.
" scripseris. " Te in Vestigationibus Peripateticis, non debu-
" isse exponere quid sit Verum, aut falsum simpliciter, neq;
" quid sit verum, aut falsum secundum Tuam sententiam:
" sed iuxta titulum operis, & institutum officij Tui, inquire-
" re quid Arist: dixerit, affimauerit, vel negauerit, & quid secundum Arist: positionem sit affirmandum vel negandū. qui autem exigunt, vt diceres, quid Christus, & Ecclesia Christiana sentiant, iniustè postulant. "

Quanta cum pernicie, replico, animarum id scripseris. hoc Vnico exemplo (vtinam implurificabili) conuincitur; Vnde Nos iustissimè postulamus.

Marcus antonius Nali auditor Tuus, epotus doctrinam Tuam de Circulatione animarum, quam Catholicis authoritatibus, & rationibus non oppugnasti, sed Arist: t. roborasti, sicq; propinādā magno apparatu exhibuisti, & ipse in circuitu tecū ambulans in Opusculo (auisi di Parnaso à Poeti Tolchi.) pag. 55. postquam Italicè, totam illam impiam opi-

opinionem de verbo ad Verbum, ex Vestigationibus Tuis transtulisset, vnde, & simplices venena ebibere facilius, cōmodiusque possent; ex persona Apollinis ausus est ita sentire, & toti Mundo hæc verba scribere. (In questa forma il giudice Criminale leggeua publicamente le bellissime opinioni del P. Veglia, con estremato stupore d' Apollo, il quale disse à piena bocca; che se l'antichità restò ammirata, perche sotto il Cielo di Scithia, nascesse quel gran Filosofo d' Anacarsi, quali deurebbero essere le nostre merauiglie, che il più grosso clima della Dalmatia, habbia prodotto il P. Veglia, il più eleuato, e sottile ingegno del mondo. E se è vera la transmigratione dell'anime accennata, (come constantemente credo.) ò che il P. Veglia è informato dell'anima d' Aristotele, ò che Aristotele fù informato dell'anima del P. Veglia, tanto bene hà dato nel bersaglio della Verità, & insieme colpita la mente d' Aristotele col ritrouato di queste sue dottrine pellegrine.) Hucusque Nalius scandalosissimè; sed à Te perniciosè scandalizatus.

Verum quid sibi vult, Ferchi, hic discipulus Tuus, illis verbis. (Tanto bene hà dato nel bersaglio della Verità.) " Item quid innuunt illæ Voces [S'è vera la transmigratione dell' anime, come constantemente credo !]

Patere nunc, vel inuitus, me Tua verba pag. 380. aptius imitari, iustiusque in faciem tuam obijcere.

" Interea rogo Te Ferchi, & obsecro humiliter per viscera D. " N. Iesu Christi, ne meliorem partem Christianorum sedu- " cere tentes Homines doctrinis deditj sunt, vel melior, " vel optima pars Ecclesiæ Christianæ. maximo damno fuit " Pomponatius olim, & nunc Tu es, dum Christianam Iuuē-

„ tutem, hoc dogmate, corrumpis de circulatione animarum.
„ Si enim authoritate Sapientissimi Philosophi, & ratione apparente sentiant, animas circulari per gyros, consequenter tenent Christum esse mendacissimum Seductorem, Christianosque Doctores esse, & Seductos, & Seductores, qui dicunt Christum semel mortuum, non amplius moriturũ. Et animas nostras in Vitam æternam custodiendas esse; nec aliam Incarnationem futuram, atq; semel tantum Ressurrectionem Mortuorum. quot argumenta propones, tot Diaboli tentaméta nectes, contra Salutem æternam Fidelium, contra Ecclesiæ propagationem; contra Fidei Veritatem. "

Vide an sufficienter præmonueris, ex Vno errore præsupposito consequi alium errorem Circulationis? An auditor Tuus, sit deceptus volens? Si Methodum qua Nos vsi sumus in astruenda Creatione temporali, in deppellenda æterna loc: supracit: & Tu pariter Vsus fuisses, certè non distinxisset Nalius Scopum Veritatis ab Arist: mente; neque personatus protulisset, se. Transmigrationem animarum constanter credere, sine hæresis labe; nouissetque Veritatẽ Catholicam, falsitatem Arist: At Tu (Lupo alas non quęris.) Nobis, qui scribimus Theologiam in Philosophia, hæc Methodus relinquenda est. Tibi facultas cuncta loquendi; impunitas, omnia scribendi. & hæc quo ad imposturam.

Secundo calumniaris, quod non monuerimus Lectorem, vt is potuerit decipi, credens hoc loco, nos tanquam Theologos loqui & credet secundum Fidem Catholicam, Creationẽ in tempore esse negandam: assuetus maxime legere in nostris

stris scriptis arcana Theologiæ, Mysteria Fidei [Deo sint gratiæ, quod in hoc sumus meliores Cremonino, & Vestigatore Ferchio, quibus, hæc in eorum opellis vel sunt ridicula, vel non apparent.] Calumniaris inquam. cum enim scripsimus, [vt diximus disp. 2. de Cælo q. 5.] vbi rationes Ferchianas probantes Arist: populariter locutum de Incæptione Mundi diluuimus, sufficiēter indicauimus, quid ex eo loco de Creatione Temporanea sentiremus, atq; sentiendum esset. Scandalum ergo à te datum est, & quidem valdè perniciosum, quando in Tuis Vestig: Aristotelicos errores, rationibus Catholicis confutare negligis, atque sub nomine, & pallio Aristot: errores in Philosophia, hæreses in Theologia euulges, & tuearis.

„ Non eram intentus (inquis pag. 474) quando illa scri„ bebam circa Fidem Catholicam; sed circa doctrinā Arist: “ Verum status, & conditionis Tuę, omnino memor esse debebas, atquè cum Sapientissimo Raguseo disp. 5. cap. p. obtestari. (Fidem Catholicam profiteor. Sumque in Theologorum numero descriptus. Christiani potius ego, quam Peripatetici nomine gaudeo, & pro Christi Fide paratus sū totū Sanguinē profundere. quarè ignoscat Arist:, ignoscāt Peripatetici: ex Præcepto Sacro Sācti Later. Cōcilij sess: 8. sub Leone X. Religionis nostræ Veritatē defēdere decretū est. maximum enim detrimentum Respub: Christiana esset perceptura; si falsa hæc de Mundi æternitate sententia, Veritatis pallio velata, liberè, atque absque vlla contentione in hominum mentibus insculperetur. Hic est fons, ex quo omnes penè errores in Philosophia commissi dimmanarūt. hic est ille fucus, qui multos in fœdos, ac pudendos errores

adduxit! Vt poneret Mundum æternum, Arist: non est ausus, quidquã à Deo ex nihilo effici posse confiteri. non est ausus, suam de animæ immortalitate, sententiam, libere pronunciare. Vt poneret Mundum æternum Alexander, temeraria; Si Deo placet confessione asseruit, animas nostras, non secus, ac omnium bestiarum, mortales esse. Auerroes, ne infinitam re ipsa animarum multitudinem admitteret, quæ Mundi æternitatem consequeretur; Vnicum docuit in omnibus hominibus intellectum reperiri. Alij Pithagoricam animarum transmigrationem induxerunt.) Hucusque Catholicissimus Phisophus, contra puros Aristotelicæ mentis vestigatores tonat.

At fortè dices ex pag 468. ") Non est necesse vt eodem li-
,, bro, errores, & referantur, & refellantur quemadmodum
,, S. Augustinus in libro de hæresibus (ad quod vult Deum,]
,, & S. Ioannes Damascenus in lib. itidem (de hæresibus,]
,, multas hæreses, & hæresiarcas proferunt, neq; tamen in eis-
,, dem libris confutant. "

Expectãda ergo est, humanissime Lector, Ferchiana Palinodia, [de Circulatione animarum) atque interim differenda est executio Euangelici consilij, [molam scilicet asinariam Tuo collo ne suspendas, atque in profundum Maris demergaris.) Ita nos optamus, secus quam Tu parum Christianè, cum pag. 375. consulis " Si vos creditis, oppositum
,, melius esse, occidite vos ipsos quantocius. "

Deci-

Decimaseptima Querela Ferchij.

Quod dixerimus Authoritatem lib: de Xenophane; (ex nihilo aliquid fit,) ab alijs Authoribus, ante Ferchium, obseruatam fuiße.

SCripsimus in lib de Gen: disp. 5 q. p. 2. p. nu. 16. Neq; ab hac Veritate adeò explorata, Nos deterrere debet authoritas à Ferchio allata ex lib. de Xenophane, & obseruatio ab eodem adeò accuratè facta, quod vbicunq; Arist: axioma illud profert semper vt ex antiquorum positione enuntiat. Nam & Antonius Roccus, id quoque obseruauerat p. Phys: q. 9 in prima ratione in oppositum; neque idcirco, eam damnauit &c.

Ferchius ita queritur pag. 230. " Etiam ne responsiones ex
" Antonio Rocco integras accipitis? Hoc est totum ex alie-
" no nihil de vestro. Boetius in lib. de disciplina Scholariũ
" scriptum reliquit. (miserrimi est ingenij semper velle alie-
" nis inuentis insistere, & nihil per se se inuenire velle.) Cum
" anno 1629. Metaphysicem in hac Vniuersitate, publicè
" legerem; meam opinionem de factione ex nihilo in mediũ
" attuli, quæ magnam commouit Paripateticorum multitu-
" dinem. Variæ responsiones, & fugæ inueniebantur ad
" authoritates per me obseruatas in Arist: Plures negare li-
" bros esse Arist: Multos affirmare Textus à me non pene-
" trari. Alios nolle recedere à sententia Auerois, & communẽ.
" na n tempore procedente, inueniri posse responsa, etiam
" ad Textus per me allatos. Recurrere etiam ad peritiores

&

„ & scribere ad absentes. quomodo & ad Antonium Roccũ
„ peruenerunt quædam meæ opinionis argumenta. Sed si
„ Vir ille eruditus, post meas Vestigationes editas, scripsisset,
„ existimo aliquanto fundatius fuisse responsurum.

Decimaseptima Expurgatio Mastrij.

QVomodo Ferchi, cùm Nos Theonino dente rodis, in graue tui præiuditium, statim oblitus es eorum, quę scripsisti pag. 186. Dum enim Tibi obiecerimus, factionem Tuam ex nihilo quid peregrinum haud sapere, etiam in sensu à Te prædeclarato, inquis, " Laus Deo, &
„ Veritati, si alios facio meæ opinionis authores, Vt Vos ipsi
„ dicitis ergo non prætendo singularitatem, quam Vos per
„ vocabulum (peregrinitatis) intellexistis. Si formam di-
„ co fieri ex nihilo. Authorem facio Philopponum. Si ma-
„ teriam, si intelligentias factas ex nihilo; authores cito, vt
„ dicitis Vos, ex Peripateticis, meliores. Si animam rationa-
„ lem fieri ex nihilo, Authoré profero Suessanũ. Si à causis se-
„ cũdis fieri aliquid ex nihilo, Authores propono Philoppponũ
„ & Auicennam. Si cuncta ex nihilo à Deo, Theophrastum
„ adduco. Si Enuntiationem ex nihilo nihil fit, esse falsam
„ contendo, habeo Aristotelem Peripateticorum Principē.
„ Nihil mihi authoritatis arrogo, qui nihil me authore dico.
Hæc Tu glorificando Deum asseris. At qui, confitenti cõtra seipsum creditur. Si ergo nihil te authore dicis. quadrabit ne etiam tibi Pedario illud Boetij, quod Nobis adaptasti. [miserrimi ingenij esse, semper velle alienis in-

uentis

uentis insistere, & nihil per se inuenire velle ?]

O quam aptè scribit Paulus Manutius in Apopht: (imprudenter in alterum, vitium torquet; Si in promptu est, quod ipsi vicissim obijciatur.) Vnde Homerus in Iliade V. argutè cæcinit. (Talia dicentur Tibi, qualia dixeris ipse.) Verum, & si Antonio Rocco dedimus responsum, eius nomine prodito; Certè ingenui Viri partes adimpleuimus, attestante Plinio (Benignum, & plenum ingenio pudoris esse profiteri per quos profeceris.] Vnde absque mendacio, Platonicum illud in Hippia minori, vsurpare possumus. (Neque apud Auditores vnquam vendico mihi aliorum inuenta: Sed docentem, semper laudibus extollo, illique apud omnes, quæ sua sunt tribuo.] memores, quod olim D. Basil: in Epist: quæ est inter Libanij Epist: scriptum reliquit. (Discendum est citra pudorem, & docendum citra inuidiam, & si quid altero edocti sumus id ipsum occulandum non est, velut improbæ Mulieres, spurios partus subiiciunt; sed dicti parens, cum gratitudine prædicetur.)

,, Neque me pigebit ab alijs notata iam accipere; sed hoc
,, indicabo " Inquis de Te ipso, Vest: 2. lib. p. cap. 3. in fine; id quod egregiè præstas, dum Vest: 6. lib. 2. cap. 8. ad Alex: argumentũ, integram ex Raguſ responsionũ attulisti; sicuti, & alibi frequenter facis, absq; nota miserrimi ingenij.

Scripsit Lucretius lib. p. (Pueris absinthia tetra medentes. cũ dare conantur prius oras pocula circum. contingunt mellis dulci, flauoque liquore. Vt puerorum ætas improuida ludificetur. labrorum tenus, interea perpotet amarum absinthij laticem, deceptaque non capiatur. Sed potius tali facto recreata valescat.) Quæ elegantissimè rescribendo

vertit

vertit Torquatus Tassus Poetarum Italorum Summus, absq; nota miserrimi ingenij.

Cosi all'egro fanciul, porgiamo aspersi,
Di soaue licor gl'orli del' Vaso
Succo amaro ingannato, in tanto ei beue
E dall'inganno suo, vita riceue.

Secutus in hoc genere imitationis Homerum Græcorum Poetarum Principem, qui absque nota miserrimi ingenij, illos versus. (Atque vt Vir nutrit ramum viridantis oliuæ.) & quæ deinceps sequuntur ad verbum transtulit ex Orpheo (de extincto Bacho.) & quæ ab Orpheo in (Theogonia) facta sunt de Saturno, ea, Homerus trãstulit ad Cyclopem.

Excellentissimus Ragus: disp. 15. pag. 330. testatur Hippocratem, Philosophiæ parentem fuisse; à quo non pauca Aristot: accepit, quemadmodum, & à Platone, multa, & præcipua dogmata eum scripsisse, testatur Clemens Alexandrinus lib. 6. stromatum, sine tamen nota miserrimi ingenij.

Scribit Doctiss. Arnaldus Albertinus Maioricẽsis in suo Tractatu de agnoscendis assertionibus Catholicis, & Hæreticis q. 15. n 6. pag. 43. col. p. ingeniorum sui sæculi Phænicem Ioannem Picum Mirandulanum, tres rationes, quibus probatur (licere Sanctorum Doctorum authoritatibus contradicere,) verbatim singulas transcripsisse ex lib. de hæresibus pag. 184. in q. incipiente [licet enim SS. Doctorum,] quem edidit Guido Carmelita Episcopus Maioricensis. & quod plus est, inquit, Albertinus, Picum eas tres rationes suo ingenio elaboratas, sibi arrogasse; absque nota tamen miserrimi ingenij.

Quid

Quid quod? D. Fulgentius, natione Apher Episcopus Rupensis, præclarissimus Doctor, qui floruit anno 499. in serm: de Sancto Stephano, quē in die festo eiusdem Sanctissimi Prothomartiris legendum iubet Ecclesia Romana, pulcheriores periodos excerpsit ex sermone secundo pro S. Stephano, habito à D. Augustino. legantur, & conferantur; absq; tamen nota miserrimi ingenij.

Quinimmo refers TU de Subtilissimo Doctore, altera sui Sęculi Fænice in Apol: in Bzouium n. 22. " At qui Dunsius in
" p. d. 26. q. p. citat S. Bonauenturam sub nomine Doctoris
" antiqui, integra periodo ex eius primo sent: d. 25. q. p. n.
" 10. descripta; & paulò infra inquis. " Ioannes Scotus, post
" Aegidium scribit, cum in 4. d. 11. q. 3. H. & quol: 10. F. ac
" alibi, ex Theorematibus Aegidij de Eucharistia, quædam
" decerpat. " Ergo Te Iudice, notam miserrimi ingenij incurret subtilium ingeniorum subtilissimum? quia à Seraphico Doctore integram periodum descripserit, ab Aegidio quædam decerpserit. Certè minus, cum Tu met Discuss. de Coment: Metaph: Scoto ad scriptis pag. 79. asseras. " Scotus est inuentor doctrinę, non sectator, scriptor,
" non transcriptor Equis enim credat, Dunsium tam ægenū
" ingenio &c. " Sed hęc pro nostra expurgatione nunc sufficiant, cum alicuius Doctoris arguměta, vel responsiones aliquando recipimus.

Placet tamen adhuc Viuaci Lectori potissimam causam aperire, cur Ferchius hoc loco, vbi Rocci responsionem, authore citato attulimus (quam tamen Nos per aliam responsionem nostram, confirmauimus, & ampliauimus) adeo excandescat, vt in hæc scómata prorupperit. " Hoc

est totum de alieno nihil de vestro " scilicet, quia ipse Vestigatione prima (de factione ex nihilo) Vt peregrinitatem sui Asserti; pro dignitate sustineret. Scribit ab initio cap. 6. " Neminem adhuc legi, qui obseruauerit hæc Ari-
" stot: loca in Xenophanem. " nimirum laudem primi inuentoris illius textus auidissimè affectabat; Cum ergo legit in nostra Disp: Antonium Roccum, primitus obseruasse p. phys: q. 9. in p. ratione ad oppositum, atque sic per Nos, locum detectum, vbi textus in Xenophanem, postmodum ipse obseruauerit, vehementer exarsit in iras. Verum, vt nihilominus ipse credatur primus obseruator illius loci; post effusa in Nos conuicia, proijcit, (Philauticus homo,) ampullas, & sesquipedalia illa verba. " Cum anno 1629. metaphysicem in hac vniuersitate publicè legerem, &c. " quibus persuadere conatur, tantum abesse, vt ipse à Rocco locum illum mendicauerit quin potius, Roccus per amicorum Epistolas præfatum textum è Sacco Ferchiano elemosinatus fuerit. Ast futilis hæc tua suasio est seu mauis Euasio. quis credet Roccum, qui multis annis ante 1629. hoc est anno 1623. suum Tomum Physicum inuulgauit, à Ferchio obseruasse locum, quem primum in mediũ attulit 1629.? Verosimilius est, Te ab ipso Rocco surripuisse. [semel malus, semper præsumitur esse malus.] de regulis Iuris in 6.

Audi patienter, quid ego obseruauerim in Te, percupido huiusce affectatæ laudis primi Inuentoris, in Declamat: habita pro Scoto in Vniuersitate Patauina anno 1634. die 3. Nouembris Vt laudem primigeneam Tibi arrogares inter Scotistas, à tercentis, & vltra annis, primum publicè perorasse

rasse Scoticas laudes, inquis. " Consuetudinem hanc an-
,, tiquissimam, & probatissimam, à tam multis, & intra, &
,, extra minorum ordinem, Scoticæ disciplinæ Lectoribus,
,, trecentos, & amplius annos, non sine vehementi admira-
,, tione video esse neglectam: Nemo enim ex illis eloquen-
,, tiæ & sapientiæ luminibus ad Nos transmisit [quod sciam]
,, vel vnicam de Doctore Subtili orationē, aut panegyrim. "
At Aequus Lector legat Panegyrim æternæ memoriæ, & famæ Ioannis Duns Doct: Subt: dictum, & dicatum à Nicolao Vernuleo Louanij publico professore, impressum anno 1625. in fine disp. [de anima] Patris Cauelli, [quæ opera, Ferchius profectò legit, tanquam Antagonistæ. & coniectatur ex ijs, quę sibi ex illo panegyrico appropiauit) atque iudicabit; Num sibi credendum; cum primi Inuentoris, & peregrinarum rerum Vestigatoris, gloriam sibi asciscit.

At, quid putas prudentissimè Lector, Ferchium, in Nos obloquuturum fuisse, quando cum pluribus alijs, quos ipse dicit negauissemus tres illos Libellos contra Xenophanem, Gorgiam, & Zenonem, esse Stagiritæ legitimos libros? Certè, cum ipse Vestig: p. cap. 6. n. 16. pag. 13. probet authoritate, apud ipsum irrefragabili, Frácisci Patritij in Discuss: Peripatet: lib. 2 car. 12. lib. 3. car. 17. fac. 2. lib. 4 car. 24 lib. 8. car. 66 prædictos libros, non esse adulterinos, adeo vt in hæc verba scribat " igitur hi libri sunt inter certis-
,, simos Arist: foetus amplexandi, tantum abest, vt sint in
,, certi, vel alieni. Cum enim hic Vir diligentissimus, qui
,, septingentos quadraginta tres libros, partim grauius, par-
,, tim leuius, non esse Arist: ostendere sit conatus; his nihil

,, obiecerit. luculenter ostendit, se ne leuissimum quid inue-
,, nisse apud tam multos, quos profert authores, quod in su-
,, spicionem adduceret hęc tria opuscula. " Certè inquam quantæ Fidei sit, irrefragabilis authoritas Francisci Patricij ad Ferchianum Iudicium [Viri diligentissimi,) legantur quæ exarauit idem Patricius in fine libri decimi suarũ discuss: Peripat: cum inquit. (Floruit Albertus circa annos 1260. fuitq; Monachus Ordinis Dominici. Huius discipuli multi fuerunt, sed præcipui inter omnes D. Thomas Italus Aquinas, & Ioannes Duns Scotus, quos secuta est ingens Monachorum multitudo in diuersas diuisa Sectas, Thomistarum, Scotistarum, Nominalium, Realium, quorum numerum vsque ad 12.m. ferunt peruenisse qui scriptis aliquid mandarunt.) atq; conferantur cũ ijs, quæ scripsit Ferchius lib. 2. Apol: à n. 20. vsq; ad 24 & deprehendetur quot, & qualia mendacia, Patritius Vir diligentissimus in paucissimis illis lineis, proferat. Tales Testes, habeat sibi Ferchius, dignissimos, quibus ipse credat, in Xenophanẽ libros, Spurios Aristoteleos minime esse.

Legat Ferchius præfationem Antonij Pasij à Monte Ilcino nostri Ordinis Peripatetici eximij, in vniuersam Arist: doctrinam, (quam Vir doctissimus Vndecim Tomis imprimi curauit Venetijs apud Coruinum de Tridino 1562.) & comperiet, Vndecimum Tomum comprehendere (Spurios) Arist: Libellos; de rebus auditu admirandis (de Zenone, Gorgia, & Xenophane.) De lineis insecabilibus, quæstiones Mæchanicas, & librum de Mundo. atque ita fundamentum, Vestig: p (de factione ex nihilo,) adulterinum esse, Posio assertore.

Plu-

Plurima, æque ac curiosissima videantur apud Ioannem Franciscum Picum de examine Vanitatis doctrinæ Gentium lib. 4. cap. 4. 5. 6. de incertis libris Arist: Itidem D. Antoninus lib. p. hist: tit. 4. cap. 3. Vbi, libris omnibus Aristot: enumeratis, de Libello contra Xenophanem, altum silentium.

Tandem quam falsò dicas " [Totum ex alieno, nihil de vestro] in scriptis per Nos editis reperiri. Audiaris Tu ipse, qui Veritate reuinctus pag. 203. habes hæc verba. "
" multa Arist. & Scotus, contra opinantes posuerunt. Vos
" quoque multa contra omnes ferè modernos, contra omnes
" ferè antiquos, asserere non dubitatis. " Siccine Ferchi! Pondero Tua verba. Non dicis, Nos habere quasdam peculiares opiniones Sed asseris multas. est ne hoc Totum ex alieno? Pergis. " contra omnes fere modernos. " non dicis quosdam modernos, vel duntaxat modernos. quia potuisses inferre, ab antiquis opiniones mutuatas; sed addis contra omnes ferè antiquos. est ne hoc, nihil de nostro scripsisse? quando per Te ad exemplum Arist: & Scoti contra omnes modernos, & antiquos multa scripsimus?

(Conueniet nulli, qui secum dissidet ipse.)

Deci-

Decimaoctaua Querela Ferchij.

Quod locum D. Pauli, & Psalmistæ ineptè citemus; Circulationemque Animarum, vocemus fabulam, figmentum.

Contra opin: Platonicis adscriptam ex Scoto 4. d. 43. q. 3. Scripsimus disp. 5. q. 2. a. 2. n. 167. lib. de Gen: latè improbatur ex quibusdam scripturæ locis. [Christus resurgens ex Mortuis iam non moritur] Rom: 6 [semper cum Domino erimus] ad Tessal: 4 [Tu Domine seruabis Nos, & custodies Nos à generatione hac in æternum) psal: 21. Vndè de sic opinantibus bene subdit Psalmista (in circuitu impij ambulant.] idest dicunt reditiones circulares. reprobat etiam hoc figmentū (Scot:) per rationem ex beatitudine deductam; quia secundum istum circulum. Nulla esset vera beatitudo, eo quod anima beata reditura esset ad miserias, quas prius habuit, & ita, dum beata est; aut credit se non redituram, & sic falsa opinione beata est; aut credit se redituram, & nunc timet; & per consequens, non est beata.

Queritur Ferchius pag. 353. " Boni estis transcriptores, &
„ non boni. Boni, quoniam dicta, & ab Augustino, & à Sco-
„ to scripta, rescribere curatis; & de vestro nihil addere. Nō
„ boni, quia falsificatis citationem secundam. Cum enim
„ sint duæ Epistolę Pauli Apost: ad Tessal: Scotus citat primā
„ cap. 4. Vos parum in scriptura versati, non citatis primam:
„ Sed Epist: ad Tessal: quasi Vna tantum sit. Rursus Doctor

Sub-

„ Subtilis citat psalm: 11. Vos psalm: 21. cumulantes Lectorem vestris erroribus. Non boni, quia Titulos iniuriosos additis de vestro. Hæc enim Augustinus, vel Scotus per contumeliam dixerunt, illam opinionem esse [figmentum,] vt Vos dixistis. Neque titulo (fabulæ,) illam denigrant, Vti Vos denigratis. “

„ Non boni, quoniam Sanctus Augustinus, & Ioannes Duns in Theologia scribunt, vndè procedunt ex principijs reuelatis, nempe in scientia supernaturali, (spiritualibus spiritualia comparantes) vt Apost: monet. Vos in Philosophiam naturalem, quæ procedit ex naturaliter notis, adducitis authoritates. & rationes, quæ non sunt naturaliter notæ, & in Philosophia petitis principium procedendo ex ignotis. Scotus quippe in p. prologi, asseuerat æternitatẽ beatitudinis non esse naturaliter notam, & in 4. d. 43. q. 2. soluit Sancti Augustini rationem, vt infra. Iniustè ergo damnatis tanquam (figmentum, & fabulas) Epicuri, & Stoicorum, siue, vt Vultis Platonicorum opinionem, „ qui procedentes ex naturaliter notis, merito irridebunt probantes ex ignotis. “ Hęc Ferchius, Cui miluinos esse credas oculos, aut etiam emissitios, sicuti Plautinæ aniculę; adeo, eum nulla præterit indiuidua minuties.

Deci-

Decimaoctaua Expurgatio Mastrij.

Emel bonos transcriptores, ter non bonos, Naso suspensus adûco iudicat Nos, Ferchius, ne fortè vnquam conuincatur, de Nobis aliquid bonum irretractabiliter loquutum esse. Boni ergo Transcriptores per Te sumus, quia dicta ab Augustino, & à Scoto scripta, immitantes vestigia summi Præceptoris nostri rescribimus, de nostro nihil addentes.

Sed quid per hoc, Ferchi, si nihil addimus de nostro præallegatæ Scoti doctrinæ? Scotus, & Scotistæ per Te pag. 26. certissimè pro Vno habentur; tùm quia easdem Scoti rationes transcribunt, de nouo parum, aut nihil faciunt. Tum quia
„ qui se alligauerunt Vni Authori, nollunt ex proprio iudi-
„ cio loqui: sed ex Voluntate loquuntur illius " Ità sanè.
„ sed tanto cum foenore solidissimæ gloriæ id præstant Sco-
„ tistæ, vt Tumet declames in oratione habita pro Scoto in
„ Vniuersitate Patauina. " Tanto enim studio, & cura,
„ Florentissimi Subtilium homines, subtilem scientiã discen-
„ do, docendo, disputando, prædicando, scribendo celebrẽ
„ reddiderunt, vt eam polus superus, & inferus, ortus, & oc-
„ casus perpetuò mirentur corruscantem, illã aduersarijs ter-
„ ribilem, suis amabilem, Principibus, ac Repub: suscipien-
„ dam, Gymnasijs Doctorum amplectendam, in Cathedris
„ inuictam, pro nostris saluberrimam, ad extremum omni-
„ bus, & Principibus, & Prælatis atque etiam ipsismet Sum-
„ mis Pontificibus, totique Ecclesiæ Dei, gratissimam effe-
„ cere. " Iudicare num Tu Ferchi, quid addi possit de nostro,

tali, ac tantæ doctrinæ. " quæ totam hominis Vitam ad
" eam discendam requirit, nec tamen assequi possunt omnia,
" quæ scripta reliquit Vir diuinus ingenio, fæcunditatis in-
" hæxaustæ, varietatis pulcherrimæ, roboris inexpugnabilis,
" subtilitatis inaccessæ " quid potest addi de nostro, inquã,
tali ac tantæ doctrinæ; " quæ fontem omni genæ inuen-
" tionis exaruerre fecit in Franciscana Progenie, vt Nullus à
" Scoto Doctor fuerit. Sed solum Discipuli. " [Non est autem discipulus supra Magistrum: multum autem est, si sic erit sicut & Magister eius.]

O' vtinam verè boni transcriptores, & discipuli Scoti fuerimus. negligimus laudem ingenij liberi. Placet nobis, atq; pro summo honore reputamus à Te vocari ingenia seruilia. Iurauimus in verbo Summi Præceptoris Religionis nostræ. id quod & doctissimos plures fecisse, tradit eruditissimus P. Theophilus Rainaudus in fine libri prætitulati. (De ortu infantium contra naturam] Tractatu (de populari errore de Communione pro Mortuis) qui post relatam Ioannis Nider seutentiam pag. 312 habet [ipsissima sunt Scoti verba, quo vno suffragio continentur omnia quem enim latet, quam multi & eruditione, & pietate prçstãtes in Scoti sententias iurent? nec immeritò. nam Scotus vt subtilitate, & acumine inter scolasticos facile Princeps tiã doctrinæ vbertate, & soliditate nulli secundus, inter patritias Scholæ familias, vna cum primis populosam, & nobilem ducat, haud impar asseclis.)

Nobis igitur gloria est, à Te diffamari, eius transcriptores, non facientes numerum pag. 272. De hoc certi, talem nostram transcriptionem perenneturam in Fide Catholica. seruilia

ingenia Scotistarum. " è Cathedra peculiaris eorum ma-
,, gistri, ad Cathedram vniuersalis præceptoris frequenter
,, euecti sunt, " scribis Tu apol: in lou: n. 32. fit transitus
à seruilibus istis ingenijs, ad seruos seruorum Dei. seruilia
ingenia, magis amat Apost: quando intellectum captiuari
in obsequium Fidei iubet, quam libera; ideoque, varias, &
peregrinas doctrinas detestatur ad Hebreos 13. libera inge
nia, quæ proprio iuditio scribunt, vestigant, non rarò à li-
bertate iudicij, ad libertatem conscientiæ transmigrant;
adeo vt has Voces tonent. " Aequa sentiendi sit, liberaq;
potestas " lib: de cælesti substantia cap. 3 in fine.

Sed ecce repente, de iam bonis transcriptoribus, à Te non bo-
ni modo facti sumus. " quia fideliter, inquis, non rescrip-
,, simus à Scoto citationem Epist: p: ad Tessal: cap. 4. sicque
,, falsificatus à Nobis Scotus, vt protestaris in margine; atque
,, propria turpitudo per Nos reuelata, quod parum scilicet
,, versati sumus in Sacra Scriptura; quasi per nos sit vna tan-
,, tum Epist: ad Tessal: "

Ex vngue dignoscitur Leo. & ex istis leuitatibus tuis, quas sol-
lertissimè colligis, vt nos vndequaque, & omnino pro pos-
se vituperes, feralis, ac ferinus animus tuus apertissimè cō-
mostratur. Sic Coruos Tibi placet absoluere, & vexare
censura Columbas, Typographi leuissimos errores, No-
bis adscribendo. Non est hoc, Ferchi, legisse nostra scrip-
ta [volantibus occulis;) sed Linceis puncta, virgulas,
numeros, per Te rimatos fore.

Verum etiam si è Typo exciderit minimus inter numeros ?
Certè quando à Nobis Citata fuerint verba illa (semper
cum Domino erimus,) quę in 2. Epist: ad Tessal: non re-

periuntur; abundè p. Epiſt: indicata venit.

Id quod de 2. Epiſt: ad Teſſal: apud D. Auguſtinum lib. 20. de Ciuit: Dei cap. 19. contigiſſe offendis. (ſed nullo modo,) ſcribit Auguſtinus, (eſt prætereundus Apoſt: Paulus, qui ſcribens ad Teſſal: rogamus, inquit, Vos Fratres per aduentū D. N. Ieſu Chriſti, & noſtræ Congregationis in ipſum) en per Auguſtinum, relictam citationem Epiſt: ad Teſſal: , abſque tamen nota minus verſari in Sacra Scriptura quaſi crediderit, Vnam tantum Epiſt: eſſe ad Teſſal: ſed exiſtimauit Sanctiſſimus Vir, ſatis indicaſſe ſecundā, cum expreſſit verba, quæ non ſunt in Epiſt: p.

Sic Bartholomeus Sibilla Ordinis Prædicat: Doctor Clariſſimus in ſuo ſpeculo peregrinarum qq. de cade p. cap. 2 q 3. pag 48. inquit, [confutans errorem eorum; qui aſtruebant finem Mundi ante, vel circa 6 m. annorum venturum, Idcirco Paulus Teſſalónicenſibus ſcribens, ait, nemo Vos ſeducat vllo modo quaſi inſtet dies Domini;] en à Clariſſimo Viro ommiſſa citatio Epiſt: p. an 2. quinimo, & capitis: ſed tantumodo relata Apoſtolica verba abſque tamen nota minus verſati in Sacra Scriptura

Sic item Doctiſſimus Pater Ouiedo in p. 2. D. Thomæ in Indice locorum Sacræ Scripturæ in fine Tomi. Cum diligenter citet primam, & ſecundam ad Corinth: primam ad Timoth: dum tamen citat ad Teſſal: non citat p. vel 2. Epiſt: ſed tantum verba Apoſt: abſque tamen nota minus verſati in ſacra ſcriptura.

Quid moror ? Tu met Ferchi in Epitome Theologico p. ſent: d. 11 non ne tranſcribis à Magiſtro ſent: authoritatem D. Pauli ad Teſſal: cap. 3. vbi dicit. (Se velle ad eos redire, vt

ſuppleret Ea quę fidei eorum deerant.) non citata Epiſt: p: an 2.? ergo licebit ne inferre, quemadmodum Tu facis contra Nos. Vos; ideſt, Magiſter ſententiarũ Scriptor, & Ferchius tranſcriptor, falſificatis citationẽ ſecundam; cũ enim duæ ſint Epiſt: ad Teſſal: Vos, inquam, parum verſati in Sacra Scriptura, non citatis primã Epiſt: in qua Apoſt: ex p. cap. 3 ea, quę Vos dicitis: ſed citatis Epiſtolã ad Teſſal: quaſi vna tantũ ſit? pudeat, etiã per imaginationẽ hoc inferre.

Ita pariter reſpondeo alteri tuæ grauiſſimæ obiectioni " quod " pro n. 11. ſcriptus ſit vigeſimus primus; " cum verba illa (Tù Domine ſeruabis nos &c.) & in pſal: 21. non inueniãtur, Aequus Lector reponet ſuo loco, ſcilicet Verſ: 8 pſal: 11. nec reputabitur à nobis deceptus, cum ſenſum verborũ, ponderatione dignum, iudicabit; non iſtas ineptias, Critici Cenſoris perilluſtrem materiam.

Iterum non boni tranſcriptores ſumus, quia de noſtro, titulos iniurioſos addimus, opinionem transmigrationis animarũ (fabulam, figmentum,) appellantes per contumeliam; quod non fecerunt D. Auguſt: & Scotus.

Ita eſt Ferchi, vt dicis. Non boni tranſcriptores ſumus. Si quidem Authores huius opinionis, (impios, ſtultos,) de mente Auguſt: & Scoti nominare debebamus. atq; ita opinionem, (impiam, ſtultam, falſam doctrinam, errorem, & non ſolũ figmentum, & fabulam.) [De ſic opinantibus] inquit Pſalmiſta, ſcribit Scotus [in circuitu impij ambulant, ideſt dicunt reditiones ſæculares.] Auguſtinus vero. [ſatis autem iſtis exiſtimo conuenire, quod ſequitur in circuitu impij ambulant, non quia per Circulos, quos opinantur, eorum Vita eſt recurſura: ſed quia modo talis eſt erroris eorum

rum Via, idest falsa doctrina.] & cap. 14. scribit. (in quorum stulta, impiaque doctrina, nulla liberationis, & beatitudinis animæ seruatur æternitas.]

Si [figmentum] eam appellauimus, imitati sumus Alphonsum de Castro lib. 2. aduersus hæreses pag. 253. Vbi hanc opinionem inter hæreses reponens, etiam (figmentum Poetarum] vocat. & D. Bonauentura 2. d. 18. q. 2. de 2. a. n. 39 qui eam (somnium) dicit. Cuius ad exemplar Reuerendissimus Vincentius Sgualdus Abbas Benedictinus Vir omni genę literaturę, ac amenissimi ingenij, in suo eruditissimo libro prætitulato (Republica di Lesbo) car. 316. verissime scripsit (Si reproba da tutte le scuole il sognato passaggio dell' anime di Pithagora da vn corpo all'altro.)

Item Gregor: de Valent: Tom: p. disp 6. q 2 punct: 2. col: 1336. eam [delirium] dicit, atque pro hoc testes citat Ireneum lib. p. cap. 2. Gregorium Nissenum lib. de hominis opificio cap. 28. & in Disp: de Ressurrect: Animæ, Tertul: lib. de Ressur: carnis, & lib. de anima cap. 16. & D. August. hæresi 46.

Si (fabulam) diximus; Te etiam authorem habuimus lib. de fabulis. Palestini Stagni pag. 53. vbi enaras Arist: placita Pithagorea adeo acerbè momordisse, vt inter (Pithagoricas fabulas reponenda decreuerit.

Siue ergo per contumeliam, siuè quod in Veritate ita est, & à grauissimis Viris affirmatur, Circulationem animarum. [fabulam, somnium, delirium, figmentum] appellauerimus, elige qoud Tibi magis arridet.

Tandem non boni transcriptores sumus, quia in Philosophia naturali nostra, oppugnamus Circulationem Animarum, autho-

authoritatibus sacræ scripturæ;sicque procedendo ex ignotis contra sic opinantes, non benè D Augustinum, & Scotum imitamur, qui eam in Theologia lumine supernaturali, confutarunt.

Iam diximus in Expurgat: 3. Nos Philosophiam, non ethnicā: sed Christianam ex Scoto transcripsisse. Vnde in ipsa tradenda, Vtroque lumine naturali & supernaturali procedimus. quare cum hæc Tua opinio possit considerari, vel vt habet Patronos Pithagoram, Platonem, & Arist: nobilissimos Gentium Philosophos, sic eam impugnamus rationibus naturalibus ex Scoto desumptis. quas rationes etiam vrget Alphonsus de Castro loco cit.

Vel vt habet aduocatos, [Simonem Magum,] vt apparet ex Ireneo lib. p. cap. 20. & ex Tertull: loco supra cit: item (Manicheos) teste August: hæresi 46. Item (Iudeos Thalmudistos,) vt apparret ex Eorum Thalmud ord 4. Tract: 2. quemadmodū refert Valentia cit: Item (Albanenses, & Albigenses Hæreticos) teste D. Antonino 3 par. histor: tit 19. cap. p. & Alphonsus de Castro loc. cit & ita in eam inuehimus, etiam authoritatibus sacræ scripturæ quæ apud Acatholicos gradum Iudicis fidei tenent; atque sic partes Philosophi Christiani, & præceptum Concil: Lateran: sub Leone X. celebrati, per Nos adequatè adimplentur. sed de hac re fusius in expurg. cit.

Verum, etiam mihi libet, ex aduerso stropham, stropha reppellere. Tu itidem Ferchi, bonus es transcriptor, & non bonus Bonus, quoniam dicta à Scoto, & ab alijs Doctoribus, vt patet in Expurg: 39. rescribere satagis; de tuo nihil addens, nisi Tibi genuina, ac natiua scommata, & conuitia.

Non

Non bonus, quoniam si irrepsit error Thypographicus, in nostris scriptis, vt pro psal: 11. legatur 21. statim calumniaris, quod Lectorem cumulemus nostris erroribus. Cum Tu pag. 101. transcribas à Nobis " Nam p. phys: t. 23. " & in nobis legatur t. 27. In quo textu adest illa propositio , (quod Vni est accidens, alteri nequit esse substantia;) quę in tuo t. 23. non legitur, sicque per Te falsificantur nostra scripta; & insuper cumulas Nos & Lectorem, malitiosis erroribus Tuis.

Non bonus, quia scribis pag. 250. " Magist: sent: 2. d. pr. authoritatem Ecclesiastici (prior omnium creata est sapientia] explicare de Angelis. cum tamen Magister id præstet in d. 2. sicque per Te Lector deceptus.

Non bonus, quia scribis pag. 99. " Arist. in t. 118. ponere sensum cognoscere (exuperantiam) indeffinite; " cũ tamen Arist: dicat in textu [exuperantias] id quod à Nobis rectè declaratum per signum vniuersale [omnem exuperantiam.] atque ita per Te falsificatus text. Arist:

Non bonus, quia scribis pag 29. " D. Bonauentura 2. d 7. q. 10. n. 71. asserere fuisse opinionem, quæ negauit Creationem, eo quod ad hoc vt aliquid creetur, necesse est creatum ita fieri, vt nihil ipsi facti præsupponatur, " cum tamen D Bonauent: n. 71. nihil tale somnietur vt est videre; sicque per Te Lector deceptus. præterquamquod ostédis, quam sis versatus in Doctrina D. Bonauenturæ.

Non bonus, quia pag. 110. rescribis referendo solutiones nostras ad argumenta Cremonini. " Ad 3. cum ait ibi ignẽ, & aquam substantialiter opponi, sed tamen opponi eo modo vt contigit substantiam substantiæ esse contrariam nimirum

mirum medijs accidentibus (quibus ſubiectæ ſunt.) Cum tamen in noſtris ſcriptis legatur (quibus affecta ſunt) ſcilicet elementa. atque ſic rurſus falſificata noſtra ſcripta. Inſuper & ſollecismus commiſſus (elementa ſubiectæ ſunt] Ommitto, quod truncatam reſponſionem adducas, & non integram, vt tanto magis furtum prætenſum de tegas, ex relata tantum Vna reſponſionis parte; aut verius Lectorem decipias.

Non bonus, quia pag. 358. " Dicis exſcribere pauca ex Ficino, in argumento lib. 10. de Legibus (ſed Platonem velle ſcito &c.] cum tamen ea verba, reperiantur in argumento lib. 10 de Repub: & Iuſto pag. mihi 446. col. 2. ſicque per Te Lector deceptus.

Non bonus, quia pag. 300. n 34. reſcribis à nobis diſp. 5. q. 2. a. 2. n. 68. col. 2. n. 15. " Vnde etiam, dum Corpus informat (in ſuo eſſe ſubſiſtit.) " quando in Nobis legitur. Vnde etiam dum corpus informat, (ſuo modo ſubſiſtit.) quæ particula limitatiua [ſuo modo à Te ablata; cum eo loco ſit valdè eſſentialis, indicat Te egregium falſatorem eſſe noſtrorum dictorum, & Lectoris ſollemnem deceptorem.

Non bonus, quia hìc dicis, " Nos iniuſtè damnare tamquã
,, figmentum, & fabulas Epicuri, & stoicorum opinionem,
,, hoc eſt Circulationem animarum " Cum tamen reſcri-
,, bas pag. 358. " Epicurum tenere mortalitatem animæ, &
,, non iſtam immortalem Circulationem. "

Non bonus, quia hic collaudas Auguſtinum, & Scotum, quia in Theologia authoritatibus, & rationibus è ſupernaturali lumine ductis confutant opinionem Philoſophicã Epicuri,

&

& stoicorum, siue, vt Nos volumus, Platonicorum; Cum tamen rescribas pag. 468. " minus congruere in Theologia, hæc philosophica pertractare.

Meritò igitur Nos irridebimus Te, Typicam festucam in scriptis nostris notantem, & Trabes in Tuis, Lamiarum more, non videntem.

Decimanona Querela Ferchij.

Quod Infideliter referamus ex Contareno textum 82. primi libri Physicorum.

SCRIPSIMVS in lib de Gen: & Corrup: disp. 5. q. 6. ad finem n: 142. post relatum Contareni fundamẽtum, quo ponit inchoationes formarum, referentes quandam præoccupatam *illius* responsionem. Neque hoc euitatur, si dicas sufficere, vt subiectum præcedat in quo forma producenda recipiatur. Minimè. nam Arist: pr. Phys: t. 82. probans materiæ necessitatem, in quacunq; rerum productione, ne ex nihilo fieri dicantur. (si enim fit, subijci aliquid oportet ex quo fit.) quibus verbis significari videtur necessitas alicuius subiecti, ex quo res fiat constitutiuè. Nam si Arist: determinare voluisset, quod illud subiectum concurrere debeat, vt receptiuum tantum, non vtique dixisset requiri subiectum (ex quo) fiat, sed dixisset [in quo] fiat.

Ferchius pag. 25. ità queritur. " Non credidissem Vos tam infidè referre, nisi occulata fide hoc perspicerem. scribitis.

„ Ariſt: p. phyſ. t. 82 probans materiæ neceſſitatem in qua-
„ cunque productione. Contarenus verò ait. [ex litera
„ 82. t. p. phyſ: in qua probans Philoſophus ęternitatem ma-
teriæ, ex eo quod illa aliquando producta fuiſſet, id factū
„ eſſet ex alia materia.) Contarenus probans (æternita-
„ tem,) inquit. Vos pro [æternitate, neceſſitatem] ma-
„ teriæ ponitis. Differunt (neceſſitas, & æternitas) pro-
„ fectò; Ariſt: in p. phyſ. t. 52. probat neceſſitatem mate-
„ riæ in quacumque generatione, & corruptione, vt præter
„ duo contraria ponatur ſubiectum, quod eis ſubijci poſſit,
„ & ex quo ſubiecto, cum forma, conſtare poſſit compoſitū.
„ Vos autem quod factum eſt in 52. tranſtuliſtis ad 82. fal-
„ ſam citationem, Contareno veraci incitando, aſcribentes.

Decimanona Expurgatio Maſtrij

ALIVM emaculatorem huius Tuæ præſentis impo-
ſturæ, nollo præter Te ipſum. [oportet mendacē
eſſe memorem] mi Ferchi, quemadmodum Tu ſcri-
bis obſer: 15. ad Goffredum Torquati Taſſi pag. 83. audiā-
tur ergo, quæ exaraſti Veſtig: p. cap. 17. nu. 49 quando
per Te tolluntur argumenta Perrerij, & Piccolominei.
Primum argumentum, quod refers eſt hoc. " Ariſt: & Peri-
patetici putant euidenter demonſtratum eſſe æternitatem
„ materiæ primę in p Phyſ. t. 82 quia ſi vnquam fuiſſet pro-
„ ducta, oporteret, eam eſſe productam ex aliquo ſubiecto;
„ quare ante materiam, eſſet alia materia, & ſic res procede-
ret in infinitum. " Reſpondes, eos authores mentiendo.

„ Aristotelem ibi probare materiã esse ingenerabilem, & in-
„ corruptibilem, eo modo, quo generantur, & corrumpuntur
„ composita, non autem esse æternam. Vnde n. 50 habes
„ hæc verba " miror autem istos Viros alioqui eruditos, ex
illo t. 82. p. phys: asserere æternitatem materiæ; cum in te-
„ xtu, materia non dicatur æterna "

Si ergo per Te, verax est Contarenus; dum ait in t. 82. probari æternitatem materiæ. Iam Tu deprehenderis mendax Vestig. p. loc. cit. atquè fatuè miraris Perrerium, & Picolom: itidem asserentes.

At Nos fideliter, Contareni præocupatam respõsionem afferimus; quando Tu illam pag. 25. non defendis, sed grauiter offendis Illustrissimum Virum. Audiantur formalissima verba Contareni Tom: p. q (de formarũ origine) cap. 10. [Nec dicat aliquis, inde tantum colligi necessitatem alicuius subiecti, in quo res producenda recipiatur, non tamẽ inferri necessitatem alicuius principij, ex quo res ipsa constitutiuè fiat. Tollitur enim hoc effugium ex litera 82. t. eiusdem p. phys. in qua probans Philosophus æternitatem materiæ, ex eo quod, si illa aliquando producta fuisset, id factum esset ex alia materia; ea verba profert. si enim fit subijci aliquid oportet, ex quo fiat. quibus expressè significari videtur necessitas alicuius subiecti ex quo res fiat constitutiuè: nam si determinare voluisset Arist: quod illud subiectum concurrere debeat, vt receptiuum tantum; non vtique dixisset requiri subiectum ex quo fiat: sed dixisset in quo fiat.) ita Contarenus.

Ex quibus verbis, constat, totum eius intentum in hac præoccupata responsione fuisse, ostendere ex illo t. 82. In

cuiuscunque rei factione, interuenire debere materiam, non tantum vt subiectum [in quo] formæ, & mutationis; sed etiam (vt ex quo] constituatur intrinsecè res facta. Vnde de materiæ æternitate, non laborat ibi, sed de necessitate alicuius subiecti, ex quo res fiat constitutiuè. Atq; talem necessitatem intendit deducere ex Arist: t. 82. cit. dum probat materiæ necessitatem, vt principij constitutiui rei factæ. quamobrem, licet (necessitatem] posuerimus, in nullo Contarenum offendimus, qui in hoc proposito de (æternitate) materiæ, sollicitus non est, sed de [necessitate) per modum principij intrinseci constitutiui, vt manifestissimè constat ex verbis eius relatis.

Debebas ergo, non occulata tantum: sed occularia etiam fide perspicere (quod septuagenario expedit] atque sic aduertisses, nos, minus t. 52. in 82. transtulisse: sed fidelissimè, quæ Contarenus scripsit, retulisse.

Quam verò Tu sis candidus, ac fidelis in referendis dictis sacræ scripturæ, Arist: nostris, ac demum Tuis, cautim obseruemus. Et primò, quo ad loca scripturę pag. 35. linea p. scribis. " sapientiæ 13. [Non enim erat impotens manus Tua, quæ creauit Orbem Terrarum de materia informi. " At pag. 246. lin. 6. rescribis. " Sapientiæ cap. 11. [non enim impossibilis erat omnipotens manus Tua, quę creauit Orbem Terrarum ex materia inuisa.) quæ citatio, secundum Vulgatam, verè reperitur in illo cap. 11. vers. 18. quemadmodum altera, secundum aliam translationem relata, in cap. 13. certè non legitur.

Item pag. 292. Cum te corripuissemus, ex eo quod, non debebas hanc falsitatem relinquere probatam, quod [omnis forma

forma substantialis est separabilis,] vt ostenderes hanc veritatem, quod anima rationalis est separabilis, quia (non sunt facienda mala, vt inde eueniant bona.) Tu contra
" Nos scribis. " Tertio maior propositio. (Non sunt facienda mala vt veniant bona;) est Apostoli, " [atque citas in margine eundem ad Roman: cap. 3] sed hæc propositio, minus legitur eo loco à te citato; sed bene totum contrariũ legitur; cum Apost: ibi se expurget à calumnia quorumdã, qui aiebant, eum dicere, (faciamus mala, vt veniant bona.) legatur textus; & deprehendetur; si verũ est, quod in fine tuæ Inuectiuæ contra Nos, illius pag. 291. replicas " Ista sunt vera mala, homine Christiano, Franciscano,
,, indigna, de quibus dixit Apost: (non sunt facienda mala,
,, vt veniant bona.]

Nec magis sincerus es in cit: tex. Arist: nam pag. 212. n. 62. dũ conaris ostendere. Numquam Arist: dixisse formam fieri ex materia; sic Nos subsannas. " Obsecro Vos, respirate ad Veritatem. Arist: in p. phys. posuit ipsum (fieri ex)
,, vt ex termino, velut ex parte, In p. de gen. animalium,
,, adiecit duo significata fieri (ex) efficiente, & fieri post
,, aliquid in 5. Metaph. t. 29. sex posuit significata; subdi-
,, uidens aliqua ex istis quatuor; & quod notabile est; nullo ex his locis, per particulam (ex) declarauit habitudinẽ formæ ad materiam; Vt Vos, id quærentes in Arist. [Scirpi nodum quærere) videamini "

At legatur lib. 5. Metaph: cap 29 [de ex aliquo.] t. 29. vbi in versione Bessarionis Cardinalis Nicæni Interprætis. sic loquitur Aristot: [ex sensibili namque materia, composita substantia est; forma quoque ex materia.] en Ferchi

chi occulata, atq; occularia fide, [Nodus repertus in Scirpo.) En quàm verum sit, Te conspirare contra Veritatem,
„ cũ asseris. " & quod notabile est nullo ex his locis per par-
„ ticulam (ex) declarauit habitudinẽ formæ ad materiam. "
Insuper in lib. p. de gen. animalium cap. 18. non solum illa duo significata, recenset Arist. fieri [ex] efficiente, & fieri [post) aliquid; sed etiam alia, & præsertim Vnum Contrarium fieri ex alio contrario, vt ex termino recedente, formam nimirum ex priuatione, & ex alio tanquam ex subiecto manente, scilicet ex materia.

Prodeant Arist. verba. [gignitur enim contrarium ex contrario, quod corrumpitur,] hoc spectat ad fieri formæ ex priuatione, quæ obijcitur, (& aliud quidpiam subijci oportet, ex quo primo immanente sit.] hoc spectat ad fieri formæ ex materia.

Nec dici potest, particulam (ex quo) hìc dicere habitudinẽ partis; quia hic de factione Contrarij simplicis, nempe formæ loquitur: non de factione compositi; quia de factione compositi, & habitudine (ex quo,) tanquam ex parte locutus fuerat supra, quando dixerat [alio,] (scilicet modo) [cum ex ære Statuam, aut ex ligno lectum, & quæcunque ex materia fieri dicimus, vt ex aliquo, quod insit, & formetur totum sit.]

Quò ad infidam relationem nostri textus, legatur Expurgatio 18. & insuper pag. 100. tui libelli. quo loco, vt ostendas Nos quamdam impugnationem Raguseo surripuisse, fingis Nos tale argumentum formasse disp p. de gen. pag. 22. col. 2. n. 11. " Vnio est relatio. relatio non habet vim trã-
„ smutandi accidens in substantiam, ergo &c. " quod argu-

mentũ, neq;ibi reperitur,neq; in ea tota quæst: vel articulo. Quid plura? nec Tibi parcis infidè referendo Tua dicta, & tunc vel maximè, cum à rationibus nostris pressus, ab ijs Te liberare conaris.

Primum experimentum sit. Nos disp. 5. q. p. a. p. diximus ; Ferchium nuncupasse priuationem (Nihil) quando in Vestig. p. cap 4. ad finem n. 10. recolligens dicta responsionis ad quoddam dubiũ incidens inquis. " Colligo dicta. ,, aliquid per accidens fit ex nõ ente, vel secundũ partẽ, vel se- ,, cundum Totum, concedo; quia ipsum (Nihil) nõ inest facto. ,, aliquid per se fit ex non ente nego. quia ipsum [Nihil] ,, non inest facto. " At Tu pag. 175. n. 20. ais, hanc esse nostram imposturam, atque protestaris, nunquam in illo cap. 4. etiã à longè, innuisse priuationem posse dici (Nihil) quapropter illa eadem Verba, ex quibus hoc Nos colligebamus, repetendo scribis " (quæ hic rescribo, vt agnoscat Lector, meos offensores hæc vidisse, sed fraudulenter omisisse) Colligo dicta. aliquid per accidens fit ex non ente, vel ,, secundum partem, vel secundum Totum, concedo. quia ,, ipsum [Non ens] non inest facto, " &c.

Conferantur hæc verba Libelli, cum Verbis Vestigationis, à nobis fideliter relatis, & videbit discretus Lector, Verbum [Nihil] fraudulenter à Ferchio transmutatum in Verbum [non Ens,] ne conuincatur appellasse, etiam à longè priuationem (Nihil.) quando concedit ipsam esse (non ens:) sed mordicus negat posse dici (Nihil.)

Secundum experimentum sit pag. 191. quando Nos his ver- ,, bis corripis. " Peregrinum nimium est apud Vos, infideliter ,, referre. nam in Vestig: p. cap. 14. n. 41. adduco t. ex p. de

Gen:

„ Gen: animalium cap. 14. & dico in p. de Gen: animalium
„ cap. 18. quatuor afferuntur significata huius phrasis (ex al-
„ tero fit alterum.)". quibus verbis in eadem linea, patten-
tissimè (sed non sine risu) conspicitur, quam Tu peregri-
neris à fidelitate in referendo, [quod Vitium Tuum, no-
bis obijcis] cum scribis. " adduco t. ex p. de Gen: ani-
„ malium cap. 14. & dico, in p. de Gen: animalium cap 18. "
Viuat Deus; nec ebrius ita adduceret, & diceret, quemad-
modum Tu adducis, & dicis.

O quam benè Tibi quadrat, quod D Hieronymus in Apolog: aduersus Ruffinum pag. 881. scripsit. [Tu qui per singulas paginas fumos nostros ventilas, non intelligis, videre Nos caligines Tuas, & turbines? At hæc sufficiant; plura legantur in præcitata Expurgat: de Ferchiana infidelitate in referendis suis, ac alienis dictis.

Vigesima Querela Ferchij.

Quod Auicennas à Nobis falsò citatus fuerit.

Cripsimus in lib. de Gen: & Corrupt: disp. 5. q. 6. n. 145. Gemina occurrit difficultas. Prima est; an Causa effectiua generationis, & productionis substantialis formæ, sit ipsum agens immediatum, quod præuia alteratione materiam disposuit, vt v. g. An ignis, introducto prius calore, & siccitate in ligno, sufficiens sit ad educendam quoque formam ignis ex ligni materia; an potius recurrendum sit ad aliud agens separatū,

quod

quod in materia ab agente immediato disposita, formas producat, vt ad Cœlum, sicut putauerunt Fernel: lib. de abditis rerum Causis cap. 5. & Raguſ. diſp. 16. Peripat. cap. 17. Vel ad intelligentiam quamdam separatam, vt opinatus est Auicennas lib. p. sufficientiæ cap 5. & 4. Metaph. cap. 4. Vel etiam ad ipsum Deum, vt totius Naturæ Authorem, vt probabiliter proponit Aref: p. de gen. q. 20. sect. 4. concl. 5.

Ferchius à pag. 84. vsque ad 87. ità quæritur, " Secundam
,, opinionem Auicennæ comemorat Contarenus eadem qu.
,, car. 140. lin. 18. (produci, scilicet formas ab intelligentia
,, omnium infima, qualis est illa, quam posuit Auicenna in p.
,, Suff: cap. 10. ac 9. Metaph. t. 4. ipsam datricem formarũ
,, appellans.] At in commemoranda Auicennæ citatione,
,, Vos discrepatis à Contareno. ille namque citat lib. 9. Me-
,, taph. cap. 4. Vos lib. 4. cap. 4. Volui periculum facere, an
,, falsa citatio facta sit à Contareno, an à Vobis. Accipio
,, Metaph. Auicennæ in lib. 4. suæ Metaph non sunt nisi tria
, capita. Et Vos citatis quartum? igitur falsi estis, vel alios
, fallitis quoniam autem libri trãscripti corriguntur ad nor-
,, mam originalis. has citationes primæ, & secundæ opinio-
,, nis transcripsistis à Contareno. quare vester liber est corri-
,, gendus iuxta veram cittationem Contareni. Auicenna
,, quippe in 9. Metaph. cap. 4. veraciter habet, quæ à Conta-
,, reno dicuntur.

,, Item pag 86. n. 82. ità quæritur. " Sed pro opinione
,, Fernelij, & Ragusei, Contarenus adducit duos textus.
,, Primum ex secundo phys: t. 26. [Sol, & homo generant
,, hominem,] vt ab homine, materia; à Cælo sit forma cor-

„ poris. Secundum ex p. Metheor: cap. p. [inferiorem „ mundum regi à superiori cælesti latione.] Eosdem duos „ textus citatis Vos, nominando Fernelium, & Ragul. sup- „ presso nomine Contareni, à quò transcribitis. Contare- „ nus, proprio inuentu, respondet ad primum. [Non signi- „ ficat Philosophus, quod homo producat Corpus, & Cœlũ „ animam. Sed quoniam in quauis generatione, requirun- „ tur agentia extrinseca, scilicet vniuersalia, & remota, atq; „ particularia, & proxima, quæ corpus geniti præparent ad „ formæ receptionem, ideo in generatione hominis concur- „ rit Sol, vt agens vniuersale, & homo, vt Causa Vniuoca, & „ specifica] eamdem prorsus responsionem rescribitis, ta- „ cito nomine Contareni, à quo rescribitis.

„ Ad secundum respondet Contar. [Non significari ab Ari- „ stot: Mundum hunc à Cœlo gubernari, quo ad productio- „ nem formarum; sed solum quò ad influxiones in corpora „ per alterationem disponenda regi.] eamdem responsio- „ nẽ rescribitis. Sed Contareni nomen non ascripsistis. quid „ ita? quoniam alienos labores, & alienam laudem, ad Vos „ trahere voluistis, non Inuentori, vt erat iustum, tribuere. la- „ borauit ergo Contarenus, non sibi; sed Vobis.

[Sic Vos, non Vobis mellificatis apes.]

„ Vos ergo quasi Vespæ, mel Apis argumentosæ sugitis, & „ Apem ingratè pungitis. at aduersariorum nomina scripsis- „ tis. qua de Causa? nimirum, vt Vos sapientiores, Authori- „ bus impugnatis videremini; qui soluere potuistis nodos, qui „ eis insolubiles visi sunt. Vndique Amor propriæ vestræ „ gloriæ conspicitur, siue dum alios nominatis ad eos obscu- „ randos, siue dũ non nominatis, ad Vos scilicet illustrandos

„ lumine alieno. " Et sequitur, adeò in rabiem versus insaniæ contra nostram famam, & doctrinam, vt duos Libellos famosos, pro Corollario feracitati eius, in maledicendo, adiungat.

Vigesima Expurgatio Mastrij.

DIVVS Ambros. apud Carolum Scribanum lib. p. de prudenti, ac religiosa gubernatione cap. 24. breuibus, teterrimi Vitij iræ mala, complexus est, cum inquit. [Ira inter cetera Vitia nihil asperius nihil inuenitur amarius, quæ dum vltra modum efferbuerit, atrociter mentem exulcerat, sensum hebetat, linguam immutat, oculos obumbrat, totumque corpus perturbat. hinc protinus rixæ, contumeliæ, clamor, indignatio, tumor mentis, & blasphemiæ suscitantur.]

En totum veritate comprobatum in hac præsenti stomachosa Querela, cordate Lector; Ecce Iræ Ferchianæ contumeliæ in nos, " cū falsos, deceptores, ingratos, transcriptores fura-
„ ces, feraces in maledictis, nuncupat. Ecce blasfemiæ dū "
„ Vespas mel Apis argumentosæ sugentes, & Apem ingratè
„ pungentes appellat. En indignatio, ac tumor mentis cum
„ scribit. " Vndiq; amor propriæ vestræ gloriæ conspicitur,
„ siue dum alios nominatis ad eos obscurandos siue dum
„ non nominatis ad Vos scilicet illustrandos lumine alieno."
En tandem clamor, & rixæ de falsa citatione in Metaphysica Auicennæ, dum pro libro nono Typographus impressit (lib. 4.)

 Quis

Quis Vnquã, humanissimè Lector, crederet in præcordijs fri-
gidissimis septuagenarij Viri, ad occasum properantis, ad-
eo flauam bilem efferuescere, vt nec florenti cædat ætati?
ita planè est, vt monuit Cato.

Nam cuicumque Seni puerilis sensus inhæret.

At retundamus edentuli hominis, singula dentata; & quidem.
Primo. Opinio Auicennæ de Intelligentia, seu Colcho-
dea, hoc est, datrice formarum, est adeo obsoleta, trita ac
frequens apud omnes Authores, vt prorsus ridiculũ sit, quod
intendit Ferchius, eam, nimirum, Nos vidisse solum apud
Contar: Etenim huius opinionis mentionem facit Subtilis-
simus Præceptor p. d. p. q. p. A. §. (quantum ad secundum
videtur esse opinio Auicennæ] & in 4. d. p. q. p. §. [pro
opposita parte quæstionis, videtur esse opinio Auicennæ.
] quemadmodum Nos obseruauimus disp. 7 phys: qu. 6.
a. 2. n. 88. atq; eam fusissime declarat P. Fauentinus 7. Me-
taph: disp. 15. cap. 2. quem Conscotistam, Nos in eum finẽ
citauimus eo ipso loco disp. 5. de gen: & corrup: q. 6. n. 146
Vt manifestum esset Lectori, quemnam Authorem præci-
puè prosecuti fuerimus in hac q (de productione formarũ]

Et eò magis hoc conuincitur ex ipsa citatione nostra. Nam
Contar: citat primo Auic: lib. p. suæ suff: cap. 10. (quo
loco, Auicen: agere de emanatione, seu productione for-
marum ab intelligentia, liberè mentitur Contareno, Pater
Fauent: loc. supra cit.) Nos autem citamus lib. p. suff. cap.
5. de qua citat: Ferchius, nec vllum verbum, neque pericu-
lum factum, an citatio esset falsa.

Secundo; Voluit ergo periculum facere, an secunda citatio
Auicen: in 4. Metaph. cap. 4. tanquam à citatione Conta-
rena

rena discrepans esset falsa. Sed quid facit in re tanti momenti? Statim accipit Metaphysicen Auic: incipit Codicem voluere diligenter quærit, scrutatur, legit, inuenit tādem subtilissimam, quam vestigabat speculationem; scilicet in 4. lib Metaphys: per nos citato, non nisi tria capita reperiri. cum tamen, Nos citemus quartum; quapropter hanc acutissimam consequentiam elicit. " igitur falsi estis, vel alios fallitis. "

Non ne veteri prouerbio datur locum (Anus saltat?) quasi verò, non sit facillimum Impressori, pro figura num. 9. per quam simili figuræ n. 4. hanc pro illa imprimere, atquè sic venialissimè labi? quis est, tam accuratus Aritmethicus, vt aliquando non erret, vnam figuram pro altera, scribens? (facile innumeris erratur] inquit Aug: lib. 15. de Ciu. Dei cap. [illegible]. [& sæpè negligenter describuntur, & negligentius emendantur.)

Ille Tu tam diligens in alienis operibus erratorū quęsitor, nonne pag. 307. Tui Libelli; ad probandam separabilitatē formæ substantialis à materia, citas Arist: 7. Metaphys: t. 15. (Accidit igitur duobus modis dici substantiam.) Cum tamen falsissimum sit, Arist: eam Authoritatem, loco per Te cit. habere; prout est videre occulata, & ocularia fide apud eum locum; si quidem, ea legitur in 5. Metaph; t. 15. Igitur licebit etiam Nobis hoc Iuditium de Te facere! Vel " falsus es, vel alios fallis,! pudeat, vt alias diximus, has vilissimas quisquilias peruestigare.

Tertio pergis. " quoniam autem libri transcripti, corriguntur ad formam originalis. " Ità sanè est, vt dicis: sed planè falsum est, quod addis " Nos opinionem Auicen: tran-

scripsisse

ſcripſiſſe à Contargno! " quando eam, in Scoto loc. ſupra cit. legerimus, iam duduw obſeruatis per NOS diſput: 7. phyſ: cit. Ergo ad normam primi originalis, quod eſt ſcriptum oxonienſe Scoti, & non Contareni, vt Tu dicis, Typographicus iſte error corrigendus eſt, vt ſcilicet pro 4. libro Metaph: legatur 9. Metaph: Auicenna quippe, veraciter eo loco habet, quæ à Scoto dicuntur, & à Contareno tranſcripta fuere.

Quarto dicis, " NOS tranſcripſiſſe à Contareno duos illos te-
,, xtus 2. phys. t. 26. & ex p. Metheor: cap. p. nec non reſpó-
,, ſiones ad eos; nominatis Fernelio, & Raguſeo. Sed Con-
,, tareni nomine ſuppreſſo, à quo tranſcripſimus. " O quã aptè D. Ambroſius ſupra citatus ſcripſit. (Iram oculos obumbrare.] NOS ſcripſimus. (oportet hunc Mundum inferiorem cæleſtibus lationibus eſſe continuum, vt omnis eius Vis inde gubernetur. p. Metheor: cap 2.) Tu ve-
,, ro ſcribis. ,, Nos à Contareno hanc authoritaté tranſcrip-
,, ſiſſe, & citas ARIST: p. Metheor: cap. p. "

Inter cap. p & 2. mi Pater Veſtigator Peripateticæ doctrinæ, multa differentia eſt. Vnum ergo ex his quatuor ſequitur neceſſario. Vel TE falſificaſſe noſtra ſcripta, aut verius Cõtareni, aliter ac Tu citantis loc. cit. linea 10. Vel Nos hác authoritatem à Contareno, non mendicaſſe; cum ille per Te citet caput primum primi Metheor: Nos verò ſecundum cap. aut tandé Te falſum eſſe, vel alios fallere cum imponas ARIST: quod in cap p. nec excogitauit.

At ad rem veniamus. Textus à Contareno citati pro opinione Fernelij, & Raguſei, quemadmodum, & eius reſponſiones; non ſunt ex proprio Contareni pœnu, quemadmodũ

Tu

Tu contendis. Neque enim, Vir ille doctissimus, ac modestissimus, tãtum sibi arrogat, sicuti Tu sepe assoles, "qui textus à nemine citatos proferre gloriaris. Sed sunt adeo communes, aut verius dixerim communiores, vel saltim eque communes, ac sint illæ duodecim Tuæ Rationes, quas "Tuo labore dicis insumpto " confecisse ad probandã (omnẽ formam substantialem esse separabilem) Vestig: 6. lib p. cap. 2. quẽadmodum demonstraui tom. 2. Metaph: meæ disp. 12 q 5 a. p. Legatur Contarenus loc: cit: pag. 154. linea 18. adducens illos duos textus, tanquam fundamentum Fernelij, & Ragusei, & eorum inuentum.

Videatur insuper P. Fauentinus 7. Metaph: disp. 15. ad quem remisimus Lectorem in eo ipso loco disp. 5. q. 2. nu. 146. vbi illos duos text. in contrarium adduximus. Videatur inquam disp. 15. cit. cap. 2. pag. 691. ab initio. vbi primũ textum adducit pro opinione defendente formas substantiales à Cælo produci his verbis. [Probant hanc suã opinionem) scilicet Durandus inter alios 2. d. 12. p. 2. q. p.) (argumento principali, quia ex Arist: homo, & Sol generant hominem 2. phys. quod autem vim generatiuam habet super principale, & supremum, habet etiam super inferiora) Deinde in eadem columna, in fine, rei jciendo hanc opinionem, ab initio cap. 3. explicat hanc authoritatem his verbis. [Neque dicendum est, quod formæ istæ producantur à Cœlo, vel ab intelligentia aliqua immediatè, quia rationes factæ ab Arist: contra Ideas Platonis hic concludunt. generans enim debet esse determinatum, & producere determinatum genitum, idest vnum numero distinctũ, & simile in specie; at intelligentia, & Cælum est agens vni-

uersale, non vnum numero determinatum, ideo non posset producere vnum numero determinatum. Præterea generatio inter ista entia naturalia est vniuoca vt pattet. homo enim generat hominem; sed Cælum, & intelligentia, & ista inferiora non sunt vniuoca vt pattet.) Hæc Pater Faber.

Ex quo deducitur, hanc doctrinã responsiuam, esse ipsiusmet Arist: dum arguit contra Ideas Platonis, attestante Fabro, teste enim omni exceptione maiore, non autem ab ipso Contareno inuentam, affirmante Ferchio, " nullius frugis homine, " sicuti de se ipso fatetur pag. 293.

Textus alter ex primo Metheor: Itidem refertur à P. Fabro eodem cap. 2. pag. 689. col. 2. ad medium licet locum non citet; quod & consultius pariter fecisset Ferchius, eum non citasse, quam, falsam citationem protulisse. [quia hęc inferiora (inquit Faber) (à cælestibus superioribus reguntur, & gubernantur, & sic ab illis solis habet esse) Ad quem postea respondet cap 3. in fine, eodem modo, sicuti ex Ferchio respondet Contarenus.

Addo, easdem authoritates, & responsiones pro illa opinione, adduci etiam ab Auersa q. 37. suæ philosophiæ sect. 5. sicuti & Vniuersaliter ab omnibus alijs Doctoribus, qui hanc q de origine formarum pertractant. Vnde appositè, Terentius in Eunuch: scripserit. (Nullum est iam dictum, quod non dictum sit prius. quare æquum est, Vos cognoscere, atque ignoscere.)

Non ergo Nobis laborauit: sed sibi, Contarenus, qui præcitatæ doctrinæ Author nequaquam fuit. fabricauit Nobis eã Conscotista Pater Faber loc. cit. cuius & nomen Nos gratè

ascrip-

ascripsimus eo loco disp. 5. paruimusque monito Poetæ.
(gloria inuenti redire debet ad authorem suum.] adeo
vt, mera impostura Tua sit, cum scribis " alienos labores
,, & alienam laudem ad Nos trahere voluisse, supprimendo
,, nomen Contareni, & non inuentori, vt erat iustum tri-
,, buere "

Non est, Ferchi, prodigium de raro contingere solitum quod Authores haud infrequenter, scribentes, easdem rationes tangant, difficultates proferant, solutiones adhibeant, quas alij, ipsis omnino inscijs, tetigerunt, protulerunt, adhibe-runt. Certè apud eruditissimum Antoninum Dianam, quã sæpè, hæc verba, aut his similia leges. [At post hæc scripta, inueni omnia supradicta docere iterum doctum Bonacinam in Bulla Cænæ tom. 3. disp. p. q 2. punct. 4 n 9.]

Videatur inter alia loca. Par. 3. tract. 6. miscellan. resol: 7. in fine. Quasi eadem veritas, mentes clarissimorum Doctorum coniungat, quemadmodum Tu scripsisti, Illustriss. Contareno accidisse pag. 80. tui Libelli, quando cũ S. Bonauentura in p. d. 19. q 6. & 2. d 13. q. 5. & 6. docuit, ipsũ Indiuiduum fieri hoc, & vnum numero, ex coniunctione formæ ad materiam.

Audi lepidissimum casum, quem sibi contigisse scribit Hieronimus Onuphrius Rom: Theologus Collegiatus, & publicus Lector in Sacris Litteris in Bononiensi Archigimnasio, in [disputata dubitatione de Horis Canonicis recitandis,) relata à Bartholomeo Gauanto in suo Thesauro Sacrorum Rituum tom. 2. pag. 273. col. 2. in fine.

Tandem [sunt ipsissima verba doctissimi Onuphrij) (quod Lectorem admonitum volo, illud est, post hanc à me

scriptam, & confectam dubitationem, cum illam [de more) castigatione familiari Adm. R. P. Homoboni de Homobonis, ex Pænitentiarijs in Metropolitana Ecclesia S. Petri Bononiæ, quem ego semper obseruaui, tum præcipuè in his satis consumatum Virum, subiecissem, amico animo accomodasse mihi perlegendum Libellum inscriptum . [De obligation: Clericorum,) conscriptum vero à Paulo Squillante, in quo erat hic casus, de quo disputauimus ; cui libenter morem gerens acquieui accepi libellum, atq; ex animo perlegi multa in eo, quæ [sit Deus testis) ex meo Marte, me adinuenisse iactabam. Vt bono Amico Homobono subridens dixerim. Tandem fateri neccesse est, verissimum illud esse, quod in ore omnium est. (nihil iam dici quod non prius fuerit dictum.) Hæc ideo dixi, humanissime Lector, quod si citatus Author, ad manus deuenerit; ne existimes velim, me ab illo aliqua furatum esse, quæ iam scripserim, quamquam & maxime gauisus sum , me hac in difficulcate pertractanda, non noua excogitasse, vt alij [quos bonos volo] nisi sunt dixisse: sed quæ alijs, & vera, & rationi conformia existimata sint, scripsisse. hæc eruditissimus Vir de se ipso testata voluit; atque satis in hoc proposito dicta.

Ad conuitium, quod tandem addis in fine Tuæ querelæ. " Nos
„ quasi Vespas mel apis argumentosæ sugere, & Apem ingratè pungere, " liberè Tibi pernego, quemadmodum hucusq; in faciem Tuam ostendi. Eum genium non habemus Ferchi, quem Tu nobis impingis. Libentissimè nomina Eorũ, per quos proficimus, scripto pandimus; Vnicuique, quod iustum est, laudem tribuentes. legatur expurg: 39. & prudens

dens Lector aspiciet, etiam Te Iudice, nostram gratitudinem ad alios illustrandos, & quantum mellificauerimus in aluearibus philosophicis.

At Tu asper crabro, quot argumenta quot maximas, quot dubiorum solutiones, à Subtilissimi Pręceptoris Apiario (eius nomine suppresso] Sugis, carpis, voras, mandis? experimentum sit, ac pro mille valeat, id quod legitur in Vestig: p. cap. 13 n. 4. vbi integram rationem [cur forma non sit ratio producendi materiam, similem illi à quà dependet,] accipis à Scoto 4. d. p. q. p I. I. & ne subtilissimo Præceptori (ingratissimus hominum) acceptam referas, eam adscribis Arist: 2. de gen: animalium cap. 6. quo loco, nec somniauit Philosophus, quæ Tu scribis. Conferantur verba à Te citata, cum omnibus illis contentis in cap. 6. secundi de gen: animalium, & palpabiliter aduertet prudens Lector, quam Tu in citando Arist: falsus sis, vel alios fallere percupias.

Adiungo. Si quando contingat, Nos apud Te visum repertũ facere doctrinæ Cõmunis Præceptoris; quẽadmodũ exẽplũ potest esse pag. 331. Tui Libelli, statim ingratissime clamas 372 " Si accepissem aliquam propositionem ex Scoto, id non fecissem, quia Scoti est; sed quia ex eodem fonte accepi, ex quo Scotus accepit, nempe ex Arist: " Ergo; an Tu Vespa, seu crabro, pungas ingratè Apem Scoticam, Tibi mellificantem, singulari misericordia, Serenissimæ Reipublicæ Venetæ; ex his quæ in hac; atque ex illis, quę expurg: recensuimus, Aequus Lector Iudex esto.

Vigeſimaprima Querela Ferchij.

Quod nonnullos Ariſt: textus, à Ferchio notatos, rapuerimus.

CVM pluries contingat citare text. Ariſt: vel ad probandas thæſes, vel ad reſpondendum argumentis. Quemadmodum exempli gratia fit diſp 5. de Gen: q. 7. a. 2. nu. 169. Vbi ex ipſo Ferchio reſcribimus. Nec dicat Ferchius, hoc colligi ex 2. de gen. cap. vlt. Item, quod confirmat Ferchius ex 4. de gen. animalium cap. vlt. & alibi quaſi Palladium à Troianis, aut vellum aurum à Colchis, rapuerimus.

Sic queritur pag. 384. & 84. " Textus iſtos non à Vobis no-
" tatos: Sed à me, oſtendo Veſtig: 6. n. 143. erit miraculū.
" ſi aliquem textum citetis ex Vobis; ſed non facietis tale
" miraculum, ſat ſcio. " Item cum ſcribimus loc. cit n. 170
Nam inquit Ariſt: p. de anima t. 65. quod (ſi ſenex acciperet occulū iuuenis, videret, vt iuuenis.] exclamat. " Sig-
" nandus albo lapillo eſſet hic locus, in quo text. ariſt: aliquē
" contra me producitis, niſi illum emendicaſſetis à Veſtig. 6
" nu. 66. "

Has & ſimiles cantilenas, non raro cantat, & recantat, ſi occurat text. à nobis citari, ab ipſo pridem citatum. summopere ambiens videri vnus ex illis, [qui nihil aliud quam Ariſt: ructant.] inquit Cyrill: Alexand: lib. theſauri.

Vigesimaprima Expurgatio Mastrij.

NVNC ex Te, Ferchi, mihi præparo expurgationem, quando auidior mei impugnandi, quam tui defendendi iudicij, scribis pag. 196. n 41. " quod doc-
" trina Arist: & eius tex. sunt antiquissimi, à duobus annorum
" millibus conscripti, & ab ingeniosissimis Doctoribus ad-
" minimum vsque resecti. " Ergo tecum subinfero, pag.
" 332. " Hæc Arist. loca [quæ Tu dicis à Nobis abs Te citari) erant protrita in Peripate, ante natiuitatem Ferchi, & Ferculorum? "

Iam ad Nos. igitur, si tibi licet, cum aliquam propositionem rapis a Scoto (quod suppresso nomine frequentissime facis) protestari. " Si accepissem aliquam propositionem
" ex Scoto, id non fecissem quia Scoti est; sed quia ex eodé
" fonte accepi, ex quo Scotus accepit, nempe ex Aristot: " cur et Nobis etiam non licebit. Cum aliquem textum, per Te citatum in Tuis offellis adnotamus, vel contra Te retorquemus, tua identica protestatione vti? " Si accipimus aliquem Arist: textum, id non facimus, quia à Ferchio citatus sit: sed quia ex eodem fonte accepimus, ex quo Ferchius accepit, nempe ex Arist:

Cum inquis. " Erit miraculum si aliquem tex. citetis ex vobis: sed non facietis tale miraculum sat scio. " nimis fidenter loqueris, profecto eorum oblitus, quæ scripsisti pag. 290. " Nisi ex alieno citaretis Aristotelem, non credo bis in toto libro vestro esse citatũ. " En igitur sub dubio facta à nobis duo miracula: sed de istis tuis miraculis, & qui-

quibus, Nobis adscribis, in querela Furacitatis sufficienter sint dictum.

Vigesimasecunda Querela Ferchij.

Quod authoritatem Diui Thomæ Aquinatis contra Scotum, non recipiamus.

POST allatam vnicam responsionem tribus eius rationibus, depromptis ex Scoto, prosequimur lib. de gen: disp 5. q. 2. a. n. versus finem nu. 74. Vnde his rationibus probat Doctor 2. d. 12. q. 2. contra Diuum Thomam, materiam posse de potentia Dei absoluta existere sine omni forma, quæ ideo minus consultò nunc afferuntur, vt probantes secundum Naturæ cursum separationem substantiæ ab accidente.

Ferchius pag. 330 postquam se torsit, & contorsit vt replicet contra Nos: tandem extra propositum sic queritur. " quare hoc in loco [inquit) D Thomam Doctorem
" grauissimum in re philosophica, non recipitis, atque appro-
" batis? Cur licet Vobis reijcere authoritatem sapientissimi
" Hominis, & non licebit mihi negare illos vestros Scotistas,
" qui classici non sunt, sed seruiles? "

Vige-

Vigesimasecunda Expurgatio Mastrij.

Quam ridiculum est Ferchi, istud Tuum " quare hoc loco authoritatem D. Thomæ non recipitis, non approbatis? " quando Nos contra Te publi-
" cum Scoti Interpretem, citamus Scoti Præceptoris textum;
" statim clamas pag. 387. " Non ne ridiculum est, vt illius
" recipiam dicta ex 2. Metaph: q. 6. cuius dicta reijcio. Item
" Scotus dicit: sed non probat, quare non demonstrat. Item,
" citare contra me Scotum, non est nisi petere principium. " quem tamen textum, per Te interpretandum, declarandum, defendendum, recipere, & approbare deberes. Et modo Tu interrogas, & quereris. Quarè Nos Scotistæ 2. d. 12. q. 2. authoritatem D. Thomæ, quam ibi Scotus oppugnat, & reijcit, non recipiamus, non approbemus?

Non ne Tu ille es, qui pag. 308. scripsisti. " Citare contra
" me Scotum est petere principium, quemadmodum pete-
" ret principium contra Scotistam, qui citaret authoritatem
" S. Thomæ. Item pag. 226. " Afferre, inquis, authorita-
" tem Scoti contra aduersarios Scoti, est petere principium;
" quod idem diceretis Vos, contra illos, qui afferunt authori-
" tatem Aquinatis contra Vos. Vos non recipitis Aquinatē,
" Nos non recipimus Scotum. "

Igitur hoc loco, petis ne, Ferchi, principium, iuxta placita peregrine tuæ doctrinæ? quando à nobis recipi, & approbari contendis D. Thomæ authoritatem, quam ibi, & semper, cum subtilissimo Præceptori refragatur, tanquam aduersa-

riam respuimus. Vha quàm citò Tibi cōtradicis pag. 377. dum scribis. " Ad conuincendos Aduersarios, qui Scoti-
,, starum censores censent, omnis locus Scoti sufficit: nam
,, singulum quemque locum tenetur defendere. " At turpe
,, esset tibi manere in proposito. "

En [in multiloquio scurrilitas.] Licuit ergo Nobis, contrariã D. Thomæ authoritatem rei jcere, sicuti illicitum Tibi fuit contra nos afferre, vt sic peteres principium.

At quando Tibi scrupulum facias, D. Thomæ grauissimi Docoris in re philosophica, authoritatem non recipi, non approbari? Cur ergo Tu scrupulosus, sapientissimi hominis authoritatem non recipis, non approbas in 2 d p. q. p & 4 in responsione ad 4. Vbi docet, in Ari[stotelis] sententia generantem non posse creare formam, vel aliquid ex nihilo facere? quo loco à prædicto grauissimo Doctore, sapientissimoque Homine, tota tua Vestigatio p (de factione ex nihilo,) in nihilum redigitur? Cur Tu scrupulosus, grauissimi eiusdem Doctoris in philosophia, non approbas, non recipis authoritatem in 6. Metaph: summa p. cap. p. summa 2. cap p. quà, dum habitum scientificum, primo diuidi in speculatiuum, & praticum, seu operatiuum; deinde hunc, in actiuum, & factiuum, docet; totam tuam Vestigationē 9. (de Sciētiarū Diuisione) funditus euertit? Cur Tu scrupulosus, eiusdem grauissimi Doctoris in philosophia, non recipis, non approbas authoritatem quæ magis vniuersale primo intelligi docet? & qua tota Vestigatio tua decima, de primo cognito concidit? At dicamus alia; ne fortè, dum vnam, & alteram authoritatem D. Thomæ à Te receptam minus, ac approbatam: rursus oppono, Vesti-

Vestigationes omnes Peripateticas, hoc est, Ferchianam omnem sapientiam euertere videar.

An vero liceat Tibi negare "Seruiles Doctores, " Antonium Andream, Mayronem (quem pag. 219. pro Te citatum, " præclarum in Academia Subtili Theologum appellas " ipsiusmet Scoti Discipulos addictissimos? Respondeo; atq; imitor Te pag 329. " Vicisti, egregiè, mirificè, glorio-
„ sè, Cedo, " Nunc palinodiam Cano: atque fateor Tibi licere Scotistas illos, non classicos, sed seruiles, Epicureos, (vti pag. 358 per summam ignominiam eos immodestè traducis) reijcere, qui Scotum loc. cit. tanquam Epicurum respuis.

At Nos victos, Tu Ferchi decepisti, quando in oratione à Te declamata in Vniuersitate Patauina perorantem legimus.
„ Erimus ne nos Scotistæ à toto agmine Scotistarum degene-
„ res, atque dissimiles? " & infra " laudemus Scotum Vi-
„ rum gloriosum. laudemus gloriosè Scotistas, quos maximè
„ censeo commendandos. Scripserunt illi cumulatè pro do-
„ ctrina, quoniam olim de doctrina certatum. Dumq; pu-
„ gnabatur ratione, inuicta stetit Scoti sententia; illibata
„ Scoti fama. Nunc autem aduersariorum quidam irati,
„ quod viderint, se firmissimam doctrinam, non posse con-
„ uellere. Doctorem, ommitto disputandi iure, iniurijs pro-
„ scindere cæperunt, calumnijs incessere, & improbitatibus,
„ nulla ratione, vel authoritate probatis, inquinare. " hæc Tu quondam Scotista, nunc Vnus ex illis aduersarijs iratus factus. in finem concludens. " Scoti doctrina, sacra, subtilis profunda Orbem partes per omnes resonare fecit, & factura est. ad cuius auditionem, Vt Vos paratos spero. ità

Ggg me

„ me paratum exoptem: Exposui Doctorem, doctrinam in
„ sequentibus expositurus. Si tamen Vos, quam hodiè Sco-
„ ticam Cathedram mira benignitate decoratis, secuturis die
„ bus amplificare volueritis. "

Quis ergo mortalium, vnquam, credidisset, Conscotistas glo-riosissimè à Te commendatos, à Nobis in Expositorẽ Scoti citatos, tanquam seruiles, epicureos reijciendos? publicè, Nos, & auditorium amplissimũ fefellisti; quando, omisso disputandi Iure, iniurijs, calumnijs, improbitatibus, nulla ratione, vel authoritate probatis, Comillitones tuos, inquinare, ausu temerario tentasti, ac veluti scoria repudiasti.

Vigesimatertia Querela Ferchij.

Quod phrasim paganam, (proprio Marte) adhibuerimus.

SCripsimus in lib. de gen: disp. 5. q. 2. a. 2. nu. 67. Eo vel maximè, quia hanc, inquit esse melius probatam vt potè (proprio Marte) quam negatiua, etiam si multas annorum Centurias, vt ait ipse, alij consumpserint in ea probanda.

Ferchius vehementer cõmotus quæritur his verbis pag. 289.
„ Sed quid sibi vult pagana illa phrasis (proprio Marte?)
„ Scribitis ne pagani? an de pagano? In ore Christiani de
„ Christiano. Theologi de Theologo adhuc resonant Dij
„ gentium? adhuc inuocantur Dæmonia? auxilium meũ

a Do-

„ à Domino, qui fecit Cœlum, & Terram, à quo lumen de-
„ scendit; tum ad cognoscendam Veritatem, tum ad discer-
„ nendam falsitatem: non à Marte.

Vigesimatertia Expurgatio Mastrij

Hæc eloquendi phrasis [proprio Marte] per quam familiaris est apud cultores politioris linguæ Grecæ, & Latinæ. atque perinde valet, quod (proprio inuento, proprio ingenio.) Sic Arist: lib.p. Reth. cap. 18. ex Poeta refert (ipse meo didici Marte.) ità Ambros: Calepinus verbo (Mars) asserit (Marte nostro aliquid dicimur facere, quoties aliquid, nostro ingenio, nullius adiuti auxilio conficimus.] Item Cicero de Officijs lib. 3. alloquitur. (Hanc partem relictam, explebimus nullis adminiculis, sed vt dicitur nostro Marte.]

Non infrequenter etiã obuia hæc phrasis habetur apud Scholasticos Theologos. Banez in p. p. D. Thomæ (ad Lectorem] scribit. [sciat tamen, me proprios labores, proprias meditationes, proprio, vt aiunt, Marte elaboratas, atq; stilo proprio compositas, in hoc libro tradere.] hæc piétissimus Thomista. Vide etiam apud Catholicissimũ Canisium lib.4. de Maria Deipara Virgine in fine cap.14 pag. 479. hanc vsurpatam phrasim [apertiore Marte.) ita pariter apud Alfonsum de Castro lib. 5. aduersus hæreses, hæresi de Deo 10.pag. 500. lin. 12 phrasis (aperto Marte] adhibita legitur à Doctissimo Viro. atque tandem apud Reuerendissimum P. Generalem de Bagnacaballo

sanctæ memoriæ Virum, in suo opus. de Reform: studiorum pag. 135. n. 19. phrasis [proprio Marte] adhibetur, absque nota paganismi.

Hoc igitur sibi vult hæc phrasis, & in illo sensu, Nos ea vsi sumus loco præcitato; duobus verbulis exprimentes, quod Tu Vestig: 6. cap. 3. n. 17. exarasti illis. " quamobrem
" si in priore enuntiatione probanda, meus est labor insumptus. " Te Didascalum imitantes in hac Sermocinali Arte, quam aliquot annis in tua patria publico stipendio, exercuisti, peritissimum.

Scribis namque Vestig: p. n. 18. " quamquam ego non videam, quomodo liceat Christiano Philosopho impugnare
" Christianas veritates propositionibus [proprio Marte) excogitatis. " & Vestig: 10. n. 30. habes. " qui plura cu-
" piat, adire potest Ioannem Canonicum, Gualter: Burl: Pe-
" trum Tartar: Iacobum Zabarellam, apud quos etiam leget
" argumenta nobis aduersantia, quæ cum procedant ex ra-
" tionibus [proprio Marte] inuentis, à nobis non referuntur. " Sic Vestig: 7. cap. 2. nu. 5. de libris Arist: scribitur pagana phrasi " probabiles, sunt (pinguiore minerua) compositi. "

O' quam nunc Tibi quadrat benè, vulgatum illud Iuuenalis sat. 2. (Clodius accusat Mocchos, Catelinam, Cethegũ.) quam benè Te ludit illa Poetarum, (quod Horatius inquit) amabilis insania, vt nunquam congrediaris tecum, nunquam de tergo in pectus Manticam reuoces. Possem, & Ego, modò, impetu sermonis scurilis Te aggredi, sicuti, & Tu in Nos inueheres, atque eodem insano furore percitus retonare. " adhuc inuocantur Dæmonia? adhuc in ore

Theo-

„ Theologi resonant Di j gentium? scribis ne Paganus, ? an
„ de Paganis? " sed nolo prebere ansam Marco Antonio Nalio prædilecto Tuo discipulo, quod ex mimo tragediam faciat quemadmodum de Te fecit, in suo Libello [Auisi di Parnaso à i Poeti Tolchi] pag 63. quando, Te, contra Arist: declamantem, in scenam his verbis produxit. [queste inuettiue piene di vampe di fuoco, furono rapresentate dal . Veglia con tanta vehemenza, che haurebbero abbrugiata la barba, e le ciglia ad Aristotele, se vi fosse stato presente.)

Vnum tamen tacere non possum, nec debeo, pro adęquata expurgatione mea; ridiculam scilicet obseruationem 65. quà in Torquatum Tassum Italici carminis maximum Iubar, impetis & quia codex est rarus, materiaque eadem, bona Venia discreti Lectoris, totam verbatim hìc describam.

Osseruatione 65 canto 11. Stanza 57.

El ardimento, col' fauor di Marte
Ne i cor fedeli, e l' impeto gia manca.

La lettura de i Poeti Gentili, fa per il longo vso che il nostro poeta si scordi del parlar Christiano. Che nel partire di Goffredo, manchi l' ardimento, e l'impeto nei cori dè i fedeli, è verisimile; perche al mancare del Capitano, si sbracciano, & auiliscono i Soldati: mà che cessi il fauore di Marte, è purissima Vanità. Che fauore, ò disfauore può far Marte à i Christiani. Se prendi Marte per quel huomo infedele già ne i tempi antichi morto; nissun fauore può egli dare à i Fedeli. Se per l' Idolo di Marte, cioè per il Demonio [i Dei delle genti sono Demonij) il Demonio non vuol dare fauore à i fedeli. ò quanto è vero il detto di

Sa-

Salomone prouerb: 22. (Adolescens iuxta viam suam , etiam cum senuerit, non recedet ab ea.] Era troppo versato il Tasso nelle Poesie di Marte e di Cupido, e spesso v'incappa. così nel cant. 5. stanza 44. e cant. pr. stanza 58. Nella qual cosa, con mio dispiacere osseruo, che il parlare de i Giudei, e de Turchi è più puro dell' Idolatria, che non è il parlare di parecchi Christiani. "

(Auditum admissi, risum teneatis amici?) Corripit Ferchius Tassum, Theologus Poetam, eo quod in præclarissimo suo Poemate, tribus vicibus vsus fuerit, (sensu poetico,) nomine [Martis] quasi verò non cæcinerit Horat: (Pictoribus, atq; Poetis; quidlibet audendi, semper fuit æqua potestas) Nec sermonem proprium, ipso Iudice, Turcharum, atque Iudeorum eloquio impuriorem castigat, quem non semel & iterum, in citatis suis Vestig: supra, religiosus Theologus vsurpat.

O' quam scitè Isaias Propheta cap. 32. scripsit. [qui spernis, non ne, & ipse sperneris; cum fatigatus desieris contemnere, contemneris] improbum enim est arguere quicquam in alio, quod adhuc reprehenditur in se ipso,) testatum reliquit Isidorus lib. 3. de Somno cap. 32.

Vige.

Vigeſimaquarta Querela Ferchij.

Quod hyperbolem (ſexcenties) non ritè vſurpauerimus.

Cripſimus in lib. de gen diſp. 5. q. 2. a. 2. nu. 66. in fine. Sanè iſtæ contradicunt. Omnis forma ſubſtantialis eſt ſeparabilis. quædam forma ſubſtantialis, non eſt ſeparabilis. Si ergo hanc Ariſtot: (ſexcenties) docuit, teſte Ferchio, illam docere nō potuit.

Quæritur, ac clamat Ferchius pag. 274. " Vos hyperbole " dicitis [ſexcenties] vt autem ego dico (aliquoties) probaui. "

Vigeſimaquarta Expurgatio Maſtrij.

Requenter eſt loquendi modus, cum quis pluries eādem rem protulit, vel probauit, eum monere, quod [ſexcenties] protulerit probauerit. hac hyperbole, innuere cupientes, pluries, ſeu mauis (aliquoties] (ad ſatietatem tamen) probatam, prolatam rem.

Sic Tu Ferchi, eleganter Vſus hac hyperbole in Vita Scoti cap. 15. n. 10. De Scoto præclare, ac pro Veritate ſcribens. " In fide Catholica, & Apoſtolica Romana, tanquam colū- " na, & firmamentum Veritatis immobiliter innixus permā- " ſit, ſi legas eius q. 2. prolog. §. (de ſeptimo) & 4. d. 6. " q. p. §. [ad quæſtionem;) & (ſexcentos) ſuæ doctrinæ

locos

„ locos. " sic pariter in Apol: in Iouium pag. 44. scribis
„ Scotum notasse (sexcenta) distinguibilia. " Item pag.
342. libelli scribis " sic in Matematica [vel millies] re-
„ petitur principium illud " Tibi ergo licuit, post Vnum, vel
alterum Scoti locum enumeratum, sine falsitatis nota, sta-
tim hyperbolim [sexcenties] alibi [millies] fælici-
ter adhibere, & Nobis prohibitum erit, post plurima in plu-
ribus cap. Tuæ Vestig: 6. indicata ex Arist: loca, quibus,
quamdam formam separabilem esse per Te probatur, eadē
hyperboli [sexcenties] vti, nisi crimen falsi incurra-
mus? meræ nugæ tibi familiares.

Legatur ridicula obseruat: 75. in Goffredum, & ibi cordatus Lector videbit Ferchianum ausum in supremum Poetam Italici sermonis Torquatum Tassum; Eo quod nimis frequenter vsus fuerit hyperbole (centies.) quam eruditissimus D. Hieronymus elegantissimè adhibuit Epist: 9. ad Aperuchiam Viduam de Monogamia, cum inquit (non mihi si linguæ centum sint, oraque centum, ferrea vox omnes captiuorum dicere pœnas.. omnia cæsorum percurrere nomia possem.] ex Virgilio.

Vige-

Vigesimaquinta Querela Ferchij.

Quod rudimenta Logicæ deseramus.

SCripsimus lib. de gen: disp. 5. q: 2. n. 48 De Corruptione autem, potest esse dubitatio, saltem quò ad terminum formalem, ob rationes, quibus nuper P. Ferchius Vestig 6. lib p. cap. 2. probat ex professo omnem formam substantialem esse separabilem à materia, sempiternam, atque incorruptibilem, quia enim illas affert, velut ex suo pænu, non soluit. cum tamen cap. 3. & 4. soluat, quas affert ex alijs pro altera parte contradictionis, scilicet nullam formam substantialem esse separabilem relinquere videtur illam affirmatiuam, vt veram, vel vt minimum satis probabilem, in Arist: sententia.

Quæritur Ferchius pag 263. " Doleo Vos rudimenta Logi-
„ cæ deserere. Ego erexi rationes ex me pro illa vniuersali
„ affirmatiua. (omnis forma substantialis est separabilis.)
„ subditis Vos. Cum tamen cap. 3. & 4. soluat, quas affert ex
„ alijs pro altera parte contradictionis, scilicet (nullam for-
„ mam substantialem esse separabilem.) Ergo apud Vos;
„ istæ duæ Vniuersales. omnis forma substantialis est sepa-
„ rabilis. Nulla forma substantialis est separabilis, sunt
„ contradictoriæ? At ego homo rudis, didiceram à Petro
„ Hispano in p. tract: Sumul: & ab Arist: p. de interpret: cap.
„ 5. illas esse contrarias;

Vigesimaquinta Expurgatio Mastrij.

CVM proponitur quæstio aliqua disputãda, vt v. g. [An Deus sit mutabilis,) solent afferi rationes pro vtraque parte contradictionis, scilicet pro parte affirmatiua, & negatiua. & Authorum, quidam dicuntur defendere vnam partem contradictionis; & ali j alteram, ex quo & (Contradictores) appellari, Tu met subscribis in prologo Tui Libelli pag. 9. Ait, an ex hoc loquendi modo inferre liceat, ergo istæ duę propositiones sunt contradictoriæ [Deus est mutabilis, Deus non est mutabilis.) iudicet Dyaleticus Lector.

Ità Nos dicimus; Vtique, quod soluere tenebatur; quas affert rationes pro parte affirmatiua, eo quia soluit, quas affert ex ali js pro altera parte contradictionis, scilicet nullam formam substantialem esse separabilem; perinde, ac si dixerimus, quod debet soluere rationes, quas affert pro parte affirmatiua, quia soluit, quas affert ex ali js pro parte negatiua; ex quo non video, quomodo deducat Noster (homo rudis;) Nos asserere istas duas Vniuersales, esse contradictorias.

Sed quando etiam affirmaret quis, has duas propositiones esse contradictorias, non erraret; quia cum propositiones, Vniuersalis affirmatiua, & particularis negatiua dicantur opponi contradictoriè, reuerà non contradicunt ratione quãtitatis vniuersalis, & particularis: Sed ratione affirmationis, & negationis. Non enim in rigore, opponuntur, Vniuersalis, & particularis, cum Vna contineatur sub alia, sed

ſed ratione affirmationis, & negationis, vt docuimus cum plurimis ſummuliſtis p.p. Inſtit: tract:2. cap. 6. & 7. & ideo Tatar: noſter accutiſſimus Dialecticus notauit tract: p. in Petrum Hiſpan: cap. p. circa oppoſitionem propoſitionũ in ſolutione ad 3 quod nedum contradictoriè opponuntur vniuerſalis affirmatiua, & vniuerſalis negatiua, ſed etiam ſingularis affirmatiua, & ſingularis negatiua. Vnde inquit, iſtas duas contradictoriè adhuc opponi; ſortes currit, ſortes non currit. immo id ipſum docet Ariſt: loc. cit. ab ipſomet Ferchio, vbi circa medium; diſertè docet, affirmationé negationi contradictoriè opponi, ſiue ſumantur vniuerſaliter, ſiue ſingulariter, quia propria oppoſitio cõtradictoria, pęnes qualitatem attenditur, non pænes quãtitatem. Verum eſt tamen, quod Dialetico more, vniuerſalis affirmatiua, & particularis negatiua dicuntur contradictoriè opponi. quia oppoſitio apud Dyalecticos, ſumitur pro quacunque repugnantia duarum propoſitionum; & quoniam maxima repugnantia inter omnes, eſt contradictoria, & propoſitiones tunc maximè inter ſe repugnant, quando opponuntur, & in quantitate, & in qualitate; ideo apud Summuliſtas, iſtæ tantum propoſitiones contradictoriæ dicuntur; & in hoc ſenſu locutus eſt Petrus Hiſpan: pro inſtruendis hominibus rudibus ad initia Dyalecticæ. qui & præcipuè diffiniuit contradictoriam oppoſitionem de ſubiecto communi; alioquin duæ ſingulares, vna affirmatiua; alia negatiua, ſunt verè contradictoriæ, vt benè notauit Ariaga diſp. 11. n 10. & Ouuied: controuerſia 3. logicæ punct 5.

Vigesimasexta Querela Ferchij.

Quod ei adscribamus, Rationes à Scoto sumpsisse.

N Vestig: 6. lib. p. n. 11. Ferchius has tres imputationes adducit. Prima omne absolutum, prius essentialiter, independens à posteriori, potest esse sine posteriori. talis verò est substantia, ad quodcumque accidens. Secunda ad destructionem minus necessarij, non destruitur magis necessarium: at forma substantialis est magis necessaria, quam forma accidentalis, cum accidens pendeat in essendo à substantia, & non è contra.

Tertia prius essentialiter ad sui esse, non poscit posterius essentialiter, alioquin nulla Causa esset prior tempore effectu, quod repugnat Arist: 2. post t. 48. Contra quas nos ita scripsimus disp. 5: de gen: q. 2. a. 2. versus finem nu. 74 Ad alias tres vnica responsione satisfit. probant de potentia Dei absoluta, non autem secundum naturæ cursum; iuxtà quem, experimento constat, substantiam quamlibet certa sibi poscere accidentia pro eius conseruatione à quibus in suo esse pendet, vt aiunt, à posteriori, veluti à conditione concomitante. Sic ignis pendet à Calore, Aqua à frigore. Vnde his rationibus probabat Doctor 2. d. 12. q. 2. contra D. Thomam, materiam posse de potentia Dei absoluta existere sine omni forma, quæ ideo minus consultò nunc afferuntur vt probátes secundum communem Naturæ cursum, separationem substantiæ ab accidente.

Ferchius pag. 331. ita quæritur. " Affirmatis has tres rationes

à me

„ à me ſumptas ex dicta q. Scoti. falsò citatis. liber Scoti, „ eſt omnibus ad manum. Si tres maiores illæ ſunt in di- „ cta. q. pignus defero: sed vos decepit ſimilitudo maioris „ primæ rationis, quæ ibi habetur, quantum ad ſenſum, non „ ad verbum. "

Vigeſimaſexta Expurgatio Maſtrij.

PVdet hoc loco Scoti publicum Interpretem, in his tribus rationibus formandis, eas, verbis Scoticis dictaſſe; atque ſibi probro credit, quo ad verbum, & ſenſum illas propoſitiones accepiſſe à Scoto, " quem & „ ſi aliquando legit, & diſcere voluit, ex eius tamen doctrina profeciſſe negat pag. 352. " Res planè [cordate Lector,) ridicula hæc eſt. Alij interpretes publici, ſiue Ariſtotelis, ſiue Angelici Doctoris, tunc ad faſtigium veræ gloriæ conſcendiſſe ſe putant, cum prorſus lingua, ac ſenſu Ariſtot: & Aquinatis, concipiunt ſcribunt, loquuntur. E cōtra noſter Cathedraticus Scoticus Patauinus, mirabilem hanc Chimeram fantaſiatur, vt exiſtimet ſibi dedecus fore, ſi verbis Scoticis vtatur in conſtruendis eius Achillicis rationibus. Nec quidquam à Scoto acceptum vult. & ſi fortè fortuna, aliquam propoſitionem acceperit, id feciſſe, „ non quia Scoti ſit, proteſtatur pag. 332. ſed quia ex eodem „ fonte acceperit, ex quo Scotus, nempe ex Ariſtot. "

Huc ergo collimat Ferchij Peregrinum ingenium, vt malit „ propoſitiones illas non eſſe à Scoto natas, ſed ex Ariſt: lo- „ cis quæ erant protrita in Peripato, ante natiuitatem Scoti,

&

„ & Scotistarum. "

Infelix Scotus, qui ignotas peregrinitates, sicuti Ferchius, ad inuenire non valuit. Sed si maior primæ Rationis Tuæ, habetur in Scoto, quo ad sensum, non quo ad verbum. quare erubescis fateri, à Scoto acceptam? Non ne Tu ille idem es, qui pag. 104. ad hoc, vt nos conuinceres, à Ragus: & Cótareno rapuisse illas duas instantias de figura Cęli &c. & de forma respectu materiæ, protestatus fuisti; quia " licet alia sint verba, attamen idem est sensus. " atque clamasti. "
„ In Vocabulis discrimen esse, in Re non esse. " Cur ergo modò, Tibi concedi mauis, illam propositionem, non per Te à Scoto acceptam cum ibi in loc. cit. sit quoad sensum, licet non quoad verbum.? Non ergo per Nos falsò citatus Scotus.

Cæterum, quod subtilissimus Scotus ex fonte Aristot: hauserit propositionem illam, vt Tu contendis pag. 332. non est quod labores de more Tuo, consarcinando Arist: text. Vt plus sudoris, quam ingenij ostentes. Etenim subtilissimus Præceptor id sibi, quemadmodum Tu probro non ducit.

Certissimum tamen est, quod Scotus, Te scriptore in Vita ipsius pag. 42. " Duabus in rebus excelluit prima quidem,
„ in famosis propositionibus valdè accuratis, & Vniuersali-
„ bus eruendis, ad quas, tanquam ad principia resoluit subti-
„ lissimè Theoremata quæque. Vnde fit, vt in illis, ceu fir-
„ missimis monimentis, Scotistæ, tum arguendo tum respó-
„ dendo euadant robustissimi. Secunda in rebus, proprijs
„ rationibus, vel essentijs, siue vt Scotistæ loquuntur quiddi-
„ tatibus, & rationibus formalibus indagandis, est incompa-
„ rabilis. " Ergo per Te ingenium Doctoris subtilis, etiam

absque

absque Aristotelico fonte: sed è proprio pœnu, famosas propositiones eruere potuit.

Vigesimaseptima Querela Ferchij.

Quod potentiam Obiectiuam, et Subiectiuam, non rectè cum Aristotele, et Scoto explicemus.

Cripsimus in lib. de gen: & corrupt. disp. 5. q. 1. a. 1. n. 12. Aliam eiusdē propositionis limitationē affert eodem cap ex Arist: p. physic: 79 & 12. Metaph: t 8. Vbi distincto Enti per actum, & potentiam, docet ex non ente actu, sed potentia Ente fieri ens. quibus locis, vt etiam fatetur Ferchius, sermonem facit Arist: de gener: compositi. Vnde per non ens in actu, sed potentia subiectiua, nimirum, & informabili, materiam intelligit, quæ venit in compositionem cuiuscunque compositi, & rursus in hoc sensu, ex nihilo fieri aliquid concedunt omnes Peripatetici.

Ferchius pag. 181. proponit querelam his verbis. " Caput ,, quintum (offerens non consentiunt cum Scoto quoad po- ,, tentiam subiectiuam, vel obiectiuam, & quoad fieri ex ,, eis) " postmodum sic prosequitur.

,, Nunc dicamus aliquid ex Scoto, quoniam voluistis poten- ,, tiam subiectiuam nominare in factione compositi, cum ,, Ego obiectiuam posuerim. Termini sunt Scoti; & in Sco- ,, to, scio tertiam entitatem compositi, non recipi in mate- ,, ria, nec fieri ex ipsa tanquam ex potentia subiectiua, cum

mate-

„ materia non ſit ſubiectum compoſiti; ſed formæ. Scotus
„ ergo 2. d. 12 qu. p. G ait. (in generationibus, & corrup-
„ tionibus, communiter concurrunt potentia obiectiua, &
„ ſubiectiua; & ex potentia obiectiua trahit agens ad actum
„ illud, quod eſt in tali potentia, puta totalem terminum ge-
„ nerationis, qui includit formam, & materiam, dum eſt in
„ potentia obiectiua, ſicuti quando eſt in actu habet vtramq;
„ & hoc modo agens, non largitur multitudinem, ſed perfe-
„ ctionem ſolum. ſicut enim totus ignis eſt factus in actu,
„ ſic totus fuit in potentia. & hæc eſt prima extractio eius,
„ quod fuit in potentia obiectiua. ſecunda extractio eſt, ſe-
„ cundum quod agens de potentia materiæ præexiſtentis, &
„ quæ in fine generationis eſt pars compoſiti educit formam,
„ quæ eſt altera pars compoſiti quę prius non fuit in actu, nec
„ in re extra ſicut materia, & ſic agens, vel generans largitur
„ multitudinem, loquendo de multitudine in actu. Sic igi-
„ tur generans, largitur perfectionem, prout accipit totum
„ terminum generationis, quod erat in potentia obiectiua;
„ alio autem modo accipiendo potentiam ſubiectiuam, vt
„ de qua extrahit formam; ſic largitur aliquam multitudinē
„ actualem.) Hæc Scotus ex quibus iſta colligo.

Primo. Totum non eſſe actu, nec in re extra: ſed per actum
„ efficientis fieri actu ens, & extra cauſam, & hoc idem dico
„ de forma, quæ prius non eſt ens in actu, nec eſt in re extra:
„ ſed à Cauſa efficiente fit actu ens, & in re extra. Hæc enim
„ duo plerumq; in generatione fiunt ſimpliciter in actu, hoc
„ eſt extra mentem, & cauſas ſuas, quæ ſunt ſimpliciter fa-
„ ctibilia factione de ſecundo adiacente.

Secundo. Totum fit ex potentia obiectiua in actu eſſendi,

non

,, non vt Vos dicebatis, ex potentia subiectiua. Forma ve-
,, rò fit ex potentia obiectiua efficientis extrahentis formam
,, de non esse actu ad esse actu in rerum natura Sed quoniã
,, forma nata est esse in subiecto, dicitur etiam extrahi de po-
,, tentia subiectiua, per Scotum.

Tertio agnoscit Scotus (de composito,) ipsum non esse ac-
,, tu. & [de forma,] eam non esse actu in rerum natura:
, sed ambo fieri in generatione: materiam agnoscit præexi-
,, stere in generatione, & fieri partem compositi; quare in ma-
,, teria agnoscit non ens, quod est priuatio ipsius formæ ex-
,, trahendæ.

,, Vnde oportet hoc non ens tripliciter dictum, à Scotista cõ-
,, siderari, & considerari potentias istas: obiectiuam tantum,
,, respectu compositi factibilis; Subiectiuam tantum, in ma-
,, teria transmutabili ad formam; obiectiuam, & subiectiuã
,, simul, in forma. Obiectiuam in respectu ad agens, quod
,, extrahit formam ex non esse actu simpliciter ad esse actu
,, simpliciter, quod est esse substantiale. & item potentiam
, subiectiuam in ordine ad materiam, quia forma vnitur ma-
,, teriæ; quæ vnio ex parte formæ, potest exprimi per [in fi-
,, eri, & in esse.] & ex parte materiæ per [subijci, vel sub-
,, esse.] & quantum ad hoc (in fieri,) vel (subijci.]
,, forma non fit in esse simpliciter: sed fit (in hoc.) quoniã
,, in formam substantialem inducitur ab agente vnio ad ma-
,, teriam, quæ vnio est respectus extrinsecus adueniens ex 3.
,, d. p q. p & 4 d. 13 q p. & hoc est fieri secundum quid,
,, tam ex parte formæ, quam ex parte materiæ. Discrimen
,, tamen est, quoniam materia, vt subiectum transmutatio-
,, nis mutatur, forma vero vt potè trãsmutationis terminus,

„ non mutatur. Hinc cumpositum fit simpliciter tantum,
„ quia ex non subiecta, & non formata fit subiecta, & for-
„ mata. Forma fit simpliciter, ex non ente actu, ens actu,
„ & secundum quid, ex non existente in materia fit existens
„ in materia, quæ duo in forma indicantur per (esse, & in-
„ esse. "

Hæc Ferchius qui tandem concludit n. 28. "Hęc nimis mul-
„ ta sunt. Sed tamen non inutilia, ad cognoscendum, quã
„ benè offensores contra me scripserint; quam consideratè ex
„ Arist: quam fideliter cum Scoto. "

Vigesimaseptima Expurgatio Mastrij.

TRVM cum Scoto consenserim in explicanda potentia subiectiua, & obiectiua; quisque videre potest Tom. p. Metaphisicæ meæ disp. 6. q. 2. (qui prius in lucem venit, quam Libellus Ferchianus.) Vbi ex professo agitur de potentia subiectiua, & obiectiua; atque pro recta, [iuxta mentem Doctoris] intelligentia illius diuisionis, non solum adduco locum ab ipso Ferchio citatum sed etiam alia plura; tum ex Metaphysica, tum ex sententiarum libris.

Verum neque Nos diximus loco ab ipso citato. [Totum fieri ex potentia subiectiua.] sed solum dicimus; quod cum Arist: p. phys. t: 78. & 12. Metaph: t. 8. inquit (ex non ente actu sed potentia ente, fieri ens;) sermonem facere de generatione compositi. Vnde per non ens in actu, sed potentia subiectiua, nimirum, & informabili,

mate-

materiam intelligit, quæ venit in compositionem cuiuscunque compositi. Vbi vt manifestè vides Lector, de factione compositi, ex potentia obiectiua, vel subiectiua, nec verbum quidem habemus, sed solum affirmamus, materiam esse ens in potentia subiectiua nimirum, & informabili, quod verissimum est.

Sed fac Nos dixisse. [Totum fieri ex potentia subiectiua.) Num quid per hoc, philosophicè blasphemauimus? minimè. quia licet verum sit, totum fieri ex potentia obiectiua vt ly [ex] dicit rationem termini à quo tamen etiam verum est, fieri quoque ex potentia subiectiua, vt ly [ex] dicit habitudinem partis, quatenus, totum fit ex vna parte, quæ est per se actus informatiuus, & dicitur forma, & alia quæ est per se potentia subiectiua nimirum, & informabilis, & dicitur materia; vt sexcenties docuit Arist: & est potentia subiectiua; non quidem totius compositi, vt Ferchius implicitè Nobis impingit. quis enim adeo bardus, & vecors id assereret? sed & alterius compartis nempè formæ. quod his expressis verbis ipse quoque, vel inuitus fatetur, pag 235 cum scribit. " Compositum item fit ex aliquo
,, sui vt ex parte, & vt ex subiecto alterius cōpartis. " hoc est ex materia, quæ est potentia subiectiua respectu alterius compartis. quod adeo exploratum est, vt de hoc dubitare, sit nephas philosophicum. Totum itaque fit ex potentia obiectiua in actu essendi; ex subiectiua vero, vt ex parte.

At quam verum est, Cordate Lector, [in multiloquio facilè esse labi.] fatetur Ferchius hoc loco. " hæc nimis multa
,, sunt, sed tamen non inutilia ad cognoscendum, quam benè

„ offensores contra me scripserint, quam considerate ex Aristot: quam fideliter cum Scoto. " Etenim & Nos contestamur, profectò nimis multa à te dicta: sed tamen valdè vtilia ad cognoscendum, quam inconsiderate contra veritatem, quam infideliter contra Scotum scripseris nu. 26. loc. cit. dum inquis. " potentiam tam obiectiuam, quam su-
„ biectiuam in forma reperiri. Obiectiuam quidem in ordi-
„ ne ad agens, quod formam extrahit ex non esse actu simpli-
„ citer, quod est esse substantiale, & item potentiam subiecti-
„ uam in ordine ad materiam, quia forma vnitur materiæ,
„ quæ Vnio ex parte formæ potest exprimi per [in fieri] & (inesse,) & ex parte materiæ (per subijci, vel subesse.] Hoc satis infideliter contra Scotũ loc. cit. & satis inconsiderate tontra veritatem, asseritur. Subtilissimus Præceptor enim 2. d. 12. q. p. §. [est igitur dicendum.] ad declarandum quale ens sit materia, præmittit hanc distinctionem de potentia. aliquid enim potest esse in potentia dupliciter. Vno modo, vt terminus. alio modo, vt subiectum. quod est in potentia, vt terminus, dicitur esse in potentia obiectiua; quod est in potentia vt subiectum, dicitur esse in potentia subiectiua, & sic apud Scotistas, & alios. illud dicitur in potentia subiectiua, quod est in potentia vt subiectum alicuius formæ capax ex quo pattet, comparatis inuicem materia & forma, potentiam subiectiuam, conuenire materiæ præcisè, non vero formæ, quia ipsa non est subiectum, seu potentia subiectiua, receptiua alicuius formæ substantialis; sed est ipsemet actus receptibilis in prima potentia subiectiua, quæ est materia.

Quod etiam confirmatur ex ipsis Ferchianis verbis, dum ait.

quod

" quod vnio ex parte formæ, potest exprimi [per in fieri ,' & inesse;) & ex parte materiæ [per subijci, vel subesse,) " ex modo ergo, quo inuicem vniuntur materia, & forma, deducitur formam potentiam subiectiuam esse non posse: quia potentia subiectiua dicitur à [subijci,] & subesse,) vt ex ipso vocabulo cōstat, sed forma non subest, nec subijcitur materiæ. sed è contra. ergo materia pręcisè est potentia subiectiua, non forma. ergo tribuere potentiam subiectiuam formæ, est contra Veritatem, & Scotum loc. cit: Igitur si Te Iudice pag. 336. " stare debent diffinitiones datæ iuxta regulam Scoti 4. d. 11. q. p. & d. 49. q. 2 de innouandis minus rationibus terminorum; apparebit concludenter, Nos minus locutos fuisse contra Scotū, sed verius Te id præstitisse; quinimmo & contra Temetipsum pag. 83. n. 79. cum scribis. " quaquam hoc secun- ,, dum sit minus propriè dictum: nam potius appellandum ,, est possibile informatiuum, quia forma potest infor- ,, mare non subijci. materia vero est possibile subiectiuum, quæ potest subijci. "

Neque etiam minus est improprius alterloquendi modus; quē habes sub eodem numero. dum ais. " in formam substan- ,, tialem induci ab agente Vnionem ad materiam. " Nam propriè loquendo forma substantialis dicitur à Philosophis induci in materiam; non verò Vnio dicitur induci in formam. Tum quia illud propriè dicitur induci in generatione substantiali, ad cuius inductionem præcedunt dispositiones in subiecto: at dispositiones subiectum disponunt ad recipiendam formam substantialem, non verò formam ipsam ad Vnionem. Tum quia si propriè Vnio inducitur

in

in formam ab agente, hoc non fiet sine mutatione ipsius formæ, quæ ante inductionem formam Vnionis non habebat, & postea habet: at hoc, neque ipse concedit; immo disertè negat, dum ait " discrimen esse inter materiam,
„ & formam, quoniam materia, vt subiectum transmutatio-
„ nis mutatur, forma verò, vt transmutationis terminus, non
„ mutatur.

Vigesimaoctaua Querela Ferchij.

Quod Solæcismum contra regulas comparatiuorum comiserimus.

SCripsimus in lib. de Gen: disp. 5. q. 2 a. 2. n. 76. referendo argumentum 12. quo Ferchius probat omnem formam substantialem esse separabilem, & perennē. Postremo. perfectum est prius imperfecto, etiam tempore p. de Cœlo t. 12. forma est materia perfectior, & antiquior in rerum natura, si ergo materia suæ existentiæ nescit exordium, tanto magis forma, nec ortum, aut interitum patietur.

Queritur Ferchius pag. 339. in hac duntaxat relatione duodecimi sui argumenti, quatuor à Nobis fallata. & quia tria ex quatuor; cum non spectent ad errores gramaticales, examinata sunt Tom: 2. Metaph: meæ disp. 12. de accidente, & inhærentia q. 5. a. p. n. 198. hic non repetam.

Quartam fallaciam, quæ est huius loci querela, quamuis, & ibi solidè confutata, hic reponam, vt inanes occupationes

Fer-

Ferchianas, serius Lector aduertat.

Queritur itaque in hæc verba. " Quarta fallacia est. Nam
" subsumo conditionalem in 12. argumento. Si ergo mate-
" ria suæ existentiæ nescit exordium, aut epilogum, neque
" forma, ortum aut interitum patietur; sed siue separetur si-
" ue aliter, satis superque ostensa est separabilis. Vos vero
" in antecedente, omisistis particulam (de interitu) scili-
" cet epilogum. & contra regulas grammaticalis constructio-
" nis, scripsistis. (Tanto magis forma, nec ortum, aut inte-
" ritum patietur.) Vbi sollecismus est. nam particula com-
" paratiua (tanto magis,) ponitur; & terminus compara-
" tionis, non ponitur. sic voluistis apud Lectorem traduce-
" re meam imperitiam Gramaticæ, Logicæ, Philosophiæ.

Vigesimaoctaua Expurgatio Mastrij.

VEreor sanè Ferchi, ne hac vice, dum Tu conaris apud Lectorem traducere nostram imperitiam grammaticæ, Te ipsum iustè condemnes, verèque Cachoetia labores, familiari senibus Vitio, dum in deteriorem partem omnia capiunt, ex Aristot: 2. lib. Reth: cap. 16.

Sic olim, simile quid accidit D. August: obijciente Cresconio Grammatico, Viro petulentissimo, de particula comparatiua; legatur in lib. 4. cap. 55. contra eundem Cresconiũ Tom. 7. [Obijcisti mihi inquit] D. August: [docens etiam regulam locutionis, quia comparatiuus gradus, quod ante positum est, auget, non quod ante factum est, improbat.] & subdit. (Satis ostendi ex illis literis, vbi vera

didici-

didicimus, quomodo comparatiuus gradus, non semper augeat, quæ comparat; sed aliquando improbat. inde est illud Virgil: in Georgica. Dij meliora pijs erroremquè hostibus illum. discissos nudis laniabant dentibus artus.) hactenus August: pro suimet defensione contra impudentem Didascalum. Nunc nostram aggrediamur.

Referam hic fideliter Tuum argumentum 12. ne querelam duplices, & quintam fallaciam mihi apponas. Ergo sic scribis Vest: 6. lib. p. cap. 2. n. 15. " Duodecimo & postremo. Perfectum est prius imperfecto iuxta p. de Cœlo t. 10 qua propositione, Princeps Peripateticorum probat motum circularem esse prius natura recto, & naturalem, priorem eo, qui est præter naturam. Perpende materiam, & formam informatricem; forma est vtique perfectior, & perfectio: nam endelechia est; ergo forma est prior, & antiquior quam materia in rerum natura. Si ergo materia suæ existentiæ nescit exordium, aut epilogum, neque forma ortum, aut interitum patietur. sed siue separetur, siue aliter, satis superque ostensa est separabilis. " Hæc Tu fusè. Nos autem compendiosè; sed in meliori forma.

Docet D. August: lib. 2. de doctrina Christiana (vt aliàs diximus) cap 3. quod (sollecismus est, cum verba non ea lege coaptantur, qua coaptarunt, qui priores nobis, non sine authoritate aliqua locuti sunt.)

Sollecismum examinemus contra regulas gramaticalis constructionis, vt dicis commissum. Docent insuper Grammatici Tria requiri ad faciendam bonam comparationem: scilicet (rem comparatam, rem cui comparetur, & quod comparatio vtrique conueniat.) In argumento 12. Res

compa-

comparata, est forma, quæ est perfectior. Res cui comparetur, est materia, quæ est imperfectior. Comparatio, quę utrique conuenit, est ingenerabilitas, & incorruptibilitas.

Modò rem acu tangamus; & experiamur, an Verba hæc comparatiua, ea lege, in argumento à Nobis compendiato, coaptata fuerint, qua coaptarunt, qui priores nobis, non sine authoritate aliqua locuti sunt. forma est perfectior, & antiquior in rerum natura ipsamet materia (sic necesse est colligere ex propositionibns Arist: quando vniuersaliter intelliguntur, vti Tu sæpissimè facis.) Materia non est perfectior, & prior in rerum natura ipsa forma ergo facta comparatione ad ingenerabilitatem, & incorruptibilitatem, rectè sequitur hæc constructio grammaticalis. (Si ergo materia suæ existentiæ nescit exordium, tanto magis forma.) Etenim forma tanto magis sibi vendicat ingenerabilitatem & incorruptibilitatem, quanto magis præcellit in prærogatiua prioritatis, & perfectionis, materiam. atque adeo, à Te, & non per Nos commissus est sollecismus. Nam vbi adsunt, res comparata, res cui comparatur, & comparatio vtrique conueniens, constructio comparatiua per particulam [tanto magis] debet fieri. Impostura igitur Tua est. Nos voluisse apud Lectorem traducere Tuã imperitiam in grãmatica. dum breuibus argumentum perstrinximus, & particula [tanto magis.] vsi sumus, cõparatiuè construendo. Quando grates debites nobis referre deberes. Eo quod errores Tuos, absque strepitu, sicuti Tu clamorosè facis, emendauerimus.

Cum deniquè doles, in antecedente omissam particulam (de

interitu) scilicet epilogum; " quando Nos scripsimus. (Si ergo materia suæ existentiæ nescit exordium, tanto magis forma, nec ortũ, nec interitum patietur.) Oppono Tibi illam sollemnem irrisionem, qua contra Nos debacharis pag. 274. cum diximus. [quod si Arist: asseruit particularem negatiuam, ergo non potuit asserere vniuersalem affirmatiuam.] " Papè! scribis nunc rem mirabilem. quis
" enim est tam stupidus, qui nesciat, illam rem occasum nõ pati [quem Tu per elegantem metaphoram (epilogi) descripsisti] quæ sui non cognoscit exordium? Ecquis Apollo Pithius hæc oracula funderet, quod qui ignorat ortum, nescit occasum? non ne Arist: ipse p. de Cœlo t.126. scriptum reliquit (Si ingenerabile est, & incorruptibile esse supponitur; & si generabile, corruptibile necesse est) ergo, si tanquam de sensu ommisso, doles. iniustè doles: si de Metaphora neglecta; ridiculè.

Vige-

Vigesimanona Querela Ferchij in SCOTVM.

Quod dixerimus eum debuisse soluere rationes pro parte affirmatiua. Omnis forma substantialis est separabilis.

IN lib. de Gen: & Corrupt: disp. 5 q. 2. a. 2 nu. 67. Cum obiecimus ipsi non sufficere, rationes soluere pro vniuersali illa negatiua, scilicet nulla forma substantialis est separabilis, quia etiam soluere debebat, quæ faciebant pro vniuersali affirmatiua.

Ferchius à pag. 284. vsque ad 292. manico furore correptus, veluti canis rabidus, virulento calamo, vt respondeat, latrat in summum Præceptorem Scotum, ei imponens tanquã Alexandreo (quo infami titulo, à perduelli transfuga è Scotistarum Schola, pluries in hoc Libello, Catholicissimus Doctor, appellatur) quod in 4. d. 43. q. 2. propositis his duabus Enuntiationibus [Anima intellectiua non est mortalis] [Anima intellectiua est mortalis.] Rationes omnes, quæ probant immortalitatem Animæ, soluat; quæ immortalitatem, insolutas relinquat. " Cuius exemplum, inquit se voluisse sequi. & post plurima atrocissima, citatis illis paginis in Scotum eructata; in fine Vomitionis habet hæc verba. " Concludo, nec Scotum debuisse soluere, " quæ erant pro negatiua, nec me soluere debuisse idque pro-

„ baui & ad rem, & ad hominem. Videbimus, quid contra
„ hæc replicare possitis. "

Scotus Expurgatus A' Mastrio

LIBI ad rem, & ad hominem: Verius ad imposturas & calumnias à me responsum fuit Nunc ad tuū " Concludo nec Scotum " &c. cum totus fastosus iactas turgentia illa verba. " Videbimus quid contra hęc
„ replicare possitis. "

Replico Te ipsum, qui vt ostenderes omnia dicteria (sunt verba Tua, pro modestia verbali, si non mentali, qua effulgere dicis pag. 163.) esse contra Scotum, resolutè scribis pag. 292. " Dico Scotum malè fecisse quia contra Veritatem
„ Catholicam (impudentissimum mendacium) " probauit hæresim, & probationes non soluit.

Si ergo per Te Scotus, non debuit soluere rationes, quemadmodum illius imitator exempli, Tu non soluisti. Cur modo, malè fecit non soluendo? En in quot formas versatile ingenium Tuum, veluti alter Vertumnus se vertit; vt pattentem contradictionem in Arist. solueres, contradictoria asseris!

Iure ergo contra Te retorqueo, quod Nobis opposuisti pag. 289. dum dixisti " At certè Scotus tenebatur soluere ad-
„ ductas rationes pro affirmatiua, ne faceret Arist: sibi con-
„ tradicentem: Attamen Scotus non soluit rationes pro af-
„ firmatiua. credidit ergo se non teneri vestris legibus, sicuti
„ neque Ego teneor. " Numquid cum Tu pag. 292. pro

Tua

Tua imperatoria Maiestate pronuntias " Dico Scotum
" malè fecisse non soluendo, " tenetur Scotus etiam tuis legibus, adeo vt soluere teneretur.

Trigesima Querela Ferchij.

Quod Barbarismus, simul et Solecismus in Grammatica sint a Nobis commissi.

Cripsimus in lib. de gen: & corrup: disp. 5. qu. p. a p. At cum vlterius perreximus, & sequentibus capitulis, sed vlo studuimus in quo sensu doceat in Aristotelis sententia verum esse hoc assertum (ex nihilo, aliquid fieri,) & oppositum falsum [ex nihilo nihil fieri] Obstupuimus quidem, non ignota peregrinati asserti, quia in eo sensu, quem ibi docet, fatentur omnes ex nihilo fieri aliquid, nec vllus dissentit: Sed (cur) Vir doctissimus tantum laboris impendat, tam prolixam instituat Disp: ad ostendendam rem notissimam, & à nemine controuersam, cum tamen in eius exordium polliceatur se peregrina edocturum.

Perstrepit, hic terribiliter Ferchius pag. 164. & primo quæritur his verbis. " Apparatum ingentem Vos facitis, non
" ego. In meo proemio, duas voces reprehenditis (igno-
" tam peregrinitatem.] Vos in proemio vestro, quinque
" columnas consumitis, antequam ad Disput: veniatis. Item
" illa vocabula turgentia [ingentem apparatum obstupu-
" imus] & similia; vestra sunt. Epitheta (de dogmate

trito

„ trito, atque recepto.) frequentatio Synonimorum. [fa-
„ tentur omnes, nec vllus dissentit. rem notissimam, & à ne-
„ mine controuersam. tantum laboris impendat tam proli-
„ xam disput: instituat.] allegoria illustris. [Vt verum fa-
„ teamur stetimus. cũ vlterius perreximus.] Hyperbole (ob-
„ stupuimus) Emphasis laudatoria (sedulo studuimus) ir-
„ ronia perpetua in toto hoc dicto. hæc sunt in prolixo ve-
„ stro fastoso Schematum apparatu ingenti, vestro, inquam,
„ ingenti, non meo.

Secundo queritur pag. 165. quod falsò ei imposuerimus, quasi promiserit [peregrina] dicturum; cum per Verbum [Vereor,] idest, timeo scripserit, & non vt nos falsò, inquit ipse, scribimus (pollicetur.) Deinde quasi non intellexerimus, in quo sensu vsurpauerit Vocabulum (peregrinitas.) reseratis arcanis significatis huius Vocis (peregrinitas.) Querelam pag. 167. replicat. " Verum tamen puto Vos er-
„ rare in grammatica, aut ego fallor. Etenim accepistis vo-
„ cabulum (peregrinitas) vt significat perfectionem, &
„ dignitatem aliquam magnam, sicut Italicè dicimus (con-
„ cetto pellegrino gemma peregrina. dottrina pelle-
„ grina. Ità quidem Italicè. sed ego in Vestigationibus lati-
„ nè scribo. [Peregrinus] autem dicitur, qui extra pro-
„ priam patriam, in alia patria peregrè degit, manens, vel
„ transiens. Ego in secundo sensu locutus sum, quo signifi-
„ catur imperfectio, & offensio peripateticæ doctrinæ. Vos,
„ vt arbitror, putauistis significare aliquid magnum, & præ-
„ cellens, dicensque ingentem perfectionem; qui sensus est
„ vester, non meus. "

Tertio queritur his verbis. " Confirmor in hac sententia de erro-

„ errore grammaticali, vt timeam in Vobis barbarismum, „ quoniam in hac vestra offensione, nunc rescripta, inuenio „ sollecismum. Etenim ponitur locutio sine resolutione. „ [obstupuimus quidem.] Omitte ablatiuum absolutũ, „ [non ignota peregrinitate asserti] Omitte clausulam in„ terceptam. [quia in eo sensu, quem ibi docet, fatentur „ omnes ex nihilo fieri aliquid, nec ullus dissentit.) adiun„ ge aduersatiuam; sed Vir doctissimus tantum laboris impẽ„ dat.) Totus sensus manet suspensus. totus cadit, nec „ vlla est resolutio, respondens illi verbo (obstupuimus qui„ dem.) Ita non bene loquitur, qui non bene cogitat. „ In hac secunda periodo itidem deest verbum principale, „ nam sic habet, (sed Vir doctissimus tantum laboris im„ pendat, tam prolixam instituat disputationem, ad osten„ dendam rem notissimam, & à nemine controuersam, cum „ tamen in eius exordium polliceatur, Se peregrina edoctu„ rum.] Iudicet nunc Lector peritus, quam bene disputẽt „ offensores, qui deserta causa principali, se applicant ad ea, „ quæ sunt omnino extra rem. quid enim refert ad Verita„ tem conclusionis, si ego ex illa me laudem, aut culpem? „ non ne eadem erit conclusio, & eodem modo erit vera, vel falsa? "

Sic satis prolixè quæritur Ferchius, quando ipse deserta causa principali, obduratè nobis obijcit, neglecta verborum significata, atque commissos solecismos.

Tri-

Trigesima Expurgatio Mastrij.

Vetonius Tranquillus lib. de Illustribus Grammaticis cap. 22. posterorum memoriæ demandat, quod, [Marcus Pomponius Marcellus, sermonis Latini exactor molestissimus, in aduocatione quadam (nam interdum & Causas agebat) Solæcismum ab aduersario factum vsque adeo arguere perseuerauerit, quoad Cassius Seuerus, interpellatis Iudicibus, dilationem petijt, vt Litigator suus, alium Grãmaticum adhiberet, quando non putat is, cum aduersario de Iure sibi sed de solæcismo controuersiam futuram. Hæc Suetonius.]

Ingenuè fateor, Lector humanissimè, cum scripsimus disputãdo contra Ferchium, numquam in mentem venit cum Hippo Didascalo, de polito ac impolito sermone, seu mauis de Vmbra Asini, debuisse contendere: sed ad causam principalem intenti, scilicet, ad impugnandas eius opiniones, non applicuimus ad ea, quæ sunt omnino extra rem, videlicet ad reprehendendas (duas Voces ignotam peregrinitatem,) & similia inanissima; quemadmodum ipse, postquam per aliquot paginas, circa istas nugas fuerit anxiè sollicitus, verba nostra cribrando, latinismum molestissimè exigendo, erratum suum nobis imponit. Quòcirca, Criticam artem, sicuti ipse, cùm numquam publicè professi fuerimus; phrasi latina, omnibus intelligibili, aperta, nuda, incompta, sine verborum lenocinijs, stilo non expolito, non elaborato; sed simplici, ac veraci, quemadmodum Philo-

Philosophos, & maximè Scotistas, decet, mentis nostræ conceptus dictauimus, ità Nos docente Eruditissimo Cano lib. 8. de Locis Theologicis cap. 7. pag 493. (grammaticorum Censuras, ex Arist: Voto non esse pertimescendas, dummodo Scholastica phrasis, munditiam præseferat, non odiosa, nec exquisita nimis; tantumque fugiat agrestem quorumdam negligentiam.) quippequi, solius Veritatis causam suscipientes, quæ se ipsa amabilis est & purpurisso non eget, Brachmanum illum imitati sumus, de se, ac suis in quadam Epist: ad Alexandrum, scribentem. [Artem bene dicendi non discimus, neque fecundiæ Oratorum Rethorumque operam damus, cuius officium est falsitatis sermonibus, figmentare mendacia & innocentiæ fidem conferre criminibus.]

Hinc, orationis pompam, aut verborum phaleras, & pictæ tectoria linguæ, haud ostentauimus. nam quod eleganter Manilius Astronomus, inquit. [ornari res ipsa negat, contenta doceri.] multò minus pedagogicas illas nenias non aduertimus, (quicquid ipse nugaciter dicat) quot nimirũ columnas in proemio consumpserimus. an vocabula essent turgentia, epitheta, frequentationem Synonimorum, allegoriã, Hyperbolẽ, Emphasim laudatoriã, fastosũ schematũ apparatũ, & alia id genus, quę irronicè & scurriliter de Nobis Ferchius dicit indignissima vt à Philosopho " tot iu-
" stis de causis, lectionibus, egrętudinibus, dictationibus, &
" quod maximum est, officio legendi Sacra Dogmata, quæ
" sunt abyssus impermeabilis, reuincto à multis annis, legiti-
" mè præpedito; cui non vacat dare operam Aristotelicæ le-
" ctioni " (sicut ipsemet, de se ipso testatur) inspiciantur

„ contemplentur!

Non ne, hoc est, quemadmodum prouerbio dicitur, (ob Parui Scaphulam disceptare?) rixari de Vocibus! rixam de inanib⁹ verbulis nutrire! sermonis latini, rigorem molestissimè exigere? quod vitium sibi valdè familiare, nihilominus pag. 3 sui prologi, nobis falsò affinxit? Cum Vestigatore Peripateticarum veritatum, non Grammatistarum nugacitatum, credebamus, literarium nobis ineundum fore certamen. memores quod scriptum reliquit D. Augustinus lib. 2. contra Cresconium Grammaticum, versus principium. (Si Demosthenes] inquit August: [clarissimus oratorum, cui verborum tanta fuit cura, quanta rerum Authoribus nostris. tamen cum ei, nonnullam loquutionis insolentiam obijecisset Aeschines. negauit ille, in eo positas esse fortunas Græciæ, illo ne, an illo verbo vsus fuerit; & an huc, an illuc manum porrexerit. quanto minus Nos laborare debemus de regulis deriuatorum nominum, quando siue hoc, siue illud dicamus, intelligitur sine ambiguitate, quod dicimus, quorum non in expolitione sermonis: sed in demonstratione Veritatis, maior est intentio.] hæc ad sensum nostrum, apprimè, Augustinus.

Verum, quoniam liuida mens eius, omnes conatus adhibet, vt Nos etiam in Arte grammatica ignorantes ostendat; hic paululum immorabor, ([quamquam illibenter,] Nec enim ex Victoria huiusce vanissimæ pugnæ, gloriam mercari prætendo: sed vt cordatus Lector, ex inanibus istis obiectionibus, hostilem animum nostri emuncti nasi Censoris, conijciat, atque eo inuito, nos, Grammaticæ regulas didicisse, scribendo obseruasse, & si publico stipendio, quem-

admodum

admodum ipse professos non fuisse deprehendat.

Hinc ad primam Tuam querelam conuertor. Vnumque prę-
mitto. Te infidè referre nostra dicta cum rescribis à No-
„ bis. " in quo sensu doceat in Arist: sententia, verum esse
„ hoc assertum [ex nihilo nihil fieri,] & oppositum fal-
sum, ex niho aliquid fieri. " Nam in nostris scriptis ità
legitur (in quo sensu doceat in Arist. sentētia verũ esse hoc
assertum ex nihilo aliquid fieri, & oppositum falsum, ex
nihilo nihil fieri.)

Hoc aliud est, Ferchi, quam illud dicterium Tuum, quo
contra nos clamas pag. 170. " ommisistis verbum princi-
„ pale, sine quo intelligi non possunt dicta mea; ommisistis
„ distinctionem, quæ fit per commata, cola periodos, vt sen-
„ sus haberi non possit, cum in Vestig: mea, hæc sint scripta
„ distinctè "

Titulo impostoris, quo alibi, adeo liberaliter nos oneras, iustè
nunc meruissemus si hæc à nobis scripta forent, quemad-
modum à Te rescripta. At perplacet gratis Tibi condo-
nare hanc imposturam, memores Te alias protestatum fu-
isse pag 88 " (Volantibus occulis legisse nostra scripta.)
" Sic est Ferchi, sic est vt contigit " Non bene rescribit,
qui non benè, & fixis occulis, scriptum intuetur. Sed ne
in immerentem Typographum culpam refundas. hæc trã-
silio, atque ad querelam primam regredior.

Quereris ergo primo, quod turgentia Vocabula à nobis adhi-
bita fuerint. At, an non turgentia Vocabula sunt, quib⁹
Tu Vestig: p. orsus fuisti " (Perstrepit vsquequaque Peri-
„ patum?] " An non epitheta sunt. " [Antiqua illa,
„ ignota, enuntiatione, peregrina, planè Aristotelica "]

frequentatio Synonymorum. " (Audisti ne, quod hoc do-
" gma ex nihilo nihil fit, est opinio non recta, non rectè exi-
" stimata, non conueniens, nihilque habens, cui acquiesca-
" mus, non rectum dogma, non Arist: cui Arist: non acquie-
" scit.) " Allegoria illustris. " (quibus illi tanquam incō-
" cussis nixi fundamētis resonarēt ex nihilo nihil fit, & super-
" struerent ruinosos errorum parietes.) " Hyperbole. " (ra-
" dicibus altè nimium infixis.) " Emphasis laudatoria. "
(Lectorem à me recedentem facilè vt spero reuocabo.) "
Hæc verè sunt in fastoso, & prolixo illo Tuo Schemmatum
apparatu magno Vestig: p. non viginti. sed centum, & vl-
" tra lineis contexto. In quo, an submissè, vsitatè, attenua-
" tè loquaris. an simplicia sint Vocabula an phrases obuiæ,
" lucentes, figuratæ adsint. An appareant allegoriæ, grada-
" tiones, Prosopopeiæ, Tropi, Schemata Verborum, aut Sē-
" tentiarum. An modestia verbalis, si non mentalis efful-
" geat, ijs, quibus otium est, hæc & similia vestigare, iudi-
cium esto. Mihi sic terrere tempus, non vacat; memor,
quod D. August: lib p. Confess: cap. 18. scriptum reli-
quit [Vide Domine Deus, & patienter vt vides, vide;
quomodo diligenter obseruent filij hominum pacta litera-
rum, & syllabarum, accepta à prioribus locutoribus; & à
Te accepta æterna pacta perpetuæ Salutis negligunt. Vt
qui illa sonorum Vetera placita teneat, aut doceat, si con-
tra disciplinam grammaticam; sine aspiratione primæ syl-
labæ ominem dixerit, magis displiceat hominibus, quam
si contra tua præcepta, hominem oderit, cum sit homo.]
igitur ad secundam querelam tuam pergo.

Secundo quæreris. Primo falsum à nobis tibi imponi, cum
scri-

ſcripſerimus Te pollicitum fuiſſe peregrina dicturum. Parui mandatis tuis. legi à Te ſcripta, vt iubes ſcundum Imperatoriam Tuam maieſtatem; atque in tuo proemio offẽdi hæc verba. " Vereor ſanè ne Lector ignota peregrinitate perculſus, quod dicere, aut audire non conſueuit, nec
" dicendum, nec audiendum credat. " Modò, ſi (proe-
" mium,) ſecundum Rethores, [eſt exordium promiſſioque dicendorum.] Sanè cum aſſeris, Te velle in hac Tua Veſtig: oſtendere, hoc enuntiatum [ex nihilo nihil fit] incunctanter receptum ab omnibus Peripateticis, alienum eſſe ab Ariſt: timeaſque Lectorem offendi ignota peregrinitate aſſerti, quando nec dicendum, nec audiendum cre-
" dat, quod dicere, aut audire nõ conſueuit, certiſſimè polli-
" ceris, in decurſu veſtigandi illius enuntiati, (peregrina) dicturum. Secundo, quod per peregrinitatem Tibi impoſuerimus, exprimere voluiſſe ſignificatum præcellentis, & ſingularis perfectionis. quod quidem Italicè benè admitti poſſe affirmas: at non Latinè, prout Tu ſcribis. atque ita aſſecuti non fuerimus ſenſum illius Vocis à Te vſurpatum. quinimmo in Grammaticam peccaſſe; cum Tu (peregrinitatem) contendas intelligi pro extraneitate.

At bone Deus quam mirè nugaris circa hoc nomen (Peregrinitas,) adeo vt plures paginas inutiliter conſumpſeris: [Non quæramus origines nominum.] monuit D. Auguſtinus lib 2. muſicæ cap. 2. (multum enim habet res iſta loquacitatis, vtilitatis autem parum.]

Si aſſecuti non ſumus genuinum tuum huius vocis ſignificatũ, tua eſt culpa, qui pro vocabulis ſimplicibus, & vſitata lo-
" cutione in Tuis Veſtigationib⁹, (vt dicis Te feciſſe pag 18.)

abſtru-

[abstrusis) vsus fuisti." Audiatur Marcus Antonius Nali prędilectus Auditor Tuus in eius Libello [Auisi di Parnaso à i Poeti Toschi] pag. 102. l'ordinaria mia ambrosia, & il mio nettare, è l'interno studio [delle peregrine opinioni) inuestigate nel gran Padre de' i Filosofi Aristotile, dal mio dottissimo & amantissimo Maestro, il M. R. P. Veglia; senza dubbio creduto, e riuerito da tutti i Saggi per l'oraccolo di questo secolo, le quali [sono vergate à caratteri astrusi] in quel Libro, che sforza l' Inuidia à gl' Encomi, infrontispicciato (Vestigationes Peripateticæ.) di questo, con la mia Regina Celidea, mi seruo per guanciale la notte.

Si ergo abstrusos characteres Tuos speculantes, non diuinauimus nihil mirum. Verum hęc iocosè sint dicta, [vt par pari referam;] quando Nos in sexcentis locis huius Tui Libelli pueriliter traducis. Memorque sis etiam Tu Hieronymiani dicti contra Ruffinum. [dum dicis, quod non deberes, audis quod non vis.]

Attamen extra iocum dico, (peregrinitatem) latinè vsurpari posse [metaphoricè tamen] etiam pro singularitate præcellenti, quemadmodũ Italicè solemus dicere (concetto pellegrino) idest singularem, non cõmuniter audiri solitum, sed præcellentem conceptum, non assuetum audiri. quo significato Summus Poeta Tassus cæcinit cant: 4. stanz. 46. (Nulla di pellegrino, ò di gentile; gli piacque mai, ne mai troppo alto intese.]

Ita Aeneas Siluius lib. de origine Boemorum cap 35. loquẽs de Ioanne Huss pessimo Hæresiarca, describit eius ingenij fastum illis verbis, (quod peregrinas semper, & nouas opi-

nionespre

niones amabat.] Ità eruditissimus Canisius lib. p. de corruptelis verbi Dei in censura cap.4. scribit. (At verò insolentem perregrinitatem, Ioanni tribuunt Euangelistæ, sicuti Patres interpretantur, & res ipsa confirmat, presertim si nobiscum serio perpendimus, quod talis, tantiq; Sacerdotis filius, à communi aliorum societate & consuetudine vltrò se subducat, ac eam Vitæ seueritatem amplectatur, assidueque colat, quam Rusticani, ac infimæ sortis homunciones, proculdubio fastidirent &c.) hæc Canisius. Quapropter Bartholomeus Sibilla ordinis Prædicatorum Doctor Clarissimus opus suum prætitulauit [Speculum peregrinarum quæstionum) idest singularium, & selectarum quæstionum de Animabus, de Cœlo, Inferno, Purgatorio, de Angelis bonis, ac malis, deque hominibus; nec non de alijs scitu dignissimis. quasi vero, aut hoc translationi repugnet, aut non ferè sæpius apud bonos quoq; Authores, verbum hoc, de suo in alienum domicilium emigrauerit. Videatur apud Emanuel Roderic: tom. 2. qq. Regul: q 57. de elemosina art. 4. pag. 173. col. 2. referentem Cordubæ opinionem his verbis [fundamentum autē satis peregrinæ huius opinionis est. [Item apud eloquentissimum Ascanium Martinengum tom. 2. Glossæ Magnæ literalis ad finem pag 866. referentem opinionem Burgēsis de productione solis. & Astrorum ex nihilo. atque his verbis concludentem, [& hæc quidem Burgensis peregrino suo Marte.] quod vocis significatū explanans ad finē pag. 867 inquit [Burgensis placitum, vti singulare, nullisque fulcitum probationum adminiculis indiscussum prętermittamus] Rursus pag. 603. dum sententiam eiusdem

dem Burgensis reijcit, quod Corpus Cœleste non sit, ex nihilo, inquit [Cęterum non possum non peregrinam hanc assertionem exemplo reprehendere. Peregrinam illam, & singularem appello, cum grauissimorum Patrum iam adductis sententijs refragetur.]

Non inficior Vocem [peregrini] propriè significare extraneum, & extra suam regionē versantē: ast ad alia significata eleganter transferri, docemur ex Ambrosio Calepino verbo [Peregrinus.] dicimus [peregrinam] faciem, quæ à quotidianis nostris differat, & quam apud Nos non simus soliti videre] ideſt præcellentis decoris faciem. quò sensu, cum Meretrices pulchriores honestis fæminis in facie apparere conentur; [peregrinæ] antiquitus, ideſt singularis pulchritudinis dicebantur. legatur Terentius in And:

Ita (Lapillos peregrinos] scripsit Ouid: de Nuce 1. (gemme pellegrine] Non igitur barbarismus in grammatica commissus est, dum latinè hanc Vocem (peregrinitas) pro singularitate accepimus. cum alij doctissimi Viri ante Nos, iisdem literis, & sono enuntiauerint. barbarismus enim est, vt diximus ex D. August: expurgat. [cum aliquid non eis literis, vel sono enuntiatum, quo ab eis, qui latinè ante Nos locuti sunt enuntiari solet.

Sic non leuiter, quemadmodum Tu hoc loco, lapsus est P. Gabriel Pennotus in sua Defens: Césuræ Baronij &c cap. 16. serm: 63. pag. 354 Vbi ad illa verba. [pensa igitur Natura humana, quæ Regnum Dei possidere dessideras &c] inquit, Verbum [pensare] quod pro [considerare,] hoc loco positum est, sine dubio Italicum est, non Latinū, quo nec August: nec aliquis Author latinus, vnquā vsus fuit.

Nimis

Nimis audacter dictum; quando D. Gregor: Papa homil: *35.* in Euangelia, ad illa verba (cum audieritis prælia, & ſe-ditiones.) latinè ſcribat [Penſanda ſunt verba Redẽ-ptoris noſtri &c) quæ phraſis [penſanda] eſt æquipol-lens verbum, ac ſi dicat, (conſideranda ſunt verba) &c & quaſi hoc verbum [penſare] eidem Sanctiſſimo Pontifi-ci, magis latinum videretur; quam verbum (conſiderare,) [quod tam bene Latinè, ac Italicè pronuntiatur, ac eumdẽ ſenſum habet; quemadmodum verbum [penſare] idem non ſemel reperit homil: 18. in Euangel: ad illud [quis ex vobis arguet me de peccato. (Penſate, inquit Fratres Cha-riſſimi manſuetudinem Dei,) & paulo infra (Penſet ergo apud ſe vnus quiſque veſtrum Item lib. p moral: cap. *26.* in cap p. Iob (Nam qui Solerter in vitæ conſilio figit mẽ-tem penſat, ne ab ijs quæ agenda ſunt prępediat formido.] Item homilia 5. in Euangelia, ſcribit (ſed hac in re fratres Chariſſimi affectum debemus potius penſare, quam censũ.)

Item D. Bernardus homil: *79* inquit. (quoniam in Epitha-lamio hoc, non verba penſanda ſunt, ſed affectus.]

Item apud Caſſiodorum, latinum profectò Authorem lib. 2. Epiſtol: 20. hoc verbum adhibitum videtur, cum inquit . (melius eſt de perpetua Vita, quam de fama cogitare, no-ſtra enim poſt mortem, non opuſcula, ſed opera ſunt pen-ſanda.)

Rurſus apud D. Petrum Chriſologum, Latinæ Eloquentiæ Sa-crum Cuſtodem ſerm: 48. (qui cuncta fecit ex nihilo. Ea fecit ò Homo Tibi, vt opificem operis, Tua æſtimatione penſares.)

Quid quod ? apud D. Auguſtinum in ſerm: 13. de Aduentu ad

Iudicium, verbum (pensare) reperio vsurpatum, cum scribit. (quod Vos estis, nos fuimus. quod nos sumus. Vos eritis istà omnia fratres, sollicita consideratione Pensate, & hæc considerantes expauescite.] Videat ergo Pennotus, an aliquis Author Latinus, an Augustinus ipse, vnquam vsus sit hoc verbo (pensare.) & discat, cautè cũ Ferchio pronuntiare vniuersales propositiones quando, vnum singulare in contrarium adductum, eas destruat, ex Arist: 5 de gen: Animalium cap. 8.

Tertio quereris, post deprehensum in Nobis Barbarismum, (Solæcismum) pariter inuenisse. Papè! adeo solers, anxius, industrius es Ferchi in colligendis erroribus nostris grammaticalibus.? Caue ne Tibi, in Parnasso, ab Apolline Musarum Principe, pœna imponatur seligendi infęlix Solium, sterilesque auenas è frumenti integro modio; quemadmodum alteri Censori Tibi simili, iustissimè inflictam pœnam, ex argutissimo Traiano Boccalino legimus. (Centuria p. Raguaglio 100.)

Quam aptè, ad propositum meum, scripsit Thomas Garzonius, Vir amenissimi ingenij in suo Opusculo Italicè prætitulato (il Theatro de' Varij, e diuersi Ceruelli mondani. Discorso 45.) cum inquit. (Non si può trouar peggio di questi Ceruellazzi litigiosi, perche ne Tuoi falli s' attaccano sù vna lettera, sù vn punto; e fanno vn strepito, vn rumore, come se Tu facessi vn Latin falso. E ne gl' errori loro, sono tanto proterui, & ostinati, che vorrano defendere, che vn Thema, non sia differente da vna concordanza.) Hucusque Garzonius. qui & plura, non minus argutè, quam veraciter prosequitur in petulantes Didascalos.

At

At videamus hunc tuum voluntarium solæcismũ, " cuius cul-
,, pa, totus sensus manet suspensus, totus cadit, deest verbum
,, principale, nec vlla est resolutio illi respondens. " (En
parturiunt montes, & nascitur ridiculus mus.) Vnum ad-
uerbium (Cur) à Typographo, vel amanuense per incu-
riam, hoc loco per Te vestigato, ommissum: sed in erratis,
vt potes videre notatum, à Te verò, qui (volantibus occu-
lis) legis nostra scripta, & alienos errores nobis libenter
imponere dignaris, animaduersione neglectum, capitalis
causa est istius lapsus Tui vero, an nostrum; esto Tu Iudex,
nam in hac criminali Causa, alium grammaticum adhibe-
re nolumus. Igitur si correctè ita legatur [sed cur Vir do-
ctissimus &c.] eliminatus erit nobis impositus solæcismus,
atque Tibi fastidium ablatum, hoc modo pueriliter impe-
tendi, Nobisque tandem, & cordato Lectore, Tædium,
has Tuas nugas audiendi.

Trigeſimaprima Querela Ferchij.

Quod inſulsè adhibeamus tritum adagium. (quot capita tot Sententiæ.) Vbi Ferchiana inconſtantia, in placitis proprijs oſtenditur.

SCripſimus lib. de Gen: & Corrupt: diſp 5 q. 2. a. 2 n. 68. quia ergo omnes formæ materiales ſunt ex materia educibiles, vt fusè diſp: 2 phyſ: qu. 7. a. 2. & 3. ideo nulla prorſus eſt à materia ſeparabilis, & æterna.

Ferchius pag. 301. ita quæritur. " Sed in diſp. 2 phyſ. qu 7.
" ante p. a. car. 225. Sic à Vobis eſt ſcriptum. (ſed quid ſit
" formam educi de potentia materiæ, & quid ad veram edu-
" ctionis rationem requiratur, quot capita tot ſententiæ.)
" si ita eſt, vt circa rationem eductionis, quot ſunt capita ,
" tot ſententiæ ſint. Vos duo capita eſtis. ergo duo diuerſa
" ſentitis, & vobis non credo, quia (veritas vna eſt.] si ſen-
" titis idem, ergo non quot capita, tot ſententiæ, & rurſus
" Vobis non credo. "

Jtà de Nobis lepidiſſimè, grauiſſimus Pater Ferchius iocatur.

Trigeſimapr: Expurgatio Maſtrij.

HOC adagium iambico carmine expreſſum [quot capita ſunt, tot ſunt item ſententiæ] apud Authores (erudite Lector) eſt frequentiſſimum quando in re difficili, ac multipliciter opinabili verſantur; vnde

Terent: in Phormione Act. 2. scen: 3. cæcinit [quot homines, tot sententiæ suus cuique mos.) Sic passim apud quoscumque offendes.

Nec id abhorruit Summus Pontifex Ioannes 22. in Extrauag: de verborum significatione [quorumdam exigit..] vt accuratè gloss: obseruauit, tum eo loco; tum pluribus alijs Iuris Canonici, ac Ciuilis locis. quando idem D. Ambros: lib. 2. de Virginit: par. 4. vsurpauit [quot homines) inquiens [tot sententiæ]

Verum quod mirabilius est, apud nostrum irrisorem Patrem Ferchium lib. 2. de Cœlestis motus contrarietate cap. 15. pag. 340. gratiosissimè ampliatum legitur, dum scribit. " Transilio controuersiam, quæ animos Peripateticorum ,, hactenus torsit, atque perpetuò torquebit, quomodo exti- ,, mus Orbis moueatur de loco ad locum, nec ammittat lo- ,, cum in termino à quo, vel acquirat locum in termino ad ,, quem; vt in hac re dicere possis (plures esse sententias quã ,, capita.) "

Nihilominus, noster, inquam, irrisor, haud contentus semel hoc dicterio nos illusisse pag. 55 rursus hoc loco pag. 301. illusionem replicat. immemor illius quod Iuuenalis scriptum reliquit Satir: 2.

Loripedem rectus derideat; Aetiopem albus.
Quis tulerit Grachos de seditione querentes?

Videamus, an illusio in ipsum recidat. Prima pars sui dilem- ,, matis, est hæc. " Vos duo capita estis, ergo duo diuersa ,, sentitis. & Vobis non credo, quia (Veritas Vna est.) " Subinfero ego. Iam ergo ruuit tota defensio, quam in p. lib. Tui Libelli assumpsisti pro Contareno. quando Vos

duo

duo capita estis, & ibidem pag. 12. 14. 27. 28. 29 protestaris " Te diuersè sentire à Contareno. " igitur si diuersa sentis ab illo, dum illum defendis, alios decipis, nec Tibi credendum, quia (Veritas vna est) Altera pars dilemmatis est. " si sentitis idem ergo non quot capita tot senten-
" tiæ, & rursus Vobis non credo. " quam insulsa sit hæc Tua
" consequentia. Tu Iudex esto, cum scribis pag. 80. " quod autem ipsum indiuiduum fiat hoc, & Vnum numero, ex
" conuinctione formæ ad materiam est Doctrina D. Bona-
" uenturæ p. d. 19. q 6. & 2. d. 3. q. 5. & 6. Vnde, vel Illu-
" strissimus Contarenus opinionem accepit à S. Bonauen-
" tura [nec enim Vir animi modestissimi indignabitur imi-
" tari S. Doctorem] vel (eadem Veritas,) mentes Cla-
" rissimorum Doctorum Bonauenturæ, & Contareni [co-
" niunxit.] "

Pulchrè dixisti Ferchi. At contra Tuam putidissimam adulationem, quà modestissimum Virum coequas Seraphico Doctori, reclamabit Homerico carmine Contarenus.

Nullus ego sum Numen, quid me immortalibus æquas.

Verum ad rem ipsam. igitur Te Iudice, quando eadem Veritas coniungit diuersorum capitum mentes, non valet ridicula illa tua consequentia. " Ergo non quot capita, tot
" sententiæ, & rursus Vobis non credo. " quando verosimilius est, mentes duorum Scotistarum in Vnum coire potuisse, Veritate cōnectente, quam Seraphicam mentem & Contarenam.

Sed abs Te quæro Ferchi. quid nam monstruosius arbitraris in rerum natura. Vel quod Nos, duo capita, idem sentiamus. Vel, quod Tu vnum caput, passim circa idem, diuersa sen-

tias

tias, & scribas? " [Conueniet nulli qui secum dissidet ipse.] Tu nobis obiecisti pag. . Ergo parumper obseruemus, quis nostrum magis secum dissideat; idque obiter, Tuas opellas percurrendo.

Primo in Vita Scoti pag. 46. scribis. " oppugnauit Scotus
„ Thomam, mitius, ac (rarius.) atque Thomas, & Scotus
„ habuere Sectatores, ideo controuersiæ cum Thoma notæ.
„ cum Henrico licet acriores & frequentiores ignotæ. " Ac in Discuss: de Coment: Metaph: Scoto adscriptis pag. 83. col p. inquis " Scotus opinionum trutina, nunc insecta-
„ tur Henricum, modo Aueroem perstringit, [frequen-
„ tissimè) Thomam, Alensem, Aegidium. Vnus omnes
„ impetit. "

Secundo Apol: in Matenens: pag. 48 scribis " Doctor Sub-
„ tilis (pauca) ex alijs facultatibus, [longè plurima]
„ ex Theologia in quæst: exposuit. " sed in Tuo Libello pag. 341. inquis " si à Scoti libris auferatur Arist: nihil Scoto
„ remaneret in Philosophia. In Theologia ex decem parti-
„ bus vix remanerent tres. plures enim textus Arist: quam
„ Sacræ Scripturæ expendit, & exponit. (prolixiores) di-
„ sputationes ex Arist: Philosophia, quam ex Doctrina Chri-
„ sti agitat. "

Tertio in Prologo tui Libelli pag. 6. scribis. occasionem nobis respondendi, eam fuisse. " quia Veritas per me tradita :
„ [nempe in Vestigationibus à Nobis impugnatis] labefa-
„ ctatur, conculcatur. " at pag. 12. libelli ais. " Ferchius in
„ Vestig: Peripat: non quid rei Veritas habeat, sed quid Ari-
„ stot: sentiat, vestigare conatus est. quod repetis pag. 16.
„ 159. & ibi.

Quar-

Quarto pag. 381. scribis " saluberrima prouisio profectò
„ esset, ne etiam sub Arist: nomine Fides Catholica impugne-
tur, vel hæresis defendatur &c. " & plurima ibi catholi-
cissimè prosequeris. Verum dum Nos hoc Tuum saluber-
rimum consilium obseruamus in tradenda nostra philoso-
phia. Tu pag 16 n. 9 recantas. " De Theologis non est
„ ad propositum. Contarenus, & Ferchius quærunt senten-
„ tiam Vnius Pagani. quid ad propositum conferunt Theo-
„ logi Christiani? planè estis Doctores extra propositum. "
sic Tu eo loco titubanter nugaris.

Quinto in Vestig: p. n. 50. ex eo, probas Arist: p. phys: t. 82.
non asserere æternitatem materiæ, " quoniam eadem ra-
„ tione omnis forma assereretur æterna, quod est ridiculū. "
quod confirmas ex tex 7. diuinorum t. 32. & ibidem 26.
& 27. & ex 12. metaph: t. 12. & 8. Metaph. t. 8. Atq; tan-
dem instantiam soluendo, sic ais. " quare oportet cum
„ Arist: dicere, quod forma fit absque eo, quod fiat. & corrū-
„ pitur absque eo, quod corrumpatur. nam propriè fieri, &
„ corrumpi, compositorum est; & hoc modo materia, & for-
„ ma non fiunt. sed alio modo, forma fit, scilicet per fieri
„ in communi, per quod fieri etiam forma fit. " sed infe-
„ rius Vestig: 6. lib. p cap. 2. in 3. & 4. ratione eosdem ad-
ducis textus, ad probandum, quod omnis forma substan-
tialis sit separabilis, & perennis. & argumenta inde dedu-
cta, Achillea iudicas, adeo vt, ea insoluta relinquas, cum
alijs decem. Nos autem disp 5 de gen. q. 2. a. 2. respon-
demus illis duabus rationibus atque nostra responsio coin-
cidit cum ea quam Tu ipse assignasti ijsdem textibus Ve-
stig: p. n. 50. quam tamen, non solum recipis, quinimmo

acriter

acriter impugnas lib. 3. Tui Libelli cap. 9. in deffensione 3. & 4. argumenti.

Sexto pag. 324. ab initio scribis " generabile, & corruptibile in eodem genere substantiæ sunt contraria. & contra Nos, contendis esse propriè contraria. At statim ab initio pag 326. negas contrarietatem in genere substantiæ.

Septimo pag. 339. ab initio dicis " illam propositionem. [omne Perfectum est prius imperfecto tempore,] ablata particula (prius natura,) non esse vniuersalem propositionem. Oppositum habes paulò inferius pag 343. circa medium, vbi asseris, hanc propositionem (Perfectum est imperfecto prius tempore) esse vniuersalem, sine particula [prius natura.]

Octauo pag. 156 negas formas contineri in potentia passiua materiæ; idque ibi contra Nos ex professo probas. Oppositum doces Vestig: p. pag. 10 col. p. vbi concedis, formas esse in potentia passiua subiecti.

Nono pag. 340. in fine. Negas materiam esse forma priorem natura, & origine; quia [Perfectum est prius imperfecto ordine naturæ secundum Arist:] Contrarium asseris Vestig: p. pag. 34. col. 2. ex p Phys: t. 82 & 2. de partibus animalium cap. p. quod scilicet materia est per se prior natura, & origine quam forma.

Decimo pag. 300. in fine. negas vllam formam substantialem à materia dependere in esse, quia independentia à materia est communis omnibus formis substantialibus. Oppositũ habes Vestig: p pag. 34. col 2. n. 40. vbi, cum opinione communi, concedis formam materialem, à materia dependere in esse. & quæris rationem, Cur forma non sit ratio

producendi materiam similem illi, à qua dependet in esse, & inquis esse hanc " quia forma est posterior natura, & origine materia & Vestig: 6. lib. 2 cap. 10. n. 110. & 111. pag. 321. ex eo arguis animam rationalem, esse inter alias formas substantiales, incorruptibilem; quia est in subiecto independenter ab eo, per hoc insinuando, hanc independentiam esse specialem animæ rationalis, non autem communem omnibus formis substantialibus.

Vndecimo. pag. 183. cap. V. n. 7. concedis cum August. lib. de Ecclesiasticis dogmatibus, formam esse substantiuam, seu subsistentem. id autem omnino negas pag. 270.

Duodecimo. pag. 216. in fine dicis " factionem formarum
" ex nihilo fundari, & probari ex Authoritate Aristot: lib. de
" Xenophane, & Zenone, vbi concedit [aliquid fieri ex
" nihilo.] quod dictum verificatur non in compositis, sed
" in simplicibus; non in materia, ergo in forma. " Hoc autem negas Vestig: p. cap. V. pag. 11. col. 2. " quia Arist:
" ibi inquit. (Non multa facta esse, ex ijs quæ non sunt) mul-
" ta autem ex nihilo fierent, si formæ omnes substantiales ita
" fiunt. " & ideo ab hoc num: formas substantiales excludis.

Decimotertio frequentissimè Nos appellas, Compillatores, transcriptores ex alieno, nunquam aliquid afferentes de nostro, præsertim pag. 230. quod etiam impudenter asseris de omnibus Scotistis pag. 26. ab initio. quinimmo, & de ipsomet Scoto pag. 341. in fine. At pag. 203. cap. 9. n. 49. facis Nos multarum opinionum Inuentores, cum
" inquis. " Vos quoque multa, contra omnes ferè moder-
" nos, contra omnes ferè antiquos, asserere non dubitatis. "

Deci-

Decimoquarto Vestig: 6. lib. 2. cap. 8. n. 113. in fine, concedis cum Raguseo animam intellectiuam non esse formam eductam de potentia materiæ. oppositum asseris pag. 55. Libelli in fine dicens. " Nulla alia forma educitur de potentia materiæ, nisi intellectiua. "

Quintodecimo. Hoc eodem supracit: loco, scilicet pag. 55. n. 53. aperis, quid sit formam educi de potentia materiæ.
,, At infrà pag. 301. cap 8. n. 45. ais, " Te ignorare signifi-
,, catum vocabuli eductionis. "

Decimosex: pag. 298 damnas nostrum loquendi modum; dum formas materiales dicimus esse immersas, & alligatas materiæ, & inquis " immersa, & alligata, sunt Metapho
,, ræ, à disputatione reijciendæ. " Sed Tu ipse, non semel
,, vteris hac eadem Metaphora cum Vestig: p. cap. 19. n. 62 ab initio scribis. " quod scientia naturalis est alligata ma-
,, teriæ. " & Vestig: 6. lib. p. p. 254. col p. ais, physicus est
,, alligatus materiæ. "

Decimosept: pag. 289 atrocem fers Censuram contra hanc à Nobis adhibitam phrasim (proprio Marte) & ais esse paganam, Christiano, Theologo indignam. Cum nihilominus, Tu pluries eamdem phrasim adhibeas. Vestig: 10. n 3. Vestig: p. n 18.

Decimooct: pag. 428. n. 94 irrides hunc nostrum scribendi modú [Arist: semper negauit Circulationem Animarum]
,, Si enim, inquis hoc verum est, ergo numquam scripsit ali-
,, quid aliud, sed voluit saxum Sisiphi. " Cum tamen Tumet hoc eodé scribédi modo vtaris. Primo in Vestig. p. pag. 39. num. 45. quando dicis Aristot: perpetuo obseruasse propositionem ex nihilo nihil fit esse alienam. " Hoc

autem [perpetuo) idem sonat quod (semper.) quapropter sequitur, nihil aliud fuisse ab Arist: vnquam obseruatum, preter hoc. si Tua ridicula illatio illa valet. Secundo eadem Vestig: p. cap. 11. ab initio, refers Pererium sic arguentem. Arist: semper diffiniuit causam efficientem
„ (per esse principium motus.] atqui hic loquendi modus in
„ Pererio non displicet. Tertio pag. 329 scribis. " Ego (semper) ex Arist: loquor. Vos nunquam. " quod quam falsum sit legatur Expurg: 4.

Decimonono. pag 274. reportas Nos diceres. (sanè istæ contradicunt. Omnis forma substantialis est separabilis, quædam forma substantialis nō est separabilis. si ergo hāc Arist: sexcenties docuit, teste Ferchio, illam docere non potuit.)

Tu hanc consequentiam derides. Si asseruit particularem negatiuam Arist: ergo non potuit asserere vniuersalem affir-
„ matiuam. " Papè ! inquis, scribitis nunc rem mirabilem,
„ hoc est secretum publicum. quis enim est tam stupidus, qui
„ nesciat, recepto vno contradictorio, alterum respui ? reie-
„ cto vno, alterum non reicipi ? an hoc scribendum erat ?
" At non semel Tu eamdem consequentiam elicis Primo pag. 41. ab initio. sic arguis " Aristot: lib. de Xenophane
„ negauit illam propositionem [ex nihilo nihil fit,] ergo
„ concessit contradictoriam (ex nihilo aliquid fit.) quan-
„ do autem dixit aliquid fieri ex nihilo, certe non asseruit, illud fieri ex aliquo. " Pape ! scribis ne Ferchi , nunc rem mirabilem, hoc est secretum publicum ? quis enim est tam stupidus, qui nesciat quando Arist: dixit aliquid fieri ex nihilo, noluisse asserere illud fieri ex aliquo ? secundo, eodem vteris argumento pag. 234. n. 83. videatur

ibi

ibi " An hoc scribendum erat? "

Vigesimo. pag 376. scribis, quod " Arist: animā esse immor-
,, talem cognouit, asseruit, probauit, scripsit expressè. Sed
contrarium docueras Vestig: 8 cap. 4. n. 30. dum ex im-
mortali dissidio Philosophorum de Animæ immortalitate,
nihil certo " ab Arist: demonstratum contendis.

Vigesimopr: pag 281 linea 9 Arist: scribitur " Doctor Ve-
ritatis. " at in orat: habita in Vniuersitate Patauina die
12. Martij 1631. Eundem Arist: dicis " fuisse hominem
,, falsum in Diuinis Mysterijs, falsum in humanis moribus,
,, falsum in rebus naturæ. E cuius faucibus Tu erutus, quasi
,, è tenebris ad lucem reuocatus, Deo grates debitas rependis,
,, eo quod tunc primum " Tu enarator Veritatis, & sapien-
tiæ, compos fieri incæperis.

Vigesimosecun: pag 455. scribis. " Præstantissimi quique
,, Philosophorum Ionicæ & Italicæ Philosophiæ & Aegyp-
,, tiæ, immortalitatem Animæ statuerunt. vt Mercurius Tris-
,, megistus, Pherecides Syrus, Thales Anaxagoras, Socrates,
,, Pithagoras, Plato, Arist: Empedocles, vt ferè solus Epicu-
,, rus oppositum dixerit, propterquod, & communiter con-
temptus fuit à Sapientibus. " sed pag: 358. scripseras "
,, Neque Stoici, qui Oriente, & Occidente Mundo, eadem
,, repeti autumant, hoc argumento confutaui. Nam & isti
,, Animam intellectiuam esse corruptibilem volunt. " Er-
go Secta Stoica, mortalem animam statuit. illa Secta, quę
Seneca teste lib. (de Constantia Sapientis) cap. p. tan-
tum interest inter cæteros sapientiam professos, quantum
inter fæminas, & mares. Et Tu dicis " solus Epicurus fe-
rè, animam mortalem statuit?

Vige-

Vigesimoter: Vestig: 4. n. 46. dicis " Aequum non esse ,
,, quæ contra Veritatem pugnant, insoluta dimittere. " At
,, pag. 288. Libelli, ais ' Te nō debuisse soluere argumenta
,, duodecim,quibus probasti omnem formam substantialem
esse separabilem, & perennem Vestig: 6. lib. p. cap 2. quā
propositionem protestaris, esse falsam pag. 271. n. 14.

Vigesimoquar: pag. 473.& 474. alibique frequenter, scribis Nos mortalitatē animæ rationalis mordicus tueri, asserere. At pag. 19 & 20. nu 12. rescribis " Nos docere omnes formas substantiales generari, & corrumpi excepta anima rationali, quæ licet producatur; non tamen corrumpitur. Et quod mirabilius est, hac Tua contradictione Nobis imposita, statim assignas verum responsum nostrum; impudenter ijs locis calumniando Scotum, tanquam Alexandreum.

Vigesimoquinto. pag. 411. n. 75. Cum Nos contra Te probamus t. 14 lib. 3 de Anima, non facere ad rem. Nam Aristot: eatenus ibi dixit (intellectum possibilem ideo innasci, sicut tabula nuda in qua nihil est depictum &c. Tu replicas in hæc verba. " Arist: de nuditate loquitur in textu, [oportet autem sic, vt in tabula, in qua nihil est scriptum,
,, actu, quod quidem accidit in intellectu] de nuditate
,, ab omni specie inexistente in intellectu, textum attuli, &
,, hoc dicit. De innasci p. vel 2. vel 10 nihil ait Arist: Com-
,, ponitis textus nouos, & putatis me decipere. " sed Vestig: 6. lib. 2. cap. 14. n. 147. Cuidam ingeniosæ interrogationi Respondes per hæc formalia verba. " Respondeo quoniā intellectus possibilis innascitur in corpore, sicut tabula, in
,, qua nihil est pictum 3. de Anima t. 14 &c. " Quis nostrū

com-

componit tex: Ferchi? quis nostrum decipit? an Tu, qui scripsisti, ? an Nos, qui à Te rescripsimus, ! vt inaniter iactas pag. 410. n. 74.?

Vigesimo sex: Maior denique omnium Contradictionum in tuis dictis, illa est. quod nemo ad hæcusque tempora, adeò Scotum dignè laudibus euexit, adeò conuitijs depressit, quemadmodum Tu extulisti, depressisti. illud quidem in Vita Scoti, ac in Apolog: in Matenes: Bzou: & Iouium, atq; in oratione declamata in vniuersitate Patauina anno 1633. die 3. Nouembris. Hoc autē posterius præstitisti in Opusc: [de duabus personis producentibus Spiritum Sanctum,] & in hoc Tuo Libello Famoso, quem contra Scotū, & Nos speciatim edidisti.

Verum, dices mihi deficeret, si discordes sententias de eadem re enumerare vellem, quæ in vno capite Tuo aglomerantur. Ergo, si Nos falsificamus illud dictum, [quot capita, tot sententiæ] quoniam, cum simus duo capita, vna mente speculamur, vna ratione ratiocinamur, vna voluntate volumus. Vndè pulchre Nobis adaptari potest, quod cæcinit Silius Italicus lib. 9.

Velle, ac nolle ambobus idem; sociataque lęto
Mens æuo, ac paruis diues concordia rebus.

Num Tu, qui es vnum cap. & opposita de eadem re sentis, ais; scribis, ingens ostentum in natura appares? vt merito Tibi, non ineptè applicari possit Virgilianum illud Aeneid: 3.

Horrendum, & dictu video mirabile monstrum.

Ex his igitur, aequo Lectori, constet, quam constans sit Ferchius, qui pag 37. n. 34. non erubescit difamare Subtilissimum Præceptorem " inconstantem in sua doctrina " ob

non

nonnullas limitationes positas pro maiori intelligentia diffinitionis Creationis, non tamem ab ipso Ferchio, sed à doctissimo Bargio obseruatas p. d. 3. q. 5. ab initio, [cuius tamen nomen ingratè ipse suppressit] quādo in Vita Scoti, & in Apologijs, subtilissimum Doctorem, in sua Doctrina constantissimum iurauit.

Trigesimasecunda Querela Ferchij.

Quod non rectè petitum fuerit. vbinam formæ substantiales forent à materia separatæ.

SCripsimus in lib de gen: & corrup: disp: 5. q. 2. a. 2. n. 68. Accidit, quod si ponātur separabiles, tunc edocendum erit ab hac sētētia, quo diuertat forma in actu diuisionis à materia, & quo loco conseruetur; quod adeo difficile est edocere, etiam de ipsa anima rationali apud Aristot: vt Ferchius ipse, post longam rei discussionem, in eam venit opin: lib. 2. cap. 14. vt Arist: cōcedenda fuerit Circulatio animarum rationalium in corpora humana. quod an ritè dictum sit, & corrispondenter ad Arist: principia, & Fidei nostræ candorem, num potius fabulosè, dicemus in lib. de anima. Si ergo de anima rationali ita sentit in Via Peripatetica; quid dicet de alijs substantialibus formis si ipsæ quoq; separabiles sunt, & suapte natura subsistentes? migrabunt ne de vna materia in aliam? an potius infinitæ [in concauo Orbis Lunæ manebunt?]

Fer-

Ferchius pag. 303 ex his vltimis verbis nostris, vehementer offensus in hæc Scommata prorumpit, & quæritur. " Se-
„ cundũ positionem vobis oppositam, formæ realiter mane-
„ bunt semper in materia, vt sæpe repetitum est contra Vos;
„ sed semper dissimulatum à Vobis. sed secundam fictionem
„ vestram non manebunt in Concauo Orbis Lunæ. (sed in
„ cerebris vestris Lunaticis. "

Trigesimasec: Expurgatio Mastrij.

Minentissimus Constantius Sarnanus Scotista præclarissimus q 9. vniuersalium pag 163 scribit. [Sed quæres. ista vera natura communis, ex quo ponitur à Scotistis, vbi est tanquam in [redacted] loco? est ne in concauo Orbdis Lunæ? aut in olla bulliente? Dico quod non; quia abstracta est ab omni exitentia actuali; & consequenter à quantitate, & qualitate, & ab omni relatione, & ita ab omni loco. Sed dices contra. quia si nullibi est ergo nihil est: Reflecto argumentum contra Te (inquit Doctissimus Vir.] [Deus non est in loco per Auer: 8 phys: ergo nihil est non valet consequentia. erit ergo] (scilicet natura communis] in intellectu obiectiuè]

Hoc modestissimum responsum Cardinalis modestissimi, refero, Cordate Lector, primo vt tibi constet phrasim illam, (in concauo Orbis Lunæ,) non fuisse nostrum inuentum; quinimmo à grauissimis Authoribus vsurpatum fore, sine cuiusquam offensa. Secundo, vt Ferchiana responsio, ex comparatione oppositæ, tãto magis immodesta innotescat.

Recordaberis ne Tu Ferchi, hoc loco, Sanctæ admonitionis à Sanctissimo Patriarcha Francisco directæ ad Fratres suos. [Non litigent, neque contendant verbis nec alios iudicent: sed sint mites, pacifici, modesti, mansueti, & humiles, honeste loquentes omnibus sicut decet.] quam tu nobis obijcis pag. 55 ex eo quia defendentes Seminarium formarum Seminarijstas nuncupauimus?

Docet ne Confratrem nostrum, tam inhoneste & per contemptum summum, Nos appellare (Lunaticos?) hæc est mititas, & mansuetudo Tua? Non meministi iustissimę sententiæ quam Christus Dominus tulit Math: cap. 5. (qui dixerit fratri suo fatue, reus erit ghenæ ignis?) & quam graphicè Cicero scripsit lib. 3. Tuscul: [propriũ est stultitiæ, aliorum vitia cernere obliuisci suorum,] qui nam nostrum, habeat Lunaticum cerebrum, conuincatur ex Lectura præcedentis Expurg: Vbi Chamaleontis, ac Prothei mutabilitatem, satis aperui.

Propulsata iniuria, nunc facillimè Tuæ responsioni occurro, ex ijs, quæ scripsisti Vestig: 6. lib. p cap. 5. nu. 29 quando pro declaratione Tituli illius Vestig: [de forma separabili,] vt ostendas Animam intellectiuam esse formam separabilem. quid separabile, & inseparabile Arist: significet, apertè monstras; cum inquis.

„ Igitur separabile aliquid dicitnr ab alio, quia ipsum seiunc-
„ tum ab alio, adhuc suum esse retinet, veluti si duo saxa
„ coniuncta seiunxeris ea non interribunt; immo vtrumque
„ seiunctum, permanet in suo esse. si autem ex duobus coni-
„ unctis, alterum separes ab altero, & vnum intereat; illud,
„ quod interit est inseparabile; quod non interit, separabile
est. "

est. "

Hinc ibi infers, nullum accidens esse separabile à subiecto, quoniam disiunctum interit. Substantiam vero esse separabilem, quoniam ab accidente seiuncta, proprium esse retinet.

Et inferius n. 31 sic rursus scribis. " Separatio realis in schola Arist. est, qua vna res potest esse sine alia, in entium or-
" dine. hoc modo substantia est separabilis ab accidente, lo-
" cus a locato. sic elementa separantur à mixto. Sic non est
" separabilis materia prima ab omnibus formis collectim,
" quamquam à singulis diuisim separata consistat. Hoc mo-
" do quærimus, an aliqua forma singularis in materia exi-
" stens tanquam forma informans valeat à materia separari,
" absque formæ destructione, siue absque desitione essendi.
" ita mentes orbium motrices separatæ à materia dicuntur,
" quoniam actu existunt, neque tamen informant; neque
" sunt loco, & subiecto cum materia coniunctæ. " Hæc
" Ferchius.

Ex qua declaratione, atque exemplis adductis, ad aperiendũ hunc modum separabilitatis, de quo hìc est sermo, satis cõstat, nostrum discursum, serium, prudentem, rationabilẽ fuisse non (Lunaticum.)

Etenim vt defendatur formã esse separabilẽ iuxta hunc modum separabilitatis, debet posse diuelli a materia quemadmodum ipsamet materia diuellitur ab hac, & illa forma. Sicut substantia diuellitur, ac separatur ab accidente. atque tandem, vt mentes, orbium motrices separatæ à materia dicuntur, quoniam neque loco, neque subiecto, sunt cum materia coniunctæ.

Non ergo valet Ferchiana responsio ad nostrum argumentum quod scilicet secundum positionem nobis oppositam, formæ semper realiter manebunt in materia. Si enim, sic semper manebunt in materia. ergo non sunt ab ipsa separabiles, iuxta modum separabilitatis ab ipso declaratum pro titulo quæsiti. hic enim significat, vnum ab alio seiungi loco, & subiecto; ita quod, vnum possit per se existere actu, etiam alio destructo, à quo diuellitur. Vnde, sicut anima dicitur forma separabilis à corpore, quia extra Corpus existere per se potest, & existere etiam destructo corpore. ita quoque aliæ formæ substantiales dici debent separabiles, ita quod existere possint per se etiam si per possibile, vel impossibile destructo eorum subiecto.

Confirmatur; quia dum Ferchius Vestig: 6. lib p cap 2. probat omnem formam substantialem esse separabilem; vtiq; loquitur de eo separabilitatis modo, quo dicitur anima separabilis, vt ex tali separabilitate formæ substantialis in communi, deduceret separabilitatem animæ in particulari; quemadmodum è contra Alexandrei, ex inseparabilitate formæ substantialis in Communi, deducebant etiam animæ rationalis inseparabilitatem, vt ipsemet Ferchius se declarat pag. 285. sui Libelli. At separabilitas Animæ, non est talis, vt informatione cessante, adhuc realiter maneat in materia; sed talis, vt ab ipsa seiungatur, & seiuncta per semetipsam existat, ergo talis quoque poni debet separabilitas cuiuscunque alterius formæ substantialis, si quæcunque alia ponatur separabilis iuxta positionem, quam defendit Vest: 6. lib. p. cap illo 2.

Accedit, quod Arist: 4. Phys: t. 23. Enumerat modos essendi

in

[In) & inter alios enumerat modum, quo forma est in materia, accidens in subiecto; qui esse nequit nisi per informationem. Ergo si forma manet perpetuo in materia; nunquam erit ab ea separata, nec separabilis. Et omnino repugnat dicere, formam esse à materia separatam, si in materia semper realiter manet, vt ait Ferchius in allegata responsione.

Trigesimatertia Querela Ferchij.

Quod Eum Aristotelis Lateronem nuncupauerimus.

SCripsimus in lib. de Gen: disp. 5 q 2 a. 2. n. 76. Vide, quæ consequentiæ deducantur, ex quibusdam propositionibus, quas indeffinitè protulit Arist: ; & hi Laterones eius accipiunt pro vniuersalissimis, quasi propositiones Arist: sint vniuersaliter veræ.

Quæritur Ferchius pag. 341. " Mirandum fuisset, si absque " iniurijs absoluissetis has responsiones. Laterones, vel bla" terones Arist: sumus Nos. Vos Scoti.

Trigesimatertia Expurgatio Mastrij.

æc Vocula (Latero) à nobis vsurpata, ad indicandos Peripateticos illos, qui nimium addicti sunt Arist: verbis, sicuti multi profitentur, contra quos, Horat: in Epist: cæcinit. (Nullius addictus iurare in Verba Magistri,) iniuriam certè non sapit, cum teste Varone (Laterones) ij dicantur, [qui latus Principis alicuius tuentur;] siue mauis apud Liuium lib. 4 belli punici (Laterones] à latere dicti, cari, & amici Principum, qui eorum lateribus semper adsunt. Atque in hoc sensu à Nobis [Laterones] accipi ex antecedentibus & consequentibus verbis nostris, discretus Lector, iudicabit.

Ferchius autem, & si hanc significationem optimè nouerit; tamen vt Nos iniuriosos faceret, de suo Sacco addidit " (Blaterones,) " & cum ipse iniurius sit, nos iniurijs afficit (Blaterones) Scoti appellando.

Titulo (Lateronis) Scoti, gloriamur, gloriabuntur, & hoc nomine [Laterones] Arist: non iniuriam reputabunt. Displicebit benè per Te insimulari [Blaterones] adeo lingua in malum semper præceps, in bono sistere nequiuit. Vide Lector humanissimè, quas Aristarchus iste, leuitatum occasiones afferrat. & num ex D. Bernardi sententia, (Eorũ ex genere adiudicandus sit, qui corrosores esse conuincuntur, non correctores, cum potius mordere, quam emendare malint.]

Tu

Tu publicus Scoti Interpres (velis, nolis) an (Latero,) vel (Blatero) Scoti sis, Tuum esto Iudicium. Nobis, (Laterones) Scoti esse sufficiat.

Trigesimaquarta Querela Ferchij.

De alio Solæcismo in Grammatica commisso.

Egitur disp. 5 q. 2 a. 2. n. 67 in lib. de Gen: Si dicat ipsum non asseruisse illam vniuersalem affirmatiuã, sed probasse duntaxat disputatiuè procedendo. Queritur Ferchius pag 284. " Locutio illa si dicat (ipsum) ,, non asseruisse. (latinè) erat scribenda, si dicat (se,) ,, non asseruisse. Solæcismus Vobis eruditissimis familiaris, ,, meam excusabit ruditatem. "

Trigesimaquar: Expurgatio Mastrij.

VID si me facillimè expurgarem, obijciendo originale nostrum manuscriptum, in quo legeres [sed dicere, ipsum non asseruisse.] ac proinde Typographi incuria, Tibi oblata fuerit occasio, voluntarium hunc Tuum Solæcismum emendandi? At nos Tua mordendi libido, hæc & similia omni leuitate leuiora errata, mauult adscribi Authoribus. Quasi vero per Te à Typographis imprimantur libri absque vllo erroris næuo.

Legatur Epist: Angeli Politiani ad Georgium Merulam lib. 11.

&

& audies acerbas querelas Eruditiss. Viri in Typographos q̄ suos miscellaneos corruperunt. Insuper addentis hæc verba (Solæcismos porro, adhuc nemo mihi ex doctioribus obiecit. Nam, quæ vilissimi quidam nugatores in angulis garriebant, ea hos propalam citatis authoribus confutauimus) Hæc Politianus in rudes, ac vilissimos nugatores, Solæcismos sibi obijcentes.

Ast audiamus amice Lector, ex quibus nam promptuarijs linguæ Latinæ, Vir Eruditissimus, ac rigidissimus, qui nos carpsit, eo quod legerit [Typographi oscitanssa, vt dixi] (Si dicat ipsum non asseruisse] deprompserit correctionē his conceptam verbis. " Locutio illa si dicat ipsum, non " asseruisse. latinè erat scribenda. si dicat se non asseruisse " ad hoc vt euitaretur Solecismus.

Certè apud probatissimos humanioris literaturæ Scriptores, latam differentiam intercedere, pro comperto est inter has duas locutiones. [grammaticè] loqui &c. & (latinè) loqui, vel scribi.

(Grammaticè) namque loqui, vel scribi, est, vbi cura sermonis, vitium non admittitur. (Latinè) vero loqui, vel scribi, vbi elocutione, vel scriptione eluceßit oratio. ita Quintil: lib p. cap. 6.

Iam ad Nos igitur Didascalus noster, cum nos corripit, inquiens " Locutio illa, si dicat ipsum non asseruisse, [Latinè) erat scribenda, si dicat se non asseruisse. " Solum indicat orationem illam, magis elucescere scriptione. [Si dicat se] quam scriptione (si dicat ipsum;) non verò vitium aliquod in grammatica commissum; cum id notare debuisset per correctoriam scriptionem; locutio illa si

dicat

dicat ipsum non asseruisse, grammaticè erat scribenda (si dicat se.)

Ex quo patteat, quantum Censor noster versatus sit in Grammaticorum apicibus, quando non satis intelligat, quid ipse loquatur, vel scribat & quã iurè merito obiurgandus veniat, tum præcipuè, cum Nos actu corripiat. Verum, qui nostra nobis errata indulgeri cupimus; ipsi primi, alijs indulgendum debemus.

Excusamus ergo (ruditatem,) vel (rudibilitatem) Tuam [placet immitari iocum Verborum [Laterones,] vel [Blaterones] in præcedenti Querela] quando non solum Nos Philosophos, Latinitatis apices, tam accuratè nõ obseruantes, dumodo intelligamur, grammaticalis erroris insimulas, sedet Torquatum Tassum Summum Poetam, in omnibus Liberalibus artibus excultissimum, Pedagogico supercilio, corripere audes, quod regulas grammaticæ per incuriam, seu ignorantiam ommiserit. Obseruat. Tuis ad Goffredum obseruat: 4. in fine in illis verbis. " (Tra-
" lascio vna regoletta di grmmatica, & è, che leuata là paren-
" thesi il senso compiuto resti, il che qui non incontro, anzi
" vi manca il caso agente. ") (& obseruat: 54.) dum inquis.
" (Tralascio l'essame della construttione grammaticale,
" non adoperata dal Tasso, conforme al Petrarca.) "

Aptè doctissimus Bellarminus Controu: 4. (de Sacramentorum effectu) lib 2. cap p. ad coercendam Pedagogorum hæreticorum insolentem petulantiam, damnantium tanquam monstra Verborum illa nomina (ex opere operato.] aduertit nullam nouitatem esse in illis; nisi, quod contra regulam grammaticè operatum (passiuè) accipi-

tur; & inquit. [Sed neque hoc nouum est; nam etiam in Epist: ad Heb cap. 13. contra regulam grammaticæ passiuè accipitur [promeretur) Cum legimus, [talibus enim hostijs promeretur Deus.) & S. August: in psalm: 138. maluit dicere ossum ossi, quam os ossis; vt facilius intelligeretur; [melius est, inquit August vt nos reprehendant Grãmatici, quam vt non intelligant populi.)

Quo iuditio Eminentissimi Viri, elicitur, quãti à Philosophis, & à Theologis, æstimandi sunt Grammaticæ apices, cum à D. Paulo, & Augustino, aliquoties fuerint neglecti.

Videatur D August: lib 3. de Doctrina Christiana cap. 29. Tom: 5. [plus curandum est,) inquit [de sententia, quam de perfecta grammatica.) Hinc super Ioan: serm. 2 Tom: 9. (non timeamus,] dicit, (ferulam grãmaticorum, dum tamen ad Veritatem solidam, & certiorem perueniamus,) & in tractatu super vlt. Prouerb: replicat. [Dum omnes instruantur, Grammatici non timeantur.]

Etenim dicit lib 3. de Doctrina Christiana cap. 3. Tom. 3. [Plerumque loquendi consuetudo vulgaris, vtilior est significandis rebus, quam integritas literata. mallem qoippè inquit August: cum barbarismo dici; non est absconditum à te ossum meũ; quam vt ideo esse minus apertũ, quia magis latinum est.) Adeo vt verissimum sit ex eodem August: lib 2. de Doctrina Christiana cap 13. (Ad rerum cognitarum non pertinere, vtrum cum solęcismo dicatur inter homines, an inter hominibus, sed ad Vanissimum nugarum VESTIGATOREM.]

Legatur Epist: 6. Eruditissima Pici Mirandulani ad Hermolaum Barbarum, & Grammatistarum ineptias, si placet, ad

satietatẽ degustabis. Vt verò verius deprehendatur, quod scripsit Alexander Tassonus lib. 10. cap. 2. [de i suoi pensieri diuersi,) cum inquit. [Oggidì i Grammatici puri non hanno luogo frà gl' huomini di lettere, se non infimo. impercioche aspirando gl'ingegni moderni alla fama delle dottrine più nobili, sprezzano come leggieri le semplici lodi della dicitura corretta.)

De Scoto in Vita ipsius cap. 6. n. 20. Tu scribis. " quod stu-
„ dijs humanitatis non fuerit admodum cultus, & cap. 11.
„ repetis " stilus Doctoris Subtilis in suis libris, simplici la-
„ tinitate decurrit, non comptus, non elegans, siue quod
„ illud sæculum laudẽ elegantiæ neglexerit, siue quod Scho-
„ lasticæ Subtilitates, & anphractus, vix nitorem patiantur.

Quinimo ex Pico Mirandulano Epist: cit: ad Hermolaum Barbarum testaris " Scotum, Grammaticorum; ne Poetarum, dicas decreta nescisse " (Non desiderat Tullius eloquentiam in Philosopho (ait Picus) sed vt rebus, & doctrina satisfaciat. sciebat tam prudens, quam eruditus homo, nostrum esse componere mentem, quam dictionẽ. curare, ne quid aberret Ratio, non oratio.) Hincin Tua discuss: Scotica de Authore Report: Ratione 7. refers, " in
„ scripto oxoniensi à Scoto hæc vocabula barbara inserta,
„ [regratiers] 4. d. 15. q. p. V. [trusta] 4. d. 12. q p H.
„ (Briga) 4 d. 30. q p T & d. 43 q. 3. L. sic (Harenga,) (Trustatica,) & alia id genus.

Sed istæ ineptiæ, inquit Seneca lib. de Benefici js, Poetis relinquantur; quibus aures oblectare propositum est, & dulcem fabulam nectere.

Protestor tamen cuicunque, hucusque dicta, & his similia

Lecturo; nullatenus me velle ansam prebere ijs, qui cum audiunt [inquit Pennotus in sua Defensi: Censuræ cap 4. pag 30] in libris legendis, magis res ipsas, de quibus agitur, quam electorum verborum elegantiã exquirere oportere; quia non res propter vocabula, sed potius verba propter res ipsas fuerunt excogitata; sic accipiendum contendunt vt sine vllo dilectu Verborum, Grammaticorum & Oratorum regulis conculcatis, quicquid in buccam venerit, effundere possint.

Etenim scio ex eodem Authore, aliud esse scriptorem, iuxta rerum temporum, locorum, & personarum varietatem stilum debere attollere, variare, demittere. Aliud est, debere, vel licitè posse stilum ita demittere, vt sordes contrahat, locutionibus minus proprijs, sermone inepto, barbaro, vndique scatente.

Primum, nedum August: & Scotus, verum & Tullius, & alij præclari Doctores, & oratores fecerunt, & alios facere docuerunt. Secundum, neque August:, nec Salustius, nec Horatius effecerunt.

Legatur D. Hieronymi Apol: p. in Ruffinum paulo ante medium in hoc argumento versantis contra eundem Ruffinũ Grammaticorum regulas paruipendentem. & D. August: lib 4. de Doctrina Christiana, docens, qua ratione Doctor Christianus, stillum demittere, & cultum verborum negligere possit, ita scilicet, vt locutio sordes errorum grammaticalium, non contrahat.

Tri-

Trigesimaquinta Querela Ferchij.

Quod irrationabiliter Vocabulo (irrationabilis) vsi sumus.

Cripsimus in lib. de Gen: disp. 5. q 6. n. 144. silẽdũ tamen non est, eius positionem inter quotquot seminarium formarum constituerunt, esse alijs omnibus magis irrationabilem.

Quæritur Ferchius pag. 59. " Hic pro vestra
„ Vrbanitate, seminarij deffensores bestias esse deffinitis.
„ Contarenum autem magis bestiam, quam omnes. Illi sunt
„ irrationabiles, quæ est diffinitio bestiæ. Contarenus est
„ alijs omnibus irrationabilior. Tanta est vestra procacitas,
„ & linguosa proteruitas. " Sic pariter cum scripsimus irrationabilis hic nonnullorum philosophandi modus, inde traxit originem, quod isti simplicissimæ, & ieiunæ Arist: authoritati nimium fidunt, nec nisi solis authoritatibus, sua asserta probant, quod quam Virum Philosophum deceat, diximus supra disp. p. q. p. a. p.

Aggrauat querelam Ferchius pag. 334. " Aristotelicos tra-
„ ductis, tanquam irrationabiles, ac irrationabili modo phi-
„ losophantes, quoniam nimium fidunt Arist: & solum ex
„ eius authoritate procedunt. fortassè Ruri, non in Ciuitate
„ loqui didicistis.

Tri-

Trigesimaquinta Expurgatio Mastrij.

NOster Didascalus, in hac querela malitiosam fingit ignorantiam, vt nos sibi familiaribus contumelijs ac improperijs, accumulet; dum prorsus nullam vult intercedere differentiam inter illa duo verba [irrationalis.] & (irrationabilis.) Irrationalem esse partem diffinitionis bestiæ, ei libenter & vltro concedimus, quod nec ipse diffitetur. [Irrationabilem] esse pariter [vsitatè] talem partem, pernegamus. Nunquã enim in Scholis audita fuit hæc diffinitio. bestia [est animal irrationabile; sed irrationale.] ita D. August. lib. 2. super Genes: ad literam cap. 2 Tom. 3. inquit. (Nomine pecorum, vel bestiarum, omne irrationale animal aliquando comprehenditur.) cum hoc verbum [irrationale] in diffinitione bestiæ præseferat carentiam rationis, hoc est, intellectricis potentiæ, siue animæ rationalis, quemadmodum Ferchius docet Vestig: 3 lib p. cap. 3 n. 7 & cap. 4. in fine. n. 11. Quo sensu Quintil: lib. 7. cap 4. inquit. [falsa est finitio si dicas, Equus est animal rationale,] hoc est mente prædictum. Nam Equus est animal: sed irrationale, scilicet anima intellectiua priuatum, qua homo solus, animal rationale est, & diffinitur.

[Irrationabilis] verò est [rationabili] oppositum verbum. [Rationabilis] autem Quintiliano teste lib. 5. cap. 11. est ille, [qui pollens mente, cum ratione fundata loquitur.] igitur per locum ab oppositis. qui mente præditus: at non cum ratione firma loquitur, eum (irrationabiliter

biliter] loqui dicimus.

Astruit hoc totum elegantissimè D. August: lib. 2 de ordine rerum cap. 11. Tom. p. cum inquit. [Sed quoniam solét doctissimi Viri, quid inter rationale, & rationale intersit, acutè, subtiliterque discernere; nullomodo est ad id, quod instituimus negligendum. Nam rationale, esse dixerunt, quod ratione vteretur, vel uti posset. [Rationab le autem, quod ratione factum esset, aut dictum.) Hęc August: Exemplum huiusce rei, sis Tu Ferchi; qui præditus mente, licet non modesta) sic de Te ipso veraciter fateris pag 163] es quidem animal rationale hoc est vtens, vel saltem potens vti ratione: Sed, cum absque fundata ratione quereris, contendens per verbum [irrationabilis] à Nobis Contarenum, & Peripateticos omnes, [bestias,) ac magis [bestiam] descriptos esse, irrationabiliter secũdum Nos; at secundum sensum tuum, bestialiter, seu mauis ad euitandum Barbarismum, stultè, in purè, tetrè.

Hoc est Ferchi, Ruri, & non in Ciuitate loqui didicisse. hoc est, in finibus Turcarum familiare Tibi idioma bestiale .: Iure, Contarenus, atque Peripatetici omnes, de Te queri debent, eo quod contra Vim significationis verborum, aliàs Tibi benè notam ex D. Bonau: in 2. d. 23. q. p. de p. ar. n 14. [bestias,) mauis, quos Nos homines nostræ conditioni pares, quamuis in ijs placitis, quæ disputanda secum suscepimus, impares, hoc est; non ita rationibus fundatos, iudicauimus.

Tuam Tuam procitatem, & linguosam proteruitatem imitaris, Tuimet fastum exemplum cum enim Vestig: 6 lib. p. cap. 9. n. 42. responsionem Simonis Portij, in Peripatetica

Scho-

Schola Viri non obscuri, refellis; qua contendebat Arist: non egisse de humano intellectu eo loco à Te controuerso
„ sic traducis " sed quis non rideat si Portius doceat Ari-
„ stotelem? quid,? quo loco tractandum? [Sus mineruam.
Cum tantam habes licentiam nominum immutandorum [Vtor Hieronymiana phrasi aduersus Ruffinum] vt de Portio [Porcum] feceris cauendus homo, & mihi maximè declinandus, ne me repente, dum nescio, de Mastrio, (monstrum] nomines. Siccine Ferchij? Peripateticum Philosophum, Te doctiorem (porcum) appellas?

Suetonius Tranquillus lib. de Illustribus Grammaticis cap 23. scribit de Remmio Palemone, [qui secum natas, secum interituras literas iactabat] [quod arrogantia fuit tanta vt Marcum Varonem, porcum appellaret.] " Ecce quã
„ nobilis, inquis Tu pag. 85. & honoratus scribendi modus?
„ qui honoratus est, honorifice loquitur de alijs, vt etiam si
„ eorum opinionem non teneat, opinantes cum laude dimit-
„ tat, qualis quisque est. talia sentit, & loquitur ex Arist. in
„ p. ad Nicomachum. " & Tu sapientiæ columen, & norma Catonianæ seueritatis, vt cũ D. Hieronymo loquar,) audes pag 35. nobis obijcere admonitionem, à Sanctissimo Patriarcha Francisco ad suos Fratres directam. [Non litigent, neque contendant verbis, nec alios iudicent; Sed sint mites pacifici, modesti, mansueti, & humiles, honeste loquentes omnibus sicut decet?] Hæc est mititas, & mansuetudo Tua? Hæc humilitas, & in verbis modestia? Christianum Peripateticum, qui eiusdem genij, ac indolis fuit sicuti Tu, scilicet puræ mentis Aristotelicæ Vestigatorem, Porci loco tractare?

Quanta

Quanta cum indignatione. (Te, qui (dum prædicas, non furandum, furaris.) Sicuti dicebat Apost: (& non moechandum moecharis) quanta, inquam, cum indignatione S. P. Franciscus, Te à legibus humilitatis, & modestiæ recedentem coerceret.

Relinquo, hoc loco, referre turpissimos titulos, quibus subtilissimum Doctorem, & sequaces Scotistas, dedecorosè afficis. Nam horret calamus repetere. Vnam principem rem, ommittendam haud duco, atque regredior eò, vnde procacitas Tua, & linguosa proteruitas, hanc digressionem extorsit

Vsitatum hunc loquendi modum. (Hæc positio est irrationabilis vel non videtur rationalis,) puod perinde in Scholis sonat, (ac stabili rationi non innixa) quem Ruri, & non in Ciuitate, dicis,nos didicisse loqui frequentissimè à Scholasticis vsurpatum, scias nos mutuasse. Arist: quem Te assertore pag. 344. " nemo in scribendo breuitate, " ordine, vbertate superauit " 8 phys. t. 15. scribit [non ponere, neque censere vllam sententiam irrationabilem, sed aut inductionem, aut demonstrationem afferre,) & in 2. de Cælo t. 61 (Si tamen ex talibus contemplemur, nihil vtiq; irrationabile videtur id esse, quod nunc dubitatur, & alibi sępe. Quid quod Contarenus ipse [contra quē doles à nobis scriptū] quæst: de formis elementorū cap. 1: n 3 inquit. (Sed irrationabilitas talis interpretationis facile apparet.] quem loquendi modum certè didicit Illustrissimus Patritius, non Ruri; sed in nobilissimo totius Orbis Emporio.

Ioannes Picus Mirandulanus, Concordiæ Comes nobilissi-

mus in sua Apol: q. 4 (an suppositari possit à Deo natura irrationalis] scribit [quid ne ipsi, scilicet Scotus, Goffredus, Durandus; [etiam irrationabiliter fecisse videantur volo breuiter ponere modum, secundum quem videtur. Hernicus tutari suam positionem.)

D. Bonauentura p. d. 11. q. p. n. 11. loquens de pertinacia Græcorum in puncto processionis Spiritus Sancti à Filio. scribit [ne conuincerentur; & irrationabiliter moueri viderentur; inuenerunt rationes pro se, contra Veritatem.] legatur idem Seraphicus Doctor 2. d. 7. q. p. & d. 12. qu. 3. & d. 13. q. 2. de 2. ar. & 4. d. p. q. 5. & in alijs sexcentis locis, & deprehendetur vsurpata Vox (irrationabilis] absque significatione bestiali.

Vnum Scotum etiam produco, si quis alius, modestissimum Doctorem, quinimmo modestiam ipsam, te contestante in Vita ipsius cap. 5. cum ex Antonio Posseuino pijssimo, ac sollertissimo ex Soc: Iesu Doctore in Apparatu Sacro, luculentissimum testimonium profers in hæc verba. [Certe cum illud D. Augustini verum sit, ille tenet quidquid latet, & quidquid patet in diuinis sermonibus, qui Charitatem seruat in moribus. Haud mirum, si ingenium Doctoris Subtilis appellati, modestia, & Charitate præditum altissimos sensus eruere potuerit ad veritatem indagandã. Nunquam enim suam sententiam profert in aliorum iniuriam, vel depressionem; quin quorum aut errores conuellit, aut opiniones excutit, tam id modestè, & adeo plerumque suppresso nomine facit, vt Christiano pectori hæsisse à Domino Sapientiam, certè integram mentem] conijci possit.] Hæc Posseuinus candidè, veraciter, ac-

curatè,

curatè.

At qui idem modestissimus Doctor 2. d. 12. qu. p. postquam opinionem Ricardi, quemadmodum Marginistæ adnotāt, indicasset; habet immediatè hæc verba. (Positio ista non videtur rationalis, nec videtur esse secundum intentionem Philosophi.) quasi dicat hæc opinio Ricardi, nec ratione, nec authoritate Philosophi fulcita videtur. & non, vt Tu publicus eius Interpræs interpræetaris. Hæc opinio Ricardi videtur [bestialis]

Idem frequenter legitur in eius Subtilissimis scriptis p d. 8. q. 5 D. [ex dictis Arist: & Auicennæ volo rationabiliorem intellectum accipere quem possum] idest intelligentiam eorum opinionis, firmioribus rationibus innixam, volo pro posse accipere; & quęst. quol. 5 C. [Aliter dicit alius) Doctor (& rationabilius vt videtur & ad propositum. & 4. d. 48. q. 2. M. [similiter alia pars illius authoritatis) S. Isidori (quod Sol, & Luna in ordine, in quo creati sunt, stabunt, Videtur autem satis irrationabile.) quæ phrasis Scotica, est eadem prorsus qua Nos vtimur; & alibi sexcenties in lib. sent. & quol. 9. legitur

Sed quid immoror, adducendo authoritatem Subtilissimi Doctoris, quam non solum protestaris reijcere, in toto decursu huius Tui Libelli, immo Tuum esse Doctorem pernegas. Accipe irrefragabilem authoritatem Tuam, Gymnasij Patauini Decus, " cui contradicere non nisi in Arist: exercitatissimis licet, & vni Liceto. " Accipe inquam huius Vocabuli (irrationabilis) eamdem apud Te significationem. Cum enim fraternè, vt soles, corripis nos, quod Aristotelicos traduxerimus, tanquam irrationabiles, & irra-

tionabili modo loquentes; subdis pag. 230. " si Arist: ab-
" sque ratione esset locutus sine ratione Aristotelici loque-
" rentur; & paulo infra pergis " Nemo rationes illo melio-
" res, illo solidiores attulit. iactare Vos potestis rationes ve-
" stras: sed si cum Aristotelicis conferantur vestrę bullę sunt.
ille adamantes. " Quasi dicas. Vos minuruli mures " iu-
re appellauissetis aristotelicos (irrationabiles,) cum ni-
mium fidentes Arist: ieiunas eius authoritates producunt;
si verum esset, Arist: loqui absque ratione solida, non om-
nibus meliore, non adamantina veluti vos facitis, vestris
bullis.

En igitur velis nolis, & Tu cogeris fateri "Indicus Elephas "
genuinum significatum huius Vocis [irrationabilis,]
quod versutè, malitiosè, cõmutas, & rescribis in Tua que-
rella pro (irrationali,) ac eundem significatum impor-
tare eniteris, vt Nos eruditissimis Viris exosos faceres, quã-
do bestias, & plusquam bestias, eos nuncupasse criminaris.

Non inficior tamen, aliquando hac voce, bruta describi; sic
apud D. Ambros. lib. de Noe, & arca cap. 4. legitur [quid
læserant irrationabilia) hoc est cuncta ab homine ani-
mantia: at apud Scholasticos, nunquam talem sensum, vt
pattuit, hæc vox præseferet.

Tri-

Trigesimasexta Querela Ferchij.

Quod Metaphoris in Philosophia crebrò vtamur.

SCripsimus in lib. de Gen: disp 5. q 2 a. 2. n 68. dū adduximus rationem, quare formæ dicantur materiales; quia suapte natura in suo esse, fieri, & conseruari, materiæ sunt immersæ & alligatæ; ita quod fatali necessitate ruuant, eo ipso, quod ab ea diuellantur.

Ferchius pag 299 ita quæritur. " Fatalis necessitas è Schola Stoicorum est, quæ ruinam formis, & diuulsionem minatur. " & insuper hypodidascalicè nos deridendo, subiungit. " Metaphoræ Rethoricæ valde crebræ. "

Trigesimasexta Expurgatio Mastrij.

HOC adiectiuum [Fatalis] ab hoc substantiuo [fatum] credimus deriuare. E'qua vero Schola, Num Stoicorum, an Prisciani, hæc nomina prodeant, videatur Iustus Lipsius lib. p. de constantia cap. 17. & 18. Vel potius tu ipse dicito Nobis, qui in Apol: contra Matenes: nu. 26. iampridem ita Metaphoricè scripseras " in 4. velut olor, fato proximus, suauius accinens, omnes tractatus absoluit. "

Sed an in scriptis nostris, Metaphoræ valdè crebræ deprehendantur; an potius Tu eis frequentissime vtaris, consulat Aequus Lector pag. 64. & videbit Metaphoras Ferchianas, gran-

grandine frequentiores cadere, adeo vt totidem ferè in omnibus nostris operibus non reperiantur; quot scribuntur à Te in paucissimis lineis. Etenim dum nos dicimus consultius à Contareno debuisse Seminarium formarum (Cubile] appellari Tu serio, id quod nobis irrisoriè imponis, approbans, addis " posse, & debere etiam Seminarium
" nuncupari " gremium, sinum maternum, latibulum,
" promptuarium, thesaurum, insuper, & cubile " quinimmo domum cæcorum, & carcerem. " Insuper consulat Vestig: 10. n.16 pag 429. cum scribis. " Arist: in grauis-
" simis quibusque difficultatibus recurrere solet ad duas di-
" stinctiones, quibus tanquam sacris anchoris Peripatetica
" doctrina aduersus omnes procellas solidetur. Item eius &c.
" Vestig: n.p. pag. 415. col.p cum inquis " Verum ad tetriã
" huius obliuionis caliginem depellendam, nonnulla bre-
" uius examinanda videntur, vt postea liberiore cursu, huius
" difficultatis anfractus, & rupes superare possimus. "

Ecce Metaphoræ Rethoricæ Tibi, non nobis, valdè crebræ. Non igitur refert, cur nos rideas è Schola Stoicorum prodire vsurpatam illam phrasim Metaphoricam (fatali necessitate ruuant.] quando Nos, metaphoram illam Tuam, quam materiæ appingis pag. 300. dum scribis materia est foex substantiarum, " non inquirimus, è qua latrina [patere tecum in re faceta iocer) fæx illa prodeat. atque prosit Tibi.

Tri-

Trigeſimaſeptima Querela Ferchij.

Quod rurſus à Nobis commiſſus ſit Solæciſmus in Grammatica.

Cripſimus in lib. de Gen: diſp: 5. q. 2. a. 2 n. 66. Sed quid multis moramur? Ferchius ipſe à cap. 6 quamplura adducit Ariſt: loca, in quibus loquens de formis ſubſtantialibus, aſſerit, quaſdam eſſe ſeparabiles, quaſdam non; & inter alia; luculentiſſimus eſt, quem adducit ex 8 Metaphyſ: Ferchius queritur in hæc verba. « Inter alia, luculentiſſimus, quem. eſt ne Solæciſmus? nihil moramini profectò.

Trigeſimaſept: Expurgatio Maſtrij.

STE luculentiſſimus ſolæciſmus, eſt etiam Vnus ex illis tuis voluntarijs, quos pro libidine hoſtilis animi tui phantaſiaris. Iam Ferchi apud Cordatum Lectorem, fidem, his nugis amiſiſti. humanam dico, ne hic fortè Sophiſta verſutus, me capias in ſermone, dum toties, in noſtris ſcriptis Solæciſmos offendiſſe gloriaris: cum tamen Vſquemodo, nec vllum minimum errorem grammaticalem nobis culpabiliter obijcere potueris.

Hunc, quem opponis, examinemus. Certum eſt, hoc nomē (locus) in ſingulari, indifferenter dici in plurali numero loca

(loca, vel loci) ita Calepinus verbo (locus.) igitur sensus illius locutionis; (& inter alia, luculentissimus est) quem adducit ex 8. Metaph:] erit iste, quemadmodum Tu optimè nosti, [& inter alia loca, luculentissimus est locus ille, quem Ferchius adducit ex 8. Metaph:

Sic nos benignè corrigimus Solæcismum Tuum, qui legitur Vestig: 6. lib. 2 cap 14. n. 143. dum scribis. " porro quę sunt [perpetua] redeunt eadem numero, quæ sunt [caducas] redeunt eadem specie " dum credimus legendum (caduca.] cum in erratis correctis in fine Vestig: non viderimus emendatum.

Sic partiter illum, qui legitur Vestig: p. pag. 38. col. 2. lin. 2. cum scribis " veluti calor, siue à Sole equiuocè productus, „ siue à Calore Vniuocè, siue naturaliter in aerem, siue vio„ lenter in aquam semper in subiecto producitur quia ratio „ eius talis est, vt subiecto (inhærere aptum sit) ' quando apud probatissimos humanioris literaturæ scriptores dicendum credamus. calor (aptus sit.) cum in erratis in fine Vestig: correctis, minus emendatum viderimus.

O quam bellè Seneca, Ferrei Imperatoris aureus Magister, lib. 2. de Ira, scripsit. [aliena Vitia in oculis habemus] [nostra à tergo sunt.

Tri-

Trigesimaoctaua Querela Ferchij.

Quod Quæstionem de formis elementorum transcripserimus à Contareno, & Raguseo.

POstquam Ferchius, nomen dilectissimi Cremonini à nobis vituperatum, dicit se legisse in nostris libris de gen: & corrup: [quod tamen Vituperium, non fuit ausus abstergere) proindeque nos fraternè correxerit, quod immodestè locuti fuerimus de Viro, qui, ipsomet Ferchio teste, scripsit contra Fidem Catholicam [de qua re tota videatur expurg: 4.) nunc, vt carissimum amicũ vindicet à prætensis illatis iniurijs, non erubescit se prodere Authorem Libellorum famosorum his verbis pag 87.
,, Vt autem, & vestra [furacitas, & feracitas,] à cunctis
,, videatur: (duos) sequentes (Libellos) pro corollario adi-
,, ungo. " atq; prætitulato primo Libello famoso " (fu-
,, racitas Belluti, & Mastrij patefacta; "] ita querelã probrosam, seu potius Libellũ famosum cap. p orditur pag. 88
,, Cum legerem lib de Gen: & Corrup: conscriptum à Bellu-
,, to, & Mastrio, idque (volantibus oculis, !) ad inuenien-
,, da ea, quæ contra me scripserant, casu occurrit videre pag.
,, 20. nomen Cremonini. lego, & seuerè ipsum vituperari
,, conspicio. Ordior à cap. lectionem illius paginæ, quæ in-
,, cipit q. 2. a. p n. 9. Deprehendo offensores meos, acriter
,, arguere eos, qui Arist: authoritatibus inhærent. "] & paulo infra n 84. Cæpi legere, vidique Aristot: authoritates
,, grandine frequentiores cadere. Mirabar, sciens Viros

„ iitos, non multum Arist: lectione, vel ponderatione delectari. immo in eadem pag. confutare adhibentes Arist: dicta. Immo, & dicere, se pluris facere vnam rationem firmam, quam mille authoritates [verendum ne sit infirma Ratio, quæ firma videtur.) venit illicò in mentem, & Georgium Raguseum, & Ioannem Baptistam Cōtarenum in Peripatetica Doctrina celeberimos, hanc disputationem aduersus Cremoninum suscepisse. Consulo vtrumque Authorem, & inuenio omnes authoritates à prima ad vltimã, esse prædatorio modo raptas ex q. Contaren: Tom: 2. de formis elementorum cap. 7. sed asturè, ad occultandum furtum, offensores citant loca, non verba textus, ne deprehendatur latrocinium. At Contarenus prudenter illa verba textus, quæ ad propositum faciunt, citat. Percurramus singulas ex offensione ad pag. 20. col. 2. qu. 1. a. p. nu. 9. statimque ex Contareno apponamus authoritatem citatam. " Hæc Ferchius, qui, & prosequitur in hoc p: capite Libelli Furacitatis, communissimas Arist: authoritates afferre, quas Latini omnes, & Nos ipsi adduximus in specie contra Cremoninum, negantem ex Arist: non posse adduci à Latinis textus, probantes formas elementorum esse accidentia (vt sic eum mendacij pattentissimè conuincere mus, qui fuit Vnius, ac singularis Scopus noster, in hac qu. antiquissima, ac celeberrima tradenda) in eum finem, vt Nos aliorum dictorum furaces, transcriptores, compillatores, esse commonstret.

Expur-

Expurgata Furacitas imposita
Cap. primo.

Authoritates Arist: scilicet ex Contareni, et Ragusei laboribus furto ablatas.

PAulus Sherlogus Almæ Soc. Iesu Eruditissimus Theologus, in Anteloquio 11. sect: 2 in Cãticorum Canticum Salomonis; quoddam genus Virorum loquacitate potens solum, reperiri scribit, qui vt primum easdẽ antiquorum Doctorum rationes aliquotas, vel loca offendunt, statim blaterant, (& crambem bis coctam apponi) vociferantur. Ex rapina, & spolijs præcedentium Doctorũ conflari volumina; non esse dignos, aut bibliotheca, aut numis labores. At certè prudentiam ista desiderant, inquit Vir doctissimus, scientiamque arguit fælix censura. nam oporteat cogitasse, quem optimi quique Præceptores vsum obseruauerint. Nam quotus quisque inter Doctores est, qui, si eas materias pertractet, quæ eruditionem postulent, & authoritate, siue Bibliorum, siue Conciliorum, vel Patrum fulciendæ sunt, non eadem repetant, quæ alij trãscripserunt? ne ab hac immunes [quæ nulla tamen culpa est] illi, qui appellant Criticos, qui omnia ad libram vocant, nihilque ipsorum Vana opinatione non selectum, & nouum afferunt. Comparet Lector, inquit Sherlogus, vel Coripheos inter se; & vix ex cardinalibus, vnam reperiet quæstionem. sed quid mirum,? cum idem sapientissimus

Vir addit infra. quidni sanè, (cum eosdem Authores pervoluerint, atque eundem in Scopum?]

Ariana hęresi quondam grassante, scribit Doctiss. Belarminus in præfat: ad Lectorem Tom. p Controu: scripserunt accuratè, & copiosè tum Græci, tum Latini propemodum infiniti. Athanasius, Basilius, Epiphanius, Dydimus, Vterque Gregorius, Vterq; Cyrillus, Hilarius, Ambrosius, Augustinus, Gregorius Beticus, Idacius, Phegadius, Fulgentius, & alij. ita vero conueniunt inter se, & quasi conspirant, siue testimonia Scripturę pro Catholica Fide adducant, siue ad Hæreticorum argumenta respondeant, vt eadem, omnes repetere, atque inculcare, & omnes ab Vno aliquo etiam accepisse videantur. Neque Vitio id illis verti solet, aut potest. hæc Bellarm:

Igitur ex tantorum Virorum testimonijs, Erudite Lector, luculentissimè constat; quando Doctores in tritissimis quæstionibus enucleandis versantur, tantum abesse, Eos notā furti incurrere, eodem veritatis lumine perfusos, si eadem omnes repetant; quin potius clarissimè conuincatur, ex eodem fonte Veritatis hausisse. quod profectò laudabile esse, præclarissima Catholicæ Ecclesiæ luminaria, satis supque ostendunt. (Conueni tecum quod Tua est gloria,] aiebat Macharius Mutius Politiano suo. [Cui mirum? Cōmuni literatorum Iure, hæc sunt communia: pattent occupantibus.

Ferchius tamen, suo peregrino iuditio inhærens, aliter censet; atque mauult. Nos in conscribenda hac absoluta quęs. de formis elementorum, furaces, Transcriptores, Compilatores fuisse, idque,

Prin-

Principio suadere nititur, quasi ipse protulerit authores, à quibus authoritates raptæ. attamen à Nobis silentio suppressos: quæ est sollemnis eius impostura. Etenim ab initio illius quæst: expresse dicimus n. 8. [ex Recentioribus Peripateticis contra Cremoninum scripsisse, fusè, luculenter, & exactè Ragus. disp. Peripat: 15. & Contaren: Tom. 2. qu. Peripatet: de formis elementorum; & adamussim, omnes authoritates Arist: ad rem hanc pertinentes adduxisse; nec non & Patrem Fabrum ex nostris exactissimè 11. Metaph: disp: p.

Cum ergo ante oculos haberet Ferchius præcitatos à nobis authores, qua fronte, ceu qua fraude, nunc audet scribere "

" Venit illico in mentem & Georgium Raguseum, & Ioannem Baptistam Contarenum in peripatetica doctrina celeberimos hanc disput: aduersus Cremoninũ suscepisse? "

quasi à Nobis præteritos, vt tantomagis prætensum frutũ tegeremus. (At suo ipsius Iudicio perijt sorex. Nosque cornicum occulos confiximus satis.]

Addo; cum Nos prædicto n. 8. protestemur, authoritates omnes ad hanc difficultatem pertinentes, ab istis Authoribus, scilicet Raguseo, Cõtareno Fabro, [fusè, luculenter, exacte adamussim] expendi planè opus non erat, adeo solerti indagine Ferchiana ad detegendum prætensum furtum. quis enim non statim coniectasset eas authoritates apud Nos legendo, à nobis itidem transcriptas, ! cum dixerimus, (omnes à Latinis Doctoribus adduci ac expendi ?)

Insuper adiungo. Nos pro instituto muneris nostri, debuisse solum eas authoritates adducere, quas communiter pro se afferunt Latini, ad conuincendum Cremonini mendaciũ,

qui

qui audacter aiebat, Latinos nec vllũ Arist: locũ adducere posse. Non ergo, ex ista publica alienorum dictorum acceptione, haud insci js autoribus, quidquam furati sumus; Iudicibus D. Aug: lib. q. Exod: q. q. 7. Tom. 4. & Angelico Doctore 2 2 q. 66. a. 3. sed id præstitimus, quod ab ijsdẽ in consimili comparatum est.

Verùm dato: sed non concesso; furtum à nobis esse factũ. Plane adhuc mentitur Ferchius id fuisse patratum ex Contareni, & Ragusei laboribus. Certissimum etenim est, prædictos duos authores, eas authoritates, & rationes ex principijs Arist: deductas, minus afferre, vt ex proprio pœnu depromptas: sed vt omnium Latinorum communissimas, quo etiam modo eæ à Nobis proferuntur. Quis enim est, ita modicè versatus in rebus philosophicis, vt illas apud quemcunque authorem, de hac materia disserentem, sæpius non legerit?

Hinc ingenuus Raguseus disp. 15. cit. par. 2. cap. 2. & 4. illas proponit tanquã argumẽta cõmunia Latinorum; sic enim titulũ cap. 2. scribit. (Argumenta communia quę pro Latinorum sententia afferi solent.) & quidem, quod sint talia, videantur apud Tolet: Conimbric: Banez, Aresium, & quotquot ipsam conscripserunt quæstionem, eadem repetentes, transcribentes, compillantes!

Quapropter Cremoninus, Cremoninus ipse [quemadmodum à Cremonista traditum est] in hac eadem disp. de formis elementorum sect. p. cap 6. expendens Latinorum sententiam scripserit. (Ego, non vt feci cum Græcis, & Auer: afferam hìc locos transcriptos. sunt enim horum libri [scilicet Latinorum] in omnium manibus, & Recentio-

res

res omnes hæc ponunt, vt ferè, qui vnum vidit, alterum vidit.]

Dicamus igitur, & quidem potiori Iure, in hac famosissima q. tradenda, quod ipsemet Ferchius Vestig: 6. de forma separabili lib. p. cap p versus finem scribit. " licet rei inquit ,, iam à viginti sæculis in Peripato exquisitæ, vix quidquam ,, addere valeamus. immo in hac identidem repetendum ,, illud sit (nihil dictum quod non sit dictum pri. ,, us.] Nullus enim text: Aristot: vel ratio ex textu eli- ,, cita esse potest, quæ non fuerit expensa, cribrata, ,, ac centies euentilata. Sed cum plurimi hanc incudem tu- ,, tuderint, actenus nobis probro non erit, si cum alijs tunde- ,, re malimus, quam ociosi stertere. " hæc Ferchius.

Si ergo sibi probro furti non ducit, in q. de forma separabili, famosa minus in Peripato, quam sit illa de formis elementorum, eosdē textus, & rationes ex textu deductas, cēties, quinimo millies euentilatas, repetere, transcribere cōpilare. Cur nobis furti notam, audebit impingere in qu. famosissima discutienda? Eo vel maximè, quando & nos, æquipollentibus verbis, sicuti ipse ab initio n. 8 protestati fuimus, (fusissimè, satis luculenter, & exactè] contra Cremoninū eam disceptatam à Raguseo, & Contareno. insuper, & ab ijsdem, omnes authoritates Arist: (adamussim) expensas?

Debebamus ergo Nos soli, in hac difficultate, incudem non tundere, ceù potius otiosi stertere, hoc negotium alijs relinquentes, ne Iudice Ferchio, eadem cum alijs repetendo, nos, inquam, soli furti crimen incurreremus. ? Iudicet Aequus Lector.

Fortunatissimum Auorum nostrorum sæculum, quo decurrēte

licuit

licuit, absque nota furti, centies ab alijs euentillatas quæstiones repetere, adeo vt scribit Doctissimus Antonius Cordubensis in prologo sui quæstionarij Theologici. [Iam sine Authore loquitur nemo, & qui nunc scribunt, nō aliud, quam ex libris, vt aiunt, libros faciunt: nam vel sparsa colligere, vel collecta magis explicando diffundere, totum scribendi negotium est.

Sed quid Auorum nostrorum sæculi dixi? prisca recolantur. Sæcula itidemque præsentia, & quam verè testatus fuerit Salomon [nihil nouum sub sole) videbitur.

Audiatur sapiētissimus Hyppocrates, qui inter nobiles Medicos, tanquam Deus aliquis meritò suspicitur in lib. p. de [Diæta seu Victus ratione] in principio. Vbi postquam præfatus est plurimos Authores de eadem materia scripsisse laudaueritque exantlatos aliorum labores, eundem incudem tundere, & ipse coactus, prorumpit in hæc verba. (Itaque redarguere, ea quæ non rectè dicta sunt, minimè instituí. Verum his quæ sufficienter cognita sunt, testimoniū præbere animus est. quæcunque igitur rectè à prioribus dicta sunt, vt non sit possibile me aliter conscribere, rectè conscribam,] & paulo infra. (Propterea vero hunc sermonem præpono, quod multi homines, vbi audierint aliquem, prius de re aliqua exposuisse, eum, qui de his posterius disserit. non recipiunt, non cognoscentes, quod eiusdem intelligentiæ est, ea quæ rectè dicta sunt, posse iudicare.] En cordate Lector, ex testimonio tanti Viri, antiquissimum nonnullorum Vitium, non recipientium posteriorum dicta, vbi priores audiuerint de re eadem disseruisse, quod erratum dignè reprehenditur à Sapientum sapientissimo

tissimo Hippocrate, eadem rectè conscribente, quæ alij cō- scripserunt, cum, ipso Iudice, eiusdem intelligentiæ sit, ea, quæ rectè dicta sunt, posse iudicare.

Franciscus Cespedes in suo tract: de Exempt: Regul: ad Lectorem, huic Criticorum Vitio occurrit qui acutis naribus, & caperata, striataquè fronte, aliena scripta procurrunt; cū scribit. (quid dices amice Lector, dum hunc tractatum excurres? Vt quid, inquies, nouus hic transcriptor apparet? Authoribus, non collectoribus caret hæc ætas. hæc & similia absque dubio in me proferes Sed siste, nec inaudita parte, opus non benè lectum, condemnes. Collegi fateor in Vnum, quod videbam circa hanc materiem apud Doctores dispersum: sed multa de nouo aduerti, multa distinxi, quæ antea nec expensa, nec distincta erant)

Hæc disertissimus Cespedes. quam protestationem, Nos prorsus repetere possumus. Collegimus fatemur in Vnū, quod videbamus circa hanc materiam apud Doctores dispersum. Sed multa de nouo aduertimus; multa in nostris scriptis attulimus, quæ antea nec expensa, nec dubitata fuerant, vt ipsemet Ferchius fatetur inuitus pag. 203. " Vos quoq; " multa, inquiens, contra omnes ferè modernos, contra om- " nes ferè antiquos asserere non dubitatis "

Verum, hoc loco, antequam ad vlteriora pergam. Vnum occurit consideratione dignum, vt prouerbio locus sit. (Veteratores ipsos, non numquam suis dolis implicari) nimirum authoritates omnes loc. cit adductas in fauorem Latinorum, haberi quidem apud Illustrissimum Contarenum, q de formis elementorum cap. 7. At eædem quoque adamussim, apud Ragul: cit. cap. 4. leguntur, quemadmo-

dum ipsemet Ferchius vltro fatetur, " apud vtrumq; Authorem haberi " (septima authoritate accepta ex initio lib. 2. de partibus animalium, quæ apud Ragus: non habetur.) Iam vero quis dubitat ? Contarenum longe posteriorem esse Raguseo, cuius Tom: impressus est Venetijs apud Petrum Dusinellum anno 1613 quando Tom: 2. Contareni, primum editus sit Venetijs ab Ioanne & Varisco, Variscis Fratribus anno 1622. ? Atque ita, quis ambiget, inquam, Contarenum illas omnes authoritates quæ vt dixi penes Raguseum cap. 4 leguntur, ab ipsiusmet Ragusei Tomo, haud surripuisse, transcripsisse, compillasse. ?

Et ecce cordate Lector, quorsum collimet Ferchiana nos mordendi libido, dum fures esse contendit, eo quia posteriores tanto tempore cum simus, communissimas Latinorum authoritates transcripsimus. non ne itidem furem difamat Illustrissimum Contarenum, ipsissimas prorsus authoritates à Raguseo exscribentem ? quem, tamen hoc suo primo libro, defendendum suscepisse iactat ? ah nobilis Ferchianus patrocinandi modus. quomodo ad instar scorpij, (blãdi ur chelis, dum cauda ferit.)

Resolutè itaquè concludamus; nec Illustrissimum Contarenum (quemadmodum ei implicitè Ferchius aduocatus impingit) neque Nos furaces esse in hac q. conscribenda. idque potissimum Iure duplici. Primum quoniam ijs, quæ sunt communia, licet omnibus vti. Non enim, quicunq; Author tenetur rationibus solum (proprio Marte) confectis, sua probare asserta. Etenim docuit Christus Dominus Dei Patris sapientia genita Math: cap 13. v. 52. (Omnis scriba doctus in Regno Cœlorum, similis est homini

Patri

Patri familias, qui profert de Thesauro suo noua, & Vetera.)

Et eo vel maximè cum Vetera argumenta sunt vigentia. Non enim disputatur ad inanem gloriolam captandam: sed ad Veritatem indagandam quapropter scitè D. August: lib p. contra Academicos scribit. (In disputationibus non est quærenda Victoria, sed bonum, & rectum.) atque ideo, cum aliqua ratio, vel authoritas iudicatur efficax pro conclusione probanda, quantumuis sit communis, nihilominus adduci debet, licet proponi non debeat vt propria, ne primis inuentoribus debita ipsis gloria surripiatur.

Quod documentum egregiè obseruauit ipsemet Ferchius Vestig: 2. lib p. de efficientia primi motoris illis verbis in fine cap 3. " Neque me pigebit ab alijs iam notata, accipere; " sed hoc indicabo. " quod postmodum præstat cap. sequentibus, allatas ab alijs authoritates adducendo.

Neque dicat. " Reliqua per me obseruata mixtim proponã " vt de Thesauro suo, iactare possit, Eum proferre noua, & Vetera. Etenim ita, & Nos pariter fecimus in hac q. tradenda quamuis enim, nouas authoritates Arist: non adduxerimus. Certè nouas rationes de Thesauro nostro attulimus. Tum primo vt ostenderemus quid (Marte etiam nostro) polleremus. Tum 2. vt præclarum Eccellentiss: Ragusei monitum obseruaremus in hac ipsa q. p. 2. cap 4. in fine cum ait. (magis esse Philosophi, rationibus, quam authoritatibus decertare.)

Et quidem Iurè merito. Nam si ad probandam Conclusionẽ Philosophicam, nouas, quis afferat Arist: authoritates; sed non nouas Rationes maius vtique non ostentabit ingenium, at benè fæliciorem memoriam, maioremque in Arist:

textus historia laborem.

Sic, inquam, Nos fecimus in hac q. per Nos elaborata, mixtim proponendo; adductis namque communissimis authoritatibus pro Latinis sub n 14. proprias rationes adduximus ; Philosophicam Vnam, Theologicam alteram. quas Ferchius accuratissima sua indagine, apud Contarenum, & Raguseum inuenire non valuit.

Sed quid Cordate Lector, si eæ duæ Rationes, apud alios fortè Authores reperiantur, ? quæ Nobis proderit excusatio, ne fures esse conuincamur ? Certè nulla alia via purgabimur & Nos, nisi illa ipsissima, quam ipse adhibet pro se, loco proximè citato, his verbis. " Fieri autem potest, vt hæc „ eadem, quæ à me afferentur ad propositam Vestigationem, „ etiam ab alijs sint ad idem allata (nihil dictum, quod nō „ sit dictum prius) nihilominus fateor, id mihi non esse per„ spectum " sic ille. sic & Nos, si exprobrabimur.

Secundum. Cur furti notam non incurrimus in afferendis communissimis Latinorum authoritatibus; idest, ex communi conceptu furis. Fur enim ille Author minimè appellandus est, qui interdum doctrina alterius, ceu primi Inuentoris, vtitur: maximè eo citato. Sed furtum iudicandum est, quando non citantur Authores, quorum doctrina affertur. (furari namque, est rem alienam accipere inuito Domino, sibique eo inscio appropriare.) Sic eloquentiæ P. Cicero lib 5 de finibus scripsit. (Vt fures earum rerum, quas cæperunt, signa commutant. sic multi alienis sententijs pro suis vtuntur, omnia tanquam rerum notas mutantes.)

Verum non displicet primis Inuentoribus, quinimmò summopere

pere lætantur, cum posteriores Authores, eorum doctrina vtuntur, ipsis indicatis.

Audiatur Eminentissimus Cardinalis de Lugo Tom. de Sacramentis in genere in Epist: ad Lectorem. (Festinandum] inquit, (amici eo mihi nomine suaserunt, quod scriptis meis, non pauca scriptores aliqui, authore nullo indicato, præproperam in lucem proferunt. quā tamen minimè Ego iniuriam, sed gratiam interpretor non vulgarem. parum enim interest, an me ab his probari videam, an mea. Cęterū quia gratias tres apud veteres habitas memini in veneratione. gratiam adhuc duplicem ab ijs Scriptoribus, post priorem illam, enixè contendo. Alteram, vt si quid fortè ipsis, ex manu scriptis nostris pro sua benignitate arriserit; non dedignentur Authorem, tacito saltem, si ita lubet, nomine prodere. Ne fortè, quando eadem postea vulgantur à Nobis, egomet voluisse videar mihi adscribere conceptū & prolē alienę mentis, dissimulato veri nomine genitoris) hæc doctiss. Cardinalis.

Quapropter Eccelentissimus Raguſ: disp. 21. de immortalitate animæ cap. 2. ingenuè scripsit. (Non erubescam, si quæ à Viris celebratissimis, huc spectantia tradita fuerint, ad Veritatem planius capiendam, atque etiam ad meam sententiam confirmandam, citato tamen Authore, in medium proferre.

Cum ergo Nos in phrontispicio quæstionis nostrę de formis elementorum, Raguseum, & Contarenum citauerimus, vti (fusè, & exactissimè) eā pertractantes. dixerimusq; authoritates omnes, ad eam rem pertinentes, ab ipsis Autoribus expendi. Non video, qua ratione, Ferchius, eorū

doc-

doctrinæ (quam tamen ipsemet alienam communissimã esse fatentur) nos furaces esse appellet.

Memor sit ille eorum quæ scripsit q. 4 cap. 3. n. 20. opusculi (de personis producentibus Spiritum Sanctum;) dum inquit. " Bellarm: lib 2. de Christo cap. 24 quindecim Pa-
„ tres Latinos. & cap 25 quindecim Patres Græcos adducit,
„ vt sit superuacaneum easdem authoritates transcribere, ne-
„ que spes sit aliarum inueniendarum. Ne tamen locus iste
„ vacuus remaneat, aliquot clariores, ex Latinis & Græcis re-
„ censebo. Si enim non puduit Coccium, & Bellarm: post
„ alios easdem anthoritates proponere, nec me pudere decet,
„ qui eis sum authoritate, & sapiẽtia maximè inferior " Hucusque Ferchius, dum ab alijs transcribit, & compillat, in suimet excusationem. Hæc nos itidem dicere possumus, dum authoritates pro Latinis adduximus, ab alijs adductas, quando alias afferre, non sit spes.

Atque hæc satis dicta, (specialiter] quidem circa impositã furacitatem in hoc cap. p. (& generaliter) circa impostutas sequentibus cap: contentas.

Expur-

Expurgata Furacitas impoſita Cap. Secundo.

Impugnationes videlicet ad reſponſiones Cremonini, clàm vel palàm ex alieno acceptas.

NItitur in hoc 2 cap. Aduocatus Cremonini, palam oſtendere, noſtras impugnationes ad ſeptem effugia, ceu diuerticula Clientuli ſui, ſub n. 11. relatas, è Contareni precipuè, & Raguſei ſudoribus raptas fuiſſe.

Primum ergo effugium Cremonini, quo dixit. (quando ariſtot: vocat primas qualitates elementorum paſſiones, & accidentia, loqui dubitando; & quando negat eſſe ſubſtātias, loqui de ſubſtantijs compoſitis & per ſe ſubſiſtētibus.

Cum Nos in præcitata noſtra q. ſub n. 11. præcludimus. ariſt: 3. Metaph: t. 17 expreſſè ſentire primas qualitates non eſſe ſubſtantias, ſed eſſe paſſiones, & affectiones eorum, atque loqui aſſertiue, non dubitatiuè. Item ſermonem eſſe de ſubſtantia vniuerſaliter, & abſque limitatione, non autem de compoſitis tantum, ac per ſe ſubſiſtentibus.

Dominus Aduocatus, cum debuiſſet hanc noſtram confutationem infringere [quemadmodum & alias ſequentes] ait " acceptam eſſe à Contareno cap. cit. car. 137. " Planè ridiculum defendendi genus. Si Domini Aduocati, cum eis afferuntur Scripturæ Dominorum ex aduerſo ſcribentium, ſtatim ſuis Clientibus dicerent; Hæ quidem ſcripturæ conuincentes ſunt: ſed notum ſit, eas conflatas eſſe

ex diuersis citationibus Dominorum Doctorum. Nihil de proprio aduersarios scripsisse; quis talem defendendi modum non rideret?

At ad rem nostram. Non abnuo Contarenum hanc confutationem inibi habere. Verum, cum hæc eadem reperiatur in nostro PseudoScoto, & Alexandro Alense super illum tex. Arist: & insuper adducatur à Birago nostro lib de gen: & corrup: q 2. quis effrons negabit, potius Contarenum, hunc laticem è proprijs fontibus PseudoScoti, & Alensis nobiscum hausisse? Num vero furtum à Nobis patratum fuerit, qui, hanc confutationem à nostris Magistris, & condiscipulis exscripsimus. an à Contareno, qui ab alienis authoribus, eo prioribus tempore, & potioribus doctrina, nec indicatis, accepit. iudicet etiam Dominus Aduocatus Parchius.

Detecto furto Contareni potius quam nostro. Considerat Dominus Aduocatus, Cremoninum accuratius examinasse tex. Arist: quam Nos, textum, vel Comentarium nostri PseudoScoti. Nam Comentarius diuidit tex. in argu-
„ menta pro parte vera, & pro parte falsa. Verba autem tex.
„ quæ nobis fauent, sunt inter argumenta, quæ adducuntur
„ ab Arist. pro parte falsa. igitur nobis officiunt, non prosunt
„ quidquam.

At debuerat vlterius considerare Dominus Aduocatus, cum Alense. Arist: quo ad illud dicam de calore, & frigore, quod sint accidentia elementorum, & non substantiæ, consentire Platoni. Nam veteres illi, quibus cum ibi disputat Arist: imaginabantur, ait Alensis, quod in qualibet re transmutabili, solum esset ratio dimensionum, & ratio

passionum, sub quibus subijciebantur dimensiones. Cum ergo passiones non possint esse substantiæ rei restat quod dimensiones sunt. Ita ratiocinabantur illi, inquit Alensis; Vnde Arist: concedit illud assumptum quod calor, & frigus, non sunt substantia rei, neque in hoc dissidebat; sed in alio, quod deducebant, passiones scilicet esse substantias rerum. quapropter verba illa nobis fauentia, sunt de mente Arist: qui in ea q. ibi proposita, non discordabat ab antiquis, an frigus, & calor essent substantia rerum; sed in alio, an scilicet superficies, dimensiones, & puncta. &c. Non igitur Cliens Cremoninus, hunc textum accuratius examinauit, quam Nos fecerimus ex nostro PseudoScoto, & Alense.

Atque hac consideratione præmissa, satisfit etiam ijs, quæ Ferchius obijcit pro 2 impugnatione nostra, scilicet Contarenam impugnationem etiã nu. ex loc cit. Alensis, acceptam fuisse.

Confutationes ad 3. & 4. effugium Cremonini, quæ habentur sub eodem n. 11. falsum penitus est, desumptas esse à Contareno, & Raguseo. Nam, vt ibi notauimus, deducimus illas ex iampridem scriptis in Logica nostra disp. 7. q. p. a. 3 quod si Authores, nobis conueniant in explicandis illis duabus proprietatibus substantiæ, quod scilicet [contrarium non habet. Nec suscipit magis & minus.] per hoc inferri non debet, nisi ab intellectu male feriato. binas illas confutationes, esse clam, vel palam ab alienis acceptas, cum eorum doctrina non egebamus, quæ abundè ex Logico nostro pœnu suppeditrabãtur.

Nisi fortè Dominus Aduocatus velit eadẽ nota furti damnare

Dominum Contarenum; p. & 2. Rationem car. 131. rescribentem nobiscum, vt Ferchius dicit, ex Raguseo car. 282.

Atque hoc loco aduertat Lector imposturam, quam Nobis affingit Ferchius, cum inquit pag. 95. " Nos hic remouere " veram contrarietatem a substantia, quando disp. 5. de gen: " q. 2. ad 7. admisimus contrarietatem in ea, non solum " virtualem cum Tatareto sed etiam formalem cum Mayrone. sicque Nobis contradici dumodo ei contradicamus. "

Hæc, inquam, impostura est. Ad eas enim illum locum præcitatum, & videbis Nos non admittere contrarietatem formalem in substantia; sed scribimus, Mayronem illam admittere. Neque id Nos absolutè approbamus. Sed dicimus, quod absque dubio, id consultius assereretur, quam formarum substantialium incorruptibilitas asserta, vel saltem probabilis reputata à Ferchio.

Quintam impugnationem ad 5. Cremonini effugium, qua contendimus substantiam non esse per se sensibilem, Nostram, quidem, totam esse, fermè permittit illis verbis pag. " 99. " Non potui reperire Authorem huius argumenti nisi Vos. " attamen eam impugnare nititur pro Cremonino, eo quia illam firmamus ratione Theologica, deducta ex Mysterio Eucharistiæ miscentes sacra prophanis, atque proijcientes Sanctum Canibus, nec non Margaritas ante Porcos (quando hic nō nisi contra Cremoninum disputemus, quem his forte titulis voluit decorare.) Sed quoniā huiusmodi Ferchiana impugnatio, ex professo respuitur Expurg: 3. ad alia propero. &

Obseruo primo, Ferchium iterum difamare furacem Contarenum. dum enim pag. 98. credit detegere furta nostra ex

„ Contareno; cum inquit " ita Contarenus car 130. scribit.
„ Rursus ita Cont: car. 131. cōtra hanc responsionē infert. "
„ postmodum subscribendo; " similia dicit Ragus: car.
305. ita quoque Ragus: car. 303. " quis non videt apertissimè furta Contarena, detegere ex Ragus:

Obseruo 2. aliam sollemnem imposturam, cum inquit " Nos
„ falsificasse tex. Arist. 118 lib. 2. de anima quando dicimus
„ (ad sensum tactus pertinere cognoscere omnem exuberā-
„ tiam ex arist: ibidem.) Nam in illo tex. aristot: scribit
„ (sensum cognoscere exuberantiam) indeffinitè non au-
„ tem apposuit signū vniuersale, sine quo nihil probaretur. "
quemadmodum Nos apponimus dicendo (omnem exuberantiam.)

At potius Ferchius ipse, textum falsificat; in quo non legimus (exuberantiam) in singulari sed (exuberantias) in plurali qua de causa, opus fuit addere signum illud Vniuersale, vt cōprehenderetur (omnis exuberantia) ad sensum tactus pertinens, quare quando dicimus ex arist: loc. cit. ad sensū tactus omnem exuberantiam pertinere. intelligimus (omnem) ad ipsum pertinentem. quo sensu particula (omnis) non falsificat, quinimmo declarat textum, vbi ponit arist: [exuberantias] in plurali.

Sextam impugnationem ad 6. effugium, dicit raptam ex Cōtareno, qui & notatur in margine, surripuisse eam ex Ragus: car. 285. sicq; Illustris: Patritius, nobiscum difamatur fur, & Latro, quemadmodum frequentissimè alias in margine, scribit Eum furem, & Latronem. At cōferantur impugnationes, & impostura Ferchiana detegetur satis conspicuè.

Cæterum quò ad illam additionem nostram [apud omnes

inconfesso est] à Ferchio derisam; videatur Expurg: p. vbi hæc & similes Scholasticorum locutiones explicantur.

Vltimam denique impugnationem, vt ostendat esse raptam quoque ex Raguseo. Vafrè, ne dicam malignè, eam suo modo proprijs verbis concipit. cum tamen hæc verba in nostra q. minus legantur. [Vnio est relatio. relatio non habet vim transmutandi accidens in substantiam, ergo &c.] Hoc inquam argumentum apud Nos non habetur: sed artificiosè Ferchius his verbis concepit, vt tanto magis appareret esse furto ablatum à Ragus: car. 263. scribente [Vnio nil aliud est, quam relatio. at nulla relatio habet vim transmutandi qualitatem in substantiam, &c.]

Ex qua putidissima impostura, Lector sincerus deprehendat, totum hunc Libellum famosum [furacitatis] compactum esse ex consimilibus imposturis. quinimmo si accuratè legas Contarenum, & Ragus: locis à Ferchio citatis. [quę tamen loca falsò citat. Cum refert Ragusei primum argumentum car. 268 quod tamen est relatum car. 263. Iterum cum scribit " Ragus: loc. cit car. 262. (cum prius citasset car. 260.) commemorauit textum; Sed non commemorauit numerum textus; quando Ragus: id præstet car. 263.] reperies inquam illorum authorum verba, non semel mutata inuersa in eum finem, vt euidentius ostenderet nostras responsiones, & argumenta, ab ijs authoribus abrepta; quod nimis fætidam malignitatem redolet.

Tandem ad finem huius 2. cap obserua illustrissimum Ferchi mendacium scribit. " cum Ragus: commemorauit tex-
" tum sed non numerum textus benignè nobis occurisse Cō-
" tarenum, qui car. 132. & textum, & numerum textus profert

fert. " Etenim falsissimum est, Contarenum eum proferre, cum loc. cit. car. 132. lin. 48. ad illam propositionem [ex accidentibus per se non potest fieri substantia,] citauerit quidem lib. p. phys: cæterum altum silentium fecerit de textu, & num. textus. legatur Contarenus, & pudeat Ferchium, si tamen faciem pudoris habet, tam enormiter decipere Lectores, & Nos malitiosè traducere.

Expurgata Furacitas imposita Cap. Tertio.

Satis ridiculè, & malignè queritur Ferchius principio huius cap. 3. mallet enim Nos scripsisse ad formam, secundum quam scripserunt Ragus: & Contar: quapropter nostram methodũ in tradenda hac q. (de formis elementorum,] non veretur imponere nobis, esse artificium quoddam, vt facilius lateant furta, si ordinata, inordinatè ponantur: Primo igitur, contendit suadere Lectori; rationem illam à nobis pro Latinis relatam sub n. 12 [quod vni est accidens alteri nequit esse substantia] à Contar: car. 127. & Ragus: car. 258. fuisse expillatam. Verum, hæc est purissima eius impostura. quinam enim author est, qui si hanc quæstio: discutiat; eam Rationem, vt Auerois Latinorum Ducis in hac opinione de formis elementorum contra Græcos,

non

non adducat? legátur Tolet: Conimbricenses, Banez Arcesius, noster Fauentinus 11. Metaph: disp p. initio cap. 3.

Legantur itidem ipsimet Ragus: & Contar: præcitati, & videbitur, ipsosmet eam rationem retulisse, vt Latinorum, quémadmodum & Nos ingenuè scripsimus nu. 12. illis verbis. [probari solet à Latinis euidenti ratione, etiam in ipso Arist. fundata p. phys: t. 27. & 30. ac 3. Metaph: t. 17. quod Vni est accidens alteri nequit esse substantia) quamuis, nihilominus audacter dicere possimus; Neminem Authorum, quos viderimus, illam rationem ita firmasse, ac consolidasse, quemadmodum nos fecimus.

At hic obserua primo fassam citationem Ferchi j, dum à nobis rescribit pag. 101. lin. 8. " Deinde probari solet à Latinis ,, euidenti ratione etiam in ipso Arist. fundata. nam p physic: t. 23. " Cum tamen Nos citemus num. text 27. vt ocularitet inspici potest; atque considera ex hoc loco, animum Ferchianum præ immani ira cæcutientem

Obserua 2. impostutam falsæ citationis, quam Nobis affingit dum pag. 102. ex ignorantia malitiosa, asserit illam propositionem [quod vni est accidens alteri non potest est substantia,) ab ipso non potuisse inueniri in 3. Metaph: t. 17. à Nobis citato, proindeque Nos citatu falso tex. pro astruenda illa propositione ex Arist.

Deridicularia certè deductio · Ferchius non inuenit illam propositionem fundari in illo textu, ergo est falsa citatio. Sed si ipse non inuenit ex ignorantia processit. quid ad nos? quando Doctor irrefragabilis Alexander Alensis, eam reperit in illo textu fundatam? Etenim cum Arist: in t. 17. tertij libri metaph: propofuisset hanc q. (Vtrum numeri,

& corpora & superficies, & puncta, sint substantiæ, vel non.) atq; cum adduxisset rationes Veterum, probantiũ esse substantias postmodum adducit quatuor Rationes, comprobantes res mathematicas non esse substantias, quibus adductis scribit Alensis. [Veritas huius quæstionis, scilicet vtrum res mathematicæ sint substantia, est hęc. non enim sunt substantia quia sunt in genere quantitatis) hæc Alensis, quod est æquipollenter dictum, quemadmodũ scribit Arist. p. phys. t. 2. [quod verè est, nulli accidit] & t. 30. eiusdem libri, (quod verè aliquid est, fit accidẽs nulli,) quæ sunt expressa verba Arist: in illis textibus, & non illa (quod vni est accidens, alteri nequit esse substantia.] vti optimè aduertit Faber loc. cit. Quocirca, cautè nos diximus illam propositionem esse fundatam in præcitatis illis duobus textibus; & insuper in t. 17. lib. 3 Metaph:
Hinc eruditus Lector dignetur albo lapillo signare hoc miraculum à Nobis patratum; cum ex Ferchiana confessione, hoc loco pag. 102. lin. p. de proprio citemus Vnum Arist: tex absq; eo quod ex Sacco Ferchiano emẽdicauerimus illũ, sicuti ipse blaterat pag. 384. & 44. de qua re vide expur. 21.
Obserua tertio vehementem animi Ferchiani passionem. Posteaquã totam hanc rationem confirmauimus, & ab instantia quadam defendimus, ait Ferchius pag. 202. linea 29.
„ hoc argumentum [scilicet in Eucharistia videmus illas
„ remanere, abscedente substantia panis, & Vini] tangi à Ragus: car. 277. in fine cap. 3. Vbi probans accidens sine su-
„ biecto, virtute diuina, consistere posse, inquit [vt in Au-
„ gustissimo Sacramento Altaris manifestum est.] interim, quando Ragus: & Nos abutamur rebus Sacris: ad sensum

Fer-

Ferchij. Nos tamen soli obiurgamur, quod res maximè
" supernaturales intra luminis naturalis angustias concludamus. Nec iuuat sequi exemplum tanti Peripatetici, ne damnemur. de qua re vide expurg. 3.

Obserua 4. singularem imposturam, quod nimirum acceperimus à Ragus: car. 268. differentiam inter formam substantialem, & accidentalem, quia scilicet illa (dat esse simpliciter, hæc vero secundum quid.) Cum tamen ipse in illo cap. 3 legerit, nos pro hac doctrina citasse disp. 2. nostræ Physicæ q. p. 2. 3. vbi latè ex Scoto in 4. d. 11. q. 3. litera Y, præfatam differentiam explicauimus.

Quinto tandem obserua iocosum furtum. Cum pretendit notissimam propositionem lippis, & tonsoribus [quod est de se tale, vbicunque ponatur, semper est tale) à Ragus: abreptam fuisse pag. 2-4. cum scribit (qualecunque quid est, vbicumque ponatur semper idem erit.) Rideant, aut saltem indignentur Tyrones, hæc & similia lecturi. At pergamus ad alia.

Respondet Cremoninus, maiorem illam assumptam. (quod vni est accidens alteri nequit esse substantia,] non esse absolutè veram, quia intellectio in Deo est substantia, & in homine est accidens. Item figura rotunda est Cœlo substantialis; in inferioribus Corporibus accidentalis. Rursus forma substantialis dicitur accidens respectu materiæ, quia ei accidit; & substantia respectu compositi, quod substantialiter constituit.

Sed quoniam, hanc responsionem, ad normam Ragusei non attulimus; à quo contendit Ferchius, Nos prædicta confusè saltim, transcripsisse, cum nihilominus, mallet clarius rescrip-

ſcripſiſſe, vt eo magis furtum conſpicuum appareret. vehementer propter hoc iratus pag. 103. ait " Se illo tunc ha-
,, buiſſe in manibus librum Cremonini de formis elemento-
,, rum; ideoque arbitrari nos, nec vidiſſe quidem librū Cre-
,, monini loc. cit; Sed ex tribus locis Raguſei conſarcinaſſe
,, iſta, ne deprehederemur quaſi fures. "

Reſpondeo me planè, hanc gloriam ei libenter deferre, quod ſcilicet ipſe in manibus habeat Cremonini librum. Nos autem minimè. libros namque eorum, qui contra Fidem Catholicam ſcripſerunt [vt de Cremonino Ferchius dicit pag. 137. & quem toto lib. 2. de Cœli ortu ad mentem Anaxagoræ, non audet fortè propter ſcandalum, expreſſe nominare. ſed ſufficit cum litera grandi C. eum indicare] nedum in manibus habemus: ſed neque apud Nos extare. glorietur igitur ipſe, ſe tales libros habere. Nos, & ſi permiſſos, non curamus. libenterque horum Authorum damnatorum opiniones, quaſcunquè fideliter relatas in Catholicis libris videmus.

Proſequitur Ferchius in fine eiuſdem pag. 103: Noſtram replicam ad præfatam Cremonini ſolutionem, his verbis referre, quæ apud Nos habentur n. 13. (Hæc ſolutio facilè infringitur, nam calor quando perfectè participatur à ſubiecto)

Nota hoc loco egregiam fraudem, qua Ferchius Lectorem decipere intendit. Vt oſtendat noſtra argumenta, vel ſolutiones, ab alijs ſublatas eſſe, ſolet ſemper integrè referre. Nunc vnam tantum lineam Replicæ noſtræ ſatis profuſæ, refert: cætera ſtudioſè tacet. & ſtatim ait " hoc argumen-
,, tum, eodē fere ſenſu, ſi non verbis haberi à Raguſ: car. 285.

„ & clarius 273. in fine capitis octaui.

Sed conferantur cum Raguſ: noſtra ſcripta (quæ non adduco, ne nimium Lectorem faſtidiam) & ocularia fide cōſpicietur, nec verba, nec ſenſum ad noſtrum argumentum habere; ideoque ſtudiosè, impoſtor egregius, contra morem ſuum, noſtram Replicam integram non refert; quam certe non intellexit, ſi cum illis Raguſ: quò ad ſenſum coincidere putauit.

Sub eodem n. 13. dicimus, tres inſtantias Cremonini, maiorē illam (quod vni eſt accidens &c.) minus labefactare. Non quidem primam de intellectione, aliiſque attributis Deo, & Creaturæ communibus; quia hęc omnia purum pręſeferunt conceptum, non autem realitatem adequatam ei ſubſtractam. Non 2. de figura Cœli; quoniam falſum eſt, eſſe illi conſubſtantialem, licet naturaliter ſit inſeparabilis ab ipſo. Non denique tertiam de forma reſpectu materiæ. aliud eſt enim loqui de accidente prædicabili; aliud de prędicamentali. forma reſpectu materiæ eſt accidens prædicabile, non prædicamentale. poteſt benè ſubſtantia induere rationem accidentis prædicabilis, non tamen prædicamentalis; vt diximus diſp. 5. logicæ a. 2. de quo in propoſito eſt ſermo.

Primam impugnationem fatetur Ferchius Scoticam eſſe; ſed addit vt furtum detegat " Videatur Fauent: 11. Metaphiſ: diſp. p. cap. 3 car. 843 col. 2." At curioſus Lector accipiat Fauentinum; inueniat locum citatum, & clariſſime videbit Fauentinum reſpondere per hæc verba. (illam maximam, & principium habere veritatem in vniuocis: non in æquiuocis. intellectio autem vniuocè dicitur de intellectione

tellectione Dei & intellectione hominis, quoniam corruptibile, & incorruptibile differunt plusquam genere.) Sed quis nam Tyro in Scotistarum Academia, ignorat, quantum distet à Fauentina, nostra responsio? Etenim nostra, vtique Scotica est; sed quæ affertur à Fauentino, est omnino contra Scotum; apud quem, conceptus omnes trãscendentes, sunt communes vniuocè Deo, & Creaturis ex p. d. 3. & d. 8 q. 4. non autem æquiuocè, vt Fauentinus ait. Censuit ergo Ferchius nostram responsionem coincidere cum Fauentina, ex mera eius impostura. Vel, nec nostram, nec Fauentini percepit.

Secundam impugnationem de figura Cœli, desudat suadere à Raguseo, & Contareno desumptam fuisse, quamuis illi loquantur idioamate Arist: non autem Scotico: quapropter cõcludit " in vocabulis est discrimen: in re nõ est discrimen " ex his, quæ hic effutit, luculenter deprehenditur peruersa animi eius affectio diffamandi Nos furaces. Nam terminos declarat necessitatis Logicæ, Physicæ, ac Metaphysicæ, vt manifestet saltim nostram impugnationem in re assimilari, quamquam in vocabulis differat.

Tertiam denique instantiam ait " refutari à Ragus: car. 170. & à Contar: car. 128 [alijs verbis, eodem sensu ") Pro quo nota. paulò superius astruit Nos esse fures; quia (alijs verbis.) sed [eodem sensu respondemus ex Ragus:] Nunc Dominus Contarenus, qui itidem hoc facit, refutando tertiam instantiam Cremonini, erit ne ipse fur, & Latro? at dumodo nos lacessat, quicquid, vt dicitur, in buccam venit, nulla habita consideratione ad proximum, Ferchius eructat. Fateor itaque, nostram responsionem

Vuu 2 acce-

accedere quidem ad illam Ragusei: attamen nostra melius declarat, quomodo forma substantialis, dici possit accidés materiæ, iuxta doctrinam allatam in Logica. videatur ibi.

Quod vero his duabus pagellis 104. & 107. sæpius repetit " nostras solutiones, vel argumenta, si non verbis, & vo-
" cabulis: saltem quo ad rem, & sensum, coincidere cum so-
" lutionibus, & argumentis Ragusei, & Contareni. Satis
" indicat hunc Virum voluntariè loqui, prout magis libet.

Etenim cum disp. 5. de Gen: & Corrup: q. 2 a 2 versus finem n. 74 dixerimus tres impugnationes ab ipso adductas in Vestig: 6. lib. p n. 11 à Scoto desumpsisse 2. d 12. qu. 2. quasi eum pudeat communis Præceptoris doctrina vti. id constanter negat ab ipso factum pag. 331. n. 74 his verbis.
" affirmatis has tres rationes à me sumptas ex dicta quæst:
" Scoti. falsò citatis liber Scoti est omnibus ad manum. Si
" tres maiores illæ sunt in dicta q. pignus desero. sed Vos de-
" cepit similitudo maioris primæ Rationis, quæ ibi habetur
" quantum ad sensum: non ad verbum. " quam excusationem putat sibi sufficere ad euitandam furti labem. quoniam nempe, illa maior propositio, licet habeatur à Scoto quantum ad sensum, non tamen quantum ad verbum haberi. de qua re vide Expurg: 26.

Cur igitur in proposito, hanc, vel similem Expurgationem, rigidus, ac seuerus Censor, nobis non permittit, nec vult legé pati, quam ipse tulit? Cur ex hoc cap. eo quod nostræ solutiones, vel impugnationes habeantur apud Ragus: quantum ad rem & sensum, licet non ad verbum; infert nos solos esse furaces. ast perfrictæ frontis Viro, quicquid libet, licet.

Sub

Sub n. 14. probamus conclusionem, scilicet formas elementorum in omnibus corporibus esse accidentia, alijs tribus rationibus. Tum quia videmus aquam calefactam, cum ab igne remota fuerit, pristinam in se reparare frigiditaté. Tum quia in Eucharistia videmus has qualitates remanere. tum tandem quia eodem pacto dici posset mixta his accidentibus constitui substantialiter, &c.

Primam rationem, ait Ferchius desumptam esse à Raguś: car. 294 versus finem. fateor hoc motiuum, ibi à Raguseo tangi, sed talem reparationem frigiditatis, Raguś: gratis reducit in formam substantialem priorem. Cum quis dicere posset, reduci in gradus frigiditatis, qui remanserant. Nos autem, ibi rationem assignamus, cur necessario reduci debeat in formam substantialem, & non possit reduci in gradus frigiditatis, qui remanserunt. quam rationem, Raguś: non assignauit, cum tamen in ea totum robur argumenti consistat.

Secundam rationem veluti Theologicam deridet, " quia ,, ad naturalem Conclusionem probandam inducitur extra propositum. de qua re vide expurg 3.

Tertiam rationem, ait " haberi in Raguś: disp. 15. car 259. cap. 3. " sed eius verba non refert, vt Lector conferre possit cum nostra, quando tamen semper referre soleat, vt inde furtum prætensum detegat. Signum euidens Ferchianæ imposturæ. Si quidem Raguś. loc. cit. tres rationes conficit, quarum nulla, nec verbis, nec sensu coincidit cum ista nostra. quod si quoquo modo ex illis Raguś: aliqua, cum nostris consensisset, planè benignus noster Ferchius labori non perpecisset, ac libentissimè verba retulisset, vel muta-

mutaſſet, inuertiſſet; quemadmodum ſæpiſſimè facit, vt ſaltem in ſenſu conuenire poſſint.

Sub n. 15. adducimus authoritates Ariſt: à Cremonino inductas ad probandum primas qualitates eſſe formas ſubſtantiales elementorum. & hoc loco, valde fatigatur Ferchius pag. 105. vt oſtendat illas omnes, nos rapuiſſe à Raguſeo, & Contareno. Nam poſteaquam aſſignauit loca, quæ à Raguſeo referuntur, concludit pag. 106. " Dicam paucis, omnes has authoritates reperio in Contareno. " Proſit furaci Contareno, quando ex viſo reperto Ferchiano, infragranti culpa, trifur repertus ſit.

Rurſus in fine cap. 3 horrendè blaterat " quod ſi ex Cremo-
„ nino, has authoritates referre volebamus, eas reſcribere
„ debebamus, modo, & forma, qua à Cremonino referuntur,
„ & non alio ordine, vt vel ſic occultaremus ex Raguſeo
„ rapta. "

Vide hominis imperatoriam maieſtatem, Nos iubentem ad videndas illas authoritates apud Cremoninum ipſum, atq; eo ordine referre quo ille. Repeto; apud Nos, non reperiri libros hominis ſuſpecti in Fide Catholica: & libentius audio nobis obijci, quod placita Cremonina, apud alios Authores viderimus, ab Eccleſia Romana approbatos, quam in ipſo Authore: qui, teſte Ferchio " contra noſtram San-
„ ctam Fidem Catholicam ſcripſit. "

Replico. Nos velle, eo ordine referre, qui magis arrideat: quid enim intereſt, quod vna Authoritas, prius alia referatur, & ſoluatur? quod abſurdum, vel incommodum hinc ſequitur.?

Occurrit Ferchius pag. 105. n. 101. " Hinc ſequi, nos Sepias

eſſe

„ esse, nostro nigrore aquam perturbantes, ne deprehendamur in furto. " At plane mentitur, cum hoc dicit. atque, ex hucusque dictis, & infra dicendis apparet. Sequitur potius, Eũ Sæpiam esse, nigrorem proprij liuoris fundentem ad famam proximi denigrandam si possit. Deus bone? quodnam furtum est istud? Numquid hæ authoritates, sunt (proprio Marte) à Raguseo inuentæ pro aliqua eius opinione stabilienda? quam & nos amplexati, ijsdem authoritatib⁹ comprobemus, neglecto nomine Authoris? omnes hæ authoritates, Græcorum sunt, quas Cremoninus pro se adducit ab ipso, eas transcripserunt, Ragus: & Contar: qui duo præclarissimi, & fide digni Peripatetici, sufficientes fuerunt ad suggerendum illos nobis, absque eo, quod cogeremur recurrere ad librum damnati Viri. quo ergo ex cap. hoc appellandum est furtum? quam multi Doctores elapsi sæculi, responderunt rationibus Aureoli, quæ tantumodo apud Capreolum legebãtur, cum nundum Codices Aureoli essent impressi. Ergo quia rationes Aureoli in fonte non viderunt à Capreolo subripuisse dicentur? ridiculum, æque, ac malignum iuditium.

Deinde referendo 6. authoritatem à Nobis relatam ex lib. de sensu, & sensibili sub his verbis. (ignis agit, non qua ignis: sed qua calidus; sed accidens nequit producere subitantiam ergo.)

Ferchius ait. " Nos hic magnum saltum facere apud Ragus:
„ quia ex car. 253. ad car. 258. & 296. migramus, & inde
„ accipere argumentum, non ad probandum propositum,
„ quod qualitates sint formæ substantiales: sed quod acci-
„ dens non poteit producere snbitantiam.

Si

Si Nos essemus Indici Elefantes, fortè magnum saltum facere potuissemus: at vero cum simus " minutuli mures, " quẽadmodum Ferchius nos vocat pag. 22 saltus illos magnos facere non valemus. Videatur Ragus: pag. cit. 258 cap. 2 vbi hoc argumentum adducit pro Latinis: sed pro vt à Nobis conficitur, facit pro Cremonino, sic enim ipse argumẽtum retorquet Ragus: teste pag. 296. cap. 3. Falsum est ergo, non bene adduci ad probandum propositum, quod qualitates sint formæ substantiales: Sed quod accidens non potest producere substantiam. immo vt à nobis formatur, probat directè propositum ad intentum Cremonini, quia accidens nequit substantiam producere. Si ergo ignis, quatenus calidus agit, & substantialiter operatur; sequitur principium talis actionis substantialis, nempe calorem, esse formam substantialem ignis, & non puram qualitatem quare & hæc, est etiam vna ex imposturis Ferchianis, qua tertium absoluit furacitatis caput.

Ex-

Expurgata Furacitas imposita Cap. Quarto.

Responsiones videlicet ad argumenta Cremonini ex (Authoritate) ab alijs acceptas.

COnatur ostendere in hoc cap 4. Nostras solutiones ad authoritates, quas pro Grecis Cremoninus affert in oppositum, à Contareno, & Raguseo acceptas esse. Sed nimis sobriè loquitur Ferchius. Verius scripsisset. Nos illas responsiones ab omnibus Latinis Philosophis desumpsisse. Omnes namque Authores, de hac materia pertractantes, (& Nos ipsi) ingenuè fatemur (esse communissimas solutiones] Sic enim scribimus. [Respondetur facillimè ad hæc omnia, & est communis solutio.] quapropter non est cur adeo laboret Ferchius, in hoc cap. 4 circa Visum, & repertum pro detegendo furto.

Id quod & ipse postmodum aduertit; atque ne oleum, & operam inutiliter consumeret, Scripsit pag. 108. lin. 14. "Sed „ quoniam ipsi offensores confitentur has responsiones esse „ communes nolo esse diligentior iusto in eis quærendis " Interim memor sit illius exprobrationis, quam sæpius inculcaui, quando in hoc cap. diligenti eius examine ostendat Contarenum, eadem prorsus afferre, quæ prior tempore Raguseus iamdiu attulerat; tam bene Ferchiana dicteria ipsi Contareno adaptari, quæ in nos euomit Nullo videlicet suo labore, vel dolore has solutiones peperisse, totā

„ quæstionem Contarenam de formis elementorum ex alie-
„ no esse compactam. facillimum esse hoc modo magnos li-
„ bros scribere; se ipsos illustrare aliena luce. Lectores du-
„ plici labore legendi grauare. Authores doctrina, & suo
„ fructu honoris priuare, & similia. "

Et ecce Lector prudentissimè quorsum Ferchiana rabies excurrit. Certè magis ei cordi debebat esse Contareni honor, quam nostrum vituperium ab ipso intentum. quando in principio pr. libri, huius sui Libelli famosi, tam miris, & emeritis laudibus, Doctissimum Virum extollit; vt quid ad finem lib. eum difamare (Transcriptorē, Compillatorem, furem?)

At hoc est Ferchianum genium, iam vidimus, iam experti sumus in Arist:, in Scoto, & alijs. Vbi efflantibus variarum effectionum horridis Aquilonaribus ventis, nunc irarum procellas, modo mollit secundioris Zephiri aura, fraudum pabula effudit. sed dicamus alia.

Aduertat Lector, etiam in Collatione harum solutionum ad authoritates Cremonini, cum solutionibus datis à Contar: & Raguseo, non deesse solitas imposturas. Etenim solutio, quam damus ad sec: replicam Cremonini, sub nu. 16. affertur à Ferchio pag. 109. truncata, & mutilata, etiā absq; signo (&c.) vt tota videatur desumpta a Contareno; quā & si attigerit, nihilominus, clarius à nobis proponitur, & explicatur. aliqua necnon tangimus, quæ nec etiam innuit ille.

Sic pariter pag. 110 diminutam adducit solutionem nostram ad tertiam authoritatem, (quod ignis & aqua sint substātialiter contraria 2. de gen: t. 49.) in eum finem, vt cum solu-

ſolutione Contareni prorſus coincidat. nihilque prorſus ei addatur. Verum etiam, vt nobis faueat, verba noſtra mutat, & barbariſmum ab ipſo confectum, vltrò appingit. Dicimus enim ibi. [ignem, & aquam contrariari medijs accidentibus, quibus affecta ſunt) hanc phraſim ipſe immutat (non vt detegat: ſed vt hac vice tegat furtum,) & ſcribit, " (quibus ſubiectæ ſunt] " de hoc beneficio in Nos collato, eius charitati ingentes gratias reddimus.

Solutionem ad ſextam authoritatem, quod cum in lib. de ſenſu, & ſenſato, inquit Ariſt: quod ignis non agit, qua ignis: ſed qua calidus, loquitur de actione alteratiua, & diſpoſitiua ad generationem, non de ipſa actione ſubſtantiali generatiua.

Si Ferchius non eſſet Scoto, quemadmodum & nobis, inuidus, dicere debuiſſet, à Nobis vna cum Contareno, ex Scoto deſumptam fuiſſe in 4. d. 12. q. 3. vbi hanc, & ſimiles authoritates ſic explicat, vt potè, qui fuerit præcipuus illius opinionis Patronus, quod [accidens nequit producere ſubſtantiam.)

Ex his igitur noſtrorum argumentorum & ſolutionum mutilationibus, conijcere poterit cautus Lector, quanta fides adhibenda ſit homini iſto, in referendis reliquis authoritatibus; quas ne diutius faſtidio ſim, ſilentio preſſas, ommitto; cum illæ non ſolum apud Contar: & Raguſ: habeantur: Sed etiam apud quoſcumque de hac materia pertractantes. Vide Fabrum loc. cit. & Tolet.

Expurgata Furacitas imposita Cap. Quinto.

SVB n. 17 adducimus & soluimus rationes pro Græcis & quoniam Primam rationem, non reperit Ferchius adductam à Ragus. & Contareno, valde torquetur in hoc principio cap 5 inquiens " hanc rationem factam à Ragus: & Contar: inter arguendum, astutè referri à nobis ad respondendum, atque sic impotens pro hac vice ad detegendum in nobis furtum, detegit in Contar: eandem rationem, quam, ante ipsum Raguseus retulerat, adducente.

Secunda ratio est. Illud est de substantia rei, quo sublato aufertur res 2. de anima t. 9. sed sublatis primis qualitatibus, aufertur ipsum elementum ergo. Nostra solutio est. negatur maior absolute intellecta (licet Ferchius, falsò rescribat, Nos negare minorem,) omnes enim proprietates hoc habent, vt eis sublatis rerum substantiam depereat. Illud igitur quo sublato, res per se primo formaliter, & immediatè tollitur, est vtique de substantia rei. at illud quo sublato, non nisi consequenter tollitur essentia rei, est solum proprietas. ita soluit hoc argumentum Aueroes 8. Metaph: com. 5.

„ Contarenus [ait Ferchius ad detegendum furtum] car.
„ 125 habet hoc argumentum, & respondet car. 140 (optimè Aueroes 8. Metaph: com. 5. illud argumentum solués
„ dicebat, illud quidem esse substantiam rei, ad cuius remo-

„ tionem tollitur illius rei substantia, primo & per se. Sub-
„ stantiam vero elementi, primo, & per se non destrui, nisi
„ in remotione substantiæ. ex remotione enim propriæ qua-
„ litatis non destrui, nisi per accidens &c.

Sed videamus, an hæc Contarena solutio ab alijs ante ipsum allata fuerit. plane Tolet: 2 de gen: q. p. sub eisdem fermè verbis scribit. (Ad 4 respondet Averoes 8. Metaph: com. 5 quod illud quo primo ablato auffertur res est quidem forma; non tamen id quo ablato, non primo aufferetur res, ita ablato calore, aufertur ignis non primo; sed quia calor ablatus aufert ipsam formam.) hæc Tolet: En habes identicam solutionem apud Tolet: Num quid propter hoc Cōtarenus fur habendus erit? Et quod dico de hac solutione, idem Iudicium esto de alijs. omnia namque argumenta à Contareno allata, & solutiones ad opposita, apud præcessores Philosophos reperiuntur.

Tertia ratio erat. illa est forma substantialis alicuius rei per quam potest sibi simile producere. Sed elementa per qualitates actiuas producunt sibi simile ergo. Nostra responsio est. maior est vera de ratione producendi simile prima, & principali; qualitates actiuæ elementorum sunt illis rationes producendi simile solum instrumentales, ac dispositiuè.

„ Responsio (ait Ferchius) est Cotareni, quam superius hoc
„ cap attuli, considerando responsionem datam ad primum
„ ab offensoribus. " Ibi autem refert hæc verba ex Cont: car. 140. (operationes elementorum procedunt proximè ex qualitatibus tanquam ex causis instrumentarijs, principalem tamen causam; ac substantialem requirunt.)

Sed

Sed iam dixi Contarenum potius hanc doctrinam vnam nobiscum accepisse à Scoto 4. d. 12. q. 3. vbi defendit (Accidens esse principium tantum instrumentale substantiæ ad producendam substantiam sibi similem.) Vel si renuit hanc responsionem Scoticam, fatêtur desumptam à Tolet: loc. cit. Eamdem prorsus afferente pro solutione 5. arg. quod est vltimum apud ipsum.

Quarta ratio erat. Formæ elementorum sunt contrariæ, alioquin incorruptibiles essent. quicquid enim corrumpitur à suo contrario corrumpitur p. de gen: t. 50.

Hic Ferchius, nostram solutionem de more mutilatam affert, vt facilius eam coincidere cum Contarena ostẽdere possit. qui duplicem contrarietatem distinguit per se, & propriè, & hæc est in accidentibus. Non per se, & propriè, sed quatenus sunt affectæ contrarijs. qualis contrarietas competit omnibus substantijs compositis. primo modo corrumpuntur accidentia secundo modo, elementa.

Hæc responsio Contarena, breuibus perstringitur à Toleto ad hor argumentum, quod est 3. apud ipsum. (Ad 3. dico quod elementa in sua substantia, non sunt contraria, sicut nec aliæ substantiæ inter se, sed ratione suarum qualitatũ) hæc Tolet, quinam ergo censendus est Fur? an Ego, an Contarenus, an Vterque? sed neque ille prorsus, neq; Ego Cum hæc sint Latinorum solutiones, ab ijsdem datæ, & scriptę, antequam nascerentur Raguseus, Contarenus, Faber, Tolet: Banez, Aresius, & quotquot sunt, vel fuerunt pręsentis, ac proxime pręteritę ætatis Authores. Et istæ sufficiant pro expurgata furacitate, hisce quinque capitibus, à Ferchio Nobis imposita.

Nunc

Nunc pro coronide huius Libelli furacitatis impositæ considerare libet quomodo Ferchius promissis steterit. Ab initio namque huius Libelli cap p. Cremonini tutelam dum vltro suscipit, ex eo, quod à Nobis seuerè Clientem vituperari conspexerit, ac mentitum, cum Latinos, nec Vnam pro seipsis Arist: authoritaté afferre posse, mendaciter asseruerit. quando nos, authoritates Philosophi pro Latinis, non ex nostro Sacco (quod non debebamus] sed ab ijsdem Latinis depromptas, vt tanto magis mendacij conuinceretur adduximus.

Ferchius, cum pro munere tutoris illas authoritates explicare debuisset, ne Cremon: officerent, Latinorumq; Causæ fauerent; Totus desudat, omnemque laborem impendit, vt ostendat authoritates per Nos allatas, non ex nostra pinacotheca suppeditatas: sed è prompuatrijs Ragusei, & Conrareni ereptas fuisse. sed dicam ego. fac ita esse, quémadmodum demonstrare contendis. quid inde? Vbi interim Cremonini defensio? Vituperium eius abstersum? Numquid nostra offensio erit eius defensio? " Non sunt „ infirmanda aliena, sed confirmanda propria " consulis tu ex D. Dionysio Areopagita in Opusc: (de Personis producentibus Spiritum Sanctum] q. 6 cap. p. n. 3. Planè per hunc modum, cuiuscumque sint authoritates, rationes, responsiones allatæ) Nos nec offendimur, cum nostræ partes sint, ad conuincendum Cremonini mendaciũ, communissimas Latinorum Arist: authoritates adducere; nec ille certè defenditur.

Multominus, altero ridiculo modo protegitur Cremoninus, dum adductæ contra eum rationes à Ferchio in margine

vocat

vocantur [offensiones) (vtiq; Cremonini) ostensiones vero locorum; vnde rationes illæ acceptę sunt, seu (furta,) vt ipse inquit, detecta, (deffensiones] appellantur. quis Heraclitus, hoc loco, risum cohibere posset? Si Rationes Latinorum contra Græcos, vel solutiones ad eorum argumẽta, conuincentes sunt; quid iuuat Cremoninum, an nostræ sint, vel alienæ? Partes Tutoris erant, illas soluere, has impugnare cuiuscunque fuissent; sicque sartam tectam opinionem Cremonini tueri.

Rursus deficit Ferchius à promissis in Titulo Libelli famosi ; „ qui est (Deffensio Vestigationum Peripateticarum Mat„ thei Ferchij Veglensis ab offensionibus Belluti, & Mastrij) " At hanc quæstionem de formis elementorum in Vestigationibus, non tantum pertractauit: sed nec Vno verbulo expressit, & in nostra q. de formis elementorum, nec quidem semel nominatus.

Vnde ergo in hac q. potius, quam in alijs, tantopere strepit, adeo nos acriter insectatur? Cur, inquam, potius in hac q. Sattellicij munus, visum, & repertum faciendi exercere maluit?

Accipe Lector prudentissime, genuinam ex Ferchio responsionem. In quæstionibus Peripateticis, vbi de mente Arist: disputatur, eiusque penitiores sensus vestigantur, nequeunt authores, ingenij acumen, atque subtilitatem ostentare, sed laborem duntaxat, & patientiam in lectione Arist: textus, quoniam (textibus) agitur res, non [rationibus.] Hinc fit, quod in his, & similibus textualibus Controuersijs, omnes Philosophi ijsdem ferè vtantur authoritatibus pro vel contra. quemadmodum quisque experiri potest in

Quæ.

Quæstionibus de compositione Cæli, de Immortalitate Animæ, de modo agendi Dei ad extra, & similibus. vt ipsemet Ferchius aduertit Vestig: 6. lib. p. cap p. propè finem, dum se apud Lectores excusat, dicens. " licet rei à viginti
" sæculis in Peripato exquisitæ vix quidquam addere valeamus. immò in hac identidem repetendum illud sit. [nihil
" dictum, quod non sit dictum prius.] nullus enim textus
" Arist: vel ratio ex tex elicita esse potest, quę non fuerit ex-
" pensa, cribrata, ac centies euentillata. Similem habet excusationem Vestig: 2. lib. p. cap. 3. de efficientia primi Entis.

Cum ergo pro comperto Ferchius haberet in his, & similibus quæstionibus, vix quidquam noui afferri posse, quod ab alijs centies, non sit dictum, expensum, cribratum. Hac vnica de causa, hanc q. de formis elementorum potius examinare maluit quam sexcentas alias nostras, vt potè quæ antiquissima sit omnium Peripateticarum, ac per plures annorum Centurias inter Græcos, & Latinos, contentioso nixu exagitata, ac adeo euentillata, vt qui vnum viderit, omnes vidisse credat, scripserit ipsemet Cremon: loc. per Nos in p. cap cit.

Facillimum igitur fuit Ferchio in hac q. ab alijs iam antea dicta, & notata, cum nostris conferre, ac conuenientiam demonstrasse.

Demum in calce huius Expurg: admonere Lectorem volo. quod disceptatio 15. Ragusei (de formis elementorum) est adeo prolixa, & profusa, vt 43 folia & dimidium impleat & dubio procul, 4. vel 5. partem Tomi constituat. Quapropter hæc sola disput: inter cæteras, in sex partes ab

Authore distribuitur; quarum singulæ plura continent capita. Nam pars p. continet cap quinque. Secunda octo. Tertia, quadraginta vnum, Quarta, tredecim. Quinta, duodecim. sexta quatuor; adeo vt tota disp. 83. contineat capita. Nostra verò q. quæ habetur disp. p. de Gen: q. 2. a. p tres solas cum dimidia occupat pagellas. quocirca, venialissimum esset, pauca quædam ex tanta colluuie decerpsisse: quinimmo laudabile, si tota illa quæstiuncula, ex illo marimagno compillata fuisset, vt de Methodico stilo Beccani, ait Collegium Moguntinum in dedicat: Tract: 2. p. 3.

Ast quænam Ferchio erit excusatio, quando in sua disp. Thehologica [de Transmutatione Aquæ in Sanguinē Christi,] omnia miscuerit [vno tantum, vel altero argum: excepto) quæ habet Aretinus in ea q. in 4 d. 11. q. 7 dub. 5. vt patebit seq. Expurg? & tamen q. Aretina breuissima est, cū non vltra folium extendatur? Vsurpabit ne Donati durum dictum [& pereant, qui ante Nos, nostra dixerunt?) Planè venialius est diuitibus furari, quam pauperibus.

Sed prius quam ad Ferchiana furta detegenda, & Nos ipsi, licet inuiti, conuolemus. placet in gratiam eruditi Lectoris hìc transcribere argutam Epistolam Cæsaris Rai, quæ pag. 81. eius Epistolarij legitur, vt in ipsa, hucusque ostensum Ferchianum vitium, ad viuum de pictum cernat. Sic ergo Italico idiomate scribit argutus Author.

Sono alcuni Signor Tuffo mio honorando, tanto inuaghiti di loro medesimi, che ogn' altra cosa la quale nō sia fattura degl' intelletti loro, subito gli viene à noia, la lacerano, la bruttano indifferentemente; cercando di meterla in disgra-

tia di tutto il Mondo. Tra questi è annouerato N. N. il quale non si tosto si lasciano vscire i componimenti dalla stampa, ch'egli vi dà subito del becco, egli smerda tutti. E suol fare apunto quando legge vna opera [come le Dõne quando si confessano] dir più gl'errori altrui, che l'opinion sua. dicendo, qui hà errato; quì non hà detto bene. quì hauria potuto dir meglio, quì hà rubbato, quì hà imitato. E così col biasimare questo, e quello; pare che sodisfacia al debito suo, ch'è di parere galant'huomo.

Ma di gran lunga s'inganna lò Scempione, perche il biasimar altrui per hauer fatto de gl'errori, non è altro che vna pazzia, e farsi vna legge troppo stretta, essendo che solamente Chi non fà, non erra, anzi fà maggiore errore, che non fà chi erra. Non è guari di tempo, che questo Spione doppio, adocchiò doue si stampaua vna mia Operetta, e fece tanto che ei n'hebbe coppia di vederla. e non tosto comincio à leggerla, chel' rabbioso Cane publicamente cominciò abbaiare, che io non haueuo detto cosa noua. Mà non sà il trascurato, che se à questo hauer si douesse riguardo, gl'huomini diuerrebbero mutoli. perche son presi i passi, tolti i luoghi, & occupati i sederi, cioè in tutte le scienze, professioni, materie, capricci, chiribizzi, fantasticherie, amori, humori, e pazzie è stato detto à sufficienza. in maniera che, non si può dire ne imaginare cosa, che dianzi non sia stata detta; e gli Scrittori moderni fan nocome colui, che essendo inuittato à vn banchetto, giunge quando è sparecchiato, onde và rifrustando, e pilucando le cose mal menate da tutti. Vn boccon di questa, e di quell'altra reliquia, e cena.

E colui hoggi è chiamato il miglior compositore, il quale sà meglio pilucare, cioè, fà meglio le cose dette da altri, cadere à suo proposito. Mà lui, ch'e vn sollēne Leccardo, nō piacciono questi pilucamēti, pche vorria cenare à prima tauola come i Signori grandi: ma i Guatari suoi pari nō meritano tauola honorata. E bisognarebbe farli (come disse il buō Vergilio) [ignauum fucos pecus à præsepibus arcent,] cioè cacciarlo dal comercio humano, perche somiglia al Fuco, bestiáme poltrone che non fà mele, e si mangia quello che fanno l'altr'Api, che tutto il dì, le misere s'infiorano per empire di mele i lor faui, doue il suo lauoro per altri s'insapora. questo hò volsuto scriuere à Voi, perche essendo vostro vicino, auuisate sua Buaggine, che (desinat maledicere, malè facta ne noscat sua.) Hucusque Raius alterius proximi elapsi sæculi Scriptor. Cui dant manus præsentis Aeui Authores. Pius de Rubeis in eius [conuiuio morali] verbo [Censor & Censura.] nec non Ioannes Sonta Pagnalminus in suo libro prætitulato [della Carozza da nolo] lib. 2. pag. 163. dum his verbis indeprauatos huius sæculi mores inueheit.

A' tale sfacciatezza è arriuata la moda, che hora anco nelle stampe vuole ingerirsi, à sconcertare le fattiche de i Letterati già consecrati all'immortalità. Emmi venuto vn libro alle mani, il cui modante Authore Schiamazza contro i Coppisti degl'altrui scritti, e poi se stesso immaschera di longhi squarci d'acreditato libro: poco aueduta Cornachia Chi non può non ridere in mirarla suestita dall'imprestanzafattale dell'altrui penne, e crocitare quasi ignuda. Mi raccorda costui di Gio: detto de i Vittelli, che di giorno tremaua

maua di paura in vedere vn Vittello; e di notte tempo poi rubbaua i Tori. Di questi tali n' è ben fornita la moda. Hæc Pagnalminus. Sed experiamur quam vero verius scripserit Facetus Scriptor.

Trigesimanona Querela Ferchij.

Quod opinionem de immediato transitu Aquæ cum Vino in Sanguinem in Sacrificio Altaris prob. bilem iudicemus. Vbi Ferchiana furacitas patefacta.

Nter principes rationes efficaces, quibus vsi sumus in qu. de formis elementorum, ad ostendendum primas qualitates, non esse substantiales eorum formas contra Cremon: ea Theologica fuit ex Venerabil Eucharistię Sacramento deducta. quoniam videmus nempe in hoc Sanctiss. Sacramento, has qualitates remanere, vbi tamen omnis substantia deperit. quam rationem, adhuc magis vrgere diximus; Si cum probabili sententia tueatur Aquam etiam in Vinum non transmutatam conuerti in Sanguinem; quia tunc, non sola mixti frigiditas remaneret: sed etiam elementaris Aquæ.

Ferchius vt percharum tueatur amicum, postquam pag. 97. Cremonini Sanctitatem, ac deuotionem commendauerit, qua solitus erat non semel in anno maiore, bonus ille Vir, Sacram Synaxim reuerenter sumere. Tandem pag. 115. furere incipit in Nos, ex eo, quod illam opinionem asserentem Aquam etiam in Vinum non transmutatam posse immediatè conuerti in Sanguinem, [probabilem] diximus;

atque

atque propter hoc, opinionem Cremonini esse suspectam in fide circa Eucharistiam. [quam illationem, cum alterius sit indaginis à proposito, quod hic intendo, eam, suo loco examinandam distuli.) Credens itaque, prædictam opinionem, probabilem à nobis protestatam, itidem nostram esse; relata primum Censura Aretini [non aliam profecto Censuram, quam Aretinam referre debebat noster Creticus Censor] ex 4 d. 11. dub. vlt. car. 503 Cõcludit. " exquo constat, quod [opinio vestra] Domini offensores est noua, & ex nouitate suspecta in Sacramento
" Altissimo spectante ad fidem Catholicam, in quo nouitates maximè sunt euitandæ. est opinio singularis, est temeraria, est improbabilis, vel ferè improbabilis. & pag. 121. lin. 10. ait " præfatam opinionem inter positiones absurdas collocandam esse. pag. 125. probat cum hæresi Aquariorum essentialiter conuenire; ad extremum pag. 135. lin. 22. scribit. eam opinionem esse improbabilem, nouam, & in fide periculosam, atque suspectam.

Ex-

Expurgatio Trigesimanona Mastrij. Hoc est. Furacitas Retorta.

PRiusquam aggrediar præcipuum Scopum, quem ad calcem præcedentis Expurg: pollicitus fui demonstrare, Ferchium videlicet in hac disp. Theologica de Transmuratione Aquæ in Vinũ in Sacrificio Altaris, " alie-
" norum bene dictorum furacem esse, totamque ex optimis
" Magistris compegisse, sicque se ipsum aliena luce illustras-
" se, authores Doctrinarum suo fructu honoris priuasse, nec
" non Lectores duplici labore legendi eadẽ apud se, & apud Authores grauasse. duo ipsius illustrissima mendacia confutare opere pretium duxi.

Primum, cum dicit, opinionem de Conuersione Aquæ immediate in sanguinem, esse nostram. Huius enim falsitas primò manifestè deprehenditur ex dictis nostris, dum Argumentum Theologicum afferrimus illis verbis. [quod tamen magis vrget, si cum probabili sententia teneatur Aquam etiam in Vinum non transmutatam, &c.] Ex quibus nunquã inferri potest, hanc probabilem sententiam, tanquã nostram approbari: sed vt aliorum Doctorum.

Id quod secundò clarissimè euincitur, quando Nos in lib. de Gen: disp 7. q. 5. vbi agimus de causis effectiuis mixtorum, & specialiter de Conuersione Aquæ in Vinum. Dicamus n. 52. Non esse ab omnibus mixtis denegandam Virtutem actiuam alterius, & præsertim Vino conuenit, quod potens est

eſt, etiam aquam ſolam in ſe ipſum conuertere ex Scoto 2. d. 19. A. & 4. d. 11. q. 7. & d. 44. q p. ſuper F. Atque eo loc. cit. authoritatibus, rationibus, & experientijs, in oppoſitum adductis, reſpondemus.

(Probabilem) ergo eam iudicauimus: ſed oppoſitam Scoti [probabiliorem] ſuſtinemus quemadmodum (probabiliorem) fuiſſe receptam à Principibus Scholarum Theologicarum, Ferchius ipſe aſſerit pag. 118 lin. 11. quæ dictio comparatiua, per ipſum expreſſa, num alterum comparationis extremum, indicet improbabilem, vel probabilem, quicunque Didaſcalus Iudex eſto. Videatur Expurg: 28.

Secundum cum dicit probabilem illam à Nobis iudicatam opinionem " eſſe improbabilem, vel fere improbabilem, „ ſingularem, temerariam &c. "

Etenim, ſi ea [probabilis dicitur opinio) ex Ariſt: p. Top. cap. 8 & 12. [quam aſſerunt Viri Sapientes, & confirmant optima argumenta] Vel, vt doctiſſimus Salas p. 2. Tom p. Tract. 8. diſp. vnica ſect. 5. inquit [Ea dicenda venit opinio probabilis, quæ nititur authoritati dignæ, aut non leui ratione, & non repugnat Veritatibus ab Eccleſia receptis, nec euidenti rationi, nec temerè contradicit communi, & receptæ Doctorum ſententiæ.

Vel, vt ſapientiſſimus Azorius lib. 2. ſuarum Inſtit: moral: p. p. cap. 17 §. [quarto queritur] affirmat. (Vnius Doctoris probi, & docti authoritatem, reddere opinionem probabilem.)

Qua frontè anſus fuit Ferchius, in hoc decurrenti præſertim ſęculo ſubſcribere Aretinæ Cenſuræ (quem fortè nundum cæpta cum tanto feruore controuerſia de Tranſmutatione

Aquæ

Aquæ in Vinum, ex parte excusare potuit) & insuper de proprio addere. " Inter positiones absurdas reponendam
,, esse, nouam periculosam in fide suspectam. " quam tamen tot Viri sapientes, optimis argumentis efficacibus, authoritatibus, & rationibus pro virili defendunt? " legantur Paulus Aresius Episcopus Dertoniensis in peculiari opuscul: de hac materia. Layman in sua Theologia morali lib. 5. tract. 3. cap 2. n. Coninch: Tom. p. de Sacramentis q 74. a. 8. dub. vnico, qui pro hac opinione tres Eminentissimos S. R. E. Cardinales refert. Alanum lib p. de Eucharistiæ Sacramento cap 13. Tolet: lib 2. summæ cap. 25 §. Baronium tom 12. annalium ad finem anni 1188. quibus ego addo quartum adhuc viuentem, Eminentissimum Ioannem de Lugo disp. 9. de hoc Sacramento sect. 3. Vbi pro dignitate, hanc opinionem tuetur, & pro qua, etiã plures, & graues Authores adducit. Quapropter, si vera est Sapientissimi Azorij doctrina, paulo ante relata. quis dubitat, authoritate sola huius Eminentissimi Viri, per tot annos in Collegio Romano primarij Lectoris, opinionem de conuersione Aquæ immediate in Sanguinem redditam probabilem?

Referuntur eiusdem opinionis defensores. Salmeron, Pesantius, Enriquez, Conymbricenses, Altisiodorensis, Iansenius, & alij complures.

Desinat ergo, si frontem habet Ferchius, hanc opinionem lacessere, [quę tot purpuratos Principes, & Infulatos proceres, habet Patronos] in gratiam Cremonini, quem qualis sanctitatis, & literaturæ fuerit, omnes norunt, nec non eius opera, iussu S. Romanæ vniuersalis Inquisitionis damnata

contestantur. Atque saltem Seraphici Doctoris D. Bonauenturæ (quam doctrinam, tantum ipse profiteri iactat) Votum in hac materia, non inuitus recipiat; cum in 4. d. 12. q. 2. a. 2. ad argumenta scribit [Ad illud quod queritur. Si aqua modica conuertitur à specie Vini. (Respondetur secundum diuersos. Vno modo quod non conuertitur, ita quod soluitur forma substantialis Aquæ: Sed cõuerti ibi, est solum alterari, quia mutatur sapor, & color, & odor, & participat proprietates Vini; & ideo, quoniam ad sensum nostrum conuersa est, & talis conuersio disponit ad conuersionem in Sacramento, si adesset verbum, sed cum non adsit non conuertitur: sed manet substantia habens proprietatem Vini per actum, & Virtutem illius speciei.) (Alius modus dicendi est, quod Aqua conuertitur in Vinum, & hoc virtute illarum specierum (non inquam) in vinũ secundum speciem, sed est Vinum solum, secundum materiam. Sicut Caro secundum speciem, conuertitur in Carnem secundum materiam.) & tandem concludit. (Vterque modus dicendi est probabilis satis, & quorumcunquè horum modorum dicatur, non sequitur, quod Aqua iuncta Vino fiat Sacramentum, & consecretur.) Hæc D. Bonauentura. Qui loquitur de Aqua iuncta Vino post consecrationem, & cuius Vnico suffragio, apud Te Seraphicæ Doctrinæ cultorem, opinio illa de Transmutatione Aquæ immediatè in Sanguinem, probabilis iudicari deberet.

Sed iam furta in hac disp. Theologica, detegamus.

Furacitas Retorta.
Seu
Examen Ferchianæ Disput: Theologicæ de Conuersione Aquæ Vino Admixtæ in Sanguinem Christi; quo commonstratur, Totam illam Disputationem ex alieno esse compactam, atque ita FVRACITAS FERCHII patefacta.

ERCHIVS, vt probet opinionem de Transmutatione Aquæ immediatè in Sanguinem, esse improbabilem, Aretinam Censuram, vt dixi, in medium affert, integramque Disp. Theologicam instituit; ac statim à principio pag 116 nu. 107. hanc protestationem præmittit.
„ Præter rationes, quas affert Aretinus, ego aliquid afferam,
„ (vtique ex proprio pœnu) & si aliquid mihi ex Aretino,
„ & alijs sit promendum, non spoliabo Authores, eorum honore " (scilicet quemadmodum offensores faciunt.
Mens igitur est, nunc ostendere Ferchium, qui se omnium Inuentorem Pharisaico supercilio iactat, ceterosq; Authores superbiendo despicit, quos Compilatores, & Expillatores appellat, eamdem Censuram furacitatis incurrere, quam alijs appingit. Totamque eius disput. ex alieno esse compactam, & præsertim ex Aretino non aliquid, vt ipse protestatur deprompsisse. Sed omnia, vno, vel altero argumento excepto, clam, vel palam surripuisse.
Id quod, & adhuc minus venia dignum ei reputandum erit.

quandoquidem hoc loco, familiarem sibi excusationem in cōtrouersijs à viginti sæculis discussis adducere haud potest (Nihil dictum, quod prius non fuerit dictum;] quã-uis enim talis, omnium calculo, sit controuersia de formis elementorum, in qua Nobis furta obijcit, nequaquam tamen, eiusdem generis est disputatio de Transmutatione immediata Aquæ in Sanguinem, cum nondum fermè triginta anni elapsi sint, ex quo hæc materia scriptotenus disputari cæpta est, quemadmodum videre licet apud Aresi: Coninch: Lugo, & alios huius opinionis Patronos. Sicq; latus Ferchio remanserat campus, nobilisq; arena se exercendi in adinueniendis nouis rationibus, nouisque solutionibus. quod num præstiterit in decursu Examinis patebit.

Fateor nihilominus, me omnino inuitum ad hoc satellitium trhai faciendi nimirum Visum, & repertum in alienis scriptis; tanquam aliquod nescio quid spirans indecorum ingenuo Homini. Fateor inquam, & confiteor; verum Sãctè polliceor, hoc qualecumque malum (per accidens,] ingens bonum [per se] hoc est, eximium profectum tuum pariturum.

In duo itaque capita, hanc eius disput. Theologicam diuidit Ferchius. In primo, probat ex (authoritatibus,] opinionẽ asserentem Aquam Vino mixtam immediatè in Sanguinẽ verti posse, improbabilem esse. In secundo idipsum probat (rationibus) decem.

Exordiamur examen à p. cap. pag. 116. sub n. 107. probat intentum authoritate Innocentij Tertij in cap. (cum Marthæ:) Vbi de hac re, tres sententias refert. Prima docebat, Aquam non conuerti in Sanguinem, sed in Aquã

quæ

quæ de Christi latere fluxit: Secunda affirmat, quod Aqua cum Vino transubstantiantur in Sanguinē cum in Vinum transeat mixta Vino. Tertia, tenet Aquam non transire in Sanguinem, sed manere circumfusam accidentibus Vini; & hic animaduertit Ferchius, malè Suarez confundere pr. opinionē cum opinione reprobata cap in (quoddam) eodem titulo, quæ conuertebat Aquam in phlegma Christi. " Reuera inquit Ferchius, hæ opiniones sunt di-
,, uersę quia vna est reprobata cap in (quoddam.) a'ia re-
,, cipitur vt probabilis cap. (cum Marthæ,) & phlegma di-
,, uersum est ab aqua laterali, sicut elementum ab elemento
,, humore, iuxta cap in [quoddam.]

His recitatis opinionibus subdit Pontifex, (Verum inter opiniones prædictas, illa probabilior iudicatur, quæ asserit Aquam cum Vino in Sanguinem transmutari;) & hanc Ferchius ait, esse opinionem, quæ ponit Aquam immediatè mutari in Vinum, & sic in Vinum transmutatam, transubstantiari in Saguinem Christi.

Sed quia Authores oppositæ sententiæ occurrunt. quod Pontifex non dixit Aquam in Vinum conuersam verti in Sanguinem; sed Aquam cum Vino transire in Sanguinem Christi, & proinde, potius eorum, quam oppositam sententiam, per hunc loquendi modum insinuari.

Ferchius pag. 117. ex Glosa in illud cap. probat per (Aquam cum Vino) intelligi debere, Aquam per mixtionem in Vinum conuersam; & adducit verba Glosæ (cum Vino idest Vinum aquaticum, non enim transeunt duo in Sanguinem: sed Vinū quod Aquam sibi incorporauit, & ita expone. Aquam cum Vino compactam, vel compositū ex eis.)

Verum

Verum hæc Tota authoritas, & cum iisdem ponderationibus à Ferchio factis, nedum adducitur à Suarez, & alijs Authoribus, illius opinionis Dominis, sed etiam ab ipsomet Aretino loc. cit. ab initio qu. immo & animaduersio illa Ferchij in Suarez circa primã opinionem, non est Ferchij, sed Cardinalis de Lugo de Sacramento Eucharistiæ disp. 4. sect: 3. ab initio, vbi cum tres illas retulisset sententias subdit hæc verba.

[Pontifex verò, ex ijs sententijs, nullam omnino damnat. Nam licet in cap. (in quoddam) (eodem titulo, damnet sententiam, asserentem Aquam conuerti in phlegma seu humorem Aqueum, qui de latere Christi exiuit. ibi tamen solum damnat illam sententiam, quatenus negat de latere Christi veram Aquam exisse. non verò, quod de conuersione in Aquam, illum aliquid deffinat, quare immeritò Suarez disp. 45. sect. 4. docet primam sententiam relatam in dicto cap. cum Marthæ fuisse damnatam. Pontifex enim nullam damnat; sed solum dicit, sententiam quæ asserit Aquam cum Vino transire in Sanguinem Christi, esse probabiliorem.] ita Cardinalis de Lugo.

Aretinus quoque loc. cit. 4. d. 11. q. 7. dub. 5. cum in Confirmatione primi argumenti pro parte affirmatiua, adduxisset expositionem Recentiorum, quod Pontifex ibi, non dicit Aquam prius in Vinum conuerti, quam conuertatur in Sãguinem Christi: sed quod Aqua cum Vino in Sanguinem Christi transubstantiatur. hanc expositionem ipse quoq; repellit in solutione ad primum, ex verbis Glosæ in 2. Responsione dicens. (Ad confirmationem respondetur quod illis verbis, Aqua cum Vino, vt bene aduertit Glosa ibidem,

intel-

intelligit Pontifex Aquam per mixtionem in Vinum conuersam;) & ecce quod Ferchius totam authoritatem hanc cum ipsius ponderationibus, & expositione Glosæ Aretino surripuit, qui cum nec nominetur; eum debito honore spoliat nec quidquam de proprio addidit, nisi, quod ipse refert verba glosæ ab Aretino, vt breuitati consuleret non relata. quæ tamen ab alijs Authoribus adducuntur, vt est videre apud Coninch: de materia Eucharistiæ qu. 74. ar. 8. dub. vn.

Prosequitur Ferchius probare suum intentum. Quod Aqua scilicet immediatè non vertatur in sanguinem pag. 118. n. 108 authoritatibus plurium Scholasticorum Doctorum Alberti, Magni, Alexandri Alensis, D. Thomæ Aquinatis, D Bonauenturæ Etrhusci, Ioannis Dunsij Scoti, Aegidij Romani, Ioannis Bacconi Carmelitani, Henrici Gandauensis Seruitæ

Quos authores, etiam nominatim refert Aretinus loc. cit. duobus vltimis exceptis, quorum loco addit Maiorem, & Paludanum. Hoc solum interest inter Ferchium, & Aretinum. quod iste, ne Lectores duplici labore grauet, eadem legendi, & apud Doctores præcitatos, & apud se, præfatos authores solum adducit, non eorum sententias. Ferchius verò, vt magnum librum scriberet, laborauit patienter in afferendis clarissimorum Theologorum sententijs, quas indice Aretino, reperit.

Dignetur hoc loco Lector ad memoriam reuocare, qualiter nos in qu. de formis elementorum, cum Arist: authoritates summatim, non verba textus adduximus, Ferchius pag. 89. lin. 8. scribit. " astutè ad occultandum furtum,

of-

„ offenſores citant loca non verba textus, ne deprehendatur
„ latrocinium. " . Nunquid & nos, abſque Iudicij temerarij nota, ſuſpicari probabiliter poſſumus, Ferchium, aſtutè ad occultandum furtum ex Aretino, cum præcitatis authoribus, ſententias etiam num adduxiſſe, ne deprehendatur latrocinium? Certè non poſſum non mirari hunc Virum, qui tanto auſu contra Nos inuehitur, pedibus, ac manibus in foueas cadere, ex quibus Nos extrahere, ſe velle profitetur. At pergamus

Poſt recitatas ſatis patienter authoritates, atque ex ijs, hactenus probabilitas opinionis Veterum Theologorum, qui proprio iudicio ſcripſerunt, quæſita. Ferchius eod. cap. p. pag. 121. hanc obiectionem adducit.

„ Innocentius affirmat, quod probabilior eſt opinio dicens,
„ Aquam cum Vino tranſubſtantiari, eo quod in Vinum ſit
„ mutata. Igitur eius contradictoria, quod aqua non con-
„ uerſa in Vinum conuertatur in Sanguinem eſt probabilis.
„ pattet consequentia, [ex regula comparatorum.)

Deinde immediatè reſpondet. " Innocentius, non comparat in cap. [cum Marthæ) ſecundam opinionem cum ſua
„ contradictoria, quā nullatenus affert: ſed comparat cum
„ duabus opinionibus, quas veluti probabiles memorat. at-
„ qui duæ illæ opiniones, iam pænitus deſertę ſunt noſtro tē-
„ pore, quę olim erant probabiles. igitur multo magis eſt im-
„ probabilis, ac deſerenda opinio contradictoria ſecundæ
„ opinionis approbatæ, quæ contradictoria, quod Aqua non
„ mutata vertatur in Sanguinem, nec probabilior nec proba-
„ bilis, tunc exiſtimata eſt, & multominus nunc debet pro-
„ babilis haberi opinio, quam ignorauit antiquitas.

Hanc

Hanc obiectionem, simul cum eius solutione, Ferchius ex integro rapuit Aretino; qui pro parte affirmatiua (arguit primo, ex eo, quod Innocentius in cap. cit. illam tertiam sententiam modo expositam, non deffiniuit vt certam, sed vt probabilem acceptat, quia contraria sententia, censetur ab illo probabilis) En tota obiectio. Cui Ferchius solum de proprio adiecit probationem consequentiæ illis verbis: " pattet consequentia, ex regula comparatorum. " Cōparior labori tuo; abiterge frontem; nimis sudasti.

Postmodum Aretinus soluens argumenta ad oppositum pro parte affirmatiua. Ad primum, (quod erat iam relata obiectio;) duplicem dat responsionem Secundā quam accepit Ferchius, scribit his verbis. [Præterea respondetur, quod huius opinionis scilicet Aquam immediatè conuerti in Sāguinem Christi, non meminit ibi Pontifex. Vnde ex illo decreto, nulla huic opinioni accrescit probabilitas. immo ante hæc nostra sæcula, nullus Theologorum hanc docuit sententiam.)

Hanc integram responsionem sibi, ex Aretino appropriauit Ferchius, dum ait. " Innocentium non comparasse in illo
„ cap. secundā opinionem (quæ ab Aretino citatur pro 3)
„ cum sua contradictoria, quam nullatenus affert. " quod
„ æquiualet illis verbis Aretini (cuius nō meminit Pontifex.)

Concludit Ferchius " quod hac de causa, illa contradictoria
„ Aqua non mutata, vertatur in Sanguinem nec probabilis
„ tunc existimata, & multo minus nunc, debet probabilis ha-
„ beri opinio, quam ignorauit antiquitas. "

Quod totum æquipollet Aretini verbis cit. [Vnde ex illo Decreto, nulla huic opinioni accrescit probabilitas, immo

ante hæc nostra sæcula, nullus Theologorum hanc docuit sententiam.

Sequitur Ferchius pag. 121. n. 110. vt ostendat affirmatiuam sententiam, quod Aqua immediatè vertatur in Sanguinem, nullum pro se habere grauem authorem his verbis. " quia
" verò authoritates huius sententię nouæ quærunt eam colo-
" rare aliqua authoritate magni Viri, propter hoc, Bonacina
" loco superius relato, citat ex aduersarijs Baroniũ Tom: 12.
" anno 1182. sed Baron: illo in loco nihil habet ad rem.
" Habet ad annum 1288. vt superius adnotauit Gaufredum
" postulauisse à Cardinali Albanense, [Vtrum aqua con-
" uertatur in Sanguinem.] Satisfacit Baronius, quæsito in hæc verba. (quid autem rescripserit ad petitam consultationem Cardinalis Albanensis, non inuenimus: Sed aliud rescribere, non potuisse, certum est. quam quod credidit, & custodiuit semper S. R. E. nimirum, Aquam simul, & Vinum transsubstantiari in Sanguinem.
" Sed immerito (inquit Ferchius) Eminentissimi Viri ver-
" ba trahuntur extra sensum Ecclesiæ. Nam S R. E. non te-
" nuit semper, vt certam hanc opinionem, quod aqua manẽs
" in sua substantia aquę, ĩmediatè vertatur in Sanguinẽ Chri-
" sti quomodo enim Innocentius III. cum Theologis S.R.E.
" ignorauisset hanc opinionem, quam non retulit, vel quia
" ignotam, vel quia improbabilem? idcirco Baronius, non
" aliud intellexit, quam quod Pontifex, scilicet opinionem
" mediam, quæ Aquam cum Vino docet in Sanguinem tran-
" substantiari, esse tenendam; nempe Aquam prius in Vinum,
" mox in Sanguinem conuerti. Vtrumque igitur conuerti-
" tur, sed aqua mediatè. Vinum cum aqua sibi incorporata,

„ immediatè. quod dictum Pontificis eſt contra 3. opin: quæ
„ aquam negabat conuerti, & contra primam, quæ conuerti
„ concedebat, ſed in Aquam lateris, non in Sanguinem
„ Chriſti. "

Hæc expoſitio ad verba Baronij, quam, vt propriam Ferchius affert, (cum nominē authorem pro ipſa citet;) non eſt propria, ſed communis authoribus alterius ſententiæ. Quam etiam vt talem, refert & reijcit Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo diſp. de Sacramento Euchariſtiæ 4. ſect. 4. nu. 48. his verbis.

(Subdit verò Baronius reſponſionem Cardinalis Epiſcopi Albanenſis non inueniri. Sed non potuiſſe aliud reſpondere; quam quod Eccleſia Romana ſemper credidit, nimirum, aquam ſimul, & Vinum tranſubſtantiari in Sanguinem Chriſti. immo infra anno 1192. Contrariam ſententiam appellat hæreſim illo ſæculo exortam, vt mirum ſit aduerſarios, non ſolum voluiſſe hoc clariſſimum teſtimonium explicare. Sed Baronium pro ſua ſtare ſententia. Dicunt enim ſecundum illam ſententiam ibi relatam, docuiſſe trãſitum in Sanguinem, quod prima negabat, non immediatum, ſed mediatum, qualem Eccleſia Romana credebat. quis non videat hoc eſſe aperte contra hiſtoriam ibi adductam? Nam cum authores primæ ſententiæ obijcerent ſuis aduerſarijs, duplicem eſſe tantum materiam Euchariſtiæ, ſcilicet Panem, & vinum, [quod idem argumentum Nobis nunc obijciunt, qui contra Nos opinantur. ad hanc obiectionem Authores ſec: ſententiæ non reſponderunt, Aquam conuerti prius in vinum, & per conſequens non eſſe aliam materiam præter Vinum, quæ ſolutio facilis eſſet,

si ipsi de conuersione solum mediata agerent: sed responderunt, materiam non esse solum Vinum: sed Vinum cui admixta esset aqua: & ponderant, in Euangelio non dici Christum accepisse vinum: Sed Calicem, vt vtrumque, quod ibi concludebatur comprehenderetur. Non ergo defendebant hi, quos Baronius approbat, vt Catholicos, Aquam mediatè conuerti in Sanguinem, sed potius immediatè. Itaque de Baronij mente dubitari non potest, nisi velimus in media luce tenebras quærere.] Hæc Cardinalis Lugo loc. cit.

Ecce itaque interpretationem rerchij ad Verba Baronij communissimam; & optimè ab Eminentiss: de Lugo reiectam. Ecce denique Totum primum cap. huius disput. ex alieno esse compactum, & præsertim ex laboribus Aretini. ita vt illi, iure merito obijcere possimus [nominibus mutatis] quod eloquentiæ Pater Cicero de Claro Oratore scripsit. [Tu qui à Næuio sumpsisti multa, si fateris; vel si negas, surripuisti.]

Nec iuuat dicere, " eundem esse sensum, non verba. " hæc namque excusatio in alijs, ab ipso non permittitur.

Decem

Decem Rationes Ferchij contra transitum Aquæ immediatum in Sanguinem, hinc inde raptę.

PRosequitur Ferchius eiusdem asserti probationē pag. 122. n 111. dicens. " Postquā authoritatibus ostedimus non esse probabilem illam opinionem, quæ
,, ponit aquam, non mutatam in vinum, immediatè posse
,, consecrari, & conuerti in Sanguinem; id ipsum, rationibus
, conemur probare. "

Quibus verbis profectò, non obscurè insimulat, decem illas rationes, proprio labore partas esse. At examinemus, an talis tantusque conatus fuerit, vt è Ferchiana fronte, multum sudoris fluere fecerit.

Prima Ratio, qua Ferchius improbat hanc sententiam incipit in hoc cap 2. à. n. 111 & summa eius in hoc consistit,
,, quod hæc sententia est essentialiter eadem, cum sententia
,, aquariorum, quia secundum ipsam, aqua est materia secū-
,, dum se, & immediatè conuertibilis in Sanguinem, atque
,, ideo immediatè consecrabilis. quod erat assertum aqua-
,, riorum. quorum argumentum satis fusè ostentat Ferchius.

Confirmat hanc rationem contra quamdam solutionem, quæ dari solet, " quod aqua debet esse vino coniūcta. Aqua-
,, rij vero, solam aquam consecrabant. Nam quando quæ-
,, ritur coniunctio aquæ cum Vino vel est accidentalis secū-
,, dum locum, aut qualitatem. Vel est substantialis. sed co-
,, niunctio localis, & qualitatiua non sufficit.

Nam

Nam si in Cisternam aquæ inijciatur Vrceus Vini, aqua tota
„ inficitur accidentibus Vini, atque citò putrescit, & potui
„ fit inepta. si igitur sola coniunctio localis, & qualitatiua
„ satis est, ergo talis cisterna aquæ poterit consecrari, quod
„ absurdissimum est. Tandem, si aqua rosacea vino appona-
„ tur in Calice, aut alia quęcunq; artificialis iam propter co-
„ niunctionem accidentalem, manente substantia aquæ ar-
„ tificialis, poterit talis aqua conuerti in sanguinem, sicuti
„ aqua naturalis. ita longo discursu; hanc rationem confi-
cit Ferchius.

Verum hoc argumentum adducitur ab Aretino loc. cit. 4. d. 11. q 7. dub 5. Vbi tertia ratione pro sua sententia sic arguit. [aqua secundum se, non est materia huius Sacraměti. Nam vt diffiniunt Concilia, & Sancti Patres, propria materia huius sacramenti est vinum vitis. ergo priusquã conuertatur in Vinum, non est consecrabilis. Confirmatur, quia alias sequeretur, quod sola aqua posset consecrari. cõsequens est hæresis, quam docuerunt Hæretici Aquarij, vt docet August: in lib. de hæresibus cap 64. ergo &c. probatur sequella aqua secundum suam speciem est materia cõsecrabilis, ergo etiam separata à Vino, si proferantur Verba consecrationis, consecrabitur de facto. probatur consequẽtia, quia Verba consecrationis, operantur quasi per modũ naturæ, quando proferuntur super materiam consecrabilẽ.) ita Aretinus ibi.

Sed ad hoc argumentum, cum sua confirmatione breuiter, & facile respondetur, negando consequentiã, quia licet aqua non sit materia totalis, & necessaria huius sacramenti; est tamen materia partialis, & per accidens, quatenus mixta

Vino,

vino, poteſt in ſanguinem conuerti. Ad confirmationem reſpondetur. negatur ſequella cum eius probatione, quia cum aqua non ſit materia totalis, vel neceſſaria; ſed tantum partialis, & ſumpta cum vino, nequit à Vino ſeparata conſecrari; neque ſecundum ſe, eſt materia conſecrabilis.

Inſuper vtraque illa confirmatio eſt communis, & aliena. Nã prima adducitur ab Areſio in Appendice ad diſput. de aquę tranſmutatione cap. 14. ad ſect. 12. arg. 8. quod apud ipſum eſt tale: [si ſummatur phiala aqua plena, eique exiguum quid generoſi vini infundatur, iam ille liquor conſecrari poſſet ſecundum oppoſitam ſententiam.] & ſubdit, reſponſionem patere ex Innocentio I. Pontifice, qui vt ſupra retulit; inquit (dumodo aqua ſaporem Vini retineat non eſſe irritum ſacramentum; ſi tamen in multa maiori quantitate eſſet aqua, quam Vinum; non eſt credibile ipſam, vini ſaporem retenturam, nec appellandam vinum moraliter.]

Hanc eamdem inſtantiam refert in terminis, & ſoluit Coninch: de Euchariſtia q. 74. a. 8. dub. vn. n. 185. vbi ait. (hinc pattet ſolutio ad quædam alia, quæ obijciunt, ſcilicet ex noſtra ſententia ſequi magnam quantitatem aquę, cui parum vini ineſſet, poſſe conſecrari.] Ecce totam hãc confirmationem, aliunde ſubreptam. Cui nihil de proprio Ferchius adiecit, niſi (Ciſternam, & Vrceum; atque phielam in Ciſternam) tranſmutauit; vt argumentum maiorem præſeferret tumorem.

Sed quomodocunq; conficiatur hæc confirmatio; negandum ſemper eſt. Aquam vino mixtam ritè conſecrari, ſi in maiori quantitate Vinum excedat. Nam, vt aqua ſit ma-

teria consecrabilis, debet ità à majori quãtitate vini absorberi, vt appareat saltìm quò ad sensum conuersa in vinũ, & debet conficere vinum vsuale; in quo, quantitas vini, quantitatem aquæ notabiliter excedat.

Alia quoque confirmatio de aqua rosacea affertur à Suarez; quem Ferchius citat; adducitur etiam ab Aresio disput. cit. sect 3. arg. 11. & reuera nihil vrget, quia hìc est qu. de aqua naturali, non artificiali.

Ecce totum argum: cum suis confirmationibus, aliunde desumptum; & ab alijs solutum; quarum solutiones, Ferchius, vti debebat, noluit, vel melius non valuit infringere.

Secunda ratio sumitur ex natura Sacramenti, & incipit à nu. 112, " (In quo non est genus, vel differentia rei, in illo
" non potest esse res constituta per tale genus, vel differen-
" tiam: sed sacramentum nouæ legis ex genere (est si-
" gnum.] ex differentia [est efficax.) quorum neutrum
" conuenit aquæ appositæ in Calicem respectu sanguinis.
" ergo in aqua non est ratio Sacramenti; vel consecrabilis.
" probat minorem (quo ad significationem) Aqua in Ca-
" licem apposita, non significat Sanguinem Christi, sed si-
" gnificat aquam fusam ex latere Christi, & significat popu-
" lum, qui sic vnitur in Christo, Sicut aqua vino; quorum
" vtrumque probat ex Cypriano epist: 63 & Concil: Trid:
" sess. 22. cap 7. Probat deinde minorem. [Quo ad effi-
" caciam, quoniam signum efficax infert rem signatam;
" at in Eucharistia, non adest aqua lateralis, neque adest po-
" pulus, siue in consecratione, siue in transubstantiatione.
Nã aqua, nec transubstantiatur in aquã lateralem, nec in
" populum ergo.

Con-

Confirmatur. " Sacramenta nouę legis efficiunt quod signi-
" ficant: sed aqua in Calicem immissa significat, vel aquam,
" vel populum; Sanguinem non significat; vt patet ex Con-
" cilio Florẽt: in literis Vnionis ergo &c. quod argumentum
" adhuc fusius prosequitur alijs confirmationibus, quæ in idẽ
recidunt.

Cæterum, Totum argumentum breuibus adducitur, & solui-
tur à Conincho q. 74. de materia Eucharistiæ a 8 dub. vn.
n. 188. his verbis. [Obijcies 4. species, sub quibus sanguis
continetur debent significare Sanguinem: sed species
aquæ non possunt significare sanguinẽ, quia aqua significat
populum, & vinum significat sanguinem, vt docent Ca-
nones, ergo nec species aquæ continent sanguinem.] Cui
obiectioni occurrit Coninch: & rectè [dupliciter, vnam
rem posse aliam significare: primò simbolicè, non signifi-
cando eam esse præsentem: sed solum per quandam Ana-
logiam, eius qualitates repræsentando, sicut Agnus signifi-
cat Christum, & ita secundum Canones, vinum significat
Sanguinem, & aqua Populum. Secundo, sacramentaliter,
significando rem, hìc, & nũc esse præsentem, & sic eodẽ-
modo vtraq; species aquæ & vini, mutuo mixtæ post con-
secrationem significãt præsentiam Sanguinis, nullo autem
modo præsentiam Populi, qui ibi præsens non est. Sola aũt
secunda significatio est de essentia Sacramenti:] ita Co-
nich: apud quem, vel alios, Ferchius, hoc argum: nec non
eius solutionem vidit. at argumentum subripuit. solutio-
nem vero tacuit, ne impugnare cogeretur.

Tertia Ratio sumitur ex Consecratione pag. 126. num. 113.
" Vna consecratione Vnum per se tantum consecratur. at

,, consecratio Calicis est per se vna, ergo vnum tantum con-
,, secrat, sed aqua & vinum manentes in sua substantia sunt
,, per se substantialiter, & essentialiter plura, ergo vel vinũ,
,, vel aqua, non erit consecrabilis. Deinde, quia vinum est
,, per se consecrabile, certum est apud omnes Catholicos,
,, quod vinum potest consecrari, & sine aqua, & cum aqua
,, apposita, ergo à pari. si aqua de per se ratione sua sit con-
,, secrabilis, erit, & ipsa consecrabilis, siue cum vino, siue
,, absque vino, quod est absurdum. probatur consequentia.
,, quod alicui per se inest, vel in primo, vel in secundo mo-
,, do dicendi per se, neq; per aliquod accidens cõmune sibi cõ-
,, fertur, neque per illud accidens aufertur. Si ergo in genere
,, meris, aquæ per se competit, vt sit consecrabilis, ergo per
,, coniunctionem cum vino, neque confertur, neque aufer-
,, tur hæc ratio consecrabilitatis, sicuti neque à vino aufertur,
,, vel vino confertur.

Hoc idem argumentũ adducitur, & soluitur à Conincho loc: cit. n. 187. his verbis (Obijcies tertio. Si aqua mixta vino, non tamen conuersa in vinum, posset consecrari; sequeretur primo, quod in Calice esset duplex consecratio; quia ibi est duplex materia. secundo, quod esset distincta specie consecratio, quando vinum solum consecraretur, ab ea, qua consecraretur aqua simul cum vino; quia esset distinctus terminus à quo & ad quem, scilicet sanguis existens sub speciebus aquæ, & vini.) cui argum: respondet Coninch: [primo, simili ratione tanquam absurdum posse inferri, esse distinctam speciem consecrationis, qua consecratur Vinum Græcum, ab ea, qua consecratur Rhænanum.]

Res-

Respondetur secundo, negando vtramque sequellam. Primo, quia aqua in exigua quantitate mixta vino in ordine ad consecrationem constituit cum eo aliquod vnum, & nō duo. secundo, quia vna eademque forma, vtrumque consecratur. Tertio quia terminus ad quem, à quo actio sumit speciem, est in omnibus istis consecrationibus vnus, & idē Sanguis Christi.

Confirmatio etiam argum: habetur apud Aresium disput: cit: sect 2 arg: 15 illis verbis. (Ex opposita sententia, sequeretur posse aquam consecrari sine vino; quæ confirmatio facile soluitur ex dictis ad argum: pr. negando paritatem de aqua, & vino. Nam vinum est materia per se consecrabilis, & ideo consecrari potest sine aqua, & cum aqua apposita. & aqua non est materia per se cōsecrabilis, vt supponitur ab arguente in illa confirmatione; sed tantum per accidens, quatenus nimirum est coniuncta cum vino, vt supra declaratum est]

Quarta ratio sumitur ex materia pag. 127. n. 114. " Tantum duplex est materia Eucharistiæ, scilicet panis & vinū
" ergo aqua non est materia Eucharistiæ nisi conuersa in
" Vinum. Antecedens est D. Thomæ in 4. d. 11. q 2. a. 4.
" & D Bonauent: 4. d. 11 dub. 9. laterali. & q 9. & habe-
" tur in Catechismo Romano §. 17. (Huius igitur Sacra-
" menti hæc duo tantum elementa sunt, ac merito pluribus
" decretis Sancitum est, ne quid aliud præter panem, & vi-
" num offerre liceat.] & in Concil: Florent: in Armeno-
" rum instructione scribitur. Materia est panis triticeus, &
" vinum de vite, cui ante consecrationem aqua modicissima
" admisceri debet.

Pro hac 4. ratione stabilienda. Tria animaduertit Ferchius.
,, Primum Concil: Florent: assignare materiam, & aliquid
,, additum materiæ. Materia est panis triticeus, & vinum de
,, vite. additnm est aqua modicissima. Secundum ex Con-
,, cil. Trid. sess. 13. Vbi tractatur de consecratione, tran-
,, substantiatione, permanentia specierum, asseruatione,
,, communione Eucharistiæ, & alijs connexis; nunquã tamẽ
,, fit mentio aquæ, sed solius panis, & vini, & specierum pa-
,, nis & vini. Denique quando instruitur Sacerdos consecra-
,, turus sess. 22. cap. 7. docetur ex præcepto Ecclesiæ appo-
,, nere aquam, vt per hoc agnoscatur. Aqua non esse de per
,, se ratione Eucharistiæ, sed tantum per accidens consecra-
,, ri, & mediatè, quatenus transmutatur in vinum, & quate-
,, nus materia aquæ manet sub forma vini, atque etiam qua-
,, tenus accidentia quædam ab aqua causata in vino manẽt.

Hoc etiam argum: est Thomistarum vt refert Coninch: loc. cit. n. 143 illis verbis. (Præcipuum eorum fundamentũ est, quia solum panis, & vinum videntur esse materia huius Sacramenti.) & est ratio quam affert Arel: 3. loco pro sua sententia. & rursus adducitur à Coninch: n. 182. in p. obiectione contra conclusionem illis verbis. (quãdo Concilia, & Patres recensent materiam huius Sacramẽti, solum nominant panem, & vinum;) Cui argum: respondet Coninch: ipse n. 183. assumptum non esse vniuersaliter verum. nam præterquamquod Florentinum dicit, Vino aquam miscendam; sæpe Concilia, & Patres dicunt aquam simul cum Vino offerri, consecrari, & benedici. nihil autem offertur, & consecratur, nisi materia Sacramẽti. Quod autem recensentes materiam Sacramenti, sępe

non nominent aquam. Fit primo, quia ſolemus totum illud mixtum, quamuis in eo aliquid aquæ in ſua ſubſtantia, ac natura perſeueret, tamen abſolutè vocare vinum à potiori nimirum, & prædominante parte. fit ſecundo, quia vinum eſt per ſe, & neceſſario materia Sacramenti, aqua vero, nec neceſſaria, nec per ſe, ſed tantum quatenus mixta vino, eiuſdem qualitates, & ſpecies aliqua ratione participat. Tum deniq; quia Vini nomine, vt notat Cardinalis de Lugo ſect. 4. cit n. 63. intelliguntur ea, quæ ingrediuntur ad componendum vinum vſuale, in ratione vini compoſiti ex vino mero, & modica aqua. illud quippe compoſitum, eſt propriè vinum vſuale. Quare partes omnes, quæ illud componunt, veniunt appellatione vini, non vt ſeorſim ſumptæ: ſed vt componunt illud poculū, quod eſt Vinum.

Teſtimonium Cathechiſmi Romani, adducitur etiam ad Areſio in pr. ratione pro ſua ſententia. Affertur etiam, ac explicatur à Cardinali de Lugo ſect: 4. n. 59 in tertia obiectione.

Prima quoq; animaduerſio ex Concil: Florent: habetur apud Aretin: cit. in 2. ratione pro ſua ſententia; & adhuc magis in terminis apud Card: de Lugo ſect: 4. cit. n. 62. in 6. obiectione his verbis. [Sexto argumentantur ex verbis Cōcil: Florent: vbi dicitur materiam Euchariſtiæ eſſe vinum de Vite, cui modiciſſima aqua miſceri debet, ergo cum diſtinguit aquam à materia Sacramenti, dicit enim materiam eſſe vinum, & huic miſceri debere aquam. & reſpondet dicendo, quod immò includit aquam in materia. dicit enim materiam eſſe vinum, cui aqua admixta ſit; vtitur tamen

illa

illa distinctione, vt indicet aquam non esse de necessitate Sacramenti: sed præcepti.

Secunda Animaduersio ex Trid: sess. 13. adducitur à Coninchio loc. cit. n. 182. illis verbis (Item dicunt) [nempe Concilia, & Patres) (post consecrationem nihil manere substantiæ panis, & Vini: sed duntaxat species panis, & vini, nulla facta mentione specierum aquæ, vt pattet ex Trident: sess: 13. can. 2.] sic etiam arguit Cardinalis de Lugo ex eodem Trid: sess: 13. Vbi ait, conuerti substantiā Vini in Sanguinem, manentibus dumtaxat speciebus Panis & Vini, ergo non manent species Aquæ. Nam per illam particulam (duntaxat) excluditur omne aliud præter species panis, & Vini.

Et respondent hi duo spectatissimi Authores, quod ly [dumtaxat] ponitur à Concil: vt excludat substantiam panis, & Vini, quam dicebant Lutherani permanere; non autem ad excludendas species aquæ, quia de hoc non disputabatur. Addunt etiam, non excludi species Aquæ, quia nomine Vini, intelligit poculum illud prout abstrahit à Vino puro, & Vino mixto. & sic per particulam [dūtaxat] non excluduntur species Aquæ, quia species Aquæ sunt partialiter species Vini illius mixti, quod est propriū Vinū humanum, & Vsuale.

Tertia tandem animaduersio, " quod docetur Sacerdos ex
„ pręcepto Ecclesiæ apponere aquam, vt per hoc agnoscatur
„ aqua, nō esse per se de ratione Eucharistiæ " habetur apud Coninch: loc. cit n. 182. in 2 Confirmatione primæ obiectionis. Vbi probat, aquam non esse materiam huius Sacramenti, quia solo præcepto Ecclesiæ tenemur aquam

impo-

imponere, quæ non potest facere materiam Sacramenti: Ad quam confirmationem respondet n. 184. Ecclesiam, hoc præcepisse, ob exemplum Christi, qui ita aquam materiam huius Sacramenti instituit, vt mixta Vino posset consecrari; Cui tamen, non necessario misceretur, & non nisi mixta consecrari posset. Vnde sequitur, vt aqua possit esse materia huius Sacramenti debere misceri Vino in quantitate notabiliter minore, quam sit ipsum Vinum.

Ecce totum hoc 4. arg: cum suis animaduersionibus ex integro abreptum. Sed responsiones Authorum alterius sententiæ, prætermissæ, nec impugnatæ.

Quinta Ratio. Sumitur ex Transubstantiatione pag. 128.
,, n. 115. Vnius per se versionis est vnus per se terminus à
,, quo, & vnus per se terminus ad quem. Transubstantiatio
,, autem in Sanguinem, est vna per se Versio, cuius per se ter-
,, minus ad quem est Sanguis. Aqua vero, & Vinum sunt
,, duæ substantiæ per se diuersæ, & secundum naturam, & se-
,, cundum hyppostasim, ergo non possunt aqua & Vinum,
,, vt sunt duæ substantiæ esse per se terminus à quo huius Ver-
,, sionis at Vinum est, ergo Aqua non est immediatè tran-
,, substantiabilis in Sanguinem. maior pattet. in omni trans-
,, mutatione, & Versione; etenim ex per se terminis à quò, &
,, ad quem, accipitur per se Vnitas, & per se multitudo earũ.
,, Confirmatur, quoniam communiter assignaretur. panis, &
,, Vinum vt substantiæ, quæ conuertantur. Aqua minimè.
,, quod probat ex Matheo Euangelista in sua Liturgia, & ex
,, Concil: Lateran: sub Innocentio Tertio, extra de summa
,, Trinitate, & Fide Catholica cap. (firmiter.) & ex Concil;

Flo-

„ Florent: et tandem ex Trident: ſeſſ. 13. cap. 4.

Hæc Ratio coincidit cum tertia iam relata, ſumpta ex conſecratione, & ideo non adducitur ab Authoribus, vbi ab ea diuerſa, & potius eſt eius confirmatio. Vnde ſoluitur à Coninch: loc. cit. n. 187. Primo, quia aqua in exigua quãtitate immixta Vino in ordine ad conſecrationem conſtituit cum illo aliquid Vnum, & non duo, non quidem Vnũ ſpecie: ſed per mixtionem, vt inquit Cardinalis Alanus lib. p. de Euchariſtia cap. 13.

Secundo, quia vna, eademque forma, Vtrumq; conſecratur. Tertio tandem, quia falſum eſt, quod ait Ferchius. " per „ ſe Vnitatem mutationis cuiuſcunque, ſumi ex per ſe terminis à quo, & ad quem. " Nam præciſe ſumitur ex termino ad quem vt docet Ariſt: 5 phyſic: t. 48. non autem ex termino à quo. Quia quod non eſt, nequit ens reale ſpecificare, & Vnitatem realem tribuere. Tum quia, terminus à quo euaneſcit in motu, nec per ſe intenditur à Natura; ſpecificatio autem, & Vnitas, ſumitur ab eo, quod manet in motu, & per ſe intenditur à natura, vt ſatis pattet ex phyſicis.

Confirmatio illa eſt ſuperflua, quia coincidit cum confirmatione argum: præcedẽtis; & illa corroboratio ex trib⁹ Concilijs Lateran: Florent: & Trident: ponitur in terminis ab Areſio diſp. cit. ſect: 2. in p. argum: ex Concilio deſumpto. Cui reſpondet poſtea ſect. 11.

Sexta Ratio ſumitur ex permanentia pag. 129. n 116. " Nã „ alia Sacramenta, ſunt tantum in fieri, non manent in facto eſſe. At Euchariſtia in fieri eſt, & in facto eſſe. In fieri „ quidem, tranſubſtantiatur ſubſtantia panis in Corpus

Chri-

„ Christi, & substantia Vini in Sanguinem. Sed remanent
„ accidentia panis, & Vini, & Christus totus sub speciebus
„ panis, Totus sub speciebus Vini. ita per mille sexcentos an-
„ nos, Pontifices, & Concilia, Patres positiui, & Scholastici.
„ Nequaquam auditum est, quod post consecrationem, in
„ Eucharistia maneant species Aquæ; quodque Sanguis Chri-
„ sti, sit totus primò sub tota specie Aquæ, atque totus sub
„ quauis speciei particula. At nouissimi Authores, hoc dicũt,
„ quod vel aures audire, vel oculi horrent legere; nempè Ec-
„ clesiæ Pontifices, & Patres summa negligentia vsi sunt; isti
„ vero summa diligentia vtuntur. Audiamus Ecclesiæ, &
„ Patrum Voces. "

Concilium Trident: sess: 13. can. 2. [Si quis &c. negaueritque conuersionem totius substantiæ panis in Corpus, & totius substantiæ Vini in Sanguinem, manentibus duntaxat speciebus panis, & Vini;] & cap 3. (totus enim & integer Christus sub specie panis, & sub quauis ipsius speciei parte, totus item sub specie Vini, & sub eis partibus existit)

Concilium Florent: in Armenorum instructione. (Totus Christus continetur sub specie panis, & totus sub specie Vini; sub qualibet quoque parte hostiæ consecratæ, & Vini consecrati, separatione facta, totus est Christus.

Concilium Constantiense sess. 13. (firmissimè credendum est, & nullatenus dubitandum, integrum Christi Corpus, & Sanguinem, tam sub specie panis, quam sub specie Vini veraciter contineri.] Pro quo adducit etiam nonnullos SS. Patres August: Cyprianum, Tertullianum, & vtrumq; Cyrillum, atque tandem concludit. " sed nolo plura cõ-

„ gerere ; Nemo Christum sub specie Aquæ, vel Christi Sã-
„ guinem esse, hactenus dixit, vel credidit. Nouissimi hi
„ Authores, nouam Fidem, aut nouam Fidei confessionem
„ videntur afferre. “

Hoc rursum argumentum, & adhuc cum maiore efficacia, licet non cum tanta temeritate, & præsertim cum confirmatione ex Concil: Trident: adducitur, & soluitur à Coninchon n. 191 & 192 & à Cardinali de Lugo n. 65. & 66. & est argum: 15. apud Aresium disp. cit. sect. 2.

Dico autem cum maiori efficacia; quoniam, eo modo, quo à Ferchio proponitur, est facillimę sollutionis; nimis enim au-
„ dacter inquit. “ Nullum vnquã ex Patribus docuisse, post
„ consecrationem manere species Aquæ, & Sanguinẽ Chri-
„ sti, etiam sub speciebus aquæ vino commixtis reperiri. “

Nam Eminentissimus Cardinalis de Lugo disp. 4. cit. sect. 3. n. 45 & 48. expressa ad hoc, & plura adducit Patrum testimonia. Etenim Innocentius III. lib. 4. de (Mysterijs Missæ) cap. 11. ait (in Sacramento est Trinitas specierum scilicet panis, Vinum, & Aqua.)

Paschasius Corbiensis lib. (de corpore, & Sanguine Domini,) qui habetur in 6. Tomo Bibliothecæ Patrum. (Nec dubium, quin in hoc Mysterio, illam bibamus Aquam, de qua Dominus, qui biberit Aquam, quam ego dabo ei &c. propterea non inconnenienter etiam, ob hoc idem Aqua consecratur, non quod Aqua permaneat: sed quod conuertatur in Sanguinem.)

Samona Episcopus Gacensis (in disp. cum Hameth Saraceno) quæ habetur in eodem 6. Tomo Bibliothecæ: Sic interrogat. [quare Christus sub specie panis, vini, & aquæ ab-

ditum suum Corpus, & Sanguinem potius ad sumendum tradidit, quam sub alia, materia? & postea respondet inter alios cibos, panis sibi primum locum vendicat; Item, inter potiones, Aqua, & Vinū primas obtinet. his igitur, pane inquam, vino, & aqua, nobis assuefactis Dominus coniuncta sua diuinitate virtute sui verbi in proprium- suum Corpus, & Sanguinem ea transfert.

Cyprianus Epist: 63. ad Cæcilium ait. [Calix Domini, non est aqua sola, aut vinum solum, esset autem vinum solum, si semper supponeretur Aqua conuersa in vinum, vt transiret in Sanguinem Christi.]

Iustinus Martyr Apolog: 2. pro Christianis ait. (Hi, qui apud Nos Diaconi dicuntur, dant vnicuique eorum, qui adsunt percipiendum panem, vinum, & aquam, quæ cum gratiarum actione consecrata sunt; atque cibus hic, apud Nos Eucharistia nominatur.)

Hæc & similia profert doctissimus Cardinalis de Lugo, Patrū testimonia; & Coninch: ab initio dub: j. adeo, vt purum mendacium sit, quod Ferchius ait. " Neminem Patrum,
" Xpum sub specie aquæ, vel Xpi Sanguiné hactenus dixisse,
" vel tradidisse. " Putidaque calumnia Ferchiana illa est,
" cum inquit. " Nouissimos Authores huius opinionis, no-
" uam Fidem inuehere. "

Neq; testimonia illorum Concil: vti proponuntur à Ferchio, oppositum demonstrant. Concilia enim, illis in locis, tantum astruere intendunt, quod Hæretici negabant, nempe Christum sub speciebus panis, & Vini, & quidem totum sub qualibet illarum contineri, quorum vtrumque ab eis negabatur, dum nolebant Christum sub illis speciebus ve

raciter contineri, & totum, ſub vna quaque ſpecie ſeiunctim; atque ideo, non tantum accipere, qui ſub vna ſpecie communicat, quam qui ſumit vtrumque. & hac de cauſa decernit Concil: Trident: quod totus, & integer Xpùs, ſub ſpecie panis, & ſub quauis ipſius ſpeciei parte, totus itē ſub ſpecie vini, & ſub eius partibus exiſtit. Ita Concilium explicant præfati Authores, Coninch: & Cardinalis de Lugo, & quidem optime ad intentionem eorum.

Hìc etiam cadit reſponſio ſuperius allata Cardinalis de Lugo, quam dat ſub. n. 63. & Coninch: n. 183 Vini nomine intelligi ea, quę ingrediuntur ad componendum vinum vſuale, in ratione vini compoſiti ex vino mero, & modica aqua. Vnde ſub nomine vini comprehenditur etiam aqua ſibi commixta.

Denique quadrat hìc etiā quod ait Cardinalis de Lugo n. 63. hunc arguendi modum eſſe [ab authoritate negatiue.) quia aſſerunt quidem Concilia manere ſpecies panis, & vini, & ſub vtraque Xpùm reperiri, id tamen non negant de aqua, quia de hoc puncto, cum Hæreticis non diſputabant. Quod autem ait Concil: Trident: (manentibus dumtaxat ſpeciebus panis, & vini ſeſſ 13. can.] iā ſupra explicatum eſt. Debent ergo citari authoritates poſitiuè, vt Ferchius ipſe monet pag. 43. Non vt hìc facit, " nemo „ dixit, nemo credidit. "

Magis vrget, quod ſubdit Concil: cit. can. 3. dum inquit. (Si quis negauerit in Venerabili Sacramento Euchariſtiæ ſub vnaquaque ſpecie, & ſub ſingulis cuiuſcumque ſpeciei partibus, ſeparatione facta, totum Xpùm contineri, anathema ſit.] Ex quibus verbis, ſic arguit Cardinalis de

Lugo

Lugo nu. 66. ac etiam Coninch: n. 190. & 191. (Post consecrationem manet totus Xpús sub singulis partibus consecratis, ergo & sub particulis aquæ, ergo etiam si illæ particulæ aquæ separarentur ab alijs partibus, continebũt Sanguinem Xpì, quia iuxta Trident: partes separatæ, non ammittunt consecrationem, per separationem ab alijs. consequens autem esset absurdum, nam tunc contineretur Xpus sub specie aquæ adequatè, & nullo modo sub specie Vini.

Hæc inquam authoritas Trident: ex can 3. magis vrget, quam illa ex can. 2. à Ferchio adducta. & ideo notanter dixi, [hoc idem argum: validius promoueri ab his Authoribus, quam ab ipso Ferchio.) cui & respondent in prædicto casu, non manere Xpùm sub specie aquæ separatæ: sed simul, ac separatur à speciebus vini, recuperare formã substantialem aquæ.

Concilium autem agit tantum de diuisione, qua partes specierum ita separantur, vt sub i js conseruari possit materia cõsecrabilis, vti ordinariè fit; non autem de illa, qua partes specierum ita diuidantur, vt sub i js nequeat conseruari materia consecrabilis. Aqua autem vt dictum est, à Vino separata, sicuti secundum se consecrabilis non est, ita nec consecrata consesuari potest. Quod autem Concilium agat de illa diuisione, quæ ordinariè fit; pattet quia intẽtio eius est deffinire solum id, quod negant Hæretici, scilicet illum, qui tantum accipit alteram speciem, aut etiam minimam eius particulam tantum accipere, quantum accipit is, qui vtramq; speciem sumit; vt pattet ex cap. 13. eiusdem sess. & ex sess. 21, cap. p. 2. 3.

Septi-

Septima Ratio sumitur ex Sacrifici j Christiani oblatione pag.
" 130. n. 117. si namque Christus Ecclesiæ suæ reliquit tripli-
" cem partem Eucharisticam, feriamque aquam immediatè
" transubstantiari in Sanguinem, & Sanguinem Xpì primo,
" totumque Xpùm concomitanter manere sub speciebus aquę,
" debuit Ecclesia per mille sexcentos annos hoc beneficium
" diuinum piè recognoscere, & beneficium piè testificari per
" oblationem externam speciei aquæ, atque internam San-
" guinis sacrificati Deo sub tali specie. Cæterum, & in Vete-
" ri testamento, Sacerdos Melchisedech [Panem, & Vinum
" obtulit] aquam non obtulit, neque aquæ speciem, aut
" Sanguinem sub specie aquæ. Moyses Sacerdos Deuteron:
" 33 benedixit filios Iacob, occulis Iacob in terra [frumenti,
" & vini;] iuxta benedictionem datam Iacobo Patriarchæ ab
" Isaaco Gen: 27. (Det tibi Deus de rore Cœli, & de pin-
" guedine Terræ abundantiam frumenti, & vini.) & *Za-*
" *char:* 9 in Profetia de Saluatore, & Ecclesiæ Altari, dicitur.
" [Saluabit eos Dominus, quoniam lapides Sancti eleuabū-
" tur super Terram eius, quid enim bonum eius, aut quid pul-
" crum eius, nisi frumentum electorum; & vinum germinās
" Virgines.] planè & tertium erat adijciendum, scilicet,
" & aqua germinans Virgines; cum aqua potius Virgines gi-
" gnat, quam vinum, (in quo) teste; Apost: [est luxu-
" ria]
" Sed in statu Veritatis Concil: Trident: sess. 22. cap. p. de
" Sacrificio Missæ ait. (Corpus, & Sanguinem suum sub spe-
" ciebus panis, & vini Deo patri obtulit.) Vbi Aqua ?
" cur Xpùs non obtulit ? At si Xpò consecrante, aqua in vi-
" num conuersa fuit, vinumque fuit solum transubstantiatū

in

„ in Sanguinem, ergo cum consecratio Xpi, & nostra, eadẽ
„ sit; neque nunc aqua in Sanguinem conuertitur, neq; Xpi
„ Sanguis sub speciebus aquæ offeri potest, aut debet. "

Hoc etiam argumentum quocunque modo conficiatur, vel intelligatur, non est proprium, sed alienum. Vt enim sumitur ex materia huius Sacramenti, habetur apud Aresium appendici citata cap. 14. ad sect. 12. vbi arguit, quod triplex esset materia huius Sacramenti scilicet panis, vinum, & aqua; & respondet, aquam non esse materiam distinctam à vino, quia non conuertitur in Sanguinem, nisi vt mixta vino, & vnum quid cum eo faciens. Vnde & dicitur materia partialis huius Sacramenti, licet non totalis quia sola consecrari non potest. Accedit quod non desunt PP. concedentes in hoc sacramento triplicitatem specierum, vt supra dictum est. cuius etiam Mysterij figura præcessit in Veteri Testamento per Isaiam cap. 30. [dabo eis panem arctum, & aquam breuem]

Vt autem hoc argum: sumitur ex oblationibus factis in Vet: Testam: quo sensu confici videtur à Ferchio, in quibus Veteres Prophætæ, non nisi panem, & vinum Domino obtulerunt, adducitur ab Aresio disp: cit. sect. 2. arg 2. & 3. quibus respondet sect. 11 breuiter tamem responderi potest, per vinum Domino oblatum à Prophetis, intelligi vinum vsuale, à quo non omnimodè excluditur aqua, & hoc necessario dicendum est, vt figura correspondeat figurato. Nam nec Xpũs Dominus vinum sine aqua consecrauit; vnde tria offeruntur in hoc Sacramento ante consecrationem, panis, vinum, & aqua, vt docet Alexander primus in epist: ad omnes Ortodoxos, & refertur cap p de consecrat

crat: & Martinus Episcopus Bracarensis in Concil: Bracarensi 2. alias Lucensi. Post consecrationem vero, duo tantum dicuntur offerri, scilicet caro, & Sanguis Xpi; quia aqua mixta vino fit post consecrationem Vnus Sanguis, vt docent D. Algerus lib. p de [Sacramento Corporis Domini,] & Paschasius Corbiensis lib p. [de Corpore Xpi] cap. 11. quos refert Coninch: cit. Hęc autem, scilicet Sanguis, & Corpus Domini, dicuntur à Concilio offerri, sub speciebus panis, & vini, quia per vinum intelligitur vinum Vsuale, ad cuius constitutionem, etiam aqua concurrit, & sic non excluduntur species aquæ omnino.

Quod autem subdit Ferchius Christo consecrante, aquam in vinum prius conuersam fuisse. quam rationem putat validissimam, vnde ad marginem addit. " Nota Rationem. " Sanè debebat illud probare, & non assumere gratis. quinimo Cardinalis de Lugo sect: 3. cit. potius oppositum colligit ex modo, quo Xpùs consecrauit; quia prætcrquamquod graue dubium est in Philosophia. (an vinum in se vertere possit substantiam aquæ;) adhuc tamen esto haberet talem efficaciam vinum, non est credibile, exiguo illo tempore, quod inter mixtionem, & verba intercessit, totam aquam conuersam fuisse in vinum, cum ad hoc tequiratur motus localis, & sucessio temporis, præsertim, quod, nec Euangelistæ, nec Patres vnquam indicauerint aquam adeo modicam fuisse, quin potius iuxta cōmunem vsum, vinum mixtum fuisse, & vnico continuo actu, post mixtionem verba esse prolata, vt colligitur ex Liturgia D. Basilij & D Iacobi Apost: ergo Xpùs Dominus (infert Cardinalis de Lugo) non eo animo aquam apposuit, vt ante verba in vinum

con-

conuerteretur. Immo ex modo conſecrandi colligitur aquam non fuiſſe prius in vinum conuerſam: Sed immediate in Sanguinem. Pattet itaque hanc rationem ſeptimam cum eius confirmatione de ſacrificio Xpi Domini, aliunde fuiſſe ſublatam.

Octaua ratio ſumitur ex adoratione Xpi in Euchariſtia pag. 131. n. 118. " Sicut enim adoratur ſub ſpecie Vini, ſic
" etiam ſub ſpecie aquæ adorandus eſt, ſi ſub ea eſt. Si dica-
" tur cum 3. opinione cap. [cum Marthæ.) quod aqua
" non conuertitur, ſed manet circumfuſa accidentibus vi-
" ni, Sacerdos ſecundum illam opinionem, auertit mentem
" ab aqua, & ſpeciebus eius, & conuertit mentem ad sangui-
" nem Xpi, & ſpecies vini atque ita non adorat niſi Xpum,
" & niſi species conſecratas. si autem, vel quia vinum debi-
" le, vel quia quantitas aquæ minima, aqua non mutatur in
" vinum, ſed immediatè in sanguinem per conſecrationem,
" manentibus ſpeciebus aquæ, & vini realiter diſtinctis; Tūc
" ſecundum illam opinionem, sacerdos & Populus adorare
" debent Xpum ſub ſpecie aquæ, & vini. Tunc quæritur.
" Num aqua ſuperet vinum tempore ſequenti, ita vt ſpecies
" vini conuertantur in ſpecies aquæ, vel potius è contra. Aut
" denique poſt pugnam ſpecierum aquæ, & vini, fiat mixtio
" naturalis ſi detur primum tunc nulla erit ratio diſcernen-
" di ſpecies aquæ nouas, in quibus Xpùs non eſt, & ſpecies
" aquæ prioris ſub quibus eſt; & ſic incertiſſima eſt, & confu-
" ſa Xpi, & ſpecierum adoratio. Idem ſequitur; ſi ſpecies
" vini deſtruant ſpecies aquæ, & producant vinum nouum,
" quia tunc nulla Via pattet ad diſcernendum vinum conſe-
" cratum, à non conſecrato. si tertium accidat, vt ſit mixtū

„ ex miſcibilibus alteratis. Tunc neque ſpecies vini, neque
„ aquæ adorant, ſed miſcibilium Virtutes. quare, neque Xpùs
„ ſub Sacramento. " Hæc eſt ſumma octauæ Rationis, quã nimis longo, ac faſtidioſo ſermone proſequitur Ferchius.

Hoc argumentum ex adoratione deſumptum, non eſt recens, ſed antiquiſſimum, quo vtitur S. Thomas 3. p. qu. 74. a. 8. vt probet aquam non manere ſub forma aquæ poſt conſecrationem, quia ſcilicet Fideles totum illud poculum adorant, adoratione latriæ; immo & hoc eodem argumento vtuntur Recentiores, ad probandam oppoſitam opinionẽ, vt refert Cardinalis de Lugo ſect. 3 n 46. quia totum illud poculum, in Calice contentum, adoratur, & colitur, ergo quia ſub qualibet parte creditur eſſe Xpùs, cum aliquando aqua non ſit in vinum conuerſa, vt aduerſarij etiam concedunt, neceſſe eſt conuerſam eſſe immediatè in Sanguinem, ne Populus adorans decipiatur.

At neque modus etiam, quo proponitur à Ferchio, de incerta, & confuſa Xpì adoratione ſub ſpeciebus, eſt nouus. nam hæc eſt trita difficultas, quam ſolent proponere Nominales ad deſtruenda indiuiſibilia in continuo ex Myſterio Euchariſtiæ, vt refert Auerſa q. 22. ſuæ philoſopiæ ſect. 3. argum. 5 ſic enim arguunt. quia vel in nouis ſuperficiebus quę diuiſione, aut continuatione acquiruntur in ſpeciebus Euchariſtiæ, dicitur eſſe Xpùs, vel non. Si primum ergo Xpùs incipit eſſe de nouo, abſque noua conſecratione. Si dicatur ſecundum, ſequitur incerta, & confuſa adoratio Xpi, quia non facile diſcernuntur in Vino conſecrato indiuiſibilia, ſub quibus continetur Xpì Sanguis, ab indiuiſibilibus de nouo genitis, quia in agitatione vnius cuiuſcumque vini

con-

consecrati, partes eius mille modis inter se permutantur, & aliæ cum alijs coniunguntur, & separantur. Non ergo difficultas in se noua est, nec modus quo proponitur.

Ad argumentum in se. si teneatur vinum non posse in se cōuertere aquam substantialiter, neque è contra, vt graues tenent Philosophi, non viget difficultas, quia si aqua non est mutata in vinum ante consecrationem, neque etiam mutabitur post consecrationem. admissa vero mutua actione, & conuersione aquæ in vinum, aut è contra. dicendum, quod si aqua superet vinum, nulla fit consecratio, quia vinum debet superare aquam in notabili quantitate, vt aqua possit esse pars materiæ consecrationis. Si vero vinum superet aquam, & species eius in se conuertat. Tunc dicēdum, Xpum, qui erat sub speciebus aquæ, adhuc perseuerare sub ipsis in vinum transmutatis, quia vinum illud de nouo genitum, ex speciebus aquæ consecratis, non censetur noua materia, ideoque noua non indiget consecratione. Immo hic secundus casus etiam in opinione Ferchij, contingere potest. Nam si proferantur verba antequam aqua sit in vinum mutata, licet maneat substantia aquę circumfusa accidentibus vini, nec possint accidentia vini destruere substantiam aquæ, possunt tamen illam alterare, & aliqua eius accidentia conuertere, vt colorem, & odorem, & tunc erit difficultas An sub his accidentibus de nouo genitis, Xpùs contineatur, & erit confusa, & incerta adoratio Xpì, & specierum.

Tertius verò casus non facit difficultatem. Quia in eo casu, non fieret mixtum totaliter nouum: sed esset quædam mixtio imperfecta, vnde manerent species vini, & aquæ incolumes

columes in sua essentia inter se commixtæ, & alteratæ; quatenus vna species participaret qualitates alterius. quod si fieret nouum mixtum, adhuc Xpūs sub illo esset, & perseueraret, quia illud non censetur noua materia; & ideo, nec indiget noua consecratione, sicut communiter dicitur de indiuisibilibus quantitatis de nouo genitis in agitatione, vel diuisione vini consecrati, & illud nouum mixtum propriè diceretur vinum, quemadmodum dicitur nunc (vinum limphatum.)

Huic rationi adiungit Perchius aliam confirmationem ex modo, quo Christus hoc Sacramentum instituit; sic arguens.
„ sicut Christus in suo Sacrificio aquam non transubstantia-
„ uit in Sanguinem, sed prius mutauit in vinum; ita Sacerdos
„ Christianus facit, neque aliter facere posset. quod autem in
„ Cæna Christi vltima, primo in vinum aqua mutata sit, pat-
„ tet ex attestatione D. Bonauent: & ratione. Christus quip-
„ pe Calicem vino repleuit, ex quo tum ipse, tū omnes Apo-
„ stoli debebant bibere; modicissimam aquam apposuit in vi-
„ num Palæstinum, quod generosissimum est; præsertim ala-
„ critatis Paschalis tempore, ab Hospite humanissimo erga
„ Christum, & Apostolos, tale exibitum Saluatori creden-
„ dum est. Dominus infusis vino, & aqua, gratias egit, be-
„ nedixit, atque consecrauit; nec non & obtulit Deo. ipse bi-
„ bit, deditque bibendum Apostolis. quis hinc non videat à
„ vino, & qualitate optimo, & quantitate multo, modicissi-
„ mam aquam velocissimè in vinum mutatam?
„ Item tempus actionis gratiarum, & benedictionis ante cō-
„ secrationem, & oblationem, quam longum, aut breue fu-
„ erit, ignoramus. Iniustissimè tamen præsupponitur, fuisse

,, congruum supremæ deuotioni, gratitudini, pietati, quæ in Xpò erant.

Ex hac doctrina, diluuit Ferchius obiectionem, quæ solet fieri ex Concilio Triburiensi pro opposita sententia his verbis: " hinc etiam fortasse intelligitur dictum Concilij Tribu-
,, riensis; cum namque tempore illius Concilij, communio
,, fieret sub vtraque specie, oportebat Calicem satis amplum
,, implere duabus partibus vini, & tertia parte aquæ. Quã-
,, do autem vinum est potentius Virtute, etiam æqualem
,, aquæ molem superat, & in vinum mutat. Experimur in
,, Montibus Euganeis hoc. Nam vinum illud, æquali aqua
,, adhibita, adhuc est validius, quam vinum purum ex plani-
,, tie, vt ego in albis vinis, hoc eodem anno 1645. expertus
,, sum.
,, Præsupponebant autem Patres Triburienses, & vinum se-
,, lectum apponi, & quemadmodum fiebat ad initium Missæ,
,, vt non admodum morosè aqua in vinum posset transmu-
,, tari. hoc dico, non reijciens interim Aretini responsum,
,, qui censet decretum Triburiensis concilij, scilicet Prouin-
,, cialis, fuisse correctum per Concilium Generale Florenti-
,, num, quod modicissimam aquam iubet admisceri. "

Hæc confirmatio ex consecratione *Xpì* Domini, fuit adducta à Ferchio in præcedenti arg: & ideo hìc non erat repetenda. Iam vero ibi dictum est; illam non esse difficultatem nouã, & adduci à Cardinali de Lugo sect. 3. n. 50. vbi ex consecratione Christi Domini, oppositum colligit, vt supra dictum, quod aqua non fuerit in vinum conuersa tam breui temporis interuallo, quale colligitur ex Liturgijs D. Basilij, & D. Iacobi Apostoli, à Cardinali de Lugo relatis.

Neque

Neque certum est, quod modicissimam aquam apposuerit in vinum Palæstinum (vt ait Ferchius) immo sicuti ipse coniectat, tempus gratiorum actionis, & benedictionis ante consecrationem fuisse congruum supremæ deuotioni Christi, ita supponere debemus fuisse congruum supremæ Christi sobrietati [vt quidam aiunt ex D. Damasceno lib. 4. cap. 5. apud D. Bonauenturam in 4. d. 11. a. p. par. 2. q. 3. ad vlt.) quod non adeo modicam apposuerit Aquã, sed quanta sufficit ad constituendum vinum vsuale, & quidem ridicula est coniectura Ferchij, quod modicissimã apposuerit aquam alacritatis Paschalis tempore; non enim talis violenta lætitia decebat Saluatorem, & præsertim in vltima Cæna, quando transiturus erat de hoc Mundo ad Patrem.

Obiectio verò illa, ponitur quoque ab Aretino; & est. 2. Ratio in oppositum pro parte affirmatiua, his verbis. (secundo arguitur ex Concil: Triburiensi can: 19. Vbi præcipitur vt in Calice apponantur duæ partes vini, & tertia pars aquæ. sed cum tanta apponitur vino, non potest facile in vinum conuerti, ergo iuxta diffinitionem huius Concilij, non est necesse, quod aqua prius conuertatur in vinum, quam fiat consecratio; sed potest immediatè consecrari, & in Sanguinem Christi conuerti.)

Cui difficultati respondet Aretinus in solutione ad 2. his verbis. [Primo; quod illud Concil: fuit Prouinciale, vnde ex illo non licet colligere Vniuersam Ecclesiæ consuetudinem; & fortassis ad corrigendam consuetudinem illius Prouinciæ, vniuersale Concil: Florent: præcipit toti Ecclesiæ, vt modicissima aqua apponatur vino consecrando.

Secun-

Secũdo dico (ſubdit Aretinus) quod cum duæ partes apponebantur, & tertia pars aquæ, credendũ eſt, quod illa mixtio fiebat tanto tempore ante conſecrationem, vt naturaliter aqua conuerteretur in vinum; & quidem cum virtus vini tanti excedat qualitates aquæ, duæ partes vini, breui tempore poſſent in ſe tranſmutare tertiam partem aquæ.) hæc Aretinus.

Quæ ſecunda eius reſponſio eſt illa, quam vt propriam affert Ferchius; dum ait. " hoc dico non reijciẽs interim Are-
" tini reſponſum, qui cenſet decretum Triburienſis Conci-
" lij, ſcilicet Prouincialis fuiſſe correctum per Concilium Generale Florentinum. " hæc verba doloſè adiecit Ferchius, vt hæc ſola videretur Aretini reſponſio, cum tamen ſit ea etiam, quam ipſe vt propriam affert.

Vbi etiam nota quod Aretinus in p. reſponſione, non dicit obſolutè Decretum Concilij Triburienſis fuiſſe correctum per Concilium Florent: vt Ferchius ait; ſed loquitur dubitatiuè, cum particula [fortaſſis.]

Nona Ratio, ſumitur ex communione ſub vtraque ſpecie pag. 139. n. 119. " quia non modo ſub vna, vel vtraque ſpe-
" cie fiet, ſed iam de communione ſub triplici ſpecie, optimè
" intruditur in Eccleſiam, & fiet frequenter, vt vel ſolũ aquã
" bibant Fideles, ſi aqua ſuperet vinum, vel neque aquam,
" neque vinum: ſed mixtum quoddam tertium, & Chriſti
" Sanguinem, atq; potum ſpiritualem, ſignificatum efficaci-
" ter per potationem ſpiritualem non ſuſcipiant. fiet fortè ex
" tertio, vt ſuperante vino, aquam paulo copioſiorem, ſit vi-
" num de ſpeciebus aquæ conſecratæ genitum, & aliquis fide-
" lium, ſolum vinum, pro Chriſti Sanguine bibat, & Chriſti

gra-

„ gratiam Sacramentalem, non suscipiat. Non debet autē
„ permittere Pontifex Summus in quouis casu quidquam,
„ quod in tanti Sacramenti dedecus vergat, quod populum
„ decipiat, quod Christi deludat intentionem; quæ omnia fa-
„ cile sequerentur; si etiam aqua immediatè in Sanguinem
vertatur. "

Necq; hoc est nouū argumentum: sed aliundè desumptū, & à præcedentibus non differens. Nam quamtum ad illud absurdum, quod infert de communione sub triplici specie, pendet ex 6. ratione, quod Patres, & Concilia memorant tantum duas species in Eucharistia scilicet panis, & vini, non autem aquæ. Cui difficultati sufficienter responsum est ibidem ex Coninchio, & Cardinali de Lugo; quod non desunt Patres admittentes in Eucharistia Trinitatem specierum, quia loquuntur de vino vsuali; ad cuius constitutionem, etiam aqua concurrit. Ad aliud verò incommodum, quod incurrerent Christi Fideles, sub vtraque specie communicantes, satis dictum est arg: præcedenti; nec opus erat rursum illud vrgere, & repetere.

Decima, & vltima Ratio. " Illæ finis, qui ex præcepto sequi-
„ tur, aut semper, aut frequēter videtur per se intentus à præ-
„ cipiente. nunc autem si aqua modicissima in vinum pu-
„ rum, maioris quantitatis imponatur, aqua citò mutatur in
„ vinum, idque ex necessitate naturali, semper, aut frequen-
„ ter, igitur mutatio aquæ in vinum per se intenta videtur à
„ Pontifice cum Concilio Vniuersali Florentino. Finis ve-
„ ro imponit necessitatem his, quæ sunt ad finem, igitur ex
„ consecratione vt fine, intentum est medium, quod est mu-
„ tatio aquæ in vinum, ex mutatione aquæ in vinum, intēta

est

,, est maior moles, & virtus vini: minima aquæ moles, atque
,, virtus. quare ex per se intentione Pontificis, & Concilij
,, est, vt aqua mutetur in vinum, & vinum in Sanguinem: &
,, contra intentionem est, vt aqua in Sanguinem immediatè
,, conuertatur.

,, Atque hæc. Tum ex authoritate, tum ex ratione mihi oc-
,, currunt ad probandum, quod sit improbabilis, & noua, &
,, suspecta, & periculosa illa opinio, quæ aquam in San-
,, guinem immediate transubstantiari docet

Quamuis verborum inuolucro conetur Ferchius hoc argumentum proponere vt nouum valde tamen commune, & frequens est. adducitur enim ab Aretino in 2. argum: pro sua sententia his verbis. [Probatur 2 In Concil: Florent: præcipitur, vt apponatur in Calice modicissima aqua; hæc autem tanta Concilij cautela, non ob aliud esset necessaria, nisi quia censuit Concilium aquam prius esse conuertédam in vinum, quam consecretur, & quod alias non esset consecrabilis. Vnde cum aqua non permaneat inconsecrata, præcipit Concilium, vt modicissima esset, vt ita facile in vinum conuerti posset.]

Adducitur hæc eadem ratio etiam & soluitur ab Aresio appédice ad dictam disp 14. his verbis. [Ociosum esset præceptum de modicissima aqua, si non esset hæc substantialiter conuertenda in vinum.) Optimè etiam soluitur à Cardinali de Lugo. Non ideo præcipi, quod modica apponatur Aqua, vt prius conuertatur in vinum: sed quia materia apta huius Sacramenti est vinum vsuale; non esset autem tale, si vinum esset nimis aqua dilutum, & aqua vt sit consecrabilis debet maiori quantitate vini absorberi, vt

appareat ſaltim quo ad ſenſum conuerſa in vinum, licet non ſit ſubſtantialiter conuerſa.

Addit Coninch: loc. cit. n. 148. quod quando Patres reddunt rationes Cur in Calice plus debeat eſſe vini, quam aquæ, non dicunt, quia hæc in illud debet conuerti: Sed quia maior eſt Maieſtas Xpì ſignificata per vinum, quam fragilitas Populi, quæ per aquam ſignificatur. Ita Concil: Triburieſe can. 19. atque ſic pattet has decem rationes eſſe communes, nec non hinc inde ſubreptas.

In Calce huius examinis Tria Lector humaniſſimè aduerte: Primum ad hæc omnia arg: iam fuiſſe reſponſiones datas ab Authoribus alterius opinionis: at nec Vnam quidem Ferchius refert, & confutat; quod quo Myſterio factum, neſcio.

Alterum eſt; quod cum maior pars harum rationum apud Conich: habeãtur; ſuſpecta valdè videtur excuſatio illa, quam habet cap. p. huius diſp. in fine pag. 122. " se nimirum ,, Codices Conich: non habere. "

Tertium. Ferchium, non ſtare promiſſis pag. 116. n. 107 dũ inquit. " præter rationes, quas affert Aretinus, Ego aliquid ,, afferam, & ſi mihi aliquid ex Aretino, & alijs ſit promen- ,, dum, non ſpoliabo Authores eorum honore. " Non ſtat, inquam, promiſſis; quoniam, non aliquid, ſed totam integram diſputationem, authoritates, & ſingulas rationes, hinc inde ſubripuit, licet varijs verborum inuolucris, furtũ celare contendat. Et præſertim Lectoré rogo, vt q. Aretini cit. legat 4. d. 11 q. 7. dub: 5. ſtatimq; deprehendet, totam illam fuiſſe à Ferchio tranſcriptam, duobus duntaxat argumentis exceptis. Vno pro parte affirmatiua, quod eſt 3 in

ordine

ordine, & altero pro negatiua, quod est in ordine quartũ. Interim ingentes gratias ago Ferchio, vel eius impressori, aut saltem præsidenti impressioni Iacobo Georgio Holophantæ, qui vnanimiter, quæ hucusque de Furacitate Ferchiana in hac disp. Theologica dixi, rata habere dignati sunt; quandoquidem sub eodem titulo (Furacitatis) hanc totam Ferchianam dispututationem Theologicam in margine pagellarum inscripto, sub quo, nostram quæst. de formis elementorum pariter subiecerunt. Titulus namque; FVRACITAS. inscribitur à pag. 89. successiueque per singulas pagellas prosequitur vsque ad pag. 139. sicque; tam nostram q. de formis elementorum [Ferchiana censura] ab alijs furto acceptam, quam disp. eius Theologicã [nostro examine] furtiuam iudicatam, includit.

Quadragesima Querela Ferchij.

Quod Scommatum feraces in alios Authores simus. Vbi Ferchiana Feracitas in maledictis aperitur.

Erchius haud satur toto integro suo volumine, per singulas lineas, apices, puncta, nostra lancinasse scripta, famam turpiter traduxisse, adhuc veluti Cerberus, Libellum famosum tricipitem, hoc est tribus capitibus compactum, quibus feracitatẽ nostram in maledictis [mẽdacissimè inquit ille] in alijs vituperandis Authoribus mãgonizat, Reipub: Literariæ obijcit, ea mente, vt omnes li-

teratos, inclytos Doctores, cum quibus diſſeruimus pro tuẽda Subtiliſſimi Præceptoris doctrina, atque de Scholaſtico more, cum aliquali acrimonia, prout nobis fuit ab ipſis illata occaſio, eorũ reicimus opiniones, ſenſus, dicta, iudicauimus, in Nos conciret; vt ſic tandem, quod ſummopere optatum anhelat, quemadmodum ipſi, ita, & toti Literatorum Cætui abhominabiles ſimus.

Tribus Capitulis ergo in ſuo Libello prætitulato (Feracitas Belluti, & Maſtrij) conſtructis, deſtruere aggreditur, nobis comparatam, cui inuidet Famam. quæ capita, cum mihi nimis longum eſſet ea tranſcribere poterit Lector, cui otiũ erit, in ſuo Libello aduertere, vel etiam contemnere, cum in ſumma, nihil aliud contineant, quam citationes ex noſtris ſcriptis depromptas, quando pro Veritate excandeſcẽtes Aduerſariorum opiniones confutauimus. & quia in p. cap. totus effuſus eſt, vt oſtendat Nos feraces fuiſſe in alijs vituperandis, & præſertim ſequacibus Ariſt: è qua querela, cum iam me expurgatum reddiderim. incumbam in præſentiarum, ab alijs duobus cap. virulentis, Nos indemnes ſeruare.

Quadrageſima Expurgatio Maſtrij.

Artialis Criticorum Poetarum facilè Princeps, pulchrè cæcinit. (Aurum & opes, & rura Tibi donabit Amicus. qui velit ingenio credere, nullus erit.) quid ergo mirum, Erudite Lector, ſi hinc contentiones Scholaſticæ pro veritate exortæ ſint, quam, dum vnaquæq; aduerſaria

ſaria pars, eam aſſequi putat, non ſine excitata bile, atquè cum aliquali Verborum aſperitate, proſequuntur in Scholis, leguntur non ſine ſalibus in Libris.

Famoſæ ad hæc vſq; tempora, ſunt Auguſtini, & Hieronymi contentiones circa intelligentiam Sacrarum literarum. Et Epiſtolæ prædictorum hinc inde, non ſine vehementia verborum, paſſim leguntur, quando expiſcatam Veritatem, vnumquemquè adinueniſſe putauit.

Excandeſcit animus, dum generoſos ſuos Iudicij fœtus impugnatos, aut falſas opiniones diſſeminatas ſubaudit; nec nō multoties acrimoniā verborum cohibere haud pottens, libertati Scholaſticæ, intra tamen modeſtiæ limites, fręna relaxans, haud mirum, ſi aliquod salebroſum verbulum, aliquando permittat erumpi; adeo vt, in Sanctiſſimis quoque Viris aliqui, in hoc genere, paululum moderatam bilē optauerint.

Armatam Palladem è Iouis cerebro prodijſſe fabulantur Poetæ; clypeo, & haſta munitam, Pictores pinxere. vt innuerent, tela inimica, protectam, ſuſtinere poſſe, atque propria viciſſim in hoſtes, rependere paratam. (Omnium excellentium, humilium corda Virtute calcaſſe) gloriatur Sapientia Eccleſiaſtici cap 24. adeo vt veriſſimum ſemper fuerit, etiam in literario bello, perculſam humanam mentē diſputationum ictibus, pro Veritate, quam putat tenere, non nihil ſubiraſci, excandeſcere.

Id quod illuſtribus factum exemplis, adnotauit Angelus Politianus lib. 3. epiſt. cum inquit. (Horatius, Ennium, Plautum, Lucillum, Doſſenium, totamque illam cohortem Poetarum Veterum ſemel iugulans, & quidem recla-

mante

mante populo. Quid? non in Senecam quoque Aulus Gellius magna libertate verborum incurrit? non eumdem Quintilianus, atro notat calculo? Non Marino, Ptolomeus idem dicit? Erathoreſteni, Strabo? Teſſalo, Gallenus? Hermagoræ Cicero? Non omnes denique Philoſophorum Scholæ, maxime cum prioribus digladiantur? Nec cuiuſquam ſanè parcitur nomini, dum pro ſe quiſque certat publico bono. Certè Plato Philoſophorum Princeps, etiam ſine præfatione honoris, nugari dicit Aeſchilum Tragediæ Summum [ſi Ariſtophani credimus) authorem, quod in re leuicula diſſenſerit ab Homero.) hæc diſertè Policianus.

Sic Peripateticorum ſummum Principem, aliquoties pro veritate incanduiſſe, Tumet Ferchi memoras Iacobo Zimaræ lib de fabulis Paleſtini Stagni pag. 53. & 54 dum iste philoſophicam modeſtiam in Ariſt: deſiderauit, quando ille in p. de anima t. 53 Pithagoreorum placita adeo acerbe momordit, vt inter Pithagoricas fabulas, reponenda decreuerit. Sic in p. metaph: t. 32. Exemplaria Platonica inter Vaniloquia, & Metaphoras Poeticas rei jcit. In 2. lib. de gen: animal. cap. 2. ait. (Cteſias planè mentitur, ea quæ de ſemine Elephanti ſcribit.] In lib. de ſenſu, & ſenſibili cap. 4 exarauit. (Horum autem ſicuti Empedocles dicit, multum apertum mendacium eſt.) In 3. metaph: t. 15. aduerſus Hæſiodum, & conſortes inquit. (ſed de his quæ fabuloſè, & ſofiſticè dicuntur, non eſt dignum accuratè conſiderare.) In p. Phyſic: t. 71. primos Philoſophos inexpertos, viam aberrantes dicit. & t. 74. aduerſus eoſdē ſcribit (Tantum inſuper ignorauerunt quod nihil aliorū

opi-

opinati ſunt fieri, aut eſſe, ſed auferebant omnem generationem.] In p. Metaph. ſumma 2. cap. 2. ait (quoſdam Veterum attigiſſe, materiam, & cauſam efficientem, obſcure tamen, inquit, & non clare, ſed quemadmodum inexercitati in prælio faciunt, etenim illi circumeuntes ægregias plerumque plagas infligunt; sed nec illi ex ſcientia, nec iſti videntur ſcire quid dicant) Item cap. 5. t. 8. dicit priſcos Philoſophos Dyaleticæ expertes fuiſſe. hanc ob ignorantiam multa peccaſſe. Eoſque valde fabuloſè, pueriliter, inconſtanter, & quaſi balbutiendo, atque ſomniando, philoſophatos eſſe, in p. Metaph: t. 50. Item eodem lib. t. 18. Anaxagoram, neque clarè, neque rectè dicentem, inquit. Inſuper nominibus abutentem, corripit p. de Cœlo t. 22. Hæc Ariſt: pro Veritate vehementer commotus.

Quid ergo blateras, cum Nos feraces in maledictis affingis, ſi Ariſtotelica bile, non nihil excitati, Cremoninum (aſſertore Raguſeo] putidi mendacij pro veritate ſuggilauimus, atque nonnullos alios Authores, aliquantulum duriuſculè exceperimus, prout iuſta occaſio tullit, vel vt rependeremus talionem?

(Si ira non fuerit) (ſcribit Chriſoſtom: ſuper illud Math: 5. [qui irraſcitur fratri ſuo) nec doctrina proficit, nec iudicia ſtant, nec crimina compeſcuntur. Deus namquè qui iraſcitur, non in totum prohibet iram, quia is affectus neceſſario datus eſt,) ait Lactant Firmianus de [ira Dei.)

Quapropter eleganter lib. de S. Ioſeph nobis exarauit. (Iraſcimini, vbi eſt culpa, cui iraſci debeatis. Non poteſt enim fieri, vt non rerum indignitate moueamur. alioquin, non virtus, ſed lenitudo, & remiſſio iudicatur.) hæc ille.

Pro-

Protestor tamen Aequo Lectori, (verbis Patris Pennoti vtens in Respons: Libelli Apologetici § p. pag. 7.) Nostram intētionem fuisse, abstinere à Ledorijs, & conuitijs in aduersarios congerendis, vel etiam regerendis, nisi forsan, quod cum veritatis amatores, & liberrimi propugnatores simus; aut quia hæresim, mendacium, fabulas, falsitates, & similia, alijs epitectis, quam hæresis, mendacij, fabulæ, falsitatis exornare hactenus ignorauimus. Cuperemus profecto, alia nomina, vel epitecta didicisse, maiorem modestiam, eumdem tamen sensum habentia, consuluissemusque libentissimè Viros linguæ latinæ peritissimos, præsertim nostrum Patrem eruditissimum Ferchium. Verum cum in Scholis Gramaticorum, Logicorum, Philosophorum, Theologorum hactenus alias Voces idem significantes, inuenire non potuerimus. Nobis, nullatenus vitio verti potest, si causa cogente, (opinionem erroneam, mendacem, falsam, absurdam, fabulosam, irrationabilem, improbabilem, temerariam, imbecillem, nullius roboris,) & similia, proprijs eius nominibus designauimus.

Rescribis Tu ex doctissimo Posseuino in Vita Scoti pag. 22.
„ Subtilium antesignanum, numquam suam protulisse sen-
„ tentiam in aliorum iniuriam, vel depressionem; quin, quo-
„ rũ, aut errores conuellit, aut opiniones excutit, tam id mo-
„ destè, atq; plerumque suppresso nomine facit, vt Christia-
„ no pectori hæsisse à Domino sapientiam [certe integram
„ mentem) conijci possit.

Attamen Modestissimus Doctor pro Veritate incandescens, aliquando opinantes contra ipsius mentem, Truffatores, ac peruersores Aristotelici textus appellare non erubuit

4. d.

4. d. 11. q. 3. G. & H. Comētatoris dicta, esse figmenta protestatur 4. d. 45. qu. 2. B. opinantem animam separatam non posse acquirere cognitionem alicuius prius ignoti, dicit accepisse fundamentum à fictionibus Machometi 4. d. 45. q. 2. B. Corripit acriter glosatores Iuris Canonici, tanquam circa inutilia occupatos, cum multiplicent concordantias, & authoritates ad vnum vocabulum, & postea in fine nihil ad propositum; & alibi, vbi est verbum maximi ponderis, à quo dependet sententia totius capitis, transeūt sicco pede 4. d. 6. q. 8. B. Deridet glosatorem Bernardum, cuius subtilitates satis asininas vocat 4. d. 6. q. 3. B. Auerroem maledictum, & à Communitate hominum extirpā-dum dicit 4. d. 43. q. 2. A. & T. Auicennam reprehendit, quod misceuerit Sectam Machometi, Philosophicis quæst. p. prologi E. Arist: politiam, tanquam irrationabilem damnat q. 2. prol: § de sexto. Opinionem Riccardi, non rationalem asserit 2. d. 12. q. p. Corripit Principes aspicientes magis ad commodum temporale quam ad honorem Dei, dum plus puniunt peccata in proximum, quam in Deum 4. d. 15. q. 3. E. Fatuos dicit illos, qui absoluunt homicidas, non ostendentes eis necessario incunbentem restitutionem loc. cit. F. Acriter redarguit leges Cæsareas, puniē-tes pœna capitis aliquem pro solo furto. loc. cit. H. Reprehendit pronitatem quorumdam fatuorum ad excommunicandum frequentem 4. d. 19. q. p. M. & d. 25. q. p. F. Laborandum esse, inquit ad reuocationem, correptionem, vel amotionem Prælati fatuè præcipientis subdito 4. d. 3. q. 4. F.

Et vno verbo, vt tu scribis in discuss: de Cōment: Metaphysicę

Scoto adscriptis pag. 83. col. p. " Scotus opinionum trutina, nunc insectatur Henricum, modo Aueroem perstrin-
" git, frequentissimè Thomam, Alensem, Aegidium, Goffre-
" dum. Vnus omnes impetit. Vnde, & Tu itidem cum Pa-
" ulino Berti Augustinensi, fateris in Vita Scoti pag. 98.
" " Nam cum Ioannes Scotus, Vestigandæ Veritatis studio
" mentis aciem paulo altius, quam alij intenderet, nouas ra-
" tiones, & argumenta inuenit, peculiares difficultates exco-
" gitauit, alias opiniones, præter communem disertissimè tu-
" etur, & aliorum dicta, atque rationes subinde (carpit.) hęc
" ferè omnia (disputationis gratia,) vt indè Veritatis Ama-
" tores, & disserendi periti, haberent in quo felicissimè exer-
" cerentur. "

Item Apol: in Bzouium pag. 26. scribis " Scotus generaliter
" Scholasticos omnes, vbi eos à probabili tramite, arbitratur
" recessisse, postulat ad subsellia. in Doctorem Sollemnem
" Henricum omnes neruos, diligentiam, (acrimoniam,) per-
" spicacitatem, cogitationem intendit. Conflictat cum Hen-
" rico Ioannes; ipsius placita refert, refellit, ponderat, impu-
" gnat, expugnat pro viribus. "

En igitur Ferchi, Summum Philosophum Arist: Sũmum Theologum Scotum, pluries pro Veritate in Antagonistas, Te Iudice excanduisse, nec tamẽ maledici, obtrectatoris, infamem famam, apud quemuis Zoilum, Momum, Aristarchum, Criticum Censorem, sibi ipsis comparasse.

Scripsit Horatius de Arte Poetica. (Vir bonus, & prudens, versus reprehendet inertes. culpabit duros, incomptis allinet atrum. transuerso calamo signum: ambitiosa recidet, ornamenta; parum claris, lucem dare coget. Arguet ambiguè

dictum

dictum, mutanda notabit.) Hæc Horat: cuius judicio; prudentis, & boni Viri est, non maledici, & obtrectatoris corrigenda corrigere.

Hinc Plutarchus lib. de audiendis Poetis, aureis lineis exarauit. (quod non opportet timidè, neque vt in templo superstitiosè ad omnia horrere, omniaque adorare: sed adsuetum, audacter aclamare suo loco, non minus malè hoc, & indecenter; quam rectè hoc, & decorè.)

At placuit Tibi, vt Nobis displiceres. Nos solos diffamare, tanquam maledictorum feraces, & alienarum opinionum Vituperatores, derisores, contomptores. quod mendacium putidissimum liberè mentimur; atque iterato protestamur; mentem nostram nunquam fuisse, nec minus esse, cũ aliquod Verbum asperum è calamo exciderit, non nihil concitati ab alienis dictis, propter hoc, vllam iniuriam à Nobis illatam, quinimmo alias Sapientissimorum aduersariorum, cæterumque Reipub: Literariæ Senatorum suspicimus gloriosissimos labores, generosissimos ingeniorum foetus commendamus, atque in æternum comendabimus.

Audiatur in consimili argum: Votum politissimi, & excultissimi Romanæ linguæ Angeli Politiani in sua præfat: Miscellaneorum. (quamquam scimus) inquit, (inuidia magna fore hos libros, & multum sermonis subituros, vt qui, de magnis nominis Authoribus liberè pronuntient. Sed non id nostrum exemplum. Non Scriprores fermè omnes, sic suas tuentur partes, vt alienas oppugnent ac laudis occasionem, plerumque de aliorum erratis putant: Tum sæpe à tenuioribus, & grægarijs velutique postremæ notę, qualis ego, vel Cluccienus, etiam proceres illi (vt ita

dixerim) & antesignani quidem literarum suggilantur. Vetus est autem dictum. Conscientia mille testes. scit illa prorsus, nihil hic odio datum. nihil stomacho. candidè omnia, & simpliciter. nihil aut insectanter. aut maleuolè. nihil oblatrandi studio.nihil ostendendi Voto protulimus, animoque semper ad probandum. (si liceret) quam ad improbandum propésiore fuimus. Neque videlicet strophis, aut cuniculis: sed libero examine, libera veritatis fronte, rem gessimus, ac non id quæsiuimus, vt aliquam doctis hominibus veluti labeculam aspergeremus: sed id cauimus potius, ne sub illorum authoritate, studiosorum fides periclitaretur. Deniquè in eos, potissimum, Cuneus hic ex professo directus. in eos, hic aries ex destinato temperatus, qui contra Veri faciem, pro vernaculo quodam sibi, sed imaginario tamen sensu, frontem durant. eos acie stili maximè compungimus, qui stilum vertere, hoc est, qui sua errata dispungere non didicerunt.) Hucusque sui temporis literarum Decus Politianus, ac si pro nobis hoc æuo scripsisset.

Sic eruditissimus Aresius in suo lib. 3. Italicè conscripto (Dell' imprese Sacre. Impresa Trentesima) in fine scribit. Ci protestiamo quì à Guerieri, che non intendiamo di punto diminuire la dignità loro, ne l' honore, che se li deue; e li preghiamo non habbino per male, se per ribattere qualche colpo dell' Auersario, e per rimanere superiore in questa Amicheuole Giostra, saremo astretti ad vsar termini, che hauranо apparrenza di ferite di Nemico, perche cosi richiede lo stile delle dispute, e cosi è necessità di fare per ritrouare la verità.

Qua-

Quapropter lepidè D. August: ad D. Hieron: scribens Epist: 97. inquit [Cum fortè aliquid Nos monet, quod Nobis, & si non cautius attendentibus, certè tardius intelligentibus ; non probatum est, & quid Nobis videatur contra conamur asserere, si hoc aliquantum securiori libertate dicamus, nó incidamus in suspicionem puerilis iactantiæ, quasi nostro nomini, famam, Viros illustres accusando, quæramus. Si aũt aliquid asperum, reffellendi necessitate depromptum fuerit, quo tollerabile fiat, leniore circumfundamus eloquio, ne litum melle gladium stringere videamur.] Hæc ad sensum nostrum acutissimus August: Legatur eius Epist: 7. ad Marcellinum. & lib. 11. contra Faustum cap. 5. & videbitur quid de se, & suis scriptis sentiat modestissius Doctor.

Verum qui aliorum Iudex, & Censor constituitur, vult Paulus Apost: Epist: ad Rom: cap. 2. (eum, omnino esse debere à delicto, in quo alios iudicat immunem.) Sic Xpùs Dominus, Ioannis cap. 8. Phariseos, omnium leuitatum Seuerissimos Censores, diuinissime confudit, cum ei, Mulierem in adulterio deprehensam, adduxerunt quando [quis eorũ sine peccato esset, primus in adulteram Fæminam iaceret lapides, dixit.]

Videamus igitur, Num etiam Tu nostrum rigorissimus Censor, non offenderis in Verbo, vt perfecti Viri nomen, solus, inter mortales merueris.

Sic agitur Censura, & sic exempla parantur.

Cum Iudex alios, quod monet ipse facit.

Et in hac causa protestor Aequo Lectori, quem iustum, ac indifferentem Iudicem imploro, Tibi pignus deserere si non in faciem [" si faciem tamen habes "] ostendero, Te

in

in Vituperandis, contemnendis, conuiciandis Summis Philosophis, ac Theologis palmam Erasmo surripuisse, in calumniandis Catholicis Doctoribus, Ecclesiæ Sanctæ Patribus.

FERACITAS FERCHIANA

Caput Primum.

FERCHIVS Ferax in Vituperandis Scholasticis Theologis, et Aristotelis Sequacibus in generali.

QVAM verò modestus, ac temperatus in censendo de aliorum scriptis, quam purè, & sanctè castissimus Xenocrates noster de pudicitia disserat: ex his potissimum locis, vt innumeros ommittam, non erit dificile iudicare.

Obloquitur itaque contra Scholasticos Theologos omnes pag. 244. sui Libelli. " quod in isto Sacro Vocabulo Creatio-
„ nis, communiter discedunt à Sacra Scriptura. & pag. 18.
„ scribit quod Scholastici Theologi omnes, nobiscum exclu-
„ dunt à numero Theologorum S. Augustinum, Sacræ Scrip-
„ turæ Authores Canonicos. Tum Prophetas. Tum Histo-
„ ricos. ac item Euangelistas, quam Apostolos. insuper, &
„ Deum ipsum, Theologum esse negant. quia quando locu-
„ tus est in Sacris Scriptoribus, & in Filio suo incarnato, non

acce-

„ accepit Vocabuũ Creationis, ſicut Nos volumus, & noſtrę
„ Claſſis Theologi. “ Noſtræ autem Claſſis Theologi Principes ſunt D. Thomas Doctor Angelicus, & D. Bonauentura, Doctor Seraphicus, & Ioannes Duns Scotus Doctor Subtilis, atque tota Scholaſticorum ſchola.

Mentitur PP. Nicenæ primæ Synodi, & in primis S. Fidei columen Athanaſium, cum ſcribit pag. 249. “ quod Patres
„ illi noluerunt negare Filium Dei eſſe creatum, quia Sacra
„ Scriptura attribuit Vocem, (Creari) ipſi ſapientiæ genitæ, reclamante vna cum Synodo, Athanaſio in Symbolo
„ [Filius à Patre ſolo eſt, non factus, non creatus: ſed genitus.]

Opinio affirmans, Aquam in Sacrificio Altaris immediatè cõuerti in Sanguinem Chriſti, quæ à pluribus Sanctis Patrib⁹ S. R. E Cardinalibus, Epiſcopis, probatiſſimis Theologis amplectitur, & ſuſtinetur, vti eſt videre apud Eminentiſſimum Ioannem de Lugo, Coninch: Areſium, &c. ſcribit pag. 315. “ quod eſt noua, & ex nouitate ſuſpecta in Sacra-
„ mento Altiſſimo ſpectante ad Fidem Catholicam, in quo
„ nouitates maximè ſunt vitandæ. eſt opinio ſingularis, te-
„ meraria, improbabilis, vel ferè improbabilis. atque an ſit
„ Catholica, rogat decerni à Iudice Fidei Catholicæ pag.
„ 135 Cum aquam immediatè in Sanguinem tranſmutari,
„ nuſquam per mille, & ſexcentos annos traditum, aut cre-
„ ditum eſſe à Catholicis reperiatur. “ Legatur Eminentiſſimus de Lugo diſp. 4. de Sacramento Euchariſtiæ ſect. 4. n. 48 & quam ſolemniter Ferchius, in omnibus, & per omnia mentiatur, Aequus Lector videbit.

„ Diuus Thomas Doctor Angelicus, & Antonius Andreas

Arrago-

Arragonius vtuntur translatione falsa. Vestig: 3. pag: 139.
„ " Ignoscendum est Thomæ, & Antonio Andreæ translatio-
„ ne falsa vsis. " Vix abfuit, vt pænitentiam eis imponeret.
Pater Suarez Theologus fundatissimus imbecillè argumenta-
tur. Vestig: 4. pag. 205. " Hactenus Suarez; cæterum
„ apertè imbecilla est illa argumenti forma. "
Pater Vasquez Subtilissimus Theologus irronicè deridetur
Vestig: 9. pag 396. " qua in re Gabriel Vasquez in p. p.
„ disp. 8. cap. 5. reprehendit eos, qui vocabulis istis pro libito
„ abutuntur, cum iuxta Arist: impositionem illis vtendum
„ sit. Cum vero huius Vocabuli sic sumpti communiter, ex-
„ pectarem aliquam Arist: authoritatem. Vasquez profert
„ authoritatem Gregorij de Arimino in q. 5. Prol: Ita repente
„ Arist: Stagirita, Gregorius de Arimino factus. " Egregia
certè Metamorphosis.
Verumque etiam Authorem, in syllabo opellæ [de duabus
Personis producentibus Spiritum Sanctum][Ignatianos]
nominat, quemadmodum omnes Societatis Iesù Patres,
(Ignatianos) scribit in 4. d. 38. q. v. 2. not: pag. 222. sui
Epitomi Theologici. Quod agnomen mutuauit a Papi-
rio Massonio Aduocato Parisiēse apostata à Soc: Iesu. (qui
planè miranda malignitate, sic in Hispania vocari conten-
dit.) Scribit Martinus del Rio Disquis: Magicarum lib. 2.
q. 10. pag. mihi 126. col. p. ad medium.
Cum à Sacro Concilio Trident: (Clerici Societatis Iesù) di-
cantur seu (Patres Societatis,) ab omnibus inclytis Do-
ctoribus præcitentur.
In Philosophicos Scholasticos, hæc Scommata effundit pag.
244. " Præterea conuersus ad Philosophos Scholasticos
vide-

,, videbã eos, nunquam accipere ſignificatum iſtius vocabu-
,, li creationis. ex Ariſt: ſed ex proprio capite. "

Peripateticorum Philoſophorum inſciciam, ac negligentiam incuſat pag 257. dum ſcribit. " Philoſophi Peripatetici,
,, qui de Creatione tractarunt, nullum ex Ariſt: locum pro-
,, diderunt, in quo Ariſt: Creationem nominauerit. " ſed ſi Peripatetici nullum locum prodiderunt. Quis erit Ferchi j, qui prodat? Reſpondet. " Ego senectute, & ægritudine
,, præpeditus, & quod maximum eſt officio legendi Sacra
,, Dognata, [quæ ſunt abyſſus impermeabiles) reuinctus
,, à multis annis, non poſſum dare operam lectioni Ariſto-
,, telicæ, afferam tamen quædam loca Ariſt: quæ mihi occur-
,, runt. occaſionemque præbebo alijs, quibus per ocium ,
,, & valetudinem licet, vt Ariſt: accuratius perſcrutentur. "
quaſi dicat. Ego acutiſſima Aquila intuitu Aquilino, loca de Creatione in abditiſſimis Ariſt: penetralibus latitantia, ſolus penetraui, ſolus prodidi.

Item Peripat ticos acriter perſtringit pag. 230. quando ſcribit
,, Cum anno 1629. Metaphyſicem in hac Vniuerſitate pu-
,, blicè legerem, meam opinionem (de factione ex nihilo)
,, in medium attuli, quæ magnam commouit Peripateticorũ
,, multitudinem. Variæ reſponſiones, & fugæ inueniebant-
,, tur ad authoritates per me obſeruatas in Ariſt: Plures nega-
,, re libros eſſe Ariſt: multos affirmare textus à me non pene-
,, trari. Alios nolle recedere à ſententia Auerois, & com-
,, muni, nam tempore procedente inueniri poſſe reſponſa
,, etiam ad textus per me allatos. Recurrere etiam ad peritio-
,, res, & ſcribere ad abſentes. "

O quam acutè Horatius (quid dignum tanto ferret hic pro-

missor hiatu? Parturiunt montes nascetur ridiculus Mus.
„ Concede mihi, obsecro licentiam (transcribo verba Tua
„ pag. 172.) vt ego imperitus imiter Te in obloquẽdo pag.
„ 150 imitor. Ehus quanta ventosa iactantia? Variæ res-
„ ponsiones, & fugæ inueniebantur ad authoritates per me
obseruatas; " quas tamen, iam pridẽ, hoc est anno 1623
Antonius Rocus p. phys. q. 9. in prima ratione ad opposi-
tum aduerterat. Quantus contemptus? " tempore pro-
„ cedente inueniri posse responsa, etiam ad textus per me al-
latos.

Quanta superbia, & ingens animi philautia " magnam
„ commouit Peripateticorum multitudinem. At quam mul-
ti Peripatetici, veritatem candide obtestati sunt, " text.
„ à te non penetrari. "

Infelices Peripatetici? qui coacti estis recurrere ad peritio-
res, scribere ad absentes. At, at felix Vobis nuntium. en il-
luxit Vniuerso, id quod Propertius ante mille annos, Poe-
tico furore percitus, carmine predixerat.
Maxima de Nihilo nascitur historia.

Hoc est luminare magnum Vestig: p. (de factione ex Nihilo)
quæ doctissimos quosq; Peripateticos, sub difficultate tex-
tuum palpantes in tenebris, nouo peregrinæ doctrinæ splẽ-
dore illustret. prosit tibi, ac tantæ sapientiæ Tuæ tanta iac-
tatio. ò quam bellè Cato.

Nec Te collaudes, nec Te culpaueris ipse.
Hoc faciunt Stulti, quos gloria vexat innanis.

Item Vestig: 2. pag. 122. post ingentem difficultatem ab ipso
excitatam, totus fastosus in Vniuersum Philosophorum
Cætum, exultat in hæc verba. " Arduum impedimentũ,
quod

„ quod præclarissimorum Peripateticorum hactenus torsit in-
„ genia, atque torquebit imposterum. " O quam verè scri-
psit Politianus in præfatione in Persium. [Cuique à Na-
tura ipsa, ingenitus, insitusque cęcus amor sui.]
Rursus Vestig. 3. pag. 153. scribit. " Mirandum vero est Me-
„ taphysicos, & Physicos quos hactenus non paucos legi (sci-
„ licet pro componendis Obseruationibus ad Goffredú Tor-
„ quati Tassi) non obseruasse vnum locum Aristotelis præ-
„ clarissimum in lib. de Commotionis causa, ex quo tota hęc
„ doctrina prompta est. "
Sed quid mirandum Ferchi, si Metaphysici & Physici non
obseruauerunt hunc locum? Tu solus es religiosum illud,
ac sacrum literarum Ærarium, vnde nihil communi percul-
sum moneta, nihil publici iuris affertur. Tu solus es Peri-
pateticus ille singularis, qui textus producis à nemine cita-
tos Vestig. 2. pag. 98.
„ A quo in Arist: elaborata, non facilè reperiuntur in alijs
„ pag. 202. qui peregrinis opinionibus Tuis, Totum Peripa-
„ tum perstrepere facis. & cuius authoritatibus per Te allatis,
„ non nisi longo temporis tractu responsiones inueniuntur
„ pag. 230. qui, dum clarissimi authores, conantur declarare
„ Arist: sed fatigati rei difficultate, fatiscentes distinguunt;
„ Tu generosus, nunquam labore victus pro virili occurris
„ Vest. 3 pag. 138.
Desine ergo mirari Ferchi j, Desine. Admiratio nascitur ex
ignorantia causæ. Causam aperis, Tu solus adinstar Ve-
natici Canis, vestigator es Aristotelicæ mentis. Turba
metaphysicorum, & physicorum crassa philosophantur
Minerua. Illi, quisquilias literarum tenent; Tu frugem.

Illi præſegmina, Tu Corpus. Illi putamina, Tu nucleum. Per Te ſolum, " quo ad fieri poteſt, res philoſophicæ (exquiſitæ) agitantur. Veſtig. 6. lib. 2. in fine. [Tu maximus ille es.] vt cum D. Hieronimo loquar Apol: aduerſus Ruffinum pag. 882. (vnus qui nobis ſcribendo reſtituis rem.]

Item in Veſtig. 9. pag. 393. propoſita trimembri ſua diuiſione habitus ſcientiæ. Scribit. " Conſpirant Peripate-„ tici, Græci, Arabes, ac Latini in diuiſionem bimembrem, „ & eam dicunt eſſe ab Ariſt: traditam. Ariſtot: verò è contra „ ponit diuiſionem trimembrem ſcientiarum, ſpeculatiuæ, „ practicæ, ac factiuæ. aut ergo Ariſt: deſerendus, aut Peri-„ patetici, aut aliqua conſilij ratio ineunda ſi fieri poterit. " En Schiſma, inter Peripateticos, & Ariſtotelem, excitatum à Ferchio, quando Græci, Arabes, & Latini, vno agmine facto impetunt in hunc Sampſonem nouellum ingeniorum, inſultant minutuli mures in hunc Indicum Elephantem, Pygmei in Gerionem, trimembrem diuiſionem habitus defendentem, at non ex Ariſt: ſed ex ſuo cap.

Tandem contra modernos ſcribit pag. 55. " ſi moderni ſe-„ querentur impoſitionem terminorum ab Ariſt: impoſito-„ rum, non certarent de vocibus, quia tamen, vnuſquiſque, „ Vocabula trahit ad propriam ſententiam, ideo nihil certi eſt. " Mira hominis arrogantia. Dicat ipſe Nobis, vbi ex Ariſtot: [ſuum poſſibile formale,] quod in Peripato intruſit pag. 83. elicuerit. Quam meritò, & ipſe exſibilari poteſt, ſicut de alijs facit, pag 298 299 201. 202. & alibi ſexcenties. " (nihil ex Ariſt: Nihil ex Ariſt:)

Atq; hæc in Peripateticos generaliter ex eius ſcriptis deprompta

ſufficiant. Iam in ſpeciali aliquot maledicta in diuerſos Authores congeſta per ordinem reponam. Nam eius dicteria omnia, & ſcommata colligere, faceret librum nimis magnum.

FERACITAS FERCHIANA.

Caput Secundum.

Vituperia, quorundam Authorum, à Ferchio, ex eius Feracitate referuntur.

SImonem (Portium) Neapolitanum de Peripatetico Lyceo Piſano optimè meritum, [Porcum] inſimulat Veſtig: *6* pag 270. " Sed quis non rideat ſi Portius doceat Ariſt:, quid? quo loco tractandum. [Sus
,, Mineruam.] "

Paueſius torquet tex Ariſt: Veſtig: 2. pag 78. " Neque id fa-
,, cile ed ſubcæleſtia detorqueas, vt Paueſius diſp 5. Metaph:
,, cap. *6*. torquet. "

Philopponus fur eſt, & latro. Veſtig: *2*. pag. *96*. " Quam
,, doctrinam Philopponus quoque in eumdem locum imita-
,, tur, ſicuti in pleriſque alijs locis, Philopponi annotationes
,, excerptæ videntur, ex Aphrodiſei Comentario. "

Piccol: & Perrerium Philoſophos clariſſimos, cenſura Theologica dignos iudicat Veſtig: p pag. 32. " quamquam Ego
,, non videam quomodo liceat Chriſtiano Philoſopho impu-
,, gnare Chriſtianas Veritates propoſitionibus (proprio Marte)

„ te) excogitatis; quod quidem Piccol: frequentissimè; Per-
„ rerius, nunc facit. Viderint hoc illi quorum interest. "

Eundem Piccol: corripit tanquam arist. tex. corruptorem Vestig: p. pap. 51. " Item in t. non dicitur [quod omnis
„ potestas est agendi, vel patiendi.] Vnde ista particula
„ [omnis] à Piccol: addita est.

Eundem non leuiter incusat vestig: p. pag. 53. " Declarabo
„ potentiam obiectiuam ex placito Doctoris Subtilis. non Piccolom: non satis eam percepisse videtur.

Eundem furacem difamat Vest: p. pag. 56. " septimũ Piccolom: & octauum sublata sunt inter argum: Pererij, sed in 8. ratione hoc ex proprijs addit &c.

Tandem eundem Piccolom: Achillinum, & Thomam Gianinum clarissimi nominis Peripateticos, atheismi infami labe conspurcat in suo Libello pag. 288. " scribunt enim
„ quantis possunt ingenij Viribus contra veritates creditas;
„ rationes pro creditis omnino soluunt. Deinde dicunt Nos
„ Lumini supernaturali, & fidei credere debere &c. Tales
„ Achillinus, Picollom: Gianinus, & allij quidem reperiun-
„ tur. sic enim dicunt latenter. Credite quod nulla ratio-
„ ne credi debet. Quod nulla ratione fulcitur. Quod om-
„ ni ratione impugnatur. Quod nulla ratione defenditur.

Thomam Gianinum, quem in suis Vestigationibus, tanquã Antagonistam præcipuum agnoscit. Vest 2. pag. 74. & 75. luscum Philosophum, & absque fundamento loquentem scribit " Thomas Gianinus, tantam lucẽ in 8 phys. rutilantem, ferre non sustinuit. Item Gianinus nullo loco Arist: ostenso, quo probatur dicta de efficiente, iuxta Priscos dicta esse, id absque fundamento asserit. Eundẽ Gia

ninum

ninum describit hisce illustribus titulis Vest: 6. pag. 275.
„ Sed hunc Alexandri, & mortalitatis defensorem sub pal-
„ lio reprehensoris personatum missum faciamus. “
De eodem Vest: 6. pag. 281. “ quæ subdit Gianinus suadés
„ Arist: nomine mentis intelligere intellectum in actu, indi-
„ gna considerata sunt.
Sequitur pag. 282. “ Vertit se hic Vertumnus alter in om-
„ nia potiusquam in veritatem, & eam quantum in se est;
peremptam vult. “ peius ne de Philosopho audiri, ac le-
gi potest?
Item Vestig: 6. pag. 313. scribit “ ego aliqua referam ex Gia-
„ nino quę ille Alexandro assentatus, molliter soluit. & pag.
„ 318. Gianinus iniustè affert illud consequens, tanquam as-
„ sertum ab Arist: & pag. 314. scribit “ Secunda ratio Gia-
„ nini ex 2. de anima t. 22. sentiendi, & opinandi facultates
„ non substantia, sed ratione differunt inter se. Respondeo
„ citatio est falsa. nec enim in t. Arist. est illa negatiua sen-
„ tiendi, & opinandi facultates, non differunt substantia. “
Scainus repente facit nobis Arist: ex demonstratore Sophistã
Vestig: 2. pag. 64. “ Scainus falso dicit, Arist: nullibi do-
„ cuisse quomodo primum mouens moueat pag. 65.
Perrerium, leues rationes adducentem, multa dicentem, pau-
ca probantem, vagas citationes tex. Arist: afferrentem, ex
quibus parum vtilitatis Lectori, parum fidei sibi conciliet
Vestig: p pag. 45 46. frequenter insimulat.
Zabarella nominatur Alexandreus Vestig: 6. pag. 282. Item
pag. 293. allata eius, & Gianini expositione in t. 21. lib. 2.
de anima scribit. “ Cernis puto dissonantiam expositio-
„ nis à tex. pace talium expositorum dixerim. hoc genus ex-

posi-

„ positionis est obscuratio potius, quam declaratio. "
Raguseum irridet; dum scribit Vestig: 10. pag. 449. " hic
„ error incurrit in mentem Excellentissimi Ragus: vt legere
„ est in disp 2. sua cap. 15. properauit enim applicare præco-
„ gnita, & voluit non peritus piscium, iudicare de pisce. &
„ pag. 479 prosequitur irrisionem, cum inquit. " Nos lo-
„ quimur de confusa, ergo Raguseus extra chorum concinit.
Item pag. 478. scribit. " Ragus. cap. 16. docet primum re-
„ torqueri argumentum, quia similiter, si specialiter primo
„ cognoscitur, magnum tempus intercedet vsque ad cogni-
„ tionem entis. argumentum est potius contortum, quam re-
„ tortum. & infrà. Itaque Scoti argumentum efficax, retor-
„ quere inefficax. atque hic est sensus Girelli, cuius verba re-
„ tulit Ragus: sensum, vt videtur non assecutus.

Hæc tonat in Authores doctissimos Ferchius; in quos Vitæ, & necis sibi Ius esse credit; itaquè intemperanter Critica potestate abutitur, vt nunquam supercilium, nunquã Pædagogi vultum, & tetrica illa verba, deponat. Si plures citasset, plures vituperasset.

FERA

FERACITAS FERCHIANA

Caput Tertium.

Vituperia atrocia in Scotum, & Scotistas referuntur.

Irulentiam animi, modicè quidem, vt primum cæpit scribere Ferchius ostendit in Scotnm, at postquam in Nos exarsit, efferatior effectus, lōgè atrocius, & mordacius in sūmum Præceptorem ordinis, eius publicus Interpræs excurrit. Ergo, quæ in varijs eius opellis effutit in Scotum, & Scotistas, hoc loco ad detegendam academiæ Scotistarum in primis, deinde in Orbi Vniuerso eius feracitatem in maledicendo, verbatim reponam.

Itaque in Vita Scoti pag. 47 Classicum canere incipit. " loquar audacius quod in 4 d. 16 q. p scripserit Contritionē " Confessionem, satisfactionem, nullo modo esse partes pe- " nitentiæ in 3 d. 30. q. p. non apparere ex authoritate, vel " ratione, cum possimus, teneri Nos ad Vitam proximi ex- " trema in necessitate constituti, non assentior. & qui Beatam " Virginem ab omni peccato immunem piè deffendi à Scoto " sentio. non sic sentio, defendi potuisse Deum hominem " de potentia Dei absoluta peccare, facilius enim Virginem " deiperam peccato subiectam, quam Xpùm, peccato subijci " potuisse, crediderim. Vt vel propter hanc causam, ex Sco- " ti Schola recesserim. (nullius addictus iurare in verba Ma- " gistri.)

En Aequissime Lector detecta Causa rebellionis Ferchianæ à summo Præceptore Scoto. At leuissima, & nullius momẽti hæc iactura, Inclytæ Scotistarum scholæ. igitur recessisti Transfuga è Scoticis Castris, " quia non patienter Scotũ
" ijs locis legisti, lectum non percepisti. hinc quam veracia
" eius dicta, quamque tutus eius differendi modus ad veritatẽ
" comparandam, " (quemadmodũ Tu scribis in Iouium pag. 57.) haud mirum si non assecutus fuisti. Res, nõ redargue-
" re, sed mentem nostram debemus, ad ea, quæ Scotus attigit,
" non attingentem. " Prudenter inquis Tu in Bzou: n. 29. pag. 47.

Recessisti à schola Scoti: sed non recedis à Cathedra, quam vsurpas Scoti; nimirum, quia pinguia stipendia Tibi id non permittunt.

Recessisti à schola Scoti: At recordare eorum, quæ scripsisti in Bzou: n. 40. " Nemo quam diù Scoto adhæsit, à Ca-
" tholica Fide est dilapsus. nam Scotus, perpetim S. R E. su-
" biectus in Fide Catholica perennat. Immo, qui à Scoti
" Doctrina ad proprias sectas ex suorum discipulorum nu-
" mero defecerunt, Guglielmus Ocham, & Ioannes de Ian-
" duno; in peculiarem turgidi Magistrum, in Vniuersalem
" quoque Magistrum Magistrorum, Summum Pontificem,
" Dei permissu, insurexerunt.

Item in Vita Scoti pag. 85. scribit. " Placet comonere Sco-
" tistas. nam scriptum Oxoniense, quod vocant, non potuit
" Oxonij esse scriptum, quia in 2. prol: §. de (septimo.)
" cognoscitur opus compositum post mille & 300. & in 4. d.
" 25. q p. Doctor profitetur se legisse Bullam Benedicti XI.
" anno 1302. prima Nouembris electi. 1303. nonis Iunij

defuncti

„ defuncti. Tunc autem Ioannes Scotus ſub Guardiano Pa-
„ riſienſi, tanquam licentiandus erat, iuxta literas Generalis
„ Conſauli præcitatas.

Hæc Cronologica diſquiſitio Ferchi j eò collimat, ſicuti ipſemet, ad hæc vſque præſentia tempora, coram ſuorum ſtudioſorum plebecula blaterat, (apud quos sciolos tanquã alter Pithagoras, veneratur ſilentio) vt oſtendat ſcriptum ſubtiliſſimum Oxonienſe, ſubtiliſſimi Scoti fœtum non eſſe.

Sed Vvilelmi Varonis eius Præceptoris, contra tercentenariã, & vltra fidem totius Vniuerſi Literarij; atque ita, ſummi Præceptoris gloria mutilata, ingenium ſubtiliſſimum pænitus effectum, ac indigum oſtentetur. prorſus immemor eorum, quæ recantauit in diſcuſſione Scotica de authore reportat) à pag. 11. vſq; ad 20. dum contra patrem Cauellum ſcripſit hæc verba. " author ſcripti Oxonienſis, dubio procul, eſt Doctor ſubtilis. " quam veritatem, ibi mordicus probat, ac approbat. Videatur ibi, & Libelli pag. 189. n. 35.

In liberculo ſuarum decem queſtionum, ſeu Veſtigationum, paululum altius cæpit ſupercilium attollere in Scotũ. Vnde veſt: 6 à pag. 308. vſque ad pag. 313. ſubtilium Anteſignanum, quibusdam verborum ambagibus, Alexandreũ inſimulat, cum ſcribit nu. 100. " ſed præter argumenta scotica, Fauentinus nonnulla excerpit ab Alexandreis pro
„ Scoto. & n. 95. inquit. " præſertim cum Ariſt: verba ex-
„ preſſe oppoſitum ſonent, vti Scotus vel inuitus fatetur. "

An Scotus inuitus fateatur, quæ nec ſomniauit, & Tu per ſummam calumniam imponis, in præſentia negligamus.

in Expurg: 6. inuitus audi.

In libello (de personis producentibus Spiritum Sanctum) ferocius inuehit, in subtilium Principem; atque eum horrendè sugillat q. 5. cap. p. dum scribit.

„ Sunt tamen quidem ad destruendum nati, qui rationes Ca-
„ tholicorum ostendant esse imbecilles, & contra Hæreticos,
„ ipsi nullas erigunt. Hi parum aduersus Hæreticos decertāt,
„ Catholicos decertantes turbant, Hæreticos adiuuant, neq;
„ ipsi pugnant, neque alios pugnare permittunt: sed exarmāt
„ pugnatores pro Veritate, & Veritatem ipsam, quantum in
„ se est, destruunt, vel deserunt. "

Quinam autem sint Doctores ad destruendum nati, Christi ouilis pestes, quos hoc loco nominatim appellare nondū ausus fuit; en singulariter paulo clarius descripti q. 6. cap. p. " Quidam tamen ex Scholasticis (quod salua pace,
„ ac dignitate illorum dictum sit) maluerunt contra Catho-
„ licos argumentatores decertare, & ostendere, quod hoc ar-
„ gumentum non sit efficax, quam aduersus Fidei Hostes pu-
„ gnare, quod facile cognoscet, qui comparabit apud ipsos
„ has duas quæst: Primam (an Spiritus Sanctus procedat à
„ Filio.) Secundam (An si procederet à Filio distingueretur
„ tur ab eo.) Circa primam enim, vel nihil, vel pauca tradidere, Circa secundam plurima, & accuratissimè. En inquam, ingeniose Lector, delineata ad viuum distinctio 11. primi sent. Scoti, in duas quæst. diuisa. Ecce secunda quæstio, contra D. Thomam præcipue, & (vt Ferchio placet,) contra D. Bonauent: contra quorum placita, Scotus accuratissime disputat, duobus medijs. Primo sumpto (ex ratione formali constitutiui.) Secundo, desumpto (ex

distin-

distinctione emanationum.)

De quibus medi js, Ferchius sic iudicat. " præstabat meliora
" excogitare argumenta, aut isthæc roborari si poterant. Si
" non poterant, melius erat tacere, & non præbere opem Ad-
" uersari js Fidei Catholicæ. sicut enim ait Apostolus ad Phi-
" lippen. p. (dum omni modo siue per occasionem, siue per
" Veritatem Xpùs annuntietur, & in hoc gaudeo, sed & gau-
" debo.) siue ergo per causam veri argumenti, siue per occa-
" sionem argumenti probabilis ad Xpùm, & Christi Verita-
" tem, Theodoritani, & Photiani redirent, gaudendum es-
" set.

Et infra. " Euentus tamen istius disput. conditionalis inter
" scholasticos fuit, aliquot veritates circa constitutiua exa-
" minare. sed præter intentionem factum est, vt ex ista cō-
" trouersia Scholastica, nonnulli ex aduersari js facti sint ro-
" bustiores ad se defendendum. Primo dum certantes con-
" tra Photianos, ab Aduersari js Scholasticis impediti, non
" certant pro Veritate. Secundo, dum ab istis Scholasticis
" dantur responsiones pro Photianis, & apponuntur argu-
" menta contra certantes, Photiani modum didicerunt, quò
" possint se à Catholicorum argumentis defendere, atque ad-
" eo facti sunt obstinatiores. profecto (fili j huius sæculi
" prudentiores sunt fili j lucis in generatione sua.) satis vi-
" gilantes sunt pro errore defendendo. Neque necessum
" est, vt Nos illos defendamus, aut pugnantes aduersus eos
" impediamus. Intentio ergo est; Si Deus iuuare dignetur,
" Fidei Catholicæ aduersarios i js armis exarmare, quæ à No-
" stratibus acceperunt. " & ecce à Ferchio excommunica-
tus Scotus in Bulla Cenæ Domini, tanquam Hæreticorum

fau-

fautor, & protector. grauior profectò iste casus est, quam arma materialia deferre ad partes Infidelium, quemadmodum cautum fuit in Concil: Lugdonensi, & à Nicolao V. Bulla incipien: (olim tam in generali) de qua vide in Bullar: Cherubini pag. 308. arma præbere Hæreticis, vt robustius pugnent contra Catholicos? atrocius ne potest Ferchius famam Subtilissimi Præceptoris lacerare? Feracitas Ferchiana in maledictis, feracior, ac ferocior vltrà progredi potest? sed quam mendacissime hæc asserat, videantur in Expurg: 7.

Item q. 6. cap. 4. n. 55. Ex quo P. Fauentinus in p. disput. 11. car. 134. dicat, intentum Scoti esse ostendere rationem D. Thomæ fore inefficacem.

Ferchius Scoti publicus Interpres, addit Fauentini dicto, " si „ licet efficacius pugnare intendit contra Thomam, quam „ contra Aduersarios Fidei. O vtinam eadem efficacitate, „ & intentione, atque copia, contra Theodoritanos pu- „ gnasset. "

Rursus q. 4. cap. p. postquam emaculauit Scoti lecturam p. d. 11. q. p. citantem Grægorium (Theologum,) & Gregorium (Nazianzenum,) tanquam duos Theologos, cum sit vnus & idem Nazianzenus, qui & cognomento Theologus, puteτque esse mendum, vt (Nissenus pro Nazianzeno) sit legendum. Alterum mendum, inemendatum reliquit, quia grauius demonstrat, quam parum versatus fuerit Scotus in lectura Sanctorum Patrum. " Secundo citat, inquit Cyrillum, quasi aduersarium Latinis, cum ip- „ se sit vnus ex primis, & præcipuis asserentibus Spiritum Sā- „ ctum esse ex filio, & à filio. Basilius quoque loquitur pro

Cyril-

„ Cyrillo, & si ante Cyrillum, immo nullus ex Patribus
„ Græcis, qui ante cõtrouersiam exortam inter Iconoclastos
„ & Latinos fuerunt, protulit hanc negatiuam, Spiritus Sanctus non est, vel non procedit à Filio, plures autem protulerunt affirmatiuam. „ Hæc Ferchius.

Verum quam facilè potuisset, Scoti bonus interpres, hanc mẽdam parri litura corrigere. Non est peregrinum, codices antiquorum Doctorum vitiatos, & corruptos in aliquibus imprimi, scriptorum negligentia, & incuria. Proferam Vnum ex mille in re grauissima: In p. 2. Doctoris Angelici q. 102 a. 4. ad 6. scriptum legitur. (propitiatorium fuisse tabulam quamdam lapideam;) quod dictum manifestè obuersatur exod: 25. Vbi aperte dicitur. [Deum imperasse, vt propitiatorium in Arca Domini, ex auro purissimo fieret] & cap. 37. fertur [Moyses fecisse propitiatorium, sicut ei Dominus præceperat.] quid ergo? numquid Sanctus Doctor, vel obliuiosus, vel parum versatus in Sacra Scriptura? absit.

Audiatur Doctissimus Azorius lib. 2. instit. moralium cap 9. pag. 134. col. 2. A. in fallentiam Lectoris Codicum refundens. Castigatam pariter inscriptionem Gratiani 31. q. 2. cap. de (Neptis. sacratio Regi Arragonum] per Ioannem Varseum Virum diligentissimum in Chronic: Hispaniæ Priori Tomo cap. 18. Videre potest Curiosus Lector apud Didacum Couaruu: Tom: 2. Variarum resol: lib. 4. cap. 11 atque humanæ diligentiæ fragilitatem, etiam in summis Viris depræhendet.

Quid plura? legatur Concordia Martirologij Romani cum Breuiario Romano Bartholomei Gauanti in Tom. 2. The-

sauri Sacrorum Rituum pag. 260. & pulcherrima in hoc negotio percipiet Lector.

Quapropter Guglielmus Vvorilon accerrimus doctrinæ Scoticæ assertor, & subtilitatis imitator, quemadmodum testatur Thomas Dempsterus in p. sent. d. 11. q v. §. (quã. tum ad 2. art in medio,) rescribit ex Scoto. (Gregorium Nazianzenum,) Cyrillum, Damascenum; accuratè [Gregorium Theologum ommittens.]

Tandem Ferchius in suo Libello prætitulato [defensio Vestigationum Peripateticarum) de quo prudens Lector illud iudicium ferre posset, quod ipse tulit de elogio Pauli Iouij in Scotum apol: pag. 20. " Elogium plerumque laudem significat.

" Sed illud in Ioannem Duns cõtextum, sub nomine laudis
" insignem Vituperationem continet, non secus, ac quidam
" liber inscriptus de animæ immortalitate, quo toto animus
" esse mortalis tradebatur. sic iste sub titulo defensionis, (offensiones) sine numero in Scotum, & Scotistas continet.

In hoc, inquam, Libello Deffensionis, quo toto offenduntur Scotus, & Scotistæ pag. 285. ita ferali calamo scribit, atq; in omnia probra, ac dedecora ruuit. " Alexandreus qui-
" dam nempe vester Doctor, argumenta pro hac opinione
" negatiua, anima non est mortalis omnia soluit. Argumẽ-
" ta pro hac affirmatiua aĩa est mortalis nulla soluere voluit.
" relinquens hoc negocium aduersarijs par pari referre volui.

Et infra pag 287. inquit. " Verum vt ex eo amplius exci-
" temini ad Scoti defensionem. Dico Scotum debuisse, &
" Iure Philosophico, & Iure Theologico. soluere argumenta

pro

„ pro negatiua, atque cum hoc non fecerit; nec boni Philo-
„ ſophi, nec boni Theologi eſſe functum officio.
„ Non quidem boni Philoſophi; quoniam ſi voluit oſtende-
„ re Ariſtot: eſſe dubium, debuit reſoluere argumenta, rela-
„ ta pro vtraque parte, aut pro neutra.
„ Nam ſi mens Ariſt: non poterat ſe exſoluere ab argumen-
„ tis pro negatiua, ergo in iſta parte determinatè erat alliga-
„ tus. quod quidem Scotus de Ariſt: 3. d. 27. G. tradidit;
„ ergo non erat dubius. dubitatio enim eſt, quando argu-
„ menta pro vtraque parte ſunt ſoluta, aut non ſoluta.
„ Non boni Theologi; quoniam ex D. Auguſt: in 14. de Tri-
„ nit: cap. p. (ſcientia Theologica, eſt qua fides ſaluberrima
„ gignitur, nutritur, defenditur, & roboratur.) Ergo Sco-
„ tus in 4. ſentent: Theologicarum, ex officio Theologi, te-
„ nebatur roborare fidem illius negatiuæ (Anima intelle-
„ ctiua non eſt mortalis;) debebat ſoluere pro negatiua,
„ quæ ſunt contra fidem, & pro hæreſi: ſed ipſe non impu-
„ gnauit, non ſoluit, ergo, & contra finem intentum à Theo-
„ logo, & contra finem intentum a Philoſopho, quæ debuit
„ ſoluere non ſoluit, quæ debuit defendere non defendit;
„ quæ debuit probare non probauit; quæ debuit non probare,
„ probauit. Etenim debebat adhibere adiumenta, quæ eſsēt
„ ad finem opportuna, & impedimenta aduerſantia remoue-
„ re. Non fecit.
„ Hinc, ſed præter intentionem pijſſimi Doctoris [hic ad-
uerte Lector cordate, nobilem Ferchianam irroniam, quā
non abſimilem in Iouium, & ipſe notauit pag. 20. illis ver-
bis. " Cautio ſanè acuta, laudes apponere, vt ſincerior in
vituperio videaris] Duo mala ſecuta ſunt.

,, Primum in Doctoribus, qui animaduertentes, Scotũ scrip-
,, sisse contra Fidem Catholicam sic, vt argumẽta pro verita-
,, te destrueret (hic Lector agnosce, quinam sint ad destru-
,, endum nati, quos superius descripserat) & argumenta
,, contra veritatem Catholicam construxerit, constructa
,, relinquat. sed in fine quatuor bona verba proferat ad
,, Lectorem deliniendum. [ex his apparet quantæ sint gra-
,, tiæ referendę misericordiæ Creatoris &c.] Tale exem-
plum imitati sunt; scribunt enim quantis possunt ingenij
,, Viribus contra veritates creditas, rationes pro creditis om-
,, nino soluunt; Deinde dicũt, Nos lumini supernaturali, &
,, fidei credere debere &c. Tales Achillinus, Piccolom: Gia-
,, ninus, & alij quidam reperiuntur. Sic enim dicunt laten-
,, ter. Credite quod nulla ratione credi debet, quod nulla
,, ratione fulcitur; quod omni ratione impugnatur. Quod
,, nulla ratione defenditur.
,, Secundum in plurimis, & Doctoribus, & Auditoribus ma-
,, lum secutum est. Cum enim omnes agnoscant Ioannem
,, Scotum esse subtilissimum Doctorem, in Arist: versatissi-
,, mum, atque in disp. omnino sublimem (detestare hoc
elogium Scotista, detestare. Latet sub auro venenum,
ostro cruorem, melle fel abscondit rursus laudes appo-
nit, vt sincerior in vituperio videatur; (habet venenum
suum blanda oratio) inquit Mimus Publianus iam iam
audi. " Attendunt autem à Scoto non esse soluta hæc argu-
,, menta, quæ probant animam intellectiuam esse mortalem,
,, & consequenter credunt, hæc argumenta esse insolubilia,
,, & hanc partem esse omnino in Arist: tenendam, nec non
,, in philosophia naturali, quicquid sit de supernaturali. Vnde
obfir-

„ obfirmant ſe in hac falſa opinione (Anima intellectiua eſt mortalis . "] Hucuſque quamſeriò Ferchius in maledictis feraciſſimus.

Tandem in fine præſentis eius Satyræ. quatuor hæc bona ver-
„ ba ad Lectorem deliniendum per ingentem irroniam, pro-
„ fert. " Hæc ideo dico, non quia Doctor subtilis defendi
„ non debeat, & poſſit. Defendi ego ipſum in publica Ca-
„ thedra Patauina. sed à Vobis Scotiſtarum supremis expec-
„ to defenſionem toti Mundo notificandam. Ità tamen, ne
„ ſolutionem à me publicè datam, per internuntios quæratis,
„ & tanquam veſtram, vt prompti eſtis, ſcribere publicetis.
„ ſed hoc, ſi vixero, non tacebo. "

Videat Aequus Lector ſuperbiam hominis minitantis, irridētis, calumniantis? Dicit ſe defendiſſe Scotum in publica Cathedra Patauina. At verbalis defenſio Tua (ſi tamen facta fuit, quod nobis incredibile eſt] abijt in auras. Vituperia ſcripta manent, ò generosè Scoti Vindex. quid referebat, quemadmodum iſthæc vituperia, ex Tua Feracitate eructata, Toti Mundo notificaſti, & defenſionem etiā num ſcribere [pijſſimi Doctoris?] pari modo teneris ad famæ Scoticæ reſtitutionem, nec niſi iuſta palinodia, hæc mortalis culpa delenda. Si publicè à Te data ſolutio? ad quid clanculum per Internuntios quærere? Solutionem Tuam negligimus. Audi inuitus Tu noſtram expurg: 6. Non eſt, quod Tuam vocalem reſcribamus. gratias reddimus Deo, quod per Te proferimus nihil. Boni à Te didicimus nihil. Tua figmenta, ac fabuloſa dogmata confutauimus. O' vtinam, Ariſtarcus huius ſæculi, non docuiſſes rependere iniurias. At proſequamr alia.

Pag. 291. " Deinde Vos non attendiſtis, inquis, ad Doctorē
,, veſtrum, qui vt Ariſtot: mentem apperiret non debebat
,, hanc falſitatem relinquere probatam, quod anima intelle-
,, ctiua ſit mortalis, ſcilicet non debuit facere malum, vt eue-
,, niret bonum. & quidem falſitas iſta, quam Scotus probatā
,, reliquit, eſt capitalis, in qua ſalus, tum cuiuſque homi-
,, nis, tum Eccleſiæ Chriſtianæ conſeruatio conſiſtit.
,, Da enim quod Anima ſit mortalis, iam Xpūm Crucifixū,
,, & Crucem ſepelire potes. totaque Fides Chriſtiana corruit.
,, & paulo infra. ſed vt oſtendam, omnia hæc veſtra dicte-
,, ria eſſe contra Scotum. Dico Scotum male feciſſe, quia cō-
,, tra veritatem Fidei Catholicæ probauit hæreſim, & proba-
,, tiones non ſoluit.

Ab hoſte iurato S.R.E. atrociores iniuriæ prodire non poſſunt in Catholiciſſimum Doctorem, Scholiarcam digniſſimum ſubditum fideliſſimum, ac filium amantiſſimum S. Matris Eccleſiæ. De cuius doctrinæ integritate, extat Decretum, S. Congregationis Cardinalium ante annum 1610. circiter Sancitum; quo præcipitur Doctrinarum, aut librorum Cenſoribus, vt quid quid Scoti eſſe conſtaret, intactum, inuiolatumque admitteretur; quemadmodum teſtatur P. Cauellus in Vita Scoti cap. 5. & Lucas Vvandingus tom. 5. Annalium Religionis in Vita eiuſdem. Quapropter viderint, quorum intereſt, an hæc conuitia ſic impunita proccurere debeant, ad Hæreticorū tripudium, & Catholicorum confuſionem.

Item pag 264. ſcribit. " Scotus quidem deſeruit defenſio-
,, nem Veritatis Catholicæ, quia noluit defendere Veritatē
,, iſtam (anima eſt immortalis,) quando noluit ſoluere

argu-

„ argumenta, quæ contra ipsam attulit. Item pag. 358. "
„ Epicurei qui in eodem Mundo permanente posuerunt Cir-
„ cuitus earumdem rerum statuunt animam intellectiuam
„ esse mortalem, igitur illis obijcere reminiscentiã, est ope-
„ ram ludere, sicuti, & Doctori vestro, ac Vobis, qui in Phi-
„ losophia tenetis mortalitatem animæ cum Epicuro, hoc
„ argumentum non obstat. Item pag 423 Inquit Vestig: 6.
„ Scotum assertorem mortalitatis animæ reprobo. non ne ri-
„ diculum est, vt illius recipiam dicta ex 2. Methaph. qu. 6.
„ cuius dicta reijcio. Rursus pag. 387. " Citatis contra
„ me Scotum. & malè quia in hac materia, Scotum non reci-
„ pio, sed veluti Alexandreum reijcio.

Ah indignissimus Scoticæ doctrinæ Interpræs. Ah inutiliter proiecta stipendia à Serenissima Republica Veneta, pro tali, ac tanto professore retinendo. Si Scotum turpissime eijcis? Cur, & indignum titulum Interprætis eius, etiam non abijcis? " hac egregia laude [imitor phrasim tuã,
„ pag. 372.) Scotum, & scholam eius ornas? Plus debebas
„ amare Scoti honorem, & scotistarum, quàm odisse scrip-
„ tionem nostram.

Item pag. 20. scribit. " sicut, & Scotus ibidem tanquam Ale-
„ xandreus defendit, & probat animam intellectiuam esse
„ mortalem in Via Arist: Item pag. 379. " Scotus Magister
„ vester in 4. d. 43. q. 2. K. volens probare, quod intellectus
„ sit simpliciter corruptibilis, probare tamen iuxtà Aristot:
„ sententiam, producit tex. illum p. de anima (intellectus
„ corrumpitur in nobis quoddam interiori corrupto.] sed
„ Arist: tex. 66. p. de anima sic habet. (ipsum igitur intelli-
„ gere, & ipsum speculari marcessit, alio quoddam interius

cor-

„ corrupto.) Ariſt: in t. Græco, & Latino, ait [intelligere.]
„ Scotus ponit (intellectus intelligere) aliquādo eſt, aliquā-
„ do non eſt: nam eſt accidens. ſed intellectus (videtur in-
„ naſci in Corpore ſubſtantia quædam exiſtens, & non cor-
„ rumpi) ex p. de anima t. 65. Vos ſanè eritis imitatores
„ Præceptoris veſtri, in citandis authoritatibus. "

Gloriamur, Ferchi, imitatores eſſe Præceptoris noſtri in citandis authoritatibus, quemadmodum potuit & ipſe gloriari in citando t. 66. p. de anima, ſic legiſſe apud S. Bonauent: Doctorem eo antiquiorem in 2. d. 18 q. p. de p. ar. in corpore quæſiti, referendo opinionem Comentatoris. & d. 19. q. p. de p. ar. in 3 arg: ab initio. An autem ſeraphicus Doctor, translatione falſa vſus ſit, ſicuti etiā de Angelico Doctore aſſeris. Tu Cenſor eſto.

Obiter tamen, hoc loco, notum ſit Lectori Eruditiſſimo, Simonem Portium Ariſtotelica paleſtra, Virum non obſcurū, diſp: de mente humana pag. 58 aſſerere ſe legiſſe in antiquiſſimo Codice manuſcripto t. præcitatum 65 à Ferchio, ſic habere. (Neque intellectus videtur innaſci ſubſtantia quædam exiſtens.) & non vt ex Thæmiſtio in Codice impræſſo nunc legimus. (Intellectus autem videtur innaſci ſubſtantia quædam exiſtens & non corrumpi.) & quidem veriori ſenſu, inquit Portius, legitur in manuſcripto. Etenim, cum Philoſophus declaraſſet, & animam non moueri, nec alterari, videtur negare ipſam non innaſci, neq; corrūpi. quaſi ſec: negatio, priorem ſupponat. Hæc Portius.

Quod totum relatum volui, vt prudens Lector opinari probabiliter poſſit; Scotum forte legiſſe ſecundum Codicem manu ſcriptum, in quo habentur illa verba (intellectus

corrũpitur.) quẽadmodũ in priore t: 65. manuſcripto, nõ referuntur impreſſa Thomiſtiana verba. Videãtur, quę obſeruauimus circa verſionẽ t. 19. 3. de aĩa diſ. 6. q. 5. a. 2. n. 109.

De tranſlationibus operum Ariſt: ſignanter (Rethoricæ) non ad verbũ factis; legatur iuſta quærimonia Aeneæ Siluij alias Pij II. epiſt. 95. lib. p. ad Campiſium, atque errores Trapeſuntij interpratis notabuntur, adeo vt mirum minus ſit, t. Ariſt: variè, ſecundum varias Translationes legi.

Videatur præfatio Angeli Politiani in ſuetonium pag. 117. & 118 deplorãtis non conuersũ è Græco Ariſt: ſed (peruersũ) item Blancanus in lib. de locis Matematicis Ariſt. pag. 97. n. 145. pag. 148 n. 237. pag. 155. n. 243. pag. 157 n. 244. pag. 191. n. 264 pag. 236. n. 346. pag. 204. n. 279. corruptos textus notans.

Inconſtantiam Scoti in tradẽda Deffinitione Creationis pag. 37 Ferchius aperit, fusè ibi legantur inſipidæ illę irriſiones.
,, (ſed non conſtat Scotus. Conſtabit ne in hac 2.? minimè.
,, Dabitur ne Status? nequaquam. Dabitur ne status? non vtique.) & ſimiles nugę, Viro indignæ. legantur quę recantat lib. 3. Apol. pag. 40. de conſtantia Scotica; nec non in Vita ipſius Scoti pag. 38. & 43.

Tandem (nam feſſus ſum in colligendis iſtis Scotijs) pag 342. ſcribit. " si à Scoti libris auferatur Ariſt: nihil Scoto
,, remanet in Philoſophia. in Theologia ex decem partibus ,
,, vix remanerent tres. plures enim t. Ariſt: quam ſcripturæ
,, expendit, & exponit. prolixiores diſputationes, ex Ariſt philoſophia, quam ex doctrina Xpì agitat.

Hæc Ferchius ex Cathedra Patauina interpræs publicus ad Scoti doctrinam propagandam; gratitudinis, & debiti ergo.

pro

pro ea dedecoranda, vituperanda intonat.

Liceat mihi nunc in te iustius intorquere, quæ tu in Iouiũ pag. 69. in Apol: contorsisti. " quot crimina, quot probra, quot
" infamiæ; ignosce amabo Lector humanissime, si erumpen-
" tes indignationis flamas non cohibeam; si exclamem, par-
" ce iusto dolori. quid ommisit, aut quid non congessit, &
" expuit in Scotum, quo illius scripta, dicta, vitam, famam,
" gloriam, clarissimis tenebris obuolueret. ò seuerum virum.
" Non pepercit personæ: quam Hæreticam insimulat. Non
" Religioni, cuius iudicium in deligendo Alexandreum Pre-
" ceptorem infamat. Non sequacibus, quos ingenia serui-
" lia habere, proclamat. Non doctrinæ, quam contra Fidẽ
" Catholicam militare criminatur. Non animæ, quam do-
" cuisse mortalem, affirmat. Non denique requiei, & glo-
" riæ, quam tertio Scoti sęculo, illam intercipere, hanc sit co-
" natus denigrare. Non ne septem discussis accusationum
" capitibus septicipitem Hydram, virulentos euomentem
" ignes rapresentauit? Immaculata Virgo, Scoti tutelaris,
" hæc vindicabit. Amen.

Post Præceptorem vituperatum, aggreditur vituperare Discipulos. Non poterat Ferchius hos non odire, qui Scotum priorẽ ijs odio habuit. legamus quæ in eos debachatur pag. 26. " sed Scotus, & Scotistæ, inquit pro vno habentur,
" Tum quia easdem rationes Scoti transcribunt; de nouo,
" aut parum, aut nihil faciunt. Tum quia, qui se alligaue-
" runt vni Authori nolunt ex proprio iudicio loqui: sed ex
" voluntate loquuntur illius. "

Ex hoc proprio iudicio, Ferchius audacter intulit pag. 332. " Cur non licebit mihi negare illos vestros Scotistas, qui

Classici

„ classici non sunt, sed seruiles?

In Antonium Andream Scoti fidelissimum Discipulum pag. „ 312. scribit. Possem ego responsionem hanc PseudoSco- „ ti ideſt Antonij Andreæ recipere, quia non est vestra: sed Viri spectatissimi. [pulcherrima antithesis. Vir spectatissimus, PseudoScotus. sed melius attendamus] " ve- „ rum tamen, quoniam Antonius Andreas illam expositio- „ nem accepit ab Aquinate, non est cum Scoto accipienda. „ Item pag 309. Transcripsit enim expositionem ab Aquinate, vt plerunque facit.

Ecce Antonius Andreas, PseudoScotus, transformatus in PseudoThomam.

In Bassol: & alios præclaros Scotistas pag. 371 scribit. " sed „ Scotus vester Doctor subtilis, secundũ Arist: defendit [ani- „ mam esse mortalem] propter æternitatem motus; sic Ioan- „ nes Bosol: Petrus Tartar: Philippus Fauentinus Antonius „ Roccus sodalis vester, sic Vos quoque, qui animam intel- „ lectiuam mortalem esse tenetis.

Hæc est apertissima calumnia Ferchiana. quo ad personam Scoti legãtur quæ scribit quol. 21. Q [certum fuit (inquit Scotus] Arist: secundum sua principia posuisse animam intellectiuam esse à Deo immediatè, & adhoc attingere potest ratio naturalis, cum sit immortalis.)

Quo ad personam P. Fauentini, optimi, & doctissimi senis. legatur disp. p. opusculi eius contra Atheos cap. 12. Vbi authoritatibus Arist: Rationibus naturalibus, ac diuersis apparitionibus, immortalitatem validissime probat.

Verba illius n. 259. hæc sunt. [Et quidem quod Arist: censuerit esse immortalem, ex eo adducitur maximè, quia

numquam legitur dixisse præcisè, seu in particulari, intellectum, seu animam rationalem esse mortalem, & corruptibilem, è conuerso autem apertè dixit esse immortalem, præsertim 2. de anima tex. 21. & n 271.) Eamdem Veritatem, ratione efficacissima, ex Arist: principijs desumpta, comprobat. Quo ad personas nostras, videatur Expurg 8.

Item in Bassol: pag. 424. " Cernunt Peripatetici quanta cũ
" laude, mortalitatis assertores, Arist: excipiunt. Melius quip-
" pe Ioannes Bassol: contulit Arist: principia, quam Arist:
" melius conclusiones deduxit, arist: nunquam non benè de-
" duxit, quoniam animam corruptibilem deducere debuit,
" cuius & oppositum asseruit. Totum irronicè dictum in
" Doctissimum Virum.

In P. Fauentinum, eius in Cathedra Scotica Methaphysica, & Theologica Antecessorem, & singularissimum Benefactorem, (vt ipsemet in Vita ipsius P. Fauentini fatetur;) grati animi ergo hæc effutit: Vestig. 6. pag. 258. " Fauentinus in Theorem: 68 philosophiæ Naturalis, arguit, " quo
" niam in 7 Metaph: vlt. vult Arist: quod quando compo-
" situm resoluitur, solum partes materiales remaneant, scili-
" cet elementa, sed forma nequaquam &c. Respondetur,
" errorem admitti. Nam partrcula (solum) non est in
" textu. in quo tamen præcipua vis residet. " Et ecce mẽtitus Fauentinus, tanquam corruptor Arist: t. & pag. 270.
" Per hæc refutatur Fauentinus in theorem: 68. cap. 3. di-
" cens. Arist: loqui sub dubio, quia apparet particulam
" dubitatiuam (forsan) vel (si) conditionalem. Sed Fauen-
" tinus haud rectè distinxit tex. neq; .n. aduertit in assertio-
" ne, nullam esse conditionalem, nullam esse dubitationẽ. "

En

En Fauentinus bardus in animaduersione Aristotelici tex.
» & paulo infra. « cum Fauentinus ipse, & Scotus 4. d. 43.
» q 2. confiteantur Arist: verba pro immortalitate expressa
» esse, non pro mortalitate. Cur Aristotelici sunt, qui Arist:
verba negant? « quasi dicat expungantur ab Albo Peripateticorum Scotus Magister, & Fauentinus Discipulus.

Item pag. 311. scribit. « sed præter argum: Scotica, Fauenti-
» nus nonnulla excerpit ab alexandreis pro Scoto. Primum
» quod affirmat efficacissimum. Tale est &c. Respondetur hoc
» argum: esse inefficacissimum, nam consequentia, & nulla
» est: & nulla ratione probatur & pag 312 ad aliud argumentum Fauentini, aperte scribit; « Ideo Fauentinus ex
» falso argumentatur, vel ex dubio & paulo infra « quin-
» to Fauentinus insurgit Arist: in 3 de anima t. 20. loquitur
» de intellectu hominum particularium, non de intellectu
» Vniuersali. dicens quod intellectus post mortem non re-
» miniscitur, ergo est otiosum ipsum ponere. Respondetur,
tex: attentè non legi. « En Fauent: hebes in lectura t Arist:

Et in fine concludit. « quare Fauentinus ex hoc loco, con-
» cludit oppositum propositi; « quod est eleganter dictum
» sicuti de nobis millies pariter dicit; Fauentinus est Doctor
extra propositum.

Pudenda Arist: (quem Ferchius dicit se in delicijs habere) ab eo detecta in Libello de ortu Danubij & origine fluiorum in lib. de Cælesti substantia, ortu motus contrarietate ad mentem Anaxagoræ, atque in sua Vestig: 4. nec non in declamatione habita in Parnasso, & à Marco Antonio Nali in suo Opusc: (Auuisi di Parnaso à i Poeti Toschi) exscripta. hic ex eius Feracitate rescribenda essent; quemadmodum

ea, quæ criticè obſeruauit in Poema Epicum Torquati Taſſi. Adeo vt conſideratione dignum, Lector prudens; videatur; hunc Virum, quaſi Cerberum tribus Virulentis linguis, Summum Philoſophum (Ariſt:) Sũmum Theologorũ [Scotum) & ſummum Italicorum Poetarum (Torquatum Taſſum) (per æqua, & iniqua, famam captantẽ) denigrare pro poſſe voluiſſe; atque ſuis locis, ea videantur. Nam pudet, ac tedet, hæc, & legiſſe, & ſcripſiſſe, qui tamen plura vellet, & ad nauſeam vſquè, legat Libellum Famoſum [Defenſio Veſtigationum Peripateticarum, &c.] prætitulatum. Atque hucuſque de furacitate, & feracitate Ferchiana dictum ſit, ad comprobandum Ferchium, & furacem, & feracem eſſe. [Furax] benè dictorum ab alijs, (ferax) maledictorum aduerſus alios.

FINIS.

INDEX
Querelarum Ferchianarum In hac Prima Parte Centurię contentarum.

Querela Quarta.

Querela Quinta.

Querela Sexta.

Querela Septima.

Querela Octaua.

Querela Nona.

Querela Decima.

Que-

Querela Vndecima.

Querela Duodecima.

Querela Decimatertia.

Querela Decimaquarta.

Querela Decimaquinta.

Querela Decimasexta.

Querela Decimaseptima.

Querela Vigesimaquinta.

Querela Vigesimasexta.

Querela Vigesimaseptima.

Querela Vigesimaoctaua.

Querela Vigesimanona.

Querela Trigesima.

Querela Trigesimaprima.

Que-

Quere-

FINIS.

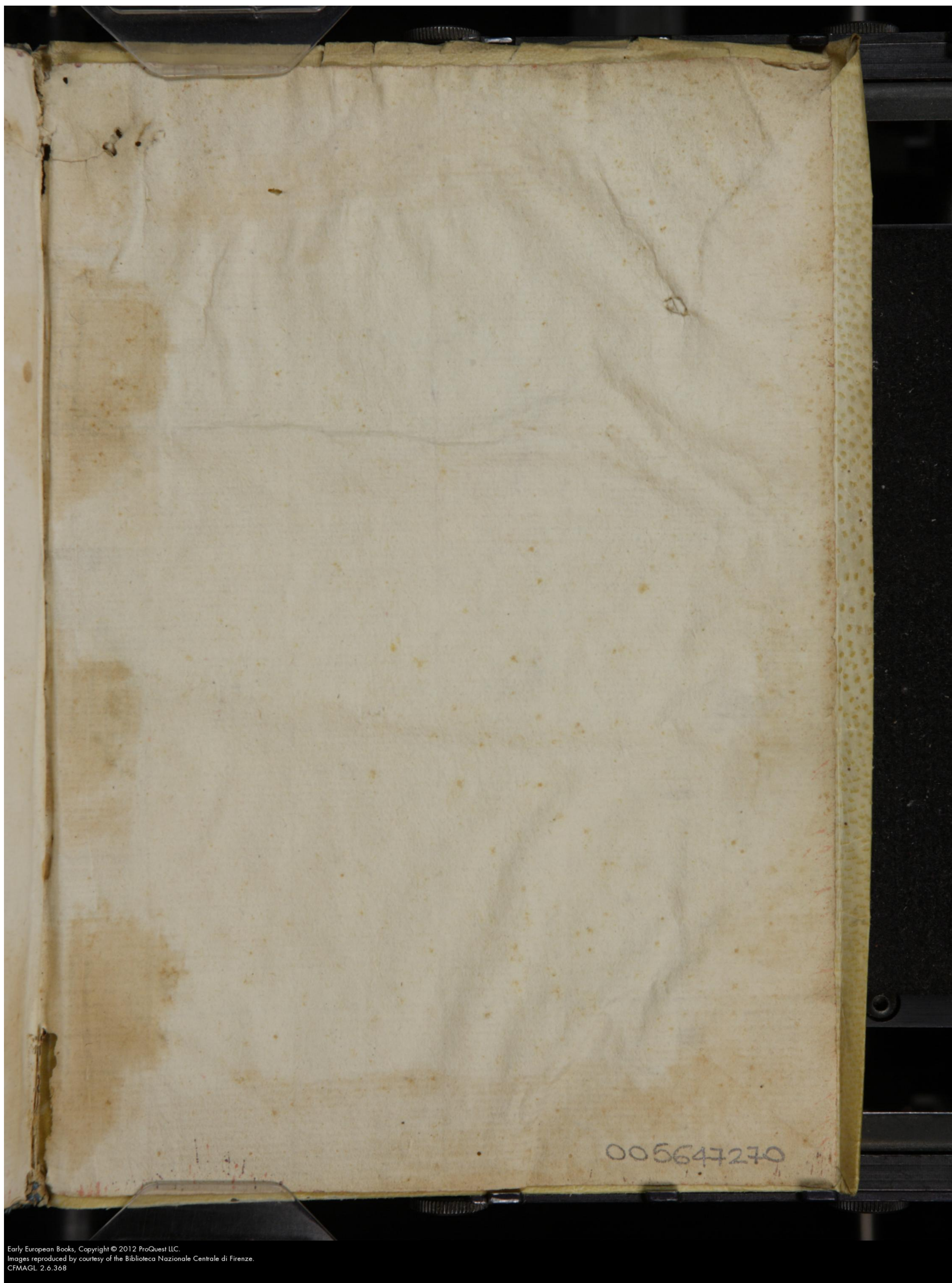

FERRARIÆ

Apud Franciſcum Succium Thypographum Cameralem.

M. DC. L.

SVPERIORVM PERMISSV.

005647270